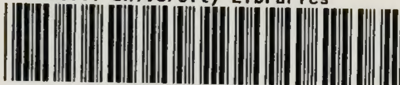

منهاج الفقرا

İsmâ'il Rusûhi Ankaravî
''

... minhâc ül-fukarâ'

C 7
·I 83 mi

هذا فهرست كتاب

﴿ تمت ﴾

كتاب منهاج الفقراء

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذى علمنا العلوم الدينية واللدنية * وعلمنا على الشريعة المصطفوية * والطريقة المولوية * وكلنا بكمالات المشايخ الصافية الصوفية * وكلمنا فى ميقات قلبنا بالكلمات القدسية * بلا حرف ولا صوت ولا كيفية ولا كمية * التى لا يعرف اسرارها الا هذه الطائفة العلية * فسبحان من جعل الشريعة والطريقة * عين الحقيقة ولكن العقلاء لا يفقهون بالقوة النظرية * والبدعة والضلال * عين العقوبة والنكال * ولكن الغفلاء لا يشعرون بغلبة كثافة البشرية * والقوة الشهوية * هو الهادى الذى يهدى من يشاء من عباده بهداية الانبياء * وارشاد الاولياء * الى السنة السنية * ويضل من يشاء منهم باغواء الشياطين الجنية * واضلال الابالس الانسية * فيصدونهم عن السلوك الى الطريقة السوية * والمريد الذى اذا اراد بقوم هداية فلا مضل لهم * واذا اراد بهم ضلالة فلا هادى لهم * من كل البرية * وصلى الله على سيدنا محمد الهادى بالاقوال الصادقة * والافعال الصالحة * الى وصلة الالهية * وشهود الاحدية * وعلى آله واصحابه الذين تابعوه متابعة كاملة بعلو الهمة * وخلوص النية (اما بعد) حمد الله تعالى والصلاة على نبيه * بو كتاب شريفك تصنيفنه باعث وبادى * وبو مجموعهٔ لطيفه نك تأليفنه علة غائى اولدركه بو فقير مولوى * اعنى شيخ رسوخ الدين

(ای یأخذو یقوم باحیائه وتعلیمه من كل خلف عدوله) یعنی رسول اللهدن صادر اولان علمی اخذ ایلرو حفظ ایلرهر خلفدن زیاده عادل اولان کسه‌لر (خلف) فتح لامله شول رجل صالحه دیرلر که بر آخر رجل صالحدن صکره کله و آنك مقامنه قائم اوله ❊ پس علم رسولی مشایخ عدول بری برندن اخذ وحامل اولورلر و آندن غالیلرك اول علمدن تحریف وتزییف ایتملرینی نفی قیلورلر (غالی) اسم فاعلدر غلایغلودن حددن تجاوز ایدیجی ومحدود اولان امر دینك طشره کیدیجی دیمکدر (انتحال) برکسه‌نك قولنی ویاشعرینی کندویه اسناد وانتساب ایتمکه دیرلر (تقدیر المعنی ان المبطلین اذا انتحلوا من علمنا لیستدلوابه علی باطلهم اواعتزی الی علمنا مالم یكن منه ینفون العلماء والمشایخ عن هذا العلم قول المبطلین وتأویل الجاهلین وینزهونه عن نحله ویبینون للناس بطلان تلك التأویلات ویمنعونهم عن قبولها) یعنی تحقیقا مبطل اولانلرقچن بزم علممزدن کندولره اسناد ایلسه‌لر باطل اولان عملاری اوزره استدلال ایلمدن اوتوری ویاخود علممزدن اولمیان شیئی علممزه نسبت قیلسه‌لر خلف اولان علماء ومشایخ بوعلمدن انلرك قولنی وجاهلرك تأویلات باطله سنی نفی ایدرلر وناسه اول تأویلات باطله‌نك فسادنی بیان ایدوب آنی قبولدن منع ایدرلر ❊ پس بو مقدمه معلوم اولدیسه وبو حدیثلرده ذکر اولنان طائفه‌نك مرتبه‌لری بیان وعیانه کلدیسه بو فقیر دخی طریقمزده چوق کسه‌یی تأویلات باطله‌یه مائل کوردم ونیجه‌سنی دخی مقدما ذکر اولنان اوزره مراتب سلوکدن وآداب طریقتدن وارکان ولایتدن غافل و عاطل بولدم اکرچه صحبتمزده اولان یاران واخوانه اسالله بو مرتبه‌لری سویلردم وآنلره احوال ومراتب سلوکی تعلیم وتقریر ایلردم واکثری آداب طریقتده واسرار وارکان حقیقتده مطلع اولش وشعور بولمشلردی انلره واول مرتبه‌ده اولنلره علم طریقتی سویلمکه و بوعلمده کتاب تألیف ایلمکه من وجه حاجت یوغیدی ولکن آداب سلوکی بیلمیه وبزدن صکره کلنه آداب سلوك آسان اولسون ایچون وطریقمزده اولان ایین وارکان وآداب وافعال واحوال یکسان سنت رسوله وسلفده یکن مشایخ فحوله مطابق اولدیغی عیان وبیانه کلسی ایچون وبوطریقته طاعن اولنلره واهلنه مبتدع دینلره حجت وبرهان اولسون ایچون بوکتاب مستطابك تألیفنه وبومجموعهٔ رصوابك تصنیفنه شروع قلندی ❊ وآیات واحادیث رسوله وکلمات مشایخ فحوله بنا اولندی تابو کتابی مطالعه ایدنلر بیله‌لرکه طریقمزك هرحالی وافعالی آیت وحدیثدن وآثار واخبار مشایخدن مأخوذدر

زیرا بر کسنه‌نککه سلوکی و طریقی آیات قرآن وسنت حبیب کون ومکان
و قول مشایخ عالیشان اوزره اولمیه وطریق مستقیمی .راه سعیدن فرق قلمیه آنك
سلوکی طرق شیطانی اوزره اولور و کندوسی دخی آخر الامر اضلال ناسده
شیطنت مرتبه‌سن بولور و آنلرله حشر اولور وقربت الهیه ووصلت ربانیه‌دن
محروم قالور (نظم) خلاف پیمبر کسی ره گزید ٭ که هرگز بمنزل نخواهد رسید ٭
درین راه جز مرد داعی نرفت ٭ گم آن شد که دنبال راعی نرفت ٭ (نثر) حضرت
پیغمبرمز علیه السلام کندی طریق قویمن خط مستقیمه تشبیه بیوروب وسائر
طریق سقیمی طرق شیطاندر بیورمشلر نتکیم ابن مسعود حضرتلری روایت
ایدرلر که (خط لنا رسول الله خطا ثم خط خطوطا عن یمینه وشماله وقال هذه
سبل الشیطان علی کل سبیل منها شیطان یدعو الیه ثم قرأ هذه الآیة ان هذا
صراطی مستقیما فاتبعوه ولا تتبعوا السبل فتفرق بکم عن سبیله) معنای
شریفی ابن مسعود روایت ایدرلر که رسول صلی الله علیه وسلم بزم ایچون برخط
مستقیم چکدی مثلا اورته‌ده‌کی خط کبی اندنصکره اول خط مستقیمك صاغندن
وصولندن برنیجه خطلر دخی چکدی مثلا اورته‌ده‌کی خطك اطرافنده اولان
خطوط کبی اندنصکره بیوردیکه اول یمین ویسارده اولان خطوط سبل شیطاندر
هر بر یول اوزره برشیطان اوتورمشدر اول کندی یولنه دعوت ایلر بوخلقی
کما قال الله تعالی (فبما اغویتنی لاقعدن لهم صراطك المستقیم) یعنی شیطان
مردود اولدقدنصکره قسم ایدوب دیدیکه یاربی سن بنی اغوا ایلدیکك حقیچون
ویاخود سن بنی اغوا ایلدیکك سببیله البته بن اوتورورم بنی آدمك اضلالی ایچون
سنك صراط مستقیمکده وآندنصکره حضرت بو آیتی قراءت ایلدیلرکه (ان هذا
صراطی مستقیما) در یعنی شو خط مستقیم بنم صراطمدر مستقیم اولدیغی
حالده واول حضرتك طریقی طریق توحید وصراط محبت ودیدر نتکیم مولانا
حضرتلری بیوررلر (نظم) عشقست طریق پیغمبرما ٭ ماتابع عشقیم وعشق
رهبرما (نثر) پس سز تابع اولك ای امتم بنم طریقمه واول سبل متفرقه‌یه تابع
اولماك که سزی حق یولندن تبعید وتفریق ایلر طریق مستقیم وصراط قویم اولدر که
سالك انده گمراه اولمیه وانی ترك ایلین حقه یول بولمیه افراط وتفریطدن بری
وتعطیل وتشبیهدن وجبر وقدردن عاری اوله اقوال وافعال واحوالده واعتقادده
وصفات واخلاقده وسط واعتدال اوزره اوله انکیچون اکثر مشایخ (الیمین
والشمال مضلة ٭ والجادة الوسط خیر) دیمشلر وبو بیتی بو معنایه مناسب خوب ادا

(قیلمشلر)

قیلشلر (نظم) هیچ وجه مکن میل جانب افراط ❊ ز قید ربقهٔ تفریط نیز باش
رها ❊ که اختیار وسط راست درجمیع امور ❊ بدان دلیل که خیر الامور اوسطها
(نثر) وحضرت پیریمزك دنیا وآخرتده دستگیرمزك دخی طریق منیری
مادامکه حالت وجد وجذبه ظهور قیلمدقچه طریق اعتدالدر نتکیم مثنویده
بیوررلر (مثنوی) در خبر خیر الامور اوساطها ❊ نافع آمد ز اعتدال اخلاطها
❊ گر یکی خلطی فزون شد از عرض ❊ در تن مردم پدید آید مرض ❊ پس قادر
اولدقچه طوغری یولدن شعشعه‌دن وطریق حقدن دوشمه‌دن بغایت حذر اوزره
اولمق گرك زیرا طریق انبیا واولیا آخرتده اولان صراطی مذکردر نتکیم
بو معنایه مناسب فخر الدین الرازی صراط مستقیمك تفسیرنده دیرکه (وانما قال الله
صراطا ولم یقل سبیلا لیکون لفظ الصراط مذکرا صراط جهنم فیکون
الانسان علی مزید خوف وخشیة من مزلقة القدم) یعنی نیچون حق تعالی
صراط المستقیم دیدی سبیل المستقیم دیمدی تاکیم لفظ صراط جهنمی اکدیریجی
اوله پس انسان بوندن زیاده اولان صراطده آیاق طیرنمسندن زیاده خوف
وخشیت اوزره اوله واکثر محققین دخی دیمشلردر که صراط ایکیدر بری دنیوی
وبری اخروی دنیوی اولان صراط شرع نبوی وطرق اولیادن طریق مولوی کبی
واخروی اولان صراط احادیثله ثابتدر که جهنم اوزرینه قوریله قیلدن اینجه
وقلیجدن کسکین اولوب خلق عالم اول جانبه سوریله کما روی عن ابن مسعود
رضی الله عنه قال علیه السلام (یوضع الصراط علی سواء جهنم مثل حد السیف
المرهف ومن الناس من یمر کالبرق الخاطف ومنهم من یمر کالریح العاصف
ومنهم من یمر کالطیر ومنهم من یمر کجری الفرس ومنهم من یمشی علی رجلین ثم یکون
اخرهم رجال قد تلفح وجوههم النار) معنای شریفی حضرت بیوررلر که جهنم
اوزره پل صراط وضع اولنه قلیج کسکینلکی کبی اوله وانجه اوله ناسدن بعضیسی
برق خاطف کبی وبعضیسی ریح عاصف کبی کچه وبرگروه دخی مرغان پرنده
کبی اوچه برفرقه اسبان دونده وبرزمره پیادگان رونده کبی اوله‌لر وبرجماعت
افتان وخیزان وبرملت سراسیمه وحیران قاله‌لر نار جهنم یوزلرینه طوقنوب
یانه‌لر ❊ پس صراط انبیا واولیا آخرتده اولان صراطك مثالیدر نفس جهنمك
اوزرینه قورلمشدر انك رونده‌لری نیجه مختلف ایسه بونك دونده‌لری دخی
اویله اولمشدر برقوم قوة عشق ومحبت ایله برق تابنده کبی کچرلر وبرگروه جناحین
علم وعمل ایله طیور پرنده کبی اوچارلر برگروه سویا سالما غانما مشی ایدرلر وبرفرقه

دخی مكبا علی وجهه اقتان وخیزان كیدرلر پس ای اخی تعقل ایله دائما یوزی اوزره دوشوب هزار یرده زخم بین كسه ایله سویا سالما بلاسقوط كیدن كسه برابرمیدر كما قال الله تعالی (افمن یمشی مكبا علی وجهه اهدی امن یمشی سویا علی صراط مستقیم) یعنی شول كسه كه یوزی اوزره مكب اولدیغی حالده یوررار اول كسه میدر اهدی یوخسه طریق مستقیمده سویا سالما یورین كمسه میدر معلومدر كه اهدی واصوب سویا سالما یورین كسه در بو مثالدر مشركه موحده ومؤمنه ملحده وصالحه طالحه وموافقه منافقه كه بونلرك برینی ضدیله برابردكلدر حضرت مولانا مثنویده بوایكی فرقه یی اشترله استره تشبیه ایدوب یوررلر (مثنوی) گفت استر با شترای خوش رفیق ❊ در فراز وشیب ودر راه دقیق ❊ تو نیایی درسر وخوش میروی ❊ من همی افتم بسر درچون غوی ❊ گفت چشم من زتو روشن ترست ❊ بعدازان هم از بلندی ناظرست ❊ هر قدم من از سر بینش نهم ❊ از عثور واوفتادن وارهم ❊ تو نه بینی پیش خودیك دوسه گام ❊ دانه بینی ونه بینی رنج دام (نثر) پس سالكه لازم ولازیدر كه هوش دردم نظر درقدم فحواسی اوزره طریق حقه علی بصیرة كیده واعوجاج وانحرافدن وسقوط ومذلت وانعطافدن حذر ایده بویولده ورطات كثیره واردر وعقبات عسیره چوقدر واسوهٔ رفیقه وقطاع طریقه نهایت یوقدر ره باریك وطریق تنك وتاریك راه اولیادر سالك كركدر كه اولا شمع شریعتی اله آله اندنصكره بو یوله سفرقیله حتی مقصود بالذات اولان حقیقتی بوله حضرت مولانا بشنجی جلدك دیباجه سنده شریعت وطریقت وحقیقتی تمثیل ایدوب یوررلر كه ای سالك بیلكل وآگاه اولغلكه شریعت شمع كبیدركه سالكه الك علی راه حق كوسترر ومع هذا شمع شریعتی اله كتوره سن وطریقت حقه كتیه سن وانكله عمل ایتیه سن مقصود بالذات اولان حقیقت اله كیرمز وسالك كنج وصالتی بولمز چونكیم شمع شریعتی اله آله وانكله عمل قیلوب یوله كیره سن بوروشه طریقت دیرلر چونكیم نوافلی وفرائضی ادا ایتمكله قرب الهی بوله سن وكندك بالكلیه فانی اوله سن اكه حقیقت تسمیه ایدرلر برمثال آخردخی ضرب ایدوب یوررلر كه علم شریعت كیمیا علمی كیبدركه انی یا بر استاددن ویابر كتابدن اوكرنه سن وطریقت اول علمی كتابده مسطور اولدیغی واستاددن صدور قیلدیغی اوزره استعمال ایلمكدر وحقیقت بو علمدنصكره مس زر اولمسی كبی ومس لكدن خلاص بولمسی كبیدر برمثال آخر دخی یوررلر كه شریعت علم طبی اوكرنمك كبیدر

وطريقت اول علمك مقتضاسنجه پرهيز ايدوب ادويه واشربه يي على قانون الطب
استعمال قيلمق كبيدر وحقيقت بودوالردن صكره مريضك صحت وشفا بولمسى
كبيدر پس معلوم اولديكه شريعتسز طريقت اولمز وطريقتسز حقيقت
اله كيرمز وشريعت وطريقتسز اولان كمسه حقايق اشيايي بيلمز ورؤى حقيقتي
كورمز اكر عارف وموحد دخي كچنسه نه فائده ويرمز زيرا شريعت وطريقت
حق تعالينك اسم عدلينك مظهريدر واسم هدايتنك تجليسى وپرتويدر پس
عارف مطيع اولدركه آينهٔ شريعت وطريقتده حقك صفت عدلينك واسم
هدايتنك تجليسن كوره واكا بويوزدن اطاعت وانقياد قيله اول كمسه لركه
بو تجلي يي كورمديلر وبو سره ايرمديلر آنلر شريعت وطريقتي حقيقتدن غيري
قياس ايلديلر وسوزلريني عاميانه واعمايانه سويلديلر پس كركدر كه اى اخى
كشتئ شريعتي الدن قومه سن تا بحر ضلالت ومعصيته غرق اولميه سن صقن
ملاحان طريقته مخالف كتميه سن تا كرداب اباحت والحادده كرفتار قالميه سن
(كما مثل النبي شريعته وقال مثل شريعتي كمثل سفينة نوح من تمسك بها نجا
ومن تخلف عنها غرق) يعني بنم شريعتم صفت نجيه ده الثاني سفينهٔ نوح كبيدر
شريعتمه تمسك ايلين من ضلالت واباحت بحرندن نجات بولدى وطوفان معاصى
ومناهيدن خلاص اولدى وشول كمسه كه شريعتمدن تخلف ايلدى كنعان
وار طوفان هلاك وبواره مستغرق اولدى اكر بعض ملحد مشرب اولنلره بو خاطره
خطور ايلرسه كه بحر حقيقتده بردركه بحر وحدتدر ❊ پس غرق اولديغمز عاقبت
بحر وحدت اولجق هر نه يوزدن اولورسه اولسون فنعم الاستغراق وحبذا الوصال
والاعتناق جواب شافي بودركه نعم ذات احديت شركت قبول ايتمز بر بحر اعظم
كبيدر ولكن امواج اسماء متقابله وصفات متضاده ايله جوش وخروش
ايديجيدر اسماء لطفيه وجماليه سى (هذا عذب فرات) قولنك سرني مظهردر
وصفات قهريه وجلاليه سى (هذا ملح اجاج) آيتنك حقيقتي مشعردر اكرچه
بو ايكي نوع امواج بر دريادن حاصل اولور وبري برينه متصل وملتقي كورينور
لكن (بينهما برزخ لا يبغيان) مقتضاسنجه ميانلرنده معنا بر حاجز حصين
واردر كه طرفينك امواجني بريره جمع ايلمكه قومز نتكيم حضرت بو معنايي
مثنويده نه قدر كوزل تحقيق ايدرلر بيوررلر كه (مثنوى) بحر تلخ وبحر شيرين در جهان
❊ درميانشان برزخ لا يبغيان ❊ بحر رانيمش شيرين چون شكر ❊ طعم شيرين
رنك روشن چون قمر ❊ نيم ديكر تلخ همچون زهر مار ❊ طعم تلخ ورنك مظلم قيروار ❊

هردو برهم می زنند از قعر واوج ❊ برمثال آب دریا موج موج (نثر) محبت الهیه ورحمت ربانیهٔ رحمانیه دریای قهروجلالدن بحر لطف وجماله کشنده ونصرت کشنده در صبایلی کیدر وهوای نفسانی وهواجس شیطانی دریای لطف وبهردن بحر قهره کشنده وعاقبت مهلك وکشنده دبوریلی کیدر (نصرت بالصبا واهلاك قوم عاد بالدبور) حدیثنك معنای حقیقیسی وفحوای باطنیسی بودر که صبای رحمت حقله منصور اولوب قهر خدا طرفندن خلاص اولدم وقوم عاد دبور هوای نفسله اهلاك اولندی پس حضرت مولانا بومعنایه اشارت ایدوب بیورر که (مثنوی) بهر تلخان رابشیرین می کشد ❊ زانکه اصل مهرها باشد رشد ❊ قهر شیرین را بتلخی می برد ❊ تلخ باشیرین کجا اندرخورد ❊ تلخ وشیرین زین نظر نا یدبدید ❊ از در یچهٔ عاقبت رانند دید ❊ چشم آخر بین تواند دیدراست ❊ چشم آخر بین غرورست وخطاست (نثر) بعض کسه لرك کشتیٔ وجودی باد هدایتله دریای لطف طرفنه وسر منزل رضا جانبنه برخوشجه استقامتله روان اولوب کیدرکن دبور هوای نفسانیسی وزان اولدیغی کبی رئیس روحی تدبیر وتدارك قیلوب ودرحال مستقر شریعت وطریقته تحصن ایدمیوب وانده انکر عقلی ربط قیلوب دبورهوای نفسه مطاوعت ایدوب مدبر اولور اگر باد عنایت یاری قیلمزسه واول سمتدن تأسب اولمزسه کرداب ضلالت وورطهٔ معصیتده مخزول ومقهور قالور (مثنوی) کشتیٔ بی انکر آمد مرد شر ❊ که زباد کژ ندارد او حذر ❊ لنکر عقل است عاقلرا امان ❊ لنکرید ریوزه کن ازعاقلان (نثر) عاقللردن لنکر دریوزه ایتمك معناسی انلردن عقل وکیاست وادب وفراستی تعلم ایتمکدر وانلر کتدیکی اوزره شریعت وطریقته کتمکدر وراه حقك شیب وفرازینی ومحل ضرر واحترازینی طویمقدر وکلام انبیا واولیایه وزنده اولان عرفا وصلحایه علی کل حال اویمقدر تاسندنخی عاقل وعارف اولهسن وطوفان ضلالات واباحتدن رها بولهسن ومعصیت واسائتدن خلاص اولمغه چاره یارمرشد آغزندن ویا بوعلمده اولان برکتابك معنای نغزندن علم سلوکی اوکرنمکله اولور انده نصکره مرتبهٔ صلاح وسداده وفتح وکشاده یول بولور بوفنده حضرت مثنویدن زیاده صوابتر بر کتاب مستطاب دخی اولمز برکسه علم سلوکده بوکا مانند ومثل بولمز پس مولوینك سلوکی مثنوی اوزره معتقید رومعانی مثنوی حضرت قرآن واحادیث رسول ملك منان اوزره مبنید ر نتکیم حضرت مولانا بوبیتله بومعنایه اشارت ایدوب بیوررلر (نظم) من بندهٔ قرآنم

اكرجان دارم ❊ من خاك ره محمد مختارم (نثر) اكثرناس قياس ايدركه طريق مولوى شرع نبويدن خارج اوله وفقرامبتدع وآيين واركان بدعت وضلالت اوله نعوذبالله من ظن السوء الى اهل الله سوء ظنه سبب اكثريا شكل فقراده اولان بى ادبلردن حاصل اولور امابعضك اساءتى ايله كله تهمت روا اولمز وانلرك ضلالتندن بوطريقك طريق بدعت وضلالت اولمسى لازم كلمز پس كله انكار ايتمك شقاوتى موذن اولور نعوذبالله تنكيم كله اقرار حماقتى مشعر اولديغى كبى حضرت مولانا بومعنايه مناسب بيورر (مثنوى) حق شب قدر است درشبها نهان ❊ تاكند جان هرشبى راامتحان ❊ نى همه شبها بود قدراى جوان ❊ نى همه شبها بود خالى ازان ❊ درميان دلق پوشان يك فقير ❊ امتحان كن انكه حقست آن بكير ❊ آنكه كويد جمله حقست احمقيست ❊ وآنكه كويد جمله باطل اوشقيست ❊ مؤمن كيس مميز كوكه تا ❊ بازداند حيز كانرا ازفتا (نثر) نيجه انكار اولنور بر طريقه كه انك اول شرطى ماسوى اللهدن قلبى تطهير ايتمك اوله واوسطى محبة الله ومعرفة الهله قلبك استغراقى اوله وآخرى بالكليه فنافى الله وبقا بالله مرتبه سى اوله شرع نبويده نيجه انواع مذاهبك اهلى بولنورسه طريق مولويه ده دخى اصناف مشاربك صاحبى بولنور پس فى زماننا حضرت مثنويدن ماعدا برميزان معنوى دخى لازم اولديكه قرأن وحديث ومثنويدن مأخوذ اوله وآيات واخبار وكفتار مشايخ كبار وكلام حضرت خداوندكارله طوله وهر كسك مرتبه ومقدارنى ومحق ومبطل بدكردارنى وبوطريقك اركان وآداب واسرارنى وسقطات وورطات ناهموارنى تعريف وتمييز قيله حتى ياران صفا واخوان باوفا آداب واركانمزك جميعا منت اولديغنه وطريقت مشايخ سلفه اويديغنه مطلع اوله لر پس تسهيلا للطالبين وتيسيرا للسالكين اقسام ثلاثه وابواب ثلاثين ودرجات مائه اوزره ترتيب وتزيين اولندى تنكيم فهرسى ظهر كتابده كماينبغى ثابت قلندى بعده بو كتاب هدايت سيما وحقيقت نمايه (الاسماء تنزل من السماء) فحواسنجه (منهاج الفقرا) ديو عالم معنادن اسم ويرلدى اميددر كه الله تبارك وتعالى ذخر آخرتمز ايده ونيجه كسه لر بوكه مطالعه سيله طوغرى يوله كيده (اللهم اجعله دليلا الى الرشاد وسبيلا الى الصلاح والسداد وحبيبا بين العباد بمحمد الهاد واولاده الامجاد)

(باب اول)

ماهيت طريق مولويه بيانندهدر وفقرانك اختلاف مشاربى عبانندهدر

ایها الاخ الاعز والاکرم بالکل وآکاه اولغلکه اول سلطان العاشقین و برهان العارفین منبع انوار یقین مخزن اسرار رب العالمین اعنی جلال الملة والدین مولانا ومولی الواصلین حضرتلرینک طریق مبنی وارکان وآیینی تصوفدر وکندولر صافی وخلفاسی صوفیدر اودلیله که بو بیت شریفی بیوررلر و فقرا هر روز وشب سماط کنارنده بعد الطعام ذکر قیلورلر (نظم) ما صوفیان راهیم * ما طبله خوار شاهیم * روز وشب تذکار اولنمه سنده نکته بودرکه آکاه اولوك ای کروه مولویان بز صوفیان راه حقز وکاسه خوار شاه مطلقز مرتبهٔ کاملین ومکملینه ایرنلره و بالکلیه بشریتدن وماسوادن خلاص بولنلره وابو الوقت وحاکم زمان اولنلره صافی دینور وابن الوقت اولنلره وماسوادن درونلرین صافی قیلنلره صوفی دینور نتکیم صافی ایله صوفینك تمییزنده بو بیتی بیوررلر (مثنوی) صوفی ابن الوقت باشد درمثال * لیك صافی فارغست ازوقت وحال (نثر) و بو طریق طریق صوفیه اولدیغنه بر دلیل دخی بودرکه مثنوینك اوائله قریب اولان محلده حسام الدین چلبی حضرت مولانایه خطابا بیوررلرکه (مثنوی) صوفی ابن الوقت باشد ای رفیق * نیست فردا کفتن ازشرط طریق * تو مکر خود مرد صوفی نیستی * نیست را ازنسیه خیزد نیستی (نثر) خطاب حضرت مولانایه در علی سبیل الاستفهام واستفهام تقریرایچوندر پس مرد صوفی دکلمیسن یاء مولانا مرد صوفی سن خود پس صوفی اکلك شرطی ماضی یه ومستقبله نظر ایتمیوب وقتك حکمنی ویرمکدر دیمك اولور پس طریقمز طریق تصوفدر زیرا طریق تصوفك بنیانی فقردر واساس وارکانی بذل وایثار وترك اختیاردر (کما قال رویم التصوف مبنی علی ثلاثة خصال التمسك بالفقر والافتقار والتحقق بالبذل والایثار وترك الاعتراض والاختیار) فقر و افتقاره تمسك و بذل وایثار ایله تحقق وترك اعتراض واختیاره تخلق مولویانك صفتی وخصلتیدر پس طریق مولویه یی طریق صوفیه در دیمکله تعریف طریق عشق ومحبت وفقر دیمکی و بونلر امثالی خصالی دخی جامعدر نتکیم سهروردی حضرتلری بیوررلر (التصوف اسم جامع لمعانی الفقر ومعانی الزهد وغیرهما مع مزید اوصاف واضافات لایکون الرجل بدونها صوفیا) پس تصوف عشق ومحبتی وزهدی وفقر ومعرفتی جامعدر و بو جمله نك فوقندهدر کما قال ابو العباس النهاوندی (الفقر والزهد مع شرفهما بدایة التصوف) بعض مشایخ فقیرله صوفینك ماینی فرق ایتمشلر امّا بینهما ماده فرق عظیم واردر نتکیم ابو عبد الله خفیف فرق ایدوب

بیوررلر (الصوفی من استصفاء الحق لنفسه توددا والفقیر من استصفا نفسه فی فقره تقربا) یعنی صوفی شول کمسه در که آنی حق کندو نفسی ایچون اکه مودة انی کزیده قبله وفقیر اول کمسه در که فقرنده نفسنی استصفا ایده تقربالله وصوفی یه صوفی دینمسنده وصوفیلکله تسمیه قلنمسنده برقاچ وجه وارد ر صوفی یه انکیچون صوفی دینلدیکه درونی غل وغشدن وقلبی ماسوی وتشویشدن پاك وصافی ایلدی و بو حدیثك معناسی اوزره عمل قیلدی نته کیم انس حضرتلری رسول علیه السلامدن روایت بیوررلر قال علیه السلام (لی یوما یابنی ان قدرت ان تصبح وتمسی ولیس فی قلبك غش فافعل ثم قال وذلك من سنتی ومن احیی سنتی فکانما احیانی ومن احیانی کان معی فی الجنة) معناسی شربنی یوبی غل وغش اولق فعلن اشله که بو تصفیهٔ درون بنم سنتمدر بنم سنتمی احیا واجرا ایلین بنمله جنتده بله در جنتده رسولله بله اولق عظیم مرتبه در که درونی صافی اولان صوفیلره میسر اولور پس طریقمزك رکن اعظمی درونی نای کبی غل وغشدن خالی قیلمقدر وآینه کبی ژنکار ماسوای دن صافی اولمقدر وافکار دنیویه دن ودغدغهٔ عقلیه وتشویش نقلیه دن نجات بولمقدر حضرت مولانا مثنویده تصفیهٔ درونه مشتغل اولانلری رومیلره تشبیه ایدوب ونقوش عقلیات ونقلیاته شروع قیلانلری چینیلره تشبیه قیلوب رومیلری ترجیح ایدوب بیوررلر که (نظم) رومیان آن صوفیانند ای پسر ❊ بی ز تکرار وکتاب وبی هنر ❊ لیك صیقل کرده اند آن سینها ❊ ساده کردند ز آز وبخل کینها (نثر) رومیلر مثلای رومه منسوب اولان عاشقلردر که درونلرین آز وبخل وکبر وکینه دن واخلاق ذمیمه وافعال ردیه دن پاك ایلمشلردر و فقرایه صوفی دینلمکه بر وجه دخی بودر که صوفدن خرقه کیدکلری چوندر صوف دیو یوکه دیرلر فقرانك لباسی ایسه یوکدن اولان یاعبا وپاچوقه در تصوف فلان دیرلر اذا لبس صوفا نته کیم تقمص فلان دیرلر اذا لبس قمصا پس بونلره صوفی دیمك بو تقدیرجه لباس ملابسه سیله اولور انبیای عظامك دخی اکثرینك لباسلری صوفدر نته کیم حدیثده وارد اولمشدر که انس حضرتلری حضرت رسول علیه السلامدن روایت ایدرلر (ان عیسی علیه السلام یلبس الصوف ویأکل من الشجر ویبیت حیث امسی) وینه انس حضرتلری بیوررلر که کان رسول الله (یجیب دعوة العبد ویرکب الحمار ویلبس الصوف) وعبدالله ابن مسعود بو حدیثی روایت ایدرلر که قال علیه السلام (کلم الله موسی وکانت علیه جبة من صوف وکساء من صوف وسراویل من صوف) وفقرایه صوفی

دینلسنده بروجه آخر دخی بودر که اصحاب صفه یه مشابهتلری وارد ر انلردرت یوز کمسه ایدیلر زرع وضرع ووطن وسکنلرین ترك ایدوب مسجد صفه سنده عبادت وطاعاته مشتغل اولمشلردی کذلك فقرا دخی زرع وضرعی ومسکن ومأوایی ترك ایدوب خانقاه کوشه لرنده عبادته مشتغللردر پس فقرایه صوفی دینلمك بووجهلردندر والابین الناس متعارف اولان وصورتن آراسته قیلوب سیرتن خراب وکاسته ایدن صوفیلر دیمك دکلدر نته کیم بو کونه صوفیلر حقنده حضرت بیورر (مثنوی) صوفیٔ کشته به پیش این لئام ✻ الخیاطه واللواطه والسلام ✻ ای بسا زراق وکول بی وقوف ✻ از ره مردان ندیده غیر صوف ✻ صوفی ان صورت مپندار ای عزیز ✻ همچو طفلان تا کی این جوز ومویز (نثر) پس صوفی مثلا اسم جنس کبیدر ومواوی وکاشنی وخلوتی وجلوتی وبونلردن غیری اهل طریق که عملری تصفیه ایله موصوف واباسلری صوف اوله انواع کبیدر که تحت جنسده داخلدر بو صفتلی اولانلرك طریقنه طریق تصوف ومشایخنه مشایخ صوفیه دیرلر پس صوفی کیمدر بلدکسه متصوفه یه کلدلم متصوفه اول کمسه لردر که نفسلرینك بعض صفاتندن خلاص اولمشلردر وصوفی مرتبه سنده اولان کبارك اقوال واحوال واوصاف واذواقندن حظ المشلردر وانلره تشبه قیلمشلردر لکن هنوز بقیهٔ صفات بشریه دن خلاص اولمدقلرندن انلر مرتبه سندن کیرو قالمشلردر اما فقرا اول کمسه لره دیرلر که اموال دنیادن واسباب ماسوادن برشیئه مالك اولمیه لر ومالك اولدقلری شیئلری رضای حقده ومحبت وجود مطلقده ترك ایده لر فقرا ایکی نوع اوزره در بری صورتا فقیردر و بری دخی معنا فقیردر ابو عبد الله خفیفك بو تعریفی ایکی نوعی بیله جامع اولور (الفقر عدم الاملاك والخروج عن احکام الصفات) عدم املاك فقیر صوری یه کوره در احکام صفات بشریه دن خروج کندی یی برشیئه مالك کوره میوب فانی کورمکدر که فقیر معنوینك تعریفیدر فقیر معنوی ایله صوفینك فرقی بودر که فقیر معنوی کندی یی بالکلیه فنای مطلق مرتبه سنده کورندر وبقای حقایله دخی باقی اولمیندر وصوفی بعد الفنا وجود حقایله باقی اولوب فقرده وغناده انك ارادتی عین ارادت حق اولندر فنا وبقا اکه نسبت مساویدر اکر فقر وغنا اختیار ایدرسه اندن اختیار ایدن حق اولور واکر دولت وغنا ارادت ایدرسه کذلك اندن ارادت ایلین وجود مطلق اولور اما فقیر معنوینك مرتبه سی فقر وفنا اولدیغندن اکر اکه دولت وغنا یوز کوسترسه مرتبه سی حکمیله غنا

ودواندن حذر ایدر وذوق فنایه مانع اوله‌دیواندن کذر قیلر وزاهد اکادیرلر که دنیا وما فیهادن اعراض ایده وترك اسباب واملاك جانبنه کیده زاهدله فقیر معنوینك فرقی اولدر که زهد رسم فقردر اما حقیقت فقر ازالهٔ مراد ومقصود وبالکلیه افنای وجوددر (نظم) درویش کسی بود که نامش نبود ※ اندزدوجهان مراد وکامش نبود ※ بیوردقلری فقیر معنویدر (مثنوی) کفت سائل درجهان درویش نیست ※ ور بود درویش آن درویش نیست ※ بیوردقلریده کذلك فقیر معنویدر پس صوفی بوندن اکمدر زیرا بوصفت صوفینك فناسی جانبدر ونعت حالی ووصف بالیدر پس بعض صوفی مرتبه‌سنده اولان کاملرك رسم فقرله مترسم اولمسی انبیایه اقتداء واتباعادر وسالکان وطالبانی قولا وفعلا وحالا ارشاد ایتملرندن اوتریدر یوخسه حظ اخروی ایچون دکلدر وبعض کبار صوفیلك مرتبه‌سنه وارد قد نصکره ارادهٔ الهیه اکا غنی اولوق اقتضا ایدر اموال واسباب وارزاقی جمع ایلر واکثری بوصفتلرله تستر ایلر (مثنوی) چیست دنیا ازخدا غافل بدن ※ نی قماش ونقره وفرزند وزن (نثر) بیوردقلری بومرتبه‌در (وکل ماالهاك عن مولاك فهو دنياك) حدیثی بومعنایه اشارتدر (ماوجدنا فی القباء ماوجدنا فی العباء) دین شیخ شجاع حضرتلریده غناده اولان اولیادندر پس بوذکراولنان طوائفك هر برینك متشبه محقلری ومتشبه مبطللری واردر صوفینك متشبه محقی متصوفه‌در ومتشبه مبطلی اول طائفه‌در که صوفیلك شکلن اورونه‌لر وانلرك اصطلاح وطریقتن اوکرنه‌لر اما بوصفت رای جلب دنیا اوله وبووضعی جمعیت احبا ایچون قیله ودرونی اباحت والحادده قاله فقیر معنوینك متشبه محقی مال وملکی حق رضاسیچون ترك ایلیوب دنیا متاعندن مجرد اولاندر وبو فقیر معنوی مرتبه‌سنده دکلدر زیرا فقیر معنوی اصلا کندیده وجود کورمز وکندیه برشیٔ اسناد قیلز بلکه عدم محض کورر اما اکا متشبه اولان فقیرك دخی بقیهٔ ماوجودی واردر مثلا دنیایی ترك ایلدم دیمك وحق رضاسنده مجرد اولدم دیو ظن ایتمك کبی که کندودخی اورته‌دن ومن وجه غنایه میلدن دخی خالی اولز اما متشبه مبطل فقرا اولدر که تبدیل شکل لاجل الاکل ایلمش اوله ولذت فقردن کیرو قاله وکندوبی رسم وصورت فقرله تزیین قیله لکن مرادی جلب دنیا وکاری اکل وشرب وغدا اوله حضرت مولانا بوصنفك حقنده بیوررلر (مثنوی) نقش درویش است اونی اهل جان ※ نقش سك راتومینداز استخوان ※ فقر لقمه دارد اونی فقر حق ※ پیش نقش مرده کم نه توطبق ※ عاشق حقست

او بهرنوال * نیست جانش عاشق حسن وصال (نثر) وطریقتمزده بر نیچه‌سی ملامیه سالکنه منسلك اولوب انلر صفتیله متصف اولمشلردر وفی الحقیقه ملامیه اولو طائفه‌در اما بونلرك دخی محققلری ومقلدلری واردر ملامیه‌دن محقق اولنلر اول کسه‌لردر که معنیٔ اخلاصی رعایت وقاعدهٔ صدق درونی محافظت ایچون اخفای صلاح وطاعت وستر خیرات وعبادت ایدرلر ونظر خلقدن خیرات وحسناتلرینك محفوظ اولسنی اولی کوررلر وبعض صفات مذمومه اظهاریله خلق عالمدن تستر قیلورلر وحضور قلبله عبادت حقه مشتغل اولورلر من بعد دقیقهٔ شرعیه‌دن واعمال مرعیه‌دن بر دقیقه ترك ایتمزلر وحظ نفس وراه ضلال طرفنه کتمزلر کمالیله هر بری اطواع خلق الله ومنقاد اوامر اللهدر وبو ملامتدن مرادلری همان ریادن مجانبت واخلاصی محافظت ایچوندر انکیچون مشایخ ملامیه‌نك تعریفن بویله بیورمشلرکه (الملامی هو الذی لا یظهر خیرا ولا یضمر شرا) عاصی ظهور معصیتدن نیجه خوف وحذر ایلرسه بونلر دخی ظهور طاعت ومظنهٔ ولایت اولمدن ایله حذر ایدرلر سلف مشایخك مشهور سوزلرندندرکه بیوررلر (لا یصل مقام الصدیقین رجل حتی یشهد فیه الف صدیق انه زندیق) وبو ملامیه‌نك محققلرینك خلاف شرع شریف بعض عمل اظهار ایلرندن مراد مطلقا عند الخلق اسقاط جاه ومنزلت وازالهٔ نباهت وشهرت قیلرندن اوتریدر نته کیم حضرت پیرمزی بدایت حالنده حضرت شمس میخانه‌یه کوندرمه‌سی بو معنایی مشعردر (مثنوی) چون خرابات آمد آن پیر اجل * ازقدومش جمله میهاشد عسل (نثر) اول صاحب سعادتك قدوم مبارکلریله میخانه‌ده اولان جمله میلر عسل مصفا اولدی بو مرتبه‌ده ابو حامد غزالی ابو یزید بسطامیدن نقل بیوررلر که روی عن ابی یزید (انه امر بحلق رأس مرید ولحیته وتعلیق الجوز فی عنقه واعطائه لمن یصفعه من الصبیان وطوافه مع تلك الحالة فی المحافل والمجالس والاسواق) بزم طریقتمزده دخی چارضرب تراش اولمق بو مرتبه‌یی اله کتورمك ایچوندر وحضرتك تراش نامه رساله‌سی بو ذوقك حصولی ایچوندر اما طریقتمزده بو ملامتی اختیار ایتمکه ایکی شرط واردر غیره مساغ یوقدر بریسی بودرکه شیخ اولان عارف وبصیر درویشده بعض صفت مشاهده ایده که آنك ازاله‌سی ملامتله اوله پس شرط ملامتی اکا تعلیم ایدوب بایزید حضرتلری مریدنه امر ایلدیکی کبی اول دخی امر ایده اول زمان درویشه امتثالا لامره لازم کاورکه ملامتی اختیار ایده بر شرط دخی

بودر که ملامت اختیار ایلین کسه شیخی اولدیغی تقدیرجه نفسنك حیله لرینه عالم اوله وسلوکده مجاهده وعامل اوله پس خلق عالم بونك حسن حالنه رغبت ایدوب التفات ایدرلر کوره که خلقك بو التفات ورغبتی آنك سلوکنه وذوقنه ضرر ویره پس حق رضاسنده بالکلیه اشتغالدن اوتری صفت ملامتی اختیار ایده تا بو حیله ایله مکر خلقدن خلاص واشتهار ناسدن نجات بوله زیرا بیورمشلر که (مثنوی) اشتهار خلق بند محکم است * در ره اوا ز بند آهن کی کم است دانه باشی مرغکانت برچنند * غنچه باشی کورکانت برکنند * هرکه داد او حسن خود را در مزاد * صد قضای بد سوی او رو نهاد * هین مشو شکر به پیش طوطیان * بلکه زهری شو شو ایمن از زیان (نثر) حتی مشایخ ملامیه نك کبارندن بعضیسی اجتنابا من الشهرة وفرارا من آفات النفس والهوی فقه مسئله سندن بر مسئله یه قیاس ایدوب بیوررلر که (اذا جاز لمن غص بلقمة من طعام حلال ان یسیغها بجرعة من الخمر اذا لم یجد غیره مع ان تحریمه مقطوع به ولا یفوت بها الاحیاة فانیة فلم لا یجوز مثل هذا اذا تیقن سالك بفوت الحیاة الباقیة فبالاولی ان یدفع المضرة المعنویة بای شیء کان) بو ترکیبك معناسی چون برکسه نك بوغازینه طعام حلالدن بر لقمه طورسه وانك قتنده خمردن غیری شیء بولنمسه جائز اولور اول محلده اکه خمر ایچورمکلك بو مسئله اشباه ونظائرده دخی مسطوردر مع هذا خمر ایچمه نك تحریمی مقطوع بهدر واول بوغازه طورن لقمه ایله فوت اولمز الا حیاة فانیه پس حیاة فانیه نك فوت اولمسی ایچون بو قدر حرامی ارتکاب جائز اولیجق نیچون بو مثللو حیله نك ارتکابی جائز اولمیه شول وقتده که سالك تیقن ایلیه حیاة باقیه نك فوتنه پس بطریق الاولی اولور ای اخی بو سوزدن قیاس اولنمسونکه اولیای ملامیه شرب خمر ایدرلر وحظ نفسله میخانه یه کیدرلر بلکه بونك شربنده دخی ایکی وجه بیورمشلر وشرح تصرفده مسطور قیلمشلر که اول کسه که اولیاء اللهدن مرتبهٔ ولایته ایروب تبدیل اعیانه باذن الله مالك اوله خلقه قرشو کندی یی ستر ایچون شراب ایچرجه سنه اوله ولکن ایچدیکی عسل مصفادن احلی وشهد وشکردن اعلی اوله و یوز بیك سغراق نوش ایلسه ذره قدر سکر ویرمیه وعقلنه خلل کلیه نتکیم حضرت بو محله کوره بیورر (مثنوی) باده از ما مست شد نی ما ازو * قالب از ما هست شد نی ما ازو (نثر) بونلره ایچدکلری حرام اولمز زیرا حقیقتده خمر دکلدر وسکر دخی ویرمز و بر وجه دخی بودر که بر سالك کوره که کندی یه خلقك توجهی وار وذوق

وسلوكدن انى مانع اولورلر اول وقتده انلردن خلاص ايچون النه دستى آلوب ميخانه يه كيدر رنكنده اوله وياخود ميخانه دن باده ايله دستى بى طولديره وخلقه كوستره وكنديه طالب وراغب اولانلره عرض ايده واره بر جانبده انى دوكه بونى يازان كسه اهل الله دن بويله ايلر بركسه بى كوردم دير من اصل شرب خمر ايلمزكن كاهى بويله وضع ايلردى دير بوجمله اى اخى هب نفسك حظنى وآفاتنى ازاله ايچوندر يوخسه حظ نفس ايچون حرام ايچن نكبتى لردكلدر بو مرتبه قتى بيوك كسه لرك حاليدر وبونك برله يه بو ملاميه عزيز الوجود ايكن قيد وجوددن خلاص اولمشلردر و مرتبهٔ توحيده ايرمشلردر زيرا خلقى اغيار كوررلر وانلردن عملرين اخفا قيلورلر وانى خلوص بيلورلر مع هذا (وجودك ذنب لا يقاس به ذنب اخر) در بو صفتلر بقيهٔ وجود اولمغى مشعردر وجود كورمك ايسه توحيدى مخلدر نتكيم صوفى مرتبه سنده اولنلر اورته ده خلقى اغيار كورمزلر وخلقدن خيرات وحسناتلرين اخفا قيلمزلر واول خيراتى كنديلردن دخى بيلمزلر (لا قوة على طاعة الله الا بتوفيق الله ولا حول عن معصية الله الا بعناية الله) ديمدن خالى اولمزلر صوفى مرتبه سنده اولنلر مخلصلردر بفتح اللام وملاميه طبقه سنده اولنلر مخلصلردر بكسر اللام مخلصله مخلصك ماينده تفاوت چوقدر و بو ملاميه يه ايكى طائفه واردر كه منشبهلردر برى متشبه محققدر و بونلر اول عاشق مشرب اولنلردر كه مراسم عباد وزهاد له مترسم اولمزلر وخلقه قارشو عبادت وطاعت قيلمزلر ونوافل اعماله چوقلق مقيد اولمزلر اما فرائضدن وواجباتدن برشئ ترك ايتمزلر همان بزه واجب اولان بودر ديوب اكتفا ايدرلر بو صنف بى رياء اولدقلرى جهتدن ملاميه يه مشابهلردر اما من وجه مخالفلردر زيرا ملاميه نوافل وفرائضدن بر دقيقه فوت ايتمزلر ولكن آنى خلقدن ستر ايدرلر خلوص بولنسون ايچون و برى دخى متشبه مبطلدر بونلر اول ضال ومضل اولان نكبتى لردر كه ربقهٔ اسلامى كردنلرندن دور وعبادات وطاعاتى كنديلردن مهجور ايلمشلردر روز وشب سرخوشلر و بنك وباده وفسق وفجور له مدهوشلر و بيهوشلردر كندولرى بحر قلزم زعم ايدوب (ع) بحر قلزم رازمرد ارى چه باك ٭ ديرلر (نظم) آتش ابراهيم را نبود زيان ٭ هركه نمرود است كوميترس ازان (نثر) كلامى اوزره خلقى نمرود كندولرينى ابراهيم بيلورلر عاشقلرك كفرى ايماندر ديو هرزه يه لر وا كثرى بومثللو بيته حجت ايدرلر كه (رباعى) هر كه كه دلت تنك شود بنك بخور ٭ با بنك دو قدح باده كلرنك بخور ٭ كراين نخورى وآن نخورى ازرهدى

* پس لايق توسنك بودسنك بخور * عجبدر كه الله ورسول بيوردبغى آيت وحديثى حجت اتمزلر وحضرت پيرك بونلر حقنده مثنويده نيجه محلده بيوردقلريغى طوتمزلر بيوررلركه (مثنوى) توكه خودرا كيج وبى خود كردۀ * خون رزچه خون ماراخوردۀ * خويشتن راعاشق حق ساختى * عشق باديوسياهى باختى * بادۀ حق راست باشد نى دروغ * دوغ خوردى دوغ خوردى دوغ دوغ (نثر) بوكسه لردن چوق كسنه آخر الامر عنايت الهى رهبراولوب توبه وانابت قيلروقطع مراتب ايدوب نيجه سعادته ايررونيجه سى بو اعتقاد ايله كاور ءبو اعتقادله كيدر نعوذبالله من هذا الاعتقاد و بونلرك اكثرطريق مستقيمدن سقوطنه سبب بااولياى كبارك اسرار آميز اولان كفتارلريدر وياخود برملحد فاسد عقيده وبدكردارك اضلاليدر بيلارلركه اولياءالله جوامع الكلمدر بركلامى برقومك اصطلاحى اوزره سويلرلر وآندن نيجه دراو معانى وحقايق مراد ايدرلر مثلا پيمانه وميخانه ديرلر وآندن باالشبابك وجودنى ويامرتبۀ اعلايى وياخودوجود اولياى مرادايدرلر محلك اقتضاسنه كوره تأويل اولنور ومى ومستانه ذكرايدرلر اندن مراد عشق وعاشقانى يادايدرلر مثلا كمال خجندى بوبيتى ديمشلر ومحمد شيرين حضرتلرى اتكه انكار ايلشلر آخر بيره جمع اولوب كمال حجندى انى حل ايلشلر اول بيت بودر (نظم) چشم اكرانيست وابروانى وزلف وچهره اين * الوداع اى زهدوتقوى الفراق اى عقل ودين (نثر) محمدمغربى مكربونى مجازه حل ايلش شيخ كمال بيورمشلركه چشم عينه ديرلر عين ذاته ديرلر ابروحاجبه ديرلر حاجب حجاب ايديجى ديمكدر پس مراد اكراى محبوب حقيقى ذات تجلى ايلمه بوذاتدر وصفات دخى انى ساتراولمده بوصفاتدر پس پرهيز كارلنه وانى زاهد وتارك اولمه الوداع وعقال مرتبه سنده اولان عقله دخى الوداع ودين تقليدى يه دخى الوداعكه دين حقيقى مشاهدۀ ذات وصفاتدر پس مرغان الهينك آوازلرين صورت پرستلر قصورفهمدن اكليه مبوب هر برى طبيعتنه موافق ومشربنه مناسب تأويل ايدرلر حضرت مولانا بوخصوصده بيوررلر (مثنوى) صورت اوازمرغ است اين كلام * غافلست ازحال مرغان مردخام * كوسليمانى كه داند لحن طير * ديوا كرچه ملك كيرد هست غير (نثر) وطريقمزده نيجه كسه لر دخى جذبه ده وشمشلر ومجذوب اولمشلردر مجذوبلرك محققلرى اول كسه لردركه جذبۀ حق انلره غالب ايدوب انلرى تدبير وتصرفلرندن

الوب مستغرق بحر احديت اولشلردر وتدبير وتدارکدن قالمشلردر متشبه محق اولدرکه کاهی عقلنه جذبه غلبه ایدوب مستغرق ومبهوت اولورلر وکاهی عقله کلوب ینه تدبیر وتدارك وعبادات وطاعات قیلورلر ومتشبه مبطل اولدرکه بنك وافیون وشراب ایله عقل نفسنی زائل قیله وشیطان خیالیله کندوبی مجذوب حق زعم ایلیه وخلقه اولیالنه بوجمله‌نك مراتب ومشارب ومذاهبنه طریقلمرندن برکسه که واقف اولد قدنصکره خلافته مستحق اولور و بونلری ارشاده قادر اولور زیرا خلیفه مستخلف علیهك احوال ومراتبنه وسقطات وورطاتلرینه عالم کرکدر والله اعلم بالصواب

❊(باب ثانی)❊

خلافت الهیه‌یی وخلافت نبویه‌یی وخلافت مولویه‌یی بیان ایدر وعدالتی ومراتب استوایی عیان ایدر قال الله تعالی (واذقال ربك للملائكة انی جاعل فی الارض خلیفة) یعنی ذکر ایله یا محمد اول وقتی ربك ملائکه‌یه دیدیکه بن یرده خلیفه قیلق استرم خلیفه برکسه‌نك مقامنه قائم ونائب اولان کسه‌یه دیرلر اصلی خلیفدر بروزن فعیل تامبالغه ایچوندر درایت وروایتده‌کی تاکبی فعیل بمعنی فاعل وباخود بمعنی مفعولدر معناسی برکسه‌نك آردنجه کلیجی وبرکسه‌نك آردنجه کلمش دیمکدر تکیم فخررازی تفسیرنده دیرکه الخلیفة من یخلف غیره ویقوم مقامه امام راغب دیرکه لفظ خلیفه واحده وجمعه اطلاق اولنور بومحلده مقصود اولان جمع معناسیدر زیرا خلیفه‌دن مراد آدم واولاد ادمدر وتیسیرده دیرکه خلیفه‌دن مراد اولاد آدمدرکه انك آردنجه کلدی وبعضیسی بعضیسنه قائم مقام اولدیلر تکیم بوآیت کریمه شهادت ایلرکه (وهو الذی جعلكم خلائف فی الارض وكذا قال ثم جعلناكم خلائف فی الارض وقال ایضا واذكروا اذ جعلكم خلفاء) بوجمله‌سی اولاد آدمك خلیفه اولمسنه دلالت ایدر و بین المفسرین اولان قول اصح دخی بودر امام فخررازی دیرکه آدمه واولادندن خلیفه حق اولنه انکچون خلیفه تسمیه قلندیکه خلقك نفوسنی تکمیلده وانلره سیاست وتأدیبده واوامر واحکامی تنفیذده و بونك امثالی شیلرده حقك خلیفه‌سی وقائم مقامیدر پس سؤال وارد اولورکه خلیفه عاجز واسرار غیبه مطلع اولمین کسه‌لره لازم اولور جناب حق خود جل وعلا هرشیئه قادر وعالم الباطن والظاهردر پس اکه خلیفه اولمنك فائده‌سی ندر جواب بودرکه خلیفه مستخلف علیهك قصورندن اوتیدر وخلقك حقله آشنا اولمسنده وحقدن

استفاده واستفاضه قیاسنده کمال مرتبه یه مجرالری اولدیغیچوندر لاجرم خلیفه کرکدرکه حقدن اسرار واحکامی اخذ ایلیه وخلقه بیان قیلوب سویلیه زیرا بونلر خلقله حق مابیننده واسطه در روحانیتلری جهتندن واحکام واسراری واوامر وانواری حقدن اخذ ایدوب جسمانیتلریله خلقه انی ایصال ایدرلر وخلقی تربیه وارشادله تکمیل ایدوب بحسب استعداداتهم حقله آشنا ایدرلر اکرچه من وجه خلیفه مستخلفک غیریدر اما من وجه مستخلفک عینیدر شول جهتدن عینیدرکه انک احکامیله حاکم وانک علمیله عالم وانک صفتیله متصف واخلاقیله متخلق واسرار وانواریله متحققدر حضرت مثنویده بو معنایه مناسب بیورررلرکه (مثنوی) چونکه شد از پیش دیده وصل یار * نائبی باید ازومان یادکار * چون خدا اندر نیاید درعیان * نائب حقند این پیغمبران * نی غلط کفتم که نائب بامنوب * کر دو پنداری قبیح آید نه خوب * نی دو باشد تا توای صورت پرست * پیش آن یک کشت کز صورت برست (نثر) وحضرت شیخ فتوحاتک ایکیوز اللی التنجی بابنده باب ابدارده بیورررلرکه (اعلم ان الابدار مثال نصبه الله تعالی لتجلیه فی الخلیفة التی ظهرت باسمائه وصفاته واحکامه والرحمة والقهر والانتقام والعفو کما ظهر الشمس فی ذات القمر واناره کله فسمی بدرا فرأی الشمس ذاته فی مرآة ذات البدر کما رأی الحق حکمه فی مرآة ذات من استخلفه فهو یحکم بحکم الله فی العالم فان الخلیفة معلوم لا یظهر الا بصفات من استخلفه فالحکم لمن استخلفه فی الحقیقة قال الحق لابی یزید فی بعض مناجاته ومکالمته مع الحق اخرج بصفاتی الی خلقی فمن رآک رآنی ومن عظمک عظمنی ومن اهانک اهانی) پس شرط خلافت الهیه اولدرکه خلیفه بالکلیه کندی نفسندن فانی اوله وبقای حقله باقی اوله وانک اقوال وافعال واخلاق وصفاتیله اتصاف قبله برادیر اشلیه الا انک امریله وبزکاره باشلیه الا انک ارادتیله جمیع انبیا واولیانک خلافتلری بوکونه در وتبلیغ احکام الهی ایلین علماء بالله دخی خلفاء الهیدر * نتکیم حدیثده بویله وارد اولمشدر وابوهریره حضرتلری پیغمبر علیه السلامدن بویله روایت قیلمشدرکه (من امر بالمعروف ونهی عن المنکر فهو خلیفة الله فی ارضه وخلیفة کتابه ورسوله) وسنت رسولی اجرا ایدوب احیا ایلین خلیفهٔ رسول اللهدر خلیفهٔ رسول ایسه خلیفهٔ حق اولمدن خالی اولمز کما روی عن الحسن البصری قال رسول الله صلی الله علیه وسلم (رحمة الله علی خلفائی قالوا ومن خلفاؤک یا رسول الله

قال الذين يحبون سنتي ويعلونها عباد الله) امر الهي يي اجرا وسنت رسولي احيا ايلين خليفة الله وخليفة رسول الله اولور اما اول كسه امر الهي يي وسنت رسولي پير طريقتك روشي اوزره اجرا واول طريقي احيا ايلسه هم اول پيرك وهم رسولك وجناب حقك خليفه سي اولور خلافت حق جمع افراد انسانيده بحسب استعداداتهم موجوده در كما قال عليه السلام (كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته) پس هر كسك خلافت الهيه دن استعدادي مقداري حصهٔ معينه سي واردر مثلا پادشاهك مملكتده تدبير وتصرفي كبي وهر والي وحاكمك كندي ايالتنده حكومت وتصرفي كبي وصاحب منزلك منزلنده وتحت يدنده اولنلره تدبير وتصرفي كبي ادنى مرتبه سي هر كسك كندي مملكت وجودنده تدبير وتصرفي كبي زيرا جناب حق جل شانه بوآيتده خلافتي عامهٔ ناسه شامل بيورمشلردر كما قال الله تعالى (هو الذي جعلكم خلائف الارض) اندنصكره هر كسك برى برندن درجه سنك رفع اولسني وخلافتده فضيلت بولسني (ورفع بعضكم فوق بعض درجات) آيتيله ثابت قيلمشلردر عرايسده روزبهان بقلي حضرتلري ذكر ايدر كه (درجة بعضهم الولاية ودرجة بعضهم الكرامة ودرجة بعضهم المشاهدة ودرجة بعضهم المكاشفة ودرجة بعضهم المعاملة ودرجة بعضهم الوجد ودرجة بعضهم الحالات ودرجة بعضهم المقامات ودرجة بعضهم الواردات ودرجة بعضهم الفراسة والمعارف والعلوم) نتكيم مراتب سلوكده ذكر ايلدك كرك انشاء الله درجهٔ توبه دن تا درجهٔ تجريد وتوحيده وار نجه يه دك بعض كسه بو جمله مراتبي جامع اولور وبعضي بونلردن برنده قالور واول درجه انك مقامي اولور پس اكا فلان كسه فلان مقامده در دينور مثلا يا زاوينده يا تمكينده ويا ولايت وكرامتده هر نه ايسه پس بو جمله يي جامع وشامل انسان كاملدر وخلافت كامله انسان كامله مخصوصدر اندنصكره ثم الامثل فالامثل هر قنغي كسه نك كه علمي زياده اوله اول كسه علمي اوليادن درجه ده ارفع وحقيقتده افضلدر اگر شريعتده علمي زياده ايسه شريعتده افضلدر واگر طريقتده ايسه طريقتده واگر مراتب الهيه ده ايسه مراتب الهيه ده واگر اسرار ربانيه ده ايسه اسرار ربانيه ده هر نه ده ايسه علمي اولان علمي اوليادن افضلدر كما قال الله تعالى (هل يستوي الذين يعلمون والذين لايعلمون وقال الله تعالى يرفع الذين آمنوا منكم والذين اوتوا العلم درجات) الله تعالى رفيع ايلر اى مؤمنلر سزدن بعضكزك درجاتن دنياده ذكر جميله وآخرتده

غرف خزائله خاصه شول کسه‌لرك درجه‌سن رفیع ایلرکه آثاره علم اعطا اولندی
وعالری عمله مقارن قیلندی پس عالمك عابد اوزره شرفی ماه بدرك کواکب
اوزره شرفیتی کبیدر وعلمك شرفیتی معلومك شرفینه کوره‌در عالمی دخی بوکه
کوره قیاس ایله پس هرقنغی طریق اولورسه اولسون آنده عالم اولان خلافته
عالم اولمیاندن احق والیق‌در زیرا نصله وسنته واجماع امته ثابت اولان بودر وبوکه
کتاب الهیده دلیل حق سبحانه وتعالی حضرت آدمی علم سببیله خلیفه ایدوب
ملکلری قبلدی باخصوص که ملائکه بوقدر طاعات وعبادات ایله موسوم وتسبیح
وتقدیس ایتمکله مشهور ومعلوم وعفت وعصمت ایله خطا وخللدن معصوم
ایدیلر پس آدمی ملائکه اوزره حق تعالی ترجیح ایلدی علم سببیله تنکیم بیضاوی
(فقال انبئونی باسماء هؤلاء) آیتنك تفسیرنده دیرکه (تبکیت لهم وتنبیه
علی عجزهم عن امر الخلافة فان التدبیر والتصرف واقامة المعدلة قبل تحقق
المعرفة والوقوف علی مراتب الاستعدادات وقدر الحقوق محال ان کنتم صادقین
فی زعمکم انکم احقاء بالخلافة لعصمتکم فانبئونی باسماء هؤلاء) شیخ زاده
مرحوم حاشیه‌سنده دیرکه (ان الخلافة تقتضی الحکم بالحق واقامة المعدلة
بین العباد وذلك لایتأتی الا بالعلم ومعرفة ذوات الاشیاء وخواصها وافعالها
واعطاء کل ذی حق حقه بلا زیادة ولا نقصان) ترکی معناسی بودرکه ملائکه ضمنا
بز خلافته تسبیح وتقدیس وعصمتمز سببیله مستحقز دیدکلرنده حق تعالی بونلره
دیدیکه ای ملکلرم پس بکا بو مسمیاتك اسماسنی اعلام ایلك قاضی دیرکه
بو کلام ملائکه‌یی الزامدر وآنلرك امر خلافتدن عاجز اولدقلرینه تنبیه‌در زیرا
تدبیر وتصرف واقامت عدل بونلره معرفت متحقق اولمزدن اول ودخی مراتب
استعداداته وخلقك حقوقنه وقوف بولمزدن مقدم محالدر اکر زعمکزده خلافته
عصمتکز سببیله احقا اولمق وار ایسه پس بو جمله مسمیاتك اسماسندن خبر ویرك
شیخ زاده دیرکه خلافت حقله حکم ایتمك اقتضا ایلدر وعباد الله ماینده عدالت
قیلمق اقتضا ایلدر بو معنا ایسه علمسز اولمز وذوات اشیایه وخواصنه وافعالنه
معرفتسز صورت کلمز وهر حق صاحبنه بلا زیادة ولا نقصان اعطا ایلمیجه
خلافت مرتبه‌سنه ظفر بولمز پس خلافتك رکن اعظمی عدالتدر وانکیچون
جناب حق جل وعلا حضرت داوده خطاب ایدوب بیوردیلرکه (یاداود انا
جعلناك خلیفة فی الارض فاحکم بین الناس بالحق ولاتتبع الهوی فیضلك عن
سبیل الله ان الذین یضلون عن سبیل الله لهم عذاب شدید بما نسوا یوم الحساب)

معناى شريفى باداود بزسنى استخلاف ايلدك وملكمزه خليفه قيلدق پس سن بين الناس عدلله حكم ايله وهواى نفسه تابع اوله كه سنى الله يولندن اضلال ايلر (مثنوى) باهوا وآرزوكم باش دوست * چون يضلك عن سبيل الله اوست (نثر) تحقيق اول كسه لركه الله يولنده گمراه اولديلر انلر ايچون عذاب شديد واردر يوم حسابى نسيانلرى سببيله پس هر خليفه يه واجب اولديكه تحت يدنده متصرف اولديغى كمسه لره عدالت ايليه ودنيادن مالك اولديغى شيلرده دخى معدلت قيله تتكيم ابوسعيد خدرى رسول عليه السلامدن روايت ايدرلر قال صلى الله عليه وسلم (ان الدنيا حلوة خضرة) يعنى دنيا بوطتلو ولذيذ شيدركه طبيعت اكه ميل ايلر و خضره دركه سبزواته بكزر غراره اولسنده وسريع الزوال اولسنده كه ناسى حسن وطعميله مفتون ايلر (وان الله مستخلفكم فينظر كيف تعملون) والله تعالى سزى خليفه قيلشدر اموال وارزاقده وتصرف ايلديككز شيلرده كه فى الحقيقه اول شيلر حقكدر سز خليفه ووكيل كيبسز پس حق تعالى ناظردركه نه حال ايله عمل ايدرسز هر حقى بوردیغى ذى حقه ايصال ايدوب عدالت ايلرميسز ويا اكه فريفته اولوب عدالتى ترك قيلورميسز عبدالله بن عمر رضى الله عنه بو حديثى حضرتدن روايت ايدرلر قال عليه السلام (ان المقسطين عند الله على منابر من نور) يعنى تحقيقا عادل اولنلر الله قتنده مقربلردر نوردن منبرلر اوزره جالسلردر (عن يمين الرحمن وكلتا يديه يمين مبارك) اول منابر يمين رحمن طرفندن اوله عادللرك علو مكانتن اشعار ايدر زيرا سلطانك صاغ يانده اوتورن صول يانده غندن اشرفدر وتوهم اولنديكه يمين رحمن يسارك مقابلى اولان يمين جنسندن اوله آنى دفع ايدوب بيوررلركه رحمانك ايكى طرفى بيله كه قدرت كامله وارادت شامله واسماء متقابله در يمين مباركدر (الذين يعدلون فى حكمهم واهليهم وماولوا) صفة كاشفه سى وياخود صفه مادحه سيدر مقسطينك يعنى عادل اولنلر شول كمسه لردركه حكومتلرنده عدالت ايدرلر ودخى تحت يدلرنده اولان اهل وعيال وجوارى وعباد وخدام هر نه ايسه انده عدالت ايدرلر ودخى اوقافدن وصدقاتدن وخانقاهدن ولى ايلديكى شيلرده عدالت ايليه (ولوا) فتح واوله ضم لامله اصلنده وليوا ايدى حركت ياسلب اولنوب ياحذف اولندى پس عدالت هرشيده لازم وواجب اولنلردندر نتكيم حق تعالى امر ايدوب بيورر (ان الله يأمركم بالعدل والاحسان) عدل ترك ظلمدر وهر حق ذى حقه ايصالدر ديو تفسير ايتمشلر نتكيم حضرت دخى بومعنايه

مناسب بیوررلر (مثنوی) عدل چه بود آب ده اشجاررا * ظلم چه بود آب دادن خاررا * عدل وضع نعمتی بروضعش * نه بهر بیخی که باشد آب کش * ظلم چه بود وضع درناموضعی * که نباشد جز بلارا منبعی * نعمت حق را بجان ودل یده * نه بطبع پرزخیرو پر کره (نثر) پس خلیفه اولان کسه هر حالده عادل کرکدر یاعدل اصل جمیع امورده توسط ایتمکه دیرلر مثلا اعتقادده تنزیهله تشبیه ماینده اوله سن ومذهبده جبرله قدر ماینی طوته سن جودده دخی بخلله تبذیر ماینی کوزده سن کما قال الله تعالی (لحبیبه ولاتجعل یدك مغلولة الی عنقك ولاتبسطها كل البسط) وصوتده دخی جهر ایله اخفا ماینده سویلیه سن نتکیم حق تعالی حبیبنه بیورر (ولاتجهر بصلاتك ولاتخافت بها وابتغ بین ذالك سبیلا) یامحمد صلاتده قراءتکی جهر ایله ودخی انی ضعیف ایله خفت ضعفه وسکونه دیرلر خفت الصوت دیرلر اذا سکن خافت ساکن دیمکدر بوایکیسنك ماینده بر یول طلب ایله که بین الجهر والضعف اوله ابن سیریندن روایت اولنور که بو آیت کلدکدن صکره حضرت پیغمبر علیه السلام برکون ابو بکر حضرتلرینه اوغرادی کوردیکه اخفا ایله قراءت ایلر وعمر حضرتلرینه اوغرادی کوردیکه جهرله وصوت اعلا ایله قراءت ایلر حضرت ابو بکره صوردیکه نیچون یاب یاب اوقورسن دیدیکه ربم مناجاتم ایشیدر وحضرت عمره دیدیکه نیچون صوت اعلا یله اوقورسن دیدیکه شیطانی طرد ایلرم ونایملری ایقاظ ایلرم ابو بکره بیوردیلرکه (ارفع صوتك قلیلا) وعمره بیوردیلرکه (اخفض صوتك) وحق تعالی سورهٔ لقمانده لقمان اساندن اوغلنه امر ایدوب بیوررلرکه (واقصد فی مشیك واغضض من صوتك ان انكر الاصوات لصوت الحمیر) بعض مفسرلر خطاب حضرت پیغمبره در دیمشلر یعنی یامحمد مشیکده اقتصاد واعتدال ایله وصوتکدن غض ایدوب یاب یاب سویله زیرا اوحش اصوات صوت حماردر انسانك صوتی معتدل کرکدر شیخ حضرتلری تدبیرات الهیه ده بیوررلرکه (انقطعت احدی نعلی رسول الله صلی الله علیه وسلم فنزع الاخری ومشی حافیا حتی یعدل فی اقدامه) دخی بیوررلرکه (العدل ساری فی جمیع الاشیاء فاجعل العدل حاكما علی نفسك واهلك واصحابك وعبیدك وفی كلامك وافعالك ظاهرا وباطنا) پس طریقمزده بو صفت اعتدال مرتبهٔ استوادر پس بو مرتبه یه واصل اولنلر بو مرتبه یه واصل اولدقلرینه علامت اولسون ایچون باشلرینه خط استوا چکمشلر وآنکله بو مرتبه یه اشارت قیلمشلر پس برکسه فی زماننا باشنه استوا چکسه دیمك

اولور كه جميع اقوال وافعال واحوالده مستوى ومستقيم اولادم ومرتبه‌ده علامت اولسون ايچون خطاستوايى فرقه اوردم پس بركسه‌ده كه عدالت واستقامت اوليه آنك باشنه اول خط حرام اولور زيرا علامت كاذبه ايله خلقه نمايش قيلور بوكستاخلقله قرب حقدن محروم قالور امافى زماننا صورت فقراده قوللرى فعللرينه و باطنلرى ظاهرلرينه اويمز بى ادبلر اول قدر وافردر كه سقامتى استقامتدن فرق ايتمزكن واعتدالدن اعتلالى تمييز قيلمزكن فرقنه برچوقه پاره‌سن چكر وآنكله خلقه اهل استقامت كچر فهيهات ثم هيهات شتان بين اهل الاستقامة والسقامة (مثنوى) كر بصورت آدمى انسان بدى * احمد و بوجهل خود يكسان بدى (نثر) پس اى اخى طريقمزده صورته اعتبار يوقدر اكرچه عامه‌لر قتنده واراسه‌ده پس استوادن مراد صورت وشهرت دكلدر بلكه هرخصوصده عدالت واستقامت وشريعت وطريقته كماليله متابعتدر استوانك اوچ مرتبه‌سى واردر برى ادنى برى اوسط برى اعلا ادنى مرتبه‌سى حدشرعيتدن ودائره طريقتدن خروج ايتمك ورداضلالات وفساده كتمامك وافعال سيئه‌دن بالكليه نجات بولمق واوقات خمسه‌يى مع الجماعة ادا قيلمق واعمال حسنه واخلاق حميده ايله متصف اولمقدر بارى استوا چكن كسه بومرتبه‌ده كركدر واوسط مرتبه‌سى امر سبحانى‌يه اطاعت ايتمكله وسمت عبادات ورياضاته كيتمكله وصوم وصلاته مداومت قيلمغله نفس ظلمانى نورانى وروحانى اولوب روح الهى‌يه مشابه اوله (واروا حنااشباحنا اشباحنا ارواحنا) حكمن بوله قال الجنيد * شعر *

رق الزجاج وراقت الخمر * فتشابها وتشاكل الامر
فكانما خمر ولا قدح * وكانما قدح ولا خمر

(نثر) ومرتبه اعلاسى اولدر كه عشق ومحبتله جميع مراتبدن كذرايدوب شادى وغم وذوق والم وبيش وكم ومدح وذم ونعم ونقم ولطف وستم بالكليه قتنده برابر وتوأم اوله نتكيم حضرت بومرتبه‌ده بيوررلر (مثنوى) عاشقم برلطف وبرقهرش بجد * بوالعجب من عاشق اين هردوضد (قال شارح الحكم فى هذه المرتبة العارفون قائمون بالله لافرق عندهم بين الحالتين ولاتمييز بين المتضادين قد استوى خوفهم ورجاؤهم فانهم غرقى فى بحار التوحيد قيامهم بالله ونظرهم اليه لم يشاهدوا غيره فى الشدة والرخاء) پس برسالك كه كندويى ذاتا وصفة وظاهرا وباطنا فانى بولوب حقله باقى وقائم بوله وياننده سيم وزرحجر ومدرله برابر

اوله واسرار غيبيه اكه عيان كله اول استوانك اعلا مرتبه سنده در تحكيم زيد كه
حضرت رسولك اوغلاوغيدر بو مرتبه نك اولا صاحبى اولدر تحكيم بوحديث
دلالت ايلركه بركون حضرت رسول عليه السلام سؤال ايلديكه (كيف
اصبحت يازيد قال اصبحت مؤمنا يارسول الله قال عليه السلام ان لكل شئ
حقيقة فما حقيقة ايمانك قال عزلت نفسى عن الدنيا حتى استوى عندى ذهبها
ومدرها واظمأت نهارى واسهرت ليلى فكانى انظر الى عرش ربى بارزا وكانى
انظر الى اهل الجنة يتنعمون والى اهل النار يعذبون قال النبى عليه السلام
اصبت فالزم) بو مرتبه نك صاحبنه ظهورله بطون يكسان والتوله مزبله نون
برابر وتو آماندر بو مرتبه ده سالك مقام مشيخته مالك اولور وخليفه ويرمكه
قدرت بولور اگر سؤال اولنورسه كه طريقمزده خلافت ويرمك سجاده نشين
اولان اولاده مخصوصدر پس بركسه بو مرتبه يه ايرسه نيجه خلافت ويرر
جواب بودركه خلافتك صورتى وار ومعناسى وار وحقيقتى وار صورت خلافت
اولدركه برشيخ بركسه يى برخانقاهك تصرفى ايچون وانده ساكن اولان طائفه نك
ضبط وربطى ايچون خلافت ويره واول كسه ده مراتب سلوكه وارشاده علوكه
علم اوليه واوامر شرعيه واحكام طريقيه واسرار حقيقيه يى كما ينبغى بيله پس
بوكه صورت خلافت ديرلر بلا معنا اما معناى خلافت مراتب سلوكه عالم اولقدر
وظهورات الهيه واسما وصفات ربانيه يه شعور بولقدر پس بركسه برسالكى
تربيه ايله بو مقاملره ايركوره معنا اول سالكك خليفه سيدر پس بركسه يه
استادى خلق ارشاد ايچون ويلدرديكن عباد الهيه تعليم ايتك ايچون اذن
ويرسه جائزدر وحقيقت خلافت من عند الله ارشاد ناسه مأمور اولمقدر
شيخيت مرتبه سنده اولان كامك تحت تربيه سنده ايكن بعض كسه ده خلافتك
صورتى ومعناسى وحقيقتى اوچى يله جمع اولور وبعضسنده صورت ومعناسى
جمع اولور وبعضيسى انجق صورتا خليفه اولور ومعنا وحقيقتدن بى نصيب
قالور اما اول كسه ده كه اوچى يله جمع اوله مشيخت مرتبه سنده اولور والله اعلم
بالصواب

❋(باب ثالث)❋

رتبهٔ مشيختى بيان ايدر وسالكلردن اقتدايه قنغيسى لايقدر انى عيان قيلر
قال رسول الله صلى الله عليه وسلم (والذى نفس محمد بيده لئن شئتم لابين لكم
ان احب عباد الله الى الله الذين يحببون الله الى عباده ويحببون عباد الله اليه

ويمشون فى الارض بالنصيحة) رسول عليه السلام حضرتلرى بيورديلركه اول الله حقيچونكه محمدك نفسى انك يدقدرتنده در اكرسز استرسكز حقيقت حالى بن سزه بيان ايدم تحقيقا اللهك سوكلوقوللرى شول كسه لردركه اللهى قوللرينه سوديرەلر وقوللرى اللهە سوديرەلر ويرده نصيحتله يوررلر وفوائد وعوائد الطاف حقى طالبانه ايركوررلر قلوب عاشقانى كرد اغياردن پاك ومرأت درون مشتاقانى زنكار ماسوادن مجلا وتابناك ايدوب آينۀ الهى اولمغه لايق وقابل قيلورلر (مثنوى) زان بياورد اوليارا برزمين ٭ تاكندشان رحمة للعالمين ٭ خلق را خواند سوى دركاه خاص ٭ حق را خواند كه وافركن خلاص ٭ جهد بنمايد ازين سو بهر پند ٭ چون نشد كويد خدايا در مبند (نثر) مرتبۀ مشيخنده اولانلرك شانى بودر وشيخ رسولك نائبى وقومنك نبيسى كبيدر كما قال عليه السلام الشيخ فى قومه كالنبى فى امتى (مثنوى) پس بهر دورى ولى قايمست ٭ آزمايش تاقيامت دايمست (نثر) بيتنك معناسى بوكه اشارتدر پس كركدركه شيخ حضرت رسولك سنت سنيه سنه وسيرت عليه سنه متابعت ايليه تا محبوب ومنظور حق اوله كما قال الله تعالى فى كلامه (قل ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله) يعنى اكر حضرت حقه محبت دعواسى قيلورسكز حضرت نبوت پناهك اقوال وافعال واحوالنه متابعت ايليك حق الله تبارك وتعالى سزى سوه پس محبت حقه سبب متابعت حضرت رسالتپناهدر برشيخك كه سيد انبيايه ظاهرا وباطنا متابعتى زياده اوله طالب انك انفاس نفيسه سندن مستفيد اولور وخدمت شريفه سيله حقه يول بولور اما اول شيخك كه حضرت رسوله متابعتى اوليه طالب اكا اقتدا ايلسه ضلالته دوشر ويواندن شاشر پس يوزلرين كورمين هدايت بولور وسوزلرين دكلين اهل استقامت اولور كما قال الشيخ (فى الفتوحات وطائفة من الشيوخ هم اصحاب احوال ولكن لبس لهم فى الظاهر التحفظ ولايصحبونه معهم واوظهر عنهم خرق العادة لايعول عليهم مع وجود سوء ادب فى الشرع فانه لاطريق الى الحق الا بالشرع فمن قال بان ثم طريقا الى الحق خلاف الشرع فقوله زور لايقبل) محققلر مشايخى درت نوعه تقسيم ايتشلر واول درت نوعدن برينه اقتدايى روا كورمشلر ديرلركه سالكانرا دين درت قسمدر برقسمى صرف سالكدر وبرقسمى دخى صرف مجذوبدر وبرقسمى سالك ومجذوبدر وبرقسمى دخى مجذوب وسالكدر پس سالك صرف مشيخته واقتدايه لايق دكلدر وان كان عالما فى الشريعة والطريقة انكيچونكه بقيۀ

(صفات)

صفات نفسانیه‌دخی اندن هنوز زائل وفانی اولمشدر وکندوایسه مقام
معامله ومجاهده‌ده توحید الهیدن ووصلت ربانیه‌دن محجوب قالمشدر سائری
دخی خلاصه مجالی اولمز وحجابدن رها قیلمز ومجذوب صرف دخی مشیخته
لایق واقتدایه شایق دکلدر زیرا جذبهٔ الهیه آنی وجودندن خلع ایدوب
مستغرق وفانی قیلمشدر بوندن دخی ارشاد کلمز وبوکا دخی اقتدا جائز اولمز
اکر خرق عاده دخی بلانهایه صادر اولورسه‌ده واقتدا ایدنلر کماله ایرمز وفلاح
بولمز زیرا مجذوب منافع عالم کثرتی بیلمز وفوائد شریعت وطریقتی اکلمز
معامله‌ده نقصانی واردر پس ناقصه متابعت روا کورلمز وسالک مجذوبه دخی
اقتدا جائز دکلدر زیرا مرتبهٔ مشیخته نائز وحائز دکلدر سالک ومجذوب اکادیرلر که
ابتدای حالنده کثرت مجاهده وریاضتله وعبادت وطاعت وخدمتله سلوک ایده
نهایت حالنده جذبهٔ الهیه ومحبت ربانیه اکا ظهور ایدوب انی مضیق صورتدن
اوج معنایه وتوحید ذات وصفات خدایه ایصال ایده پس ذوق وحدت مشربنه
غالب اوله سکرده قاله وصحوه آزکله وبالجمله تلویندن خالی اولیه وتمکین مرتبه‌سنی
بولیه انکچون اقتدایه لایق اولیه (مثنوی) اهل تلویندجله این فریق *
تابکویم شرح باتوای رفیق * کاه سالک میشود آن مرد حق * کاه جذبه
میبرد ازوی سبق (نثر) دردنجی قسمی مجذوب سالکدر بونلر آنلردر که جذبه‌لری
قبل السلوکدر وتحت تمکین وکمال بقیه‌ده بونلر ملوکدر مشیخته واقتدا ومتابعته
ومتابعته لایق اولان بونلردر بونلرک مرغ روحلرین بدایت سلوکده شهباز
جذبهٔ الهیه صاید وهردم بونلره تجلی ربانی عاید اولوب بو جذبه وتجلی
واسطه‌سیله بشریتدن منسلخ وصفات حیوانیه‌دن منخلع اولدیلر وارواح دللرین
نقوش ماسوادن صافی قلدیلر وکندولری اورته‌دن یوق اولمش بولدیلر (عرفت
ربی بربی) عرفاننه ایردیلر (ورأیت ربی بربی) دینلرک رؤیتی کبی بونلردخی
کوردیلر کندیلردن فانی اولدقدنصکره حقله باقی اولدیلر وبعد المحو والفنا
ارشاد الطالبین وتکمیل السالکین ایچون صحوه کلدیلر وکثرتده وحدت مشاهده
قیلدیلر مقام محبوبیته ایردیلر ومرتبهٔ خلافت حقی حقیقة بولدیلر جناب حق
بو مقامده اولنلر حقنده (ربی یسمع وبی یبصر وبی یمشی وبی یبطش) حدیثنی
بیوردی (واخرج اصفاتی من رآک رآنی ومن قصدک قصدنی ومن اهانک اهاننی)
خطابیله مشرف قیلدی بونلره متابعت رسوله متابعتدر وبونلره مبایعت
جناب حقه مبایعتدر کما قال الله تعالی (ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله

يدالله فوق ايديهم) بو صفتله متصف اولان عزيزلر قائمقام رسولدر وخليفهٔ حقدر پس بونلره اقتدا سيد انبيا وزمرهٔ اصفيايه اقتدادر (اولئك الذين هداهم الله فبهداهم اقتده) امرى اوزره هدايت حقله مهتدى اولان بونلردر پس بونلره اقتدا واجبدر اگر طريقمزده اولسون واگر غيرى طريقده اولسون بو مرتبه ده اولانلره ايكى طائفه متشبهدر بيرى محق وبرى مبطلدر متشبه محق اولدر كه بونلرك مرتبه لرينه عالم اوله ولكن نائل اولميه وانلر كبى عامل اوله ولكن مع بقية الوجود اوله وخلقى حقه دعوت قيله ولكن اكثر مرتبه ده انلره تقابدا دعوت قيله والحاصل نيجه مرتبه ده انلره متشابهتى اوله ونيجه مرتبه ده اولميه وانلر كورديكى كبى حق اليقين ايله كورميه ❊ پس بونلره دخى اقتدا ايدن ضرر ايتمز بلكه چوغى حسن اعتقادله كماله ايرر زيرا بونلر اگرچه طبقهٔ اوليده اولانلر كبى دكللردر اما مقلداولانلردن ومتشبه مبطل اولانلردن عاليلردر ومتشبه مبطل اول كسه لردر كه اولياءك اصطلاحات وعباراتن اوكرنه وقبل تصفية النفس تشيخ ايدوب ارشاد ناسه براى شهرت ونباهت ولاجل شرف وعزت مبادرت ايده حالبوكه دينده وعلوم يقينده چوغى رتبه هرى فرق ايتمزوبردن بريى تمييز قيلمز ايكن دقايق سلوكه عارف ومراتب صعلوكه واقف برشيخ كامل كچنور (نظم) بين الآن كه كور وكرشبان شد ❊ علوم دين همه برآسمان شد ❊ نماند در ميانه رفق وآزرم ❊ نميدارد كسى ازجاهلى شرم ❊ ولكن شيخ دين كى كرددانكو ❊ نداندنيك از بد زنيكو ❊ چواولا يعلم الهرمن البر ❊ چه كونه پاك كرداندتن سر ❊ مريدى علم دين آموختن بود ❊ چراغ دين زعلم افروختن بود ❊ كسى ازمرده علم اموخت هركز ❊ زحاكستر چراغ افروخت هركز ❊ بو مرتبه ده اولان كسه لره هرقنغى طريقده ايسه سالك ايله لكندن اقتدا ايلسه ناقص قالوردين ويقيندن بهره بولمز وانبيا واوليا مشاهده سنه ايرمز مريد صادقدن ازمريد اولور كه اعتقاد واتقله بويله كسه لرك دامنى طوته ومرتبهٔ كماله يته ورضاى حق اوته اولورسه ده مريدك اعتقادى بركاتيدر يوخسه انك ارشاد وهمتنك تأثيرى دكلدر (مثنوى) ايك نادرطالب ايد كرفروغ ❊ درحق اونافع آيداين دروغ ❊ او بقصد نيك خود جايى رسد ❊ كرچه جان پنداشد او آمد جسد ❊ چون تحرى در دل شب قبله راه ❊ قبله نى وان نمازاوروا (نثر) پس شيخ اولدركه رياوسمعه دن ودغل وحيله دن عارى اوله وارشاد وتربيه يى براى رضاى خداقيله شيخ دكلدر اول كسه كه دخى نفس اماره صفتيله متصف اوله واصطيادناسه كوشش قيله وانلرك مشارب ومذاهبنه اويه

لطائف منندهء ابن عطا حضرتلری بیوررلر که (ولیس شیخك من دعاك الى الباب
انما شيخك من رفع بينك وبين الله الحجاب شيخك هو الذى اخرجك من سجن
الهوى ودخل بك على المولى شيخك هو الذى جلى مرآة قلبك حتى تجلت فيها
انوار ربك (مثنوى) شيخ فعالست بى آلت چو حق ✻ بر مريدان داده بى كفتن
سبق ✻ (نثر) مريدلره بى كفتن سبق ويرمه نك معناسى فعليله وحاليله بلا قول
ارشاد ايده ديمكدر واخلاق حسنه كوسترمكله انلرك اخلاقنى تحسين ايده
واشراق باطنيله انلرك باطننى تنوير وتزيين قيله (كما قال الشيخ ابومدين) الشيخ
من هذبك باخلاقه وانار باطنك باشراقه) شيخ اولدركه اخلاقيله باطنكى
تهذيب وانواريله انارة ايليه والله اعلم بالصواب

✻ (باب رابع) ✻

طالبه بر مرشد زنده ء بر مؤدب فرخنده لازم اولديغنى بيان ايدر بيهقى شعب ايمانده
وهروى درجات التائبين نام كتابنده بو حديث شريفى ابن عباس حضرتلرندن
بو كونه تخريج ايدوب روايت ايدرلر كه (بينا رسول الله وعنده جبرائيل فاذا انزل الله
ملكا على رسوله فقال يا محمد ان الله يقرئك السلام ويخيرك بين ان تكون
نبيا عبدا وبين ان تكون نبيا ملكا فاشار جبرائيل ان تواضع فقلت نبيا عبدا
فعرج ذلك الملك الى السماء فقلت يا جبرائيل من هذا قال اسرافيل) معناى
شريفى بيهقى شعب ايمانده وهروى دخى ابن عباسدن روايت ايدوب ديرلركه
ناكاه رسول الله حضرتلرى وجبرائيل انك قتنده ايدى پس حق تعالى رسولنه
بر ملك انزال ايلدى پس اول ملك ديدى يا محمد ربك سكا سلام ايلر وسنى نبى
عبد اولمق ماييننده ونبى ملك اولمق ماييننده مخير ايلر پس جبرائيل اشارت ايلدى
حضرته تواضع ايتمكه يعنى نبى عبد اولمغه ✻ پس بن ديدم دير حضرت نبى عبد
اولمغى اختيار ايدرم پس ملكدر آسمانه عروج ايلدى بن دخى صوردمكه
يا جبرائيل بو كيمدر بيورديكه حضرت اسرافيلدر بو حديثدن منفهم اولان
بودركه جبرائيل حضرت رسولك معلميدر زيرا انك اختيار ايلديكنى
اختيار ايلدى پس جبرائيل شيخ ومعلم منزله سنده در وحضرت محمد عليه السلام
مريد ومتعلم منزله سنده اولور تكيم بو معنايه شاهد جناب حق جل شانه آيت
كريمه ده دخى بيوردركه (ولا تعجل بالقرآن من قبل ان يقضى اليك وحيه) حضرت
جبريلدن وحيى تلقيه مسارعت ايدرلردى نهى وارد اولديكه عجله ايتمه قرآنك
اخذنه سكا آنك وحيى قضا اولمزدن اول وجبرائيل ادا قيلمزدن مقدم و برآيت

اخراده دخی جبریلدن تقدم ایلمسنه نهی بیوریلور که (لاتحرك به لسانك لتعجل به ان علینا جمعه وقرآنه فاذا قرأناه فاتبع قرآنه) حضرت صلی الله علیه وسلم جبرائیل نازل اولوب وحیی قرائت ایلدکده جبرائیل دخی فراغت ایتمزدن مقدم اخذوحیه تقدم ایدوب لسان شریفلرینی تحریك ایدوب عجله ایدرلردی نهی وارد اولدیکه یا محمد لسانکی قرآنك اخذینه تحریك ایتمه علی العجله آنی اخذدن اوتوری برنم اوزریمزه در اول قرآنی سنك صدرشریفکده جمع ایلمك وآنی لسان جبریلله سکا قرائت ایلمك * پس شول وقتده که برآنی سکا لسان جبرائیلله قرائت قیله وز آنك قرائتنه تابع اول بوآیت کریمه دن دخی مفهوم اولان حضرت پیغمبرك وحی الهیده حضرت جبریله متابعتیدر پس سالکه لازمدر که شیخنه تقدم ایتمیه وانك خلاف مرادنه کتمیه وانك تأدیبیله مؤدب وتهذیبیله مهذب اوله اکر شیخی یوغیسه البته برمرشد حیه واصل اولمغه سعی ایده زیرا بوطریق اولیا قتی زه باریك وتنك وتاریك بریولدر بوکامرشدسز کیدلمز ویالکز کابله بویول قطع اولنمز بومنزله یتلمز (نظم) قطع این مرحله بی همرهی خضر مکن * ظلماتست بترس ازخطر کمراهی (مثنوی) پیررابکزین که بی پیراین سفر * هست پس پرافت وخوف وخطر * بیوردقلری سالکه البته بر پیر لازم اولمسنی اشعار ایلرزیرا (من لاشیخ له فشیخه الشیطان) دیمشلردر وابوعلی دقاق بیورر لرکه (الشجرة اذانبتت بنفسها من غیر غارس ومربی تورق ولاتثمروان تثمر لاتکون افاکهتها طعم کفاکهة اشجار الاودیة والجبال) جمله مشایخ طریقت ماییننده مشهوردر که بیر پرور خدا پرور کبی دکلدر شریعتده حدیثله ثابتدر که کلب معلمك صیدی حلال وغیر معلمك صیدی حرامدر پس معلم ومربی اولان غیرمعلم اولان بی استادله برابر دکلدر انکچون طالبه برمرشد حیك خدمتنده وتحت تسلیمینده اولمق واجبدر دیمشلر زیرا طریق اولیا طریق کورکنیدن اسهل دکلدر کورمزمیسن قابیل هابیلی قتل ایلدکده برزاغك ارشادینه محتاج اولدی تنکیم قرآنله ثابتدر ومثنویده دخی مسطوردر واتفاق مشایخ بونك اوزرینه درکه مرشددن مراد مرشد حیدر یوخسه بودنیادن دار آخرته نقل ایدن دکلدر زیرا سالك انلردن ادب اوکرنه مزومراتب واسرار سلوکی طویه مز اکرچه بعض مضایقده ده روحلرندن استمداد ایلسه امداد ایدرلر باذن الله امّا ارشاد ایتلری آزواقع اولور بلکه هرکسه واقع اولمز مکرکه ارواحله آشنالغی اوله زیرا اول صاحب سعادتلری کثافت بدندن بالکلیه منسلخ اولوب روح

محض اولمشلردر پس بشریتده اولنلر آنلردن نیجه ارشاد الور وارشاد بو عالمك
کاریدر وخدمت وعبودیتــدر آنلردن بعدالوفات عبودیت برطرف اولمشدر
وارشاد ایتمك انلره تنزلدر پس ذوق الهی یه مستغرق ایکن بو کلفتی ارتکاب نه یی
افاده ایدر واکر کذشته اولان پیرلردن مرشدلك ارشادی هر کسه میسر اولیدی
نیچون خلیفه نصب ایدرلردی باخصوص سید انبیا افضل مرسلین واکمل کاملین
ایکن دیمدیکه امتك ارشادینــه کسه لازم دکلدر بنم حیاتمده ارشادم نیجه
ایسه مماتمده دخی اویله در پس عالمده نادن بن امتی ارشاد ایلرم اکر بعدالوفات
مرشدحی لازم اولسه بویله دیردی وخلیفه نصب ایلمزدی وامتی کندیدن نصکره
کلان معلملره ومرشدلره ترغیب وتحریض قیلمزدی ومثنویده دخی پیرطریقتمز
حضرت مولانا طالبه بر پیرومرشد کرکدر دیدیکی مرشدحی دریوخسه بو عالمدن
کچن شیخلر دکلدر بلکه هر وقتده پیرلك مرتبه سنه ومشیخت مقامنه واصل
اولان کسه لردر هیچ حضرتك بر کلامنــده یوقدر که متوفی اولان پیرلره بیعت
ایلك وانلره تسلیم اولوك وانلردن ادب اوکرنك * نعم اقتدامز سلف صالحینه در
وپیرطریقتمزه در وضع ایلدیکی طریق اوزره وبیوردیغی کلام اوزره * اما بزه
برمرشــد زنده لازم اولدیکه انك طریقنی وعلمنی واسرار وکفتار وکردارنی
تسلیم ایده بز دخی اکا تسلیم اوله وز تا کیم انلر کوردیکن کوره وز بو سوزلردن
سؤال بودر که بعض کسه طریقمزده برکسه دن کلاه وخرقه یی کیدوکی تربیه
بولمدن وکندویی برکسه یه تسلیم قیلوب ادب اوکرنمدن اعزهٔ طریقتدن برینك
حضورینه کلسه اکا تسلیم اولمزدیرکه بزم پیرمز بزه مرشدیتر وهر نه یره وارسق
کتابی بزه مرشددر پس بزم تسلیمز اکادر دیرلر وکندو بلدکلرینه اعتماد قیلورلر
خبرلری یوق که بو فکر وخاطره شیطان ونفسك مکر واضلالیــدر زیرا نفس
خود رأی برکسه یه تسلیم اولمدن اعراض وادب وعلم اوکرنمدن اجتناب ایدوب
بوکــونه زعملر ایدر وآخر الامر بی ادب قالور واهل نفس واهل هوا اولور
نعوذبالله دینسز ویقینسز قالور (مثنوی) آن کروهی کز ادب بکریختند *
آب روی مرد مردان ریختند (نثر) پس کتاب مرشددر دینه کلملم ای اخی
بو کتابی شویله برمقامه قوسك هیچ ممکن اولورمیکه کتاب مرشد اوله بیك ییل
طورسه آندن برکسه فائده الهمز انجق برقتده که آنی برکسه آچه وسکا
معناسنی نقل ایلیه پس کتاب آلت اولدی ومرشد اول زنده وناقل اولان کسه
اولدی * پس سؤال وارد اولورکه کتابی نقل ایتمکه مالك اولان مرشد اوله مثلا

یاتفسیر نقلنه ویامثنوی نقلنه قادر اولان کسه مرشد اولمق لازم کلور کتاب نقل ایتمکه قادر اولان کسنه حقیقتده مرشد اولمز تا اول کتاب موجبنجه عمل ایتمیه واول کتابده مسطور اولان مراتب واحوالی اله کتورمیه زیرا مجرد لفظی بیلمکله لفظه مرشد اولور یوخسه حقیقت حالی بیلمش اولمز مثلا چوق طالب کیمیاعلم کافك اصطلاحن کتابدن اوکرنمش آنی کیمیاکر ظن ایلرسن لکن کیمیادن خبری یوق مفلسدر ویاخود چوق کسه علم طبی کتابدن بلا استاد اوکرنمش امااکا حکیم دینمز ❊ پس لازمدر که کتاب وسنت اوزره وکلام پیر طریقته موافق وآنك اسرارینه وحقایقنه مظهر برفایق وعالم وعامل واطق برمرشده بیعت ایده سن واکاتسلیم اولوب خدمت وارادتنده اوله سن نتکیم حضرت پیر طریقت بیوررلر (مثنوی) دست رامسپار جزدردست پیر ❊ حق شدست آن دست اورادست کیر ❊ کونبی وقت خویش استای مرید ❊ که ازونورنبی آید بدید ❊ چون بدادی دست خوددردست پیر ❊ پیر حکمت کوعلیمست وخبیر دست تواز اهل آن بیعت شود ❊ کیدالله فوق ایدیهم بود ❊ درحدیبیه شدی حاضر بدین ❊ وآن صحابه بیعتی راهم قرین (نثر) بوابیات شریفه طریقمزده بیعت اولدیغنه اشارتدر بیعت ال الهالوب شیخله معاهده قیلوب شیخك دوستنه دوست دشمننه دشمن وعسرده ویسرده اکا اطاعت ایدوب امرندن خارج بروضع ایتمکه دیرلر نتکیم اصحاب رسولك رسوله بیعتی کبی ❊ بوحدیثی عبادة ابن صامت روایت بیوررلر که ﴿ بایعنا رسول الله علی السمع والطاعة فی العسر والیسر والمنشط والمکره وان نقول الحق حیث کنا ولانخاف فی الله لومة لائم ﴾ معناسی بز رسوله بیعت ایلدك امرین ایشیدوب طوتمق اوزرینه واکا اطاعت وانقیاد قیلمق اوزرینه ودشوارلق وآسانلق حالنده بیله اولمق اوزره ونشاط وکراهت وقتنده بیله اولمق اوزرینه وکلام حقی هرنرده اولورسه سویلیوب ملامت کننده نك طعن وملامتندن خائف اولممق اوزره ❊ پس طالب دخی شیخی قائم مقام رسول بیله اواکا بیعتی همان اصحابك رسوله بیعتی کبی بیله نتکیم حضرت پیرك ❊ درحدیبیه شدی حاضر بدین ❊ بیتی بومعنایه دلالت ایدر ❊ پس بوندن برسؤال دخی لازم کلور که طریقمزده خودال الهالوب بیعت ایتمزلر بلکه کسوه تکبیر ایدرلر پس ال الهالوب بیعت ایتمك نیجه موافق اولور ❊ جواب بودر که طریقمز سنت اوزره ومشایخ کبار طریقی اوزره در وطریقمزده بومقدما اولمشدر لکن بیعتدن مرادینه تسلیمدر پس سلفمز کوردیلر هرطالب باشن اکوب تسلیم اولدی

معناى بيعت موجود اولدى ❊ پس اول ال اله المغى ترك ايلديلر ❊ اما اكر خلفا دن
برى بوطريقده مثلا ال اله السه و بيعت ويرسه انكار اولنمزوطريقمزده يوق ديمز
باخصوصكه مثنويده نيجه يرده اشارت اولنمشدر ❊ پس بر مريد صادقكه شيخك
ارادتى التنه داخل واكا تسليم اولوب اديبله مؤدب اوله شيخك باطنندن
بر نور مريدك باطننه انتقال ايدر انكله نى چراغ روحى منور ومشتعل اولور نتكيم
شيخ سهروردى عوارف المعارفده بيوررلر ﴿ اذا دخل المريد الصادق تحت حكم
الشيخ وتأدب بادابه ينتقل من باب الشيخ الى باطن المريد حال ونور بواسطة الصحبة
واستماع مقاله ولا يكون هذا الا المريد حضر نفسه مع الشيخ وانسلخ
من ارادة نفسه ويفنى فى الشيخ بترك اختيار نفسه فبالتألف المعنوى يحصل
بين الصاحب والمصحوب امتزاج روحانى حتى يرتقى من ترك الاختيار مع الشيخ
الى ترك الاختيار مع الله فيفهم من الله كما كان يفهم من الشيخ ﴾ پس بو الفت
واتحاد كه مريده حاصل اوله مظهر انوار سبحانى وبو ارادت وتسليت سبيله
منبع اسرار ربانى اولور اصل طريقتك ركن اعظمى تسليتدر بر درويشده
بيره تسليميت صفتى بولنه البته افلاح اولور والافلا (مثنوى) چون كرفتى پيرهين
تسليم شو ❊ همچو موسى زير حكم خضر رو (نثر) پس طالب بوطريقده بركمسه يى
مرشد اتخاذ ايلد كدنصكره وارادت كتورد كدنصكره وجودين وجمله وارين
هر نه ايسه اكا تسليم ايدوب كندو ارادتندن وتصرفندن بالكليه منسلخ اوله
وحكم شيخى حكم خدا بيله وآنى خليفهٔ حق وخليفهٔ رسول بوله واكا اطاعتى
الله ورسوله اطاعت واكا مخالفتى الله ورسوله مخالفت بيله حتى اول شيخدن
اكا فيض اوله والله تعالى اعلم بالصواب

﴿ باب خامس ﴾

خرقه كيمكى وشيخه تسليم اولمغى بيان ايدر) پس بو تسليمتك بدايتى وبو ارادت
وانقيادك مقدماتى اول شيخك الندن كسوه وخرقه كيمكدر وشيخ الندن خرقه
كيمك سنتدر مخالف سنت رسول دكلدر بوقولك مصدقى ام خالد حضرتلرندن
عنعنه ايله روايت اولنان حديث صحيحدر كه بيوررلر (قالت اتى النبى عليه
السلام بثياب فيها خميصة سوداء صغيرة فقال من يريد اكسوه هذه فسكت القوم
فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ائتونى بام خالد فاتوابى فالبسنيها بيده
فقال عليه السلام ابلى واخلقى مرتين وجعل ينظر الى علم فى الخميصة اصفر واحمر
ويقول يا ام خالد هذا سناو سنا) معناى شريفى ام خالد حضرتلرى رضى الله عنها

روایت ایدرلر که حضرت پیغمبر علیه السلامه بر نیجه قفتانلر هدیه کتورلدی
انلرك مابیننده برقره کوچك اسکی کلیم وارایدی پس بیوردیلر جمله یه خطاباً که کیم
استر که بن بو کلیمدن اولان قفتانی اکا کیدورم پس قوم ساکت اولدیلر پس
حضرت علیه السلام بیوردیلر کتورك ام خالدی پس نبی اول قوم کتوردیلر پس
اول حضرت کندو الیله اول قره کلیمی بکا کیدردی اندنصکره بیوردیلر که اسکت
وپاره له ای ام خالد ❊ ایکی کره بویله بیوردیلر واندنصکره اول حضرت او کلیمك صارو
وقرمزی طرازینه وخط ورنکنه نظر ایدوب دیدیلر که یا ام خالد بو سنادر سنادر
لسان حبشده سنا حسنه دیمکدر یعنی بو کلیم حسنه درحسنه دردیمك اولور
پس خرقه ویرمك وخرقه کیمك بو حدیثله ثابت اولدی وبو آیة کریمه ده دخی
خرقه کیمکه وانك خیرلو اولمسنه اشارت اولنور (کما قال الله تعالی یا بنی ادم
قد انزلنا علیهم لباسا یواری سوءآتکم وریشا ولباس التقوی ذلك خیر)
معنای شریفی ای بنی آدم بزسزه لباس انزال ایلدك یعنی تدبیرات سماویه ایله
وسمادن نازله اولان اسبابله سز ایچون لباس خلق ایلدك اویله لباس که سزك
عورتکزی ستر ایلر ❊ ریش وریاش لغتده لباس فاخره دیرلر تقدیر کلام ودخی
سزه زینت ایچون لباس فاخر انزال ایلدك ودخی لباس تقوایی انزال ایلدك که
اول لباس تقوی خیرلو لباسدر لباس تقواده مفسرلر برنیجه معنی مراد
ایلمشلردر بعضیلر لباس تقوادن مراد درعدر که انکله ضرر عدودن اتقا اولنور
وبعض مشایخ دیمشلر که لباس تقوادن مراد لباس اهل ورعدر ومتقیلر
خرقه سیدر که انکله حرامدن وزینت دنیادن ونفس کافرك نخوت وکبرندن
پرهیز اولنور وبالجمله که ای اخی خرقه وکسوه ایکی نوعدر بری خرقهٔ تبرك
وبری خرقهٔ ارادت ❊ خرقهٔ تبرکی اول کسه لر کیرلر که مرید حقیقی یه تشبه ایدهلر
❊ من تشبه بقوم فهو منهم ❊ مقتضاسنجه اول شرطله که فقرا ایله مصاحبت ایده
ومجلس فقرایه حاضر اوله واستماع کلام پیر طریقت قیله تا برکت صحبت فقر ایله
خرقهٔ ارادته مستحق اوله ❊ بو شکللودر ویشلرك کیدوکنه محب خرقه سی ومحب
کسوه سی دیرلر که دخی تحت ارادت شیخه داخل اولمشدر وخرقهٔ ارادت اکا
دیرلر که روز وشب اول درویش شیخك خدمتنده وارادتنده وحضورنده اوله
بردرویشکه شیخك ارادتنده وصحبت وخدمتنده اوله اکا مرید دیرلر بعض ابله زعم
ایدر که استانه کورمین مرید اولمیه زیارت آستانه نك ارادته مدخلی یوقدر
ولکن زائر آستانه اولانك وانده خدمت قیلانك اولمین اوزره بحسب الظاهر

من وجه فضیلتی واردر بو فضیلت دخی هر زائر اولوب خدمت قیلنه شامل دکلدر زیرا بعض آستانه کورمامش و بر شیخه ارادت کتورمش و سلوك قیلمش ونشوونما بولمش وحضرتك كلام سعادت انجامن اوکرنمش درویشلر واردرکه هزار کون آستانه ده ساکن اولان وخدمت قیلان بیخبردن هم عند الله وهم عند اولیاء الله افضل واحری درای اخی حضرت مولانانك وسائر جمله کبارك اصل حقیقت روضه لری وآستانه لری سرنه واقف او کلامنه عارف اولان کسه لر واردر فافهم وبو کلامدن ترك زیارت آستانه قیلك دیمك منفهم اولمز بلکه مراد طریقتی بیلدرمك وافضل اولانی تفهیم قیلمقدر خرقهٔ تبرك وکسوهٔ محبت طالب اولانلردن ممنوع اولمز اما خرقهٔ ارادت تا تحت ارادته داخل اولینجه صورت بولمز انکیچون حضرت مولانا کندی مبارك اللریله آز کسه یه فرجی کیدرمشدر واول حضرت خرقه یه فرجی تسمیه ایدرلردی اول وجهله که مقدما مشایخ صوفیه نك اکثری اوکی بتون تنوره کیرلردی اتفاق اول اوکی بتون خرقه کیان عزیزلردن برینه برکون برقبض طاری اولدی غایت قبضندن اول اوکی بتون تنوره یی چاك ایلدی همان دم اکا جانب حقدن فرج وبسط حاصل اولدی بس اول اوکی یرتق اولان خرقه یه فرجی دیو تسمیه قیلندی نتکیم مثنویده بیوررلر (مثنوی) صوفیٔ بدرید جبه درحرج * پیشش آمد بعد بدریدن فرج * کردنام آن دریده فرجی * این لقب شد فاش زان مرد نجی (نثر) حضرت مولانا خرقه یه انکیچون فرجی دیرلردی وخرقه یه فرجی تسمیه سنده برنکته دخی بودرکه شیخ حسن نظریله برمریده برخرقه کیدرسه انی قبض نفسانیدن خلاص ایدوب فرج روحانی وحقانی یه مظهر قیله پس اول جبه فرجه منسوب اولور ویوسف علیه السلامده حضرت یعقوبك کیدردیکی قمیص عملن قیلورو یوسفك اول قیصدن بولدیغی فرجی وسروری مرید یعقوب وقت اولان شیخنك کیدردیکی خرقه دن بولور نتکیم خبرده وارد اولمشدرکه اول زمانده که حضرت ابراهیمی آتشه آتمق استدیلر انی صویوب عریان ایلدیلر درحال جبرائیل علیه السلام الله امریله جنت اعلادن بربیاض حریر پیراهن کتوروب حضرت ابراهیمه کیدردی اول لباس برکاتیله نار نمرودن خلاص بولدی پس حضرت ابراهیم انی حفظ ایلدی واسماعیله ذبحه متوجه اولدیغی وقت کیدردی او لباس برکاتیله ذبحدن خلاص اولوب ایکیسنه بیله فرج تمام حاصل اولدی بعده حضرت ابراهیم واسماعیل وفات ایلدیلر اول پیراهن

حضرت اسحاقه میراث دکدی انلردخی وفات ایلدیلر حضرت یعقوبه میراث
قالدی پس یعقوب حضرتلری یوسفی زیاده سودیکنــدن اول پیراهنی تعویذ
شکلنه قویوب حضرت یوسفك کردننه حمائل قیلدی اول وقتده که یوسفی
قرنداشلری عریان ایدوب چاهه آتدیلر درحال جبرائیل علیــه السلام کلوب اول
پیراهنی کردنندن چیقــاروب اکا کیدردی اول لباسك یمن و برکتیله ظلمت چاهدن
خلاص اولوب جاه ودولته یتدی واول پیراهنی حفظ ایتدی پس اول وقتده که
مدت فراق وترح پایانه ایردی حقدن اشارت اولدیکه اول پیراهنی باباسی یعقوبه
ارسال ایلیه پس امتثــالا لامر الله آنی یهودا نام قرنداشنه ویردی همانکه
فنای مصردن اول پیراهنه طشره چیقدیغی کبی حضرت یعقوب آنك رایحه سن
استشمــام ایدوب (انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون) دیو حضورنده اولنلره
خطاب بیوروب مسرور اولدی وفراقدن نجــات بولدی بعده اول پیراهنی یهودا
کتوروب حضرت یعقوبك وجهنه القــا ایلدی (وابیضت عیناه من الحزن)
حالیله متصف ایکــن (فارتد بصیرا) مفهومی اوزره دیده لری کشاده اولوب
ترحی فرحه وحرجی فرجه مبدل اولدی ❊ پس مشــایخ عظام پیراهن یوسف
سرینی خرقه ده بولوب آنی بر درویشه کیدرسه لر ابراهیم وار نار نمرود نفســدن
خلاص اولور و یوسف کبی چاه طبیعتدن مناص بولوب جاه معرفته ومنصب
روحانیته واصل اولور یعقوب وش فراق یوسف حقیقیدن دیدهٔ باطنی کور مز
اولمش ایکن کشــاده و بینــا اولور وکلیتله بسط وفرح بولور اما بشرط آنکه اول
خرقه تبدیل شــکل لاجل اکل اولمیه بلکه انکســار نفس واصلاح قلب نیتیله
اوله زیرا تصوفدن مراد خرقه دکلدر بلکه حرقهٔ دروندر (کما قال بعض المشایخ
لیس التصوف بالخرق انما التصوف بالحرق) مثنوی) هست صوفی انکه شد
صفوت طلب ❊ نی لبــاس صوف و خیــاطی وادب (نثر) انکچون مشــایخ
رحمهم الله خرقه یه موت اخضر دیمشلردر که نفس سالك اول خرقه ایچره منکسره
اوله نتــکیم شیخ اکبر حضرتلری فتوحاتك یوز التنجی بابنده بیورریلرسلوکده
موت درتدر بریسی موت ابیضدر که آندن مراد جوعدر و بریسی دخی موت
اسوددر که اندن مراد اذای خلقه صبردر و بری دخی موت احمردر که اندن مراد
نفسه مخالفتدر و بریسی دخی موت اخضردر که اندن مراد خرقه کیمکدر (کما قال
والموت الاخضر لباس المرقعات زهدا لا شهرة کان لعمر بن الخطاب رضی الله عنه
ثوب یلبسه فیه ثلاث عشرة رقعة احدیهن من قطعة جلد وهو امیر المؤمنین) پس

مريد خرقه كيدكدنصكره تاشول مرتبه تسليم اوله كه (كالميت بين يدى الغسال) ديمشلر وظاهرين وباطنن شيخنه تفويض قيلوب هرنه ديرسه امرنه اطاعت وهرندن نهى قيلرسه اندن مجانبت قيله بيورمشلر * اكر ظاهر اتسليم اولسه وباطنا بر حكمنه وياير حالنه راضى اولمسه آندن اكا فيض اولمز مكر تائب اوله وياخود شيخ عفوقيله ديمشلرو بوآيتله استشهاد قيلمشلر (قال الله تعالى فلا وربك لايؤمنون حتى يحكموك فيما شجر بينهم ثم لايجدوا فى انفسهم حرجا مما قضيت ويسلموا تسليما) بوآية كريمه نك سبب نزولى بودركه زبير بن عوامك برخرمالغى وارايدى وبركمسه نك دخى برخرمالغى وارايدى انلرخرمالغى صوارمق خصوصنده منازعه ايلديلرزبير ديديكه اول بن صواررم اول كمسه دخى ديديكه اول بن صواررم پس نزاع ايدرك رسول حضرتلرينك حضورينه كالديلر وسوزلرين تقرير قيلديلر رسول عليه السلام بيورديلركه اى زبير اول سن صواراندنصكره اول كمسه صوارسن پس اول كمسه بو حكمه راضى اولمدى زعم ايلديكه زبير رسول حضرتلرينك ابن عمى اولديغى ايچون اكا ميل قيلدى پس حق تعالى بوايتى كوندردى وانى تأديب قيلدى معناى شريفى ربك حقيچون يامحمد لازياده درفوربك ديمكدر (لايؤمنون) مؤمن اولمزلر حتى سنى حكم قيلەلر مابينلرنده مختلف ومختلط اولان شيلرده شجره انكيچون شجر ديديلركه اغصانى برى برينه متداخل اولوب مختلط اولدى اندنصكره نفسلرنده الم ومضايقه بولميه لرسنك حكم ايلديكك شيده ودخى سكاظاهر اوباطنا تسليم ومنقاد اوله‌لر * پس شيخ قائم مقام رسولدر مثلا برشيئه حكم ايلسه درويشه لازم اولوركه اولاد روننده حرج والم بولميه وظاهرنى دخى تسليم ايدوب مطيع اوله اكر ظاهر اوباطنا اطاعت قيلمزسه انك سلوكى منسد اولوب اكافيض اولمز وامر حقه وامر رسوله مخالفت قيلمش اولور انكيچون مشايخ سلف بيورمشلركه * الاعتراض للشيخ السعيد سم قاتل للمريد * ودخى بيورمشلركه * من قال لاستاده لاظاهرا او باطنا لايفلح ابدا * يعنى بركمسه استادينه لاديسه يعنى اعتراض قيلسه ابدى افلاح اولمز وبعضيلر دخى بيورمشلركه * من لم يعظم شيخه ظاهرا وباطنا حرمت عليه بركة صحبته (مثنوى) هركه آردحرمت اوحرمت برد * هركه آردقند لوزينه خورد (نثر) ودرويشه واجبدركه برشيخه ارادت كتوردكدنصكره انك اجازتنسز سفر وسياحت ايتميه وانك ادنى رضاسى اولمديغى يره كتميه تتكيم بوآيتده استئذانه هرنه حالده ايسه اشارت واردر

(قال الله تعالى انما المؤمنون) تحقيقا ايمانده كامل اولنلر (الذين امنوا بالله ورسوله) شول كسه لردركه اللهه ورسولنه تصديق ايلديلر عن صميم القلب (واذا كانوا معه على امر جامع) وشول وقتده كه اول رسولله اولديلر بر كار اوزرينه كه اول كارناسى جمع ايديجيدر وخلقك جمع اولمسنه باعثدر مثلا يا جمعه كبى ويا بيرامده جمع اولمق كبى ويا مشاوره ايچون جمع اولمق كبى ويا بر مجلسده جمع اولمق كبى (لم يذهبوا حتى يستأذنوه) يعنى اول جمعيتدن كتميه لر حتى اول پيغمبردن اذن طلب ايتميجه (ان الذين يستأذنونك اولئك الذين يؤمنون بالله ورسوله) تحقيقا شول كسه لركه سندن اذن طلب ايدر همان انلردر اللهه ورسوله ايمان كتورنلر بوراده منافقلره تعريض واردركه استئذان ايتميان مؤمن دكلدر ديمك اولور (فاذا استأذنوك لبعض شأنهم) پس شول وقتده كه يا محمد سندن استئذان ايده لر بعض كارلر ايچون (فأذن لمن شئت منهم) پس سن بونلردن استديكك كسه يه اذن وير (فاستغفر لهم الله ان الله غفور رحيم) پس سن اللهدن بونلر ايچون مغفرت طلب ايله سكا اطاعت ايلدكلرى مقابله سنده تحقيقا الله غفور ورحيمدر اى اخى (الشيخ فى قومه كالنبى فى امته) حديثك موجبنجه بو آيتده اولان معانى شيخله مريد مابيننده دخى اولور زيرا قائم مقام رسولدر ❊ پس انك امرنه اطاعت اللهه ورسوله اطاعتدر پس طريقمز دخى بو آيتك مضمونى اوزره مبتنيدر ❊ پس سالك كامل ومريد عاقل اولدركه قچن شيخكه بر كارده عين جمع يارانله اوتورسه انك اذنسز كتميه واجازتنسز يابانده ياتميه وانك رضاسى اولمديغى كارى ايتميه اكر ايلرسه متابعت وارادت بولنمز ❊ پس سلوكده اكا فيض اولنمز ودخى سالكه لازمدركه هر حالده انك ادبن كوزه ده اكر كفتارده واكر طعامده واكر بر يره كتدكده تقدم ايتميه وسويلركن كلام قطع ايتميه وطعامده اندن اول بدا ايتميه (كما قال الله تعالى فى حق رسوله يا ايها الذين آمنوا لا تقدموا بين يدى الله ورسوله) اى اللهه ورسوله ايمان كتورنلر بر امرى وبر كارى تقديم ايلمك كارلردن ﴿ بين يدى الله ورسوله ﴾ الله ورسولنك امرنك اوكنه يعنى الله ورسولى سزه حكم ايلمزدن اول بر امرى قطع ايلمك و بر كارى كندو بلكيكزدن اشلمك (واتقوا الله) اللهدن قورقوك تقديمده وانك حكمنه مخالفت ايتمده ﴿ والله سميع عليم ﴾ الله تعالى اقوالكزى سميعدر وافعالكزه عالمدر بو آيتك تفسيرنده مثنويده حضرت بيورديلر كه (نظم) چون نبى نيستى زامت باش ❊ چونكه سلطان نه رعيت باش ❊ پس رو خاموش باش ❊ از خود فكرى ورايى متراش ❊ وابيات

ورنه کر چه مستعد و قابلی ❊ مسخ کردی توز لاف کاملی ❊ هم زاستعداد واما
نی کر ❊ سر کشی زاستاذ راز باخبر

﴿ باب سادس ﴾

فضائل سکان خانقاه اولنلری بیان و بین الفقرا جاری اولان آداب طریقتی عیان ایلر (عن ابی مالك الاشعری قال کنت عند النبی صلی الله علیه وسلم اذ قال ان لله عباد الیسوا بانبیاء ولاشهداء یغبطهم الانبیاء والشهداء بقربهم من الله ومقعدهم یوم القیامة فقال اعرابی حدثنا یارسول الله من هم قال هم عباد من عباد الله من بلدان شتی وقبائل شتی لم یکن بینهم ارحام یتواصلون بها ولا دینار یتباذلون بها یتحابون فی الله یجعل الله فی وجوههم نورا و یجعل لهم منابر من نور قدام عرش الرحمن یفزع الناس ولا یفزعون و یخاف الناس ولا یخافون) ابو مالك اشعری حضرتلری بو حدیث شریفی حضرتدن روایت ایدرلر که بن نبی حضرتلرینك قتنده ایدم اول وقتده بو حدیثی دیدی بیوردیکه تحقیقا الهك قوللری واردر که انبیا و شهدا دکللردر و لکن انبیا و شهدا بونلرك الهه قربنه و یوم قیامتده مقعد و مرتبه لرینه غبطه ایدرلر ❊ پس اعرابیدن بری دیدیکه یارسول الله زه خبر ویر که بونلر کیملر در حضرت رسول بیوردیلر که بونلر شول قوللردر که هر بری بر شهردن و هر بری بر قبیله دن مابینلرنده نسب وارحام یوقکه انك سببیله بری برینه تواصل ایده لر ودخی دیناره یوقکه انی بری برینه بذل ایده لر بونلرك شانی بودر که الله رضاسنده و شنبنده بری برینی سورلر حق تعالی بونلرك یوزلرنده نور قیلدی و بونلرك ایچون عرش او کنده نوردن منبرلر قیلدی ناس قیامتده زیاده محزون اوله لر انلر اولمیه و خلق عالم خائف اوله لر انلر اولمیه بو حدیث شریف خانقه نشین اولان فقرانك صفاتنی مبیندر زیرا انلرك هر بری بلاد متفرقه دندر مابینلرنده قرابت صوری یوغیکن قرابت روحیه ونسب معنوی یه ایله بری برینه لله و فی الله محبت ایدرلر نسب معنوی عند اهل الله نسب صوریدن یکدر کما قال ابن الفارض (نظم) نسب اقرب فی شرع الهوی ❊ بیننا من نسب من ابوی (نثر) و خانقاه نشین اولان فقرانك بر فضیلتی دخی بودر که بونلر اصحاب صفه یه مشابهلردر برنجه وجهله جمله دن بری حضرت طلحه دن مرویدر که (اذا کان رجل قدم المدینة ان کان له فیها عریف نزل علی عریفه وان لم یکن فیها عریف نزل علی اصحاب الصفة) پس خانقاه دخی بویله در نکیم بر مسافر اهل طریق قرانداش بر شهره کلسه اکر انده بیلشی

آشناسی وارایسه انده قونروا کربوغیسه فقرانك ساکن اولدیغی خانقاهه کلور
وتعب سفردن آسوده اولوروجد دخی اهل صفه یه مشابه اولمقده بودرکه اهل
صفه درتیوز مقداری کمسه ایدیلر بر مسجد صفه سین کندولره تعیین قیلوب
دنیایی رفض ایتمشلر وزرع وضرعی ترك قلمشلر ومسجد قباده عبادت حقه منقطع
اولوب مشغول اولمشلردی و بغض وعداوت وغل غش وکناقدن وجودلرین
صافی بولمشلردی و کلامده و طعامده الفت ایدوب محبت اوزرینه بربیره
کلمشلردی کذلك فقراء باب الملهك دخی صفتلری بودر دنیانك ضرع وزرعن
واصل وفرعن ترك ایتمشلردر وعبادت خالقه مشتغل وجناب رزقه متوکل
اولمشلردر پس جناب حق دخی بونلرك جمله مؤنتلرین مهیا وحاضر قیلور
(کما قال علیه السلام من انقطع الی الله کفاه الله مؤنته ورزقه من حیث
لایحتسب ومن انقطع الی الدنیا وکله الله الیها) انکچون عبادت حقه منقطع
اولیوب وخانقاهده اولانه قناعت قیلین درویشك دخی مخنتی چوق و حضور
قلبی یوقدر و بوخانقاه نشین اولان فقرانك کلامده وطعامده بربیره جمع اولدقلری
برکاتیله قرنلری طوقدر فی الحقیقه طعامده جمعیت قیلق طعامه برکت وسکمه
شبع وقناعت و یرر که منفرد اوسه اول برکی ولذتی بوله مز نتکیم بعض صحابه
حضرالله رسوله دیدیلرکه ﴿ یارسول الله انا نأکل ولانشبع قال علیه السلام
لعلکم تفترقون علی طعامکم اجتمعوا واذکروا اسم الله علیه یبارك لکم فیه ساولك
الخلف من آثار السلف ﴾ فحوا سنجه بواشعار وجمعیت سلفمزك آثار واسرارلرندن
حاصلدر بواجتماع واتحاد سائر طوائفده آز بولنور وکال ایمانه دلالت ایلین
ایسه نفس واحده حکمنده متحد وجسد یکتا منزله سنده بربیره مجتمع اولمقدر که
مؤمن حقیقتده بو صفتلو اولانه دیرلر نتکیم نعمان بن بشیر بو حدیثی حضرتدن
روایت بیوررلر ﴿ قال علیه السلام انما المؤمنون کرجل واحد اذا اشتکی عضو من
اعضائه اشتکی جسده اجمع واذا اشتکی المؤمن اشتکی المؤمنون بحمد الله ﴾
بو صفتلرا کثر فقرا ماینده بولنور بریسی خسته اولسه ویادلشکسته اولسه سائری
دخی متألم اولورلر وفی الحقیقه درویش بویله کرك بویله اولمیجه ذوق ایمانی
و حقیقت فقری بیلمز و ﴿ کانهم بنیان مرصوص مرتبه سنده اولان اتحادك لذتن
طویمز وخانه طریقته کیرمز وروی حقیقتی کورمز وسکان وکرکان منزله سندن
نجات بولمز وشیران خدا مرتبه سنه ایرمز نتکیم بیوررلر (مثنوی) جان کرکان وسکان
هریك جداست ※ متحد جانهای شیران خداست (نثر) نعوذ بالله نسب اضاعر

(تجسیم)

(تحسبهم جمعا) معناسی بولنه و نسب الباطن (وقلوبهم شتی) فحواسی
اوزره قلبلری متفرق اوله مؤننه لایق دکلدر قنده قالدیکه اهل طریقته که
ظاهرا متحد کورینه وباطنا بری برینه مخالفت وعداوتلری اوله بلکه
برخا نقاهده دخی ساکن اوله لر بلکه عداوتلری دخی دنیای دنی ایچون
اوله من بعد اهل طریقت اولان فقرایه بو صفتلر لایق دکلدر بس اهل
طریقه لایق وواجب اولان اولدرکه مداهنه ومنافقه اوزره مصاحبت
ایتمیه لر کله لم اولا بونفرته وتفرقه یه سبب اکر شیخك وجودندن حاصل
اولدیسه ارادتنده اولانلردن اکا اعتراض یوقدر هر نه فعل اشلرسه
(مثنوی) کرچه کنجی بشکند تودم مزن ٭ کرچه طفلی را کشد تو مومکن
(نثر) بیورد قلری بونکچوندر هیچ مساغ یوقدرکه تحت ارادتده اولنلر
ظاهرا ویاباطنا شیخه سوء ظن ایلیه اما اکر بونفرت شیخك صحبتنه داخل
اولان یارانی ماییننده اولورسه ونفرت وتفرقه یه سبب شیخك وجودندن
ظهوری کلورسه یاران دخی علی کل حال صلا حنده حلم ایدوب وتحمل
وتصبر قیله لر وتفرقه یه سبب اولان خاطره ایله تعمیر ایتمیه لر وطریق حقه
بو صفتلرله کتمیه لر تا کدورت باطنه باتمیه لر اکر بو خاطره نك دلدن دفعی
ممکن اولمزسه برقاچ یاران بربیره کلوب وجه مشروع اوزره ادب برله انك
عیبنی اکا اهدا واتحاف ایدهلر (کما قال عمر بن الخطاب) رحم الله امرء اهدی
الی عیبی) بلکه اول حالدن غافل ایسه متنبه اولور واهل حق ایسه حقه
بوینن ویرروانی تحسین کورر نکیم حضرت عمردن روایت صحیحه له
منقولدرکه بیوررر (جلس عمر یوما فی مجلس والمهاجرون والانصار حاضرون
قال عمر رضی الله عنه اوترخصت فی بعض الامور ماذا کنتم فاعلین فسکتوا
قال عمر هذا الکلام ثلاث مرات فقال بشر ابن سعد او فعلت ذلك لقومناك
تقویم العود) یعنی برکون حضرت عمر رضی الله عنه بر مجلسده اوتورمشدی
مهاجرون وانصار حاضرلر ایدی حضرت عمر دیدیکه اکر بن بعض اموره
رخصت ارتکاب ایلسم سز نه اشلرسز حاضر اولانلر ساکت اولدیلر
بو کلامی عمر حضرتلری اوچ کره تکرار ایلدی آخر بشر ابن سعد دیدیکه
اکر برامرده خلاف شرع رخصت ارتکاب ایلسك سنی اغاچ طوغرلدر
کبی طوغری قیلارز (فثنی علیه عمر وحسن کلامه) حضرت انك کلامن
تحسین ایدوب اکا ثنا قیلدی پس مشیخت مرتبه سنده اولانه دخی لایق

اولان بودر بویله برحالده بوآیتله عمل ایده تکیم حضرت حق حبیبنه بیوررلر ادفع بالتی هی احسن فاذا الذی بینك وبینه عداوة کانه ولی حمیم ومایلقاها الاالذین صبروا) یعنی سن بوعداوتی خصلت حسنه ایله دفع ایله پس سنکه خصلت حسنه اظهار ایلیه سن شول کسه لر که سنکله انلر مابیننده عداوت وار ایدی کانه سکا ولی قریب کبی اولورلر بوخصلته وبومرتبه یه واصل اولمز الا صبر ایلین واتحاد وجمعیت نعمت عظمی بیلن وفی الحقیقة جمعیت واتحاد قلوب نعمت الهیه وموهبت ربانیه درکه اموال وارزاق دنیایی بذل ایتمکله میسر اولمز وبومرتبه یه مجرد انفاقله کمسه ظفر بولمز (کما قال الله تعالی خطابا لحبیبه) لوانفقت مافی الارض جمیعا ماالفت بین قلوبهم ولکن الله الف بینهم) اکر تنازع فقرانك بربری مابیننده اولورسه قادر اولدقجه اهل حق اولجه سی قلبی نفسه مقابل قیله یعنی نفس مرتبه سنده اولان غضب وتهوره کلان کمسه یه قلبله وروحله معامله قیله تکیم مشایخ کبارك طریقتلرنده اولان کلامدندر که ✵ اذا تنازعتم فی امر قابل قلبك بالنفس فان النفس اذا قوبلت بالقلب انحسمت مادة الشر واذا قوبلت النفس بالنفس ثارت الفتنة وذهبت العصمة) پس شرط طریقت بودرکه قچن فقرا مابیننده بویله شکرآب ورنجش واقع اولسه واختیارده لر بونی طویسه اکر طریقت وشریعته وصمت وشین ویررشیء دکل ایسه شیخه عرض ایتمیوب ایکیسنك مابیننی صلح ایدوب سینه صاف ایده لر زیرا اصلاح ذات البین افضل اعمالدر) کما قال صلی الله علیه وسلم الا اخبرکم ماهو اکثر صوابا من الصلاة وافضل من الصدقة قالوا وماهو یارسول الله قال اصلاح ذات البین) واکر شیخ بونلرك حالمزنی قبل المصالحه طویارسه کفتار وکردارلریکه اول حینده مابینلرنده جاری اولمشیدی اکا نظر ایده اکر شریعت وطریقته نقض ویرردکل ایسه انلری سینه صاف ایده وبونلاره خیر نصیحت قیله شیخ سهروردی دیرکه مظنهٔ سهوده اولان درویشه دیه که ✵ قم واستغفر لاخیك فاذا قال الفقیر ماأری باطنی صافیا ولااوثر القیام من غیر صفاء الباطن فیقول الشیخ له قم فببرکة سعیك وقیامك ترزق الصفا (پس قچن اول درویش اعتذاره قالقسه اول بردرویش انك اعتذار واستغفارنی رد ایلیه ظاهرا وباطنا اکرد ایدرسه مجرم وآثم اولور) کما قال علیه السلام من اعتذر لاخیه معذرة فلم یقبلها کان علیه مثل خطیئة صاحب مکس) یعنی انك اوزرینه عشارو باجدارلر خطیئه سی کبی خطیئه اولور وشیخ

سهوردی دیرکه ٭ فلا یجوز رد استغفار من اعتذر بحال کما روی عن عبد الله
ابن عمر قال صلی الله علیه وسلم ارحموا ترحموا واغفروا یغفر الله لکم) اکر درویشلر
ماییننده صادر اولان کفتار و کردار شریعت و طریقته مخالف واقع اولدیسه
ایکیسن بیله صف تعاله بجوره وصف نعالک ادبی ولدر که درویش اورایه کچوب
قائم اولدقده اکر صورر لوسه نقیر و قطمیر کندودن هرنه صادر اولدیسه کتم
اتمیه ومنازعه ومجادله سمتنه کتمیه ماهو الواقعی ذکر ایلدکدنصکره اعتذار
واستغفاردن غیری جانب طوتمیه (مثنوی) ازپدر آموز کادم در کناه ٭ خوش
فرود آمد بسوی پایکاه ٭ چون بدید او عالم الاسرار را ٭ بردو پا استاد استغفار را
٭ برسر خاکستر انده نشست ٭ از بهانه شاخ تاشاخی بجست ٭ ربنا انا ظلمنا
کفت وپس ٭ چونکه جانداران بدید از پیش وپس (نثر) پس شیخ اولا اول فعل
بادی اولنه وتعدی وتجاوز قیلنه بلا غرض نفس عتاب ایلیه وای نادرویش
وای بی ادب دیو ٭ و بونک امثالی عتاب آمیز سوز سویلیه مثلا نیچون نفس
وشیطانه اویدک وطریق حددن تجاوز قیلدک زاد برینه دخی دیه که نیچون سن
صبور اولمدک واکا تحمل قیلمدک حتی درویشلک سنده بولنه ایدی ٭ اکر اسانله
تعزیره مستحق ایسه بوکونه تعزیر ایلیه واکر چوبله تعزیره مستحق ایسه یا توره
واون مقداری چوپ اوره ﴿ قال علیه السلام لایجلد فوق عشر جلدات
الا فی حدود الله ﴾ اکر اختیار ایسه وصلاح ومعرفتیله موصوف ایسه اول زلتی
عفو اولنمق اولی درنتکیم حضرت عائشه رضی الله عنها بو حدیثی روایت ایدرلر
حضرت پیور مشارکه ﴿ اقیلوا ذوی الهیئات عثراتهم الا الحدود ﴾ اقاله عفو
معناسنه درهیئات هیئتک جمعیدر هیئت برشیئک شکل وصورتنه دیرلر شافعی
حضرتلری دیرکه ذوی الهیئاتدن مرادشرله معروف اولمیه اهل صلاح وورع
اوله دیمشلر بعضیلرده اصحاب مروت واهل وجوهدر دیمش عثرت زلته وایاق
طیرنغه دیرلر یعنی فیچن بر صالح هیئت صاحبی کسه دن برزلت صادر اولسه
انی عفو ایلک الا حدود الهیده دکل زیرا حدود الله باغشلنمز وعفو ممکن دکلدر
مثلا حد خمر وحد زنا کبی وشفاعت ایدنک دخی شفاعتی حد شرعیده مقبوله
دکلدر ٭ کما قال علیه السلام لا یشفع فی حد من حدود الله ٭ پس شرب خمرک حدی
سکسان وزنانک یوزدر برچوب اکسک اورمق جائز اولمز پس بعد ضرب الحد
کسوه لرین آلوب تبعید ایده ورد قیله بعد زمان (ع) باز آباز آهر آنچه هستی باز آ ٭
فحواسی اوزره اکر تائب اولور سه عفو ایدوب خیر دعا ایده وکسوه سن تکبیر قیله

پس بعد العفو سات طريقت بودر كه اودرويش نيه قادر ايسه ثلثى ويا بعض فقرايه بذل ايده وهيچ قادر دكلسه برطعام طبخ ايده اقل مايكون اطعمه واشربه دن ياخود برلذيذشى طبخ ايتديره نتكيم كعب بن مالك بوحديثى حضرتدن روايت بيورررلركه اول حديث بودركه كندولر برجرم ايشلردى حضرت برزمان غضب ايلديلر پس كعب بن مالك توبهٔ نصوح ايلدى حضرت توبه سن قبول ايدوب عفو بيوردى پس بيورررلر وحكايه قيلورلركه ﴿ فقلت يارسول الله اظن لا تقبل توبتى حتى انخلع من مالى كله واهجر الدار التى اتيت فيها الذنب فقال عليه السلام اخرج ثلث مالك فاصرفه فى سبيل الله ﴾ پس فقرايه دخى لازمدر بعد العفو مالك اولديغى شيئك ثلثى مقدارينى بذل ايده واكر بردرويشدن طريقته مخالف برفعل صادر اولسه وفقرا آنى طويمسه ويا دروبشده غرضى وكدورتى اولسه بوناپاك كله سماعه كيرميه وسماطه كلميه تا اول طريقته مخالف فعلدن توبه قيلميجه واول كدورت باطندن صافى اولميجه زيرا ﴿ المؤمن مرآة المؤمن ﴾ اكر سماعه كيرسك ذوق حقانى وروحانى بولمزسك واكر سماطه كلسك شيخك وفقرانك جمال معنويلرين كورمزسن پس سلوك منسد اولور وقبضه دوشوب مدبر قالورسن بوصفتى كه درويش كندوده مشاهده قيله شيخك وفقرانك خيردعاسن اله وبرطعام طبخ ايده تا انلرك خيردعاسيله اول كثافت وكدورتدن هرنه ايسه باذن الله خلاص اوله وخانقاه نشين اولان فقرانك مبتديلرينه وطاباريته تا اوسطلرينه كلنجيه دك لازمدركه هر برى شاننه لايق برخدمتده اوله لر وبطالتدن احتراز قيله لر حتى طعام خانقاه انلره حلال اوله ﴿ سيد القوم خادمهم ﴾ نكته سن طوين خدمتدن غافل اولمز ﴿ ومن خدم خدم ﴾ حديثنه اوين عبوديتدن الى يومنا جناب حق جل شانه حديث قدسيسنده حضرت داود نبى كبى صاحب سعادته خطاب ايدوب بيورررلركه ﴿ ياداود اذا رأيت لى طالبا كن له خادما ﴾ يعنى بيورررلركه ياداود قچن بكا طالب وعاشق بركمسه يى كورهسن اكا خادم اول و بوراهك طالبلرينه ودركاهك راغبلرينه خدمته عازم اول تا بنم رضامى اله كتورهسن (مثنوى) پس رياضت را بجان شو مشترى ❊ چون سپردى تن بخدمت جان برى (نثر) طالبان حقه خدمت ايتمك عبادت نافله دن يكدر نتكيم بوحديث صحيحده وارد اولديكه انس حضرتلرى رسول حضرتلرندن روايت ايلديلر بيورررلركه رسول حضرتلريله جميع صحابهٔ كرام برسفرده ايدك اصحاب كرامدن بعضيسى صائم وبعضيسى غيرصائم ايديلر پس هوا اول كون زياده كرم اولوب

رمضانده كلدلر روزه داران درختلرآلتلرين طلب ايدوب كيمى اوتوردى وكيمى ياتدى صائم اولميانلر جست وچابك خدمته بيل بغليوب خيمه لر قوردیلر وطبخ طعام قيلديلر حيواناته آب وعلف وردیلر پس رسول صلى الله عليه وسلم بيوردیلر كه (ذهب المفطرون بالاجر ذهب المفطرون بالاجر وهذا الحديث يدل على فضيلة الخدمة على النافلة اى اخى مقام خدمت بلند وخادم بغايت سعادتمنددر بشرط آنكه خدمتده وافى وخدمتی شوائب ریادن صافی اوله اكر بویله اولمزسه خدمتی حق ايچون اولمز و انبيا واوليا قتنده اعتبار بولمز (مثنوى) نی كه ايانند كزهر خدمتی * كرتو د ارندای مز وردمتی (نثر) زيرا خادملك برقاچ نوعی واردر بريسی مطلقا خدمتی لله وفی الله ايلرسه بول اولان خدمت اولدر و بريسی دخی اكر نفسی حظ ايدرسه خدمت ايدر واكر حظ ايتمزسه واكر ايلرسه ده ضرورة وكرها ايلر بونوعه متخادم ديرلر سعادته ايرن خادمدر لكن متخادم دخی اجردن خالی اولمز اما بر نوع دخی واردر كه انك خدمتی يا برای دنيادر وياخود لغرض ريادر كه يا فقرايه وياخلقه كندويی كوستره و بكندير وفلانده فلان قدر خدمت ايتدم ديو اوكنه اول فلاح بولمز واجری دخی اولمز والله تعالى اعلم

﴿ باب سابع ﴾

فقرانك وسياحتی بيان ايدر وسفرك ثمره ويرسز ودعنوريسن عيان قيلر ﴿ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم سافروا تصحوا وتغنموا ﴾ بو حديثك شرحنده ديمشلر كه ﴿ تصحوا ابدانكم بالحركة فى الظاهر وادیانكم فى الباطن بالعبرة وتغنموا الفضل والعلم المستفاد من المشايخ الذين تصحبونهم فى اثناء السفر ﴾ پس بو حديثده ذكر اولنان سفردن مراد تحصيل علم دين ايچون وزيارت اهل يقين ايچون وخدمت مشايخ كزين ايچون اولان سفردر انكچون اوچنجی جلدده حضرت وقوفی حكايه سنی بو سفری بیلسونلر ايچون وسفر وسياحتدن مراد طريقمزده ندر آكله سونلر ايچون كاينغی ذكر بيوردی پس درويشه لازمدر كه اكر بر شيخ كامل ومكملی بولميسه نجوم سماء معرفت وكل بوستان حقيقت اولان مفلحاناك نظرنه يته وانلردن علم سلوكی وآداب صحبتی تعلم ايده انكچون مشايخ كبار بيورمشلر كه ﴿ من لم ير مفلحا لم يفلح ابدا ﴾ پس ... بدايت حالنده ﴿ اطلبوا العلم ولو بالصين ﴾ حديثك خواجه سعدن علم لدن اولان عزيزلری طلب ايده زيرا ... مراد اهل يقينك وصاحب تمكينك وجوديدر كه محل مسك علوم ... ارفدر پس طالب بويله بر مرشد ربانی ووسيلۀ يزدانی ايچون وطندن

مهاجرت ايدوب سفر وسياحت قيله وطالب اوله ﴿ قال الله تعالى يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله وابتغوا اليه الوسيلة وجاهدوا فى سبيله لعلكم تفلحون ﴾ مفسرلر بو آيتده وسيله يه برقاچ وجه يازمشلردر اما محققلر وسيله دن مراد مرشد كاملدر كه حقله عبد مابيننده وسيله دردیمشلر ٭ پس حق تعالى بونلرك طلبنه امر ايدوب وابتغوا اليه الوسيلة ﴾ بيوردى و برآيتده دخى ﴿ فاسئلوا اهل الذكر ان كنتم لاتعلمون ﴾ بيوردى بو جمله حديث وآيتدن معرفت وشاهان طريقت اولان ارباب حقيقتك طلبى ايچون وارد اولمشدر (مثنوى) سايهٔ شاهان طلب هردم شتاب تاشوى زان سايه بهتر ز آفتاب ٭ كر سفر دارى بدين نيت برو ٭ ور حضر باشد ازين غافل مشو (نثر) پس شول وقتده كه طالب بر عارف بالله بوله و بر عالم آكاهه ايره سفر وسياحت اكا حرام اولور پس لازم كلور كه اكا ارادات كتوره وخدمت قيله وتحصيل علم ومعرفت ودين وديانت وتكميل آداب طريقت واسرار حقيقت ايده واكر اوقومسى اولمزسه ﴿ كن عالما او متعلما او سامعا ولاتكن رابعا فتهلك ﴾ حديثك موجبجه استماعله كندويه لازم وواجب اولان دين علمى وطريقت ادبنى اوكرنه بعده اكر مرشدى وفات ايده ويا خود بعد تطهير النفس وتحصيل المعرفة وتكميل الدين والديانة عزيزندن يا زيارت كعبهٔ مكرمه ايچون ويا خود زيارت بيت المقدس ويا خود زيارت آستانهٔ حضرت پير ايچون ويا خود بعض عرفانك وصلحانك زيارتيچون اجازت استيه اكر كامليله جان ودلدن رضا ويررسه بيوردیغى اوزره سفر وسياحت ايده واكر جان ودلدن رضا ويرمزسه حذر ايده والحاصل رضا ايله سفر وسياحته اذن آلورسه اكر صلهٔ رحم واجب اولديسه صله ايده واكر صله واجب اولمديسه عزيزلردن وعارفلردن برينك زيارتنه كيده وكتديكى يوللرده وشهرلرده دخى اولياء اللهى تجسس ايده ونره ده بر صاحب همت وار در آنى تفحص قيله تا تعذيب حيوان بلا فائده قيلميه وفوائد سفردن بى نصيب قالميه زيرا سياحتدن مقصود اهل الله بولمقدر وعلما وعرفا وصلحايه مقارن اولمقدر ويا خود اقل مايكون زيارت بيت الحرام وبيت المقدس وآستانه قيلمقدر يوخسه ابلهانه عمر نفيسى ضايع قيلمق دكلدر نتكيم حضرت مولانا ايكنجى جلدده بو خصوصده بر كوزل تمثيل ايدوب بيوررلر كه بر درويش براو بنا ايدوب اكابر بجره قودى شيخى انك اوينه كلوب ديديكه درويش بو بجره يى نيچون قودك ديديكه اولك ايچى روشن اولسون ايچون شيخ ديديكه بويله ديمه زيرا البته بجره دن ضيا دوشمك مقرردر

بالكه اهل طريق بويله قيلق كرك اول بنجره‌يي اذان صداسنى اشتمك ايچون قيله تارشنالك خودانك طفيلى در ﴿ پس سالك اولان دخى سفر وسياحتى اهل الله بولمق ايچون وانلره مقارن اولمق ايچون قيله شهرستان سيرى وعجائب وغرائب كورمك انك طفيليدر اول بهرحال بولنور وهر منزلده كه ايره وهر شهره وكويه كه كيره عجائب قدرة الهى كوره وصنايع وبدايع عبرة الهيه نظر قيله ﴿ قال الله تعالى قل سيروا فى الارض فانظروا كيف بدأ الخلق ﴾ اى كيف خلقهم ابتداء على اطوار مختلفة وطبايع متغايرة واخلاق شتى فان ترتيب النظر على السير فى الارض مؤذن بتتبع احوال اصناف الخلائق ﴾ يعنى حق حق تعالى بيورر كه سير ايلك اى بنى آدم يريوزنده پس دخى نظر ايلك كه اول الله نيجه بو خلقى اطوار مختلفه اوزره وطبايع متغايره اوزره واخلاق شتى اوزره بدأ ايلدى پس نظرى ارضده سير ايتمك اوزره ترتيب قيلمسى اصناف خلايقك احوالنى تتبع ايتمكى مشعردر وفى الحقيقه سفر وسياحتك فائده‌سى اصناف خلايقك احوالنى تتبع قيلمقدر وتجربهٔ روزكارله رعونت وخشونت نفسدن پاك اولمقدر ﴿ وفى العوارف انما سمى السفر سفرا لانه يسفر عن الاخلاق ﴾ يعنى سفره انكيچون سفر ديديلر كه اخلاق اسفار ايلر وخوى بدونيكى اظهار ايلر اى اخى بلكل كه سفر ايكى قسمدر برى صوريدر وبرى دخى معنويدر اصل اهل الله قتنده مقبول ومقصود اولان سفر سفر معنويدر اما سفر صوريده دخى چوق فوائد واردر جمله‌دن برى نفس مألوفات ومحفوظاتندن منقطع اولور وشربت فراق ياران وخلانى چشيده قيلور بو صفتله من وجه لذت فنايى بولور وموته مستعد اولور وبر فائده دخى بودر كه غريبلك صفتيله متصف اولور (وطوبى للغرباء) سعادتن بولور وبر فائده‌سى دخى بودر كه صفت خمولى ايراث ايلره خمول وبى نام اولمق ايسه طريقت اوليانك ركن اعظميدر ﴿ قال ابن عطا ادفن وجودك فى ارض الخمول حتى تفوز باذواق الفحول ﴾ يعنى وجودكى بى نامانك زمينده دفن ايله تا مردان الهينك اذواقنه فائز اوله‌سن وبشر بن حارثه بركسه ديديكه ﴿ اوصنى ياشيخ قال اخمل ذكرك واطب مطعمك ﴾ وبو بى نامانك خصوصنده حضرت رسول عليه السلام بيوررديلر كه ﴿ بحسب امرء من الشر ان يشار اليه فى الدين وفى الدنيا بالاصابع الا من عصمه الله ﴾ يعنى آدمه شر اول كفايت ايدر كه آدبه دينده وباديانده اصابعله اشارت اونه كه بو فلاندر الا الهل عصمتى اولديغى قول

بوشردن بریدر (مثنوی) اشتهار خلق بند محکمست * دره اواز بند آهن کی کمست (نثر) دیدکلری خمول مدحنده در ابن فارض دخی بو محله مناسب بیوررلر که (نظم) واحلنی وهنا خضوعی لهم * فلم یرونی هوانا بی محلا الخدمة (نثر) یعنی بنی کمال خضوعم بی نام قیلدی ارباب طریقت مابیننده من حیث ضعفی پس انلر بنی غایت مستهان وخوار اوله‌رق بنمدن بر خدمته محل ولایق کورمزلر اکرچه خمول اولمق حضرده دخی میسر اولور اما سفرده دخی زیاده اولور پس سیاح اولان درویش اولدر که سیاحتی حالنده برشهرده چوق قرار ایلمیه تا اول دیاره کوکل باغلمیه واندن اول دیارك خلقی بیزار اولمیه و کندودخی تغیر بولمیه اکثر بابشر ابن حارث دیرلردیکه * یامعشر الفقراء سیحوا وتصیبوا فان الماء اذا مکث فی موضع تغیر * حضرت دخی بو محله مناسب بیوررلر که (نظم) درخت اکر متحرك بدی بپا وبسر * نه رنج اره کشیدی نه زخمهای تبر * ودخی بیوررلر که (مثنوی) ازسفرها ماه کیخسرو شود * بی سفرها ماه کی خسرو شود (نثر) بشر بن حارثك بو سوزنی مشایخدن بری ایشیدوب دیدیکه * صر بحرا حتی لاتتغیر بالجیفة * سوزده بودر سالك شویله بر بحر عظیم کبی اوله که من بعد متغیر اولمیه اکثر مشایخ بدایت حالنده سفر وسیاحت ایدوب نهایت حالنده بر اولمشلر و بر یرده قرار قیلمشلر و بعضیلر بدایت حالنده بر کامله یتمشلر و سیاحتی ترك ایتمشلر و بعد تکمیل السلوك نهایت حاللرنده سفر و سیاحته کتمشلر و بیورمشلر که * اجتهد ان تکون کل لیلة ضیف مسجد ولاتمت الا بین منزلتین * دقوقی حضرتلری وابراهیم خواص حضرتلری بویله دیمشلردر ودائما سفر و سیاحت قیلورلردی و ذوق باطنی ترك مأوی ومنزلده بولورلردی لامیهٔ عجم صاحبی بو محله مناسب بیوررلر که

﴿ شعر ﴾

نائی عن الاهل صفر الکف منفرد ... کالسیف عری متناه عن الخلل
لوکان فی شرف المأوی بلوغ منی ... لم تبرح الشمس یوما دارة الحمل

(نثر) معناسی اول کمسه که اهلندن بعیددر والی خالی ویاراندن منفرددر شول تیغ تیز کبیدر ایکی جانبی خللدن عاری ومجرددر اکر شرف مأوی ومکانده آرزو ومقصوده وصول میسر اولیدی آفتاب حمل برجنی ترك ایتمزدی زیراقتی شریف برجدر * پس معلوم اولدیکه سیاحت وسفرده نیجه فوائد واردر انکچون دقوقی وابراهیم برشهرده قرق کون طورمق میسر اولمش و برمنزلده بکرمی کوندن زیاده اقامت قیلمش توکانه خیال کلمیه نتکیم ابراهیم خواص حضرتلرندن

منقولدركه بيورردلر اون بش كون برباديه ده قالدم بلاطعام ولاشراب نفسم
قصد ايلديكه كياه ونبات هرنه ايسه اونلرم وحشيش خشكى قوت ايليم كورديكه
حضرت خضر پيدا اولدى پس درحال بن اندن قاچدم وانك صحبتن استميوب
اندن كچدم ديديلركه ياشيخ نيچون اندن فرار ايلدك خود نيجه اوليا واردركه آنك
يوزين كورنكه حسرت چكرلر وروز وشب انك زمين طابنده تخم اشتياق
اكرلر پس بيورديكه قورقدمكه نفسم اكا اعتماد ايده واندن استمداد واستغاثه
قيله وجناب حقه اولان توكلمه خلل كله بو طائفه نك سفر وسياحتدن مراد لرى
اصلاح درون واقتداى بروندر بو خصوصده سفهاى زمانه كى شهر شهر وقصبه
قصبه كزوب كاسه ليس عوام اولوب فرائض ونوافلى ترك قيلوب) جيفة
الدنيا بطال النهار) اولنلر كبى سيراب وكل قيلمزلر بلكه سفر جان ودل ايدرلر
كاه اولوركه سالك نفسى تكدرلر بو جاغنده خدمت ورياضتده تصفيه بولوركن
برصاحب نظرك نظر وهمتن آوركن خدمتدن وعبوديتدن منقبض
اولوب بو ذكر اولنان طائفه نك حالرنى كندى يه سند ايدوب وسيروسياحتده
بولديغى ذوق نفسانى يى ذوق روحانى عد ايدوب طالب سياحت اولور خبرى
يوقكه دام نفسه دوشوب ذوق روحانيدن ورضاى الهيدن محروم قالور زيرا
نفس سير صحارى ودشتدن واطراف واكنافى كشت وكذشتدن كماليله حظ
آلور وبركسه نك ضبطى التنده اولمدن محنت ومشقت بولور پس كندو حظنه
وهواسنه تابع اولوب سياحت قيلور واول سياحتده بولديغى ذوقى ذوق
روحانى ونشاط رحمانى بيلور حالبوكه مكر شيطانى وتلبيس نفسانيدر (مثنوى)
بندهٔ يك مرد روشن دل شوى ※ به كه برفرق سر شاهان روى ※ صفع شاهان
خور مخور شهد خسان ※ تا كسى يابى راقبال كسان ※ من عجب دارم زجوياى
صفا ※ كورمد در وقت صيقال ازجفا ※ (نثر) پس سفر ظاهرى بيلدكسه سفر
باطنه كلهلم (المسافر فى الباطن وهو السايح السائر من اوطان الغفلات الى محل القربات
ومن الافعال السيئة الى الحسنات بقطع المسافات النفسانية والفلوات الشهوانية
حتى يصل الى مقام اسرار السبحانية ومشاهدة الربانية) مسافر فى الباطن شول
سايح وسائردركه غفلتلر وطنلرندن حقك قربتلرى محلنه سير ايده وافعال
سيئهدن حسناته سير ايده نفسانى اولان مسافه لر وشهوانى اولان صحرالرى قطع
ايتكله حتى اسرار سبحانى ومشاهدهٔ ربانى مقامنه واصل اولنجيه دك ابن فارض
بيورر (نظم) اسافر من علم اليقين الى عينه ※ الى حقه حيث الحقيقة رحلتى

(نثر) یعنی بن مسافرت ایلارم علم یقیندن عین الیقینه حق الیقینه مسافرت ایلرمکه حقیقت مرتبه سنه در بنم رحلتم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلرکه (اعلم ان المسافر فی طریق الله اما ان یکون مسافرا بفکره فی المعقولات او مسافرا بالاعمال فالمسافر بفکره فی المعقولات من طالب اثبات علی وجود صانعه و شهود خالقه الی حق الیقین او الی الموت ثم لا یزال یسافر بقطع منازل البرازخ الی ان ینتهی الی منزلة البعث ثم یرکب مرکبا شریفا یحمله الی دار سعادته واما المسافر بالاعمال مسافر من عمل الی عمل الموت) بیوررلرکه بلکل ای سالک معنویکه طریق اللهده مسافر یا فکریله معقولاتده مسافردر ویاخود اعماله مسافردر فکریله معقولاتده مسافر اولان شول کمسه درکه صانعنک وجودنه وخالقنک شهودینه تا حق الیقینه دک آیات طلب ایلیه ویاخود موته دک واندنصکره برازخ منزللرنی قطع ایتمکله مسافرت ایده منزلهٔ بعثه ایرنجه یه دک اندنکره حالنه مناسب اولان مرکب اعماله سوار اولوب انی دار سعادتنه حامل وواصل اولوار اما اعماله مسافر اعمال سیئه دن حسنه یه سفر ایدر بعض سالکلک باطنی حق جانبنه دائما سفر ایتمه دروکندودن خروج ایدوب حقه کیتمه ده در بویله کمسه ظاهرده سفر ایتمسه وکذلک اعماله دخی کیتمسه باطننده اولان محبت وتوجهی حسبیله منزل آلور ومقصود بالذاتی بولور ﴿قال فی العوارف ارسل ذوالنون المصری الی ابی یزید البسطامی رجلا فقال قل لاخی ابی یزید الی متی النوم والراحة قد سارت قال ابو یزید للرسول قل لاخی ذی النون الرجل من ینام اللیل کله ثم یصبح فی المنزل قبل القافلة فقال ذوالنون هنیئا له هذا الکلام لا تبلغ احوالنا الیه﴾ معناسی ذوالنون بایزیده برکسه ارسال ایلدی دیدیکه قرداشم بایزیده دیکه بو نوم نه زمانه دک نومدن مراد ظاهرا عملدن ومجاهده دن تغافل ایتمکدر حالبوکه راحلهٔ ایام وقافلهٔ انام مرور ایلدی ابو یزید حضرتلری بیوردیکه ذوالنون قرداشمه دیکه ار اول کمسه درکه کیجه جمله اویویه اندنصکره صباحین منزلده ینه قافله دن اول بوله ذی النون دیدیکه بو سوز آکاسکی جیدر ولا یقدر بزم احوالمز آکا یتشمز بایزید حضرتلرینک بو سوزندن مرادبدن کاردن فارغ اولوب جان ودلله حضرت حقه سفر قیلمقدر جان ودل ایله اولان سفر جمله دن منزلده اول بولنور لمحرره (نظم) سیردل کن سیر کل راهین بهل ❊ هست مقصود ازسفر این ای مقل (نثر) سفر معنوی اهل الله قتنده دندر اولا سیر الی اللهدر که مرتبهٔ نفسندن وجود حقیقی جانبنه سفر ایتمکدر بو سفر روی وحدتدن حجاب

کثرت مرتفع اولدیغی کبی منتهی اولور اندنصکره سفر ثانی قیلور که اکا سیر فی الله درلر سیر فی الله صفات الهیه ایله متصف واسماء الهیه ایله متحقق واخلاق الهیه ایله متخلق اولمقدر وجمله صفات بشریه یی فانی و مضمحل بولمقدر بو سفرك نهایتی وجوه علمدن رفع نقاب اولوب اکا علوم لدنی منکشف اولمقدر اندن سفر ثالث قیلمقدر که اکا سیر مع الله دیرلر سیر مع الله سالکك هر مرتبه ده الهیه اولان سیریدر وشائبهٔ اثنینیتك کلیته مرتفع اولمسی وحضرت احدیته ترقی قیلمسیدر بو مرتبه یه مقام قاب قوسین ارادنی دینور که نهایت ولایتدر و بو سفرك نهایتی مرتبهٔ عین الجمعده کلیته اضدادی ظاهرا وباطنا محو بولمقدر اندنصکره سفر رابعدر که اکا سیر عن الله دیرلر سیر عن الله وحدتدن کثرت طرفنه اولان سیردر طالبلری تکمیل ایچون وسالکلری تربیه ایچون بو سفره بقا بعد الفنا وصحو بعد المحو وفرق بعد الجمع دخی دیرلر و بو سفرك نهایتی حقدن خلقه مع الاستقامة والاعتدال رجوع ایدوب وحدتی کثرتده وکثرتی وحدتده کورمکدر والله تعالی اعلم بالصواب

﴿ باب ثامن ﴾

سفرك آدابی وخانقاهه کلمه‌نك ادبنی ومصاحبت والفت قیلمه‌یی بیان ایدر) اولا سالکه لازم وواجب اولان بودر که فرائض وواجباتدن واحکام شرعیه وآداب طریقیه‌دن برینی ترك ایتمیه وسمت اباحت وضلالته کتمیه تا وحل معصیته باتمیه وسنت بودر که ﴿ الرفیق ثم الطریق ﴾ موجبنجه اولا بریار دیندار ونیکوکردار ومصاحب بردبار اله کتوره که امور دینیه یه عالم وطریقت اوزره عامل اوله وخلاف شرعه راضی اولمیه ومرادنفسه رضا ویرمیه پس نفس اماره مرتبه‌سنده اولان طالبه وآفات ومضرات نفسه واقف اولمیان سالکه بویله بریار موافق ورفیق صادق لازمدر اما اول کسه که امور دینیه سنه واقف اوله وآفات نفسانیه یه عارف اوله اکا منفرد [illegible] کتمکده نهی یوقدر استرسه منفرد اسفر ایتسون واسترسه جماعتله کتسون پس ﴿ خیر الرفقاء ثلاثة ﴾ فحواسنجه سیاحت ایدن کسه‌لر باری اوچ کسه اوله ودخی سنت وطریقت بودر که ایچلرندن برامور دیده اختیاری وسخی وجوم دود بنداری امیر ومقتدا اتخاذ ایده‌لر پس اول نه درسه ونه قیلرسه اکا تبعیت ایده‌لر نته‌کیم حدیث صحیحده حضرت بیوردلر ﴿ اذا کنتم ثلاثة فی السفر فامروا احدکم ﴾ یعنی چون سز سفرده اوچ کسه ویاخود دخی زیاده اولسه‌کز ایچیکزدن برسنی امیر قیلك واکا تابع اولك ودخی سنت و

طریقت بودر که قچن سفره عزم قیلسه اخوان ویارانه وداع قیله وعین جمع بریرده ایکن خیردعالرین آلوب اندنصکره کیده زید بن ارقم حضرت رسولدن علیه السلام روایت ایدرلر که حضرت علیه السلام بیورمشلر ﴿ اذا اراد احدکم سفرا فلیودع اخوانه فان الله یجعل له بدعائهم البرکة و یحفظ نیته وعمله ﴾ اکثر خیر دعا آلمیوب سنت وطریقتی ترک ایدن سفرهایی کوررزکه دینلری وعملری محفوظ دکلدر پس شرط طریقت بودرکه جمله دن خیردعا اله واکر برکسه دن تعلم واقع اولدیسه استیذان قیله اندنصکره روان اوله پس سنت وطریقت بودرکه قچن برشهره وقصبه یه کله بعد الاستحمام والاغتسال اول شهرده یاران طریقتدن ویاخود اصحاب حقیقتدن برواجب الزیاره کسه وار ایسه آنی زیارت قیله تا رضای حق بوله نتکیم بو حدیث شریفی ابو هریره حضرتلری روایت ایدرلر حضرت علیه السلام بیورمشلرکه ﴿ ان رجلا زار اخا له فی قریة اخری فارصد الله علی مدرجته ملکا اتی علیه قال این ترید قال ارید اخا لی فی هذه القریة قال هل لك علیه من نعمة تربها قال لا غیر انی احببته فی الله قال فانی رسول الله الیك بان الله قد احبك کما احببته ﴾ معنای شریفی بودرکه تحقیقا برکسه برآخر کویده اولان قرداشنك زیارتنه قصد ایلدی حق تعالی آنك طریقی اوزره برملك راصد ومترقب قیلدی اول ملك اوکسه یه کلدی دیدیکه نه مکانی دیلرسن اول کسه دیدیکه بوکویده برمؤمن قرداشم واردر آنی دیلرم ملك دیدیکه سنکیچون انك اوزرنده برنعمت وارمیدرکه آنی رعایت ایدرسن وتربیه قیلرسن اول کسه دیدیکه اول کسه نك بنم اوزرمده و بنم انك اوزرنده هیچ رعایتی واجب اولان نعمتلردن بریسی یوقدر الا بن انی لله وفی الله سورم ملك دیدیکه تحقیقا بن اللهك رسولیم سکا مژده که الله تعالی سنی سودی سن انی سودیکك کبی بوحدیثدن لازم کلان بودرکه زیارت یاران واخوان مستحبدر ولکن ادب بودرکه حین زیارتده نظر ایده سن اکر زیارت ایلدیکك سنك اکلنمکدن ومصاحبتکدن حظ ایلرسه اکلنه سن واکر انك بعض اشغالی وار ایسه اکلنمیوب وداع ایده سن وکندی مصلحتکه کیده سن پس بعد السیر والسفر قچن برشهره کله سنکه اول شهرده شیخ اوله وفقرا وخانقاه اوله اکر وقت عصر قریب ایسه زاویه یه داخل اولیه سن اکر برساکن اولمغه قابل یر اولورسه اول کون انده ساکن اولوب علی السحر خانقاهه داخل اوله سن نتکیم حضرت رسول بیوررلر ﴿ اذا قدم احدکم من السفر فلا یطرقن اهله لیلا ﴾ اس

فقرانك اخوانی اهل كیــدر اما اكر قادم معذور ایســه هرنه وقت
كلســه جائزدر لكن شیخه علی السحر بولســه تاوقت زواله دك
رخصت واردر حضرت رسول علیه السلام چون سفردن كلسه لردی بریده
اكلنورلردی وشهره علی السحر داخل اولورلردی نتكیم حضرت كعب ابن مالك
روایت ایدرلر ﴿ كان رسول الله لایقدم من السفر الا نهارا فی الضحی ﴾
پس وقت ضحی ده كلمك مستحبدر پس كلوب خانقاهه داخل اولدقده
(بسم الله الرحمن الرحیم) دیه اكر فقرادن كمسه كورسه عشق ویره و مصافحه قیله
اكر آشنا ایسه معانقه قیله زیرا سنت وطریقدر و مصافحه و معانقه حقنده
احادیث شریفه برنیچه كونه واقع اولمشدر نتكیم بیوررلر ﴿ ما من مسلمین یلتقیان
فیتصافحان الا غفر لهما قبل ان یتفرقا وعن ابی هریرة اتفقا علی الروایة عنه
قال خرجت مع رسول الله حتی اتی جناب فاطمة فقال علیه السلام اثم لكع یعنی
حسنا فلم یلبث ان جاء یسعی حتی اعتنق كل واحد منهما صاحبه ابو هریرة رضی
الله عنه بیوررلر كه بن رسول الله ایله بیله چیقدم حتی اول حضرت جناب فاطمه یه
كلدیلر و بیوردیلر كه بورده میدر كوچك یعنی حسنی مراد ایلدیلر پس امام حسن
چوق اكلنموب كلدی سعی ایدرك حتی رسوله معانقه ایلدیلر ﴾ وعن جعفر
ابن ابی طالب فی قصة رجوعه من ارض الحبشة قال جعفر فخرجنا حتی اتینا
الی المدینة فتلقانی رسول الله فاعتنقنی ثم قال ما ادری انا بفتح خیبر افرح ام بقدوم
جعفر ﴾ جعفر بن ابی طالبدن دخی مرویدر كه حبشه زمیننده مدینه یه
رجوعی قصه سنده بیوردیلر كه بز ارض حبشه دن چیقدق حتی مدینه یه كلدك
پس حضرت رسول بكا قارشو كلدی و بكا معانقه قیلدی اندنصكره دیدی بیلزم
بن خیبر قلعه سنك فتحنه می زیاده فرحناكم یوخسه جعفرك كلسنه می
واو بشرلرسه ده سنتدر نتكیم بر روایتده دخی وارد اولمشدر كه ﴿ لما قدم جعفر
قبل رسول الله بین عینیه ﴾ و حضرت اوآنك مثنویده بوذكر اولنان خصاله
اشارت ایدوب طبیب الهینك پادشاهه كلسنی و مصافحه و معانقه قیلسنی
یازوب فقرایه تعلیم بیوررلر (مثنوی) دست بكشاد و كنارانش كرفت ☼
همچو عشق اندر دل وجانش كرفت ☼ دست و پیشانیش بوسیدن كرفت
وز مقام وراه پرسیدن كرفت (نثر) و حاضر اولان فقرایه دخی مستحب اولان
اولان اولدر كه مرحبا مرحبا خوش كلدك دیه لر نتكیم عكرمه دن مرویدر كه رسول
حضرتلرینك حضورلرینه كلدم فردن ☼ اول بكا (مرحبابك مرحبابك یا عكرمة

دیدی ایکی کره ﴿وقالت ام هانی ذهبت الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال لی مرحبا بام هانی﴾ پس مسافر اگر جماعت خانه یی بیلورسه اکا نزول ایده و اگر بیلمزسه برکسنه یی دلیل ایده و ابتدا جماعت خانه یه کلدوانده اولنلرله مصافحه قیله پس آشپز اولان انك اوکنه ماحضر هرنه ایسه و هرنیه قادر ایسه ولو بکسر خبز کتوره نتکیم لقیط بن صبرة دن مرویدر که بیورر (قدمنا الی منزل رسول الله صلی الله علیه وسلم فارسلت لنا عائشة بقناع فیه تمر فاکلنا ثم جاء رسول الله فقال هل اکلتم شیئا قلنا نعم) لقیط بن صبرة روایت ایلرکه بز برنیچه کسنه لرله رسول حضرتلرینك منزلنه کلدك حضرت عائشه رضی الله عنها بزه برطبق کوندردیکه آنده خرما وار ایدی پس بز انی ییدك اندنصکره رسول حضرتلری کلدی بیوردیکه برشیء یدیکزمی دیدك نعم یارسول الله بو حدیث ماحضر طعام احضارا تمکه دلالت یدر پس بعد زمان خادم خانقاه شیخی تجسس ایده واستیذان ایده اگر اذن ویررسه اول مسافری بربرك سبزایله نیه قادر ایسه واوکان خلالاشیخنه بولشدره (مثنوی) بردر یاران نهی دست آمدن ❊ هست بی گندم سوی طاحون شدن (نثر) هدیه نك طریقمزده اولدیغنه دلالت ایدر اندنصکره اول درویش جماعت خانه کله وخادم خانقاهه برقاچ دینار ویره تا اخشامه دگین ایچو برشیء احضار ایده لر بعد الطعام اول درویش بای ماچانه یکه اندنصکره کلوب شیخك النی او په اندنصکره ینه بای ماچانه واره وقائم طوره ودعاسنی قیله پس بعد الدعاء کلوب تکرار شیخك النی او په وصاغ جانبنده اولان فقرادن بدأ ایده اختیارلرك النی او په اختیار اولمینلرله مصافحه ایده صف تمام اولدقده یساردن باشلیه تمام اولدقده واره آشپزله وخادم اولنلرله بالکلیه مصافحه ایدوب کله مقامنه اوتوره وفی العوارف ﴿قال بعض المشایخ استحسن هذه الرسوم زمرة الفقراء وهی ادب حسن وضعوه المتقدمون وان لم یوجد فی السنة فلیس بمنکر فی الشرع﴾ بعده اول کلان درویش نظر ایده اگر اول شیخ دیندار ونیکوکردار ومنبع اسرار وصلاح وسداد وارشاد له معروف برعالی مقدار ایسه اول عزیزك صحبتندن دور اولیه واول آستانه دن هجرت قیلمیه (مثنوی) هرکه جوید همنشینی باخدا گونشیند در حضور اولیا ❊ از حضور اولیا گربکسلی ❊ تو هلاکی زانکه جزوی بی کلی (نثر) ابو بکر طمستانی حضرتلری بیوررلر که ﴿یا معشر الفقراء اصحبوا الله فان لم تطیقوا فاصحبوا من یصحب الله لتوصلکم برکة صحبته الی صحبة الله﴾ ای اخی صحبت زیاده نور در طالب هرکیمك صحبتنه

جان ودلله حاضر اولسه البته انك حاليله وقوت باطنيله منصبغ اولوروندن نيجه فوائد ولطائف حاصل قيلور ❊ نتكيم بو حديث شريف بو معنايه دلالت ايدر ❊ قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم مثل الجليس الصالح كحامل المسك ومثل الجليس السوء كنافخ الكير فحامل المسك اما ان يهديك واما ان تبتاع منه واما ان تجد منه رائحة طيبة ونافخ الكير اما ان يحرق ثيابك واما ان تجد منه رائحة خبيثة معناى شريفى جليس صالحك مثالى حامل مشك كبيدر وجليس طالحك مثالى كوروك چكن وآتشه اوفلين كمسه كبيدر پس حامل مسك ياسكا اول مسكى اعطا ايلر وياخود سن اندن انى ابتياع واشترا ايلرسن وياخود اقل مايكون اندن رائحهٔ طيبه بولورسن صالحك بوقدر فائدهسى واردر وجليس سوءكه كوروكجى كبيدر يا سنك عرض وناموسك قفتانى ياقروياد ين ودیانتك يقرياخود اندن فسق وفساد رائحهسنى بولورسن وسندخى انك كبى منتن اولورسن بو محله مناسب بو بيتى دين عزيزڤى خوب ديمش بيورورلر كه ❊ شعر ❊

❊ اصحب اخا كرم تحظى بصحبته ❊ ❊ فالطبع مكتسب من كل مصحوب ❊

❊ الريح آخذة مما تمربه ❊ ❊ نتنا من النتن اوطيبا من الطيب ❊

(نثر) معناسى كرم قرداشلريله صحبت قيل صحبتلريله فائده لنهسن زيرا طبيعت مكتسبدر هر مصحوبدن ريح اوغره دیغى شيدن اخذ ايلركم رائحه اودن كم رائحه وايو رائحه ايدن ايو رائحه اخذ ايلر پس اى درويش خوشبوى اولان عزيزلر مصاحب اول خوشبوى اولهسن واننيف خوى اولان عارفلرله مجالست ايله تاخوش خو يلك بولهسن هر طريقك برشانى واردر كيمى خلوتى وكيمى عزلتى بو طريق مولويه صحبتيدر غيريلر خلوت وعزلتدن حاصل اولان فقرايه صحبتدن حاصل اولور نتكيم بيورورلر (مثنوى) فقر خواهى كو بصحبت قائمست ❊ نه زبانت كارمى آيد نه دست ❊ دانش انرا ستاند جان زجان نى زراه دفترونى ازبيان (نثر) پس شرط مصاحبت اولدر كه اولا مصحوبه ربط قلب ايليه وكندى شيخنه واستادنه ايلديكى تعظيمى وتوقيرى اكا دخى ايليه وظاهر او باطنا انكار وسوء ظندن حذر ايده وعلى كل حال ادب يولنه كيده نتكيم ابو عثمان مغربى حضرتلرينك بوانقياديكى كرك تا مصحوبندن بهره حاصل اوله بيورورلر كه ❊ صحبت اباحفص وانا حديث السن فطردنى يوما وقال لاتجلس عندى فقمت ولم اتكلم فانصرفت بالادب امشى الى خلف ووجهى مقابل له حتى غبت عنه ونذرت ان احفر بئرا على بابه وانزل واقعد فيها ولااخرج منها الاباذنه فلما رأى ذلك منى

قرنی وصیرنی من اصحابه الی ان مات﴾ ابو عثمان مغربی دیرکه ابو حفص ایله صحبت قیلدم تازه یاشلو ایدم بنی برزمان سبیله حضورندن طرد ایلدی و قتمده اوتورمه دیدی پس بن تا تقدم و سویلدم وادبله شیخه یوزم مقابل اردمه یوریوب متصرف اولدم حتی شیخک نظرندن غائب اولدم و نذر قیلدم مکه انک بابی قتنده بر قیو قزم واکا اینم اوتورم واندن طشره چقمه یم الا شیخک اذنیله وقتاکیم شیخ بندن بو حالی کوردیسه بنی کندویه مقرب قیلوب اولنجیه دلنا اصحابندن قیلدی پس هم صحبت اوایده ده بو قدر اطاعت وانقیاد کرکدر قتنده قاند یکه خدمت وارادتده اوله هم صحبت دیه اکا نیرلو که شیخک طریقت و شریعتده اقرانی اوله وفی الجمله اندن من حیث المعنی دونتر اوله تکمیل دین و طریقت ایچون انکله صحبت قیله وخدمت وارادتده اولان اول کمسه لردر که دخی کامله ایرمکسزین اول شیخه واصل اوله واکا ارادت کتوره و شیخ انی خدمته قویه و تحت تصرفنه آله یا مقدما انک بر شیخی او اسون اکا ارادت کتورمش اوسون و یا خود اولمسون ماداماکه شیخه مرتبه سی مساوی او اوب اقران منزله سنده اولمدیچه اکا ارادتده وخدمتده دیورلکیم بو سوزه شاهد کبار مشایخدن ابو منصور مغربی یه دیدیلرکه ﴿صحبت مع ابی عثمان المغربی قال بل خدمته لاصحبته لان الصحبة تکون مع الاخوان والاقران ومع المشایخ لاتکون الا الخدمة﴾ پس ادب طریقت بودر که مرتبهٔ مشیخته واصل اولنلره خدمت وارادت قیله سن وخدمت وارادتنده اولدم دیه سن وصورتا خلیفه اولوب حقیقت مشیخته ایرمیلره هم صحبت اولدم دیه سن وقادر اولدقه شرط صحبتی اجرا ایده سن ادب صحبت بودرکه بلاقلب ولانفس ولاملك ولاغرض لله وفی الله صحبت قیله سن تاکیم صحبتدن فائده آله سن نتکیم عبد الرحمن سلمی بیوررلر ﴿من صحب مع الشیوخ فلیصحبهم بلا قلب ولانفس ولاملك ومتی نظر الصاحب الی شیء من اسبابه قطع ذلك عن بلوغ مقصده﴾ پس شیوخله اولان صحبتك آدابن بیلد کسه فقرا ویارانله اولان صحبته کله لم درویش کرکدر که فقرا واخوانله الفت ومعاشرت قیله آنف ومألوف اوله بداخلاق اولوب متفرد اولمیه ﴿قال رسول الله صلی الله علیه وسلم المؤمن یألف ویؤلف ولیس خیر فیمن لایألف ولا یؤلف﴾ وحضرت پیرك.

﴾ مثنوی ﴿

من لیس یألف لیس یؤلف جسمه ۞ ولیس الا شحم نفس قسمه

(نثر) بیوردقلری الفت ایتمین و کوکله کیرمین کسهلر حقنده در لکن هر صورت فقرده اولانله معاشرت ومصاحبت لایق دکلدر بلکه شول کسه ایله صحبت ایده سنکه سکا محبتی لله وفی الله اوله وحسنات وسیئاتك یاننده برابر اوله ﴿ کما قال بعض المشایخ لاتعاشر من الفقراء الامع من لاتزید عنده بیرو لا تنقص باثم بل انت عنده سواء علی کل حال ﴾ یعنی فقرادن اول کسهلر اله معاشرت ایلیه الاشول کسهلرله که سن انك قتنده بر و خیرله زیاده اولمیه سن و کناه و خطا ایله نقصان بولمیه سن بلکه سن انك قتنده هر نه حالده اولسك برابر اوله سن و بعض مشایخ دخی بیورمشلرکه ﴿ کن مع ابناء الدنیا بالادب ومع ابناء الآخرة بالعلم والعمل ومع العارفین کیف شئت ﴾ پس درویش که عارف اوله انکله مصاحب اولان اکا مداهنهدن قورتیلور و تکلف برله مدارادن بری اولور حضرت علی کرم الله وجهه بیورورلرکه ﴿ شر الاصدقاء من احوجك الی المداراة ﴾ پس صدیق ورفیق دینمز اول کسهیه که سن کا مدارا ایله بکنه سن یوسف بن رازی بو بیتی بو محله مناسبت قتی خوب انشاد ایلشدر

﴿ شعر ﴾

* احب من الاخوان کل موات * وفی غضیض الطرف عن هفوات *
* یوافقنی فی کل امر اجبه * و یحفظنی حیا وبعد مماتی *

(نثر) وسالکه لازم وواجب اولان بودر که اعتقادی ناپاك ودین و طریقنده بی باك اولان کسهلرله مصاحبت قیلمیه اکر شکامزده ایسه دخی زیرا انلرله مصاحبتدن وحدت وعزلت خیرلودر ﴿ کما قال علیه السلام الوحدة خیر من جلیس السوء والجلیس الصالح خیر من الوحدة (مثنوی) حق ذات پاك الله الصمد * که بود به مار بد از یار بد (نثر) بیوردقلری بو کونه جلیس فاسده اشارتدر و حقوق صحبتدن وشرط طریقتدن بری دخی بودرکه چون صاحبله مصحوب مابیننده سکر آب واقع اولمه بری برینك اردنجه غیبت و ذم ایتمیهلر واول مفارقته باعث اولان کسهنك ذاتنه بغض ایتمیهلر بلکه اندن صدور ایدن عمل قبیحه بغض ایدهلر واوا عملدن بری ایدهلر ﴿ قال بعض المشایخ لایبغض الاخ بعد الصحبة بل یبغض عمله الشیء * کما قال الله تعالی لنبیه علیه السلام ارشادا الی ذلك المعنی فان عصوك فقل انی بریء مما تعملون ولم یأمره ان یقول انی بریء منکم ﴾ پس اخوت و حقوق صحبت حقنده کلام چوقدر ابتداده اولان صحبتی لله و مفارقتی فی الله اولمقدر با الله ایچون و باجامه ایچون و یا حسنی ایچون اولمق کرك

باخصوصكه حسندار تازه‌یله مصاحبت طریقمزده و سائر طرق مشایخده هیچ جواز یوقدرز یراسالکك تازه‌یله مصاحبتی حضرتلری چوقدر ابو عبدالله حصری بیورر لرشیخ موصلی دن استماع ایلردمکه آکثر وقتده دیردی ﴿صحبت ثلاثین شیخا کانوا من الابدال کلهم اوصانی عند مفارقتی ایاهم اتق معاشرة الاحداث﴾ وشیخ حضرتلری دخی فتوحاتده بوکلامه مناسب بیورر لرکه ﴿ایاکم ومعاشرة الاحداث والشبان فان صحبتهم سم قاتل للطالبین﴾ و بونیتله نصیحت قیلدیلر و صحبت احداثدن نهی ایدرلر و بیورر لرکه

﴿ نظم ﴾

* لاتصحبن حدثا ان کنت ذا حدث * ولا نسان و کن بالله مشتغلا *
* واحذر من الفتنة العمیاء انها * حکماقو یاعلی القلب الذی غفلا *
* وشهوة النفس فاحذر هاوکم قتلت * بسید قلبه عن ربه عقلا *

(نثر) معناسی البته تازه‌یله مصاحبت ایله اگرسن دینده پاك وتازه اولد کسه نسایله دخی صحبت ایتمه اللهیله مشتغل اول کورنمز فتنه‌دن حذر ایله که تحقیق اول فتنه ایچون غافل اولان قلب اوزره قتی حکم قوی واردر ودخی شهوة نفسدن حذرایله که چوق قلبی ربیسندن عاقل اولان سیدی اکسز ین حیلیله قتل ایلدی ابو القاسم قشیری حضرتلری بیورر لرکه ﴿ومن اصعب الآفات فی هذه الطریقة مصاحبة الاحداث ومن ابتلاه الله باحد منهم فباجماع من الشیوخ ان ذلك عبد اهانه الله وخذله فلیحذر المرید من مجالسة الاحداث ومصاحبتهم﴾ ای اخی مثنویده‌خود حضرت نیجه محلده تنبیه وتأکید برله نصیحتلر ایدرلر اما بوطریقته ذاهب اولان سالك بوورطه‌لردن پرهیز ایتمك لازمدر تاکیم دین وایمانی سالم اوله والله اعلم بالصواب

﴿ باب تاسع ﴾

سماعك انواعنی وفقرانك سماعده اولان آداب وارکانی بیان ایلر ﴾ نوشنده‌کان شراب عرفان و پوشنده‌کان لباس ایقان اولان درویشه لازمدر که حسن استماع برله سماع ایده‌لر و بوطریقده عشق وشوقله والتذاذله کیدلر سماع غذای روح وسبب فتوحدر تکیم شیخ سهروردی بیورر لر ﴿ان بعض الواجدین یقتات من السماع ویتقوی به علی الطی والوصال ویظهر عنده من الشوق مایذهب عنه لهب الجوع﴾ یعنی اهل وجددن بعض کسه‌لر سماعدن قوت اتخاذ ایدرلردی وسماعله نیکون بیوب طی ایدوب ایرتسی کونه اولاشدیرلردی وقتنده

شوقدن بر نشئهٔ حاصل اولوردیکه لهب جوعی ازاله ایلردی (نظم) سماع آرام
جان زندکانست * کسی داند که اوراجان جانست (نثر) بیوردقلری بو ذوقه
اشارتدروفی الحقیقه سماع برمرقات الهیدرکه سامعی حضیض غفلت وقسوت
قلبیه دن حظوظ روحانیته مرتقی ایلرو برمصقله درکه زنکار تفرقه یی مرآت
دلدن سیلر مجلا قیلر (مثنوی) پس غذای عاشقان آمد سماع * که درو باشد خیال
اجتماع (نثر) ای درویش فوائد سماع چوقدر واسرارینه نهایت یوقدر جمله دن
بری مشایخ کبار بیورمشلرکه ﴿ السماع یستجلب الرقة والرقة تستجلب الرحمة
من الله ﴾ سماعك رقت قلب استجلاب ایتمسی کالیله واضح ومعیندر و رقت قلبك
رحمت حق اجتذاب ایتمسی دلائله مبرهن ومبیندر جمله دن بری زید بن اسلم
ابی بن کعبدن روایت ایدرکه ﴿ قرأ ابی بن کعب عند رسول الله علیه السلام
آیة فرقوا اصحاب رسول الله فقال علیه السلام اغتنموا الدعاء عند الرقة
فانها تجلب رحمة من الله ﴾ پس سماع شرعا وعقلا وطبعا مذموم ومنکر دکلدر
بلکه عند الاولیاء والعاشقین حلال وزلالدر نتکیم بیورورلر (رباعی) شهباز
جناب ذوالجلالست سماع * فراش قلوب اهل حالست سماع * در مذهب
منکران حرامست سماع * در مذهب عاشقان حلالست سماع (نثر) انلرکه
سماعه انکار ایلدیلر ایکی قسمدن خالی دکلدر اولا سنت رسوله جاهلدر وآثار
واخبار نبویه دن غافلدر انکچون انکار ایله تا ایدر حبشه قصه سن بیلمش
وحضرت عائشه نك مغنیه جاریه لری دف چالوب حضرت نبینك طورکن
استماع ایلدیکن طویمشدر نتکیم حجة السماع نام رساله مزده براهین دلائله
ثابت ومبین اولنمشدر وثانیا شول کسه درکه سنت رسوله من وجه عالم اوله
ولکن فقهاء صور ینك وعلماء رسومك عالم اولدیغی کبی اوله وانلره تقلید قیله
واحوال واذواق واسرار اخبار نبویه دن مهجور قیله وسنت رسولدن اولیانك
استخراجنی بیلیوب انلرك حالاتندن دور اوله وثالثا شول کسه درکه اذواق
روحانیه دن بی خبر وچاشنی محبت ومودتدن بی اثر عنین طبیعت وفسرده
دل و پر قسوت بر حجر لایفهمدر ذوق سماعی طویمش وبردم انك جانی اولیایه
اویمش پس انك روح بر علای شهد وشکر سماعدن لذت المشدر (مثنوی)
آن نی را که بود در جان خلل * خوش نکردد وربکیری در عسل * این کسی
داند که روزی زنده بود * از کف آن جان جانی جامی ربود * مرغ کوناخورده است
آب زلال * اندر آب شور دارد بر وبال (نثر) سماعك حلنده اولیانك تصانیف

كثيره سى وار ايدى مختصرده ايرادى تطويلى مستلزم اولوراستينه حجة السماعدن
غناكلور پس بو كتابده سماعه اهل كيملردر وسماع قاچ نوعدر وآداب سماع نه در
انى بيان ايدرز اى اخى اولا بيلكل كه سماعه اهل اوچ كسه در غيريسى نامحرم
ونا اهلدر نتكيم ابونصر سراجك بو كلامى دلالت ايدر ﴿ قال اهل السماع
على ثلاث طبقات الاول الفقراء المجردون الذين قطعوا العلايق ولم يتلوث
قلوبهم بمحبة الدنيا فهم يسمعون بطيبة قلوبهم ويليق بهم السماع فهم اقرب
الى السلامة فكل قلب موالب بمحبة الدنيا فسماعه سماع طبع وتكلف ﴾
مشايخ طبيعتله وتكلفله اولان سماعى دخى ايكى قسم ايتشلردر اكر سامعك
مرادى تهييج شهوات نفسانيه وياخود طلب عز وجاه دنيوى وحظ جسمانى
ايسه سماعى لعب ولهو اولور وحرام حكمنده اولور واكر سماعدن مرادى تواجد
ايسه وتكلفى ذوق روحانى بولمق ايچون ايسه انك سماعى مندوب ومستحسندر
نتكيم عند قراءت القرآن تباكى مستحسن اولديغى كبى ﴿ والثانى قوم يرجعون
فيما يسمعون الى احوالهم ومقاماتهم واوقاتهم ﴾ وايكنجيسى شول قومدر كه سماع
ايلدكلرى وقتده رجوع ايدرلر حاللرينه ومقاملرينه ووقتلرينه نتكيم حضرت نبى
عليه السلام بشريت غالب قيلدقده وروحانيت مستور اولدقده
ذوق روحانياته رجوع ايچون ﴿ ارحنا يا بلال ﴾ بيوررلردى واول سماعك
ذوقيله راحت اولورلر ولذت روحانيات بولورلردى ﴿ والثالث قوم يرجعون
فيما يسمعون الى مخاطبات الحق فهم الكاملون ﴾ اوچنجيسى شول
برقومدر كه سماع ايلدكلرى وقتده حقك مخاطباتنه ومكالمه سنه
وآندن استماع ايتمكه رجوع ايدرلر ماحصل هر كسك مرتبه سى نه ايسه مرتبه سى
حكميله سماع ايدر پس سماع اهل نفسك نفسانيتنى واهل روحك
روحانيتنى واهل حقك حقانيتنى زياده ايلر وهر كسك مرتبه سنه
مناسب برباب كشاده قيلر ﴿ كما قال الكتانى السماع على مقدار فهم السامعين
سماع العوام على متابعة الطبع وسماع المريدين على رؤية الآلاء والنعم وسماع
العارفين على الكشف والمشاهدة ﴾ مثلا لفظده بيله سامع متفاوتدر هر كس
برلفظى مرتبه سنك حكمنه كوره فهم ايلر نتكيم بغداد شهرنده ايكى كسه
بر موضعده اوتورمشلر ايدى برى عوامدن ايدى وبرى خواصدن ايدى
خواصدن اولان بو فكرده ايديكه رؤيت الهيه بلاسعى بنده يه حاصل اولورنا كاه
بر كسه ياسه زديو چاغردى اول خواصدن اولان كسه يه وجد كلدى وبرشهقه

اوردی عوامدن اولان یهودی استغراب قیلدی زیرا اول عامی اولان انجق لفظك
معناسن فهم ایلدی وخواصدن اولان یاسمتر معناسن آکلدی یعنی یارجل سن
سعی ایله کوره سن فحواسنی فهم قیلدی وبرمثال آخر دخی بو سامعك متفاوت
اولمسنه بودرکه بیند بغداد شهرنده برکون حضرت شبلی سوقده کیدرکن برکسه
خیارك اونی براقچه یه دیو ندا ایلردی شبلی بوسوزی استماع ایلدیکی کبی برشهقه
اوردی ودیدیکه (الهی اذ کان عشر خیار بدرهم فکیف الشرار) شیخ سعدی
بومحله مناسب دیرکه ﴿نظم﴾ دوکس برحدیثی کارند کوش * زین تابدان
زاهرمن تاسروش * یکی پند کیرد دوم ناپسند * نپردازد از حرف کیرنده بند *
فرومانده در کنج تاریك جای * چه دریابد از جام کیتی نمای (نثر) منازل السائرین
شرحنده قاشانی دیرکه (قال المشایخ السماع حاد یحد وکل احد الی وطنه
الخاص ای الی مقصده) یعنی سماع برسائقدرکه هرکسی کندو وطنه
ومقصدینه چکر پس سامعك اقسامنی بیلدکسه سماعدکه لم سماع دخی
اوچ قسمدر برقسمی سماع الهی وبرقسمی سماع روحانی وبرقسمی دخی سماع
طبیعیدر سماع الهی اولدرکه هرشیء فی نفس الامر کلمات الله در زیرا کن
امرینك اثریدر پس کلمات الله غیر متناهیه درکذلك کلمات حق سامع اولان
اولیانك دخی اول کلمات غیر متناهیه قدر لایتناهی اسماع باطنه سی واردر
پس کلمات الهی استماع ایلمز الا جمیع اسماء الهیه نك اسرارینه واقف اولان
عارف تکمیل شیخ حضرتلری فتوحاتنده بو محله مناسب بیوررلر (ولکل اسم
لسان ولکل لسان مقال ولکل مقال مسامع والعین واحدة من القائل والسامع
یعنی اسماء الهیه دن هر اسمك برلسانی وهرلسانك برمقالی واردر وهرمقال
ایچون برذن اکا برقولاق واردر حالبوکه قائل وسامعك حقیقتده ذاتی بردر
بومرتبه ده اولنلر خلقله مکالمه قیلسه لر حقله مکالمه قیلورلر وخلقدن برسوز
استماع ایلسه لر انی حقدن استماع ایدرلر نتکیم شبلی خیارك اونی براقچه یه لفظنی
حقدن استماع ایدوب دیدیکه الهی خیارك اونی براقچه یه اولیجق شرارك حالی
نیجه اولور وبایزید حضرتلری بو مرتبه ده بیوررلرکه ﴿انا اکلم الله واسمع منه
منذ ثلاثین سنة والناس یظنون انی اکلمهم واسمع منهم﴾ وشیخ حضرتلری
ینه فتوحاتده بیوررکه ﴿فکلام صاحب هذا المقام کلام نیابة فنا من یقول
ان الله یقول علی لسان عبده ومنا من یقول بنفسه فی زعمه ولیس الامر کذلك
فی نفسه فان الله عند لسان کل قائل فکما انه لیس فی الوجود الا هو کذلك ما ثم

قائل ولا سامع الا هو كما قسمنا بين من يقول بالله و بين من يقول بنفسه وكذلك
سماعنا سامنا من يسمع به وهو قوله كنت سمعه الذى يسمع بى و منا من يسمع فى زعمه
والامر على خلافه فهذا هو السماع الالهى وهو سار فى جميع المسموعات ﴾
معناسى بو مقام صاحبنك كلامى كليسى نيابتدر يعنى كلامده و سماعده نائب
حقدر پس بزدن بعض كمسه واردر كه الله لسان عبدى اوزره سويلردير و بزدن
بعضيسى واردر كه زعمنده عبد كندو بنفسه سويلردير حالبوكه امر نفسنده
بويله دكلدر زيرا حق تعالى هر قائلك لسانى قتنده انك كلامنى خلق ايتكله
حاضردر تكيم حقيقته نظرا وجودده برغير يوقدر الا اولدر وكذلك حقيقتده
قائل وسامع دخى يوقدر الا اولدر و نتكيم بز الله سويلين كمسه نك و بنفسه سويلين
كمسه نك مابيننى تقسيم ايلديكمز كبى سماعمز دخى بويله متفاوت تقسيم اولنمشدر
بزدن بعض كمسه ر بيسيله ايشيدر و بور بيسيله ايشمك حق تعالينك بن انك سمعى
اولورم بمله استماع ايلرديديكيدر و بزدن بعضيسى كندو زعمنجه عبد بنفسه
ايشيدر ديرحالبوكه امر بونك خلافيدر سماع الهى بوكانيرلركه جميع مسموعاتده ساريدر
حضرت پيرك بو قصيده لرى سماع الهى يه اشارتدركه بيوررلر (نظم) دانى
سماع چه بود صوت بلى شنيدن ※ از خويشتن بريدن باوصل حق رسيدن ※ دانى
سماع چه بود دردرد دواى يعقوب ※ بوى وصال يوسف از پيرهن شنيدن ※ دانى
سماع چه بود سرى زلى مع الله ※ انجاملك نكنجد بى واسطه رسيدن (نثر) پس
سماع روحانى يه كلهلم سماع روحانى اولدر كه سمع روحله هر شيئك تسبيح حق
قيلديغن كوش ايتكدر وانك معناسنى ذوقله فهم ايتكدر زيرا بو وجود عند اهل
الشهود رق منشوردر و عالم اهل عالم اندن كتاب مسطور در السنه خلق اقلام
حقدر پس اقلام حقدن صدور ايدن كلمات واصوات وحروف هرنه ايسه سمع
روحله معانيسن ايشيدوب اكا كوره ايش ايتكدر ﴿ وان من شئ الا يسبح بحمده
ولكن لا تفقهون تسبيحهم ﴾ اينك سرى سماع روحانيته ايرد كدنصكره معلوم اولور
وبو مرتبه ده هر شيئك تسبيحك كوش هوشله استماع قيلور (مثنوى) هيچ ميدانى
چه كويد چنك وعود ※ انت حسبى انت كافى ياودود (نثر) دين چنك وعودك
تسبيحن بو سماعله فهم ايتمشدر لكن انجق بو تسبيحن ذكر ايتمشدر والادف
ونى وقدوم وچنك وعود وسرناى وسائر سازلر چالنديغى وقلرده هر برى برانده
بردرلو تسبيح ايدر وچالنديغى وقتلرده دخى بركونه تسبيح ايدركه چالنديغى وقتده
كى كبى دكلدر پس بو مرتبه ده دخى سوزچوقدر (من لم يذق لم يدر) در اطالب

اوانه ردوسد بوقدر پس بومرتبه‌ده واصل اولان کبارك سماع صوری‌یه
احتیاجی قالمز اکر سماع صوری‌یه حاضر اولورسه ده احتیاجا دکلدر بلکه
یا ارشاد الطالبین درویا توا ضعاو یا استتار الحاله تکم شیخ حضرتلری بیوررلر
(ادون حال من یحتاج الی مزعج یزعجه) یعنی اول کسه‌نك حالی غایتله دوندر که
بر شوق و هیجه محتاج اوله پس ذوق دائمه‌وارن و سماع الهی و روحانی‌یه
ایره‌نك ذوق و حالی مستمر اولور استرسه مهیج و مزعج صوریدن استغنا قیلور
﴿وحالی بعد السماع کحالی قبل السماع﴾ دین عزیزلك بو سوزی استمرار ذوق
و شهوده اشارتدر و بعض کباره ذوق علم و معرفت حاصل اولوب بو وجد و ذوق
درونلرندن زائل اولور و سماعده وجد و ذوق و رقص و حرکت قیلمدن قالور
ونقصان وجده مرتبه‌سنه ضرر ویرمز تکیم جنید حضرتلری بیورر ﴿لا یضر
نقصان الوجد مع فضل العلم و فضل العلم اتم من فضل الوجد﴾ و حضرت
جنید کندو نهایت حاللرنده رقص و حرکتدن قالمشلردر و سماعده اوتورورلر
ایمش بر کسه بر کون سؤال ایلدکه ﴿یا شیخ لم لم ترقص مع اصحابك فاجاب
بقوله تعالی وتری الجبال تحسبها جامدة وهی تمر مر السحاب﴾ بو آیتله ظاهر
جسدی رقصدن و وجددن قالوب و باطنی رقص و حرکت ایلدیکنه اشارت
ایدرلر پس سماع طبیعته کلنلکه مراد سماع صوریدر و سماع صوری
اولدر که بو نیجه کسه بر یره جمع اولوب نغمات لذیذه و الحان نفیسه استماع
ایده‌لر تکیم بزم طریقمزده هیأت معروفه اوزره فقرانك نای ودف و قدوم
آوازنی دکله‌دکلری کبی پس بو طریقمزده اولان سماعك ظاهرا و باطنا
آدابی واردر اولا ادبی بودر که فقرا سماع خانه‌یه شیخدن اول کلوب جمع اوله‌لر
وادب و وقارله اوتوره‌لر و یمین و شماله التفات ایتمیه‌لر پس شیخدر حضرتك
کلامنی نقل ایلدکده جان و دلله اصغا ایده‌لر خاطرلرین بر یره جمع ایده‌لر
واو یوقلمیه‌لر اکر بویله ایتمزلرسه درکاه اولیاده کستاخلق ایدرلر بعد ختم
الکلام نعتخوان و نایزن باشلدقده مراقبه شکلنده سکونله اوتوره و حرکت
ناهموار ایتمیه قلب حی ایله و نفس میت ایله حسن استماعله سماع ایده تکیم
عبد الرحمن سلمی بیوررلر ﴿سمعت جدی یقول ینبغی المستمع ان یستمع بقلب
حی و نفس میت و من کان قلبه میتا و نفسه حیا لا یحل له السماع﴾ و قلبك میت
اولمسه باعث و داعی و ذوق و وجدله دل زنده اولیوب دلمرده او لمسنه بادی
بر قاچ وجه واردر اولا سامعك آداب شرعیه‌ده و فرائض و واجباتده قصوری

اولمق کرکدر زیرا ترك فرائض وواجبات اماته قلبه سبیدر ❊ وثانیا آداب طریقده
تکاسل وفتوری اولمق کرکدر زیرا ادب طریقته مبالات ایتمك ومخالف ایتمك
البته دل مرده وتن زنده اولمغی مستلزم اولور ❊ وثالثا قلبنده حب دنیا ومیل
ماسوی اولمق کرك و برکسه یه کین وکبر وحسد وبغض وغل وغشی اولمق
کرکدر زیرا بو جمله اخلاق ذمیمه ذوق الهی ووجد ربانی و روحانی یی خلل‌دار
سماعدن بو صفتلر ایله فوائد سماعدن محرومدر قالور نتکیم حضرت پیر بیورمشلر (نظم)
سماع ماچو روحانیست ای جان ❊ نشواید بجا بکبر وکین رقصان (نثر) و بو صفتلر ایله
متصف اولانك سماعی ورقصی جمل وخروسك رقصی کبیدر بیهوده لهو
ولعب مقوله‌سی اولور پس سماعزن اولان مشوایند با کبر وکین رقصان امرینه
امتثالا صفت ذمیمه غلبه قیلدقده سماعه ورقصه کیرمك کرك تا بو صفتلردن
رهایاب اولیه و باطنی طاهر اولیه و سماعزن اولانلرك برادبی دخی بودر که
حرکات ناهمواردن و قلبه ذوق کلدکده شهقه وصیحه اورمدن حذر ایلیه
لاسیما عند حضور الشیخ اکر وجد غلبه ایدرسه دخی قادر اولدیغی ضبط
ایلیه وتأدب قیله ادنی وجد ایله های و هوی ایدرسه کستاخلق ایلر بو معنایه
شاهد حضرت جنیدك مریدلرندن برینك اظهار وجد وحالت ایتمسیدر
﴿حکی ان شابا یصحب الجنید کلما سمع شیئا زعق وتغیر فقال له جنید ان یصدر
عنك شیء مثل هذا بعد فلا تصاحبنی وکان بعد ذلك یضبط نفسه وربما
کان من کل شعرة منه یقطر قطرة عرق فیوما من الایام زعق زعقة ومات﴾
اما بلا وجد اظهار وجد ریاء منا فقدر ❊ پس اکر وجد قبل القیام الی الدور
حاصل اولورسه حرکت ورقصه کیرمیه ﴿کما جاز فی طریق السلف﴾ بلکه
کندویی ضبط ایلیه پس بعد تمام الدور اولدی اختیار عاشقلردن بری تقدم
ایدوب دست بر سینه حضور شیخده تعظیم بر اه تواضع ایدوب مقام شیخدن تجاوز
ایلدکده اول حاصل اولان وجد ایله رقص وحرکته کله واکر قبل القیام الی الدور
وجد حاصل اولمزسه تواجده نیت ایلیه و بسمله ایله ابتدا الیوب قابیله اسم
جلاله مشغول اوله‌رق رقص وحرکته کله تا اهل وجده تشبه برکاتیله وسماعك
ذوق وحرکاتیله اکا دخی یا اول سماعده ویا اوسطنده ویا آخرنده وجد حاصل اوله
وکال وجد حاصل اولدقده پای کوبان ودست افشان وغزل سرایان سماع ایتك
طریقتمزده جائزدر ولکن عادت ایتمیه و بلا وجد بونلره مباشرت قیلمیه زیرا
عادتنده کراهت وتصنع واردر پس (ع) بجالسهم علی التحقیق صمت (نثر)

(فیحواسی)

شوقسی اوزره سالکه صحتدن اول برابر بو قدر مکر که قیل وقال وهای وهوی وجدله اوله یش وجد حاصل اولدقده بو نلرهب جائزدر و حرقه سن کندودن خلع ایدوب میدانه ویا مطربانه رمی ایتك سنتدر اکر تصنع ور یادن خالی ومجرد ایسه (کماروی ابی کعب بن زهیر دخل علی رسول الله فقرأ عنده علیه السلام قصیدة البردة اولها بانت سعاد فقلبی الیوم متبول الی ان ینتهی ان الرسول لسیف یستضاء به مهند من سیوف الله مسلول فقال له علیه السلام من انت قال اشهد ان لا اله الا الله واشهد ان محمدا عبده ورسوله انا کعب بن زهیر فرمی الیه رسول الله بردة کانت علیه وهی البردة الباقیة عند السلاطین) روایت اولنور که کعب ابن زهیر رسول حضرتنك مجلسنه داخل اولدی وقصیده بردهیی قراءت قیلدیکه اولی بانت سعاددر تا ان الرسول لسیف یستضاء به بیتنه کلنجیه دك پس بو بیتی قراءت ایلدکده حضرت بیوردیلر که سن کیمسن شهادت کلمه سن کتوروب بن کعب بن زهیرم دیدی حضرت برده شریفه لرین اکا القا ایلدی الآن پادشاهلر قتنده اولان خرقه نبی علیه السلام اولدر * پس رمی خرقه محل ذوقده سنتدر اما طریقت بودر که صکره ینه بهاسن ویروب ویاخود مطربانی ارضا ایدوب کیرو آلمق تکیم حضرتك بو یاری دخی بو معنایه دلالت ایدر (مثنوی) صوفیست انداخت حرقه وجددر * کی دوداو برسر خرقه دکر * میل سوی خرقه داده وندم * انچنان باشد که من مغبون شدم * دور از عاشق که این فکر آید ش * ور بباید خانه برسر ایدش (نثر) اکر رامی خرقه بی بر آخر سماع بیتنه ویاخود مجرد مطربلرینه اتارسه اول خرقه ویا مرمی اولان شیء مطربلرك اولور اما اکر مطلق وجدندن اتارسه ویاخود حین وجدده کندو رمی ایتمکسزین یا خرقه ویا کسوه ویا بو نلرمانندی نه ایسه مثلا اقچه وکیسه کبی دوشرسه اول جمله فقرانکدر اکر مطرب فقرادن ایسه پس جمله فقرادن بری اولور واکر دکل ایسه فقرانك اسبابنده غیرك مدخلی یوقدر لاسیما اوقفه ایله اوله هیچ مدخلی اولمز اکر وجد وحالته باعث دیرسه وجد وحالته سبب جمیع حاضر اولان فقرادر یوخسه یالکز مطرب دکلدر مشایخ سلف سوره انفالك ابتداسیله بونی ثابت ایتشلردر تکیم بدر غزاسنده حضرت پیغمبر علیه السلام بیوردیلر که (من وقف بالمکان فله کذا ومن قتل فله کذا ومن اسر فله کذا) پس شبان ودلاوران کفار طرفنه مسارعت ایلدیلر و پیرلر سنجاق دیبنده قائم طوردیلر پس حق تعالی فتح ونصرت ویروب او یکتلر وافر اسارى وغنائم کتوردیلر پس

شیوخ اول غنائمدن حصه طلب ایلدیلر یکتلر دیدیلرکه بونی بز فتح ایلدك سزه نه حصه ویره‌لم شیوخ دیدیلرکه ﴿ نعم لکن کنا ظهراً لکم ﴾ پس حضرت رسوله کلوب بو غنائم خصوصندن سؤال ایلدیلر درحال بو آیت کریمه نازل اولدی ﴿ یسئلونك عن الانفال قل الانفال لله والرسول ﴾ انفال غنائمه دیرلر زیرا حقدن قوللرینه عطیه‌در ❊ پس بو آیتدن معلوم اولدیکه حین وجدده ملقا اولان ودوشن جمله نکدر زیرا حضرت اول غنائمی علی السویه جمله‌یه بخش ایلدیلر کذلك اول دخی جمله‌یه بخش اولمسی واجب اولور

❊ ﴿ باب عاشر ﴾ ❊

مقابله لفظنك سرنی و سماعك نکته‌سنی ودور ولدینك وادوار ثلاثه‌نك وسلام ثلاثه‌نك رموزین بیان ایلر ❊ ایها الاخ الاعز الاکرم سماعك اقسامنی وآدابنی بیلدکسه بو هیأت معروفه وارکان معهوده نیچه رموز ونکات واسراری جامعه‌در که هر کسك بو رموزه اطلاعی یوقدر جمله‌دن بری سماع کوننه مقابله کونی دیرلر انکیچونکه مثال اهل جنان جمیع اخوان بلا غل ولاغش بر یره جمع اولوب آیینه وش بری برینه مقابل اولورلر ﴿ کما قال الله تعالی فی حق اهل الجنة ونزعنا ما فی صدورهم من غل اخواناً علی سرر متقابلین ﴾ یعنی بز نزع ایلدك اهل جنتك دنیاده صدرلرنده اولان غل وغشی وحقد وحسد وخیانتی بونلر بری برینه اخوان اولدقلری حالده اویله اخوانکه سریرلر اوزره بری بری ینه قارشو متقابل اوتورورلر ﴿ قال السهروردی فی تفسیر هذه الایة المقابلة باستواء السر والعلانیة ومن اضمر لاخیه غلا فی صدره فلیس بمقابله وان کان وجهه الی وجهه ﴾ یعنی بو آیتده مقابله‌دن مراد اخوان اولانك بری برینه سری وعلانیتی مستوی اولمقدر وشول کمسه که قلبنده برقرنداشنه حقد وخیانت اضمار ایلر اول اکا مقابل اولمز اکرچه بحسب الظاهر یوزی انك یوزینه مقابل اوتورد یسه‌ده پس یوز یوزه مقابل اولدقده کرکدرکه ﴿ المؤمن مرآة المؤمن ﴾ فحواسی اوزره قلب قلبه بلاغل ولاغش مرآة مجلوه کبی مقابل اوله تا اسرار اتحاد وتوحیدی مشاهده قیله مقابله لفظنك اصل سری بودر بعض وجهله دخی معنا ویرنلر بو سردن غافلدر زیرا بو لفظی وضع ایلین بو معنی ایچون وضع ایتمشدر وفقرا وعرفانك جنت عاجله صاحبلری اولدیغن مراد قیلمشدر زیرا عند المحققین جنت ایکی قسمدر بری جنت

عاجله وبری دخی جنت آجله اولوقتده که ساك ﴿موتوا قبل ان تموتوا﴾ فحواسی اوزره موت اختیاری ایله اولمزدن اول اوادانك وجودی مقبره سی ﴿روضة من ریاض الجنة﴾ حكمنده اولور بوم تبه ده جنت معرفته کیرورلر پس چشم شهوداه کورنتکیم بعض مشایخ بیورلر ﴿ان فی الدنیا جنة عاجلة من دخلها لایشتاق الی الجنة الاجلة﴾ قیل وماهی قال معرفة الله کذا فی شرح الحکم * پس جنت عاجله صاحبلری اولان فقرا وعرفا یوم مقابله ده بر یره جمع اولورلر وذکر الله وفکر الله روضه لرنده جانلری روحانیت کللرین واسرارا حدیث سنبللرین اوتلیوب غذا بولورلر ﴿قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ارتعوا فی ریاض الجنة قالوا اما ریاض الجنة یارسول الله قال مجالس ذکر الله وفی روایة مجالس العلم﴾ وبو جنت عاجله اشجره طوبی مثال اولان شیخ برکمالك درخت وجودی سایه سنده جمع اولوب انك شجرهٔ وجودندن حاصل اولان ثمرهٔ معارفنی وفواکه لطائفنی اجتنا قیلورلر وبو حدیث شریفك ماصدق حالنی واسرارینی بولورلر ﴿کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا القیتم شجرة من اشجار الجنة فاقعدوا فی ظلها وکلوا من اثمارها قالوا کیف یمکن هذا فی داردنیانا یارسول الله قال اذا القیتم صاحب العلم فکانما القیتم شجرة من اشجار الجنة﴾ پس اول کون شجرهٔ جنته ملاقی اولورلر وانك ینابیع قلبندن جاری اولان انهار اسراردن نوش قیلورلرکه اول انهاردن بری ماء علم وبری عسل معرفت وبری لبن ذوق روحانیت وبریسی دخی خمر محبتدر * پس اثمار معارفدن یبوب وبو انهار اربعه دن ایچوب تنعم غایته ایردکده سماعله دخی تلذذ مراد ایده لر نتکیم جنت آجله صاحبلری بعد التفکه والتنعم سماع اقتضا ایدرلر * پس اشجار جنت اوزره جرسلر اوله حق تعالی تحت عرشدن بر یل کونده ره اول یل شجرلره طوقنه ومتحرك اوله لر وانك اوزرنده اولان جرسلر نغمات لذیذه والحان نفیسه ایله سرآغاز قیله لرکه اهل دنیا انی استماع ایتسه لردی اوله لردی * کما قال علیه السلام فی الحدیث الصحیح ان فی الجنة لاشجارا علیها اجراس فاذا اراد اهل الجنة السماع یبعث الله من تحت العرش ریحا فتقع تلك الاشجار فتحرك تلك الاجراس باصوات لذیذة لوسمعها اهل الدنیا لماتوا طربا * کذلك جنت عاجله صاحبلری اولان فقرا وعرفا دخی خوان معارف تمام اولدقده سماعله دخی متنعم ومتلذذ اولمق مراد ایده لر واشجار

جنت عاجله اولان نابزناره متوجه اولنور * پس حق تعالی ملك عروش درونلرندن نفسلری ریاحنی بعث ایدوب جرسلر کبی اولان نایلره داوقندقده هر برندن نغمات لذیذه واصوات نفیسه صدور ایلیه که ارواح عشاقك سماعندن مست اولهلر واهل دنیا اکر اول نغمات لذیذه یی انلر استماع ایتدیکی کبی استماع ایتسه لردی نفسلری اولیدی ودرویش اولهلردی وموتوا قبل ان تموتوا سرینی بولهلردی * پس ارواح عشاق روضة من ریاض الجنة دنابه سنده اولان بدن مقبره لرنده بو کونه اذواق جنت عاجله ایله متلذذ ایکن وبین الصحو والمحو برزخ اعتبارده متحیر ایکن ناکاه (فاذ نقر فی الناقور فذلك یوم عسیر علی الکافرین غیر یسیر) صداسی وآوازی کوشلرینه رسیده اولدقده بو شوق وذوقدن حیات آخر بولوب درحال مثال قیام الموتی من القبور الیه اوروب واوروطوروب قیامه کلورلر وقیامت صغرایی نمایان قیلورلر ولسان حاله دیرلر که ای خواب غفلتده یاتن کسه لر بیدار اولوك که بعد النفخة الی الصور وضرب الناقور جمیع موتی قبورندن بو شکل اوزره اوروطوره وحیات بوله پس کرکدر که بو کون بو سری کوره سن و بزم کبی حاضر ومهیا اوله سن وقیامت کبری ایچون تدارك ایدوب بو مرکز دائره وجود اولان عزیزك اطرافنی طولانه سن تا آخرتده هر کس کندو متبوعیله دعوت قیلندقده سنده مقبول خدا اولان مقتدا ایله دعوت قیلندسن * کما قال الله تعالی یوم ندعوا کل اناس بامامهم * پس اول مقابله دن بو دور ختم اولنیه سر معادی بیلدیروب احوال آخرته ایما ایدرلر بعده بو دور تمام اولوب وتعیین شیخ اورته دن چیقوب مقامنه کلدکده ودور ثانی یه متوجه اولندقده اسرار مبدأ ومعاده وظهور عالم وآدمه اشارت قیلارلر و بو مبدأ ومعادك سرینی بیلمکه اولا بر مقدمه بسط ایتمك کرك که حتی صکره احوال وارکان فقرادن انك استخراجی آسان اوله * اول مقدمه بودر که مشایخ صوفیه دیرلر که بو وجود وجود دوریه در یعنی مثلا ذات احدیت بر نقطه کبی فرض اولنور و بو عالم وآدم اول نقطه دن صدور ایدن خط دائره کبی تمثیل قیلنور (نظم) یکی خضست زاول تا با آخر * درو خلق جهان کشته مسافر (نثر) مثلا کنارده کی دائره کبی و بو نقطه نك یمنی طرفی عالم ظهور و یساری طرفی عالم بطون تصور اولنور ومقابله سنده مرتبهٔ انسان دینور پس عالم وآدم نقطهٔ ذاتك تجلیسندن ظهوره کلوب دائرهٔ وجود اوزره سیر قیلوب * کما بدأنا کم

اول خالق نمیده ﴾ فحواسنجه کلدیکی معدنه وآر ایدیکی نقطهٔ جانبنه طوغوب واصل اولور ﴿ کل شیء یرجع الی اصله ﴾ مفراسنجه ﴿ والیه المصیر ﴾ فحواسنجه اصلنه واصل اولور (نظم) باصل خویش راجع گشت اشیا ﴿ همه یك چیز شد پنهان و پیدا (نثر) اکرچه جمله عالم وآدم بو خط موهوم اوزره مسافردر ولکن جمیعسی مبدأ ومعادین بیلمز پس بو جمله دن مبدأ ومعادین کماینبغی بیلنلر انبیا واولیا وعرفادر بونلردخی ایکی قسمدر بریسی تا نقطهٔ حقیقیه دن روحی نیجه سیر ایلدی وبو عالم انسانیته نقدر مرتبه قطع ایدوب کلدیکی دخی انسان اولمزدن اول بونلری بیلورلر نتکیم ﴿ کنت نبیا وآدم بین الماء والطین ﴾ حدیثی بو علمی اشعار قیلور وبر قسمی دخی مبدأ حقیقیدن روحلرینك نیجه ظهور ایلدیکن وبو عالم ناسوته کلنجه نقدر مراتب سیر ایلدیکن بیلمز ولکن عالم انسانیته کلدکدنصکره بو کا برعلم کلور که بر مبدأدن ظهور ایدوب بو عالم انسانیته کلدی وبونده دخی قرار ایتیوب اکا کیدر پس بو قسم اولا علمله باطن طرفندن مراتب قلبیه وروحیه یی قطع ایدوب سیر قیلور اخر الامر مبدأ حقیقیسنی بیلور بو سیری بولدقده حق تعالی اکا اسم سلامله تجلی اولور وبو اسمك لسانیله انلره سلام قیلور ویرکه ﴿ سلام علیکم عبادی سلمت علومکم عن الشبهات ووصلت فهومکم الی الغایات ﴾ اول زمانده بونلره برعلم کلور که بونلرك علمی مبدأ حقیقیه یه واصل اولمسی وشبهات وشکوکدن خلاص بولمسی اسم سلامك تجلیسی واثریدرکه بونلرك علمنی سلامتله او مرتبه یه واصل قیلمش پس بو مرتبه یه علم الیقین دیرلر بعدازان حق تعالی بونلرك عیننه نور رؤیت ومشاهده ویروب عین الیقین منزلهسنه ایرکوروب اندنصکره بونلرك روحی مبدأ حقیقیدن نیجه ظهور قیلدی ومراتب عقول وارواحی وافلاك وعناصری نیجه قطع ایدوب مرتبهٔ انسانیه یه کلدی انبیادن بعضیسی واولیادن بعضیسی قالبه کلمزدن اول بیلوب وکوردکلری کبی بونلردخی جمله مراتبی بو دورده عین الیقین مشاهده قیلورلر وم تبهٔ انسانیه دن مبدأ حقیقی یه وارنجه نقدر مراتب قلبیه وروحیه وار ایسه قطع ایدوب بودفعه عین الیقین ایله مبدأ حقیقی یه واصل اولورلر پس جناب حق ینه بونلره اسم سلامك تأثیر وتجلیسن بیلدرر وهر مرتبه ده بو اسمك حکمی اولدیغنی آکدیرر نتکیم شیخ صدر الدین بو اسمك شرحنده دیرکه ﴿ ولکل مرتبة من المراتب حظ من هذا الاسم ﴾ ودخی بونلره بو اسمله سلام ایدوب دیرکه

﴿عبادی سلام علیکم سلم یقینکم من الشك وظلمة الشرك الخفی شاهدتم المراتب والحقائق کما هی علیها بعیون یقینکم اعلموا ان هذه السلامة من سلامی علیکم﴾ بعدازان بونلره حق الیقین نوری اعطاقیلوب بونور یزدانیله بونلر بدایت وجوددن نهایتنه وارنجه دورسیر ایدهلر پس سیرلری مبدأ حقیقی یه ایردکده مبدئی عین معاد کوره لر واخری عین اول بوله لر وباطنی عین ظاهر مشاهده قیله لر ﴿قاب قوسین او ادنی﴾ مقامی نه ایش بیله لر ومعراج حقیقی یه ایره لر بو مقامده دخی حق تبارك وتعالی بونلره اسم سلامله تجلی قیله ودیه که ﴿عبادی سلمتم عن کل ما نسب الیکم من الوجود والقیود ووصلتم بسلامی علیکم الی سلامة الشهود فانظروا بنظر حق الیقین کیف ترون النقطة والدائرة والدور والمدار فاذا نظروا یرون النقطة والدائرة والدور والمدار عینا واحدا سائرا دائرا فیها کالنقطة الدائرة فی شکل الخط الوهمی کما قال صاحب کلشن راز (نظم) همه از وهم تست این صورت غیر ٭ که نقطه دایرست برسرعت سیر (نثر) بو محلده سوز چوقدر اکر تفصیل اولنورسه اسراره وکفتاره حد یوقدر ٭ پس بو مقدمه دن مقصود ندر اکا کلدلم بوندن مقصود اولدر که مشایخ بو ذکر اولنان ادوار واسراری طالبلره تفهیم ایتك استدلر بو عالمده محسوس اولان شیلره تشبیه ایدرلر که تا امر معنوی تمثیل طریقیله عیان اوله مثلا کیمیسی ذات احدیتی بر نقطه یه تشبیه ایلر که اول نقطه سرعتله حرکت ایلسه دائره شکلنده کورینور لکن اول دائره وهمیدر انك وجودی یوقدر بلکه اول دائره شکلنده کورینان نقطه در وقس الذات الالهیه والموجودات علیه وبعضیلر دخی بر نقطه وضع ایدوب اول نقطه یی پرکارایله چیزوب اولنی آخرینه اولاشدیررلر ونقطه نك یمینی طرفنی عالم ظهور ویساری طرفنی عالم بطون اعتبار ایدوب بو اسراری انده کوسترلر مثلا کارده کی دائره کبی ٭ اما حضرت پیرمز ودنیا وآخرتده دستکیرمز وشمس ومنیرمز ونور ضمیرمز بو ذکر اولنان اسراری کندو وضع ایلدیکی آیینلرنده کوستر مثلا شیخ که کلوب مقامنده طوره نقطهٔ مبدأ وجود مثابه سنده اولور ویساری طرفیکه عالم بطونك نمونه سیدر فقرا اول طرفدن ظهوره مستعد اولمش ارواح مجرده کبی سکونله بلاحرکه کلوب نقطهٔ مبدأ وجود مثابه سنده اولان شیخه قریب اولدقلرنده دست برسینه تعظیم ایدوب یمین طرفنه چکمکه وهرکس کندو استعدادینجه اول طرفده مرکز وجودی اوزره دائر اولمغه لسان حالله استیذان ایدرز پس

(قاعده تمام)

قائممقام حق اولان شیخ بو نلره لسان سرله (كن دائرا على مركز وجودك عاملا علی شاكلتك) دیو امر قیلوب بونلر دخی ﴿ سمعنا امرك سمعا وطاعة وبدأنا الدور على اعياننا الثابتة والعمل على مركز وجودنا الذى هو الشاكلة التى يعمل عليها كل طائفة ﴾ دیه رك و مركز وجودلری اوزره دوران قیله رق و قدم بر قدم و مرتبه بمرتبه سیر ایدرك نصف دائر ظهوری قطع ایدوب محاذی شیخ كه مرتبهٔ انسان نونه سیدر داخل اولورلر بو طریقك شرطی بودر كه اوراده قالمیه بلكه یاب یاب ویاپك پك دور ایدرك كه لر بدأ حركاته واصل اولالر پس مرتبه بعد مرتبه اول یسار طرفنی دخی قطع ایدوب مقام نقطه یه كلورلر بو كره قائممقام حق اولان شیخ بونلره حقك سلامن تبلیغ ایدوب اسم سلامك سرین كوستزر ودیر كه (سلام الله علیهم ایها الدائرون فی دائرة المحبة سلم الله اسماعكم وبنيانكم عن الفتنة واوصلكم الى المبدأ الحقيقى بالسلامة) وسؤال اولنورسه كه بو سلام الهی عباد الهیه ایصال مكاننده طورركن دخی جائزدر پس تقدم شیخ نه معنایه اشارتدر كه اول مستخفده دخی بولنه شیخك برقاچ قدم مقامندن ایلرو كلمسی مقام منازله یه اشارتدر منازله بین المشایخ اكا دیرلر كه عبد كندو وجودندن مقام فنایه تنزل ایلیه و جناب حق سلامیله ورحمت ورأفتیله مقام عبده تقرب ایلیه نتكیم بو معنایه اشارت ایدوب ﴿ من اتانى شبرا اتيته ذراعا ﴾ بیوررلر ودخی بر حدیثده ﴿ اذا مضى شطر الليل او ثلثاه ينزل الله الى سماء الدنيا فيقول هل من داع فيستجاب له ﴾ بیوررلر پس بر عاشق كه كندو مرتبه سندن خروج ایدوب جانب حقه متوجه اولوب مركز حقیقته قریب اوله جناب حق دخی جل وعلا اوج عزتدن و مرتبهٔ استغنادن اول عاشعه قریب ویقین اولور نتكیم ابن فارض بیوررلر

﴿ شعر ﴾

﴿ فلو واحدا امسيت اصبحت واجدا ❊ منازلة ما قلته عن حقيقتى ﴾

(نثر) یعنی اگر سن مرتبهٔ بشریتكدن خروج ایدوب مجرد و واحد اولیدك بو ایچی اولوردك مقام منازله ده بنم حقیقتدن دیدیكم سوزی دیمك اولور ❊ پس شیخك كندو مقامندن آیریلوب سلام و یرمه سی دو شعه مقام منازله دیرلر فافهم ❊ پس بو مقام معلومك اولدیسه و دور اول نهایت بولدیسه صورت مقدماذكر اوزننان معنایه موافق اولسون ایچون دور ثانی یه شروع ایدرلر پس بو دورده اولكی دوردن زیاده سوز و حرارت و وجد و حالت وانكشاف درون حاصل اولور كه اكثرینی عین الیقین مرتبه سنده ایو كورر بس بو دورد نخی بو حالته غایتدار كده

تكرار خليفهٔ حق اولان شیخ بونلره معنا یوزنده اولان سلام حق انك اسرار وخواصنی اداقیلوب دیرکه ﴿ سلام الله علیکم ایها السائرون فی طریق المودة والخلة وکشف عن بصر بصیرتکم الغشاوة حتی ترون اسرار الدور ومرکز الحقیق ﴾ پس بو سلامدنصکره دور ثانیه شروع ایده لر وبو دورده بونلره علی قدر مراتبهم واستعداداتهم استغراق الویرر ﴿ فاینما تولوا فثم وجه الله ﴾ سری اکثر ینه حق الیقین براه ونیجه سنه عین الیقین ایله ونیجه سنه علم الیقین ایله یوز کوستر بو دور دخی تمام اولدقده شیخ سلامه مبادره ایدروب مقام منازله یه کاوب بونلره اوچنجی سلامی تبلیغ ایلرو دیرکه ﴿ سلام الله علیکم ایها العاشقون والعارفون تمت ادوارکم وطابت اسرارکم جعلکم الله الواصلین الی حقیقة الیقین ومشاهدة رب العالمین بالسلامة ﴾ پس بو اوج کره دورك ودخی هر دور ختم اولدقده اوج کره سلامك سری بودر امابین الفقرا مشهور وشایع اولان بودر که حضرت مولانا بر کون سماع ایدوب دور ایدرلر ایدی وفقرادخی اطرافنده هر بری دوران قیلورلردی پس اول حضرت دوری قویوب ایلرو کاوب سلام ویردی بعده دوره آغاز ایلدی برمقدار دوردنصکره ینه سلام ویردی وینه دوره باشلدی بعده ینه سلام ویردی پس بعد ختم الدور والسماع اول حضرته سؤال ایلدیلر که بو کون شویله بر عمل قیلدیکز سرینی بیلمك اعلام اولنسه لطف محضدر دیدیلر پس بیوردیلر که دور ایلرکن حضرت رسالت پناهك اصحاب پرانتباهله ارواح شریفه لری تمثل ایلدی اولکی سلام اکا ایدی بعده دور ثانیده حضرت شیخ عطارك روحلری تمثل ایلدی سلام ثانی اکا ایدی بعده دور ثالثده حضرت شیخ حکیم سنایینك روحلری تمثل ایلدی سلام ثالث کا ایدی بیوردیلر بو قول منقولاتدندر ضعفدن خالی دکلدر اکر ثابت ایسه ده حضرتك آیینلرندن مقصود اولان ذکر اولنان اسرار غامضه در زیرا کاملك بر فعلنده هزار درلو نکته واسرار موجوده اولور پس بو تقدیرجه سلامده اصل بو کلام ذکر اولنمق کرك که طرفینه بیله شامل اوله ﴿ الصلاة والسلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته السلام علینا وعلی عباد الله العارفین والعاشقین والصالحین ﴾ پس بو طریقتده عارف اولدرکه بو دقایق ونکاته واقف اوله وبو حقایق واشاراته عالم اوله بو دورك جملهٔ رموز دقیقه سندن بری دخی بودرکه فقرای مولویه نك سلوکلری دخی دوریه در ظاهرلری دور ایلدیکی کبی یعنی طریق مستطیله صاحبلری کبی دکللردر زیرا طالبان حق ایکی قسمدر بر قسمی حین باوندن

تاوقت موته دك شريعت وطريقتده ذاهب اولورلر ولكن هرنه مرتبه يه ايرسه
اكر روحانى واكر جسمانى اندن حق خارج بيلور وتنزيه قيلور وبونلردن اعلا
برمرتبه ده وياي لامرتبه صانور وطول ودراز طلب قيلور بو اعتقادده اولان
كسه لره طريق مستطيله صاحبلرى ديرور برقسمى دخى اولدركه حقك عنايتى
ومرشدك همتيله طريقه سلوك قيلدقده وحدت وجود اكا منكشف اولور هرنه
مرتبه يه ايرسه ﴿فاينما تولوا فثم وجه الله﴾ سرنى بولور وهر مقامده وهر يرده
وهر شيده حق متجلى كورر بو كسه نه طريق دوريه صاحبى ديرورز زيرا بونلرك
سيرلرى من الحق الى الحق مع الحق فى الحق اولور پس دوريه لك بولنور نتكيم شيخ
اكبر حضرتلرى بو معنايه مناسب بيوررلر ﴿ اعلم ان صاحب طريق المستطيل
مائل عن مقصوده خارج عن طريق الاعتدال لانه لا يرى الحق فى المظاهر
بل يتوهم ان مطلوبه خارج عن هذه المظاهر فيتحرك بالحركة المستطيلة للوصول
اليه ومقصوده معه وهو لا يشعر فهو صاحب خيال وغايته اليه فله من والى
ومابينهما واما صاحب الحركة الدورية فلا بداية فى سيره ولا نهاية له لانه يشاهد
الحق فى كل المظاهر الروحانية والجسمانية دنيويا كان او اخرويا كما جاء فى المحمديين
لو دليتم بحبل لهبط على الله فاخبر ان الله فى باطن الارض اى عالم الاجسام
كما انه فى باطن السماء اى عالم الارواح وهو بكل شئ محيط ﴾ معناسى اى طالب
اسرار طريقت بلكه تحقيقا صاحب طريق مستطيل مقصودندن غيره وخياله
مائلدر وطريق اعتدالدن خارجدرزيرا حقى مظاهرده كورمز بلكه توهم ايلركه
مطلوبى بو مظاهردن خارج اوله پس حركت مستطيله ايله حركت ايلر مقصودينه
وصول ايچون وحالبوكه مقصودى كندو ايله بيله درواول انى بيلمز پس
اول صاحب خيالدر وغايتى دخى خياله درو انكيچون من والى ومن والى نك
مابينى واردر يعنى بدايت ونهايت وبو ايكيسنك مابينى واردر اما حركت دوريه
صاحبلرى انلرك سيرنده بدايت ونهايت يوقدر زيرا انلر حقى هر مظهرده روحانى
وجسمانى ودنيوى واخروى هرنه ايسه مشاهده قيلورلر نتكيم محمديلر حقنده
كلديكه حضرت رسول عليه السلام بيوردى ﴿ لو دليتم بحبل لهبط على الله ﴾
يعنى اكر سز بر حبلى صارقيتسه كز البته اللهه اينه ايدى پس خبرويرديلركه
جناب حق باطن ارضده حاضردر يعنى عالم اجسامده نتكيم باطن سماده حاضردر
يعنى عالم ارواحده اول الله هرشيئى محيطدر پس هرشيئه حق محيط ايدوكن بيلوب
كورن كسه نك مشاهده وسلوكى دوريه اولور وبو دورك برسرى ونكته سى دخى بودركه

جمیع زمان ومکان وجهان بصر بصیرتله نظر قیلسانك هپ دوراندهدر ﴿ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم فی دور الزمان روی ابو بکر رضی الله عنه ان الزمان قد استدار کهیئته یوم خلق الله السموات والارض ﴾ وقتك قلیل وکثیرینه زمان اطلاق اولنور وزمانك استداره سندن مراد شهور قمریهنك دوریدر سنهنك اوزره حساب اولنور حق تعالی سموات وارضی خلق ایلدیکی کوندن بری بو هیئت اوزره دورده در بو زمانك دوروندن فصول اربعه دخی دورده در وزمانك دوری افلاکك دورندن حاصل اولور وهر بر فلکك بر کونه دوری وار وهر فلکده اولان کواکبك بردر لو دوری وار وآی وکون دورده در ولیالی وایام دورده در نتکیم هیئت کتابلرنده هر برینك دوری ومرکزی مفصل ومشروحدر بو علمدن اولدیغی ایچون وتطویل کلامه باعث اولمسون ایچون تفصیلی ترك اولندی سوز بودر که جمیع فلکلر دورده در وملکلر دخی دورده در ﴿ کما قال الله تعالی وتری الملائکة حافین من حول العرش یسبحون بحمد ربهم ای محدقین به دائرین حوله یسبحون متلبسین بحمد ربهم ای ذاکرین فی طوافهم صفات جلال الله وجماله تلذذا بها ﴾ پس جمیع فلکلر وملکلر بلکه جمیع اشیا دورده اولیجق سالك بو دوری صوری طریق اتخاذ ایلمك بطریق الاولی وبو دور صوری یه انکار ایدنلر عجب نه طریقله نکار ایدر که بو دور بو قدر اسرار ونکاتی جامعدر وبوندن غیری دخی اضعاف ومضاعف فوائد ومنافعی حاویدر که انی بو طریقك راسخلری بیلور وبحمد الله تعالی بو فقیره بو ذکر اولنان رموز ونکات واسراردن غیری دخی نیچه اسرار خفیه منکشف اولمشدر کذلك تفصیلی بو مختصره صغمز مکر بر آخر کتاب اوله العاقل یکفیه الاشارة فضلا عن طوق المقصود من افق العبارة والله اعلم بالصواب

﴿ تم ثلث الکتاب بعون الله الملك الوهاب ﴾

* ﴿ قسم ثانی اسرار شرعیه بی بیان ایلر بو قسم دخی اوز بابی جامعدر ﴾ *

* (باب اول) *

طریقته داخل اولدقدنصکره بدایت شریعتده اکا نه لازم اولور انی عیان قیلر (الباب الاول) اولا طالبه لازم اولان بودر که بر عمله شروع قیلدقده نیت خالصه ایله نیت ایلیه ﴿ کما روی عن عمر الخطاب اتفقا علی الروایة عنه ﴾ قال رسول الله صلی الله علیه وسلم انما الاعمال بالنیات ولکل امرئ ما نوی فمن کانت هجرته الی الله ورسوله فهجرته الی الله ورسوله ومن کانت هجرته

الی الدنیا یصیبها او امرأة یتزوجها فهجرته الی ما هاجر الیه ﴾ ای اخی اعمال
صحیحه اولمز الا نیت خالصه ایله و نیت قلبك بر عمله عزم و قصد قیلمسنه دیرلر پس
سالکه لازمدر که ایلدیکی عبادت و خدمتده قصدی اغراض دنیویه دن پاك
و قلب و سری ژنکار نفسانیدن مجلا و تابناك اوله زیرا حسن قبول طاعت و خدمت
حسن نیته منوطدر هر کسك نیتی نه ایسه عاقبت انی بولور اکر لقمه نان ایسه لقمه نان
و اکر جوهر جان ایسه جوهر جان الکلیور نتکیم بیورمشلر (نظم) کر در طلب لقمه
نانی نانی * ور در طلب جوهر جانی جانی * این نکته رمز بشنو اکر می دانی
هر چیز که در جستن آنی آنی (نثر) نتکیم حضرت رسولك بو کفتار جواهر
نثارلری دخی بو معنایی مؤید اولور ﴿ فهجرته الی ما هاجر الیه ﴾ بیوردی هجرت
ایکی قسمدر بری صوری و بری معنویدر هجرت صوری اولدر که بر کسه وطنندن
طلبا لمرضات الله و متابعة لرسوله آیریلمقدر و هجرت معنوی اولدر که بر کسه
مناهی و معاصیدن مهاجرت ایلیه انکیچون حضرت رسول بو حدیثی
بیوردیلر ﴿ المهاجر من هجر ما نهی الله ﴾ پس بر کسه انك که وطنندن مهاجرتی
و یاخود هوای نفسندن مفارقتی مرضاة لوجه الله و متابعة لرسوله اوله انك
هجرتی الله و رسوله منتهی اولور و الله و رسول قاتلرنده مقبوله اولوب جزاسنی
الله و رسول ویرر و اما شول کمسه نك که هجرت و نیتی اصابت ایلمك دنیا ایچون
و دولت مافیها ایچون و یاخود بر عورت ایچون اوله که آنك تزوجنی مراد ایلر انك
هجرتی مهاجرت ایلدیکی شیئه منتهیدر عند الله اکا جزا یوقدر نتکیم بر کسه
مکه دن مدینه یه حضرت رسول الله ایله هجرت قیلدی ولکن نیتی ام قیس
دیرلر مدینه ده بر خاتون واریدی آنی آلمق ایدی پس مهاجرلر نصیبندن
محروم قالدی و بو حدیثی حضرت اکرچه اول کمسه یه زجرا ایله بیوردی ولکن
جمع خاص اولمین عامداره و عمارته شاملدر و علی طریق التأویل بو معناده
جائزدر که دنیادن مراد حیات عاجله اوله و تزوج امرأه دن مراد آخرتده
اولان حورلرك تزوجی اوله پس دیمك اولور که سالك طاعت و خدمتی
مقابله سنده حیات عاجله دن و صفای آجله دن جسمانی و روحانی
هر نه ایسه بر شیء طلب اتمیه بلکه خدمت و عبادتی مطلقا لوجه الله اوله
﴿ کما قال الله تعالی فمن کان یرجوا لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك
بعبادة ربه احدا ﴾ یعنی شول کمسه که ربیسنك لقاسنی رجا ایلر کرکدر که
اول کمسه عمل صالح ایشلیه که اعمالنده شائبه ریا و سمعه اولمیه و ربیسنك

عبادتنه براحدی شریك قیلمیه قال البیضاوی بان یرائی ویطلب منه اجرا
یعنی ربیسنك عبادتنه شریك قیلمیه خلقه مرائیلك ایتمکله ویاخود ربیسندن
اجر طلب ایتمکله * معلوم اولدیکه دنیا واخرتدن اجر طلب ایتمك شرك خفیدر
انکیچون حضرت رسول علیه السلام بیوردیلرکه ﴿الدنیا حرام علی اهل الاخرة
والاخرة حرام علی اهل الدنیا وهما حرامان علی اهل الله﴾ پس سالك
بو طریقه کیردکده خلوص نیته محتاجدرکه حیات معنوی بوله شیخ حضرتلری
فتوحاتده بیوررلرکه ﴿النیة لجمیع الحرکات والسکنات کالمطر لماتنبته الارض
یحیی بها کالارض بالمطر والجسم بالروح الانور﴾ یعنی نیت جمیع حرکات
وسکناته زمینك بتوردیکی نباته مطر منزله سنده در حرکات وسکنات واعمال
نیت ایله حیات بولور ارض مطر ایله وجسم روح انور ایله حیات بولدیغی کبی
پس بازار طریقنده اولان نقود اعمال سکانیتدن اعلا برسکه اولمزوکاله افعاله
خلوصدن غیری برشیئ رواج ویرمز وکمال خلوص اولدرکه ایلدیکك
خدمت وطاعت کوزوکه کوزکمیه ﴿کما سئل عن بعض العارفین ماعلامة
قبول الخدمة والطاعة قال نسیانك ایاهما وانقطاع نظرك عنهما بالکلیة﴾
ودخی اولدرکه خلق عالمك التفاتی ومدحلری وذملری یانکده برابر اولوبوله
اولمیجه ایمان کامل اولمز ﴿کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم لایکمل ایمان المرء
حتی یکون الناس عنده کالاباعیر﴾ پس بو حدیث خلق عالمدن امید ونظری
قطع ایتمکه دلالت ایدر سالك ابتدای حالنده ابراهیم ادهم مشربنده کرك بو قدر
تخت وتاجی ترك ایلیوب فقر اختیار قیلدقدنصکره نفسمه غرور کلمسون دیو
خلقك التفاتندن وکندونه تعظیم وتکریمندن دخی قاجردی تتکیم مناقبنده
مسطوردرکه بصره ده اقامت ایلیوب ریاضت ومجاهده چکردی
خلق بصره بونك کیم ایدوکن صکره دن بیلوب باشنه جمع اولوب التفاته
باشلدیلر برکیجه کعبه یه کیدر برقافله ایله حجه روان اولدی مکرکه اهل مکه
بونك اوصاف حمیده سن ایراقدن استماع ایدوب غایبانه تعشق ایتشلردی
پس هل قافله ابراهیم ادهم حضرتلرینك کیم ایدوکن بیلمدیلر زیرا غایتله
فناده ایدیلر * پس کاربان کعبه یه برقوناق قالدقده کاربانیاندن برنیجه کمسه
ایلروکیدوب کعبه یه داخل اولدقده اهل کعبه اول کمسه لره نه یردن کاورسز
دیو سؤال قیلده انلر بصره دن کلورز عظیم کار بازدیو جواب ویردیلر انلر
دیدیلرکه بصره ده شیخ ابراهیم ادهمی بیلورسیسز دیدیلرکه نه کمسه در بلمرز

ونكن بو كارباندە ابرهيم ادهم ديرلر بر كمسه واردر ديدكلرنده اهل كعبه
برى برينه خبرايدوب اكابر واصاغرى انك استقبالنه متوجه اولديلر ❊ پس
كاربان شهره قريب اولدقده ابراهيم ادهم جمله كاربانك اوكنده ايدى كوردبكه
اهالى مكه جماعت كثير ايله كلورلر اهل مكه دن برتاچ كمسه تقدم ايدوب ديديلركه
كلك شودر ويشه صورالم پس ابراهيم ادهمه ديديلركه درويش بو قافله ده
ابراهيم ادهم ديرلر برعزيز زوارمش قنغى كمسه دركه جميع اكابر كعبه انك استقبالنه
چقديلر حضرت ابراهيم بو سوزى ايشتدكده نفسى حظ ايدوب استديكه بنم ديه
درحال حظ نفسندن والتفات خلقدن اجتناب ايچون ديديكه نه اومرسز
بر ملحد دن كه بوقدر اعزه استقبالنه كلمشسز اهل كعبه جمع اولوب سن ابراهيم
ادهم كبى صاحب ولايته ملحد ديرسن ديو آكابر اعلا كوتك چالارلر خبرلرى يوقكه
دوكدكلرى حضرت ابراهيم بن ادهم ايدى لكن كمال فقرندن آكا ابراهيم ادهملكى
روا كورمديلر ❊ پس بعد الضرب نفسارينه ديديلركه اى نفس سك خلقك اعزاز
واكرامندن بو كوتكلرى يكدر ❊ نيچه مدت مكهٔ مكرمه ده مجاورت ايلدى كمسه
آنى بيله مدى ارباب سعادت اوائل حالرنده بويله اختفا ايدوب خولده اولورلر ❊ پس
پس بدايت حالده طالبه لازم اولان خصلتلرك بريسى دخى خاموش لقدركه
دلنى مالا يعنيدن قطع ايده تتكيم بيورلمشدر ﴿ من حسن اسلام المرء
تركه مالا يعنيه ﴾ مالايعنى كندى يه لازم وواجب اولميان سوزى سويلمكدر وقورى
يره لاقردى قيلمقدر كه نه براى تعليم وتعلم ونه براى مصلحت دينى ودنيوى اوله بلكه
خيرده سويليه بلكه سوزى ياوه وشر اوله پس مؤمن اولان بو كونه كلاملرى
ترك ايتمك كرك ﴿ كما قال عليه السلام من كان يؤمن بالله واليوم الآخر
فليقل خيرا او ليصمت ﴾ وخموشلك سمتنه كتمك كرك تا آفات صورى
ومعنويدن نجات بوله كما قال عليه السلام (من صمت نجا) زيرا بلاء صورى ومعنوى
اكثرا انسانك لسانه مربوط اولمشدر ﴿ كما قال عليه السلام البلاء موكل بالمنطق
(مثنوى) اى زبان تو بس زيانى مر مرا ❊ چون تو يى كويا چه كويم من ترا ❊ اى زبان
هم كنج بى پايان تو يى ❊ اى زبان هم رنج بيدرمان تو يى (نثر) طوطى
حكايه سنده حضرتك عظيم تأكيدلرى واردر وكويا اولمغى ذم ايتملرى
سويلمه ده نيچه مضرت وخموشلكده اضعاف مضاعف سلامت اولديغنى
تعليم قيلمشلردر ﴿ كما قال على ابن ابى طالب كرم الله وجهه سلامة الانسان
فى حفظ اللسان وسلامة اللسان من حفظ الجنان ﴾ پس اى درويش حضرت
ايرك خموشلك حقنده كلمات طيبه لرى اكر مثنويده واكر غزلياتده قتى چوقدر

حتی خموشلکی بغایت سود کلرندن بر مخاصلرین خموش اختیار ایلمشلردر وبو بیت طالب اولنه بو قدر کلماتدن کفایت ایدر نتکیم بیوررلر (نظم) خاموش که خاموشی بهتر زعسل نوشی ✻ در سوز عبارترا بکذار اشارترا ✻ پس بدایت سلوکده اولان فقرایه خموش اولمق ومحضا کوش اولمق لازمدر (مثنوی) کودك اول چون زاید شیر نوش ✻ مدتی خامش بود اوجمله کوش ✻ مدتی می بایدت لب دوختن ✻ از سخن تا تو سخن آموختن ✻ زانکه اول سمع باید نطق را ✻ سوی منطق ازره سمع اندرا (نثر) اما شول وقتده که آفات نطقدن سالم اوله وتعبیر کلامده حق رضاسی اوزره قادر اوله وجناب حقدن سویلمکه اذن ویریله اول زمانده نقدر سویلرسه جائزدر ومن عندالله مأذون اولان کلامك تعریفی بودر ﴿ الکلام المأذون فی التعبیر هو الذی یتکلم لله وفی الله وبالله ﴾ وبو کونه اولان کلام حقك ولیلرینه نعمت عظمی سیدر (کما قال ابن العطائی لطائف المنن من اجل مواهب الله لاولیائه تعبیر الکلام علی رضاه بحلاوة العبارة علی رضاه) قیدی رضاسی اولمیان کلامدن احترازدرکه اول خلقك پسند ایتمسی ایچون اولان عبارت وفصاحتدر اول قیل وقالکه خلقك پسندی ایچون ریا وسمعه ایله آلوده اوله سالکه عظیم رهزندر حذر ایتمك کرك کما قال ابن الفارض (نظم) وعاد دواعی القیل والقال وانج من ✻ عوادی دعاوی صدقها قصد سمعة (نثر) یعنی قیل وقاله داعیه اولان شیلره عداوت ایله ودعاوی عادیه لردن نجات بوله که نفسك صحیح وصادق سویلمسی قصد سمعه وریادر حضرت مولانا بوکا مناسب بیوررلر (مثنوی) چند ازین الفاظ واضمار ومجاز ✻ سوز خواهم سوز با آن سوز ساز (نثر) ودرویشه لازم وواجب اولان ادبلردن بری دخی بودرکه کل لعب حرام فحواسنجه هر لعب ولهودن پرهیز ایده باخصوص که شطرنج وطاوله دن اکثر کمسنه شطرنجی مذهب شافعیده مباحدر دیو اویناراما بیلمزکه مانع سلوك ومحل ادب صعلوکدر عوامه مباح اولان اهل طریقه حرامدر مذهب شافعیده دخی صلاته واوقات عزیزه یه وواجباته مانع اولمزسه مباحدر اولورسه حرامدر ومذهب حنفیه ده حرامدر نتکیم حضرت علی بیوررلر (الشطرنج میسر الاعاجم) یعنی شطرنج اعاجمك قمار یدردیمك اولور بعض درویش حضرت شمس اویناامش بزده طریقدر دیرلر ایمش هیهات وهیهات کبار کاملك حالنه مرتبهٔ نفسده اولان کمسه کندینك افعال

وحالن قياس ايده حضرت مثنويده قتى چوق يرده كاملدن صادر اولان
فعل وحاله درويش كنديسنك فعلنى قياس اتمك كرك ديونهى بيورلر وشيخ
عطار حضرتلرينك بربيتنى تفسير ايدرلر بيورمشلركه (نظم) توصاحب
نفسى اى غافل ميان خاك خون ميخور * كه صاحب دل اكر زهرى خورد آن
انكبين باشد (مثنوى) صاحب دل را ندارد ان زيان * كر خورود اوزهر قاتل
را عيان * زانكه صحت يافت ازپرهيز رست * طالب مسكين ميان تب درست
هرچه كيرد علتى علت شود * كفر كيرد كاملى ملت شود (نثر) پس كاملك
حالنه قياس على كل حال جائزدكلدر و اولينك حرام اولمسنده علماء سلف
اتفاق ايتمشلردر وبوحديثله حرام اولمسين اثبات قيلمشلردر * قال عليه
السلام من لعب بالنرد شير فكأنما غمس يده بلحم الخنزير ودمه * يعنى شول كسه كه
طوله اوينار الى خنزيرك اتنه وقاننه باتورمشدر لحم خنزيره ال باتورمسى
اتم خنزيرى يمكدن كنايه در قياس لحم خنزيرى يمك حرامدر كذلك طوله
اوينمق حرامدر حضرت مولانا النجى جلده نرد شيرك حرام اولمسنه اشارت
بيورر اول محلدن بوبيته اكتفا اولندى (مثنوى) ازشش وازپنج عارف
كشت فرد * محترز كشتست زين شش پنج نرد (نثر) ودرويشه لازم اولان
ادبلردن برى دخى بودركه قهقهه ايله كلمية بلكه ضحك ايله اتميه لازم كلورسه
تبسم ايده تكلم مثنويده كولك خنده ذم وكريه حالنى مدح بيوروب ديرلر
(مثنوى) امر حق ابكوا كثيرا خوانده * چون سر بريان چه خندان مانده
(نثر) پس سالك اولدركه ديده كريان وجكر بريان وسحر وقتلرنده بيدار
وصباح زمانلرنده استغفار قيلجى اوله تكلم حضرت مثنويده بيوررلر
(مثنوى) شوقليل النوم مما يهجعون * باش دراسحار از يستغفرون (نثر) يعنى
او يوميانلردن اول قليل النوم اول وسحرلرده استغفار ايلين كسه لردن اول
اى اخى سحر خيزلك فائده سى اولقدر چوقدر كه اسرار و فوائده نهايت يوقدر
وخواب نوشين بامداده مبتلا اولنلرك ضررى اولقدر افزوندر كه حدو حسابدن
بيروندر تكيم حضرت عليك بوكلاملرى دخى حضرت نوم صبحه دلالت ايدر
بيوررلركه (نوم الصبح يمنع الرزق) رزق صورى يه ومعنوى يه اطلاق اولنور نوم
صبح بو ايكيسى يله مانع اولور * وحضرت مولانانك سحر خيزلك بابنده قتى
چوق قصيده وغزل ومثنويسى واردر جمله دن بوغزل رعنالرى جمله يى جامعدر
(نظم) دلا برخيز وطاعت كن كه طاعت به زهر كارست * سعادت آنكسى دادر كه

وقت صبح بیدارست * خروسان در سحر کوید کدقم یاایها الغافل * تواز مستی
نمیدانی کسی داند که هشیارست (نثر) وفی العوارف ﴿ان الله یطلع علی قلوب
المتیقظین فی الاسحار فیملؤها نورا فتستنیر من قلوبهم قلوب الغافلین﴾ یعنی
حق تعالی سحرلرده متیقظ اولان قوللرینك قلبلرینه مطلع اوله وتجلی قیله پس
اندنصکره نور ایله اول قلبلری پرایلیه پس غافل اولنلرك قلوبی انلرك قلبندن
نور آله * پس شرط طریقت جیفة اللیل وبطال النهار اولمقدر بلکه کیجه لرده
بیدار اولمق وثلث لیالی بی مناجات وتضرع برله احیا قیلمقدر وکیجه لری احیا
قیلمنك ذوقنی ولذتنی سائر اولیا بولدیغی کبی بولمقدر ﴿قال سلیمان الدارانی لیس
فی الدنیا شیء یشبه نعیم اهل الجنة الا ما یجده اهل التملق فی قلوبهم فی اللیل
من حلاوة المناجاة وحلاوة المناجاة ثواب عاجل لاهل اللیل﴾ یعنی دنیاده اهل
جنتك نعیمنه مشابه برشیء یوقدر الا اهل تضرعك کیجه لرده حلاوت مناجاتدن
قلبلرنده بولدقلری شیدر حلاوت مناجات اهل لیله ثواب عاجلدر حق سبحانه
وتعالی کلام مجیدنده شب خیز اولنلری واحیای لیالی قیلنلری مدح ایدوب
بیوررلر که (تتجافی جنوبهم عن المضاجع یدعون ربهم خوفا وطمعا) بو آیت کریمه
متهجد اولنلرك علو شاننی بیان ایلر * یعنی بو متهجد اولنلرك یانلری تتجافی ودور
اولور موضع منامرندن اول الهه دعا ایلدکری حالده فرقت وعقابندن خوف
ایچون ورحمت ووصلتنی رجا ایچون * پس ای قرنداش ارباب عشقك کاری
بیدار لقدر محبتله نوم مانعة الجمع کبیدر انکیچون ﴿نظم﴾

﴿عجبا للمحب کیف ینام * کل نوم علی المحب حرام﴾

دیمشلر وبو کلامی دخی مشایخ کبار خوب بیورمشلر که اول کلام بودر
﴿نوم العاشقین نوم الغرقی واکلهم اکل المرضی وکلامهم کلام اهل البلوی﴾
بو معنایه مناسب مسجد مهمان کش حکایه سنده حضرت مولانا اول عاشق
اولان مهمان حقنده (مثنوی) خفت در مسجد خود اورا خواب کو * مرد
غرقه کشته چون خسبد بکو * خواب مرغ وماهیان باشد همی * عاشقانرا
زیر غرقاب غمی (نثر) امام قشیری ابو المغیثدن حکایه ایدوب دیر که ﴿کان ابو
المغیث لایستند ولاینام علی جنبه وکان یقوم اللیل کله فاذا غلب النوم وضع
رأسه علی رکبتیه فیغفو غفوة فقیل له ارفق بنفسك قال کیف ارفق بنفسی اما
سمعت رسول الله صلی الله علیه وسلم قال اشد الناس بلاء الانبیاء ثم الصدیقون ثم
الامثل فالامثل﴾ یعنی ابو المغیث بر یصدیغه طیانمز ویانی اوزره یاتوب اویومز دی

(کیمیای)

کیجه لری قائم اولوردی پس اول وقتده که نوم غلبه ایلیه ایدی باشنی دیزلری
اوزره قویوب برمقدار ایرغنوردی کانیدیلرکه نفسکه رفقت ایله دیدیکه نیجه
رفقت ایدم نفسه که رسول حضرتلری بیوردیکه بلا یوننده ناسك الشدی
انبیادر اندنصکره صدیقلردر اندنصکره بونلر امثلی اولاندر پس بزم دخی
طریقمزده اکثر عشاق اوزانوب یاتمشلردر بلکه بر پیغوله ده سر بزانو اوتوروب
ویا تمنی کستا خلق عد ایدوب اویقولذتی طتمشلردر بوقدر ادب کوزتمسه
باری یاتمه نك ادبنی کوزتمك کرك ویتمك ادبی بودر که اولاقبله یه قارشوو یاممکن
اولمزسه صاغ جانبی اوزره بسمله ایله صاغ النی یوزینه قویوب وضع جنب ایلیه
وبو دعایی اوقویه که (باسمك ربی وضعت جنبی وبك ارفعه ان امسکت نفسی
فارحمها وان ارسلتها فاحفظها بما تحفظ به الصالحین) واکر بونی بیلمزسه بیلدیکی
دعالری وبیلدیکی آیتلری اوقویه ویاته بلکه شرط بودر که طهارت اوزرینه
یاته واپاقلرین اوزتمه یه صرتی اوزره یاتوب اپاق اوزتمغیده جائز کورمشلرموتایه
مشابهت اولدیغیچون پس بونومك ادبی دخی چوقدر لکن بوقدرله اکتفا
اولندی فافهم ولا تغفل کالغافلین

باب ثانی

طهارتك صورتنی وحقیقتنی بیان ایلر اعلم ایها الاخ الاعز الاکرم سالکه لازم
وواجبدرکه طهارتده ظاهرا وباطنا مداوم ومواظب اوله واکرظاهرا وباطنا
رزقینك واسع اولمسین استرسه زیرا توسیع رزق ظاهر وباطن طهارتنه منوط
ومربوط اولمشدر کما قال صلی الله علیه وسلم دم علی الطهارة یوسع علیك
الرزق یعنی طهارته مداومت قیل ورزقك سکا توسیع اولنسون طهارت نظافته
دیرلر ظاهره وباطنه شاملدر ورزق حظه دیرلر کذلك ظاهره وباطنه شاملدر
پس ظاهرك طاهر قیلسك ظاهر رزقی وافر اولور واکر باطنك پاك قیلسك باطن
رزقی واسع اولور باطنی شرك وخطادن تطهیر ایلیندرانکیچون طهارت
نصف ایماندر کما قال صلی الله علیه وسلم الطهور شطر الایمان
طهور بضم الطاء مصدر وبفتح الطاء ماتطهر به اسمیدر یعنی صویك اسمدر
آنکله پاك اولنور بو محلده بضم الطاء مصدر معناسنه در یعنی طهارت وپاکلك
اجری ایمانك نصف اجری قدر دردیمك اولور بعضیلر دیمشلرکه بوراده
طهور نفسی اخلاق ذمیمه دن پاك ایتمکدر بوایسه ایمان کاملك شطریدر
پس بلکه الله تعالینك سوکلو قوللری ظاهری وباطنی طاهر اولان قوللریدر (کما قال الله

تعالى ان الله يحب التوابين ويحب المتطهرين ﴾ وطاهر اولمينی جناب حق سومز
وقبول ایتمز ﴿ كما قال عليه السلام ان الله طهور ولا يقبل الا طهورا ﴾ پس سالك
ظاهرن و باطنن طاهر قيلميجه حقه مقبول اولمز زيرا طهارت ايكی قسمدر
برقسمی مؤمن لباسنی و بدننی نجاسات وتلوثاتدن پاك ايلمكدر شرع كتابلرنده
مسطور اولديغی اوزره وبر قسمی دخی اندركه روحنی وقلبنی اخلاق ذميمه دن
وما سوادن پاك ايلمكلكدر نتكم امام قشيری بيوررلر ﴿ للظواهر طهارة وللسرائر
طهارة الابدان بالماء الطهور وطهارة القلوب بالندم والخجل ثم بماء الحياء والوجل
حضرت دخی اوچنجی جلدده بوبحثه مناسب بيوررلر (مثنوی) اين نجاسة ظاهر
ازآبی رود * وين نجاسة باطن افزون می شود * جز بآب چشم نتوان
شستن آن * چون نجاسات بواطن شد عيان * (نثر) ای اخی قلب انسان
نظر كاه خدادر وجناب حقك نظری صورته وافعاله دكلدر بلكه قلبه در
﴿ كما قال عليه السلام ان الله لا ينظر الى صوركم ولا الى اعمالكم بل ينظر الى قلوبكم
ونياتكم ﴾ پس كركدركه سالك اصل قلبنی ماسوادن وافكار شيطانيه دن
وهواجس نفسانيه دن وحب دنياويدن پاك ايليه تا مطهر ومجلای خدا اولمغه
لايق اوله نتكم امام قشيری بيوررلر ﴿ القلب موضع نظر رب العالمين فيا
عجبا ممن يهتم بوجهه الذی هو منظر الخلق فيغسله من الاقذار والادناس فيزينه
بما امكنه لئلا يطلع مخلوق على عيب ولا يهتم بقلبه الذی هو منظر رب العالمين
حتى يطهره ويطيبه لنظر ربه فيه ﴾ حضرت رب العالمين حبيبنه خطاب ايدوب
بيوررلركه ﴿ وثيابك فطهر ﴾ قال البيضاوی ای نفسك من الاخلاق الذميمة
والافعال الرديئة او طهر دثار النبوة عما يدنسه من الحقد والتضجر ﴾ بيضاوی
بوآيتك تفسيرنده ديركه يا محمد نفسكی اخلاق ذميمه دن وافعال رديه دن
تطهير ايله ثيابدن مراد نفسلری اوله وياخود نبوت دثاری اوله * پس تقدير كلام
ديمك اولوركه يا محمد نبوت خفتانی پاك ايله انی كير ايليين كيندن وطارلمدن طهارت
ونجاست اكرچه بحسب الاستقراء ايكی نوعه منحصره در امادرت مرتبه سی
واردر ديمشلر ﴿ كما قال القشيری وللطهارة اربعة مراتب الاولى تطهير الظاهر
عن الاحداث والاخباث والثانی تطهير الجوارح عن الجرائم والآثام والثالث
تطهير النفس والقلب عن الاخلاق المذمومة والاوصاف الممقوتة والرابع
تطهير السر عما سوى الله وهو طهارة الانبياء والاولياء ﴾ يعنی طهارتك درت
مرتبه سی واردر اولی ظاهری حدث وخبثاردن طاهر قلمقدر ايكنجيسی اعضا

وجوارحی كناهلرن پاك قلمقدر او نجیسی نفسی وقلبی مذموم اولان خویلردن
ومبغوض اولان صفتلردن پاك قلمقدر دردنجیسی سری ماسوی اللهدن پاك
قلمقدر كه انبیا واولیانك طهارتی بو در مطهر اخباث واحداث ظاهر آبدر
ومطهر وسخ جرائم وزلات طاعات وحسناتدر زیرا طاعات وحسنات مطهر
سیئاتدر (كما قال صدر القنوی فی شرح الاحادیث النبویة الطاعات كلها
مطهرات فتارة بطریق المحو والاذهاب المشار الیه بقوله تعالی ان الحسنات
یذهبن السیئات وبقول النبی علیه السلام اتبع كل سیئة حسنة تمحها وتارة
بطریق التبدیل المشار الیه بقوله تعالی اولئك الذین یبدل الله سیاتهم حسنات
یعنی طاعات كلیسی مطهرتدر كاه محو وذهاب طریقیله كه حقك بو قولیله
اشارت اولنمشدر كه حسنات سیئاتی اذهاب ایدر بیوردی ودخی حضرت نبینك
بو قولیله اشارت اولنمشدر كه هر سیئه یه بر حسنه یی تابع قیل كه اول سیئه یی محو
ایلر بیوردی وكاه اولور كه تبدیل قلمقله ده طهارت بی نور نتكیم حقك بو قولیله
اشارت اولنمشدر بونلر اول توبه كارلردر كه بونلرك سیئاتنی حق تعالی حسناته
تبدیل ایلر امانفسی وقلبی اخلاق ذمیمه دن ودرون عیوب وذنوبدن مطهر اولان
(تخلقوا باخلاق الله) فحواسنجه هر كم خویك برینه بر خلق الهی كتورمكه
وكم خویلری خلق الهی ایله ازاله ایدوب تیره كدر وذنوب وعیوب مقابله سنده
توبه واستغفار قلمقدر زیرا استغفار وتوبه ذنوبی مطهردر كما قال علیه السلام
ان العبد اذا اذنب ذنبا حصل فی قلبه نقطة سوداء ان تاب واستغفر صقلت وانجلی
قلبه وان لم یتب صار رانا وغلب علی قلبه) یعنی قچن بر قول كناهلردن
بر كناه ایشلسه انك قلبنده بر قره نكته حاصل اولور اكر توبه واستغفار ایلرسه اچلور
پاك اولور وقلبی جلا بولور واكر توبه ایلمزسه پاس اولور وقلبنه غالب اولوب بورر
بیوردیلر اما سری اغیار وماسوادن مطهر اولان علم توحیددر وموحد كندوبی
بالكلیه فانی قیلق وحقله باقی اولمقدر بكسه ده كه بقیه وجود ایله كما طهارت
حقیقی حاصل اولمامشدر ومشاهده سی وصلواتی كمال مرتبه سین بولمسشدر
(نظم) تو تا خود را بكلی در نبازی * جنب دائم ترا وانمازی (نثر) دیدكلری
بو معنایه اشارتدر مادامكه بر عاشق صادق سرنی اشك دیده وخون جكر له طاهر
قیلیه انك نمازی مفتی عشق اولان دلیلارك قولی اوزره حقیقتده درست اولمز
نتكیم منلا حافظ دیر (نظم) طهارت ارنه بخون جكر كند عاشق * بقول
مفتی عشقش درست نیست نماز (نثر) وشول كسه كه چشمه عشق ومحبتدن

آبدست آلمیوب وكلی اشیایی مرده حكمنده قویوب انك اوزرینه چار تكبیر ایت
قلیه كه اول چار ترك دیدیكمز ترك دنیا ترك عقبی ترك هستی ترك ترك درانك
روی جانی قبلهٔ حقیقی یه متوجه اولوب چشمهٔ عشقدن آبدست آلوب واشیایی مرده
حكمنده قویوب چار تكبیر ایدوب ترك ایدن عاشقلرك شانی بودر نتكیم منلا
حافظ دیر (نظم) من ازان دم كه وضو ساختم ازچشمهٔ عشق ❊ چار تكبیر زدم
یكسره برهرچه كه هست (نثر) پس طهارت سرك شرطی بوذكر ایلدیكمزدر
اكر طهارت سره قادر دكل ایسك طهارة اخلاق اله كتور كه طهارة اخلاق
طهارة سره مؤدی اولور واكر طهارة اخلاق اله كتوره مدكسه طهارة جوارحه
سعی ایله ذنوبدن جوارحی تطهیر ایتمك طهارة اخلاقه مفضی اولور واكر طهارة
جوارح ایده مدكسه طهارة ظاهره كوشش ومداومت قیل كه طهارة ظاهر
اعضایی ذنوبدن طاهر قیلور وباطنه قوت ویروب منور ایلر اعمال ظاهره باطنه تأثیر
ایلر كذلك انوار باطنه ظاهری تنویر قیلور طرفینك بیله بری برینه مداخله سی واردر
كما قال القشیری تنحدر من معارف القلب وانواره آثار الی الجوارح فكذلك ترتفع
من احوال الجوارح واعمالها آثار وانوار الی القلب ولكل واحد من المعاصی
والطاعات خواص وآثار یتعدی من ظاهر الانسان الی باطنه وبالعكس) قشیری
دیر كه قلبك انوار ومعارفندن اثرلر نزول ایدر جوارحه وكذلك جوارحك اعمال
واحوالندن اثر ونورلر مرتفع اولور قلبه معاصی وطاعاتدن هر برینك خواص
وآثاری واردر كه انسانك ظاهرندن باطننه وباطنندن ظاهرینه تجاوز ایلر
وحكم قیلر پس بعض ملحد مشرب اولوب (المؤمن لاینجس) حدیثنی حجت قیلوب
طهارة ظاهره لازم دكلدر طهارة باطنه اولدقدنصكره دینارك قولی خطادر
زیرا ❊ الظاهر عنوان الباطن ❊ در ظاهری طاهر اولمینك باطنی دخی مردار
وناپاكدر ای اخی طهارت لغتده مطلق نظافته دیرلر اما شرعده اعضاء
مخصوصه نك غسلنه دیرلر كه اندن مراد آبدست آلمقدر پس مؤمنه لازمدر كه
دائما آبدستله اوله زیرا ❊ الوضوء سلاح المؤمن ❊ فحواسنجه آبدست مؤمنك
سلاحیدر وسلاحلو اولان مؤمنه شیطان ونفس وهوا عدوسی كاركر اولمز واكر
آبدستلو اوزره ایكن اكا موت كلسه شهید اولور والم واضطراب كلمز نتكیم بوقولك
مصدقی انس حضرتلرندن روایت اولنان حدیث شریفدر كه روایت ایدرلر كه
رسول حضرتلری مدینه یه كلدیكنده بن كوجك ایدم ❊ فقال علیه السلام لی
یاغلام ان استطعت ان لاتزال علی الطهارة فافعل فان من اتاه الموت وهو

(علی)

على الوضوء اعطى الشهادة ﴾ وعثمان حضرتلری بو حديث شريفی حضرتدن روايت بيوررلر كه ﴿ قال عليه السلام من توضأ فاحسن الوضوء خرجت خطاياه من جسده ﴾ پس جسددن خطايانك خروج ايتمسنه شرط اسباغ وضوء ايتمكدر وضوء كامل اولمسه وطهورلق حاصل اولمسه صلاة دخی مقبول اولمز ﴿ كما قال عليه السلام لاتقبل صلاة بغير طهور ﴾ و بر حديث شريفده دخی بيوررلر كه ﴿ لاتقبل صلاة من احدث حتى يتوضأ ﴾ يعنی آبدستی صنن كسه نك و آبدستی اولمين كسه نك صلوتی مقبول اولمز حتى آبدست آلنجه زيرا صلاة طهارة اوزره مبنيدر وصلاته شرطدر پس شرط بولنمينجه مشروط دخی بولنمز زيرا لاصلاة الا بالطهور ﴾ پس مصلی اولان سالكه طهارة واجبدر بو طهارة ظاهره نك و آبدستنك ادابی واردر مصلی اولانك وطريقه خدمت قيلانك معلوملری اولديغندن اوتری وتطويل كلامه باعث اولمسون ايچون بو قدرله اكتفا اولندی و اسلام كه بش شیء اوزرينه بنا قلنمشدر وانك اولكيسنك شرحنه شروع قيلندی والسلام

☼ (باب ثالث) ☼

كلمهٔ توحيدك فضيلتی واسرارين واسم جلالك فضيلت واسرارين واسم هونك فضيلت واسرارين بيان ايدر الی اخره ﴿ عن عمر بن الخطاب رضی الله عنه انفعنا علی الرواية عنه قال عليه السلام بنی الاسلام علی خمس شهادة ان لا اله الا الله وان محمدا رسول الله واقام الصلاة وايتاء الزكاة وصوم رمضان وحج البيت من استطاع اليه سبيلا ﴾ يعنی عمر بن الخطاب حضرتلری بو حديثی رسول حضرتلرندن روايت بيوررلر متفق عليه اولان احاديث شريفه دندر حضرت رسول صلی الله عليه وسلم بيوررلر كه اسلام بش شیء اوزره بنا قيلندی اولی لا اله الا الله ديو شهادت ايتمكدر و محمد رسول الله ديو بانك بولنه كتمكدر ☼ ثانيسی صلاة خمسه يی اقامت ايتك ثالثی واجب اولان زكوتی ادا ايتمك رابعی رمضان آين صائم اولمق خامسی بيت الحرامی حج ايتمك اگر اول يوله تمكنه قادر ايسه ☼ پس بو بش شيئك هر برايچون بر باب وضع ايلدم تا اصول دين اسلام معلومه اوله اولا كلمهٔ شهادتك فضيلتنی واسرارينی تحقيق ايلدم تا طالب بو كلمه نك عظم شاننه واقف اوله اولا بو كلمه نك فضيلتی حقنده حضرت رسول جناب حقدن حكايه قيلوب بيوررلر ﴿ قال الله تعالى فی حديثه القدسی من قال لا اله الا الله دخل حصنی ومن دخل حصنی امن من عذابی ﴾ بو كلمه نك حصن اولمسی اولدر كه

برکسه، لااله‌الاالله دینه، جمله آلهه باطله‌یی نفی ایدوب معبود بالحق اثبات ایدر
پس دائرهٔ توحیده داخل اولور که، حصن خدادر وشرك وکفردن نجات
بولور که موجب نیراندر اکر معبود بالذاتی حقیقة اثبات ایلرسه وحق الیقین
وحدت مطلقه‌یی مشاهده قیلوب بو کلمه ایله علی وجه المشاهده نفی جمیع
ما سوی ایدرسه شرك وکفر خفیدن رها بولور که مستلزم نارفرقدرکه
نار جحیمدن اشددر معاذ ابن جبل مسلم و بخاری اتفاقیله بو حدیث شریفی
حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمدن روایت ایلرکه بر کون بن بر کبه حضرت
رسول ایله بیله سوار اولوب کیدردم اول حضرت بکا دیدیکه ﴿ یا معاذ بن جبل
فقلت لبیك یارسول الله وسعدیك ﴾ برزمان کیدوب ینه دیدیکه ﴿ یا معاذ
ابن جبل فقلت لبیك یارسول وسعدیك ﴾ ینه بویله اوچ کره خطاب ایلدیلر
﴿ فقال علیه السلام هل تدری ما حق الله علی العباد فقلت الله ورسوله اعلم
قال ان حق الله علی العباد ان تعبدوه ولا تشرکوا به شیئا ﴾ اندنصکره
برساعت مقداری کیدوب دیدیکه ﴿ یا معاذ ابن جبل هل تدری ما حق العباد
علی الله اذا فعلوا ذلك قلت الله ورسوله اعلم لفظ حق واجب ولایق معناسنه
استعمال اولنور تقدیر کلام یا معاذ بیلور میسنکه عباده واجب اولان نه‌در
والله‌ه لایق اولان نه‌در دیدمکه الله ورسولی اعلمدر پس بیوردیلرکه عباده
واجب حقه عبادت ایلیوب اکا برشیء شریك قوشمامقدر والله‌ه دخی لایق
اولان اول وقتده که عباد بو فعلی ادا ایدهلر ﴿ ان لا یعذبهم ﴾ عباده ینه
عذاب قیلمامقدر ﴾ پس حقی شرکدن تنزیه ایدن حقك حصن وحمایتنده
اولور انکیچون بو کلمهٔ شهادته کلمهٔ حمایت دیدیلر که توحید الهی خلقی شرکدن
وعذاب حقدن حامیدر ﴿ کما قال صلی الله علیه وسلم الناس فی حمایة لا اله الا الله
من سخط الله) و بو کلمهٔ شهادت توحید حقی بیان قیلدیغیچون ثمن جنت اولدی (کما
قال علیه السلام ثمن الجنة لا اله الا الله) پس قرنداش بو کلمهٔ توحیدك فضائل
واسرارینه نهایت یوقدر وخواص وآثاری قتی چوقدر اول سالك که بو کلمه‌یه
مواظبت ومداومت قیلسه، پرتو نور وحدت باطننه لامع وطالع اولور وظلمت
مغایرت وکثرت اندن بالکلیه زائل اولور بر مرتبه‌یه ایرر که الله‌دن غیری برشیء
کورمز اولور پس لا اله الا الله دیرکن لا موجود الا الله دیرکه توحید اخص
خواص بودر (نظم) چون کنی ورد خویش بی که وکاه ❊ کفتن لا اله الا الله
پرتو نور حق ظهور کند ❊ ظلمت هستی از تو دور کند ❊ با خدا در بآندی و نیستی

کس نیابی شریك دو هستی ٭ پیش چشم شهود تو مطلق ٭ هیچ ناید بجز
هویت حق ٭ بشنود کوش جانت از هر سو ٭ لاهو فی الوجود الاهو ٭ بهوا
وهوس درو نرسی ٭ تا زلا نکذری بهو نرسی (نثر) جمیع انبیا علیهم السلام
بو افضل کلمه یی انکچون ذاکر اولدیلر که توحید حقی مشعردر و بو کلمه نك
سائر کلماتدن افضل اولمسی وحدت الهیه یی مذکردر انکچون حضرت
پیغمبر بو کلمه یه افضل ماقلته بیوردی نتکیم بو حدیثده بیوررلر ﴿ افضل الدعاء
دعاء یوم عرفة وافضل ماقلته انا والنبیون من قبلی لااله الاالله ﴾ پس
بر سالك که بو افضل کلمه ایله حق ذکراتمکه مشغول اوله ژنکار ماسوا درونندن
پاك اولور و مرأت قلبی آیینه وش جلا بولور ذاکر و مذکور چشم شهودنده
عین واحد اولور و جمله کثرتده وحدتی مشاهده قیلور ذکر دیدیکمز بودر
یوخسه زمانه ذاکرلری کبی شور شغب اظهار ایدوب حقیقت ذکردن غافل
اولمق دکلدر نتکم بو معنایه مناسب بیوررلر (مثنوی) ذکرنی شور وشغب
در بستن است ٭ ذکر مامذکور خود پیوستن است ٭ هر که در مذکور کم شد
ذاکر است ٭ غائب است از خویش و با حق حاضر است (نثر) ذاکر ابتدای
حالده مذکوردن کندویی مهجور و کندودن آنی دور قیاس ایلر اما نور
وحدت ظهور ایلیوب ظلمت بشریتی اضائه و اناره قیلدقده کورر که ذاکر
وذکر و مذکور عینی بر نورایمش کما قیل ٭ (نظم) ٭

لقد کنت دهرا قبل ان یکشف الغطا ٭ اخالك انی ذاکر لك شاکر
فلما اضاء الیل اصبحت شاهدا ٭ بانك مذکور وذکر وذاکر

(نثر) ای اخی ماسوادن قلبی پاك ایتك ذکر حق قبلنده اولور وذکر حق الله
اسملرندن هر قنغی اسمی ذکر ایتسك ﴿ قل ادعوا الله او ادعوا الرحمن
ایا ما تدعوا فله الاسماء الحسنی ﴾ فحواسنجه اکا ذکر دینور ولکن
بو جمله اسمادن بعض مشایخ ﴿ افضل الذکر لا اله الا الله ﴾
دیوب کلمهٔ توحیده مشغول اولوب طریقلرنده بونی تصفیهٔ
درونه رکن اعظم قیلمشلردر بدایتده انجق بونی تلقین ایتمشلر که کلمهٔ نفی واثباتدر
اغیار زائل اولوب یار ظهوره کلیجك جمله اسما انده بولنور دیمشلر ٭
و بعض کبار دخی طریقلرین اصول اسما اوزره وضع ایتمشلر و ترتیب اوزره
اسرار مذکوره یی بولمشلر و بعض محققین وکاملین دخی انجق لفظهٔ جلاله ایله
اکتفا ایدوب جناب حق الله الله دیو ذکر ایتمشلر بو لفظهٔ جلاله ایله اکتفا قیلانك

کبار چوقدر ولکن بو جمله دن اشهور شیخ اکبر حضرتلری و شیخ حضرتلرینک
شیخی ابو العباس حضرتلری و شیخ بزرکوار ابو مدین حضرتلر بدر تنکیم
فتوحاتده بیوررلر (دخلت علی شیخنا ابی العباس وکان مشتغلا بذکر اسم الله
لایزید علیه شیئا فقلت یاسیدی لم لاتقول لا اله الا الله وهو افضل الذکر قال
یا ولدی الانفاس بید الله ماهی بیدی فخاف ان یقبض الله روحی عندما اقول
لا اولا اله فاقبض فی وحشة النفی و بردخی بیوررلر که (سئلت شیخنا اخر من ذلك
یعنی قلت لم تقول الله الله ولا تقول لا اله الا الله وهو افضل الذکر فقال مارأت
عینی غیر الله ولا سمعت اذنی غیر الله ولم اجد من انتی الا کل شیء ماخلا الله باطل
(نظم) غیر او جمله سرابند و عودی دارند * بی داکر می طلبی اوست که
قائم بخوداست (نثر) پس بو سلاطین اولیادن حضرت پیرمز سلطانمز دخی
بو اسم اجلاله بی اختیار انتشار در بو اسم شریفك سائر اسمایه نسبت اعظمیتی
واشرفیتی اولدیغیچون اکثر اولیا وعلمانك اتفاقی بونك اوزرینه در که
بو اسم شریف اسم اعظمدر زیرا اسم ذات ومستجمع جمیع صفاتدر ودخی
علم منزله سنده در ابدی سائر اسما بو کا صفت اولور بو ابدی موصوفدر
تنکیم الله الاحد الصمد دیرسن الاحد الصمد الله دیمزسن پس ذات صفاتدن
اعظم واشرفدر اکا اسم اولان دخی سائر اسماء صفاتیه دن اشرف واعظمدر
نتکیم امام فخر رازی تفسیر کبیرنده دیرکه ﴿ اعلم ان الاسم الاعظم هو قولنا الله
لانه یجری مجری اسم العلم فی حقه سبحانه فاذا کان کذالك کان دالا علی ذاته
المخصوصة وبینا ان الاسم الدال علی الذات اشرف الاسماء واعظمها ﴾
تفسیر غایة الامانیده دخی دیرکه ﴿ هذا الاسم اسم اعظم عند المحققین ﴾
وامام حجة الاسلام مقصد اقصیده بیوررلر که بو اسم جلاله جمیع اسما وصفاتی
جامع اولان ذاته دلالت ایلر که هر صفت واسم بونك دائره احاطه سندن خارج
دکلدر اما سائر اسماء فقطر دن بر صفتك معناسنه دلالت ایدر * پس بو اسم جلاله یه
جامعیتی جهتندن اسم اعظم دینور وحقایق قرأننده دخی بو کا موافق بیوررلر که
بو اسمده اولان کمال سائر اسماء الهیه ده یوقدر و کمالدن مراد جمیع اسمانك بو اسمه
رجوعی وهر اسمك معناسی بونده مندرج اولمسیدر بو کمال واسطه سیله
اسم اعظم دینمسه لایقدر و حضرت نجم الدین کبری طوالع التنویرده بیوررلر که
بو اسمك اسم اعظم اولمسنه شبهه یوقدر دلیل بودر که هر کسك لساننده مذکور
وهر طائفه نك میاننده مشهوردر موحد و ملحد و موافق و منافق وصالح وطالح

ومؤمن وكافر جمله سى الله ديرلر تكليم كافرلره سؤال قيلسك ﴿ومن خالق السموت والارض ليقولن الله﴾ الله ديرلر ومشركلر دخى بتلرى حقنده ﴿هؤلاء شفعاؤنا عند الله﴾ ديوب صنملرينه شفعاء تسميه قيلرلر وبنه طوالعده بيورلر كه بصر بصيرتله نظر قيلسك جمله قرءان بو اسمى تفسيرايدر مثلا فاتحه ده ديرسنكه حمد الله ايچوندر اويله الله كه رب العالمين در اول الله رحمن ورحيمدر ومالك يوم ديندر اى الله همان سكا عبادت ايدرم وهمان سندن استعانت ايدرم كه سنسن معبود ومستعين سن بزه هدايت قيل صراط مستقيمى ❊ وقس على هذا سائر القرآن كه بو جمله الله اسمنك تفسيرى اولمق بو اسلوب اوزره قابل اولور تا آخر قرءانه دك ودخى محققان مشايخ بيورورلر كه بو اسم جلاله محقق اسم اعظمدر زيرا اساس توحيد بو اسمك اوزرينه مبتنيدر كافر ايمانه كلدكده وكلمهٔ شهادت كتوردكده بو اسمى ذكر ايتمكله حضيض كفردن اوج ايمانه واصل اولور يعنى ﴿لا اله الا الله﴾ ديمكدر ايمانك علامتى اما الله محلنه اسماء حسنادن برين ذكر ايدوب ﴿لا اله الا الرحمن﴾ وياخود لا اله الا الرحيم ﴾ ديه ايمانه كلمز مع هذا بونلر دخى حقك اسملريدر بو اسم شريفك اعظميتنه بر دليل دخى بودر كه خلقك عذابدن فلاحى بو اسمك ذكرينه تعليق اولندى ﴿كما قال الله تعالى واذكروا الله لعلكم تفلحون﴾ وبر دليل دخى بودر كه حضرت حق جل وعلا جناب حبيبنه جميع ماسوادن اعراض ايدوب مسمى الله الان حضرت ذاته بو اسمى ذكر قيلمقله متوجه اولمغى امر ايلدى كما قال جل وعلا ﴿قل الله ثم ذرهم﴾ ❊ (نظم) ❊

❊ الله الله چه طرفه نامست اين ❊ ❊ ورد دل حرز جان تمامست اين ❊
❊ هركه زين اسم بهره مند بود ❊ ❊ بهرهٔ او همين پسند بود ❊
❊ شرح اين ني زد بو مردم پرس ❊ ❊ از قل الله ثم ذرهم پرس ❊
❊ پس بود نزد صاحب معنى ❊ ❊ حسبى الله گواه اين دعوى ❊

(نثر) وبر دليل دخى بودر كه مادامكه بو اسم روى زمينده ذكر اولنه قيامت قوپمز ﴿كما قال عليه السلام لاتقوم الساعة حتى لايقال فى الارض الله الله﴾ يعنى قيامت قوپمز حتى يريوزنده الله الله دينلميجه دك بو اسم دينلمديكى كبى دنيا آخر اولور ❊ پس اى اخى اكر بو اسم شريفك فضائل واسرارنى وخواص وآثارنى يازمق لازم كلسه نيجه بيك بويله كتابه صغمز بلكه اطباق ارض وسماء بيله آلمز فكيف بويله مختصر پس همان بو طريقده اولان فقرايه الزم واوجب اولدركه

هر روز وشب اکر خانقاهده ایسه زهب بر یره کلوب صوت اعلا ایله بو اسم شریفی ذکر ایدهلر وهر طالبه دخی لازمدر که بو طریقده بر معتمد علیه خلیفهدن بو اسم شریفه استیذان ایده واولدخی بو اسمی اکا تلقین ایده تا تنهاسنده پاك آبدسته اقل مایکون اوچ بیك کره سوره تا ذکر قلبه وارنجه وذکر قلبدن ذکر سره ایرنجیه دك اندنصکره لسانه ذکر قلبمزده اولورز براکندو اول مرتبهده عینی ذکر اولور وبو اسم شریفك اسم اعظم اولمسنه بر دلیل دخی بودرکه سائر اسمائك هر قنقی حرفنی کیدرسك معناسی متغیر اولور وبی معنی قالور اما بو اسم شریفك هر قنغی حرفنی کیدرسك باقی قالان حروفده معنی درست قالور وحقه مخصوص بر اسم اولور مثلا صدر قنوی حضرتلری بیوردقلر یدر اکر بو اسم جلالهدن الفی حذف ایلسك (لله) قالور ﴿لله الامر من قبل ومن بعد﴾ نکتهسن مشعر اولور واکر الفی ولام اولی یی معا حذف ایلسك (له) قالور بو لفظ دخی جناب حقه مخصوص اولان لفظدر نتکیم (له ما فی السموات وما فی الارض وله الملك وله الحمد وله ملك السموات والارض) کبی زیرا حقیقتده هر شیئه مالك اولدر اندن غیری یه ملك اثباتی مجازیدر * پس (له) دیمك اکرچه غیره دخی جائز اولور اما علی طریق المجاز واکر بو لام ثانیه یی دخی حذف ایلسك (ه) قالور بو دخی هویت ذات حقه دلالت ایدر بر اسم ذاتدر نتکیم ﴿قل هو الله احد﴾ دیسك هو ذات حقه اشارت ایلر بر ضمیردر ولفظ هوده واو زائددر صکرهدن عارضدر نتکیم تثنیه وجمعده هما وهم دیرسن روح الارواح صاحبی دخی بو معنایه مناسب دیرلر که تحقیقا الله تعالینك خاصترین اسمی هودر وبو لفظ هوده واو زائددر اصلنده همان هادر واو نفس کلمهدن دکلدر بلکه دم ونفسك قراری ایچوندر مؤید الدین الجنیدی شرح فصوصده دیرکه الله لفظنده اصل اسم حق (ه) درکه غیب هویتدن کنایهدر * پس لام اختصاص ویاخود لام ملك زیاده اولندی ایله اولدی که ملك آنکدر وکا مخصوصدر دیمك اولور آندنصکره لام ملك اوزره لام تعریف زیاده اولندی پس تفخیم که علامت تعظیمدر انکچون فتحهٔ لامه اشباع ویربلوب الله دینلدی منلا جامی دخی بوکا مناسب بیوررلر ﴿نظم﴾

اسم حق اولا همان ها بود * لام تعریف بر اختصاص فزود

چون شد اشباع کرده فتحهٔ لام * با الف شد مشابه او بتمام

(نثر) پس بو مقدمهدن معلوم اولدیکه اسم حق هادر بویله اولیجق اکر (ها) دینلسون واکر ضم هایله (ه) دینلسون واکر اشباع ضم هایله (هو) دینلسون

(معناسی)

معناسی الله دیمکدر ﴿ پس هو لفظنك معناسی من وجه الله دیمك اولدیغیچون طریقمزده بو اسم هو دخی ذکر اولنان اسملردندر مثلا هر روز و شب سماط کارنده بعد الطعام والدعا فقرا کلبانك بر ایدوب (ه) دیه لم (ه) دیرلر و هر برده اولور سه بر بجی بر یرده اولسه لر دعادنصکره بو اسمی ذکر ایدرلر و بو راده بر نکتهٔ لطیفه دخی واردر اول نکته بودر که اوچ وجهله بلینه (هو) اسم حقدر پس (ها) دیمزلر و (هو) دخی دیمزلر الا که (ه) دیرلر پس بوندن مقصود بودر که هادن اولان الف موهوم نسب واحکام کونیه منزله سنده در و هو ده اولان واو صکره دن ذات اوزره عارضه و زایده اولان اضافات مثابه سنده در پس مشاهدهٔ ذات بحت ایرن (کان الله ولم یکن معه شیء الآن کما کان) فحواسی اوزره اسقاط اضافات ونفی نسب واحکام ولوازم ولواحق وعارضات ایلر بو مرتبه فانی فی الله اولنلرك مرتبه سیدر اما محقق وکامل اولنلر کثرتده وحدتی کوررلر اسقاط اضافات ونفی کثرات قیلمزلر تنکیم شیخ صدر قنوی اسماء حسنی شرحنده جنید حضرتلرندن نقل ایدرلر بیوررلر که ﴿عطس رجل فی مجلس الجنید فقال الحمد لله قال الجنید له قل کما قال الله فی کلامه الحمد لله رب العالمین فقال الرجل من العالم حتی یذکر مع الله قال الان فقل فان المحدث اذا قرن بالقدیم لم یبق له اثر الاول مقام الفانی فی الله الغائب عن رؤیة حجاب الکثرة والثانی مقام المحقق الکامل الباقی ببقاء الحق ﴾ پس بو اسرار معلومك اولدیسه کرکدر که کلمهٔ توحید واسم جلاله واسم هو طریقمزده ذکر اولنه کلمهٔ توحید هر صلاة عقبنده ذکر اولنه اکر تنهاسنده بر درویش نفی واثبات ایدوب بوکا مشغول اولورسه ده مقبولدر واسم جلاله هر روز و شب ذکر اولنه اکر بر درویش تنهاسنده بوکا مشغول اولورسه چوق منازل ومراتب قطع ایدر واسم هو سماط کارنده بعد الدعاء ذکر اولنه وهر یرده دعادنصکره ذکر اولنمق دخی مستحب واعلا درو تأثیر وتصرف مقرردر تنکیم شیخ صدر بیوررلر ﴿ ومن خواص ترکیب کلمة هو وآثار جمعیتها لاصحاب العلوم الروحانیة تصرفات فی العوالم الجسمانیة والروحانیة ﴾ زیرا بو اسم هو دخی اسم اعظمدر تنکیم فصول مفصلده حضرت علیدن روایت اولور که اکثر اوقاتده بویله دعا ایدرلر دیکه ﴿ یا هو یا من هو لا اله الا هو یا من لا یعلم این هو الا هو ﴾ پس اول حضرتدن سؤال ایلدیلر یا علی بو دعایی سز چوق ایدرسز سبب ندر بیوردیلر که ﴿ وهو الاسم الاعظم ﴾ وحضرت پیرمز دخی اکثر اوقاتده کاه اسم جلاله یه وکاه هو اسمنه مشغول اولورلر ایدی تنکیم برغزللرنده بیوررلر

(نظم) هوزنم برقدسیان هرشب زدل هو هوزنم ٭ ودخی فقرایه امر ایدوب
بیوررلر (نظم) ای صوفیٔ اهل صفا ازجان بکو الله هو ٭ ای عاشق اهل وفا
ازجان بکو الله هو (نثر) اکر کلمهٔ توحیدك واکر اسم جلاله نك واکر بو اسمك
حقایق ودقایقی تحریر اولنمق لازم کلسه نیجه یوز بیك بویله کتابه صغمیه ایدی
همان طالب حق کرکدرکه روز شب قیاما وقعودا ومضطجعا یاکه هرحالده
علی ای حال کان ذکر دائم قیله تا مشاهدهٔ حق بوله ودل مردلکدن
وافسردهلکدن قورتیله وفکر واندیشهسی صافی ووافی اوله نتکیم حضرت
بیوررلر (مثنوی) این همه کفتیم باقی فکر کن ٭ فکر اکر جامد بود رو
ذکر کن ٭ ذکر کن تا فکر را بالا کند ٭ ذکر کفتن فکر را والا کند ٭ فکر
این باشد که بکشاید رهی ٭ راه آن باشد که پیش آید شهی (نثر) سالکك
فکری منجمد اولمق وصفای باطنی نقصان بولمق وقلبی کوزی اعمی اولمق
وبونك امثالی کم خوبلر ذکری ترك ایتمدن حاصل اولور ﴿ کما قال الله تعالی
ومن اعرض عن ذکری فان له معیشة ضنکا . ونحشره یوم القیامة اعمی ﴾
وبرکسهیه شیطان ونفسك مسلط اولمسی وغلبه قلمسی دخی عدم ذکردن
اولور ﴿ کما قال الله تعالی ومن یعش عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا فهو له
قرین ﴾ حق تعالی اوچ شیٔ اکبریتله صفتلر بری ذات شریفیدر که الله اکبر
دیدی ایکنجیسی رضای لطیفیدر که رضوان الله اکبر بیوردی اوچنجیسی
ذکر الله در که ﴿ ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر ولذکر الله اکبر ﴾ بیوردی
پس ذکر حق قلمق نعمت عظمی در که هرکسه میسر اولمز (مثنوی)
اذکر والله کارهر اوباش نیست ٭ ارجعی برپای هرقلاش نیست ٭ والله
اعلم بالصواب والیه المرجع والمآب

٭ (باب رابع) ٭

صلواتك اسرار وآدابنی بیان ایدر وصلوات قیلمیانلرك خذلاننی وجزالرین
وکریزکاهلرین عیان ایلر ﴿ اعلم ایها الاخ الاعز والاکرم صلاة فرض اولان
عبادتلرك افضلیدر بعد التوحید ﴾ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ما فرض الله علی خلقه بعد التوحید احب الیه من الصلاة ﴾ یعنی حق تعالی بعد
التوحید خلقی اوزره صلاتدن محبوبتر بر شیٔ فرض ایلمدی ﴿ ولو کان شیٔ احب
الیه من الصلاة لتعبد به ملائکته فنهم راکع وساجد وقائم وقاعد ﴾ اکر
صلاتدن محبوبتر حقه برشیٔ اولیدی ملائکه حقه انکله عبادت قیلهلردی ٭

پس ملائکه دن بعضیسی راکع و بعضیسی ساجد و بعضیسی قائم و بعضیسی قاعددر ومصلی اولان بو جمله یی جامعدر پس افضل کل عبادت اولدیغنه شك وشبهه یوقدر وعلامت ایمان اولدیغنه دلائل و براهین چوقدر که آنکله مؤمنك ایمانه استدلال اولنور مثلا اکر صورتا بر کافر یا جماعتله ویا منفردا نماز قیلسه انك ایمانه حکم اولنور واکر صورتا بر مؤمن جماعتی وصلوتی ترك ایلسه متعمدا ※ آنك کفرینه حکم قیلنور کرکسه کلمهٔ توحیدی کتورسن وسائر احکام شرعیه یه اقرار قیلسون ※ پس ای اخی صلوة بر شمع الهیدر که انکله تاریك اولان دللر منور اولور ﴿ کما قال علیه السلام صلوة الرجل نور فی قلبه فمن شاء منکم فلینور ﴾ وکشاینده ابواب جناندر که انکله مغلق اولان جنت قپولری آچلور ﴿ کما قال علیه السلام الصلوة مفتاح الجنة ﴾ ودخی ﴿ الصلوة عماد الدین فمن اقامها اقام الدین ومن هدمها هدم الدین ﴾ فحواسنجه دینك ستونیدر هر کیم آنی ترك ایدر دین واسلامی ترك ایدر وهر کیم اکا اقامت ایدر طریقته وآخرته مؤمن ومسلمان کیدر (نظم) دین ترانیست ستون جز نماز ※ بر قیاش چوستون سر فراز (نثر) پس مؤمن سالك آنی نیجه ترك ایدر ونیجه اکا مساعد قیلر که معراج مؤمن اولمسی محققدر تنویر درونه طالب اولان نه حاله اکا میل ایلمز که بر مصداق ﴿ قرة عینی فی الصلاة ﴾ قرة العیون اولمسی مصدقدر صلوة اولدر که ادنی مرتبه سی ﴿ ان تعبد الله کانك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك ﴾ فحواسی اوزره حق کورر کبی ویاخود حق کورر کبی نماز قیله سن واعلا مرتبه سی حضرت علی بیوردیغی کلام اوزره که ﴿ لم اعبد ربا لم اره ﴾ بیورمشلردر بلا تخییل ولاتشبیه ولا کیفیة ولا کمیة بصر بصیرتله ودیدهٔ سر یرتله مشاهدهٔ محبوب قیله سن ومناجاتی وعرض حاجاتی ومخاطبات ومکالماتی علی وجه المعاینه والمشاهده ایده سن لا علی طریق الغیبة والغفلة زیرا جناب حق صلوتی عبد یله کندی ما بیننده تقسیم ایلمشدر عبد حقه خطاب ایلر وحق دخی قولنه کلام مستطاب سویلر عبدك کلام وخطابی ظاهردر اما حقك کلامی خفیدر هر کس انی فهم ایده من الا ارباب کمال صحیحینده وارد اولمشدر که ابو هریره حضرتلری روایت ایدرلر جناب حق حدیث قدسینده بیوررلر که ﴿ قسمت الصلوة بینی وبین عبدی نصفین فنصفها لی ونصفها لعبدی ﴾ یعنی بن صلوتی قسمت قیلدم بنمله قولم ما بیننده نصفی بنم ایچون

وتصفی قولنم ایچون (فاذا قال العبد بسم الله الرحمن الرحیم یقول الله ذکرنی عبدی
واذا قال الحمد لله رب العالمین یقول الله حمدنی عبدی واذا قال الرحمن الرحیم
یقول الله اثنی علی عبدی واذا قال مالک یوم الدین یقول الله مجدنی عبدی) بورابه
کلنجیه دک جمیعا حق ایچون اولاندر ﴿ واذا قال العبد ایاک نعبد وایاک نستعین
یقول الله تعالی هذا بینی وبین عبدی ولعبدی ما سأل ﴾ یعنی نعبد حق مخصوص
اولاندر ونستعین عبده عاید اولاندر ﴿ واذا قال العبد اهدنا الصراط المستقیم
صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین یقول الله هذا لعبدی
ولعبدی ما سأل ﴾ یعنی بو فقره صاتی عبدم ایچوندر وعبدم ایچون استدیکی
مراد واردر پس (المصلی یناجی ربه) خواسنجه مصلی هر وقتده ربیسیله بویله
مناجات ایلمه دروکا عرض حاجات ایلیوب مکالمه قیلمه دیر ﴾ پس کرکدر که
عبد سیدی حضورنده حضوع وخشوع اوزره اوله یمین وشماله التفات ایتیه
وقلبی حقدن غیری یه کتمیه تا کیم عتاب حقه مستحق اولمیه حدیث صحیحده
وارد اولمشدر که ابو هریره حضرتلری روایت ایدرلر ﴿ قال رسول الله
صلی الله علیه وسلم اذا قام العبد الی الصلوة فانه بین ید الرحمن فاذا التفت العبد
قلبا او قالبا قال له الرب الی من تلتفت من هو خیر لک منی یا ابن آدم اقبل الی فانا
خیر لک ممن تلتفت الیه ﴾ معنای شریفی بن برقول صلوته قائم اولسه اول رحمانک
اوکنده در پس بن یا قلبا ویا قالبا بر شیئه التفات ایلسه رب العالمین
اکا دیر که نه کمسه یه التفات ایدرسین کیمدر سکا بندن خیرلو یا آدم اوغلی
بکا توجه ایله بنم سکا التفات ایلدکم شیدن خیرلو ﴾ پس صلوة ایچره بر شیئه
نکران اولمق ویمین وشماله التفات قیلمق ویا صقالیله ویا خود بارمقاریله اوینامق
عدم خشوعدن حاصل اولور ﴿ کما قال النبی اذ رأی رجلا یعبث بلحیته لو خشع
قلبه لخشعت جوارحه ﴾ وعدم خشوع حضور قلب اولماسقدن حاصل اولور
پس ﴿ لا صلوة الا بحضور القلب ﴾ خواسنجه قلبله اولمیان نماز صحیح نماز اولمز
بلکه (نظم) سر بزمین زدم بهوا میکند ﴾ این عبادات خدا میکند (نثر) بیتک
معناسی اولاور شیخ حضرتلری فتوحاتده بو رایه مناسب بیورورلر که ﴾ وکم من
مصل ماله من صلاته ﴾ سوی رؤیة المحراب والکد والتعب (نثر) حضرت مولانانک
(مثنوی) بچیرون آراز بیضهٔ نماز ﴾ سر مزن چون مرغ بی تعظیم وساز ﴾
بیوردقلری بلا خشوع ولا تعظیم اولان نماز در که تعدیل ارکان ایتیه
بلکه بلا تعدیل ولا تعظیم بر تاج کره علی الفور اینه چیقه واتی نماز عد ایلیه

حضرت نبی بو شکل صلاة قیلان کسه‌لره اشر ناس بیورمشدر نتکم
بو حدیث شریفده بیوررلر ﴿ قال الا اخبرکم باشر الناس سرقة قالوا من
یارسول الله قال الذی یسرق من صلاته لایتم رکوعها وسجودها ﴾ معناسی
شریفی حضرت پیغمبر علیه السلام اصحابنه بیوردیلرکه آگاه اولڭ سزه
خبر ویره‌یمی ناسڭ سرقه یوزندن زیاده شرلوسی کیمدر * اصحاب کرام
دیدیلرکه کیمدر یارسول الله بیوردیلر شول کسه‌درکه صلاتندن خرسزلق
ایلر رکوعنی وسجودنی تمام ایلمز وتعدیل ارکان قیلمز بلا ذوق وکسل اوزره
صلاة قیلر وصلاتدن حظ آلمز بوشکل کسه‌لر روی فلاحی کورمز ولذت
صلاحی بولمز پس دنیا وآخرتده فلاح بولنلر برفحوای ﴿ قد افلح المؤمنون
الذین هم فی صلاتهم خاشعون ﴾ صلاتی خشوع وخضوع اوزره قیلان
مؤمنلردر وعشق ومحبت حقدن نصیب آلانلر ﴿ والذین هم علی صلوتهم
یحافظون ﴾ معناسنجه اوقات خمسه‌ده صلوته مواظبت قیلنلردر پس
عاشق صادقڭ شانی اولدرکه محبوبڭ خدمت وطاعتنه ومعشوقڭ
مشاهده ومکالمه‌سنه هر وقتده منتظر ومهیا اوله وبعد اداء الصلاة
والمکالمات مع قاضی الحاجات صلوة آتیه‌یه ووقت معهوده‌یه منتظر
وآرزومند اوله که بر وقت آخر دخی کلسه وعبادت محبوبه حاضر اولسم
وانڭ امرنی اداقیلسم دیو مترقب اوله زیرا عاشق حق اولانڭ تمنی وآرزوسی
بودر نتکیم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر ﴿ المحب یمنی ویشتهی
انه لا یزال فی مشاهدة محبوبه علی الدوام ومناجاته فکیف اذا دعاه الحبیب
الی ذاك بقوله حی علی الصلوة وقد قامت الصلوة فبا الضرورة یبادر
ویسابق الی ما دعاه لیتلذذ بشهوده ومناجاته ﴾ معناسی بودرکه محب
وعاشق تمنی واشتها ایلرکه علی الدوام مشاهدهٔ محبوبندن ومناجاتندن
زائل اولمیه * پس اول وقتده که اول محبی حبیب اول مشاهده ومناجاته
صلوته کلڭ دیڭ قولیله دعوت قیله اومنتظر ومتوقع اولدیغنکز وقت که
صلاته قریب اولدی دیو مژده قیله پس محبوبڭ دعوتنه بالضروری
مبادره ومسابقه ایلر انڭ شهود ومناجاتیله متلذذ اولمدن اوتوری * پس
بر عاشقڭ که کاری میقات صلاتده مشاهدهٔ محبوب قیلمغه انتظار اوزره
اوله وکمال حظی ولذتی صلاتده بوله اول عاشق دائما صلوة ایچره اولور
﴿ کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم الانسان فی صلاة مادام ینتظر

الصلاة ﴾ معناى شريفى انسان صلاتده در مادامكه صلاة آخره منتظر
اوله ديمك اولور شيخ حضرتلرى فتوحاتده ﴿ والذين هم على صلاتهم
يحافظون ﴾ آيتنى تفسير ايدوب بو جمله مناسب بيورديلر كه
﴿ اى يداومون عليها ويؤدونها فى اوقاتها فالمراد
بالمحافظة والمداومة كلما جاء وقتها فعلوها وان كان بين الصلوتين امور ومن هذا
حصل الدوام للمصلين ﴾ معناى شريفى ودخى شول كمسهلر فلاح بولديلر كه انلر
صلوة اوزره محافظه قيلديلر يعنى مداومت قيلديلر واوقاتنده آنى ادا قيلديلر بزم برا
محافظه ومداومتدن مراد هر باركه صلوتك وقتى كلدى انى ادا قيلمقدر اكرچه
بين الصلوتين نجه امور دخى واقع اولورسه ده بو اجلدندر مصلى اولنلره صلات
دائمه دردينمى ٭ نتكيم حضرت مولانا بو كا مناسب بيورديلر (مثنوى) پنج وقت
آمد صلوة قائمون ٭ عاشقانرا فى صلوة دائمون (نثر) معناسى قائم اولان جماعتك
صلوة بش وقت كلمشدر ٭ پس بش وقت نمازى ادا ايدوب كندو كارلرينه
مشغول اولورلر اما عاشقلر ايچون صلوتده دائم اولمق واردر يعنى بش وقتدن
ماعدا دخى صلوة نافله يه مداومت ايتلرى واردر زيرا بش وقتده مناجات ومكالمه يه
قناعت ايتمزلر بلكه هر وقتده مشاهده ايتمك استرلر ٭ پس صلوته مداومت ايدرلر
شكلمزده بعض ملحدمشربلر اونلر بش وقت نمازى بيله ترك ايلمرايشدر وبو بيتى حجت
اتخاذ ايدوب ٭ بزنما واورا ينكه ﴿ عاشقانرا فى صلاة دائمون ﴾ يعنى بزدائما
مشاهدهٔ حقده ايدكه بو بش وقتده اولان مشاهده يه احتياجمز قالمدى ديك
مراد ايلرلرايمش ٭ باخصوص كه بونك لفظندن صلوة ترك ايلمك معناسى من بعد
مستفاد اولمز ودخى مخالف بو بيت كثرت صلوته دلالت قيلور وانلرنصكره بواولى
اوزره جمله انبيا واوليايى تكذيب ايتمش اولور وقرآن وحديثك معناسى
تخريب قيلمش اولور فنعوذ بالله من هذا الاعتقاد جناب حق بو صفتلو تارك
صلوة اولان كمسه لرك حقنده بيورديلر كه (فخلف من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة
واتبعوا الشهوات فسوف يلقون غيا) يعنى مصلى اولان انبيا واوليادن نصكره
بر يرامز قوم كلدى كه صلوتى اضاعه ايدرلر ياخود وقتينه قيلمزلر ونفسلرينك
مشتهياتنه وهواسنه تابع اوله لر پس بو صفتلو كمسه لر عن قريب جهنمك ايچره
غيا قيوسنه القا اونه جقلرو ويل وعذابه كرفتار قيلنه لر ﴿ كما قال الله فى حقهم
فويل للمصلين الذين هم عن صلاتهم ساهون ﴾ اى غافلون غير مبالين بها) پس
اى قرنداش بيلكه بر كمسه عاشق حق اولمز مادامكه حضرت پيغمبره متابعت

قلبه ﴿كما قال الله تعالى ان كنتم تحبون الله فاتبعونى يحببكم الله﴾ و برسالتك حقك
امرینه عصیان ایارکن محبت دعواسن قیلمه کذاب ومدعیدرز یرا معصیته
مصراولمغه حب حق رائحة الحمدر نیجه ممکندرهم بر محبوبی سورم دیه سن
وهم بیوردیغن طوتمیه سن تنکیم بو محله متناسب مشایخ‌قتی کوزل بیورمشلردر
﴿ شعر ﴾

❊ تعصی الاله وانت تظهر حبه ❊ وهذا وربی فی القیاس بدیع ❊
❊ ان کان حبك صادقا لاطعته ❊ ان المحب لمن یحب مطیع ❊

(نثر) بو ورطه‌یه دوشنلرك اکثری کلمات مشایخك سرینی بیلمدکلرندن وتأویل
وتحقیقنه قادراولمیوب ظاهرینه حمل قیلدقلرندن دوشرو بعضیسی دخی
بو ورطه‌یه دوشنلره مصاحب اولمغه بو کردابه کرفتاراولورمز الق اقدام اولان
کلمات چوقدر امابعضیسنی بو مختصرده ایراد ایلدم تامعلوم اوله که مزلقه اولان
کلام نه کونه کلامدر وانلرنه معنیله تأویل قیلورلر بعضیسی جنید حضرتلرینك
بو کلامیله حجت ایراز ایلروا خودبینی درونده راز ایدوب محرم اولنلره سویلر
اول کلام ﴿التوحید اسقاط الاضافات﴾ بیوردقلریدر پس بونلر تکلیفات
شرعیه‌یی دخی اسقاط اضافات عد ایلیوب دیرلر که توحید حق اولدر که
بو تکلیفاتی کندکدن اسقاط ایده سن دیرلر اما بیلمزلر که حضرت جنیدك
بو کلامندن اسقاط تکلیفات شرعیه لازم کلمز زیرا اضافاتدن مراد خلقه
مضاف اولان افعالدر خیر وشر هرنه ایسه ❊ پس حق توحید ایلك اولدر که
خلقدن صدور ایلین افعال واحوالك موجد وخالقنی حق بیله سن ﴿والله خلقكم
وما تعملون﴾ فحواسنجه خلقه مضاف اولان اعمالك جمیعسنی خالق حقدر
دیه سن پس توحید اولدر که خلقدن اول اضافاتی اسقاط ایدوب خالقنی حق
بیله سن ای اخی بو کلام دخی چوق معناکوتورروبجه اسرارغامضه‌یی جامعدر
ولکن نظام شرعه خلل ویرن اغیار مارروخائناره حجت اولمسون دیو کتم اولندی
ای اخی انبیا واولیانك هر بری مخزن اسرار وحدت ایکن اسراری بو یدی اخفا
ایتشلر وعبودیت وبندهلکدن غیری نسنه کتمشلردر پس کرکدر که سالك
هرنقدر نورونده مستغرق اولسه حد شرعدن وعبودیتدن طشره کتمیه
تاحقك اسم مضلی ومکارلکی و حلمنه باتمیه وبعضیلردخی ﴿الفقیر لا یحتاج الی الله
واذا تم الفقر فهو الله﴾ کلامندن کمراه اولمشلردر دینلرین تباه قیلمشلردر ❊ دیرلر
که فقیر که کمال فنایه ایره کندوقالمز و حقه محتاج اولمز وشول وقتده که فقر وفنا تمام

اوله پس غیریت بر طرف اولور والله اولور دخی دیرلر که چونکه فقر وفنا نهایته ایره وسالك اولمزدن اول اونه موتا حکمنده اولور وتکلیفات شرعیه دن قورتاور واوامر شرعیه دن نجات بولور و بو کونه یدنلرله هر بری نفسنه حجت قیلور (مثنوی) شرع بهر زندکان واغنیاست * شرع بر اصحاب کورستان بکجاست *
مرده ازیك روست فانی از کزند * صوفیان از صد جهت فانی شدند *
آن کروهی کز فقیری بی سرند * صد جهت زان مردکان فانی ترند (نثر)
پس کلام اولك جوابی بودر مشایخ دیمشلر که بو کلام شطحیات فقرادر معمول به دکلدر فرض ایده لم که شطح اولمامش حقد محتاج اولمین فقیره کله لم وفقرنه زمانده تمام اولور انی دیه لم حقه محتاج اولمین فقیر اولدر که محضا فانی اوله وصرف نور حق اوله حالا بدنی آتشه کیرسه یانمیه وصویه باتمیه و بیك ییل ملامتك ییمه یکه محتاج اولمیه فرضا قتل ایلسه لر الم قتلی بیلمیه وانی هلاك قیلسه لر اکاغم کلمیه جلال وجمال انك یانده مساوی اوله عذابده اولمق ایله صفاده اولمغی فرق ایتمیه زیرا حقه محتاج اولمین فانینك صفتی بودر واهل قبوردن یوز درجه زیاده فانی اولانك حسب حالی بویله اولمقدر * پس برکسه که دخی اکل وشربك لذتن بیله وحظ نفسله بدنی پرورش قیله بلکه دخی بشریت عالمنده اوله نه حالله کندوبی موتادن عد ایلر و بوزعمله نفسه رخصت ویروب کندودن اسقاط تکالیف ایلر موتی حکمنه اوروقتی مردانه لکسدر قنده قالدیکه یوز درجه انلردن ایلرو کیدسن موتی حکمنه واصل اولنلرك حالی بودرکه اکر جمیع عالم انی پامال ایلسه لر دی اول نطقه کلمیه ومضطرب اولمیه واکرچو بلرله اورسه لر کال فناسندن انی طویمیه پس بو مرتبه یه ایرمیندن تکلیف ساقط اولمز وحضرت مولانانك بو بیتلرنده اولان شرعدن مراد شویده اولان محاکمه ومحکمه وقاضی حضوریدر تحکیم برکسه بر صوفی یه بر طبنجا اوروب اول صوفی انی قاضی یه آلوب کیدر بعدنی کلام مابینده قاضی الزام ایچون صوفی یه دیر که ای صوفی بوشرع ومحکمه احوالی اغنیا واهل دنیانك کاریدر پس سنکه درویش وفانی اولهسن ومرده مقامن بولهسن بو دعوا وطلبده نیلرسن پس معلوم اولدیسه بوشرعك اغنیا ایچون اولسندن عبادات وطاعاتك اهل فنادن اسقاطی لازم کلمز بلکه مرتبه عقلده اولدقجه برکسه دن فرائض وواجباتك ترکی ممکن اولمز وصحیح فقیر وفانی اولان کمسنه اکر مرتبه استغراقه وارسه وعقل واختیار آندن زائل اولسه جناب حق انك اعضا وجوارحنی شرع اوزره حفظ ایلراندن

(خلاف)

خلاف شرع بر فعل صادر اولمز دیمشلر قنده قالدیکه صلواتی ترك ایده لر و بوحالك شاهدی تفسیر حقایقده مذکور بولنان اکثر کتب مشایخده مسطور درکه ابوالحسن نوریدن نقل اولنور ﴿ قال فیه ان اباالحسن النوری بقی فی وله سبعة ایام لم یأکل ولم یشرب ولم ینم یقول الله الله فاخبر الجنید بذلك فقال انظروا المحفوظة علیه اوقاته ام لا فقیل انه یصلی الفرائض فقال الحمدلله الذی لم یجعل علیه للشیطان سبیلا ثم قال قوموا حتی نزوره ﴾ یعنی تفسیر حقایقده دیرکه تحقیقا ابوالحسن نوری وله واستغراقده یدی کون یدی کیجه یمدی واچمدی واویومدی وباقی قالدی الله الله دیدیکی حالده پس جنیده انك بوحالی خبراولندی دیدیکه نظرایدك انك اوقاتی محفوظمیدر یاخود دکلمیدر پس دیدیلرکه فرائضنی قیلر پس جنید دیدیکه الحمدلله اول الله که انك اوزرینه شیطانه یول قیلمدی اندنصکره دیدی قالقك بزانی زیارت ایده لم ✲ پس بومعنا اولیانك عندالاستغراق محفوظ اولمسنه دلالت ایدر بوذکراولنان صرف تجلی وحدت ظهور ایلیوب عابد ومعبودلك تعینی وساجد ومسجودلك اعتباری وعاشقك اراده واختیاری بالکلیه فانی اولدیغنه کوره درکه بومرتبه ده حق بونلرك کندولکلرین بالکلیه آلوروادبه مخالف کاردن جارحه لرین حفظ قیلور ابوندن اصعب برمرتبه دخی وارکه نوروحدت مع احکام الکثرة تجلی ایلرو متجلی لهك وجودنی وارادتنی واختیارنی من وجه محوایلر ومن وجه محوایلمزکه بشریتك دخی حکمی قالور بومرتبه ده سالك بغایت متحیراولور نتکیم بومرتبه یه مناسب امام قشیری شبلی حضرتلرندن نقل ایدرلر ﴿ قام الشبلی یوما الی الصلوة فلما شرع قال یا ویلاه ان صلیت جحدت وان لم اصل کفرت فبقی زمانا طویلا ثم قضی صلاته ﴾ یعنی برکون شبلی نمازه قائم اولدی وقتاکیم شروع ایلدیسه دیدیکه یا ویلاه اکر نماز قیلرسم منکر وجاحد اولورم واکر قیلمزسم کافر اولورم چوق زمان بوحیرتده طوروب اندنصکره قضا ایلدی بوکلامك توضیحی بودرکه اول زمانده که شیخ شبلی نمازه حاضر اولدی دخی عالم کثرتك حکمی غالب ایمش پس صلوته شروع ایلدکده عالم وحدت منکشف اولوب کورمشکه مطیع ومطاع وعبد ورب هپ برابر اولمش ✲ پس اکر صلوتی عابد ومعبود مغایر دیو قیلرسه بوخود اویله دکل وبوتقدیرجه نوروحدته منکر وجاحد اولور واکر معبود وعابد ومسجود وساجد عین واحد اولمش دیو صلوتی ترك ایلرسه کافر اولور پس

بو مقامده اولیا حیران قالورلر بو مرتبه ده شیخ حضرتلری دیباجهٔ فتوحاتده بیورورلر ﴿ العبد رب والرب عبد * فیالیت شعری من المکلف * ان قلت عبد فذاك میت * او قلت رب انی مکلف ﴾ معنای بیت عبد ربدر ورب عبددر * پس بو تقدیرجه نولیدی بن بیلیدمکه مکلف کیمدر اکر سن دیرسککه مکلف عبددر پس اول عبد من حیث الحقیقه فانی ومیتدر واکر سن دیرسککه مکلف ربدر رب نه حالله مکلف اولور ای اخی بو بیت چوق سوز کوتورور ولکن سکا اجمالا شرح ایلیم که قلیل کثیره دلالت ایلیه اهل الله دیرلر که (لاموجود الا الله) فحواسنجه من حیث الحقیقه الله در که اسما وصفاتیله متجلیدر وبو عالم کثرت انک اسما وصفاتنک مظاهریدر پس عبد دخی بر مظهردر بو تقدیرجه عبدك مرآت وجودنده ظاهر اولان حقدر پس عبد کندوده ظهور ایلین تجلی اعتباریله ربدر ورب دخی بو وجود مقیددن ظهور ایلدیکی حیثیتدن عبددر پس چون موحدك شهودی بو مرتبه یه ایرسه اکر نور وحدت غلبه قیلرسه عبدی فانی ومیت کوروب جمله ده ربی مشاهده قیلور واکر عالم کثرتك حکمی غلبه قیلرسه عبدی مکلف وعابد ربی اولور واکر وحدتله کثرتك احکامی متساوی وجود عبدده ظاهر اولورسه متحیر قالور ودیر که ﴿ فیالیت شعری من المکلف ﴾ ای اخی بورادن سوز چوقدر ارباب کمالك بو احوالی قیل وقال ایله بیان اولنمز وکلاملرین فهم ایتمکله عیانه کلمز پس برکمسه تا بو مرتبه یه وارمینجه بولذتی بولمز وبو چاشنی یی طویمز ومجرد بو احواله واسراره عرفان فائده قیلمز بلکه بو ذکر اولنان حالات وجدانیدر پس مرتبهٔ بشریتده ودام عالم کثرتده کرفتار اولان اهل عرفان بو جمله دن حر وآزاد اولان اهل وجدانك حالنه کندو حالنی نیجه قیاس ایدر وکماله ایرن کمسه ایله کماله ایرمینك کارین نیجه مساوی کورر (مثنوی)

کار پاکانرا قیاس از خود مکیر * کرچه ماند در نبشتن شیر وشیر * تو قیاس از خویش میکیری ولیك * دور دور افتادهٔ بنکر تونیك

(نثر) اکر بر طالب دخی نفس وبشریته مبتلا ایکن مجرد بو ذکر اولنان حالته ووحدت ذاته وعالم کثرته علم وعرفانی اولدیغندن نفسی بو کاینسه که بو جمله ده ظاهر اولان وتصرف قیلان حقدر پس سن دخی سائر اولیا کبی برآلتسن پس انلردن بعضیسندن نقل اولنور که حین استغراقده صلوته اقامت ایتمشلر وسمت عبادت وطاعته کتمشلر پس سنك دخی بو مرتبه‌ك استغراقدر که وحدتدن غیری کورمزسین وحقدن غیری بیلمزسن بو شکل خاطره مکر الهی واغوای

(شیطانیدر)

شیطانیدر نعوذ بالله * اهل اللهدن هیچ بریسی امر شرعه مخالف خاطره ایتمزلر وشرع شریفه مخالف اولان شیئه کتمزلر فرضا بونلرك خاطرینه وقلبنه بویله بر افکار ناشروع کلسه آنی منکر نهی وخواطر شیطانی بیلورلر وجناب حقه اندن استعاذه قیلورلر واعوذ بك منك یارب دیرلر پس مرتبه بشریتده اولان بالکلیه نور حق اولماینجه نفسنی قیاس ایلرلر نیچون حضرت مولانا طالب کندی حالنی انلره قیاس ایلمسون دیو بو ابیات شریفه ایله تأکید بیورورلر (مثنوی)

ای مری کرده پیاده با سوار * سر نخواهی برد اکنون پایدار * گفت پیغامبر که ای طالب جری * هین مکن با هیچ مطلوبی مری * کاملی گر خاك گیرد زر شود * ناقص ار زر برد خاکستر شود * چون قبول آید پیش او دانش شود * جهل شد علمی که در ناقص رود * هرچه گیرد علتی علت شود * کفر گیرد کاملی ملت شود (نثر) وشیخ حضرتلری دخی بیورلر که * (نظم) *

* سوف تری اذا انجلی الغبار * هل فرس تحتك ام حمار *

(نثر) پس ای قرنداش سوز چوق ودبدبه نهایتیوق همان عاشق حق اولان بر وقت ترك ایتمك کرك وجماعتله اوقات خمسه یی ادا قیلمق کرك زیرا جماعت سنت مؤکده در حتی اگر بر قوم جماعتی ترك ایلسه‌لر انلرك آلات حرب ایله اوزرلرینه واروب مقاتله ایتمك واجب اولور واگر یالکز بر کمسنه ترك ایلسه دنیاده تعزیره مستحق اولور وآخرتده نار جهنمه گیرر * کما قال صلی الله علیه وسلم اتبعوا السواد الاعظم فان الجماعة رحمة ویدالله علی الجماعة ومن شذ شذ فی النار * معنای شریفی دیمك اولورکه اگر اعتقادده واگر اداء فرائضده اهل سنت وجماعته تابع اولك زیرا جماعت رحمتدر وحقك نصرتی ونعمتی جماعت اوزره‌در وشول من که جماعتدن اوزیلوردن خارج اوله جهنمه چقر الله سبحانه وتعالی سلکلری ترك اولنور والجماعة اولندن محفوظ ایلسون بالقلم والنون وما یسطرون

* (باب خامس) *

زکوتك انواعنی وانفاق وسخاوتك اصنافنی بیان ایدر وبخل وشحك فضاحتی عیان قیلر) ایها الاخ الاعز والاکرم بالکل که مؤمنه واجب اولنلرك بری دخی زکوتدر اول وقتده واجب اولورکه نصابه مالك اوله وانك اوزرینه حولان حول قیله وجوبنه دلیل بو آیت کریمه در * کما قال الله تعالی واقیموا الصلوة وآتوا الزکوة واقرضوا الله قرضا حسنا * زکوة صدقه مفروضه‌یه دیرلر

وفرض صدقهٔ تطوعه اطلاق ایدرلر پس صدقهٔ مفروضه یه امر وارد اولدیغی کبی صدقهٔ تطوعه دخی امر وارد اولوب صدقهٔ مفروضه اوزره عطف اولندی ❊ پس برکسه‌نك اکر طریقمزده اولسون یا اکر غیری طریقده اولسون حوایج اصلیه سندن زیاده مالی نصابه یترسه اکا زکوتی علی وجه المشروع مالندن اخراج ایدوب صالح اولان فقرایه اعطا ایلمك واجب اولور ❊ اکر سؤال اولنورسه که بزم طریقمز طریق فقردر واکثری بی نصاب فقرادر ❊ پس فقرانك دخی زکوتی اولورمی بزدیرزکه نعم هرشیئك زکوتی واردر دیمشلر ومشایخ سلف بوسوزی خوب ادا قلمشلر دیمشلرکه ﴿زکوة الاغنیاء انفاق اموالهم الی الفقراء وزکوة الفقراء ان یخرجوا من قلوبهم الاعتماد الی الاغنیاء وزکوة العاشقین ان یبذلوا ارواحهم فی محبة المولی وزکوة العارفین ان ینفقوا من احوالهم الی اهل الولاء (مثنوی) آن درم دادن سخی را لایقست ❊ دادن جان خود سخای عاشقست ❊ آنچه حق دادت برای حق بده (خویش را در بازتابابی فره ❊ بعض تفاسیرده جمله دن جواهر التفسیرده بویله ذکر ایلمشکه زکوة اغنیا فقرایه انفاق واحساندر وزکوة دولت معاونت ضعیفاندر زکوة اولاد احسان یتیمان وزکوة خانه رعایت مهماندر وزکوة صحبت اجتناب عن العصیان وزکوة دین مخالفت شیطان و زکوة علم تعلیم طالبان ومتعلماندر ❊ پس علم دخی زکوتی اولدیغیچون حضرت نبی آنی کنزه تشبیه ایلدی بیوردیکه ﴿ان علما لایقال به ککنز لاینفق منه ﴾ یعنی تحقیقا شول علمکه دینلیه وسویلنمیه اول خزینه کبیدرکه انك زکوتی ویرلز وانفاق اولنمز زکوتی امساك ایلین کمسه‌یه نیجه عذاب اولنورسه علمی دخی طالبنه انفاق ایلمین کمسه‌یه یوم قیامتده اویله عذاب اولنه ﴿کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من سئل عن علم علمه ثم کتمه الجم یوم القیامة بلجام من النار ﴾ یعنی برکمسه برعلمی بیلسه و اول علمدن سؤال اولنسه اندنصکره طالب ومستحقدن کتم قیلسه یوم قیامتده آتشدن اغزینه لجام اوریله بوتهدید اعتدن ومستحقدن کتم ایلدیکنه کوره دروالا نااهلدن علمی کتم ایلك واجبدر نتکیم حضرت شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر ﴿قال علیه السلام لاتعطوا الحکمة الی غیر اهلها فتظلموها ولاتمنعوها عن اهلها فتظلموهم ❊ فانفاق الحکمة عین زکوتها ولها اهل کما للزکوة اهل فاذا اعطیت الحکمة الی غیر اهلها ضاعت کما ضاع المال بعد اخراجه ان لم یصل الی مستحقه) یعنی نبی علیه السلام بیوردیکه اهلی اولمینه اعطا ایلمك اکر اعطا ایلرسکز

اول حكمته ظلم ايلرسز واهلندن دخی منع ايلمك اكر منع ايلرسكز اول حكمتك
اهلنه ظلم ايلرسز شيخ حضرتلری دخی ديركه حكمتی انفاق ايتمك عينی انك
زكوتيدر پس اول حكمتك اهلی واردر زكوتك اهلی اولديغی كبی چون حكمت
اهلی اولمين كمسه لره اعطا ونسه ضايع اولور تنظيم مال بعد الاخراج من اصله
مستحقنه واصل اولمسه ضايع اولديغی كبی (مثنوی) بد كهررا علم وفن آموختن
* دادن تيغی بدست راهزن * تيغ دادن دركف زنگی مست * به كه
آيد علم ناكس را بدست (نثر) پس مالك اهلنه اعطا اولنمسی لازم وواجب اولديغی
علمك اهلنه اعطا اولنمسی بطريق الاولی زيرا علم ومعرفت مال دنيادن
هزار بار اولیدر و باذل علم باذل درهم ودينارادن اجود واسخی در ومرتبه
بوندن دخی افضل واعلادر * كما قال الحكيم الترمذی الجود التام بذل
العلم فان متاع الدنيا عرض زائل ينقصه الانفاق والعلم عكسه فانه دائم
وباق * يعنی جود تام بذل علمدر زيرا متاع دنيا بر عرض فانيدركه انفاق
انی ناقص قيلركه مابوكه علم بونك عكسيدركه اول دائم و باقيدر وانفاقله
زياده اولور امام راغب وبيضاوی بو آيتك معناسی بوكونه تفسير ايتمشلركه
* قال الله تعالی ومما رزقناهم ينفقون ای ومما خصصناهم به من انوار المعرفة
يفيضون * جناب حق تعالی مدح ايدوب بيوررلركه متقيلر اول
كمسه لردركه غيبه ايمان ايدرلر وصلوته اقامت ايدرلر ودخی بزم انلره
تخصيص ايلديكمز انوار معرفتدن طالبلره انفاق وافاضه ايدرلر * پس
سالكه لازمدركه كندی يه زياده محبوبتر اولان اكر علميدر ويا مالدر وياخود
بدندر هرنه ايسه محبوبی يولنده بذل ايليه تا انك وصلتنه وقربتنه نائل
وفائز اوله * كما قال الله تعالی لن تنالوا البر حتی تنفقوا مما تحبون * بردن
مراد عند العابدين حسنه وجنتدر اما عند العاشقين وصلت وقربتدر
پس وصاله وقربت حقه بركمسه نائل اولمز حتی كندی يه احب اولان شيئی
انفاق ايتميه (نظم) اكر بهره هی بهرستانی * زرافشانی عوض جوهرستانی
چو خواهی ميوهٔ بهرفشاندن * نهال نفرهی بايد نشاندن (نثر) بو يولده
نان بذل ايدن خوان بولور وجان بذل ايدن واصل جانان اولور انكچون
حضرت (نظم) نان دهی كر بهر حق نانت دهد * جان دهی كر بهر او
جانت دهد * بيوررلر وانكچون مشاهدهٔ جانان بذل جانه مشروط اولمشدركه
عاشقه جانی جميع اشيادن احمدر * پس وصال جانان دخی جميع اشيادن

اعزواکرمدر پس غایتله اعز واکرم اولان شیئك قیمت و بهاسی اعز واحب
اولان شیدر اکر بذل ایدرسك هزار جاندن اعز بر محبوبه واصل اولورسن
(نظم) تاجان ندهی بوصل جانان نرسی * تادرد نباشدت بدرمان نرسی *
از ظلمت نفس تانیایی بیرون * حقاکه بسر چشمهٔ حیوان نرسی * ای اخی
بیل که سخا وجودك اعلا مرتبه سی ظلمات نفسانیه دن و مشتهیات
جسمانیه دن خلاص اولمقدر ولذات حوانیه وحظوظ شهوانیه یی ترك
قیلمقدر نتکم حضرت بیوردیلر (مثنوی) ترك لذتها وشهوتها سخاست
هرکه در شهوت فروشد برنخاست (نثر) پس اکر نان واکر خوان واکر علم
واکر عرفان واکر تن واکر جان هرنه ایسه بو یولده که
امساك ایده سن و سمت بخله کیده سن کفر طریقت
وبعد عن الحقیقه در (نظم) چه آدمی چه بهشتی چه دوزخی چه ملك * بمذهب
همه کفر طریقتست امساك (نثر) قال رسول الله صلی الله علیه وسلم البخیل بعید
من الله بعید من الجنة قریب من النار پس السخی مالك * فیوا عجبه جوانمرد
اولندر که قادر اولدوجغن دریغ ایتمیه آنکیچون * نانی ذفقیره که خوانی زاهد
دینلر حضرت بایزید بسطامی بیوردیلر که بلخ دیارندن بر یکت بکا غلبه قیلدیغی
کبی مشایخدن برکسه غلبه قیلمدی * قدم علینا حاج فقال یا ابا یزید ما حد الزهد
عندکم قلت اذا وجدنا اکلنا واذا فقدنا صبرنا فقال هکذا عندنا کلاب بلخ فقلت
وما حد الزهد عندکم قالوا اذا فقدنا شکرنا واذا وجدنا آثرنا * بایزید حضرتلری
بیوردیلر که بلخ دیارندن بر یکت حاجی اولدیغی حالده بزه کلدی و دیدیکه یا بایزید
زهدك حدی ندر سزلرده قشکرده * دیدمکه بولورسق یرز بولمزسق صبر ایدرز پس
دیدیکه بزم بلخك کلابی دخی بویله در پس دیدمکه یا سزلرده زهدك حدی ندر
دیدیکه بولمسق شکر ایدرز بولسق ایثار و بذل ایدرز * حکایه * مناسب برکون
حضرت رسولك مسجدی قاپوسنه بر قونق کلدی حضرت خانهٔ سعادتلرین
تفحص ایتدردیلر برشیء بولنمدی اصحابه توجه ایدوب بیوردیلر که بو کمسه یی کیم
قونق آلور اصحاب سکوت ایلدیلر انصاردن برکمسه ایلرو کلوب انی الدی ومنزلنه
کتوردی حکمت الهیه انلرك دخی قوتی یوغیمش مکر بر کوچك اوغوللری وار
ایمش آنکیچون بر مقدار قوت الی قومشلر ایمش پس خاتون دیدیکه طعامی کتوردکده
چراغی سوندیرملی و یوجهسته اوله ولکن عیه لم تانهمان زلته ارنی طویه
پس طعامی کتوروب چراغی بر بهانه ایله سوندردیلر واغزلرینی چیکنر کبی اوایب

اندن برلقمه المديلر اول قونق جمله سز يوب ياتدي وعلى الصبح بونلر حضرت
پيغمبرك حضور سعادتلرينه كلدكده حضرت تبسم كنان بو آيتي تلاوت بيورديلركه
انلرك شاننده نازل اولدى اول ايت كريمه بودر (ويؤثرون على انفسهم ولو كان بهم
خصاصة ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون) معناى شريفى بونلر ايثار
ايدرلر دي نفسلرى اوزره بذل ايتدككى جودا وكرما اكرچه بونلره فقر
واحتياجلرى دخى اولديسه ده وشول كمسه لركه دفع ومنع ايدرلر نفسلرندن
بخلي انلردر همان رضاى حقه نائزاولوب مفلح اولنلر جناب حق كلام مجيدنده
نفوس انسانيه يى دخى اموال منزله سنده تنزيل بيورمشدر نتكيم اموالنى صدقه
مفروضه ايله تزكيه قيلان فلاح بولديغى كبي نفسنى دخى شح وحرص وآزدن
وسائر اخلاق سيئه دن تزكيه قيلان فلاح بولور (كما قال الله تعالى قد افلح من زكاها
اى طهرها عن درن الاخلاق السيئة وانماها بالعلم والاعمال السنيه) يعنى
نفسنى اخلاق سيئه چركندن تطهير ايليبن واعمال سنيه وعلمله تنميه وتزكيه
قيلان فلاح بولدى ﴿وقد خاب من دساها﴾ وانك اخلاق ذميمه سنى اخفا ايلين
خائب اولدى ✽ پس صفات ذميمه دن اقبحى شح وبخل وحرصدر ركه
سالك نفسنى بونلردن تطهير ايده

﴿ باب سادس ﴾

صومك انواعن وجوعك فضيلتن بيان ايلر ودخى صائميه دنك آداب وار كانن
عيان قيلر ﴿قال الله تعالى يا ايها الذين امنوا كتب عليكم الصيام كما
كتب على الذين من قبلكم لعلكم تتقون﴾ صيامه صام يصوم دن مصدر در قيام
وزننده لغتده امساكه ديرلر وشرعتده اكل وشرب وجماعى ترك ايلمكه ديرلر
نيتله طلوع فجردن غروب شمسه دك ✽ فتوحاتده شيخ حضرتلرى بيوررلركه صوم
لغتده رفعت معناسنه دخى كلور نتكيم صام النهار ديرلر ارتفع النهار معناسن
ويررلر ✽ پس صومه انكيچون صوم ديديلركه صومك سائر عبادتدن درجه سى
ارفعدر و بو صومك ارتفاع شاننه دليل بودركه حضرت رسول اندن مثليتى
رفع ونفى قيلدى نتكيم نسائى ابو امامه دن بو حديث شريفى روايت ايلركه
بيوررلر ﴿اتيت الى رسول الله فقلت يا رسول الله مرنى بامر آخذه عنك فقال
عليه السلام عليك بالصوم فانه لامثل له﴾ يعنى ابو امامه ديركه بن رسول
حضرتلرينه كلدم وديدمكه يا رسول الله بكا برامر بيوركه بن انى سندن اخذ
ايدم پس حضرت بيورديلر صوم سنك اوزركه اولسون زيراكه انك مثلى يوقدر

وصومك مثلی اولمسی آنكچوندر كه صائم صمدیت صفتیله متصف اولور وصومده صمدیت سری بو نور بو اجلدن جناب حق انی كندی یه اضافت ایدوب (الصوم لی وانا اجزی به) بیوردی كه انه دینك اولور كه (انا صمدیة لی ومن اتصف بها فجزاؤه انا كما قال ابو طالب المكی اذا كانت العبادة صفة من صفات الله فجزاؤها هو الله) جزاسنی كندو نفسنه اسناد ایلمه ده اصل نكته بودر مع هذا سائر عباداتك جزاسنی دخی و یرن حقدر ولكن صومك جزاسی سائر عباداتك جزاسندن اعظمدر زیرا كریم بالذات جزایه بنفسه كندو تولی ایلسه قیاس ایله كه اول جزانك عظم شانی نیجه اولمق كركدر ای قرنداش باطنی نفس وهوا ایله ممتلی اولان كمسه نك قامتنه خلعت بشارة (الصوم لی) راست كلمز وجمال مضمون (انا اجزی به) هر تن پرسته یوز كوسترمز (نظم) باطنت از نفس وهوا ممتلی ✲ كی رسدت لذت الصوم لی ✲ هر چه بدان شرع بشارت داده است ✲ از همه بحرانا اجزی به است (نثر) پس معنای آیت كریمه بودر كه ای المهه ایمان كتورنلر سزك اوزریكزه صوم رمضان فرض اولندی نتكیم سزدن اول اولان انبیایه وجمیع امه تا آدمدن الی نبینا نقدر ملل كلدیسه جمله سنه صوم فرض اولندی تا كیم سز اكل وشرب وجماعدن وسائر مفطراتدن اتقا ایلیه سز ای اخی صومك فضائلی وخصایص وخصایلی اولقدر چوقدر كه یازلمق لازم كلسه اسراره نهایت یوقدر اما برقاچ فضیلتنی بیان ایدهلم تا طالب حق انك عظم شاننه واقف اوله جمله دن بری جناب حق حدیث قدسیسنده بیورر كه ﴿خلوف فم الصائم اطیب عندی من المسك﴾ یعنی صائمك آغزی رایحه سی بنم قتمده مسك اذفردن اطیبدر پس كركدر كه سالك بو رایحه نك حصولی ایچون اكثر ایامنی صائم اوله (نظم) ساز چو نافه شكم خویش خشك ✲ بو كه دمد از نفست بوی مشك ✲ نكهت روزه زلب روزه دار ✲ به بود از نافهٔ مشك تتار (نثر) اهل تحقیق قتنده بو رایحه دن مراد مشام ظاهر ایله احساس اولنان رایحه دكلدر بلكه مشام باطن ایله ادراك اولنان رایحهٔ طاعتدر وبوندر وصائمك بر فضیلتی دخی بودر كه ﴿نوم الصائم عبادة﴾ فحواسنجه نومی عبادت وصمته تسبیح مفهومنجه سكوتی تسبیح وطاعت یرینه كچر وحضرت مولانا فضائل روزه ده چوق قصاید وغزلیات ومثنویات بیورمشلردر جمله قصائدندن بری بودر كه بیوررلر (نظم) بر بند دهان از نان كامد شكر روزه ✲ دیدی هنر خوردن بنكر هنر روزه ✲ كر روزه ضرر دارد صد كونه هنر دارد ✲

(سودای)

سودای د کردار دسودای سر روزه ❊ شیطان همه تدبیرش وان حیله
وتزویرش ❊ بشکست همه تیرش بیش سپر روزه (نثر) سپره عربیه جنه دیرلر
❊ الصوم جنة) حدیثنك فحواسنجه صائم رماح نفس خسیسه‌دن وسهام
ابلیس پرتلبیسدن انکله کندوبی حفظ ایدر ونار جحیمه دخی انی سپر پرده
قیلوب طریق جنته کیدر قرع باب ملکوت ایتمك استین سالك جوع وعطشله
ملکوت قپوسنی قاقر ❊ کما قال علیه السلام ادیموا قرع باب الملکوت بالجوع
والعطش ❊ وسد طرق شیاطین قلمق استین طالب جوع وعطشله انلرك مذاهب
ومجاریسن تنك ایلر ❊ کما قال النبی علیه السلام الشیطان یجری من ابن آدم
مجری الدم فضیقوا مجراه بالجوع والعطش ❊ (نظم) مصطفا کفت می
رود شیطان ❊ همچو خون در مجاری انسان ❊ باید اندر کرسنکی زده چنك ❊
تاشود بروی آن مجاری تنك (نثر) حضرت لقمان اکثریا اوغلنه نصیحت
ایدوب دیردیکه ❊ یابنی البطنة تمیت الفطنة واذا ملئت المعدة نامت الفکرة
وخرست الحکمة وقعدت الاعضاء عن العبادة ❊ یعنی لقمان دیردیکه
ای اوغلجغم امتلا زیرکلکی اولدورر ومعده طولدقده فکر اویور وحکمت
مخروس اولور واعضا عبادت ایتمکدن اوتورر کیرو قالور پس بر کمسه که
پرخوار اوله اول کمسه ظلمات طبیعتدن قورتلمز وچراغ عقلی نور رشد ومعرفتله
منور اولمز وآینه قلبی زنکار غفلت وکدورتدن صیقل وصفا بولمز (نظم) چراغ
دل زسیری تیره کردد ❊ دماغ جان زخوردن خیره کردد ❊ بنور صوم کن دلرا
امزین ❊ که ازصیقل شود آینه روشن (نثر) اهل تحقیق قتنده صومك
اوچ مرتبه‌سی واردر بری عوامك صومی ایکنجیسی خواصك صومی
اوچنجیسی اخص خواصك صومیدر عوامك صومی قارنی اکل وشربدن
وفرجنی جماعدن امساك ایتمکدر وخواصك صومی دست وپای سمع وبصرین
محرماتدن پاك قیلمقدر وجمله اعضا وجوارحن منهیاتدن امساك قیلمقدر (نظم)
هر عضو را بدانکه بتحقیق روزه ایست ❊ تا روزه تو روزه بود نزد کردکار
(نثر) واخص خواصك صومی ❊ قل الله ثم ذرهم ❊ فحواسنجه
جمیع ماسوادن پرهیز قیلمق وجمله هوا وهوسدن فارغ اولمق ولذة محبة
الهی بولمقدر (نظم) روزه خاصان نه همین است و پس ❊ بلکه بریدن بود از
هر هوس ❊ هر که نشاید که بجویی مجوی ❊ هرچه نشاید که بکویی مکوی ❊
چشم مکن باز بنادیدنی ❊ کوش منه از ز نشنیدنی ❊ دست میالای باشغل دغل ❊

پای مفرسای براه اهل ❊ علم و عمل رازر پاپاك كن ❊ بلكه دل از غير خدا پاك كن
(نثر) اكل وشربدن صائم اولان عوام صباحدن اخشامه دك رياضت
چكوب وقت شامده افطار ايدوب راحت بولور وجرايم وآثامدن پرهيز قيلنلر
غروب شمس روحه دك صائم اولورلر وبعد الموت محنت دنيادن آزاد اولوب نعيم
عقبايه اورلر زيرا بو خواص بر فحواى ﴿العمر كله يوم والخواص فيه صوم﴾
جميع عمرى بر كون عد ايدوب انده معاصى ومناهيدن پرهيز قيلرلر اما ماسوادن
پرهيز ايدنلر واغياردن صائم اولنلر تا ظهور محبت الهيه دن وصول سواد اعظم
ذات احديته دك صايم اولورلر اندنصكره اغيار بونلره عين يار اولور وروى دلدار
هر شيده ظهور قيلور عيد وصاله ايررلر ورياض وحدته كيررلر ورياضتى ترك
ايدرلر نتكيم حضرت بو مرتبه يه مناسب بيوررلر (نظم) چون آب روان ديدى
بكذار تيمم را ❊ چون عيد وصال آمد بكذار رياضت را ❊ پس صومك بو فضائلنى
بيلديكسه سكا لازم اولان اولدركه اكثر اوقاتده صومه مداومت ايله (افضل الصوم
صوم داود صيام يوم وافطار يوم) فحواسنجه يا بو صومه ملازمت ايليه ويا خود
﴿كان رسول الله يصوم اثنين والخميس﴾ فحواسنجه دوشنبه وپنجشنبه كونلرينى
صائم اوله ويا ايام بيضه ملازمت ومواظبت ايليه تا كيم اكل وشربله صفت
بهيميه وقسوت قلبه مبتلا اولميه واسير شهوت اولوب كندويى ﴿يأكلون كما تأكل
الانعام والنار مثوى لهم﴾ آيتنك مظهرى اولان قومدن قلميه ❊ درويش
اولدركه اكثر اوقاتده شكمى نى كبى خالى اوله تا كيم ميدان عشقده تضرع
ونياز ايله بر خوشجه ناله قيله ❊ نتكيم حضرت بو معنايه مناسب امر ايدوب بيوررلر
(نظم) شكم تهى شو وهمى نال همچون نى بنياز ❊ شكم تهى شو واسرار كو بسان قلم
(نثر) اى اخى شكم تهى اولق وكرسنه لكى كنديه عادت قيلمق هر كسه ميسر
اولمز وهر جلف وكدا بو مرتبه يى بولمز بلكه بو مرتبه خاصان خدايه
عنايت اولنور ومقبولان حقه صونلور نتكيم حضرت مثنويده بر خوب حكايه بيوررلر
بو محله مناسب ❊ ديرلركه بر شيخ ايله بر مريدى سياحته كيدوب بر كون يوللرى
بر آدمسز بيابانه دوشوب مريد شيخه ديديكه شيخا اكر بز بو بيابانه كيدرسك
آج اولورز شيخ دخى كا ديديكه اى درويش جوع عند الله بر مقبول شيدر انى
ويرمز الا غايت مقبوللرينه وعزيز وخاص اولان قوللرينه ❊ پس سن اول
عزيزلردن وخاص اولان بنده لردن دكل سنكه جناب حق سنى آج قويه
(مثنوى) جوع مر خاصان حق را داده اند ❊ تا شوند از جوع شير زورمند ❊

جوع هر جلف ی کدارا کی دهند * کعلف کم نیست پیش او نهند (نش) اکر سؤال
اولنورسه که بو صوم وجوعك سری و حکمتی ندر که بو قدر ترغیب اولنور واکل
وشبعك مضرتی ندر که اندن ترهیب قیلینور جواب بودر که بو صوم وجوعدن
مراد کسر شهوت وقهر نفس ایچوندر ﴿ واذا جاعت البطون صارت
الاجسام روحانیة ﴾ فحواسنجه روحانیت بولنقدر وعبادت وطاعت اوزره
حضور قلبله بلا کسل ولا کلافة مداومت قلنمقدر وبو ذکر اولنانلرکبی دخی
نیجه منافع وفوائده واصل اولمقدر اول کمسه نکه مزاجی زوننی وشهوتی منکسر
وکند و فانی اوله اول کمسه اعتدال اوزره عبادت وطاعته تقویت ایچون
یسه صائم وجایعدن یکدر نتکیم حضرت بو معنایه اشارت ایدوب بیوررلر
(مثنوی) چونکه لقمه در تو میکردد کهر * تن مزن چندانکه می خواهی بخور *
چونکه لقمه در توی کردد پلید * قفل زن بر حلق وپنهان کن کلید (نش)
اما اکثری بی خبر وشهوت پرست وتن پرورلر نفسلری صوم وجوعدن قاچوب
﴿ وکلوا واشربوا ﴾ دیو کیجه کوندز یوب ایچوب حظ نفسله خوش کچر کن
نفس وشیطان بونلره سزلك دخی یدوککز لقمه کوهر در دیو هر برینه زعم
وغرور ویروب ارالنك بو کونه کلمات طیبه دن کندو هوالرینه کوره تأویل
قیلرلر ومنکر نفس واغوای شیطان بونلره صورت حقدن کوزیکوب
کاه معنای آیتله وکاه فحوای احادیث صاحب نبوتله وکاه کلمات اصحاب ولایتله
بونلری فریفته قیلوب دام شهوته واکل وشرب ولذته کرفتار ایلر
مثلا بر کمسه صائم اولمق استه سه ویاخود پرهیز قلمق نیت ایتسه شیطان صورت
حقدن کلوب آکاه یرکه بدنکی ریاضته براقمه واکل وشربدن معتاد اولدیغکی
قطع ایتمه پیغمبرمز علیه السلام ﴿ اعط کل بدن ما تعوده ﴾ بیورمدیمی پس سن
بدنکه معتاد اولانی اعطا ایتمزسك مزاجه ضعف وفتور کلور بعده نیجه دوا وعلاجه
محتاج اولورسن خصوصا که اول حضرت ﴿ نفسك مطیتك فارفق بها ﴾ بیوردی
ومرکب نفسه اکل وشربله رفقت قیلمغه امر قیلدی اکر آکا رفقت
قیلمزسك یولده قالورسن وعبادات وطاعاتدن بی بهره اولورسن دیو بعض
وسوسه ایله اکل وشربه اغوا ایلر و نیجه لذات روحانیه واذواق ربانیه دن انلری
محروم قیلر حضرت مولانا بو ذکر اولنان معنالری بو بیتلرله سالکه اعلام
ایدوب ارشاد ایدرلر * (مثنوی) *
* دیو می ترساندت که هین وهین * زین پشیمان کردی وباشی حزین *

این بخور که هست داروی مزاج *وآن بیاشام از پی نفع وعلاج*
هم بدین نیت که این تن مرکبست *آنچه خو کردست آنش اصوبست*
هین مگردان خو که پیش آید علل *بر دماغ ودل برآید صد خلل*
این چنین تهدیدها آن دیو دون *آرد وبر خلق خواند صد فسون*
خویش جالینوس سازد در دوا *تا فریبد نفس بیمار ترا*
(نثر) پس سالك اولدر كه حظ نفسانیی ووسوسهٔ شیطانیی ترك ایده وعلی كل حال اكل وشربده سنت نبوی اوزره كیده پس سنت نبوی وحسن ادب طریق مهوای اولدر كه اولا جمیعجه ینك یعنی ادخال الطعام قتلیه ودخی طعامه ابتدا ایلدكده برفحوای حدیث ﴿ اذا اكل احدكم طعاما فلیقل بسم الله الرحمن الرحيم ﴾ بسمله ایله ابتدا ایده زیرا بسمله سزین طعامده شیطانك مشاركتی واردر ﴿ كما روی ابو هريرة عن النبی صلی الله علیه وسلم قیل یوما یارسول الله هل یأكل الشیطان قال نعم كل مائدة لم یذكر علیها اسم الله فانه یأكل منها ﴾ وبو دخی سنت وطریقدر كه صاغ الیله یییه صاغ الیله ایچه وهر شیئی صاغ الیله طوته وصولاق اولمیه زیرا شیطان صولاقدر جمعا صول الیله بر وصولیله ایچر وهر شیئی صولیله طوتر نتكیم ابو هريره حضرتلری بو حدیثی روایت ایدرلر حضرت نبی علیه السلام بیورمشلر كه ﴿ لیأكل احدكم بیمینه ولیشرب بیمینه ولیأخذ بیمینه ولیعط بیمینه فان الشیطان یأكل بشماله ویشرب بشماله ویأخذ بشماله ویعطی بشماله ﴾ وبو دخی سنت وطریقدر كه قائما صو ایچمیه وینك یعنی یمیه نتكیم حضرت نبی علیه السلام بو ایكیسن بیله نهی بیوردیلر (كما روی عبدالله بن زیاد عنه علیه السلام قال نهی النبی عن الشرب قائما فقیل له یارسول الله والاكل قال اشر واخبث) وبو دخی سنت وادب طریقدر كه اكر طعام كرم اولورسه اوفلیه زیرا طعامه افدینك بركتن ازاله ایدر ﴿ كما روی عن عائشة رضی الله عنها قال علیه السلام النفخ فی الطعام یذهب البركة ﴾ وابن عباس حضرتلری دخی بویله بیوررلر كه (لم یكن رسول الله ینفخ فی طعام ولاشراب) وبو دخی سنت نبوی وادب طریق مهوا ودر كه خدمتده اولنره برقاج لقمه صونه لر ﴿ كما قال علیه السلام اذا جاء احدكم خادمه بطعامه ان لم یجلس معه فلیناوله اكلة او اكلتین ﴾ وادب فقرادن بری دخی بودر كه برقاج كسه دیمك یركن عن قصد اوزرلرینه وارمیه كما قال صلی الله علیه وسلم من مشی الی طعام لم یدع الیه مشی فاسقا الا ان یتفق دخوله علی قوم یعلم منهم فرحهم ﴾ وادب طریقتدن بر دخی

بودر كه تجز بر يره دعوت اولنسه او كنه هر نه كتوررلرسه انى استحقار ايتميه
نتكيم اصحاب رسولدن مرويدركه بر درلريدى ﴿ لا تدرى اى رجل اعظم وزرا
من الذى يحتقر ما يقدم اليه من الطعام ﴾ اى اخى مشايخ طريقت رحمهم الله
بيورمشلركه بر لقمه نك اون ايكى شرطى وار در درويشه واجبدركه اول شروطى
بيله اول اون ايكى شرطك دردى فرض ودردى سنت ودردى دخى ادبدر اول
فرض اولان دردك بريسى اولدركه اول لقمه حلال اوله ايكنجيسى اول لقمه نك
خالق حق ايدوكن بيله سن اوچنجيسى اول لقمه يى كندو كسب وتحصيلكدن
بيلوب بلكه محضا حقك ساكه انعامى بيله سن دردنجيسى اول لقمه نك
مقابله سنده شكر قيله سن واول سنت اولان دردك اولى ﴿ بسم الله ﴾ ديمك
وقبل الطعام ال يومق وسفره وكاسه لرينه اوتورمق وبعد الطعام (الحمد لله) ديمك
واما درت ادبك بريسى اولدركه صول اياغى ازره اوتورمق وبرغيرينك يدوكنه
ولقمه سنه نظر قلمق ودخى كندو اوكندن يوب آغزينى شيرطاتماق وبعد
الطعام ال يومق والله اعلم بالصواب

﴿ باب سابع ﴾

حجك صورى ومعنويسن بيان ايدر اوزرينه واجب اولميوب حجه كيدن
درويشك حضرتن بيان قيلور ايدى انتخ لاغر بلمكل كه حج ايتمك هر مسلم ومكلف
وحر وبالغ اولان كسنه يه فرضدر اكر يرانك وكنديك نفقه سندن زياده زاد
وراحله يه قادر ايسه ﴿ قال الله تعالى ولله على الناس حج البيت ﴾ لله مقدم خبر
وحج البيت مؤخر مبتدادر تقدير كلام الله ايچون ثابتدر ناس اوزره بيت الحرامى
حج ايتمك (من استطاع اليه سبيلا) من بدل بعض من الكل در ناسدن تقدير كلام
اول كسنه نك اوزرينه فرضدركه نه حج بيت ايتمكه قدرت واستطاعتى اوله
من جهة السبيل امام اعظم قتنده استطاعت زاد وراحله ايله تفسير اولنور نفقه
عيالندن زياده اوله اما امام مالك قتنده مستطيع بدننده قوت اولوب مشيه قادر
اولاندر حتى مشيه قادر اولانه مالك قتنده حج واجب اولور انكيچون بزم اكثر فقرامز
زاد وراحله يه قادر دكل ايكن حج ايدوب وقويل ايله عمل ايدرلر (ومن كفر)
وصول كيمسنه كه حجك فرضيتنه كافر اولدى وانكار قيلوب حج ايتمدى (فان الله غنى
عن العالمين) پس الله تعالى عالميندن واهل عالمك طاعتندن مستغنيدر نفع
وضررهر نه ايسه (ان خيرا فخير وان شرا فشر) ينه انلره عائددر بو آيت كريمه ده حج
ايتمنلر ايچون انواع تأكيد وتشديد يدوار در اول الله ده كى لام ايجاب

وعلی الناسده کی علی ندرزیرا وجوب حج یو محلده لام وعلی ایله ثابتدر مثلا (لزید علی عمرو حق) دیسك زید ایچون عمرو اوزرینه حق ثابتدر دیمك اولور کذا معنای آیت کریمه لله مستقر و واجب علی رقاب الناس حج البیت) دیمك اولور * وثانیا من استطاع درکه بدلدر علی الناس دن بونده دخی ایکی نوع اوزره تأکید واردر اولا بدل تثنیه مقصود وتکریر مراد افاده ایدر (فالمکرر هو المقرر) فحواسنجه ایکی کره ذکر اولنان برکره قیلنان دن ابلغدر وثانیا ایضاح بعد الابهام وتفصیل بعد الاجمال معناسی افاده ایدر * پس بر معنایی صورتین مختلفتینده ایراد ایلك اول معنایه کمال شوق ورغبتی موجب اولور * وثالثا ومن لم یحج مکانه ومن کفر بیوردی وجوب حجی تأکید وتشدید ایچون وتارك حج اولنلره کمال تغلیظ وتهدید ایچون ولهذا حضرت پیغمبر علیه السلام اول کمسه ده که شرائط حج موجوده اوله وحج اتمیه بیوردیلرکه) من مات ولم یحج فلیمت ان شاء یهودیا وان شاء نصرانیا) ورابعا ذکر غنای الهی تارك حج اولنلرك اوزرینه غضب وسخطه دلالت ایدر خامسا ذکر عالمین زیاده استغنای مشعر اولور وبغایت عظمت وسخطی مذکر اولور ومسخوط علیهك رذالتنی وکمال حقارتنی مبین اولور بوقدر تأکیدات وتشدیدات شرائط حج برکسه ده موجود اولدیغنه کوره درو الافقرا بو عتابلردن بری وعاریدر * پس فقرایه لازم اولان حج معنوی قلمقدر بو حج ظاهر لسان حال الله طالب حق اولنلره اشارت ایدوب دیرکه ای شهر بشریتده ساکن اولان وای سرای طبیعتده انیس وراکن قلان نیجه بر بو مقام حیوانده قرار ایده سن وهوا وهوس یولنه کیده سن پس مردانه وار حجاج کبی قالق کرعزتی میان جانکه برك ایت و زن وفرزندی وخویش و پیوندی بالکلیه ترك ایت (فانهم عدولی الارب العالمین) قولنك مفهومین اوقوو بعد ازان (انی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض آیتنك فحواسی اوزره قدم توجهی طریق حقه قونیت پاکله (انی ذاهب الی ربی سیهدین) دیوب کعبهٔ وصال جانبنه متوجه اولوب اولا بادیهٔ نفس وهوایی قطع ایله بعد ازان آب سر شکله غسل ایله اندنصکره لباس شکوك والتباسدن مجرد اولوب احرام اطاعت آلکه کیوب وعاشقانه لبیك وسعدیك نداسنی اوروب حرم حریم قربه یول بول بعد ازان عرفات عرفانه متوجه اول وانده برنیجه زمان وقفه یه طور اندنصکره منای عشق ومحبتده کل پس سنك ردی نفس وشیطانه اوروب منای محبتده * (اذبحوا انفوسکم بسیوف المخالفات) * فحواسنجه نفسکی قربان قیل تا حج حقیقی قیله سن وحرم کعبهٔ

دیلمایه سن (مثنوی) از بیابان هوا احرام گیر * پس طریق کعبهٔ اسلام
گیر * آتشی در خرمن انکار زن * آنکه ای لبیك عاشق وار زن * مرکب را
مرکب توفیق کن * پس طواف کعبهٔ تحقیق کن * چون بدید آید حریم بارگاه
نفس خود قربان کن در پیش شاه (نثر) عجبدر که فقرانك شهر وجودنده حج
معنوی ایتمك هر حینده میسر ایکن کندی یه فرض اولمین حج صوری یه رغبت
ایدرلر و طول و دراز یوله کیدرلر (نظم) عجب آید مرا از حاجیان * کین سفر کردن
دراز چراست * چون بشهر اندرست دوست مقیم * شهر ما خوشتر از صفا
و مناست (نثر) چوق ابلهان کوررز که فرائض و واجباتده کمالیله قصوری
وار ایکن انی ادا ایتمك و انك علمی تعلم ایتمك اوزرینه واجب ایکن واجب اولانی
ترك ایدوب طریق حجه سعی ایدر و طورمز او یوله کیدر و بر خبر ایتدکده بیك
شر ایدرلر و نیجه معصیت و خطایه باشلر جمله دن کعبه یه کیدر صلوات خمسه یی
ترك ایدر تعذیب حیوان بلا فائده ایدوب او یولده قوری یره ریاضتیله کچروانی
ریاضت مقبوله عد ایدر و پیاده نك جاننه کار ایلرسه قلبنه افکار فاسده کلور
و آغزندن الفاظ کفر صدور قیلور و بعض درویشی دخی کوررز که برشیخه
[illegible] انك حضورنده تحصیل معرفت و تکمیل دین و دیانت ایلرکن
[illegible] و نفس اوکا صورت صلاحدن کلوب حج آرزوسن و سفر و سیاحت
دغدغه سن قلبلرینه القا ایلر * پس شیخدن طوعا و کرها اجازت آلوب کیدر
و چوق کچمز ترك فرائض و سنن ایدر و کندویی مسخرهٔ شیطان قیلر
حضرتك بو بیتی بو معنالره شاهد قویدر که بیوررلر (مثنوی) نفس خس
ترك ویدت کسب شریف * حیله و مکری بود آنرا ردیف (نثر) قبل اتمام
الفرائض نوافله مسارعت حیلهٔ شیطان و نفس و متابعت هوا و هوس
ایدوکنه مشایخ اتفاق ایتمشلردر نتکیم ابن عطا بیوررلر * و من علامات
اتباع الهوی والشهوات المسارعة الی النوافل و الخیرات عند التکاسل
عن القیام بالواجبات * و شارح نفزی بو محلده دیرکه * فتری اکثر الناس
[illegible] فی النوافل [illegible] القیام والمشی الی البیت الحرام * پس
[illegible] که کندو هواسنه اویه و فرائض و واجباتی قویه و نوافله میل قیله
عاقبت بو خصلت انی هلاکه مشرف اولور و دین و ایمانن شیطان یغما قیلور
* قال ابراهیم الخواص هلاك الناس فی الاشتغال بالنوافل عند تضییعهم
الفرائض وقال انما حرموا الوصول الی مقام المشایخ الفحول لتضییعهم الاصول

یعنی بوناس مشایخ فحول مرتبه سنه وصولدن اصولی تضییع ایلدار یچون محروم اولندیلر ومحروم قلندیلر محمد بن ابی الورد بیورر که * من کانت انواله اهم الیه من اداء الفرائض فهو مخدوع وممکور * پس طریقمزده دخی چوق مخدوع وممکور ومخسور ومغروری کورورزکه خدمت فقرا فرض اولان عباددن یکدر دیو سویلرو کعبه وآستانه نك زیارتنی تحصیل علم ومعرفت وتکمیل دین دیانتدن اوزره ترجیح وتفضیل ایلرخبری یوقکه مقتضای نفس اوزره سلوك ایتکله بی یقین وبی معرفت قالور وآخر الامر خود بین وخود پسند خام وناپخته اولور (مثنوی) آفتی نبود بتر از ناشناخت * تو بریاری ندانی عشق باخت * یاررا اغیار پنداری همی * شادیرا نام بنهادی غمی (نثر) نعم کعبهٔ ظاهره زیارتگاه جمیع اهل ایمان وآستانهٔ ظاهره زیارتگاه اخوان واهل عرفاندر ولکن کو کعبهٔ حقیقی وکو کعبهٔ صوری وکجا آستانهٔ روح سرو کجا آستانهٔ جسد سر بینهاده چوق تفاوت وار در نافهم (مثنوی) مرکاوخ کعبه را چون قبله کرد * خاك مردان باش ای بجان درنبرد * چون جمادی راچنان تشریف داد * جان عاشق را چها خواهد کشاد * (نثر) کعبهٔ صوری بنای حضرت خلیل خدا وآستانهٔ پیر مدفن جسد مبارك حضرت مولانا در اما قبلهٔ حقیقی وآستانهٔ پیر بنای حضرت خداوند فن اسرار انبیا واولیا اولان مرشدك وجودیدر که کعبه دن وآستانه دن اشرف واعلادر * کماروی ابن عباس عن النبی علیه السلام قال المؤمن اشرف عندالله من الکعبة * پس کعبهٔ صوری ومعنوی یی بیلد کسه بلکل که عوام قصد زیارت کویی یار ایدرلر وخواص طریق مشاهدهٔ روی یاره کیدرلر خانه استین عوام وصاحب خانه یی استین همامدر (نظم) حاجی بره کعبه ومن طالب دیدار * اوخانه همی جوید ومن صاحب خانه (نثر) عارف اکر کعبه یه ده کتسه وآستانه یه ده توجه ایتسه ویاخود مکاننده یاتسه همان مرادی حق ومقصودی نور مطلقدر * (شعر) *

* الیك حجی لاالبیت والحجر * وفیك طوفی لافی الرکن والاثر
* الناس کلهم حج ومعتمر * وانت یاسیدی حجی ومعتمری

(نثر) پس ای اخی بیلدك که کعبه ساختهٔ خلیل دل پرداختهٔ ملك جلیلدر صاحب مال کعبهٔ کلی طواف ایلر وشعائر حجی یرینه کتوروب رضای حقی بولور وارباب حال طواف کعبهٔ دل ایلروبیان صفای روحی مروهٔ جسد سعی ایلر

اخر واصل نور مطلق اولور (نظم) طواف كعبهٔ دل كن اكر دلى دارى * دلست كعبهٔ معنى تو كل چه پندارى (نثر) اى درويش ﴿قلب المؤمن بيت الله﴾ نكته سن آكاه ﴿وقلب المؤمن عرش الله﴾ سرنى فهم ايله * پس دل طلب ايله كه حج حقيقى حج دلدر وكل طالبى اولمه كه اول كار غافلدر (نظم) دل بدست آور كه حج اكبرست * ز هزاران كعبه يك دل بهترست (نثر) يعنى بو معنايه شاملدر. كعبهٔ ظاهره محل رضاى حقدر و كعبهٔ باطنه مظهر نور مطلقدر انك احرامى لباسدن عارى اولمقدر امانك احرامى دو جهاندن تجرد اولمقدر كعبهٔ ظاهره قبلهٔ معاملات و كعبهٔ باطنه محل مشاهداتدر انك روزنه سى در و ديوار كوردر بو جانبك روزنه سى ديد ديدار مشاهده قلور عارف اولان بونكته لرى حضرت مولانانك بو ابياتندن بيلور و بو اسرارى بولور (نظم) اى قوم بحج رفته كجاييد كجاييد * معشوق درا ينجاست بياييد بياييد * معشوق همسايهٔ وديوار بديوار * در باديه سر كشته شما در چه هواييد (نثر) و كعبهٔ دلك كعبه كلدن بهتر اولمسنه بر دليل دخى بو حديث قدسيدر كه جناب حق جل شانه بيوررلر ﴿ماوسعنى ارضى ولا سمائى ولكن وسعنى قلب عبدى المؤمن التقى النقى الورع﴾ شيخ حضرتلرى فتوحاتك سفر عاشرنده بيوررلر كه جناب پروردكار قلوب مؤمنينى خانهٔ اسرار و پيمانهٔ اسفار قيلوب اكا اول فسحت و پهناكى وير ديكه آسمان بى قراره وزمين پايداره ويرمدى بوندن على القطع معلوم اولور كه تقى اونقى اولان مؤمنك قلبى زمين واسماندن و كعبهٔ عاليشاندن اشرف و برتردر * زيرا كعبه بنيا دخليل آزردرو دل نظرگاه جليل اكبردر حضرت مولانا ايكنجى جلده بو مضاره قتى خوب اشارت بيوررلر و بو حكايهٔ غرايبى ارشاد الطالبين اول مخلصده بايزيد حضرتلرندن نقل ايدوب نظمه كتوروب بيوررلر كه (مثنوى) سوى مكه شيخ امت بايزيد * از براى حج و عمره مى دويد * كردى كشتى كه اندر شهر كيست * كو بر اركان به بصيرت متكى است (نثر) وترجمهٔ سائر ابيات بودر كه آخر الامر بر كون حضرت بايزيد بر شهره كلدى راونده بر پير روشن دل بولدى وانده فروشوكت رجال كوردى * پس انك حضورينه اوتوروب حال وخاطرين صوردى اول عزيز ديديكه اى بايزيدسنك عزمك نه يره در ديديكه كعبه يه كيدرم و حج نيتن ايدرم پس اول پير ديديكه يانكده نقدر خرجلغك وار ديديكه ايكيوز مقدارى پس اول پير ديديكه اى بايزيد اول اقچه لرى بكا ويروبنم اطرافمده يدى كره طواف ايله ديكم بيوررلر (مثنوى) كفت

طوفی کن بکردم هفت بار* وین نکوتر زطواف حج شمار* وآن درمها پیش
من نه ای جواد* دانکه حج کردی وحاصل شد مراد* عمره کردی عمر باقی یافتی
صاف کشتی بر صفا بشتافتی* حق آن خانه که جانت دیده است که مرا بیت
خود بکزیده است* تا بکردان خانه را درروی نرفت* واندرین خانه بجز آن حی
نرفت* چون مرا دیدی خدارا دیده* کرد کعبه صدق بر کردیده* خدمت
من طاعت حمد خداست* تا نه پنداری که حق ازمن جداست* چشم نیکو
باز کن درمن نکر* تا ببینی نور حق اندر بشر (نثر) پس ای قرنداش صاحب دل
اونلرک بو عظم شانني بيلدكسه بوني دخی بیلکه نیچه مدعی ومزور واردر که
بو کونه کلمات واصطلاحاتی اوکرنوروبونك برله کندونك قلبنی دخی بتخانه ایکن
نظرکاه خدا صانورومخزن اسرار هدا توهم قیلوروکندویه صاحب دل اعتقاد
ایلیوب ارشاد ناسه مبادرت ایلرخلق کلمات اولیا ایله صیدایلین متشیخ چوقدر
وکندوبی صاحب دلم وعارف کاملم دیو دعوی قیلان مدعی ومزوره
نهایت یوقدر (مثنوی) صاحب دل آینهٔ شش روبود* حق اوزو درشش جهت
ناظربود* این چنین دل ریزه هارا دل مکو* سبزوار اندرابی بکری مجو (نثر)
پس زمین وآسماندن وکون ومکاندن وکعبهٔ عالیشاندن اشرف اولان قلب
عارف باللهك قلبدر عارف باللهك قلبندن غیریه مشایخ کبار قلب دیمزلر الاعلی
طریق المجاز (نظم) دل یکی منظر ست ربانی* خانهٔ دیورا چه
دل خوانی* آنکه دل نام کردهٔ بمجاز* رو بپیش سکان کوی انداز (نثر) وعارف
دخی بالله ایله قید اولنمسندن مراد اولدرکه عارف بالله اولمیاندن احتراز در
وعارف بالله اول کمسه درکه عارف ذات و دخی عارف جمیع اسما وصفات
اوله* عارف ببعض الاسمایه عارف بالله دینلمز زیرا دخی جامعیت مرتبه سن
بولمامشدر زیرا چونکه جناب ذات احدیت انده دخی جمیع اسما وصفاتیله متجلی
اولمامشدر* پس لفظ جلاله اسم ذات ومستجمع جمیع صفاتدر برکمسه بو اسمی
بیلسه جمیع اسمایی بیلوروبرعارف بو اسمه مظهر اولسه جمیع اسما وصفاته
مظهر اولور اما شول کمسه که سائر اسمای الهیه بی بیلسه ویا بوندن ماعداجمله سنه
مظهر اولسه بونی بیلمك وبوکا مظهر اولمق لازم کلمز وعارف بالله اولان وسعت
اکا میسر اولمز* پس سعادت وحبذا اول عاشق صادقه که عرفات حقیقی اولان
برعارف باللهه ایره وانك حوالیسنی روزوشب طواف قبله وانی سرکوی یار بیله
وانده جمال یاری مشاهده قیله (نظم) عرفات عشقبازان سرکوی یار باشده*

بطواف كعبه دين درزوم كه بار باشد* چو سرى بر آستانش ز سر صفا نهادى
*بصفا و مروه اى دل دكرت چه كار باشد

﴿باب ثامن﴾

مجرد اولنلرك احوالن ومتأهل اولنلرك فضائلن بيان ايلرو نكاحك اسرارين عيان قيلر) ابو امامه حضرتلرى بو حديث شريفى حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلمدن روايت بيورديلر ﴿قال عليه السلام ان اغبط اوليائى عندى لمؤمن خفيف الحاذ ذو حظ من الصلوة احسن عبادة ربه واطاعه فى السر وكان غامضا فى الناس لايشار اليه بالاصابع وكان رزقه كفافا فصبر على ذلك ثم نقد بيده فقال عجلت منيته قلت بواكيه قل تراثه﴾ اغبط افعل تفضيلدر غبطه دن مفعول معناسنه در صحاح جوهريده ديركه فلان خفيف الحاذ ديرلر اى خفيف الظهر معناسن ويررلر يعنى (من لاس له عيال و كثرة اشغال) ديمك اولور وتقدير كلام شفيقا بم تعدده احبال و انصارمك حال يوندن عفو طركى واحسنى شول مؤمندركه انك اهل وعيالى و كثرت اشغالى اولميه وصلوة وعباددن حظ صاحبى اوله ور بيسنك عبادتنى كوزل قيله واكا سرنده و باطننده مطيع اوله وناس مابيننده غامض اوله يعنى مستور و بى نام اولوب مشار اليه بالبنان اولميه ورزقى دخى كفاف مقدارى اوله و نك اوزرينه صبر قيله (ثم نقد بيده) نقد دال مهمله ايله ده وراء مهمله ايله ده روايتدر ايكى وجه اوزره بيله بوراده معناسى بارمقلرن بارمقلرينه اورمقدر و بو ال ايله اورمق وال بر ارمق يره اردق برشئه تعجبدن حاصل اولور و ياخود برشيئى بغايت كوزل كورمكدن و يا اظهار طرب وسرور قيلمدن ناشى اولور* پس روايتدر كه بو حينده حضرت مبارك الرين برى برينه اوردى حتى انك صوتى ايشيدلدى* يعنى بو كونه كمسه لرك حسن حالنه تعجب ايدوب اظهار طرب قيلدى اندنصكره بيوردى كه اغبط اوليا دخى اول كمسه لردر كه انلرك منيه سى تعجيل اولنه يعنى موتى اسان وسهل اوله زيرا اكثر ناسك موتى كوج اولسى اهل وعيالى و اسباب وماله علاقه سى اولديغى ايچوندر باكيدلرى دخى قليل اوله يعنى اولدنصكره اوستنه آغلرى آز اوله ميراثى دخى قليل اوله* بو حديث شريف مجرد اولنلرك فضلتنى بيلدرر اما تجردك زمانى وتأهلك اوانى واردر طريقمزده عالم ومحقق اولنلر مصلحت وقتى اكر تجريدده بولورلرسه متجرد اولورلر واكر تأهلده بولورلرسه تزوج قيلورلر ما حصل وقتك حكمى نيه اقتضا ايدر اكا كوره عامل اولورلر* پس صحيح مولوى اول

کمسه درکه علم ومعرفته اکاه وپرانديده اولوب تجردی وتزوجی الله اوله اس وقته
نظر قيله اکر دينه ومشربنه فائده لو اولان تزوج ايسه متزوج اوله والا تجرد
قبول قيله وقبل بلوغ الاوان واوان البلوغ تزوجه شتاب ايتميه تاکيم اهل وعيال
چوقور ينه باتميه وبيابان کثرت حوايجه واز مده کمراه اولوب يا ييه اکر مرتبهٔ
رجوليته بالغ اولمزدن اول سالك طبيعتی تأهله تعجيل قيلسه مقامات واحوال
رجالدن بی بهره قالور وعاقبت رخصت واباحته مبتلا اولور وکندوبی بندهٔ بند
شيطان قيلور شيخ سهروردی عوارف المعارفده ديرکه ﴿قيل لبعض الفقراء لم لا
تتزوج قال المرأة لا تصلح الا للرجال وانا ما بلغت مبلغ الرجال فکيف اتزوج (نظم)
ديدی برکسه برپيره کل اولن ﷺ ديدی اولداخی بالغ اولمدم بن ﷺ واليکدينجه
بالغ اولور ﷺ ولياك اولماسا وغلانلغ اولور (نثر) سلطان العارفين بايزيد حضرتلرينه
ابتدای حالنده برکسه ديديکه (لم لا تتزوج يا شيخ قال لو استطعت طلقت نفسی)
پس سالکه زن نفسندن خلاص اولمق وعوايق صوری وعلايق دنيويدن
مناص بولمق لازم وواجب اولنلردندر ابتدای حالده اهل وعيال ايسه
بو دامله کرفتار قيلنلردندر اويله اولمجق لازم اولورکه مايهٔ تشويش وغم وهمدن
ومادهٔ تفرقه والم اولان زندن سالك کندوبی آزاد قيلمق سلطنت عظيمه ونعمت
جسيمه در (نظم) تجردی بحقيقت عظيم سلطنت است ﷺ زمن شوی تن آزاد
خويش بنده مساز ﷺ برای يکدمه شهوتکه خالك برسراو ﷺ اسير زن نتوان
شد بسالهای دراز ﴿نثر﴾ اکر سؤال اولنورسه که نکاح سنت رسولدر
نتکيم بيوردر ﴿النکاح سنتی ومن رغب عن سنتی فليس منی﴾ پس سنت
حضرت نبيدن معرض اولان بولمقدن اولماز پس تزوجه تجرده مساغ واردر ﷺ
جواب بودرکه اخبار نبوی وآثار حضرت مصطفوی طرفينك بيانه حقنده
واقع اولوب بو ايکی نوعك فضيلتی مرتبه‌لرينه کوره بيان بيورمشلردر
فاذا کان کذلك سالکك دينه وسلوکنه هرقنقی جانب انفع واولی اولورسه
انی اختيار ايتمك کرك زيرا نکاح اکثر اهل سنت قتنده فرض کفايه درانك
ترکيله مؤدن آثم اولمز اما تزوجه استطاعتی اولان کمسه‌یه بوندن انفع برشیء اولمز
نيجه منافع وفوائدی واردر جمله‌دن بری بصری محرماتدن غض ايلر وفروجی
زنادن محصون قيلر نتکيم حضرت رسول صلى الله عليه وسلم جماعت شبانه
خطاب ايدوب بيوردلر ﴿يا معشر الشباب من استطاع منکم الباءة فليتزوج
فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم يستطع فعليه بالصوم فانه له وجاء﴾

معنای شریفی ای یکیتلر زمره‌سی شول کمسه که قادر اولور نکاحه یعنی نفقه
وکسوه‌یه ومؤنت نکاحه اول کمسه تزوج ایلسون زیرا نکاح بصری محرماتدن
زیاده اورتوجیدر وفرجی زنادن حصن ایدیجیدر وشول کمسه که مؤنت
نکاحه قادر اولمیه وتوقان وشهوات دخی اکا غالب اوله پس انك اوزرینه
صوم اولسون زیرا که صوم اکا اینه‌مك کبی وذکرو شهوتن قطع ایتك کبیدر
نتکیم حضرت مولانا بورایه مناسب بیوررلر (مثنوی) شهوات ازخوردن
بودکم کن زخور ٭ یانکاحی کن کریزان شوزشر ٭ پس نکاح آمدز لاحول
ولا ٭ تاکه دیوت نفکند اندر بلا ٭ چون حریص خوردنی زن خواه زود
٭ ورنه آمد کربه ودنبه ربود (نثر) بوکلمات طیبه اسیر اکل وشرب ولذات
جسمانیه ومظهر توقان وشهوات نفسانیه اولان کمسه‌لره کوره‌در اما شول
کمسه‌لر که توقان وشهوتدن بری اوله وشهوتی اولان افکار وکاردن کندوبی
پاك قیله انلر فی نفس الامر اکر مجرد اولسون واکر تزوج قیلسون ایکی حالده
بیله ممدوحلردر عزوبت انلره ضرر ویرمز بونلر عیسی ویحیی مشربنده
اونلردر نتکیم حق تعالی حضرت یحیایی کلام مجیدنده ﴿ وسیدا وحصورا
ونبیا من الصالحین ﴾ دیمکله تعریف ومدح بیوردی حصور شهواتدن نفسنی
حبس ایلمکده مبالغه ایدیجی دیمکدر نتکیم اهل تفسیر دیرلر ﴿ الحصور
من لایأتی النساء مع القدرة ﴾ دیمکدر یعنی جماعه قادر ایکن وشهوات نفس
انده دخی وار ایکن نفسنی شهواتدن حبس وضبط ایدیجی دیمکدر ٭ پس بر کمسه
نفسنی محرماتدن وشهواتدن ضبطه قادر اوله اکا فی زماننا خفیف الحاذ اولمق
اولیدر ﴿ کما قال النبی علیه السلام خیرکم بعد المأتین خفیف الحاذ قالوا
وما خفیف الحاذ یارسول الله قال من لااهل له ومن لاولد له ﴾ پس ایکیوز
ییلدنصکره خیر اول امت اهل واولادی اولمین کمسه اولیجق وارقیاس ایله که
بیك سنه دنصکره اهل واولادی اولمین نقدر خیر اولودر بلکه اهل سلوکه فی زماننا
اولنماتك فرض مثابه‌سنه وارمشدر بلکه حلال اولمشدر نتکیم بوحدیث
شریف دلالت ایدر ﴿ قال رسول الله صلی الله علیه وسلم یأتی علی الناس زمان
هلاك الرجل علی ید زوجته واولاده یعیرونه بالفقر ویکلفونه مالایطیق فیدخل
المذاهب التی یذهب فیها دینه فیهلك ففی ذلك الوقت حلت العزوبة ﴾
معنای شریفی بیوررلر که ناسك اوزرینه بر زمان کله که ارجلك هلاکی زوجه‌سی
واولادی النده اوله پس سؤال لازم کلدیکه انلرك النده نه شکل هلاك اوله

بو سؤال مقدره جواب ویروب بیوررلر که اول کمسه یی تغییر ایده لر وا کا تکلیف مالایطاق قیله لر پس اول کمسه شول یوللره داخل اوله که انده دینی ذاهب وزائل اوله بوسبیله اول کمسه هلاك اوله پس اول وقتده ارکنك خلال اوله حذیفهٔ مرعشی حضرتلری بیوررلر که ❊ اوخیر رجل بین ان یضرب عنقه و بین ان یتزوج فی زمان الفتنة لاختار ضرب عنقه علی تزوج امرأة فی ذلك الوقت خیرله ❊ شارح الحکم نغزی بو کلامك شرحنده دیرکه ❊ فان قلت لم قال حذیفه کذلك قلنا لان امر التزوج یؤدی الی اکتساب الحرام وارتکاب الآثام فی زمان الفتنة وضرب العنق احسن حالا واحمد عاقبة من التعرض لارتکاب الحرام ❊ اصل اعظم فتنه خود نسا طائفه سیدر پس زمان فتنه اولمسه دخی عقل ودینده ضعیف اولان کمسه لره زن قسمی عین فتنه در انکچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بونلردن تحذیر ایدوب بیوررلر ❊ ان اخوف ما اخاف علیکم بعدی فتنة النساء فاتقوا النساء ❊ یعنی بندنصکره سزلك اوزریکزه قورقدیغم شیئك زیاده قورقولوسی فتنه یوننددن نسادر پس سز نسادن حذر ایلك پس سزنسادن پرهیز ایلك دیمك اولور و بومضمونده برحدیثده دخی ❊ ماترکت بعدی اضر فتنة علی الرجال من النساء ❊ بیوررلر پس بونلر حبائل شیطان وفتنهٔ اخر زماندر بونلرك کید ومکری ❊ ان کیدکن عظیم ❊ فحواسنجه کید شیطاندن عظیمدر ❊ وان کید الشیطان کان ضعیفا ❊ فحواسنجه کید شیطانی ضعیف ورمیدر پس بونلرك مکرندن جناب حقه استعاذه ایتك کرك وطریق تجرده کتمك کرك انکچون بعض حکما بیرلر که (معالجة العزوبة اسهل من معالجة النساء) فرضا متزوج اولدیغی تقدیرجه بیله اهل سلوکه لازم اولان اولدرکه روز وشب مصاحبته واکثر وقتده مجامعته رغبت ایتمیه نتکیم ابراهیم ادهم حضرتلری بیوررلر ❊ من تعود افخاذ النساء لایفلح ❊ یعنی شول کمسه که نسانك اویلوغنه معتاد اولور ومجامعته مداومت قیلور فلاح بولمز زیرا جماع قوایه ضعف ویرر وسالکی مجاهده دن کیر وقور واکل وشربه مبتلا قیلور بوصفتلر ایسه دأب خردمندان دکلدر (نظم) ای زده لاف خرد چند بشهوت کروی ❊ کیسوی شاهد وزنجیر جنون جنبانی ❊ چه جنون باشد ازین بیشکه پیش زنکی ❊ بنشینی بسر زانو وکن جنبانی ❊ ای اخی بالکل واکاه اولغل که بوجمله اخبار وآثار وکفتار کبار که متجرد اولنلرك مدحنده وتزوج قیلنلرك قدحنده نقل اولندی دین ودیانتده ضعیف اولان زوجه سنك حقوقنی

(مزوجه)

من وجه الحلال اداقیله میان کسه لره کوره در بالکه کندو عقل ودینده ضعیف اوله وزوجه سی دخی مفسده و بدخوی و دنیا پرست و بدکوی اوله وانی بعد التأهل تحصیل حرامه تحریض قیله وکسب اموال حث وترغیب ایده وجفا وستم یوله کیده وانك سلوکنه ودینه مانع اوله اولنمامکه رخصت وجواز بو مخاوفدن اوتریدر و تأهلدن خوف واحتراز بو مخاطره ایچوندر والانکاح فی نفس الامر برمطبوع ومقبول شیدر وسنت رسول ومرادمقصد ارباب وصولدر کثرت اسلامه سبب ومحل ومظهر ایجادر بدر جمیع انام بو واسطه ایله ظهور کلور وجمله کرام وهمام بو وسیله ایله موجود اولور انکچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوررلر ﴿ تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم الامم ولو بسقط ﴾ یعنی امتم سز چوق نکاح قیلك نسلکز چوق اولسون زیرا بن مباهات ومفاخرت قیلرم جمله امم سزکله اکرهنوز انادن دوشمش دوشدیسه ده بو حدیث نکاحك کمال فضلنه دلالت ایدر ❊ پس مشایخ وعلمانك احده بو فضیلتی و بوندن ماعدا دخی نیجه حکمتی مشاهده قیلدقلرندن بر خاتونه قناعت ایتیوب مثنی وثلاث ورباع تزوج قیلوب اندنصکره نیجه جواری یی دخی تصرف قیلملر رنتکیم اعلم اصحاب وافضل اولی الالباب حضرت اسدالله الغالب علی بن ابی طالب کرم الله وجهه نك درت خاتونی واون طقوز تصرف اولنمش جاریه سی وارایدی (کما قال صاحب العوارف وصاحب الشرعه) کان لعلی اربع نسوة وتسع عشرة حریة) واکمل مشایخ صوفیه جنید بغدادی اکثراو قاتده بیوررلر دیکه انا احتاج الی الزوجة کما احتاج الی الطعام) وزبدهٔ اصحاب رسول ابن مسعود حضرتلری فضیلت نکاحه کمالیله عالم اولدیغندن بیوررلر دیکه (اولم یبق من عمری الاعشرة ایام لاحببت ان اتزوج ولم القی الله عزبا) زیرا متزوج اولمسی سنت نبویه بویوزدن دخی متصف اولمسیدر ومجرد اولمسی سنت نبوینك بونوعندن خالی اولمسیدر پس جمیع اصحاب کرام ومشایخ عظام تکمیل سنت ایلدکاری حالده حقه ملاقی اولمغه سعی ایدرلر انکچون مشایخ کبار دیمشلردر که ﴿ ان رکعة من متأهل خیر من سبعین رکعة من عزب ﴾ زیرا اهل سنت نبوی اوزره در ومجرد بو سنتدن خالیدر پس سنت اوزره اولان کسه نك عبادتی سنت اوزره اولمیاندن اولی در نتکیم اعلم ناس حضرت ابن عباس بیوررلر که (لاتتم عبادة شاب حتی لایتزوج) ای اخی اکر نکاحك فوائد وفضائلن شرح ایلسك بو کتابه صغمز بو مقدار ایله فوائد صوریسنه قناعت قیل ❊ پس برمقدار دخی اسرارینی بیان ایدهلم که هر کس

اسرار نكاحه واقف دكلدر مكر شول عارف كه وارث اكمل حضرت محمد صلى الله عليه وسلمدر پس اول سلطان كائنات واكمل موجودات حضرتلرى بيوررلر كه ﴿حبب الى من دنياكم النساء وطيب الرايحة وقرة عينى فى الصلوة﴾ محبت نسايى رايحهٔ طيبه اوزرينه وصلوتده اولان نورديده اوزرينه تقديم ايلمسنده سر بودر كه نسا انسانك اصل فطرتده جزؤيدر بلكه باعتبار الحقيقه رجلك عينيدر پس كلك خزوه حنين ومحبتى سائر اشيايه محبتندن زياده در پس اول حضرتك نسايه محبتى كويا كندو جزؤينه بلكه عينينه محبتى كبيدر وعقل كلك طبيعت كله ونفس كله حنين واشتياقى كبيدر بو اسرارى شيخ حضرتلرى فص فرديه ده كماليله توضيح بيورمشلردر اول فصده اولان كلمات طيبه لرندندر بو برقاچ كلام كه بو محله مناسبتى اولمغله تبركا نقل اونندى بيوررلر كه ﴿ولما احب الرجل المرأة طلب الوصلة التى تكون فى المحبة فلم تكن فى صورة النساء العنصرية اعظم وصلة من الجماع﴾ يعنى وقتاكيم رجل مرأه يه محبت ايلدى ايسه محبتده اولان وصلتى طلب ايلدى پس صورت نساء عنصريه ده جماعدن اعظم وصلت اولمدى ﴿ولهذا احب رسول الله صلى الله عليه وسلم النساء لكمال شهود الحق فيهن اذ لا يشاهد الحق مجردا عن المظاهر ابدا فان الله بالذات غنى عن العالمين﴾ يعنى نشئهٔ عنصريه ده جماعدن اعظم وصلت اولمديغى ايچون حضرت رسول صلى الله عليه وسلم نسايه محبت ايلدى انلرك مرأت وجودنده حقى كماليله مشاهده قيلديغى ايچون * زيرا جناب حق جل شانه مظاهردن مجرد اولديغى حالده مشاهده اولنمز زيرا (الله غنى عن العالمين) در بحسب الذات پس اويله اولنجق انبيا واوليا حقى مشاهده قيلسه لر اكثريا من حيث المظاهر مشاهده قيلورلر وهرنه قدر حسان وملاحه نظر ايتسه لر انلرك مراياى وجودنده حسن وتجلىٔ حقى كوررلر كما قال ابن الفارض (شعر) وكل مليح حسنه من جمالها * معار له بل حسن كل مليحة (نثر) يعنى هر مليح ومليحه نك حسنى اول حضرتك جمالندن معاردر اويله اولسه عارف بالله جمال مطلقى جمال مقيدده مشاهده قيلور وانى پرتو وتجلىٔ حق بولور نتكيم حضرت مولانا دخى بو مرتبه يه مثنوى شريفده برنيجه محلده اشارت بيوررلر جمله دن جمله اولده ﴿انهن يغلبن العاقل ويغلبهن الجاهل﴾ حديثنك تفسيرنده بيوررلر كه (مثنوى) پرتو حقست آن معشوق نى * خالقست آن كويا مخلوق نى * وبر محلده دخى كويا حق تافت از پردهٔ رقيق * بيوررلر وجمله

تأییده دخی بیوررلرکه (مثنوی) از توای بی نقش با چندین صور ٭ هم مشبه هم موحد خیره سر ٭ که مشبه را موحد می کند ٭ که موحدرا صورت ره زند ٭ که تراکوید زمستی بوالحسن ٭ یاصغیرالسن یارطب البدن ٭ بو بیتلرك شرحنی جامع الایاتده یازمشزدر انده طلب اولنه وشیخ حضرتلری بو محله مناسب دخی بیوررلرکه ﴿فمن احب النساء علی هذا الحد من المعرفة والعلم بحقیقة المحبوب وانواره فهو احب الله من حیث الحقیقة ومن احبهن علی جهة الشهوة الطبیعیة کانت صورة بلا روح وان کانت تلك الصورة فی نفس الامر ذات روح لکنها غیر مشهودة ای غیر معلومة﴾ یعنی پس اول کمسه که حقیقت محبوبه معرفت وعلمدن شوحد اوزره نسایه محبت ایلیه یعنی اول کمسه نك محبوب حقیقینك حقیقتنه وانوارینه علم ومعرفتی اولدیغندن شوحد اوزره نسایه محبت قیله من حیث الحقیقه اول الله محبت قیلمشدر وشول کمسه که بوناره شهوت طبیعیه اوزره محبت ایلر اول نساء بو محبته کوره صورت بلاروح اولورا کرچه اول صورت نفس الامرده روح صاحبی ایسه ده لکن اول صورتده روح حقیق غیر مشهوده ومعلومه در بو اجلدن صورت بلاروح کیبیدر پس کامل اولدرکه زوجه اوحرو به سنده بو سرلری مشاهده قیله وهر عضونی حق بیوردیغی محلده استعمال ایده زیرا ارباب کمالك شانی بودر ﴿کما قال صدر الدین القنوی فی اعجاز البیان حکایة عن شیخه﴾ قال شیخی وامامی من تحقق بالکمال ما استعمل قوة من قواه الا فیما خلقت له وان استعمل قواه فیما خلقت له شکرته عند الحق لاقامة العدل فیهما وتصریفه ایاها فیما خلقت له وهذه من اعلی صفات مرتبة الکمال عند من عرف ما الکمال ﴾ بیوررلرکه شیخم شیخ اکبر حضرتلری دیدیکه برکمسه کماله متحقق اولسه قوای بدنیه وروحانیه سندن برقوتنی استعمال ایلز الا ما خلق لهنده اکر قواسنی ما خلق لهنه استعمال قیلرسه حق قتنده اکا هر قوتی وعضوی شکر قیلر انلر ده عدالت اقامت ایلدیکی ایچون وانلری ما خلق لهنه صرف قیلدیغی ایچون بوذکر اولنان مرتبه کمالك اعلی صفاتیدر کمالی بیله نك قتنده العاقل یکفیه الاشارة والله اعلم بالحقیقة

﴿باب تاسع﴾ مکاسب اولنلرك وتوکل قیلنلرك

مدحنده وسؤال ودریوزه قیلرك قدحنده در بو حدیث شریفی مسلم وبخاری وترمذی ابو هریره رضی الله عنه دن روایت ایدرلر حضرت رسول صلی الله علیه

وسلم بیورر که ﴿ ان الله طیب لایقبل الا الطیب وان الله امر المؤمنین بما امر
به المرسلین فقال یا ایها الرسل کلوا من الطیبات وقال یا ایها الذین آمنوا کلوا
من طیبات ما رزقناکم ثم ذکر الرجل یطیل السفر اشعث اغبر یمد یدیه
الی السماء ویقول یارب یارب ومطعمه حرام ومشربه حرام وملبسه
حرام وغذاءه حرام فانی یستجاب لذلک ﴾ معنای شریفی تحقیقا الله تعالی
طیبدر یعنی منزهدر صفات حدوثدن ونقایص امکاندن قبول ایلمز عبادندن
الا حلال صرفی که انده حرام شبهه سی اولمیه والله تعالی مؤمنینه امر ایلدی
مرسلینه امر ایلدیکی شیئی پس بیوردیکه ایها المرسلون سز یک طیباتدن
یعنی شول حلالدنکه انده شبهه اولمیه ومؤمنلره دخی امر ایدوب بیوردیکه
ای اللهه ایمان کتورنلر سز یک طیباتدنکه بز سزه انی رزق ویردک پس
انبیا ایله مؤمنلر مابینده حرامدن اجتناب ایدوب حلال طلب ایلمکده فرق
یوقدر بلکه جمیع ناسه حلال طلب ایدوب حرامدن اجتناب ایتمک واجبدر
اندنصکره حضرت رسول ذکر ایلدی بر کسه یی که سفری اوزون ایلر انواع
طاعاتده مثلا حجه کتمک کبی وسعی وعمره ایتمک کبی وجهاده وغزایه کتمک کبی
وصلهٔ رحم ایتمک کبی وبعض پسندیده زیارتاره کتمک کبی الرجلده کی الف لام
زائددر الرجل نکره حکمده‌در نتکیم ﴿ ولقد امر علی اللئیم یسبنی ﴾ ده کی
الف لام زائد اولدیغی کبیدر پس مابعدی اول رجلک صفتی اولور تقدیر
کلام دیمک اولور که اندنصکره حضرت رسول بر رجلی ذکر ایلدیکه اول
رجل اوزون سفر وسیاحت ایلر وکمال فقر وفاقه‌دن صاچی قیورجق اولور
ویوزی توزلی اولور بو صفتلو کسه ایکی النی آسمانه قالدرسه دخی دیسه که
یارب یارب بنم مرادمی اعطا ایله ودعامی قبول ایله دیوب بو سفر وسیاحتی
وفقر وریاضتی مظان اجابت وباعث رضا وقربت قیاس ایلسه وحالبوکه انک
مطعمی حرام اوله ومشربی حرام اوله ولباسی حرام اوله ودخی حرامله غدا اولنه
وتر[illegible] پس نه حالله بو کمسه ایچون استجابت اولنه که انک اکل وشربی حرام
اوله یعنی من بعد دعاسی بو صفتلو کسه نک مستجاب اولمز ای اخی بو حدیث
شریفدن معلوم اولدیکه سفر وسیاحتک وفقر وریاضتک فائده سی یوغیمش
مادامکه حرامدن اجتناب ایتمیه وحلال لقمه یمیه پس سلوکک رکن اعظمی
حلال یمکدر پس حلال لقمه یمه‌ده اعزهٔ طریقمز ایکی قسمدر بر قسمی کسب
واسباب اختیار ایتمشلردر وبر قسمی دخی نه فتح اولورسه اندن یدوب طریق توکله

(کتمشلردر)

كيمسنلردر زيرا بو ايكى قسمك حقنده ومدحنده آيات و اخبار كفتار مشايخ
كاركچوق واقع اولمشدر باخصوص كه حضرت پير مز مثنوى شريفده كاه كسبى
توكل اوزره ترجيح وكاه توكلى كسب اوزره ترجيح قيلمشلردر و خلقدن سؤال
ايتمكى جائز قيلمامشلردر انكچون فقراى مولويه بو ايكى خصلتى اختيار ايدوب
سؤال ودريوزه قيلمغى روا كورمامشلردر * پس اولا كاسب اولنلرك فضيلتنه
كلدلم حضرت رسول صلى الله عليه وسلمدن مسلم و بخارى اتفاق اوزره بو حديثى
روايت ايدرلر ﴿ قال ما اكل احد طعاما قط خيرا من ان يأكل من عمل يديه وان نبى
الله داود يأكل من عمل يديه ﴾ يعنى براحد طعام يمدى انجق كه اول خيرلو اوله
النك كارندن يديكندن والله نبيسى داود عليه السلام كسب يدندن يردى
بو حديثده طلب حلاله وكسبه تحريض وترغيب واردر كه كسب سنن انبيادر
(مثنوى) رمز الكاسب حبيب الله شنو * در توكل از سبب كاهل مشو (شرح)
معناى بيت كاسب اللهك سوكلو سيدر پس توكلده اولمق ايله سببدن وكار وكسبدن
خالى اولمه وكاهل وعاطل قالمه ديمكدر * پس توكل اول كمسنه لايقدر كه علم
ومعدرفتده سعى ايليه واعمال صالحه وطاعته كوشش قيله والا كسب قيلمق كرك
تا بطالر بلوكنده اولميه زيرا جناب حق بطالرى سومز ديمكدر بو محله مناسب
امام راغب ذريعه ده بيوررلر ﴿ فاعلم ان الله لايحب البطالين ومن اخذ
من الناس المنافع ولم يعطهم نفعا فانه لم يدخل تحت قوله تعالى والمؤمنون
والمؤمنات بعضهم اولياء بعض ولهذا ذم من يدعى التصوف فيتعطل ولايكون له
علم يؤخذ منه ولا عمل صالح فى الدين يقتدى به بل يجعل همه غاية بطنه لانه
انسلخ عن الانسانية بل من الحيوانية وصار من جنس الموتى ﴾ بيوررلر كه سن بيل
اى سالك طريق حق اولان كمسنه كه حق تعالى بطالرى سومز شول
كمسنه كه ناسدن منافعى اخذ ايلر وانلره بر نفع اعطا قيلمز پس اول كمسه تحقيق حق
تعالينك بو قولنك تحتنده داخل اولمز ديمكدر بيوردى مؤمنين ومؤمنات بعضيسى
بعضيسنه انصار ومعاونلردر پس بر كمسنه نك كه وجودندن تصرف ومعاونت
و يا انسانه فائده اولمز خصلت كلميه اول كمسه مؤمنلر زمره سندن خارجدر ديمك
اولور بو اجلدن ذم اولندى عند الانبيا والاوليا شول كمسه كه تصوف
ادعا ايليه ومتعطل اوله وانكچون بر علم اوليه كه اندن ناس اخذ ايدوب فائده
مند اولهلر ودنياده بر عمل صالحى دخى اوليه كه خلق انى شيخ اتخاذ ايدوب اكا
اقتدا قيلهلر بلكه اول كمسه ذوقى مرادى بطننك غذاسنه قصد قيلق

اوله اول كمسه انكيچون مذموم اولديكه انسانيتدن منسلخ اولدى بلكه
حيوانيتدن بيله چيقوب موتى حكمنده و جماد منزله سنده اولدى حيوانك زياده
كمترى خردر بو شكل ابترلردن اتفاق بونك اوزرينه دركه خر بهتردر (نظم) مسكين
خراكرچه بى تميزاست ❊ چو بار همى كشد عزيزاست (نثر) اكثريا بو شكل
بطالمر در سؤال و دريوزه قيلن و كاسه ليس اولوب دربدر اولان ❊ حق تعالى كلام
مجيدنده و حضرت رسول احاديث شريفه سنده و حضرت پير كلمات طيبه سنده
سائل اولميان فقرايى مدح و سائل اولنلرى ذم و قدح بيورمشلردر نتكيم جناب
حق كلام مجيدنده بيورر (للفقراء الذين احصروا) يعنى اى اغنياسزك صدقاتكز
فقرا ايچوندر وياخود مالكزى انفاق ايلك شول فقرايه كه انلر منع اولنديلر
و حصر قيلنديلر (فى سبيل الله) الله يولنده مر اداعبادت و طاعت اوله وياخود
جهاد اوله (لايستطيعون ضربا فى الارض) بونلر قادر اولمديلر يريوزنده كسب
وكار ايچون كتمكه ورزق و معاشلرين طلب ايتمكه عبادته زياده مشتغل اولدقلرى
ايچون ❊ بو آيت كريمه اصحاب صفه نك حقنده وارد اولمشدر ولكن حكمى عامدر
هر قنغى فقراده كه بو خصلت بولنه انلر دخى بو حكمده داخل اولور ﴿يحسبهم
الجاهل اغنياء من التعفف﴾ بونلرك حالنى بلميئلر بونلرك سؤالدن تعفف
ايلديكيچون و خلقه استغنا قيلدقلريچون بونلرى اغنيا ظن ايدرلر ﴿تعرفهم
بسيماهم﴾ خطاب يا حضرت رسوله اوله وياخود هر خطابه لايق اولان كمسه لره
اوله تقدير كلام اكرسن بونلرى كوريدك اى مخاطب اولان كمسه بونلرك سيمالريله
بونلرى بليدك ﴿لايسئلون الناس الحافا﴾ بونلر اول كمسه لردركه ناسدن الحاح
ايله سؤال ايتمزلر ❊ بو آيت كريمه كمسه يه عرض احتياج ايتمين فقرانك خصالنى
مدح ايلر و سؤال قيلنلرك حالنى قدح ايلر فى الحقيقه دعوى شكلنده اولنده كار قيلمق
عيب و عار دكلدر اما سؤال قيلمق بغايت عيب و عاردر حضرت على كبى سلطان
بركون ضرورتلر واقع اولوب اجرتيله بركمسه نك قيوسندن صو چكوب
خرمانين صواردى پس اول زمانده بعض منكر انلره دخل ايدوب اول حالى
پسند ايتميوب تعيير ايلديلر اول حينده بو كلام لطيفى بيورديلر (نظم) يقول
الناس لى فى الكسب عار ❊ فقلت العار فى ذل السؤال (نثر) و حضرت نبى
عليه السلام سؤالى ترك ايتمك حقنده ترغيبا و ترهيبا نيجه احاديث شريفه
بيورمشلردر ❊ پس ترغيبا بيوردقلرى احاديث شريفه دن بريسى اولدركه ثوبان
رضى عنه اول حضرتدن بو حديثى روايت ايدرلر ﴿قال رسول الله صلى الله

(عليه)

عليه وسلم من يضمن لى شيئا اضمن له الجنة قال ثوبان قلت انا يا رسول الله فقال
عليه السلام لا يسأل الناس شيئا اضمن لك الجنة فكان ثوبان لا يسأل الناس
شيئا حتى سقط سوطه فنزل واخذه ولا امر احدا ان يناوله ﴾ حضرت مولانا
بو حديث شريفى نظمه كتوروب بيوررلر (مثنوى) كفت پيغمبر كه جنت از اله *
كر همى خواهى زكس چيزى مخواه * ور نمى خواهى كفيلم من ترا * جنت
المأوى وديدار خدا (نش) ومصابيحده امام بغوى بو حديث صحيحى اتفاق رواة
اوزره ابو هريره دن روايت ايدرلر ﴿ قال عليه السلام لان يأخذ احدكم حبله فيأتى
بحزمة حطب على ظهره فيبيعها خير له من ان يسأل الناس اعطوه او منعوه
فان اليد العليا خير من اليد السفلى اليد العليا هى اليد المنفقة واليد السفلى هى
السائلة ﴾ بيوررلر والله سزدن بريكز حبلنى آلوب پس ارقه سى اوزره بر يوك
اودون كتوروب وانى بيع ايلك خيرلى در ناسدن برشى استمكدن يا نى اعطا ايدهلر
ياخود منع ايدهلر يا عالى رلناولان السفلى رك اولان الدن خير اودر يد عليا
منفعت اولان الويد سفل سائله اولان الدر پس ترهيبا اولان حديثه كله لم ترهيبا
وتخويفا اولان احاديث چوقدر بو جمله دن بو حديثه اكتفا اولندى مسلم
و بخارى اتفاقيله بو حديث اول حضرتدن روايت اولنور ﴿ قال عليه السلام
لا يزال الرجل يسأل الناس حتى يأتى يوم القيامة ليس فى وجهه مزعة لحم
اى قطعة لحم صحيح ﴾ درويش اولدر كه ابراهيمى مشرب اوله وخلقه عرض
حاجات ايتيوب توجهنى بالكليه حق تعالى يه وهر نه ديلرسه اندن ديليه بلكه اندن دخى
استمكدن استحيا ايليه فكيف عن المخلوق اول زمانده كه حضرت ابراهيمى
منجنيقه قوديلر و هوايه آتديلر درحال جبريل امين كلوب ديديكه ﴿ الك حاجة
قال اما اليك فلا فقال فسل ربك قال حسبى من سؤالى علمه بحالى ﴾ پس جمله
مؤمن اوزره لازم و واجبدر كه انك ملتنه تابع اوله تا مرتبه لردن لذت بوله
﴿ قال الله تعالى ملة ابيكم ابراهيم ﴾ اى اتبعوا ملة ابيكم ابراهيم تقديرنده در پس
انك ملتندن وخصلتندن بريسى خلقه عرض حاجت ايتمامكدر و بر خصلتى
دخى جميع آفل و زائل اولان اشيايه محبت ايتيوب ﴿ لا احب الافلين ﴾ ديوب
جناب فاطر السموات والارضه توجه ايتمكدر پس سالكه دخى لازم اولدركه
جميع ماسوادن غرضن واميدى حاجتى قطع ايده وجهه خالقدن اكر جبرائيل
ايسه ده همتى رفع ايده بلكه حقدن دخى ايستمكه استحيا ايده قنده قالديكه
كندلنكى عاجزدن اميد طوته سن وانى مطلع ومحسن صانه سن اكا رعايت ايدلر

وعبودیتلر قیله سن (مثنوی) پس چه عرضه میکنی ای بدکهر * احتیاج خود بمحتاج دکر * ور بخواهی ازکرم او دهد * بر کفش میل سخاهم او نهد * عین ازوخواهید نه ازغیر او * آب ازیم جو نجو از خشك جو (نثر) بو محله مناسب صاحب الحکم ابن عطا حضرتلری بیورورلر که ﴿لا ترفعن الی غیر الله حاجة فکیف یرفع حاجتك عنك من لا یستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه ربما استحیا العارف ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بمشیئته فکیف لا یستحیی ان یرفعها الی خلقه بیورورلر که الله دن غیریه حاجتکی عرض ایلمز یراڭ حالده سندن حاجتکی دفع ورفع ایدرشول کمسه که اول کندو نفسندن حاجتنی دفع ورفعه قادر اوله مز آزاولور که عارف کندو حاجتنی مولاسنه عرض ایلمکدن استحیا ایلر اکا علم ومشیئتیله اکتفا ایلدیکی ایچون * پس نه حالده سن حاجتکی خلقه عرض ایلکدن اوتانمزسن خلقه عرض احتیاج ایتك ایکی وجهله اولور یالسان قالله ویالسان حاله اکثر کمسه لر لسان قال ایله سؤالدن وعرض احتیاجدن خلاص اولنلردر اما لسان حالله سؤالدن خلاص المشار در برکمسه تك که دنجی خلقدن امید وربحا بی اوله لسان حالله سؤال ایلکدن اول خلاص اوله مز مکر شول زمانده خلاص اولور که کندو رزقنك کندویه عاشق اولدیغنی کورر ومانع ومعطی الله ایدیکنی بیلور اندنصکره صفای باطنیله حقه توکل قیلور (مثنوی) روتوکل کن ملرزان پا ودست * رزق تو بر تو زتو عاشق ترست (نثر) بیوردیغی حضرتك بومرتبه یه اشارتدر سوز بودرکه عبد صالح رزق ومعاش قیدنده اولمز بلکه کندویه لازم وواجب اولانی اداقیلمسنی ایلر وحقه لایق اولانی اکا تسلیم قیلار که اول بنده پرورلکی اعلا بیلور قوله لازم کلانی وصالح اولانی کاتعلیم ایتکه حاجت یوقدر (کما قال فی الحدیث القدسی عبدی اطعنی فیما امرتك ولا تعلمنی ما یصلحك) اکر حقیقت کوزیله نظر قیلسك بو جمله انسانك دنیا ایچون چکدیکی رذالت وذلت هپ طمعدن حاصل اولور (الطامع عبد والقانع حر) فحواسنجه قانع اولدیغی کبی حر اولور وخرسند اکن نجات بولور طمعك حرفلرینك ایچی بوشدر انکیچون طمعکارلك ایچی دروندن قناعت وناخرسندر بر فحوای ﴿العبد حر ما قنع والحر عبد ما طمع﴾ عبد قانع اولنیغی شیئك حر وآزاده سی وحر طامع اولدیغی شیئك بنده دلداده سیدر پس طمعك نیجه قبیح خصلت ایدوکن بیلدکنده کرکدرکه اندن حقه استعاذه قیله سن تا قسوت قلبدن نجات بوله سن نتکیم معاذ بن جبل حضرت نبیدن صلی الله علیه وسلم بو حدیثی روایت

بیورر ﴿ قال علیه السلام استعیذ بالله من الی الطمع فانه یهدی الطبع ﴾
طبع ننده وسخ ودانه دیرلر مقصود آثام ومعاصیدر زیرا طمع انسانی نیجه
معصیته وخطیئته رهنما اولور ٭ پس بونلری بیلد کسه لر ایکنجی قسمه کلدلم
داریقمزك ایکنجی قسمی اول کسه لردر که کفالت الهیه بونلره ظاهره ووکالت
ربانیه کما ینبغی واضحه وباهره اولدیغندن اسبابه تعلق ایتمك درونلرندن
رفع اولنمشدر وخلق عالم رزق ایچون تملق قیلمق بالکلیه بونلردن مندفع اولوب
درون وبیرونلری ژنكار اهتمام تراکمندن صفا بولمشدر اهل دنیایه
سرفرو ایتمزلر وآب روی فقر وقناعتی یره دوکمزلر (نظم) ما آب روی فقر وقناعت
نمی بریم ٭ با پادشه بکوی که روزی مقدر است (نثر) دینلرندیلردر ﴿ واللهم
لامانع لما اعطیت ولا معطی لما منعت ولا مبدل حکمت ولا راد لما قضیت ولا ینفع
ذا الجد منك الجد ﴾ وردنی اوقورلر ودعا سیله عمل قیلنلر بو ذکر اولنانلردر
بونلر اول کسه لردر که (مثنوی) رزق خود کم نه اندیشهٔ معاش ٭ رزق کم
نا آیدت بر درکاه باش (نثر) قولنك مفهومی اوزره اندیشهٔ معاشی دللرندن
دور ایدوب درکاه حقه محصور اولمشلردر پس بونلره عالم غیبدن هرنه فتح
اولورسه انکله قناعت قیلورلر واکر عطاء عطیهٔ الهیه بیلورلر فتوحك حقنده
احادیث شریفه واخبار لطیفه چوق وارد اولمشدر اول جمله دندر بو برقاچ
حدیث زید بن خالد الجهنی حضرتلری اکرمدن بو حدیثی روایت ایدرلر
قال علیه السلام من بلغه معروف من اخیه من غیر مسئلة ولا استشراف
نفس فلیقبله فانه رزق ساقه الله الیه) معنای شریفی برکسه یه بر احسان کاسه
بر مؤمن قرنداشندن استمکسزین ودخی نفسك انتظارنسز پس اول کسه انی قبول
ایلسون زیرا اول معروف بر رزقدر که الله انی اول کسه یه سوق ایلدی اول محسن
یدندن وبو حدیث دخی روایت اولنمشدر اول حضرتدن مرویدر که
﴿ قال من وجه الیه شئ من الرزق من غیر مسئلة فلیأخذه ولیوسع فی رزقه فان کان
عنده غنی فلیدفعه الی من هو احوج ﴾ یعنی برکسه یه رزقدن برشی توجیه اولنسه
استمکسزین اول کسه انی آلسون ورزقنی توفیروتوسیع قیلسون کرتنده غناسی
وار ایسه بر محتاج کسه یه انی ویرسون پس مشایخ فتوحك اخذ اولنمسنده وکذلك
نذرلر واحسانك وصدقه وتطوعك الینمسنده تردد ایتمشلردر مکر زاهد خشك
اولنلر اما کوتك الینمسنده تردد ایتمشلردر بعضیسی اید دخی عند الاحتیاج
المشلر وبعضیسی استغنا قیلمشلردر نتکیم حضرت مولانایه زکوة اقچه سی کاسه

بيوررلر ديكه وارلهٔ بوني شيخ صدر الدين حضرتلرينك فقراسندن بر كيمسه اثر بزم فقرامزدن احوجدر امايانلرينده كلسه ويا فتوح اولسه انى رد ايتمه يوب فقرايه بخش ايدرلردى زيرا فتوح وندرى مشايخ عظام رد ايتامشلردر ﴿ كما روى ابو طالب المكى فى قوت القلوب هذا الحديث رواية صحيحة ﴾ قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من آتاه الله رزقا بغير مسئلة فرده فانما يرده على الله ﴾ يعنى بركمسه يه حق تعالى بغير سؤال رزق اعطا ايليه پس اول كمسه انى رد ايليوب آلمده الهك ويرديكنى الله اوزره رد ايلمش اولور بو ايسه عظيم جرمدر اما بعض كمسه نك يدندن فتح اولنى رد ايلك واجبدر ديشارتكيم اول كمسه لرى ابو طالب مكى قوت القلوبده على حدة ذكر بيوررلر ﴿ فلا يؤخذ الا من يد عاقل بالغ حر تقى كما جاء فى الحديث لا تأكل الا طعام تقى ولا يأكل طعامك الا تقى ولا من يد ظالم ولا جاهل بالحلال والحرمة من المكاسب ﴾ يعنى فتوح المنمه الا عاقل اولان كمسه نك الندن مجنون ومعتوهدن احترازدر ودخى بالغ اولانك الندنكه صبى اوليه ودخى حر وآزاد اولانك الندنكه كمسه نك عبدى اوليه ودخى تقى ونقى اوله فاسق اوليه زيرا حديثده وارد اولديكه سنك الا تقى اولانك طعامنى ودخى طعامكدن يمسون الا تقى اولان ودخى فتوح ظالم الندن اخذ اولنميه ودخى مكاسبدن حلال وحرامه جاهل اولان كمسه نك الندن دخى اخذ اولنميه اما بونلردن غيريدن اخذ اولنسه مستحبدر ﴿ بعض مشايخ تقى اوليندن وظالم وجاهل الندن اخذايتدار حلنه احتمال ويرمكله ولكن اكل ايتامشلر بلكه يتيملره وكمين بعض حوايجه خرج ايتمشلر زيرا شبهة لو اولان طعام ولباس سلوكه مانعدر پس همان سالكه بهتر اولان بودر كه دائما باريسنه مفتقر اوله والله غنا سيله غنا اندره وخلق غنه سندن مستغنى اوله ﴿ قال الواسطى الافتقار الى الله اعلا درجة المريدين والاستغناء بالله ارفع درجة الصادقين ﴾ اللهه مستغنى اولان داشقار غناى خلقدن تحصر قلمز وخزينة اللهدن بين صادقلر كسب وكاره مشغل اولمزلر ﴿ كما قيل لابى يزيد البسطامى مالك تشتغل بكسب فمن اين نأكل قال مولاى يرزق الكلاب والخنازير فلم لا يرزق ابا يزيد ﴾ پس رزاق اولدر على الاطلاق اكر بوفوا رزق مع واسطة الخلق حاصل اولسون واكر بلا واسطه حاصل اولسون عارفك قتنده ايادى قدرتله ويا ايادى ملائكه ايله حاصل اولان رزقك ايادى عبادن ظهوره كلن رزقله فرقى يوقدر زيرا عارف موحد قطع جميع اسباب ايليوب هر نه يوزدن اولورسه رزاق انى كوررو وسطى انى ياور ﴿ كما قال الشيخ السهروردى

اذا صح التوحيد تلاشت الاسباب فى مشاهدة رب الارباب ﴾ پس موحد اول
كمسه در كه هر قنده حك فتحنى اندن بيله وفتاح مطلق انى بوله شيخ حضرتلرى
فتوحات مكيه ده فتوحى اوچ نوع اوزره تقسيم قيلمشدر وبوكونه تعريف ايدوب
بيوررلر كه ﴿ اعلم ان كل امر جاءك من غير تعمل ولا استشراف ولا طلب فهو
فتوح ظاهرا كان او باطنا والفتوح على ثلاثة انواع النوع الاول فتوح العبارة
فى الظاهر وسببه اخلاص القصد وهو صحيح عندى وقد ذقته ومنه قوله عليه
السلام اوتيت جوامع الكلم ومنه اعجاز القرآن والنوع الثانى من الفتوح
الحلاوة فى الباطن قالت الطائفة سببها جذب الحق باعطافه والنوع الثالث
من الفتوح فتوح المكاشفة قالت الطائفة سببها المعرفة بالحق ومن شرط فتوح
النوع الاول ان لا يصحبه فكر ولا يكون بنتيجة فكر وكان شيخنا ابو مدين يقول
فى فتوح الغير اطعمونا طريا ولا تطعمونا حبا قديدا اى لا تنقلوا الينا
من فتوح غيركم الا ما يفتح به عليكم فى قلوبكم يرفع بهذا همة اصحابه لطلب
الاخذ من الله ﴾ ترجمه سى بودر كه بيل اى طالب اسرار فتوح اولان سالك هر نه كه
سكا عمل ارتكاب ايتمكسزين كلورواننظار وطلبسز حاصل اولور اول فتوحدر اكر ظاهرا
فتوح اولسون مثلا كيدجك ويه جك وسيم وزر كبى ويا باطنا اولان فتوح
اولسون مثلا علوم وعرفان وذوق ووجدان كبى ﴿ وفتوح اوچ نوع اوزره در نوع
اول ظاهرده عبارة وكلامك فتوحيدر وبو عبارتك فتحنه سبب قصد وعزيمنده
خالص اولمقدر وبو عبارة وكلام فتحى بنم قتمده صحيحدر ديو شيخ حضرتلرى ﴿
وبن بو عبارتك فتح اولمسنى ذائق اولدم ديو وفتوح عبارتدندر حضرت
پيغمبرمزك ﴿ اوتيت جوامع الكلم ﴾ بيورمسى زيرا اكثر احاديث رسول بلا تفكر
الهام اله بيورلمشدر وبو عبارتدندر اعجاز قرآن زيرا وحى الهيدر بونده دخى
فكرت ورويتك دخلى يوقدر ﴿ فتوحك نوع ثانيسى باطنه حلاوت ودرونه ذوق
ولذت فتح اولمسيدر بعض طائفه ديرلر كه بو حلاوت باطنك سببى حق تعالينك
اول قولى مرحمت ومحبتله جذب ايلمسيدر كه حلاوت باطن اول جذبك
نتيجه سيدر فتوحك نوع ثالثى فتوح مكاشفه در مكاشفه دن بر طائفه ديديلر كه بونك
سببى حقله بلمكدر ﴿ وفتوح عبارتك شرطى بودر كه اول فتح اولان عبارته فكر
مصاحب اولميه واول عبارة فكرك نتيجه سى دخى اولميه وشيخ حضرتلرى
حكايه ايدوب ديرلر كه بزم شيخمز ابو مدين حضرتلرى ديرديكه بزه بر تازه
ات اطعام ايدكز قورى ات ويا اولمش ات اطعام ايلمك يعنى بزه غيرى كمسه نك

قلبنه فتح اولان عبارتی نقل ایتمك الا قلو بكزده سزه فتح اولان عبارتی نقل ایلكز و بو قوللہ اصحابنك همتی رفیع ایلردی تا كیم انلردخی سائر اولیا كبی اللهدن اخذ ایتكه طالب اولهلر غیرك فتوحنه كرفتار اولیوب مع عبارت ومعانی بی بولهلر * تكیم حضرت مولانا دخی فقراسنك همتك عالیه اولمسنه امر ایدوب سائرك فتوحندن وغیرینك واردات روحندن انلری نهی ایلر بیوررلر كه (مثنوی) جهد می كن شر تو صاحب واقعه * تا بكی عكس خیال لامعه * تا كه كفتارت زحال تو بود * سیر تو باپروبال تو بود * صید كیرد تیر هم باپر غیر * لاجرم بی بهره است از لحم طیر * باز صید آرد بخود از كوهسار * لاجرم شاهش خوراند كبك وسار * منطقی كز وحی نبود از هواست * همچو خاكی درهبا ودر هواست

﴿باب عاشر﴾

جهاد نفسی وموت اختیاری بی وشهید تیغ عشق اولانك فضیلتنی بیان ایلر ابو هریره حضرتلرندن مسلم و بخاری اتفاق ایدوب بو حدیثی روایت ایدرلر ﴿قال علیه السلام من آمن بالله ورسوله واقام الصلوة وصام رمضان كان حقا علی الله ان یدخله الجنة وان جاهد فی سبیل الله او جلس فی ارضه التی ولد فیها﴾ معنای شریفی بر كمسه اللهه ورسولنه ایمان كتورسه وصلوته قائم ورمضان آینی صائم اولسه الله اوزرینه لایق اولور كه انی جنته ادخال ایلیه اول كمسه اكر كافرله فی سبیل الله مجاهده ایلسون واكر طوغدیغی یرده اوتورسون وغزای ظاهره كتمسون زیرا كفارله جهاد فرض عین دكلدر بلكه فرض كفایه در پس غزایه كیدرسه قائم اللیل صائم النهار ثوابن بولور ﴿كما قال علیه السلام مثل المجاهد فی سبیل الله كمثل القائم الصائم القانت﴾ واكر كیتمزسه آثم اولمز مادامكه جماعت مسلمیندن بر جماعت مجاهده و كفارله مقاتله قیله اما مجاهدهٔ نفس جملهیه واجب ولازمدر زیرا جهاد اعداء اللهله مجاربه یه دیرلر پس عدولرك زیاده عدوركی انسانك كندو نفسیدر ﴿كما قال علیه السلام اعدا عدوك نفسك التی بین جنبیك﴾ او یله اولیجق نفسله مجاهده كفارله مجاهدهدن اولیدر زیرا جهاد اكبر نفسله جهاددر وحق جهاد دخی بونده بولنور (كما قال الله تعالی وجاهدوا فی الله حق جهاده قال عبدالله بن المبارك حق الجهاد مجاهدة النفس والهوی وهو الجهاد الاكبر علی ما روی وعن النبی علیه السلام قال حین رجوعه من جهاد الكفار رجعنا من الجهاد الاصغر الی الجهاد الاكبر قالوا وما الجهاد

(الاكبر یا)

الاكبر يارسول الله قال مجاهدة النفس ﴾ حضرت مولانا بو حديثك تفسيرنده
بو ابيات شريفه يي ايراد ايدرلر (مثنوى) قد رجعنا من جهاد الاصغريم *
بابنى اندر جهاد اكبريم * سهل شيرى دانكه صفها بشكند * شير آنست انكه
خودرا بشكند (نثر) حقا بو در كه پهلوان اولدر كه كندو خانه سنده اولان دشمن
پنهان ايله ستيز ايليه و انى قهر قيله و حكمنه آلوب مسلمان ايليه قريب اولان
دشمنك شرنى دفع بعيد اولان دشمنك شرنى دفعدن اولى و افضلدر (قال الشيخ
في الفتوحات ﴿ قال الله تعالى قاتلوا الذين يلونكم ﴾ اى يقربون منكم من الكفار
ولا اكفر من النفوس انعم الله ولا يلى الانسان اقرب اليه من نفسه فجهاد النفس
الجهاد الاكبر واعظم جهادا العدو لان جهاد العدو قد يقع من العبد للرياء والسمعة
والحمية وجهاد النفس امر باطن لا يطلع عليه الا الله ولا يكون الا لله) حق تبارك
وتعالى كلام مجيدنده بيوررلر كه مقاتله ايلكز اى مؤمنلر كفاردن سزه قريب
اولان دشمنه تفسير نهاية الامانيده بويله ديركه ﴿ امر بقتال الاقرب من الكفار كه
فان ضرره اشد واحذر منه اكثر الاقرب فالاقرب وشيخ حضرتلرى دخى بيوررلر كه
انسانه نفسندن اقرب يوقدر والهك نعمتنه نفوسدن اكفر برشى يوقدر * پس
جهاد نفس جهاد اكبردر عدوى ظاهره مجاهده دن بو اعظمدر زيرا عدونك
جهادى آزاولور كه ريا و سمعه و حميت ايچون دخى اولور و جهاد نفس بر گيزلو
امردر كه الله دن غيرى مطلع اولماز همان بو جهاد الله ايچون اولور پس
گركدر كه سالك همان كندو نفسنه عداوت ايليه و انك شرندن دائما حقه
استعاذه قيله (نظم) ودع ماعداها واعد نفسك فهى من * عداها وعذ منها
باحصن جنة (نثر) يعنى حضرت حقدن ماعداسن ترك ايله و نفسكه عداوت ايله زيرا
نفسك اول حضرتك عداسندندر و اول نفسكدن صقين محكم اولان سپر * احصن
جنه دن مراد يا عنايت الهيه و يا شريعت نبويه و يا شيخ كاملدر پس نفسك مجاهده
اكا ديرلر كه اولا آنى شهوتندن و آرزوسندن و لذاتندن نهى ايده سن و هر نه ديلرسه
خلاف مرادى اوزره كيده سن اندنصكره انى جميع معاصى و مناهيدن منع
ايدنجه مجاهده ايده سن اندنصكره جميع اخلاق ذميمه و افعال رديه دن منع
ايدوب انى پاك قيله سن اندنصكره اطعمة نفيسه يمكدن و البسه نعيمه گيمكدن انى
برى و عارى ايدوب اولمزدن اول اولديره سن و خشب يابس كبى قيله سن ﴿ كما قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم اخشوشنوا واخشوشبوا وامشوا حفاة عراة
لعلكم ترون الله ﴾ اخشوشن اوچ معنايه كلور ﴿ ... ﴾ اخشوشنت خشونتده يعنى جاهدوا

النفس بالخشونة بمخالفة هواها ﴾ دیمکدر ﴿ اخشوشب فلان شیئا ﴾ دیرلر
فلان کسه برشیئی خشب یابس کبی قیلدی دیمك معناسنه ویررلر اخشیشاب
نفسی عملده مبتذل قاوب اکا غلظت ایتمك معناسنده دخی استعمال ایدرلر پس
تقدیر کلام ﴿ اجعلوها کالخشبة الیابسة بالمجاهدة راجین رؤیة الله ﴾
دیمك اولور (مثنوی) ای خنك آنکو جهادی میکند ٭ بربدن زجری
ودادی میکند ٭ تاز دنیا جهد میکن ای کیا ٭ درطریق انبیا و اولیا ٭ کافرم من
کرزیان کردست کس ٭ درره ایمان وطاعت یکنفس (نثر) اولا مجاهده یه
اوچ سلاح لازمدر اول اوچ سلاح اولمینجه نفس صلاح بولمزوروی فلاحی کورمز
نتکیم شیخ عطار حضرتلری بیورورلر (مثنوی) خنجر خاموشی وشمشیر جوع
نیزهٔ تنهایی وترك هجوع ٭ هر کرامی بود این هرسه سلاح ٭ نفس او هرکز نیاید
باصلاح (نثر) پس اول مجاهد که ﴿ اقتلوا انفوسکم بسیوف المخالفات ﴾
فحواسنجه نفسنی سیوف مخالفاتله قتل ایده ﴿ وموتوا قبل ان تموتوا ﴾ مفهومنجه
اولمزدن اول اوله جناب حق انی حیات ابدیه ایله زنده وسعادت سرمدیه ایله
فرخنده قیله ٭ مشایخ کبارك ﴿ ما الحیاة الا فی الموت ﴾ دیدکلری بوکا اشارتدر
یعنی (لا حیاة للقلب والروح الا فی اماتة النفس بالجوع) دیمکدر مشایخ صوفیانك
اعظمندن حاتم اصم حضرتلری بیوررلر که ﴿ من دخل فی طریقتنا هذه فلیجعل
لنفسه اربع موت موت ابیض وموت اسود وموت اخضر وموت احمر الموت الابیض
الجوع والموت الاسود احتمال اذی الناس والموت الاخضر لبس الخرقة والموت
الاحمر مخالفة النفس والهوی ﴾ پس بو موتلری نفسه اختیار ایتمك رؤیت
حقه وسیله ووصلت الهیه یه ذریعه اولور موت اختیاری ایله اولمین حتی بو دنیاده
کورهمز ووصالنه ایرهمز ﴿ کما قال علیه السلام لن یراحدکم ربه حتی یموت (
وکذا قال الشیخ ابو مدین من لم یمت لم یر الحق) زیرا حق ایله عبد مابیننده حاجز حصین
وحجاب متین حبس نفسدر انك موت وازالهسی رؤیته وصلته سببدر (اعظم حجاب بینك
وبین الله نفسك) دیمشلردر انکیچون (شعر) بینی وبینك انی ینازعنی فارفع بفضلك
انی من البین (نثر) دعاسن قیلمشلر وبعض عاشقلر دخی بو حیات طیبهیی ممات نفسده
کوردکلرندن اقتلونی اقتلونی یا ثقاتی ٭ ان فی قتلی حیات فی حیات (نثر)
صداسن اورمشلر وشهید تیغ عشق اولمغی جانلرینه منت بلمشلر کما قال
ابن الفارض (نظم) وانی الی التهدید بالموت راکن ومن هوله ارکان غیری
هدت (نثر) یعنی تهدیقات موتله تهدید اولنغه مائلم کرچه انك هول وخوفندن

بندن غيرينك اركانى تهديد اولنمشدر روز بهان بقلى حضرتلرى عرايسده
بو آيتك تفسيرنده بيورورلر كه ﴿قال الله تعالى ولا تقولوا لمن يقتل فى سبيل الله
اموات بل احياء ولكن لا تشعرون﴾ اى لا تقولوا لمن يقتل فى سبيل الله
بسيف العشق والمحبة اموات بل احياء بعد فنائه عن حياة البشرية بحياة
الربانية ولكن لا تشعرون لانكم محبوسون بين الوجود والعدم وياحسرة
على العباد﴾ آيتنك تفسيرنده دخى بيورورلر ﴿يقول الله من هرب منى الى نفسه
احرقته بالتأسف على فوتى اذا شاهد غدا مقامات ارباب الفنا فى﴾ يدل
عليه قوله تعالى ﴿ياحسرة على العباد﴾ وهذا قول لايقوله الا محترق بنار
التأسف بتأسف على ماقصر فى فناء نفسه لله وفى الله وقت كشوف الحقيقة)
كشته تيغ عشق اولمين كسدلر شيارين فنا فى الله اولان كسه لر مقامات
كوردكلرنده افناى نفس ايتمده تقصير ايلدكلرى اوزره تأسف ايده لر پس
سعادت اول كسه يه كه ميدان محبتده كشتۀ تيغ عشق يار اوله كشتۀ شمشير
يار اولانك ديتى وصلت ياردر ﴿كما قال الله تعالى من احبنى قتلته ومن قتلته
فعلى ديته ومن على ديته فانا ديته (نظم) هركرا تيغ محبت سر بريد ☼
برمقام اوج اوادنى رسيد (نثر) كشتۀ تيغ كفار اولانك ديتى دارقراردر بس
شهيد تيغ كفار بو قدر دولت ايدر ونعم دارقرار بوليجق شهيد غفار اولان
نقدر انوار واسرار ونيجه مرتبۀ عالى مقدار بولمق كرك قياس ايله (نظم)
باكشتۀ دشمن آن كرامت كردند ☼ بنكركه چها كنند باكشتۀ دوست ☼ پس
شرط طريق محبت نفسى اولمزدن اول اولدرمكدر وروح عزيزى وصال يارله
كولدرمكدر رجال واصلين بويله قيلمشلردر واولمزدن اول اولمشلردر بعده حيات
ابديه ايله حى اولمشلردر اولمزدن اول اولان اصحاب تحقيقك كزيده سى
حضرت ابو بكر صديقدر كه انك شان شريفنده حضرت رسول صلى الله
عليه وسلم بيورديلر ﴿من اراد ان ينظر الى وجه ميت يمشى على وجه الارض
فلينظر الى ابى قحافه﴾ پس نفسى اولمزدن اول اولدرمك وقتل مرتبه سنه
ايركورمك آرزوسنه مخالفت وتوبه واتابتله اولورنتكم بنى اسرائيلك توبه سى
ظاهرا قتل نفس ايتمك اولدى اما بو امتك توبۀ حقيقيسى معنا قتل نفس
ايتمكدر بو كلامه مناسب امام قشيرى بو آيت كريمه نك تفسيرنده
ديركه قال الله تعالى واذقال موسى لقومه ياقوم انكم ظلمتم انفسكم باتخاذكم
العجل فتوبوا الى بارئكم فاقتلوا انفسكم) التوبة بقتل النفوس غير منسوخة

فی هذه الامة الا ان بنی اسرائیل کان ابهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم
بقتل انفسهم معنا کما قال علیه السلام موتوا قبل ان تموتوا) والناس یتوهمون
ان توبة بنی اسرائیل اشق ولیس کما توهموا فان ذلک کان منهم فی حالة واحدة
واهل الخصوص من هذه الامة قتلوا انفسهم فی کل لحظة بسیوف الریاضات
والمنع عن الشهوات قیل (لیس من مات فاستراح بمیت * انما المیت میت الاحیاء
قبور اوری تحت التراب واثری رجال لهم تحت الثیاب قبور) پس سالک نفسی
اولدیجه وحیات ابدیه ایله دیرلمدیجه مجاهده دن خالی اولمامق کرک ونفسک
حیله ومکرینه آلدانمامق کرک تا مشاهده سی کاه اره وحقیقی نبیا واولیا کوردیکی
کبی اودخی درست کوره زیرا (المشاهدة تحصل بقدر المجاهده) دیمشلردر (واجرکم
بقدر تعبکم) حدیثیله خوش عمل قیلمشلردر * ابن فارض حضرتلری دخی بورایه
مناسب بیورمشلرکه (نظم) فجاهد تشاهد فیک منک وراءها * وصنت سکونا
عن وجود سکینتی (نثر) یعنی ای سالک مجاهده ایله تا مشاهده ایلیه سن
کندو وجودکده کنند کندن بنم وصف ایلدیکمک وراسنده وجود سکینه دن نجه
سکون واطمینان مشاهده ایلیه سن * پس طریق حقده مشاهده مجاهده سز
وعلوم وعرفان وحال وکال هرنه ایسه مکابده سز اولمدیغی ایچون حق سبحانه
وتعالی کلام مجیدنده ﴿والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا﴾ بیوردی معنای
شریفی شول کسه لرکه بزم طریقمزده ویا بزم حقمزده مجاهده ایدرلر بزانلره البته
هدایت ایدریزیولمزی (قال البیضاوی اطلق المجاهدة لیعم جهاد الاعادی الظاهرة
والباطنة بانواعه لنهدینهم سبلنا الی سبل السیر الینا والوصول الی جنابنا)
دیمکدردیر وصاحب مدارک فینانده کی فی حرفنی یعنی لام اجل طوتوب بویله
تقدیر ایلرکه (فینا) ای لاجلنا اولوجهنا خالصا وقال ابن عطا (والذین جاهدوا فینا)
ای فی رضانا لنهدینهم سبلنا ای سبل الوصول الی لقائنا) مجاهده اوزرلک وسعی
وکوشش قیلنلرک حقنده وشاننده بو حدیث شریفی امام بخاری ابو هریره دن
روایت بیورردیلر که حضرت صلی الله علیه وسلم بیورمشلر (ان فی الجنة مائة درجة
اعدها الله للمجاهدین فی سبیله کل درجتین ما بینهما کما بین السماء والارض
یعنی تحقیقا جنت ایچره یوز درجه وار در که الله تعالی آنی یولنده مجاهده
قیلنلر ایچون اعداد واحضار ایلدی هر درجه نک ما بینی ارض وسما ما بینی
مقدارنجه اوله (قال ابن ملک وهذا التفاوت یجوز ان یکون صوریا او معنویا فیکون
المراد منه الدرجة المرتبة فالاقرب الی الله یکون ارفع درجة ممن دونه) پس

(پس جنت)

بر جنت آجلهده اولان يوز درجه كه اصل جنت بواودرجه كه ده اولان مراتب ودرجاتدر كه مجاهد في سبيل الله بو دنياده بو درجهلره واصل اولور كه بيسي جميع درجه ومرتبهلري مجاهده ايدوب كوررو بر حالتدن بر اعلا حالته دخي نقل قيلور ﴿كما قال الجنيد العبد ينتقل من حالة الى حالة ارفع منها﴾ وبعضيسي مراتب سلوكدن بر مرتبهده اقامت قيلور واول مرتبهدن لذت آلور ٭ پس اول مرتبه تا تمام اولور اكر اول مرتبهدن ترقي قيلورسه اول مرتبهنك دنائتي بلور وما فوقنده اولان مراتب ومقاماتك فروعنه واسرارينه مطلع اولور تكيم بو حديث شريفده بو معنايه اشارت واردر ﴿قال صلى الله عليه وسلم انه ليغان على قلبي واني لاستغفر الله في كل يوم مائة مرة ٭ قال بعض اهل التحقيق ان العبد لا يصل الى مقام حتى يتم عنده ما في تحته وكان النبي عليه السلام في نهاية الكمال في الارتقاء الى درجات الجلال وكان عليه السلام اذا ارتقى الى حالة ولاحظ ما في حالته الاولى من نقص استغفر عنه﴾ معناي شريف تحقيقا شان بودر كه بنم قلبم اوزره بر نوع رقيق ابرينور وتحقيقا بن هر كونده يوز كره الهمدن مغفرت طلب ايدرم ابن ملك بعض اهل تحقيقدن نقل ايدوب دير كه بعض اهل تحقيق ديديلر تحقيقا عبد بر مقامه داخل اولمز مقامي تصحيح وصالح اولمزحتي اول مقامدن مرتفع اولدو ترقي ايدهندن صكره مقام اوله مطلع اوله وانى تصحيح قيله ونبي عليه السلام درجات عظمت وجلاله ارتقاء ايلمكنده كمال مرتبهده ايدي وهر كاه كه بر حالتدن بر حالت اخرايه ارتقا ايلسه لردي وحالت اولى ده اولان نقصي ملاحظه قيلسهلردي اول مرتبهدن استغفار ايدرلردي واني كويا ذنب عدايدرلردي اكرچه اول مرتبهٔ اولى دخي في حد ذاته غيره نسبت اونده بر شريف مرتبه ايدي آنكن همت عاليهلري اول مرتبهيي دون عد ايدوب دخي اعلاسنه همت قيلرلردي انكچون حسان اول حضرتك همت عليهسن مدح ايدوب دير كه (شعر) له همم لا منتهى لكبارها ٭ وهمته الصغرى اجل من الدهر (نثر) كذلك الكبار اولان همه بلند ... مرتبهيه كه ايردلر اندن كذار ايدرلر تا مرتبهٔ فنا ومقام اوادني ... وتوحيد صفات وذاته ايرنجه ارتقا قيلورلر نتكيم حضرت مولانا بو ترقيلره ترغيب وتحريض ايدوب بيوررلر (مثنوي) اي برادر بي نهايت دركهيست ٭ بر هر آنچه ميرسي بالله مايست (نثر) پس كر كدر كه سالك تا فنا اندر فنايي ليجه وبقا اندر بقايه ايرنجه وغيرت مرتفع اولنجه ووحدت ذات ظهورده كلنجه دلكه همت عاليه براه مجاهده

قيله ودرجات ومراتبدن برينه آلداغيه تاكيم حقيقة كامل ومكمل وواصل الى حق اوله ❊ پس اول درجات ومراتبي برر برر على الترتيب من اوله الى آخره بيان ايده لم تا سالك مراتب سلوكه واقف اوله ومقام ومنزلني بيله بعض سالك علمايله جمله مراتبي بيلور ومشاهده قيلور ولكن وجدانا كنديلرينك حالى اولميجه مجرد بو مراتبه علم فائده ويرمز زيرا بو مراتبي بيلمدن مراد عمله كتورمكدر واكر عمله كتورمزسه بو مرتبه لردن برينه واصل اولمامش اولور ❊ مثلا بر كمسه كعبه نك منازلني علمله بيلسه ولكن وطندن آيريلوب سفر قيلوب اول مقاملري بعينه كورمسه وعمله كتورمسه انك منازل راه كعبه يي بيلمسنه اعتبار اولنمز ❊ چوق كمسه كورورز كه معاصي ومناهيدن دخي توبه وانابت ايلزدن اول كندوبي توحيد ذات مرتبه سنه واصل زعم ايلر مع هذا سلوكك اول مرتبه سي توبه واخر مرتبه سي توحيد ذاتدر ❊ پس بويله كمسه قياس ايلر كه سلوك عملسز همان علم ايله اوله حالبوكه علم عمله مقارن اولق شرطدر پس شرط بولنميجه مشروط حاصل اولمز ❊ اهدى لازمدر كه اولا سالك راه حق جميع معاصيدن توبه ايده اندنصكره انابت ايده اندنصكره هردمده اولان احوالني محاسبه ايليه نتكيم على الترتيب درجة بعد درجة ذكر اولنان درجات مائه يي اون بابه تقسيم وتحرير وتقرير قيلدم ذكر اولديغي اوزره عمله كتوره تاكيم كندوبي مرتبه كماله يتوره پس بو يوز درجه يي كه سالك اله كتوره واسرار وعلومنه واقف اوله بين العبد وبين الله نقدر نور وظلمتدن مقامات ومراتب وار ايسه انلره جمله عارف اولور اكرچه ابو بكر كتاني حضرتلري بين العبد وبين الحق بيك مقام واردر نور وظلمتدن بيورمشدر ﴿ كما قال ان بين العبد والحق الف مقام من نور وظلمة ﴾ لكن بو بيك مقام ذكر ايلديكمز يوز مقامك فروعيدر ❊ پس اصول مقاماته عالم اولان فروعنه دخي عالم اولور انكچون تطويل كلامدن حذر ايدوب يوز درجه اوزره اختصار قيلدم وهر بر درجه يه مناسب كلمات ثقاتي بولدم واستشهاد قيلدم تا سالكلر كلاميله فائده مند اوله لر والله اعلم بالصواب .

❊(قسم ثالث)❊

❊(مراتب سلوكي ودرجات مائه يي بيان ايلر)❊

❊ بو قسم دخي اون باب اوزره قيلنمشدر وهر باب اون درجه يي شامل اولمشدر ❊

﴿ باب اول بدايت سلوكده اولان درجاتي بيان ايلر ﴾

﴿ درجهٔ اولى يقظه بيانندهدر ﴾

حق سبحانه وتعالى حديث قدسيسنده حضرت داوده خطاب ايدوب بيوررلركه ﴿ ياداود كن يقظانا وارتد اخوانا وكل خدن لايوافقك على مسرتى فهو لك عدو فلا تصاحبه ﴾ يعنى اى داود اويانق اول ودينده اولان اخوانه لينت قيل هر دوستكه سكا بنم طاعتمه اوزره موافقت ايتمز اول سنك عدوكدر اكا مصاحب اولمه بو حديثده يقظاندن مراد خواب غفلتدن بيدار لقدر وسنهٔ جهالتدن بيزارلقدر پس كركدركه اولا سالك خواب غفلتدن اويانه ورضاى حق ايچون قيام قيله كما امر الله تعالى حبيبه ع وقال ﴿ قل انما اعظكم بواحدة ان تقوموا لله ﴾ بواحدة اى بخصلة واحدة او بصفة واحدة تقديرنده در (ان تقوموا) يانده حيث اوزره منصوبدر ويا خود مبتداى محذوفك خبريدر اى او جه الله ديمك اولور تقديركلام دى يا محمد سن بونلره بن سزه وعظ ايتمزم الا بر خصلتى كه اول سزك خالصا لوجه الله خواب غفلتدن اويانوب كهوارهٔ جهالتدن قالقمكزدر ✻ پس شك يوقدركه انسان بدايت حالنده خواب غفلت وكهوارهٔ جهالتده مقتضيات طبيعتله نايم ومشتهيات نفسانيتله كالبهائمدر (مثنوى) چونكه حق بيدار نبود جان ما ✻ هست بيدارى چو در بندان ما (نثر) قال صلى الله عليه وسلم الناس نيام فاذا ماتوا انتبهوا ﴾ ناس نوم غفلتده در اولدكلرى زمان متنبه اولورلر ولكن سالك اولنلر اولمزدن اول اولوب خواب غفلتدن نجات بولوب اوجوردينه ده هردم بصير وبيدار اولورلر بركسه نك كه قلب وروحى بيدار وآكاه اوله بحسب الظاهر انك كوزلرى اويورسه ده عند اهل التحقيق اكا نايم ديمزلر زيرا انك نومى نبى عليه السلامك نومى كبى اولور نتكيم بيوررلر ﴿ عيناى تنامان ولاينام قلبى عن رب الانام ﴾ پس بيدارلقدن مراد قلب وروحك بيدارلغيدر وقلب وروحى اويانديرمغه برمنبه واستاد لازمدركه آب نصح وموعظه طالبك قلب خواب آلودينه اوره حتى انك خوابناك اولان روحى خواب غفلتدن قورتيلوب اورى طوره بعد الانتباه كندويى نه مقامده ونه منزلده در كوره وكندويه لازم اولانى تدارك قيله وعلامت انتباه اولدركه طالب نفسنك فساد ومعصيتى وقباحت وشناعتى كوره وبيله پس اندنصكره توبه وانابته مسارعت قيله

﴿ درجهٔ ثانيه توبه يى بيان ايدر ﴾

﴿ قال الله تعالى يا ايها الذين آمنوا وتوبوا الى الله توبة نصوحا ﴾ توبه لغتده رجوعه ديرلر ﴿ ومشايخ التوبة هى الرجوع من مخالفة حكم الحق الى

موافقته ﴾ دیه تعریف قیلرلر که مرادقلبك رجوعیدر ❊ پس بر کمسه نك قلبی معصیتدن وحکم حقه مخالفتدن رجوع اتمسه ولکن لسانیله توبه دیسه اکا توبة الکذابین دیرلر ﴿ کما قال علی توبة الکذابین علی اطراف اسانهم ﴾ نصوح صیغهٔ مبالغه‌در لغتده خالص معناسنه در تنکیم عسل ناصح دیرلر اذا خلص من الشمع تقدیر کلام ﴿ ای خالصة صادقة مبالغة فی الصفاء عن شوائب الذنوب ﴾ اینکدر ومعنای آیت کریمه بویله دینك اولورکه ای مؤمنلر عن صمیم البال رجوع اینکز جمیع معاصی ومناهیدن الله رضاسنه خالصة وصادقة وشوائب ذنوبدن صفوتده مبالغه اولان توبه ایله دیمك اولور معاذبن جبل حضرت رسولدن سؤال ایلدیلرکه ﴿ ما التوبة النصوح یارسول الله ﴾ قال علیه السلام ان یتوب التائب الی الله فلا یعود الی الذنب کما لایعود اللبن الی الضرع ﴾ تنکیم حضرت مولانا بلخی جلده بیوررلر وبو حدیثی تفسیر قیلورلر ❊ توبهٔ نصوح آنست که شیر از پستان برون آید باز در پستان نرود آنکه توبهٔ نصوحی کرد هرکز از ان کناه یاد نکند بطریق رغبت بلکه هردم نفرتش افزونتر باشد وآن نفرت دلیل آن بود که لذت قبول یافت الی آخره ای درویش توبه اوچ قسمدر توبهٔ عوام وتوبهٔ خواص وتوبهٔ اخص خواصدر ﴿ قال ذوالنون توبة العوام عن الزلات وتوبة الخواص عن الغفلات وتوبة اخص الخواص عن رؤیة الحسنات ﴾ زیرا اخص خواص اول کسه‌لردرکه خیرات وحسناتی وعبادات وطاعاتی کندولردن بیلمزلر بلکه اورته ده کندولری کورمزلر انکیچونکه انلرك نظر شهودنده وجودلرین کورمك ویرشیئی کندولردن بیلمك ذنب عظیمدر (کما قال علیه السلام وجودك ذنب لایقاس به ذنب آخر ﴾ پس بونلر توبه‌یی وجودلردن ودخی جمیع ماسوی اللهدن ایدرلر ﴿ کما قال النوری توبة العارفین عن کل ماسوی الله ﴾ بلکه اصل توبه توبه‌دن توبه اتمکدر ﴿ کما قال رویم اصل التوبة ان تتوب من التوبة وقال ابن العریف قدتاب اقوام وما تاب من التوبة الا انا کذا فی الفتوحات ﴾ وحضرت مولانا دخی بوکلماته مناسب بیوررلر (مثنوی) ای خبرهات ازخبرده بی خبر ❊ توبهٔ تو از کناه تو بتر ❊ ای تو از حال کذشته توبه جو ❊ کی کنی توبه ازین توبه بکو ❊ راه فانی کشته راه دیکرست زانکه هشیاری کناه دیکرست (نثر) اکمل کملین اولان مقربلرك توبه سی بودر ماضی به نلرك قتنده ذکر اولنمز ومستقبله نظر قیلنمز حال کذشته‌دن توبه جو اولمق

دخی بونلرك قتنده براخر كناهدر زيرا بونلر اني اول قدر كچمش زمانك توبه سنه مشغول اولمق وقتك حكمنی ضايع قيلمقدر ديرلر * واصحاب وقتك حكمی اولدر كه جميع ماسوادن توبه ايدوب بلكه تائب اولان وجوددن دخی توبه ايدوب حقی بولمقدر ديرلر فاذا كان كذلك ثانی اولنلرك توبه سی وراهی ابرار واخيارك توبه سی وراهی كبی دكلدر زيرا بونلرك قتنده هشيارلق نيله بر كناه آخردر كه هشيارلغك شانی باوجود اولمق وخيرات وحسناتی كندويه اسناد قيلمقدر * پس بونلرك طريقنده اوجود اولان كمسه كيدهمز شيخ حضرتلری فتوحاتك تمن بشنجی بابنده ترك توبه بابنده بيوررلركه

(شعر)

متی خفته حتی توب * فترك التوب يؤذن بالشهود

فقال التائبين قد حجبتم * عن ادراك الحقائق بالورود

اعلم ان من كانت صفته (وهو معكم اينما كنتم) وهو بكل شیء محيط (ونحن اقرب اليه منكم ولكن لا تبصرون) فلا يتوب الا من لا يشعر ولا يبصر هذا القرب فلا يصرف العبد معناه الی معنی آخر فان الحق فی الصارف والمصروف والصرف فالی اين يتوب ذلك العبد ولهذا قالت الجماعة التوبة ترك التوبة والتوبة من التوبة فنفيها اثبات واثباتها نفی فترك التوبة تبری عن دعوی التوبة ترجمه سی اويله دكل نه زمان حضرته غفلت ايدرمكه حتی بن توبه ايدهيم انكچون توبه يی ترك ايلدم زيرا ترك توبه مشاهده حق موذن ومشعردر * پس سن تائب اولنلره ديكه تحقيقا سز محجوب اولديكز ورود ايله اولان حقايقك ادراكندن بيل ای طالب اسرار حقيقت نه شيدر اول كمسه نك كه صفتی هر زده ايسه الله انكله برابر اولمق اولديكی دخی ان الله هر شيی محيط اولديغی بيله ودخی جناب حق كاچمی بزسدن قريب اوله ولكن انسان اول قربی كورميدر پس اويله كمه توبه ايلز الا قربی بيلمين وكورمين كمسه دن اسن برقولی مرادی وياخود فوادی برمراد آخره صرف قيلمز الا جناب حق جل شانه صارفده ومصروفده وصرفده حاضر وموجوددر * پس اوصفتی وتوله نيه رجوع ايلسون بو معانی مشاهده قيلمقلری ايچون بعض جماعت توبه التی بر دیلر اروتوبه دن توبه قيلديلر زيرا توبه نك نفی ثبات واثباتی نفيدر زيرا ترك توبه دعوای توبه ايتدن تبريدر حقيقتده توبه خود بيدر واثبات توبه كندويه بر وجود اثبات ايتمكدر * پس حقيقتده توبه سزلك خود بيدرلی نحی بو مرتبه اهل شهودك مرتبه سيدر اهل وجودك مرتبه سی دكلدر پس منازل بشريتده ومقام طبيعتده قالنلر بو كونه

سوزلره مغرور اولامق کرك و تفسه اهل کالك حال و قالیله جحت و رخصت و یرمك کرکلز یا دخی بقیهٔ نفس موجوده ایکن بو کونه قیل و قالی کندونك حالی زعم ایلك عین وبالدر ✻ پس بو نلرك مرتبه سنه ایره سن و بو نلر کوردیکن کوره سن اول زمانده بو سوزلر سکا حلالدر همان کر کدر که توبه دنصکره انابت قبله سن وانابت ندر بیله سن ٠

✻ درجهٔ ثالثه انابتی بیان ایلر ✻

✻ قال الله تبارك و تعالی وانیبوا الی ربکم واسلموا له من قبل ان یأتیکم العذاب بغتة وانتم لا تشعرون ✻ یعنی سز رجوع ایلکز ربکزه و دخی انك امرینه منقاد اولوکز سزه فجأة عذاب کلمزدن اول شول حالتده که سزانی بلمزسز اکرچه انابت دخی لغتده رجوعه دیرلر ولکن بینهماده فرق واردر توبه حقك امرینه مخالفتدن موافقته رجوع ایتمکه دیرلر انابت امر حقه موافقتی وار ایکن اللهه رجوع ایتمکه دیرلر نتکیم عثمان مغربی حضرتلری دخی بویله فرق ایدوب بیوررلر الانابة اجل من التوبة لان التائب اذا رجع من المعاصی والمخالفات یسمی تائبا ولا یسمی منیبا والمنیب راجع الی ربه بالکلیة وفاقا ✻ اما ابو علی دقاق حضرتلری توبه یی اوچ مرتبه یه تقسیم ایدوب انابتی توبه نك اوسط مرتبه سی طوتمشدر ✻ کما قال التوبة علی ثلاثة اقسام لان لها بدایة و وسطا و غایة فبدایتها یسمی توبة واوسطها یسمی انابة وغایتها یسمی اوبة فالتوبة للخائف والانابة للطامع والاوبة لراعی الامر الالهی ✻ وشیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده بیوررلر که (الانابة ثلاثة اشیاء الرجوع الی الحق اصلاحا کما رجع الیه اعتذارا والرجوع الیه وفاء کما رجع الیه عقدا والرجوع الیه حالا کما رجع الیه اجابة یعنی انابت اوچ شیدر حقه رجوع ایلمکدر عبادات و طاعاتی اصلاح ایلك جهتندن نتکیم عند التوبه ذنوب و معاصیدن رجوع ایلدی ابدی حقه اعتذار یوزندن و دخی حقه رجوع ایلمکدر عهدینه وفا ایلك یوزندن نتکیم رجوع ایلدی ایدی عند توبه ایتك یوزندن و یاخود رجوع ایلمکدر اول حقه حال یوزندن نتکیم رجوع ایلدی ایدی عند التوبه (توبوا الی الله جمیعا ایها المؤمنون) امرینه اجابت ایتمکله یرکسه اعمال و طاعاتی اصلاح ایتك جهتندن حقه رجوع ایلمز الا اوچ وجهله اولا بیننده و بین الله نقدر ذنوب و عیوب وار ایسه اندن توبه ایتمکله و عثرات و زلات و سیئاته توجع و تندم ایتمکله و فوت اولان فرایض و واجبات و حقوقی ادا ایتمکله اولور و کذلك وفا ایتك جهتندن دخی حقه

(رجوع)

رجوع ايتك مستقيم اولز الاولى وجهله اولیاللّه ذنوبدن خلاص اولمغله ثانیا اهل معصیته حقارتله باقامغله وثالثا انلره حقدن مغفرت ورحمت رجا ايدوب نفسنی انلردن زیاده مذنب وعاصی بولمغله اولور* وكذلك حالا دخی حقه رجوع ايتك صحیح اولمز الا اوچ وجهله اولور اولا ﴿والله خلقكم وما تعملون﴾ آیتك فحواسی اوزره خالق الافعال وموفق الاعمال انی بیله سن ثانیا كندوكی بین یدی الله مضطر واكا كاتبله مفتقر كوره سن ثالثا كندوكی عامل وتائب بلمدن ومحسن ومنیب آكادن بری قیله سن واولمزدن اول اولوب حساب اولنمزدن اول حساب اولنه سن

* درجهٔ رابعه محاسبه‌یی بیان ایلر*

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم حاسبوا انفسكم قبل ان تحاسبوا اوزنوا اعمالكم قبل ان توزنوا وموتوا قبل ان تموتوا) معنای شریفی سز حساب اشكرانتم نفسكزی یوم قیامتده محاسبه اولنمزدن اول واعمالكزی وزن ایلكز موازین عقل وشرعله روز محشرده وزن قیلنمزدن مقدم زیرا هر كیك كه ترازوی عقل وشرعده اعمال صالحه واقوال صادقه‌سی بر فحوای (فاما من ثقلت موازینه فهو فی عیشة راضیة) ثقیل كلسه یارین قیامتده دخی انك موازینی ثقیل كلوب عیش مرضیده اولان اولدروهر قنغی كسه‌نك كه موازین عقل وشرعده اعمال حسنه‌سی خفیف وافعال سیئه ثقیل كله (واما من خفت موازینه فامه هاویه) مقتضاسنجه اول كسه‌نك مقری هاویه ومسكنی نار حامیه در* پس كركدر كه نفسكی بو دنیاده محاسبه ایده سن ودار آخرته مأمون وموزون كیده سن شیخ حضرتلری فتوحاتك اوتوز اوچنجی بابنده بیوررلر (وكان اشیاخنا یحاسبون انفسهم امتثالا لامر الرسول على ما یتكلمون به وما یفعلونه ویقیدونه فی دفتر فاذا كان بعد صلوة العشاء دخلوا فی بیوتهم یحاسبون انفسهم واحضروا دفترهم ونظروا فيما صدر منهم من قول وعمل فقابلوا كل عمل بما یستحقه ان استحق استغفارا استغفروا وان استحق توبة تابوا وان استحق شكرا شكروا الى ان تفرغ ما كان منهم فی ذلك الیوم وبعد ذلك ینامون ولقیت من هؤلاء الرجال اثنین ابو عبد الله الخیاط وابو عبد الله بن القسوم كان هذا اعتقادهم وكانا من اقطاب الشیاتیین) ترجمه‌سی ایدرلر كه بزم شیخلرمز حساب ایدرلردی نفسلرینی حضرت رسولك (حاسبوا انفسكم قبل ان تحاسبوا) امرینه امتثال ایچون تكلم ایلدكلری وایلدكلری شیئی یازره‌رق واول كلاملرینی وفعللرینی بر دفتره قید ایدرلردی* پس

بعد صلوة العشاء اول بنه داخل اولوب نفسلرینی محاسبه ایدرلردی و دفترلرینی حاضر قیلرلردی واکا نظر ایدرلردی انلردن صادر اولان قول و عمل هر نه ایسه مستحقنه مقابل ایدرلردی اکر اول عمل استغفاره مستحق ایسه استغفار واکر توبه یه مستحق ایسه توبه واکر شکره مستحق ایسه شکر ایدرلردی اول کون بونلردن اولان شیلردن فارغ اولنجیه دکین انصکره اویورلردی وشیخ بیورورلر که بن بو صفتاوزره جالمدن ایکی کمسه یه ملاقی اولدم بری عبد الله بن مجاهد و بری دخی ابو عبد الله بن قسوم بونلرک مقامی بو ایدی و بونلرنیت ایدیجیلرک اقطابی ایدی * ای درویش طالب حق اولنلر رعایت اوقاتده بویله اهتمام واحتیاط ایدرلر ایمش پس عمر نازنینی هر کون عبث یره ضایع قیلن نیجه طالب حق اولور بلکه مغبون و مخذول قالور نته کیم بو حدیث شریفی کاه حسن بن علی وکاه حضرت عائشه وکاه حسن بصریدن روایت ایدرلر (قال النبی علیه السلام من استوی یوماه فهو مغبون ومن کان یومه شرا من امسه فهو محروم ومن لم یکن فی زیادة فهو فی نقصان ومن کان فی نقصان فالموت خیر له وفی روایة اخری فهو ملعون) (مثنوی) کفت احمد هر که دو روزش یکیست * هست مغبون و کرفتار شکیست * بی یقینی می زید در ابلهی * روز بادی همچو انبان تهی * سوی دوزخ میرود این رد باب * ماند اندر احتراق واضطراب (نثر) قال ابن العطاء فی الحکم مامن وقت یرد الا ولله فیه علیک حق جدید وامر اکید) یعنی هیچ بر وقت یوقدر که اول وقت وارد وداخل اوله الا الله ایچون اول وقتده سنک اوزرکده عبادات ظاهره دن ومعاملات باطنه دن حق جدید وامر اکید ثابتدر عبادات ظاهره صلوة وصیام وسائر واجبات کبی ومعاملات باطنه مناجات وتوجهات وتجلیات وواردات کبی وهر وقت ایچون بر عبادت وضع اولنمشدر وبر خاصه وبر معامله قونلمشدر اکر بر وقت عبادتی فوت اولسه وانی بر آخر وقتده قضا قیلسک اول قضا ایلدیکک وقتک خواص ومعاملاتی فوت اولور نته کیم جنید حضرتلریندن نقل اولنور که بر کون مریدلرندن برینی محزون کوردی (فقال له ما حزنك یا ابا القاسم قال فاتنی وردی من اورادی فقال له صاحبه اقضه فقال کیف اقضه فالوقت مصروف بامر آخر اهم منه) جنید حضرتلرینک بو کلامی هم وقت آتیه نک خاصه سی وقت ماضیه دن اهم اولدیغنی مشعر اولور وهم ورد اوقیانک فائده سی ورد اوقومیانک ضررین مذکر اولور زیرا اول مرتبه ده اولان کامل فوت ورددن محزون اولمجق مبتدی اولانک جکری

پرخون اولمق کرکلر زیرا اورادانك اولماسی وردلك اولماسندن اولور دیمشلر (کما قالوا من لا ورد له لا وارد له) وورده حقارت ایله باقوب ورد اوقومق لازم دکلدر دینلر ممکور ومخذول ومطرودر بو تسمیه قیلمشلر کما قال ابن عطا استحقار الورد من المکر والاستدراج للعبد ویکون منشأ ذلك تلوح له خیالات وتظهر له صور کمالات توجب استحسان حاله واختیار بطالته ورفض العبودیة عنه وهو امارة الطرد والبعد نعوذ بالله) ابن عطا دیدکی وردی حقیر عد ایلمك استدراج ومکردندر عبده * و بو اثبه نار ورد لك منشأی اول عبده بعض خیالات لایحه وصور کمالات ظاهره اولورکه اول کمالات زعمی حالنی استحسان ایتمکی وعبودیتی ترك ایتمکی و بطالت اختیار قیلمغی موجب ومستلزم اولور بو ایسه علامت طرد و بعددر نعوذ بالله انکیچون حضرت مولانا کندولری کامل زعم ایدوب عبادت و طاعتدن غافل و عاطل اولنلر ایچون بو بیتلرله تنبیه وتعلیم ایدوب بیوردلر

﴿ مثنوی ﴾

من غلام آنکه او در هر رباط * خویش را واصل نداند بر سماط
بس رباطی که ببباید ترك کرد * تا بمسکن در رسد یکروز مرد
هر که نقص خویش را دید وشناخت * اندر استکمال خود دواسبه تاخت
علت بدتر ز پندار کمال * نیست اندر جانت ای مغرور وضال
از دل وازدیده ات بس خون رود * تا ز تو این معجبی بیرون رود

(نثر) بو اصل خیال احوال نفسه اعتماد وهوا وهوسه اعتیاد ایلمدن حاصل اولور پس کرکدر که نفس و هوایه طابع اولمیه سن و عمر نازنینی ضایع قیلمیه سن زیرا عمر کرانمایه یه عوض اولمز کما قال ابن عطا ما فات من عمرك لا عوض له وما حصل لك منه لا قیمة له) وکذلك وقت عزیزه بدل بولنمز (کما قال الجنید اذا فات الوقت لا یستدرك بشیء و لیس شیء اعز من الوقت) و بو معنایه حضرت مولانانك بو بیتی دخی دلالت ایدر که بر کون ساکن وساکت اوتورورلردی احبابدن برکسه کلوب مجلسده اول سکوتی کورد که سبب مکالمه اولسون ایچون دیدیکه سلطانم بو کون فلان دیاره پاشاسی شهره کلدی عظیم دارات وشوکتله و فلان بکده دخی سلطان علاء الدین بکلك ویروب اولدخی عظیم خدم وحشمله کلدی همانده بیوردیلرکه (نظم) مارا چه ازان قصه که کاو آمد و خر رفت هین عمر عزیز است ازین عربده باز آ (نثر) شیخ حضرتلری فتوحاتك طقسان ایکنجی بابنده بیوردیلر (ولقد لقی بعض اصحابنا بعض الابدال فی سیاحته فاخذ یذکر له ما هم الناس علیه من فساد

الاحوال فى الملوك والولاة والرعايا فغضب البدل وقال له مالك وعباد الله لاتدخل بين السيد وعبده اتريد ان تبق الالوهية معطلة الحكم اشتغل نفسك واعرض عن هذه الاشياء وليكن نظرك اليه تعالى وشغلك بالله) يعنى بزم بعض يارانمزسياحتنده بعض ابداله ملاقات اولدى * پس شروع ايلدى اكاذكر ايلمكه ملوك وامرا ورعاياده اولان احوالك فسادنى پس بدل حق اولان ولى غضب ايدوب اكا ديديكه سنك ايچون عباد الهيه نه كار اردر سن افندى يسيله قولى ماييننه كيرمه استرميسنك الوهيتى معطلة الحكم باقى قويه سن نفسكه مشتغل اول بو اشيادن اعراض ايله نظرك اكا اولسون وشغلك همان الهيه اولسون فى الحقيقه كوزل سويلش ونغايت اولنا ديب ايلمش احوال عالمه مشتغل اولمق عمر عزيزى تلف قيلمقدر وسرمايه كرانمايه يى ضايع ايدوب مفلس وكدا قالمقدر (نظم) تلف كردى بهرزه نازنين عمر * نكويى درچه كارست اين چنين عمر (نثر) قال على رضى الله عنه (نظم) بقية عمر المؤمن ماله ثمن * يدرك فيها ما فات من الحسن (نثر) يعنى مؤمنك عمرينك بقيه سنه ثمن يوقدرز يرا اول بقيه عمرنده ادراك ايلرايلكدن فوت اولان شيلرى * پس كركدركه انسان بارى بقيه عمرنده تدارك مافات ايده اكر بونى دخى تدارك ايدمزسه آخر الامر محسرو تلهف ره پرآفات كيده (مثنوى) هين وهين اى راه رو بيكاه شد * آفتاب عمر سوى چاه شد * اين قدر تخمى كه مانده است باز * تابرويد زين دودم عمر دراز * تاغردست اين چراغ باكهر * هين فتيلش سازو روغن زوتر

﴿درجه خامسه تفكرى بيان ايدر﴾

(قال رسول صلى الله عليه وسلم لاعبادة كالتفكر لانه المخصوص بالقلب والمقصود من الخلق) زيرا قلب اشرف اعضادر اشرف اعضايه مخصوص اولان دخى اشرفدر انكچون برساعت تفكر الهلك برسنه عبادتدن افضلدر (كما قال عليه السلام تفكر ساعة خير من عبادة سنة اما كركدركه تفكر يا امور اخرويده ويا صنع يزدانيده ويا صفات وآلاء ونعماء سبحانيده اوله * ذات الهيده اولميه كه نهى وارد اولمشدر (عن ابن عباس رضى الله عنه رأى رسول الله قوما يتفكرون قال عليه السلام فى اى شئ تتفكرون قالوا نتفكر فى الله قال عليه السلام تفكروا فى آلاء الله ولا تتفكروا فى ذات الله) زيرا ذات الهيده تفكرايتمك تحصيل حاصل وخيال باطل وبلاطائل براند يشه در (نظم) درآلا فكر كردن شرط راهست ولى درذات حق محض كناهست * بودد ذات حق انديشه باطل

﴾ محال محض دان تحصیل حاصل (نثر) زیرا اوهام وخیال انك مبادیٔ بوادیٔ جلالنده سرکردان درودانش وبینش مشاهدهٔ کانده حیراندر (ولا یحیطون به علما) مفهومنجه اول ذات متعالی هیچ بر کسه‌نك معلومی اولمز وغیب هویت مطلقه‌یی هیچ بر عقل ادراك ایلمز ❊ پس کرکدر که سالك لطائف وعجایب اشیاده فکر قیله و بدایع وصنایع خدایی اندیشه ایده زیرا بردم عجایب صنع خدایی فکر ایتك منور صدور ومستلزم سرور وحبور ومزیل الجهل والغرور در کما قال ابن عطاالله فکرة سراج الصدور فاذا ذهبت بقی القلب بلا نور وصار مظلما بالجهل والغرور (نظم) فکر ازین حانه فرازت کشد ❊ سوی سراپردهٔ رازت کشد (نثر) بو کونه فکر اطفال شریعتك فکریدر اما اصحاب حقیقتك فکری نفایس وشرایف وارد اتده ولطایف تجلیاتده واسرار صفاتده اولور مصنوعه باقسه‌لر صانعنی کوررلر ومؤثردن اثری استدلال قیلورلر وانك نوریله بو اشیایی بیلورلر بو کونه فکر اطفال شریعت وطریقته میسر دکلدر (مثنوی) طفل ره رافکرت مردان کجاست ❊ کوخیال اوکو تحقیق راست ❊ فکر طفلان دایه باشد یا که شیر ❊ یا مویز وجوز یا کریه و نفیر (نثر) عبدالرحمن سلمیه سؤال ایلدیلر که ذکرمی اولی دریا خود فکرمی قال الذکر اولی وافضل لانه صفة الله اذکرونی اذکرکم) والفکر صفة الخلق کما قال الله تعالی (ویتفکرون فی خلق السموات والارض) پس ذکر فکردن اولیدر زیرا هر بار که فکر منجمد اولسه ذکر ایله کمناده اولور نتکیم بیوررلر (مثنوی) این قدر کفتیم باقی فکر کن ❊ فکر اکر جامد بود رو ذکر کن ❊ ذکر آرد فکر را در جست وجو ❊ فکر چون افسرده شد روذکر کو

❊(درجهٔ سادسه اعتصامی بیان ایدر)❊

قال الله تعالی واعتصموا بحبل الله جمیعا) حبل قرأنه ودخی عهده علی طریق الاستعاره اطلاق اولنور اعتصام تمسك واحتفاظ قیلمغه دینور جمیعا اعتصموانك ضمیرندن حالدر تقدیر کلام قرأن مبینك وحبل الله متینك معناسنه استمساك ایلکز مجتمع اولدیغکز حالده ای مؤمنلر ❊ پس کرکدر که سالك حبل قرأنه تمسك ایده وانك یوردیغی یه کیده تاوزطه‌لردن وچاه بدندن خلاص اوله وعالم معنایه یول بوله نتکیم حضرتك بو بیتی اعتصامه دلالت ایدر (نظم) الا ای یوسف جانی چه در چاه بدن مانی ❊ بکیر این حبل قرآنرا بر عرش سبحانی (نثر) اعتصامك اوچ درجه‌سی واردر اولکی درجه‌سی عوامکدر انلرك اعتصامی

ظواهر اخباره تصديق ايدوب وعد ووعيده اقرار ايتمكدر وتادر اولدقجه امر ونهيه امتثال ايدوب مغفرت حقه استمساك ايتمكدر *بيت* (شعر)

*اعتصام الورى بمغفرتك * عجز الواصفون عن صفتك*

*تب علينا فاننا بشر * ما عرفناك حق معرفتك*

اعتصامك ايكنجى درجه سى خواصكدر خواصك اعتصامى بواطن اخباره در وعلايق وعوايق ظاهرا واخيا ترك ايدوب عروه وثقاى محبته (فقد استمسك بالعروة الوثقى) خواسبنه استمساك ايلكدر فى الحقيقه بو حبل محبة الله متعصم اولمز عروه وثقى در كه بوكا متعصم اولان ابتداء اعتصام بالله واصل اولور زيرا اعتصامك اوچنجى درجه سى اخص خواصكدر كه انلر بالكليه ماسوادن اعراض ايدوب (واعتصموا بالله هو مولاكم) امرينه امتثال ايدوب مولالرى اولان الله ه اعتصام قيلمشلردر (ومن يعتصم بالله فقد هدى الى صراط مستقيم) خواسى اوزره شول كمسه لر كه الله ه متعصم اولدیلر اول كمسه لردر كه صراط مستقيمه هدايت اولنمشلردر والله ه اعتصام ايتمك معناسى حق بلا ماسوى مشاهده قيلوب انكا بلا واسطه تمسك ايتمكدر قرآن عظيمده دخى خطابا ايكى نوع اوزره وارد اولمشدر بر نوعى عوامه وخواصه خطابدر كه (اعتصموا بحبل الله جميعا) بيوردى وبر نوعى واسطه يى رفع ايدوب اخص خواص اولان عارفلره خطاب ايدوب واعتصموا بالله ديدى زيرا كان مساكن صورت اولان عاملر جناب حقه بلا واسطه اعتصام ايدمزلر انلره لايق اولان خطاب واسطه ايله اولمقدر اما صدر نشين ارائك وحدت اولان كاملر بالكليه اسباب ووسائطى رفع قيلمشلردر وهمان مسبب الاسباب مشاهده سنه منحصر اولمشلردر خطاب عزت دخى انلره بلا واسطه اولوب اعتصموا بالله بيورمشلر در سيد الطائفه حضرتلرينك بو كلامى دخى بو معنايه دلالت ايلر كه (اعتصموا بالله عن الاعتصام بحبل الله) بيورلر يعنى الله ه واسطه ايله اعتصامدن رجعته اولوب الله جنابنه بلا واسطه پيوسته اولمقدن اولور

* (درجه سابعه خلقدن ووسائطدن حقه فرار ايلمك بيان ايدر) *

(قال الله تعالى ففروا الى الله انى لكم منه نذير مبين) شيخ الاسلام منازل السائرينده بيورديلر كه) الفرار الهرب مما لم يكن الى ما لم يزل) لم يكن دن مراد خلقدر كه وجودى نفس الامرده عدمدر *پس وجودى اولمين خلقدن وجودى دائم وباقى اولان حقه فرار ايلمك ديمك اولور اكر بر قول صفاى قلبله حقه فرار

ایلمسه وحق تعالی اذی کندو جنابنه جذب ایتك مراد ایلسه علامت بودرکه خلق انی بغض وعداوت وطعن وملامت ایدرلر پس انك قلبی خلقدن اوصانوب حقه فرار ایلر وآشنا و بیگانه‌دن کذر قیلر ﴿کما قال ابن عطا اذا اراد الله ان یزعجك عن شئ صب علیك الاذاء حتی لا تکون ساکنا الیه﴾ زیرا بو خلقه مطمئن اولمق وانلره امکان واعتماد قیلمق حقدن دور ایلر وی وجود مطلقدن محجوب قیلور پس بونلرك بو سالکه سبتلری فی الحقیقه عین بغض وعداوت واهانتلری عین نعمت وسعادتدر انکچون حضرت مولانا بو یولده سالکلره تسلیه ویروب ارشاد ایدرلر و بیوردیلر که ﴿مثنوی﴾

در حقیقت دوستانت دشمنند * که ز حضرت دور ومشغولت کنند
این جفای خلق با تو در جهان * گر بدانی گنج زر آمد نهان
خلق را با تو چنان بد خو کنند * تا ترا ناچار رو آن سو کنند
تو ازان اعراض او افغان مکن * خویشتن را ابله ونادان مکن
بلکه شکر حق کن ونان بخش کن * که نگشتی در جوال او کهن
از جوالش زود بیرون آمدی * تا بجویی یار صدق وسرمدی

(نثر) ابو الحسن شاذلی علیه رحمة الملك اکثر دعالری ونیازلری بو ایشکه جناب حقدن بونی استیوب دیرلر ایمش ﴿اللهم ان قوما سألوك ان تسخر لهم خلقك فسخرت لهم خلقك فرضوا عنك بذلك اللهم انی اسئلك نفرة الخلق منی واعوجاج قلوبهم عنی حتی لا یکون ملجأی الا الیك﴾ حضرت شیخ فتوحاتده بیورورلر که سبحانه الله تعالی حکایة عن موسی علیه السلام انه قال لفرعون وآله (ففررت منکم لما خفتکم فوهب لی ربی حکما وجعلنی من المرسلین) فالفرار انتج لموسی الرسالة والحکم والخلافة یعنی حق تعالی حضرت موسادن قرآن عظیمده حکایه بیورورلر که تحقیق موسی فرعونه وآلنه دیدیکه ای فرعون وآل فرعون بن سزدن قاچدم شول وقتده که سزلردن شریکزدن قورقدم پس اول فراره سبیله ربیم بکا حکم ویردی ونبی مرسل ایلدی دیدی * شیخ حضرتلری بیورلرکه پس فرار موسایه رسالت وحکم وخلافت ویردی اوینه ولیجق بو خلقك شرندن قاچمق نتایج دخی حق تعالی خلافت وذوق وصال وقربت اعطا ایلر فرار عوام اشیادن خدایه درغه (اللهم انی اعوذ بك من شر ما صنعت) دیدکلری کبی وفرار خواص صفتدن صفاته در (اعوذ من سخطك بعفوك واعوذ من غضبك برضاك) دیدکلری کبی واما فرار اخص خواص خدادن ینه خدایه در نتکیم (اعوذ بك

منك * دیرلر * (قال شیخ الاسلام فی منازل السائرین الفرار علی ثلاث درجات فرار العامة من الجهل الی العلم عقدا وسعیا ومن الکسل الی التشمر حذرا وعزما ومن الضیق الی السعة ثقة ورجاء) یعنی فرار اوچ درجه اوزره در اولکیسی عوامك جهلدن علمه وجهالدن علماء دیندو اصحاب بقینه فراراتملریدر اعتقاد یوننده عقد وعقیده واعتقاد برمعنا یه در و کذلك انلرك عمله کوره عمله سعی ایتمکله فرار ایتملریدر وطبیعت ونفسك کسلندن تشمره فراردر یعنی جست وچابك وحاضر ومهیا اولمغه کسلدن حذر ایتمکله وعبادته عزم وجزم قیلمغله وضیق صدردن وسعت جانبنه فراردر حقه اعتمادا واندن رجا یعنی وسعت درونی رجا ایتمکله (وفرار الخاصة من الخبر الی الشهود ومن الرسوم الی الاصول ومن الحظوظ الی التجرید) خواصك فراری اخباردن مشاهده ومعاینه جانبنه در ورسوم شرعیه ونقلیه دن اصول طرفنه درکه مراد اصولدن اسما وصفات وتجلیاتدر وحظوظ نفسانیه واغراض جسمانیه دن تجرید اولمق ونجات بولق سمتنه در (وفرار خاصة الخاصة مادون الحق الی الحق ثم من شهود الفرار الی الحق ثم الفرار من الفرار الی الحق) یعنی اخص خواصك فراری ماسوادن حقه در پس بر کونه فرار من وجه شائبه وجوددن خالی اولمدیغی ایچون بوطائفه علیه حقه فرار ایتك شهودندن دخی حقه فرار ایدرلر پس حقه فرار ایتك شهودندن دخی حقه فرار ایلکده من وجه وجود بولندیغی اندنصکره حقه فرار ایتکدن فرار ایدرلر پس فراری وغروری وفراری بونلر عین واحد کوررلر وغیریت واثنینیتی اوزاله قیلورلر

* (درجه ثانیه خلوتی بیان ایلر) *

قال اوحی الله تبارك وتعالی لداود یا داود فرغ لی بیتا اکن فیه قال القاشانی فی شرح هذا الحدیث اعلم ان السلوك تفریغ بیت القلب عن ملاحظة الاغیار لحصول تجلی الملك الجبار فمن اراد تخلیة بیت القلب عن الاغیار فعلیه تغلیق الابواب وارخاء الاستار ای تغلیق ابواب الحواس لیسد علیه طرق الوسواس) یعنی حق تعالی حضرت داوده دیدیکه یا داود بنم ایچون براو تخلیه ایله تا بن انده اولام قاشانی دیرکه بیلکله تحقیقا اولك قلب اوینی ملاحظه اغیاردن تخلیه قلمقدر ملك جبارك تجلیسنك حصولی ایچون * پس هرکمسه سرای قلبی اغیاردن تخلیه ایلمك مراد ایلیه انك اوزرینه لازمدرکه قپولری باغلیه وپرده لری قویویره یعنی حواس خمسه قپولرینی باغلیه کدتا انك اوزرینه طرق وسواس منسد اوله اسن

طریقمزده ناقل اولان اول کسه در که بو عالم خلقندن قرار ایلیوب کنج خلوتده
قرار ایلیه تا اختیار خلوت ایتدکده بو حواسک ضررندن و بو خلقک مکر
وشرندن امین اوله نتکیم حضرت مولانا بیوررلر (مثنوی) قعر چه بکزید هر کو
عاقلست ٭ زانکه در خلوت صفاها دلست ٭ ظلمت چه به ز ظلمتهای خلق
سر نبرد آنکس که کیرد پای خلق (نثر) وقال الشبلی مناسبا لهذا المحل لمریده
وقت استرشاده الزم الخلوة وامح اسمك عن اسان الخلق واستقبل الجدار حتى تموت)
خلوت ایلمك سنتدر نتکیم بدایت حاللرنده حضرت رسول صلى الله عليه وسلم حرا
طاغنده مغاره ایچره نیجه مدت خلوت ایلمشلردر تا ملك واسطه سیله وحی
کلنجیه دك مشهور ومتواتر خبردر و پیر طریقمز حضرت مولانا بدایت حاللرنده
خلوات کثیره یه مداومت قیلدقلری و نیجه نیجه اربعینلر چقاردقلری مناقبلرنده
مسطور و بین الفقرا مشهوردر امابعد ملاقات الشمس ترك خلوت واختیار جلوت
قیلمشلردر اما اکثراوقاتده بنه عزلتدن خالی اولمزلردی پس سلفك روشی خلقه
طریقتدر اویله اولیجق طریقمزده سالکه خلوت چیقارمق شرط اولور ولکن
اکثر خلفا ترك خلوت واختیار جلوت ایتمشلردر وطریقته بویله کتمشلر زیرا
خلوتدن مراد خانهٔ قلبی اغیاردن تخلیه قیلمقدر ویار له خانهٔ دلده مصاحب
اولمقدر بو خصلت ایسه ماسوادن بر عمر ایتمکله ونفسی بوته ریاضتده ازتمکده
ممکن اولور واله کلورانکیچون ترك خلوت واختیار جلوت قیلمشلردر وحضرت
مولانا (مثنوی) خلوت از اغیار باید نی زیار ٭ پوستین بهر دی آمد نی بهار (نثر)
یعنی بو محله مناسب خوب بیورمشلردر پس حقیقت خلوتخانهٔ قلبی اغیاردن
خالی قیلمق ویاری خلوتخانهٔ دلده تنها بولمق و کثرت ایچره وحدتده اولمقدر مثلا
اکر برکسه جمیع عمرنده خلوتده اوتوریسه ولکن قلبنی اغیار وماسوادن تخلیه
قیلمسه اول کسه اهل خلوت اولمز اما اول کسه نك که قلبی اغیار وماسوادن
پاکدر اول کسه اهل خلوتدر اکر کثرتده ایسه ده ٭ وفی الفتوحات قال بعض
الناس لصاحب خلوة اذکرنی عند ربك فی خلوتك فقال له صاحب الخلوة
اذا ذکرتك فلست معه فی خلوة) انکیچون حضرت مولانا بو غزل رعنایی حضرت
حق لسانندن بو محله مناسب بیوررلر (نظم) دل از اغیار خالی کن چو عزم
کوی ما داری ٭ نظر بر غیر ما مکن چو قصد روی ما داری (نثر) پس کوکل
اغیار وماسوادن خالی اولوب وحدت یار ظهوره کلوب اثنینیت و کثرت مرتفع
اولدقده سالك کر کسه خلوتده اوتورسون و کر کسه کثرتده طورسون اکا خلوت

اولمز وتنهالق صورت بولمز ﴿كما قال الشيخ فى باب ترك الخلوة من الفتوحات اعلم ان الكشف يمنع الخلوة وان كان فيها فاذا كوشف صاحب الخلوة علم انه لم يكن فى خلوة فاتخاذ الخلوة المعهودة دليل على جهله فانه عند الكشف يعرف جهله فاذا لم ير الانسان غير الهه فالخلاء محال فاذا كنت هذا كنت صاحب جلوة﴾ بيوررلر كه تحقيقا وحدت ذاتك كشفى خلوتى منع ايلر اكرچه خلوتده دخى اولورسه پس شول وقتده كه وحدت مطلقه كشف اوله واغيار تلف‌ده صاحب خلوت بيلور كه اول خلوتده دكلدر فرضا كنندى نصكره خلوت معهوده‌يى اتخاذ ايلمك صاحب خلوتك جهلنه دلالت ايلر زيرا عند الكشف كندو جهلنى بيلور جهلى بودر كه عالم كثرتى اغيار بيلوب كنج خانه‌يى اندن خالى آكلر پس انسان ظاهرده و باطنده الهندن غيرى كورمينجه خلوت آكا محال اولور پس سنكه بو مشاهده‌نك صاحبى اوله‌سن صاحب جلوت اولورسك جلوت ترك خلوت ايتمكه ديرلر فافهم

﴿بو درجهٔ تاسعه عزلتى بيان ايلر﴾

اوحى الله الى داود يا داود مالك تكون منتبذا وحدانيا قال يارب تركت الخلق لاجلك قال له يا داود كن يقظانا واتخذ لنفسك اخوانا وكل خدن لا يوافقك على طاعتى اعتزل عنه فلا تصحبه فانه لك عدو) حق تعالى داود پيغمبر حضرتلرينه وحى ايلديكه يا داود سنك ايچون نه حاصلدر كه معتزل اولورسن و يالكزلق اختيار قيلورسن ديديكه يارب خلقى سنك ايچون ترك ايلدم حق تعالى ديديكه يا داود آكاه و بيدار اول ونفسك ايچون دينده اخوان اتخاذ ايله هر شول دوستكه بنم طاعتم اوزره سكا موافقت ايلمز اندن معتزل اول واكا مصاحب اولمه كه اول سكا عدودر بو حديث شريفده طالب حق اولمين كمسه‌لردن عزلت ايتمكى تعليم بيوررلر وطريقمزك دخى شرطى عوام ناسدن اعتزال ايلمكدر نتكيم حضرت مولانا مثنويده مواضع كثيره‌ده بو معنايه تنبيه بيوررلر ارادى لازم دكل و فى الحقيقه خير دنيا و آخرت ناسدن عزلت ايتمكه منوطدر (كما قال ابو بكر الوراق وجدت خير الدنيا والآخرة فى العزلة وشرهما فى الكثرة والخلطة واخلاص وصدقك حصولى خلقدن اجتناب ايدوب متبتلرين قلبندن اخراج ايتمكه مربوطدر (كما قال ذو النون المصرى لم ار ابعث على الاخلاص والصدق من العزلة ومن احب العزلة فقد استمسك بعروة الاخلاص والصدق) اى اخلاص وصدقه عزلتدن باعثرك شيئى دخى كورمدم شول كمسه كه عزلته

محبت ایلر اخلاص و صدقك حبلنه تمسك ایلرز برارؤیت ناس اکثر سالکك اخلاص وصدقنی نباه ایلر ﴿كما قال الغزلی ان الناس يفسدون ما يحصل لك من العبادة و الطاعة ان لم يعصم الله فعليك بالعزلة عن الناس والاستعاذة من شر اهل هذا الزمان﴾ پس سالکه لازم اولان اولدر که جمره سنده عزلت اختیار ایلیه ولکن عزلتدن مرادی ذکر خدا وترك ماسوا اوله ﴿كما قال عبد الرحمن السلمی من اختار العزلة عن الخلطة ينبغی ان يكون خاليا من جميع الاذكار الاذكر ربه وصافيا عن جميع المرادات الامراد ربه ومن لم يكن بهذه المثابة فعزلته فتنه﴾ عزلتك فتنه اولسی بو وجهله اولور که سالکك عزلتی لمرضاة الله اولميه بلکه اقبال ناس ایچون و بين الناس شهرت ونباهت بولمق ایچون وخلق زیارتنه رغبت قیلق ایچون اوله بو کونه عزلتدن خلطه صد بار اولی در (قال الشيخ فی كتابه المسمی بكيفية السلوك فاذا اعتزلت عن الخلق فاحذر من قصد هم اليك واقبالهم عليك فان المراد من العزلة ترك الناس وما شرتهم وليس المراد من العزلة ترك صور الناس و طلبهم معنا وانما المراد ان لا يكون قلبك واذنك وعاء لكلام الناس وهذيانهم ومن اعتزل فی بيته واراد قصد الناس الی زيارته فانه طالب الرياسة والشهرة وطالب الرياسة والشهرة مطرود عن باب الله والهلاك الی مثل هذا الرجل اقرب من شراك نعله فالله الله احذر من تلبيس النفس فی هذا المقام وتحفظ فان كثيرا من الناس هلكوا فيه﴾ پس طريقمزده ودخی طرق اخرادده بعض مزوری کورورز که توجه ناس ایچون عزلت اختیار ایلرو خلقدن مجانبت ایتمکله بین الناس شهرت مراد ایلرو خلقی بو حیله ایله صید و بو دامله قید قیلرخبری یوقکه عزلته درت خصلت لازمدر که عزلتك هر بر حرفی بر خصلته دلالت ایلر مثلا عزلتك عینی علمه وزای زهده لامی لله اولمسنه وتای تقایه دلالت ایلر اکر عین علم اولمسه عزلت زلت اولور واکر زای زهد اولمسه علت اولور اکر عین عاله زای زهد ایکیسی بیله اولمسه عزلت محض مشقت اولور وصاحب عزلت بو ایکیسنسز تعذیب حیوان بلا فائده قیلور واکر بو عزلت لام لله دن عاری اولورسه همان عزت وریاست مراد اولور واکر تای تقوادن بری اولورسه محضا خلقدن عزل اولنمش اولور﴾ پس عزلتك هر حرفی بر شرطه دلالت قیلور که عزلت ایدنه بو درت شرط واجب اولنلردندر

﴿ درجهٔ عاشره ریاضتی بیان ایدر﴾

ریاضت لغتده تندو حرون اولان آتی ذلیل اتمکه دیرلر نتکیم اراض الفارس

المهر ديرلر اى ذلله معناسن ويررلر وسندخى مثلا رضت المهرديرلر معناسى
رتند طبانى ذليل ايلدم ديمك اولور راض يروض روضا ورياضة قال يقول
بابندندر شيخ حضرتلرى فتوحاتده بيوررلر كه (الرياضة تذليل النفس وابتلاءها
بالعبودية فالرياضة عندنا تصير النفس مثل الارض يطئها البر والفاجر) يعنى
رياضت نفسى ذليل ايتمك وعبوديتيله ابتلا ايلمكدر اما بزم قتمزده رياضت
نفسى خاك كبى قلمقدر كه ايو وكوتو كه آياقلر قوسه الم چكميه انكيچون حضرت
مولانا (نظم) خاك شو خاك تا بروید كل * كه بجز خاك نيست مظهر كل (نثر)
ديو بو مرتبه يه اشارت ايدرلر ودخى (مثنوى) از بهاران كى شود سرسبز سنك *
خاك شو تا كل برويد رنك رنك * ديو نصيحت قيلورلر (وقال فى الفتوحات ايضا
الرياضة عند القوم قسمان رياضة الادب ورياضة الطلب فرياضة الادب عندهم
الخروج عن طبع النفس ورياضة الطلب هى صحة المراد به اى بالمطلب
واما عندنا الرياضة فهى تهذيب الاخلاق) يعنى رياضت عند مشايخ الصوفيه
ايكى قسمدر برى رياضت ادب برى رياضت طلبدر رياضت ادب انلر قتنده نفسك
طبيعتندن خروج ايتمكدر ورياضت طلب مرادك صحيح ودرست اولمسيدر
مطلبله مرادك صحتى مراد حق اولديغى زمان اولور * ديو بيوررلر كه اما بزم قتمزده
رياضت تهذيب اخلاقدر يعنى هر برمذموم اولان خويى ازاله ايدوب انك بدلى
خلق الهيله متصف اولمقدر شيخ الاسلام حضرتلرى منازل السائرينده رياضتى
اوچ درجه يه تقسيم ايدوب تهذيب اخلاقى رياضت عوامدر بيوررلر (كما قال
فيه الرياضة على ثلاث درجات رياضة العامة وهى تهذيب الاخلاق بالعلم وتصفية
الاعمال بالاخلاص وتوفية الحقوق فى المعاملة) عوامك رياضتى علمله تهذيب
اخلاق ايلمكدر واخلاصله تصفيۀ اعمال قلمقدر ودخى معاملۀ ناسده ومعامله
حقده اولان حقوقى توفيه ايلمكدر معاملۀ ناسده اولان حقوقك توفيه سى
انلره انصاف ايلك واحسان قلمق وحقلرى وار ايسه ادا ايليوب انلرايچون
ايلك سومك كبى ومعاملۀ حقده اولان حقوقك توفيه سى عبادات وطاعاتى
على وجه الاخلاص قلمقدر وسائر واجباتى بيورلديغى اوزره ادا ايلمكدر
(ورياضة الخاصة حسم التفرق وقطع الالتفات الى المقام الذى جاوزه
وخواصك رياضتى تفرقۀ باطنى قطع قلمقدر وعبادت حقده حضور قلبله
وجمعيت خاطرله متوجه اولمقدر وتجاوز ايلديكى مقامه التفاتى قطع ايدوب
دخى مراتب عاليه يه ترقى قلمقدر (ورياضة خاصة الخاصة تجريد الشهود

عن تنوية الشاهد والشهود والصعود الى الجمع ورفع المعارضات) اخص
خواصك رياضتی شاهد ومشهود اثنينتندن شهودلرينی تجريد ايلمكدر
و مرتبهٔ جمع الجمعه صعود ايلمكدر ومعارضات اسما وصفاتی رفع قيلمقدر
يعنی حسابسنك اسما وصفاتی بری برينه معارض ومقابلدر مثلا منعم
ومنتقم وقابض وباسط ومانع ومعطی كبی وبونلرك آثار مختلفه سی
بو عالمده ظهوره كلمشدر آنی رفع قيلوب بوجمله سی غايله متجلی اولان مرتبهٔ جمعه
صعود ايلمكدر

﴿باب ثانی﴾

ابواب سلوكك منزله سنده اولان درجاتی بيان ايلركو باكه هر بر درجه سلوكه
بر بابدر بو بابدخی اون درجه اوزره بنا اولنمشدر ﴿الدرجة الاولى فی الحزن﴾
حزن لغتده سرورك خلافيدر واصطلاح مشايخده ماضی ده فوت اولان شیء
ايچون بادنك تألم وتوجعنه ديرلر تا ييت اولان شیء يا ممكن التدارك ويا ممتنع
التدارك در ممكن صلوة وصيامك وسائر فوت اولان واجباتك قضاسی كبی
وممتنع التدارك برفوت اولان ميتك حياتن طلب ايتك كبی بوراده اولان
حزندن مراد اولكی وجهدر كه عبادات وطاعاتك فوتنه محزون اولمقدر
وبطالت وعطالتده ومعصيت ومخالفتده كچن عمرينه تأسف وتحسر قيلمقدر
بو كونه محزون اولان قلبك حقنده حضرت رسول عليه السلام (ان الله يحب
كل قلب حزين) بيوردی وبو كونه حزن مراتب سالكيندن براحسن مرتبه در
شيخ الاسلام قتنده حزنك دخی اوچ درجه سی واردر درجهٔ اولی عامه نك
حزنيدر (وهو الحزن على التفريط فی الخدمة وعلى التقصير فی الطاعة وعلى ضياع
الايام) عوامك حزنی خدمت حقده اولان تقصيرينه وطاعة اللهده اولان
تفريطنه وضايع اولان ايام اوزره در امابو حزنك شرطی بودر كه قادر اولدقچه
فوت اولان عباداتی قضا ايده وفوت اولميانه مداومت ايده اكر بويله اولمزسه انك
حزنی صحيح اولمز (كما قال ابن عطا الحزن على فقد ان الطاعة مع عدم النهوض
اليها من علامة الاعتزاز) وحزنك ايكنجی درجه سی مريدلرك حزنيدر مريدلرك
حزنی قلبلری شهود حقدن غافل اولديغی اوزره ودرونلری ماسوايه ميل قيلديغی
اوزره اولور ۞ وحزنك اوچنجی درجه سيكه اخص خواص كبار انلرك حزنی بو قدر
زيرا حزن فقدان ايچوندر واخص خواص اهل وجداندر پس انلره حزن بو قدر
زيرا انلر (لا خوف عليهم ولا هم يحزنون) مرتبه سنده دارنشلردر لكن بو قدر وار كه

بعض عارضة سبيله محزون اولورلر وغيرايچون حزنی ارتكاب قیلورلر نتكیم حضرت رسول علیه السلام ملك امتنه اولان حزنی كبی (كما قال الله تعالى فی شأنه فلعلك باخع نفسك علی آثارهم ان لم یؤمنوا بهذا الحدیث اسفا) (وقال علیه السلام ان كل من سوای یوم القیامة یقول نفسی نفسی وانا اقول امتی امتی

﴿الدرجة الثانیة فی الخوف﴾

(قال الله تبارك وتعالى فی حدیثه القدسی لااجمع علی عبدی خوفین ولااجمع له امنین ان خافنی فی الدنیالم یخف فی الاخرة وان امننی فی الدنیالم یأمن فی الاخرة) یعنی قولمه اوزره ایكی خوفی بن جمع ایلمزم وایكی امنی دخی جمع ایلمزم اكر دنیاده بندن قورقرسه آخرتده قورقمز واكر دنیاده بندن امین اولورسه آخرتده اولمز ✲ پس شول كمسه كه آخرتده ربسی حضورینه قائم اولوب حسابندن قالمسندن خوف ایلیه ونفسنی هوا وهوسندن نهی ایلیه تحقیقا جنت اعلانك مأوای ومنزلیدر (كما قال الله تبارك وتعالى واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة هی المأوی (مثنوی) لاتخافوا هست نزل خائفان ✲ هست درخور از برای خائف آن ✲ هركه ترسد مر ورا ایمن كنند ✲ مر دل ترسنده را ساكن كنند (نثر) خوف ایله حزنك مابیننده فرق بودر كه حزن زمان ماضیده كیجن ایچون باطنك تألم وتوجعیدر خوف مستقبلده كلهجك ایچون باطنك تألم وتوجعیدر خوفك دخی اوچ درجه‌سی واردر عوامك خوفی خواصك خوفی واخص خواصك خوفیدر نتكیم شیخ الاسلام حضرتلری بیوردیلر (الخوف علی ثلاث درجات الدرجة الاولی الخوف من العقوبة وهو الخوف الذی یصح به الایمان وهو خوف العامة) عوامك خوفی عقوبتدندر وبو عقوبتدن خوف ایتمك اولدر كه ایمان بونكله صحیح اولور زیرا ایمان پیغمبر حضرتلرینك خبر ویردیكنه وحقك قرآنده بیوردیغنه تصدیق ایتمكدر اكر خائف اولان كمسه امور اخرویه‌یه تصدیق ایتمسه خائف اولمزدی ✲ پس اول خوف ایمانك صحتندندر وبو عقوبت وعذابدن قورقمق مرتبهٔ عوام اولدیغی انكچوندر كه خواص عذاب وعقابدن قورقمزلر بلكه احتجابدن قورقرلر بوطائفه جنت ایله تبشیر اولنسه‌لر وعذابدن امین قیلنسه‌لر بینه عصیان ایلمزلر (كما قال علیه السلام نعم الرجل صهیب لو لم یخف الله لم یعصه) خوفك درجهٔ ثانیه‌سی ارباب مراقبه واصحاب مشاهده‌نك خوفیدر بونلر مكر الهیدن واستدراج ربانیدن خوف ایدرلر پس مكر الهیدن بو كمسه امین اولمزلر الا خاسرلر اولور (كما قال الله تعالى ولا یأمن مكر الله

الا القوم الخاسرون) شیخ حضرتلری فتوحاتك ایكیوز اوتوز بشنجی بابنده بیورورلر كه (اعلم ان المكر عندنا ان یرزق العبد العلم ویحرم العمل به وقد یرزق العمل ویحرم الاخلاص فیه فاذا رأیت هذا من نفسك او علمته من غیرك فاعلم ان المتصف به ممكور فمن اراد الله به خیرا وعصمه من المكر لا یضع میزان الشرع من یده) بیورورلر كه بیل ای سالك مكر بزم قتمزده اولدر كه برقوله علم قلته چوق علم رزق اولنه و انكله عمل ایلمكدن محروم اوله و آز اولور كه عمل مرزوق اولور ولكن انده اخلاص ایلمكدن محروم اولور * پس چون بونذكر اولنان خصلتی كندی نفسكده و یا غیریده كوره سن پس بیلكه بو وصفله متصف اولان ممكوردر پس بر كمسه یه كه الله خیر مراد ایلیه وانی مكردن محفوظ و معصوم ایلیه اول كمسه میزان شرعی الندن قومز * اكثر مشایخ مكری بویله تعریف ایدرلر كه برقول مخالفت و عصیان ایتدكچه حق تعالی اكا نعمت و احسانی زیاده ایلیه وانی علی الفور مؤاخذه قیلیه پس اول عبد كندوبی عذاب خدادن امین اولمش ظن ایلیه ومقبول حق اولمش قیاس قیله خبری یوقكه بوكا مكر حق دیرلر (قال ابن عطا المكر ان یلقی علی وهم الممكورین انهم علی شیٔ ولیس كذلك لیستدرجهم من حیث لا یشعرون) یعنی مكر اولدر كه ممكورلرك وهمنه القا اولنه كه بونلر حقدن برشیٔ اوزره در حالبوكه زعم ایلدیكنه كوره اولمیه * انكچون بونلرك وهمنه بو مكر القا اولنور كه بونلری حق تعالی شیأ فشیأ بلاكلری یردن هلاكه قریب قیله وقصر ایده شیخ حضرتلری مع اسائة الادب ازدیاد نعم و عدم مؤاخذه یی عوائدك مكر یدر دیرلر * اما ارباب طریقت و اصحاب تحقیقك مكری بودر كه هر بار كه اسائت ایده لر وجد و حالتلری و كرامت و ولایتلری زیاده اوله * پس بوكا مغرور اولوب دیه لر كه اكر بز مقبول حق اولمیدق بزدن بو ذوق و حالت و بو كشف و كرامت منقطع اولوردی (كما قال الشیخ فی الفتوحات واما بقاء الحال مع سوء الادب فهو فی اصحاب الهمم رأیناهم جماعة كثیرة بالمغرب وبهذه البلاد انهم یسیئون الادب مع بقاء الحال المؤثرة فی العالم مكرا الهیا من الله فیتخیلون انهم لو لم یكونوا علی حق فی ذلك لتغیر الحال علیهم نعوذ بالله من مكر الله انتهى (قال الله تعالی سنستدرجهم من حیث لا یعلمون واملی لهم ان كیدی متین) یعنی فتوحاتده بیورورلر اما حالك ذوق باطنك مع سوء الادب بقاسی اصحاب همت و ارباب طریقت اولنلرده اولور بز بو كونه ممكورلردن مغربده و بلاد رومده چوق جماعت كوردك انلر قیه بونلر سوء ادب و كستاخلق ایدرلردی عالمده مؤثر اولان حالت تغییر قلمیه كه بونلردن معصیت و اسائته

كرامت وحالتلری زائل اولمزدی بونلره مكردن اوتوری ❊ پس بونلر تخیل ایدرلر كه اكر بو خصوصده حق اوزره اولمسه لردی اول حال بونلرك اوزرینه متغیر اولوردی نعوذ بالله من مكره الخفی حق تعالی حضرتلری بیورورلر كه بز بو كونه كمسه لری مستدرج اولورز ❊ یعنی عذابه درجه درجه قریب قیلورز امهال ایله وادامت ذوق وحاله وازدیاد رفاهیت ایله شول حیثیتدن كه بونلر بیلمزلر كه بو استدراجدر ❊ بلكه زعم ایدرلر كه بو حق جانبندن انلره نشاط وانفراجدر جناب حق بیورورلر كه (واملی لهم ان كیدی متین) بن بونلره امهال ایلرم تحقیقا بنم مكرم متیندر برشیئله دفع اولمز (وقال الشیخ واما المكر فی خصوص الخصوص وهو خرق العادات واظهار الآیات والكرامات بغیر امر الهی لانه وجب علی الاولیاء سترها كما وجب علی الرسل اظهارها لانهم مأمورون بالدعوة الی الله والولی لیس كذلك انما یدعوا الی الله بحكایة دعوة الرسول ولسانه لا بلسانه یحدثه كما یحدث الرسول) وشیخ حضرتلری اخص خواصك مكری حقنده بیورورلر كه اخص خواصك مكری بغیر اذن الهی خرق عادات واظهار كرامات ایلمكدر زیرا شان بودر كه اولیا اوزره كراماتك ستری واجبدر ❊ نتكیم مرسلین اوزره انك اظهاری واجب اولدیغی كبی زیرا رسل الهیه دعوته مأمورلردر ولی رسل كبی مستقلا مأمور دكلدر ولی اللهه دعوت ایلمز الا رسول لسانیله وانك دعوتنی حكایه ایتمكله كندی واحداث ایلدیكی لسانله ایده مز ❊ نتكیم رسول مستقلا كندی واحداث ایلدیكی لسانله حقه دعوت ایلر وولی الا متابعتله دعوت ایلر بعض مشایخ بو كشف وكراماتله ممكور اولوب بعضیسنك باشنه ارباب دنیا اوشر بو سیله مكر وغروره دوشر بو تسخیر خلق تصرف وكرامت عدایلیوب بو قدرلذته مفتون اولوب یولدن شاشر ❊ پس خواصك خوفی بو ذكر اولنان مكرلردندر اما خوفك اوچنجی درجه سی كه اخص خواصك خوفیدر بونلرك مقامنده اكرچه بو كونه خوفلر یوقدر ولكن بونلره هیبت وجلال مستولیدر (كما قال شیخ الاسلام ولیس فی مقام اهل الخصوص وحشة الخوف الا هیبة وجلال وهی اقصی درجة یشار الیها فی غایة الخوف) یعنی بوندن خوف مرتبه‌سنه اشاره اولنلر ایچوندر اما مرتبهٔ مشاهده ومعاینه‌ده اولنلر ایچون هیبت وجلالت واردر كه اقصای درجات خوف بودر اكل كلیندن غیرینك جانی آتش هیبت حقه طاقت كتوره مز اكر صدمهٔ عزت الهیه زیاده اولورسه بونلر دخی طاقت كتوره مز نتكیم (وخر موسی صعقا) بو معنایه دلالت ایدر (نظم) چون برافروزد

آتش هيبت جكر از تاب آن كباب شود * بحر قهرش اكر برآرد موج عرصهٔ كن فكان خراب شود

﴿ الدرجة الثالثة فى الرجاء ﴾

رجا اضعف منازل عارفين واحسن مراتب طالبيندر اكرچه طالبه نسبت رفائده لو ابوصفتدر ولكن من وجه جناب حقك ارادتنه معارضه در وجه معارضه بودر كه جناب حق جميع اشيانك مالكدر ومالكك شانى ملكنده كيف مايشاء تصرف قيلمقدر پس بر عبد رجا حبلنه تعلق ايلسه مراد ايلديكى شيده من وجه مراد حقه معارضه قيلمش اولور مثلا حق جانبندن طبعنه مخالف برشئ كلسه رجا ايلر كه نوليدى بوكار اولميه ايدى شو مرادم اوله ايدى وبو كردار ظهوره كلميه ايدى بنم استديكم مرامم حاصل اوليدى پس بوكونه رجا ايدن كندو مرادنى مراد حق اوزرينه ترجيح ايتمش اولور واصل عبده لايق اولان اولدر كه مالكنك امرينه وارادتنه تسليم اوله وكندو ارادتندن فانى اوله ونفسنى انك حكمنه تفويض قيله ودخى (نظم) اريد وصالك وتريد هجرى فاترك ما اريد لما تريد (نثر) دين عزيزلر مرتبه سن بوله پس راجينك مرتبه سى اضعف اولديغى انكچوندر كه مراد حقك خلافنى اولى زعم ايلر وانى رجا قيلر اما عارفلر مرادى حقك مريدر اكر حق بونلردن دعا ورجا مراد ايلرسه رجا ايدرلر واكر مراد حق سكوت وتسليم ده كورورلرسه ساكت اولوب تسليم اولورلر اما حد ذاتنده رجا برفائده لو خصلتدر رجا دن برى حرارت خوفى تبريد وآتش يأسى تخميد ايلر اكر خوف رجا طرفنه غالب اولسه سالكى يأسه براغور ﴿ ولا ييأس من روح الله الا القوم الكافرون ﴾ فحواسى اوزره مأيوس اولان كافرلر صفتيله متصف اولور واكر رجا طرفى غالب اولورسه امن واغترار حاصل اولور وامنده اولان ﴿ افامنوا مكر الله فلا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون ﴾ مقتضاسى اوزره خائب وخاسر مرتبه سن بولور پس عبدك شانى بين الخوف والرجا اولمقدر وكندو يه بوايكى صفتى جناحين منزله سنده بولمقدر (كما جاء فى الحديث لووزن خوف العبد ورجاؤه لاعتدلا وسميا جناحى القلب) ورجانك برفائده سى دخى اولدر كه معاملاته داعيه وباعثه اولان حالتى مقوى اولور وحقه حسن ظن ايتمكه واسم محسنه قلبى ربط ايلمكه تهييج وتشويق قيلور اكر رجا اولمسه عبد خدمتده وعبادت وطاعتده عاطل وباطل قالور وسعى وكوششدن وكلالته زائل اولمقدن درجات عاليه يى بولمقدن محروم اولور پس بدايت سلوكده سالكه

بو ایکی صفت لازم وواجب اولنلردندر

﴿ الدرجة الرابعة في الخشوع ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالى الم يأن للذين آمنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله ﴾ خشوع قلبك لينت ورقتنه وجناب حقه تواضع وانقيادينه ديرز تفسيري كلام آيا مؤمنلر الله ك ذكري ايچون قلبلري خاشع وخاضع اولمق وقتي كلمديمي يعني مؤمنلرك قالبرينك عدم خشوعنه عذرو بهانه يوقدر ديمك اولور اما اصطلاح قومده خشوع شول حالته ديرلر كه خوف ومحبتله ممزوج اوله ومحبوب متعاليك عظمت وجلالي خوفيدن نفسي منخمد ومنكسر قيله وطبيعتك قوا وهواسني تسكين ايده خشوع وخضوع بو دنياده اصحاب طريقه وارباب عبادت وطاعته لازم اولان صفتلردندر آخرتده بو صفت بو نلردن كيدوب اهل كبر ونخوته نقل ايلر ﴿ كما قال الله تعالى وجوه يومئذ خاشعة عاملة ناصبة ﴾ خشوع بر صفتدر كه تجلي الهيدن حاصل اولور رسيئه كه تجلي الهي اوله اول شيء حقه خضوع وخشوع قيلور ﴿ كما روى البزار عن النبي عليه السلام قال عليه السلام اذا تجلى الله لشيء خضع له ﴾ حق تعالى رسيئه تجلي ايلسه اول تجلي واله جذبه سيله اول نسئه علم حاصل اولور علم ايسه البته خشوع وخشيتي مستلزم اولور انكيچون حقدن خاشع وخاشي اولنلر عالملردر (كما قال الله تعالى انما يخشى الله من عباده العلماء) ﴿ وقال عليه السلام انا اعلمكم بالله واخشاكم لله ﴾ چون رقلبه بو تجلي حاصل اوله اول قلب امر الهي يه متذلل اولور پس جوارح واعضا دخي اكا تابعت قيلور امابر كمسه نك كه قلبي خاشع اولميه جوارح واعضاسي دخي خاشع وخاضع اولمز نتكم رسول حضرتلري بر كمسه يي صلاتده ايلنور ايدر ملتفت كوردي بيورديلركه (لو خشع قلب هذا الرجل لخشعت جوارحه) پس عدم خشوع ظاهر (الظاهر عنوان الباطن) فحواسي اوزره عدم خشوع باطنه دلالت ايلر والله اعلم

﴿ الدرجة السادسة في الزهد ﴾

زهد لغتده ترك ديرز وبو قومك اصطلاحنده جميع اشيادن بالكليه رغبتي اسقاط ايتكدر ودنيا ومافيهادن اعراض ايدوب نفسي ماسوايه اولان ميل ومحبتدن تجريد قيلمقدر زهد عزاي قرب حقه مؤدي اولور ومرتبه ارادتده اولنلري كماله واصل قيلور وكماله واصل اولنلري مرتبه يي دني ولاشي بولور ... ترك دنيا ومافيها ... كله قرب حقه ... بولورلر ومر ... اسوادن ... كامل حقيقت

ايلن حاصل قيليرلر اما اخص خواصه نسبت بو زهد خست ودناءتدر زيرا خواصك ديدهٔ شهودنده حقدن غيرينك قدر ووزني يوقدر زيرا بونلر بو دنيايه الله نظر ايله نظر ايدرلر اويله اولنجق حق نظرنده بو دنيانك جناح بعوضه قدر قيمتي وقدري يوقدر (كما قال عليه السلام لو كانت الدنيا تزن عند الله جناح بعوضة ماسقى منها كافرا شربة ماء) پس بر نسنه نك كه حق قتنده جناح بعوضه قدر رغبتي اولميه ولي كامل اولنلر انى ترك ايلمه ديمك خساست ودناءتدر (كما سئل الشبلي عن الزهد فقيل ما الزهد قال لازهد عندنا لانه اي مقدار الدنيا لاقل من جناح بعوضة حتى زهد فيه كم تصول بترك كشف والى متى تفتخر باعراضك عما لاتزن عند الله جناح بعوضة) وشيخ حضرتلرى بايزيد حضرتلرندن فتوحاتده نقل ايدوب بيوررلر (قال ابو يزيد انى كنت زاهدا ثلاثة ايام اول يوم زهدت في الدنيا واليوم الثاني زهدت في الاخرة واليوم الثالث زهدت في كل ماسوى الله فنادانى الحق ماذا تريد يا بايزيد قلت اريد ان لا اريد لانك انت المراد وانت المريد) اكثر طالب بو كلاملرى اوكرنمكله كندولرى بو كاملر طبقه سنده زعم ايلمودر كه دنيانك وارى يوغى يانلرنده برابردر حالبوكه برشئ ضايع اولسه متألم ومضطرب اولور اما كاملك شانى بودر كه مثلا جميع دنيا ومافيهايه مالك اولسه وجمله سي دفعة واحدة ضايع اولسه اصلا كوكللرينه الم واضطراب كلز پس سالك بو مرتبه يه واصل اولنجيه دك صورتا ومعنا چوق اشيايى ترك ايلمك كركدر حتى بو مرتبه دانك حالى اوله اولا حرامى ترايتمك كرك حذرا عن عتاب الله وسخطه عليه واموال وارزاق شبهه لو اولان شيلرى ترك ايليه كراهة عن مشاركة الفساق فيه زيرا فساق مواضع رغبت ومادهٔ شهوت اولان اموال وارزاقه ميل ومحبت ايدرلر اكر سالك دخى اموال وارزاقه ميل ومحبت ايلرسه انلرله محبتنده ميل ايلمده مشاركت قلمش اولور * پس انلرله مشاركتي كندويه روا كورميوب حق نفس هر نه ايسه كفايت مقدارى آليقويوب ماباقيسين في سبيل الله ترك ايلمك كركدر (كما نفق ابن الفارض من يسر القناعة راضيا باليسر بلغة وهو قول في نظم السلوك

﴿نظم﴾

* وانفقت من يسر القناعة راضيا * من العيش في الدنيا بايسر بلغة *

(نثر) بده بو مرتبه دن صكره ترقي قيلوب حظوظ عاجله وانواق آجله هر نه ايسه خدادن غير ماسوى حكمنده اولانى ترك ايليه حتى قلبنده خدادن غيرى يه محبت قليه بو تقديرجه تاركك ذوقندن ذوق المش اولور وانلرك مرتبه سن

من وجه بولمش اولور وعارفلر زهدینه واصل اولمش اولور* زیرا زهدك اوچ درجه سی واردر اولکی درجه عوامك ایکنجیسی خواصك اوچنجیسی عارفلرك در (زهد العوام ترك الحرام) دیمشلر (وزهد الخواص ترك ما زاد على قدر الضرورة) دیو تعبیر قیلمشلر (وزهد العارفين ترك ماسوى الله) دیمكله تفسیر ایتمشلر پس جمیع ماسوانك محبتی قلبكده قالمدقدنصكره سرتاسر جمله دنیانك ملكك اولسه ضرر ایتمز* نتكیم انبیا عليهم السلامدن حضرت ابراهيم خليلك اموالی وارزاقی وارایدی وحضرت سلیمانك واولیاء اللهدن دخی نیچه صاحب عنوانك هر برینك نیچه املاك واسبابی وارایدی لیكن انلر خدادن غافل المدقلرندن اموال وارزاق انلره حجاب اولمزدی انكیچون حضرت پیغمبر عليه السلام (كل ما الهاك عن مولاك فهو دنياك) بیوردیلر حضرت مولانا دخی بو بابه مناسب بیوررلر (مثنوی) چیست دنیا ازخدا غافل بدن* نی قماش ونقره وفرزند وزن* چونكه مال وملك را از دل براند* زان سلیمان خویش جز مسكین نخواند

﴿الدرجة السادسة فی التقوی﴾

(قال الله تبارك وتعالى ان اكرمكم عند الله اتقاكم) حق قتنده جملهدن اكرم واشرف اولنلر متقی اولنلردر اگرچه دنیاده اهل غنا اولنلر كريم وشريفدرلر لكن آخرتده اشرف واكرم اهل تقوی در (كما قال عليه السلام كريم الدنيا الغنی وكريم الاخرة التقی) وعند الله اكرم اولمغه حسب ونسب وجد واب دخی سبب اولمز بلكه الله قتنده اكرم واشرف اولان دین كسه اللهدن قورقسون وحرامدن پرهيز قيلسون (كما قال عليه السلام من سره ان يكون اكرم الناس عند الله فليتق الله) زيرا الله قتنده وجميع انبيا واوليا حضورنده بر كسه نك بر آخر كسه اوزرینه دولت دنيا ايله وحسب ونسب اقربا ايله فضيلت وشرفيتی اولمز الا كه تقوى ايله (كما روى ابو هريرة عن النبی عليه السلام) (قال عليه السلام لا فضل لاحد على احد الا بالتقوى) تقوى لغتده فرط صيانته ديرلر هر ضررلو شيدن اما عرف اهل شرعده آخرتده ضرر ویرن شيلردن پرهيز ايتمكه ونفسی انلردن صيانت قلمغه ديرلر تقوانك اوچ درجه سی واردر اولا نفسی عذاب مخلددن بری ايلمكدر شرك وكفردن توقی ايتمكله بو عوامك تقواسيدر وايكنجيسی جميع صغيره وكبيره اولان خطايادن مجتنب اولمقلقدر بو خواصك تقواسيدر اهل شرع قتنده متعارف اولان تقوى دخی بودر حضرت مولانا دخی بو مرتبه يه اشارت

ایدوب بیوردیلر (مثنوی) متقی آنست کو بیزار شد ٭ از رہ فرعون وموسی وارشد (نثر) متقی اولان دینکسه ضرری اولمیان شیئی ضرری اولان شیئک خوفندن حذر ایتمکله ترک ایتمک کرک حتی درجهٔ متقینه واصل اوله نتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بو معنایه اشارت ایدوب بیوردیلر (قال لا یبلغ الرجل درجة المتقین حتی یدع مالابأس به حذرا مابه بأس) ومشایخ متقی اولنلری بویله تعریف ایدوب بیوردیلر که (التقی من سلك طریق المصطفی ونبذ الدنیا وراء القفا وکلف نفسه بالاخلاص والوفاء واجتنب الحرام والآثام والجفاء) وتقوانك اوچنجی درجهسی ماسوی اللهدن توقی وتبری ایلمکدر وسرنی غیریدن تنزیه وتطهیر قیلمقدر حق تقاة دیرکه آیت کریمهده امر اولندی (واتقوا الله حق تقاته) دیمکله (نظم) ندهندت رهی بخلوت یار ٭ تازغوغای غیری وانرهی (نثر) تقوای حقیقی حسن بصری قولی اوزره ان لاتختار علی الله سوی الله در ٭ وامام قشیری بیوردقاری اوزره رؤیت تقوادن مبرا اولمق وکندوینی متقی ومتقی بلمکدن توقی قیلمقدر ودائما رحمت وفضل خدایه متکی ومعتمد اولمقدر (نظم) مدد از لطف ازل جوی کهدرراه سلوك ٭ تکیه براطاعت وبرتقوی خود نتوان کرد

٭(الدرجه السابعة فی الورع)٭

ورع لغتده شبههلو اولان شیلردن پرهیز واحتراز ایتمکه دیرلر حلال مبیندر وحرام دخی معیندر لکن بینهماده شبهات کثیره واردر پس (استفت قلبك وان افتاك المفتون) حدیثنك فحواسی اوزره شبههلو اولان شیلرده مؤمن قلبندن استفتا ایلیه اکر قلبنه اول شیلر اضطراب وخلجان ویررسه انی ترك ایلیه واکر قلبی حلال اولمسنه مطمئن اولورسه وقرار قیلورسه قبول ایلیه) کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم دع مایریبك الی مالایریبك) ریب یدیع وزننده راب یریب ریبه دن مشتقدر قلبه شك وقلق ویرمکه دیرلر ٭ پس تقدیر معنای حدیث شریف (اترك مایقلقك ذاهبا الی مایطمئن به قلبك) ای اذا وجدت نفسك مضطربة فی شیء فدعه واذا وجدتها مطمئنة فاستمسك به) دیمك اولور زیرا قلبك اضطراب وخلجانی اول شیئك حرام اولمسنه علامتدر وسکون واطمئنانی انك حلال اولمسنه دلالت وشهادتدر ٭ سالکه ورعدن ایو بر خصلت اولمز زیرا جمیع خصائل وفضائلك احسن وافضلی ورعدر ٭ بو معنایه شاهد جابر حضرتلرندن روایت اولنان حدیث شریفدر که بیوردیلر بر کون برکسه حضرت رسولك حضورلرنده عبادات وطاعات وجهاد وخیراتله ذکر اولندی وبر آخر کسنه

دخی ورعله ذکر قلندی (فقال صلى الله عليه وسلم لاتعدل بالرعة) يعنی لاتقابل ولاتعادل شيأ بالورع فان الورع افضل كل خصلة) ديك اولوز پس ورع افضل كل خصال اولديغی ايچون حضرت نبی عليه السلام برحديث آخرده بوكا ملاك دين بيوردی (كما قال عليه السلام ملاك دينكم الورع) سئل الشبلی عن الورع قال ان تتورع من ان يتشتت قلبك عن الله طرفة عين) يعنی قلبك الله دن طرفة العين متشتت ومتفرق اولمدن تورع ايلمكدر ديدی وسئل الخواص عن الورع قال ان لايتكلم العبد الا بالحق غضبا كان اورضا

※(الدرجة الثامنة فی التبتل)※

قال الله تبارك وتعالى واذكر اسم ربك وتبتل اليه تبتيلا) قال البيضاوی ای دم على ذكر الله ليلا ونهارا وذكر الله يتناول انواع الذكر من التسبيح والتحميد والصلوة وقراءة القرآن ودراسة العلم) ومعنى وتبتل اوانقطع بالعبادة الى الله وجرد نفسك عماسواه) تبتل جميع ماسوادن بالكليه منقطع اولوب الله متوجه اولمغه ديرلر حتی عند اهل التحقيق جنتدن ودولت آخرتدن دخی متبتل اولان نفسنی مجرد قلمق كرك حتی جناب حقه منقطع اولمش اوله ※ مثلا بركسه حقه جنت ايچون وتعم بر آخرت ايچون دنيادن منقطع اولسه اول كمسه حقيقة حقه منقطع اولمش اولمز بلكه اخرته منقطع اولمش اولور وتبتل محض جميع ماسوادن بالكليه الله منقطع اولقدر وجميع ماسوادن الله منقطع اولمنك معناسی سالك كندو نفسندن وهوا سندن واكا تابعت ايلمكدن منقطع القدر ودخی خلق عالمه اعتماد ايلمكدن وبونلردن خائف وراجی اولمقدن وبونلری مانع ومعطی بلمكدن وضار ونافع اكلامقدن بالكليه حقه متبتل اولقدر

※(الدرجة التاسعة فی العباده والعبودة)※

عبادت غايت اقصای خضوع وتذلله ديرلر تكيم طريق معبد ديرلر مذلل معناسن ويررلر اكثر مشايخ عبادتله عبودتی فرق ايتمامشلر امابعض محققلر لفظا ومعنا ايكيسنك ماببينی فرق ايتمشلر عبادتك ماضيسی فتح عينله وعبودتك ضم عينله ديمشلر ومعنادخی فرق عظيم بولمشلر ※ صاحب التيسير دير كه عبادت قوللغه ديرلر وعبودت قول اولمغه ديرلر صاحب عبادته عابد دينور وصاحب عبودته عبد اطلاق اولنور ※ پس بو ايكی صفت سالكه لازم وواجب اولان صفتلردندر بركمسه كه جميع اسرار عبادت ومطالع انوار عبودت اولميه مقبول حق اولمز وراه اولكه نكاله ايرمز (نظم) خدارا برستش كن وبندكی ※ كزين هردو يابد دلت زندكی

پرستش دل ازغیر ساز دبری ٭ کشد بندکی شوی فرمانبری (نثر)
جناب حقه عبادت ایکی نوع اوزره در بری عبادت ذاتیهٔ مطلقه و بری عبادت
صفاتیهٔ مقیده در ٭ عبادت ذاتیهٔ مطلقه اولدر که هر شیء علم حقده ایکن امر کنه
امتثال ایدوب تکوین و تعیینی قبول قیلوب وجوده کلمشیدر بو عبادت مستمرة
الحکم در رحمت رحمانیه عامه مقابله سنده واقع اولمشدر که بو رحمت رحمانیه
بی سابقهٔ عمل هر شیئك وجودنه شاملدر هر شیء بلا تکلیف ولا تکلف بو یوزدن
الاهیه قولدر و فرمانبردر ٭ اما عبادت صفاتیهٔ مقیده که رحمت رحیمیهٔ خاصه
مقابله سنده واقع اولمشدر ٭ انبیا و رسل واسطه سیله خلقه تکلیف اولنان عبادتدر
پس رحمت رحیمیهٔ خاصه نك وصولنه بو عبادت شرطدر بو عبادت اختیارله
اولان عبادتدر عبادت دیدکلری دخی اختیارله اولان عبادتدر ٭ والا هر شی
جناب حقه بلا اختیار عبادت ایدیجیلردر ٭ نتکیم حضرت مولانا بیوررلر
(مثنوی) اختیار آمد عبادت را نمك ٭ ورنه میکردد بناخواه این فلك (نثر)
پس تفاوت احوال عباد عبادت صفاتیه ایله ظاهر اولور ٭ نتکیم بعضیسی
اختیار ایله پرستش و اطاعت ایدر ٭ بعضیسی عصیان مخالفت جانبنه کیدر
اختیارله مطیع اولنلر درجات نعیمه واصل اولور و اختیار له عصیان قیلنلر
درکات جحیمه داخل اولور (مثنوی) از پرستش آن یکی بر صدر و جاه وان دکر
از سر کشی در قعر چاه ٭ بندکی آمد محك اعتبار ٭ زین محك پیداست هر یکرا عیار
٭ پس حقیقتده حقه عبادت ایتمك اولدر که فرمان خدایی فرمان هوا
اوزره اختیار ایده سن مادامکه فرمان هوایه مخالفت ایتمیه سن فرمان خدایه
متابعت قیله مزسن زیرا مانعة الجمعدر (نظم) یا رضای دوست باید یا هوای
خویشتن (نثر) هوا پرست خدا پرست اولمز هوایه اوین خدایی بولمز (نظم)
مادامکه تو هوا پرستی ٭ دست ندهد خدا پرستی (نثر) قال الله تبارك
وتعالی فی عابد الهوی (افرأیت من اتخذ الهه هواه) پس اهل طریقته لازم اولان
اولدر که هوایی ترك ایدوب خدا پرست اوله ٭ عابدان خدا درت قسمدر ایجق
بر قسمی صحیح خدا پرستدر غیریسی نوعا هوا پرستلکدن خالی دکلدر اولکی
قسمی اول عابدلردر که عبادتی جنت و ما فیها ایچون ایدرلر بونلر تاجران
و مزدوراندر و ایکنجی قسمی عبادتی عقوبتدن خوفلری اولدیغیچون ایدرلر
بونلر چاکران و بندکاندر و اوچنجی قسمی استحیاء من الله عبادت ایدرلر بونلر
[illegible] ... (قربة الی وجه الله و طلبا لمرضاة الله

عبادت ایدرلر بو خاصهٔ عاشقاندر (کما قالت الرابعة رضی الله عنها بقربان وجلالك یارب ماعبدتك خوفامن نارك ولارغبة فی جنتك الالوجهك الكریم) بو مرتبه یه عبودت دیرلر وعبادتله عبودتك برفرقی دخی بودرکه عبادت كلفت ومشقتله مع الخوف والرجا اولان بندهلكدر وعبودت بلاكلفه ولامشقه ولاخوف ولارجا اولان افكندهلكدر كه ذوقا وشوقا جان ودلله حاصل اولور نتكیم ابن فارض حضرتلری بو مقامه بو بیتله اشارت قیلور (نظم) وكل مقام عن سلوك قطعته عبودیة حققتها بعبودتی (نثر) یعنی هر بر مقامی كه مقامات سلوكدن بن قطع ایلدم عبودتله اول عبودیتی تحقیق وتثبیت ایلدم عبودتله ذوق وشوقله اولان طاعتله * پس خواصك طاعتی دائما ذوقا وشوقا اولور وعوامك طاعتی طوعا وكرها اولور طوعا وكرها اولان عبادتده آسمان وزمین ومافیهادخی مشتركدر (كماقال الله تعالی للسموات والارض (ائتیاطوعا اوكرها قالتا اتینا طائعین) (مثنوی) ائتیا طوعا بهار عاشقان * ائتیا كرها لجام عاقلان (نثر) بیوردیغی حضرت مولانانك بومعنایه اشارتدر * پس انبیا ومرسلین وملائكهٔ مقربین واولیای كاملین جناب حقه طوعا وذوقا وشوقا عبادت ایلمكدن ودخی بز عبدز دیمكدن عار ایلمزلر (كماقال الله تعالی لن یستنكف المسیح ان یكون عبدالله ولا الملائكة المقربون) بلكه جمیع انبیا واولیاكالی عبودیتده بولمشلردر انكیچون حضرمولانا دخی بیوررلر (نظم) من بنده شدم بنده شدم بنده شدم * من بنده بخدمتت سرافكنده شدم * هر بنده كه آزادشود شاد شود * من شاد ازانم كه ترا بنده شدم (نثر)

﴿الدرجة العاشرة فی الحریة﴾

حریت ربقهٔ رقیت دنیادن آزاد اولمغه دیرلر وبندهٔ بنده درهم ودینار ایكن خلاص اولوب دلشاد اولمغه تسمیه ایدرلر نتكیم حضرت مولانا بیوررلر (مثنوی) بند بكسل باش آزاد ای پسر * چند باشی بند سیم وبند زر (نثر) بوخلقك هر بریسی بر شیئك قولی اولمشدر روانی معنا كندویه معبود قیلمشدر كیمی اسیر درهم ودینار وكیمیسی بندهٔ نفس غدار وكیمیسی دخی عبد بطن واسیر فرج مردار اولمشدر انكیچون حضرت رسول بو صفتلو كسه لره بددعا ایدوب بیوررلر كه (تعس عبدالدنیا وتعس عبدالدینار والدرهم وتعس عبد بطنه وتعس عبد فرجه ان اعطی رضی وان لم یعط سخط) پس سالكه لازم اولان اولدر كه بونلره اسیر اولمقدن ازاد اولوب حق قولی اولمغله دلشاد اوله (سئل الجنید متی یكون العبد

[illegible] قال ان كان حرا عبد الله (رباعی) آزاد كه به سيكی أحق
[illegible] اوده دونده دو كون آزاده در (نظم) شيخ خضر تاری فتوحاتده بيوررلر كه
[illegible] [illegible] نصناته قال كان الحر [illegible] الله لا [illegible] قدش كرن
الله [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] غيری اگر چه اكثر [illegible] اسير درهم و دينار اولمقدن خلاص
[illegible] اسير نفس [illegible] اولوب گرفتار خواب وخور قالور پس گركدركه قيد
[illegible] دخی نجات بوله تكيم حضرت بايزيددن منقولدركه (رأى
رجلا قال ما حرفتك قال خربندة فقال امات الله حمارك لتكون حرا وعبدا لله
[illegible] الحمار) اسير لذت تن اولان اسير خر اولاندن بدتردر (نظم) اسير لذت تن
[illegible] * خوش عيشيما كه در عالم دل [illegible] *

(باب [illegible])

[illegible] اولان [illegible] بيان ايلر (بو باب دخی اون درجه يی شاملدر)
[illegible] اولی مراقبه يی بيان ايلر) مراقبه و ترقب و ارتقاب لغتده انتظار معناسنه در
[illegible] اصطلاح [illegible] مراقبه جناب حق قلبله ملاحظه ايتكه ديرلر و حضرت
حق ملاحظه ايتكه ديرلر حضرت حقی ملاحظه قيلمق انی دائما كندونه حاضر
[illegible] اقوالنه سميع و احوالنه عليم و اعمالنه بصير بيلمكله و مشاهده قيلمغله
[illegible] [illegible] عبادك عرصاتنه و جزئی و كلی اولان اعمالنه ناظر و شاهددر
(كما قال الله تعالى فی كتابه الكريم وما تكون فی شأن وما تتلوا منه من قرأن
ولا تعملون من عمل الا كنا عليكم شهودا اذ تفيضون فيه) يعنی يا محمد سن بر كارده
اولمزسن و دخی قرأندن بر مقدار اوقومزسن و دخی سزای عبادم عملدن بر عمل
اشلمزسز الا [illegible] ورزيكز مشاهد و ناظرلرز شول وقتده كه سز اول عمله
داخل اولوب خوض ايدرسز [illegible] گركدر كه طالب هر برده حقه مراقب اوله
[illegible] ناظر بيله (الم يعلم بان الله يرى) يعنی عاصی و كافر
اولان [illegible] كه تحقيقا الله تعالى هر كسك احوالنی كورر و اسرارينه مطلع
[illegible] كوره [illegible] اولور [illegible] وردی ناس و حكمی
عامدر و دخی بو آيتده هم وعد و هم وعيد واردر پس دينك اولور كه ای عاصی توبه
[illegible] عالمدرای مرائی [illegible] اخلاص ايله كه حق سری كه مطلعدر
[illegible] تنها صالوب [illegible] شروع ايله كه حق هر برده حاضر

وناظر در نتكيم بعض مشايخ بيوررلر (اذا عصيت مولاك فاعص فى موضع لا يراك)
جنيد بغدادى حضرتلرينك بر مريدى واريدى سائر مريدلردن زياده اكا رعايت
ايدرلردى اندن مقدم اولان مريدلر كا غبطه ايدوب ديديلر كه هنوز كلان
بركمسه يه بو قدر تعظيم نه يه ايجاب ايدر شيخ نور ولايتله بولدرلكه ما فى الضميرين
بيلوب بونلره بر طاوق ويروب ديديكه وارك شو طاوقلرى بر تنها يرده ذبح ايدك پس
بونلر اول طاوقلرى ذبح ايدوب كتوردىلر لاكن اول مريد اول [illegible] پس اول
ذبح ايتميوب كتوردكده شيخ ديديكه سن نيچون ذبح ايتمدك اوبكت ديديكه
بوروديكز كه بونى بر تنها يرده ذبح ايله پس شيخم بر تنها يربولمدم حقدن خالى بر محل
كورمدم حضرت جنيد بونلره ديديكه بنم بويله رعايتم اشته بونك ايچوندر
پس حقى دائما حاضر و ناظر بيلمكدن و سميع و بصير مشاهده قيلمقدن مقصود
اولدركه انك حضورنده افعال قبيحه ايلمكدن و اقوال سيئه سويلمكدن حذر
ايليه سن نيتكيم حضرت مولانا بو مرتبه يه مناسب بيوررلر (مثنوى) از پى آن
گفت حق خودرا بصير ※ كه بود دريدنت هردم نذير ※ از پى آن گفت حق
خودرا سميع تا ببندى لب ز گفتار شنيع ※ از پى آن گفت حق خودرا عليم
تا نينديشى فسادى تو ز بيم (نظم) [illegible] بيوركه (المراقبة [illegible]
[illegible] عن [illegible] الخواطر و مشاهدة الحق فى الباطن والظاهر) و قشيرى دخى
بيوركه (المراقبة دوام شهود نظر الحق اليك وان تشاهد رقيبا ساهرا عليك
وان لا تعار [illegible] فعله وارادتك [illegible] ولا [illegible] الا [illegible])
يعنى مراقبه [illegible] دوامدر وسنك [illegible] رقيب
و شاهد مشاهده قيلمقلغكدر و فعلكله انك [illegible] عارضنه [illegible] واردتكله
انك ارادتنه مخالفت ايلمكدر و دخى بر شيء اشلمكدر و بر نسنه ديلمكدر الا انك
اسلوب ديلديكى پس بو مرتبه يه وارن و بوى مشاهده قيلان كسه لرده حرمت
و رعايت خصالى ظهوره كلور و معامله سى دائما حرمت و رعايت اوزره اولور

﴿درجه ثانيه حرمت و رعايت بيان ايدر﴾

مشايخ رحمهم الله ديرلركه (الحرمة هى تعظيم الامر باتيان المأمور به والانتهاء
عما نهى عنه بان يعرف عظمة ربك و يعبده على وجه الحرمة والتعظيم) يعنى
حرمت امر حقه تعظيم ايدر [illegible] ادا قيلمق و منهياتدن [illegible]
و بوكا [illegible] على وجه الحرمة والتعظيم عبادت قيلمقله و مراقبه يه
[illegible] حرمت و رعايت قيام [illegible]

ورفيرده دخي اجرا اولنور زيرا پادشاه اعظم قتنده بيننده ضروري مؤدب
ومعقول حركت اولور ﴿ كما روي ان ابا يزيد تعب ليلة من طول القيام فلما جلس
مد رجله فسمع هاتفا يقول هكذا تجالس الملوك ولا يجالس مثل هذا العبد الصعلوك
فحلف ان لا يمد رجله بعده ابدا احتراما لربه ﴾ يعني بايزيددن روايت اولندیکه
بر كيجه زياده طول قيامدن كندولره فتور وتعب كلوب اوتوردی پس اوتوروب
اياقلرين اوزتديغي كبي هاتفدن بر آواز ايشتديكه متنبه اولكه بو كونه عبد صعلوك
اوتورمز بلكه بويله ملوك اوتورر [illegible] پس اول حضرت قسم ايلدی
اندنصكره ابدی آياق اوزتماغه ربيسنه حرمت وتعظيمدن اوتری (بيت)
هر كه آرد حرمت او حرمت برد * هر كه آرد نان اونيز نان خورد * پس ارباب كمال
اصلا حين انبساطده حرمت قلمق كرك وحين انبساطده اولان آشنالقه
روشنالقه مغرور اولوب بعض مراتب ايچون جرأت وجسارت قلمامق كرك
مثلا جناب حق حضرت موسايه انبساط حالنده ايكن بويورديكه
﴿ يا موسى سلني كل من [illegible] ولو ملح عجينك وشعير لحمارك ﴾ پس بو لطفله
اول حضرت مست اولوب حالت بسط اكا غلبه قيلوب ديديكه ﴿ رب
ارني انظر اليك ﴾ پس در حال تنبيه ﴿ لن تراني ﴾ ايله آرزوه منع اولنمشی بو معنی
دلالت ايلركه سالك حضور الهيده حرمت قيله جرأت وجسارتدن بری اوله
ای اخی بيلكه اهل الله اوچ قسمدر بر قسم واردر كه حين انبساطده بلكه
هر حالنده ادابده و حرمت اوزره اولور وناظره دن سرو حدتی مستر قيلور
وبر قسمي دخي واردر كه اسرار التوحيدي على وجه الرمز والتعظيم اظهار ايلر
ولكن كماليله منبسط اولوب شطح وطامات بيله ترك حرمت قيلمز وبر قسمي دخي
واردر كه كماليله منبسط اولور وترك حرمت ايدوب اظهار شطح وطامات قيلور
اولكی قسمك مثالی جنيد كبی ايكنجی قسمك مثالی شبلی كبی اوچنجی قسمك
مثالی منصور كبيدر ﴿ كما روي ان الشبلي قال شربت الكأس التي شربها
الحلاج فصحوت [illegible] وشرب [illegible]
شربت بها [illegible]
على السكران فرجم [illegible] الشبلي [illegible] ﴾

﴿ [illegible] ﴾

جناب حق جل شانه حديث قدسيده بيورركه ﴿ الاخلاص سر من اسراري
استودعته قلب من احببته من عبادي ﴾ [illegible]

سردر بن آنی امانت قودم قوللرمدن سودیکم کیمسه نک قلبنه ودادر اخلاص اعمالی ودینی عجب وریادن وخیله ودعادن خالص قیلمغه دیرلر والله ایچون اولان دین بونلردن خالص وصافی اولاندر ﴿ کما قال الله تعالی الا لله الدین الخالص ﴾ وشیخ الاسلام حضرتلری دخی اخلاصی بویله تعریف ایدوب دیر که ﴿ الاخلاص تصفیة العمل عن کل شوب قال بعض الشارحین المراد بتصفیة العمل عن کل شائبة هی اخراج رؤیة العمل من العمل والاخلاص عن طلب العوض علی العمل عملدن رؤیت علی اخراج ایلمک اکا اعتماد ایلمامکدر زیرا عمله اعتماد ایلمک نقصان عرفانه دلالت ایلر ﴿ کما قال ابن عطا الاعتماد علی العمل عند وجود الزلل نقصان لاهل المللﷺ وعلی عوض وثواب ایچون قیلمق دخی اخلاصی مخلدر وحظ نفس شائبه سی مشعردر ﴾ پس اخلاص بونلردن دخی عملی خالص قیلمقدر ﴿ کما قال ابو عثمان المغربی الاخلاص ما لا یکون فیه للنفس حظ ولا یرضی صاحبه علیه عوضا فی الدارین ﴾ بلکه اصل اخلاص کندوبی مخلص کورممکدر انکیچون ﴿ الاخلاص ان لا ترالک مخلصا ﴾ دیدیلر زیرا اخلاص رؤیت اخلاصه محتاجدر کما قال ابو یعقوب السوسی مناسبا لهذا المحل متی شهدوا فی اخلاصهم آلاخلاص احتاج اخلاصهم الی اخلاص آخر لان الاخلاص معلولة برؤیة الاخلاص ﴾ پس حقیقتده تخلیص اولدر که جمله حول وقوتی اللهک بیله وعبادات وطاعات آنک توفیق وتیسیری ایله اولدیغی معلوم قیله پس بویله کورن کیمسه عملی کندودن بلزوانک اوزرینه عوض وثواب طلب قیلز بلکه آنی حقدن محضا فضل وامتنان وکرم واحسان بیلور بو مرتبه ده علم وعملی شوائب شرکدن تهذیب قیلور

﴿ درجهٔ رابعه تهذیب ندرانی بیان ایلر ﴾

مشایخ رحمهم الله تهذیبی بویله تعریف ایدرلر که التهذیب هو تنقیة العلم والعمل عمالا یلیق به یعنی تهذیب علم وعملک هر برینی لایق اولمین شیلرک شائبه سندن پاک قیلمقدر وبی ریا وسمعه وذوب وخلوق اولمقدر ﴾ پس بو تهذیب وتنقیه دخی حنا لمعن اولمین وصفا بولمین کیمسه لر اکا یتشلر تنکیم بیورلر ﴿ التنقیة والتهذیب جار مجری معالجة المریض ﴾ (مثنوی) بهر آنست این ریاضت وین جفا * تا برآرد کوره ازنقره جفا * بهر آنست امتحان نیک وبد * تا بجوشد برسر آرد زر زبد (نثر) پس خلوص وصفا بولان وصحیح المزاج اولان کیمسه لره لازم اولان بلکه ارباب

بدايات يا اصحاب رياضته واجب اولان شيئلردندر (كما قال شيخ الاسلام في التهذيب امتحان ارباب البدايات وطريقة اصحاب الرياضات) بوراده امتحاندن مراد نفسي طبيعتدن تطهير واوصاف بشريتدن تخليص ايلمكدر پس ارباب بدايته لازمدركه خاطرلرين يامن خويلردن تطهير وادبلرين تحسين ايده لر وعقللرين جهالتدن وعمللرين ريا وسمعه دن وعبادتلرين عادتدن تنزيه ايتمك طريقنه كيدهلر زيرا عادتدن ايراد اولنان انكيچونكه عادت طبيعت ثانيه در پس مقتضاى طبيعت اوزره اولان عمل عبادت سايلمز (كما قال بعض المشايخ ما يفعل الانسان بالطبع لايعد من العبادات وكذلك ما يفعل بالعادات لايعد من العبادات بل يجب العبادة عن قصد ونية ومخالفة النفس والهوى ولهذا قيل صائم الدهر لاصام ولا افطر لاعتياد النفس وعدم تأثيره فيه ولذلك كان افضل الصوم صوم داود عليه السلام لمخالفة الطبيعة والعادة فيه) يعنى بعض مشايخ ديديلركه انسان طبيعته ايلديكى عمل عباداتدن عد اولنمز وكذلك عادتله ايشلديكى عمل دخى عباداتدن عد اولنمز بلكه عبادته نيت خالصه ومخالفت نفس وهوا واجبدر انكيچون صائم الدهرك حقنده نه صائمدر ونه مفطردر ديندى نفسك انكا اعتيادى وصومك آنده عدم تأثيرى اولديغيچون و بو اجلدن صوم داود افضل اولديكه آنده طبيعت وعادته مخالفت واردر پس عبادتكه شائبۀ عادتدن خلاص اوله استقامت حاصل اولور و بو مرتبه يه ايرنه مستقيم دينور

(درجۀ خامسه استقامتى بيان ايلر)

استقامت نهايتدن مراد ... واقع اولان حوالدن واقواللردن بلكه هر شيده افراط وتفريطدن حذر ايتكدر وسلوكده استواء قصديله كتمكدر انكيچون (الاستقامة هى استواء القصد فى السلوك) ديديلر ومسترشد وطالب اولنلرى بو استوا واعتداله ارشاد قيلنمشلردر وجناب حق دخى بو آيت كريمه ده مستقيم اولان قوللرينه لطف ايلديكنى بيان ايدوب بيوردىكه (ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة) تحقيقا شول كسه لركه الله بزم ربمزدر ديديلر وربوبيتنى وحدانيتنى اقرار ايديلر آندن صكره اعمالنده واحوالنده استقامت قيلديلر انلرك اوزرينه ملائكۀ رحمت نزول ايدرلر يا عند الموت ويا عند البعث (ان لاتخافوا ولاتحزنوا) ديمكله (وابشروا بالجنة التى كنتم توعدون) مژده سن ويرمكله يعنى بشارتلر اى مؤمنلر شول جنتله كه سزه دنياده وعده اولنديكز ايدى ديو مژده ويرمكده بو آيت خلاصه سى علم وعملى جامعدر خلاصۀ علم توحيد

وخلاصه عمل استقامتدر و بو استقامت خلاصهٔ عمل اولدیغیچون بونك ثواب
وجزاسی احصا اولنمز (كما روی عن ثوبان رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم استقیموا ولن تحصوا واعلموا ان خیر اعمالكم الصلوة ولا یحافظ
علی الطهارة الا مؤمن) معنای شریفی اهتم سز استقامت ایلك ویلیك كه سز
استقامتك ثواب وجزاسی احصایه قادر دكلسز و بیلك كه تحقیق سزلك خیرلو
عملكز صلاتدر كه انواع عباداتی جامعدر و لا اقل استقامت ایله موصوفدر
استقامت ایكی وجهله اولور بر وجهی ظاهراً تعدیل اركان ایدوب قیام وقعود
وسجودین فقهادین یازدیغی اوزره اتمام ایلمكدر و بر وجهی دخی باطناً اول
صلاتده سهو وریا ایلمدن و بونلرادن الی مضر سیئه دن محفوظ القلب اولمقدر
اصل طهارت حقیق بو كاینرلر پس بو طهارته مواظبت ایلمز الا كه مؤمن كامل
پس مؤمن مستقیم اولدر كه نور هدایت ایله اوساخ طبیعت وبشریتدن قلبنی
طاهر قیله وغبار اغیار وماسوادن منقا اوله (نظم) كسی دائم زاهل استقامت
* كه باشد بر سر كوی هدایت * بانوار هویت جان سپرده * ز اوساخ طبیعت
پاك مرده * تمام از كرتن دامن فشانده * برفته سایه وخورشید مانده (نثر)
قال فی العوارف حاكیا عن ابی علی الجوزانی قال كن طالب الاستقامة لا طالب
الكرامة فان ربك یطلب منك الاستقامة وانت تطلب الكرامة) استقامت ربك
رضا سیدر وطلب كرامت نفسك هواسیدر * پس اهل حق اولان هوای
نفسدن كذر ایدوب رضای حقه نظر ایتمك كركدر فی الحقیقه كرامت دخی حصول
استقامتدر (كما قال ابن عطا الكرامة فی الحقیقة انما هی حصول الاستقامة
وربما رزق الكرامة من لم یحصل له الاستقامة فالواجب علی العبد ان
لا یحرص الا علی الاستقامة لان الكرامة التی تعنی خرق العادة لا اعتبار بها عند
اهل التحقیق) ابن عطا دیر كه كرامت فی الحقیقه دكلدر الا حصول استقامتدر واز
اولور كه بر كسه یه استقامت حاصل اولمدین كرامت مرزوق اولور * پس عبده
واجب اولان حریص اولمیه الا كه استقامته زیرا خرق عاده معناسنه اولان
كرامته عند اهل التحقیق اعتبار یوقدر بلكه بو نارقتلرده اكبر كرامات اخلاق و
صفاتی تبدیل ایتمكدر (كما قال سهل بن عبدالله التستری اكبر الكرامات ان تبدل
خلقا مذموما من اخلاق نفسك بخلق محمود * پس ارباب كمال بو كرامت وخرق
عاده یی حیض الرجال دیدوب تركنا ایتمشلر وهمان اصلاح نفس واستقامت طریقنه
كتمشلر (كما قیل یوما لابی یزید فلان یمر ساعة بمكة فقال الشیطان یمر من المشرق

الى الغرب دارغه عين وهو في امة الله وقيل له فلان يمشي على الماء ويطير في الهوا
قال الحيتان والخشب وامثالهما تمشي في الماء والذباب والطيور يطير في الهوا
فقال ان رجلا بسط مصلا على الماء وتربع في الهواء لا تعجبوا ولا تلتفتوا اليه
حتى تنظروا كيف تجدونه في الامر والنهي والاستقامة) ديو حضرت اكثر
... كرامتي ذكر ايدندن حقده استعاذه ايلردي نتكم يحيى بن معاذ نقل ايلر
... (رأيت ابا يزيد عند الفجر ... ساجدا يقول اللهم ان قوما طلبوك
فاعطيتهم المشي على الماء والهوا فرضوا بذلك واني اعوذبك من ذلك وان قوما
طلبوك فاعطيتهم طي الارض فرضوا بذلك واني اعوذبك من ذلك وان قوما
طلبوك فاعطيتهم كنوز الارض فانقلبت لهم الاعيان فرضوا بذلك
واني اعوذبك من ذلك وان قوما طلبوك فاعطيتهم عبدك خضر افرضوا بذلك
واني اعوذبك من ذلك حتى عد كذا وكذا اكثر مقامات من مقامات الاوليا
فقال الحق ... وجودي في ...) شيخ حضرتلري
شيخ ابو مدينندن حكايه ايدوب بيوررلر كه بو عالمده متصرف اولان ابدالدن
بعضيسي شيخك مريدلرينه ديديلركه (ما نسا لا يعتاص علينا امر و يعتاص
على الشيخ ... ورع ... مقاما فبلغ ذلك الشيخ ابا مدين
فقال ترك ... مرادنا لمراده) پس ارباب تصوف مرادلرين مراد حقده ترك ايدوب
فاني اولديلر اما ارباب تصرفك ... مراد تشبثي واردر انكيچون (التصوف
...) ديديلر والله اعلم

﴿ يوز ... سادسه توكلي بيان ايلر ﴾

عن ابن عباس رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تدخل الجنة
من امتي سبعون الفا بغير حساب هم الذين لا يسترقون ولا يتطيرون وعلى ربهم
يتوكلون) يعني جنته داخل اولور امتمدن يتمش بيك كمسنه بغير حساب بونلر
انلردر كه رقيه ايچون افسون ايتدرميزلر و شيئ دخي تطير و تفأل ايتمزلر الله ربلرينه
توكل ايدرلر (قال الشيخ كل التوكل نوعان عام وخاص فالعام ان يعلم الرجل ان
الله هو في كل شئ ... ولا ... الا بامر الله فالطعام لا يشبع الا بامر الله والماء
لا يروي الا بامر الله والدواء ... والسم لا يقتل والنار لا تحرق والبرد لا يبرد
الا بامر الله ويقس على هذا كل الاشياء والتوكل الخاص ان يترك الرجل التداوي
والاسترقاء لقوة يقينه بان لا يصيبه الا ما كتب الله) بو صنف تدبير نفسي
ترك ايدوب حول وقوتلرندن منسلخ اولوب بين يدي الله كالميت بين يدي الغسال

اولورلر (كما قال ذوالنون التوكل ترك التدبير النفس والانخلاع عن الحول والقوة وان يكون العبد بين يدى الله كالميت بين يدى الغاسل يقلبه كيف يشاء) بوكونه توكل كه امرى مالكنه تسليم ايدوب انك وكالتنه تعويل قيلمقدر عوامه اصعب منازل وخواصه اضعف خصائلدر (كما قال شيخ الاسلام التوكل وكالة الامر كله الى مالكه والتعويل الى وكالته وهو من اصعب منازل العامة واوهى السبل عند الخاصة) يعنى امرك كليسنى مالكنه ويروب انك وكالتنه اعتماد قيلمقدر بو عوامك منازلنك اصعبى وخواصك قتنده اضعف سبلدر عوامه اصعب اولمسى بو جهتدندر كه نفوس عوام اسبابه محبت ايتمكله اسباب بونلره حقدن حجاب اولمشدر اللهه اعتمادلرندن اسبابه اعتمادلرى زياده در بو جهتدن ترك اسباب ايدهمزلر وتوكل ايتمزلر كيسه مز ترقياس ايدرلر كه اسبابه مراجعتسز بر كار حاصل اولمز و بلا سبب بر شى ظهوره كلز مع هذا اسباب اورتهده برآلت ملاحظه در اما عوام بويله بيلمزلر بو جهتدن انلره توكل اصعب منازلدر (مثنوى تو ز طفلى چون سببها ديده * در سبب از جهل زان جفسيده * با سببها از مسبب غافلى * سوى اين روپوشها زان مائلى * چون سببها رفت بر سر ميزنى * ربنا و ربناها ميزنى * رب ميكويد برو سوى سبب * چون ز صنعم ياد كردى اى عجب) (نثر) (وقال الشيخ فى الفتوحات التوكل اعتماد القلب على الله مع عدم الاضطراب عند فقد الاسباب الموضوعة فى العالم التى من شأن النفوس ان تركن اليها فان اضطرب فليس بمتوكل وحال المتوكلين بهذا المقام منهم من يكون بين يدى الله كالميت بين يدى الغسال ومنهم من يكون حاله حال الولد مع والده فى مال والده ومنهم من يكون حاله حال العبد مع سيده فى مال سيده) يعنى توكل قلبك اللهه اعتماديدر اسباب ضايع اولدقده قلب مضطرب اولمقسزين اول اسبابكه بو عالمده موضوعه دركه اكا ميل ايلمك نفوسك شانندندر اكر عند فقد الاسباب قلب مضطرب اولورسه متوكل اولمز و بو توكل مقاميله منعوت اولنلرك حالى بعضيسى بين يدى الله غسال اوكنده ميت كبى اولور و بعضيسنك حالى عبدك افندیسیله اولان حالى و افنديسنك مالنده اولان حالى كبى اولور و بعضيسنك حالى اوغلنك باباسيله اولان حالى كبى اولور اما توكل خواص قتنده اضعف سبل اولمسى اولدر كه بر قصوراى (ان الامر كله لله) مرام المهكدر بر كمسه نك هيچ بر كارده مالكيتى يوقدر (كما قال الله تعالى لرسوله ليس لك من الامر شى) پس اشرف عالم وسيد ولد آدمه خطاب بويله اولنجق مادوننده اولان كمسه لر ايچون [illegible]

... لى اولورس خواص بلديلركه على الاطلاق ملك انكدر پس نه شيده
تدبير كين اتخاذ ... بولمدق الك ايكن توجهله آنى وكيل ايدينسونلر اگچون توكل
الخواص اضعف سبلدر بلكه خواص جمله امرلرينى حق تعالى يه تفويض ايلمشلردر واو
... ايدر ... راضى اولمشلردر

﴿ درجهٔ سابعه تفويضى بيان ايلر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالى حاكيا عن آل فرعون قال وافوض امرى الى الله ان الله بصير بالعباد ﴾ يعنى آل فرعون ديديكه بن امرمى اللهه تفويض ايلرم الله عبادنه بصيردر ... تفويضه لايق اولان اولدركه هر حالنى وكارنى اللهه تفويض ايليه تاكه توكلدن تفويض اولىدر زيرا تفويض من حيث المعنى توكلدن اوسعدر ومن حيث الاشارة آندن الطفدر انكيچونكه توكل بعد وقوع السبب حاصل اولور اما تفويض هم بعد وقوع السبب وهم قبل وقوع السبب واقع اولور توكلك بعد وقوع السبب اولمسنه مثال تنكم حضرت يعقوب عليه السلام اولادنك حفظنده ديديكه ﴿ يا بنى لاتدخلوا من باب واحد وادخلوا من ابواب متفرقة وما اغنى عنكم من الله من شئ ان الحكم الا لله عليه توكلت ﴾ يعنى يعقوب عليه السلام ديديكه اى اوغللرم مصره كيردكده جمله كز بر قپودن كيرميك بلكه هر بريكز آيرى آيرى قپودن كيرك وبن اللهدن كلان شيدن برشيئى سزدن دفعه قادر دكلم زيرا بركيمسه ايچون حكم ينه قدر الا الله ايچون بن اكا توكل ايلدم يعنى بن آنى سزك صيانتكزده وكيل اتخاذ ايلدم بو توكل بعد وقوع السبيدركه اول اولادنك صيانتيدر وبر مثال دخى بعد وقوع السبب اولديغنه بودركه حضرت رسول عليه السلام اصحابيله بيله ايدى ديديلركه مشركلر سزك قتلكزه جمع اولديلر قورقوك ديديلركه بزه الله كفايت ايدر واول نعم الوكيلدر تنكم بو آيت بو معنايه دلالت ايدر (ان الناس قد جمعوا لكم فاخشوهم فزادهم ايمانا وقالوا حسبنا الله ونعم الوكيل) بو توكل دخى بعد وقوع السبيدر وسبب مشركلردن كندولرى صيانتدر پس توكل بعد وقوع السبب اولمنه ديرلر اما تفويض هم قبل وقوع السبب وهم بعد وقوع السبب اولور قبل وقوع السبب اولديغنه مثال حضرت نبى عليه السلام اتدقارى وقتده بويوردقلرى ديكه ﴿ اللهم انى اسلمت نفسى اليك والجأت ظهرى اليك وفوضت امرى اليك ﴾ وبعد وقوع السبب اولديغنه مثال آل فرعونك امرنى اللهه تفويض كبيدر ﴿ كما قال وافوض امرى الى الله ﴾ ايراد سبب فرعونك خوفيدر پس تفويض ايله توكلك بابنده عموم وخصوص

اولور تفویض اعم وتوكل اخص اولور وتوكل تفویضك برشعبه سی كبی اولور
وتفویض هر وجهله توكلدن اوسع وعمادبه اوفق وآندن من حیث المعنی
سالكه الیقدر زیرا تفویض حول وقوتدن بری اولمق وكندوسنی حق رضاسی
ایچون كسب وتصرفدن تخلیه قیلمق وحتی كندو منفعتنده تصرفه قائم
قیلوب هرنه ایشلرسه آكا راضی اولمقدر اما توكل بویله دكلدر زیرا متوكل اكا
دیرلر كه نفسنك مصلحتنده حقی كندویه وكیل اتخاذ ایلیه پس بونده من وجه
جرائت وجسارت واردر ونظر دقیقده سوء ادبدن خالی دكلدر اكر جناب حق
جل شانه توكلی مندوب قلمیه ایدی انبیا واولیادن بركمسنه بوكا جرئت ایتمزلردی
پس جمیع امورین حقه تفویض ایدوب آندن هرنه كلورسه (كل شیء من الحبیب
حبیب) دیوب انك ارادتنه راضی اولمق كمال عبودیته انسبدر

﴿درجهٔ ثالثه ثقه ندر آنی بیان ایلر﴾

ثقه قلبك حقه اعتمادی وحكمنه وثوقیدر توكل وتسلیم وتفویضدن اعلیدر
زیرا سواد عین توكل ونقطهٔ دائره تفویض وسویدای قلب تسلیمدر یعنی
بو مقاملرك مداری وحیاتی ثقه در بدنه روح كبی انلر بدن كبیدر نتكیم عین سواد ایله
ناظر ودائره نقطه ایله اوزره دائر وقلب سویدا ایله حی وقادر اولدیغی كبی بو مقاملرك
هر بری ثقه سز معطلدر نتكیم بو مقامده جناب حق ام موسادن حكایه ایدوب
بیوردیلر (فاذا خفت علیه فالقیه فی الیم) ام موسایه خطاب عزت بویله وارد
اولدیكه ای ام موسی سول وقتده كه سن موسانك اوزرینه قورقه سن سن آنی
دریایه القا ایله پس ام موسی جناب حقه اعتماد ایدوب آنی دریایه القا ایلدی
اكر حقه ثقه سی اولمیه ایدی آنی دریایه آتمزدی بو مرتبه نك صاحبلری سر قضا
وقدره كمالیله واقف اولنلردر زیرا اونلر بیلورلر كه خلاف حكم الله بر شیئك وقوعی ممكن
دكلدر (كما قال علی كرم الله وجهه اعلموا علما یقینا ان الله لم یجعل للعبد وان عظمت
حیلته وقویت مكیدته اكثر مما سمی له فی الذكر الحكیم) راحت بولان بو علمه
واقف اولنلردر حتی بو مقامده مكن اولمیه دن غافل قلانلر اول كمسنه كه (لا مانع
لما اعطاه الله ولا معطی لما منع الله) معناسنه عارف اولدی (وقل كل من عند الله
اسراریله (وقال الله خالق كل شیء) اسرارینه وقوف بولدی اول كمسنه كنودن ول
وقتده ترك ایدی بحكم حقه واثق اولدی وفوت اولنه محزون اولمدی وانك
كلنه فراح قیلمدی ﴿كما قال الله تعالی ما اصاب من مصیبة فی الارض﴾ یعنی
مصیبتلردن روی زمینده بر مصیبت اصابت ایلمدی قحط وغلا وطاعون ووبا كبی

(ولا فی انفسكم)

(ولا فی انفسکم) ویعنی نفسکزه آفات ویاخود بر مرض اصابت ایلمدی (الا فی کتاب مبین) الا اول مصیبت کتاب مبینده ثابتدر ویعنی علم الهیده معلومهدر (من قبل ان نبراها) بز اول مصیبتی ویاخود سزک نفسلریکزی خلق ایلمزدن اول ﴿ لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتاکم ﴾ کتاب مبینده بو جمله اکچون اثبات اولندیکه تا که دنیادن فوت اولنه محزون اولمیه سز و مال ومنصبدن اعطا اولنه فرح قلمیه سز ﴿ قال البیضاوی فان من علم ان الکل مقدر هان علیه الامر ﴾ پس بر کمسه که خلایق اوزره جاری اولان احکامک جمیعنی صور معلومات الهیه ایدوکن بیله و لوح محفوظده ثبت اولدیغنه عالم اوله محنت وقصد وطلبدن نجات بولور وحکم الهیه واثق اولوب هر نه کاورسه تسلیم اولور

﴿ درجهٔ ثانیه تسلیم ندر آنی بیان ایدر ﴾

تسلیم اولدر که عالم غیبدن ظهوره کلان اموره راضی اولمقدر مثلا سیول وامطار ایله ویاخود حوادث ونوائب روزکار ایله حرث ونسلک وکار وکسبک هلاکی اولمسی وقتنده حکم خدایه رضا ویرور وترک اعتراض ایده وبلا اضطراب و تألم انقیاد جانبنه کیده تسلیم اول کمسهیه مسلم اولور که قضا وبلانک بیله که وقوعی مشیت خدا ایله در ومشیت خدا علی حکمتدر پس حکمة اولان شیء عبث اولمز وحکیمه اعتراض لازم کلمز اس سری معلوم اولمیان شیده غیبدن شأنی تسلیم اولقدر وقتنده حق کندویه مفتوح قیلندر تسلیم مرتبه سنده اولان کمسه نک شأنی بودر که اکر بو عالمده عقله مخالف وقاعده مزاحم وحضوره مانع بعض احوال کورسه مثلا ملک فلانک دائک عادله ظفر بولمسی کبی ویاخود بر اسک انبیا و اولیایه ایذا قیلمسی کبی ویاخود بر جاهلک بر عالمه غالب اولمسی وعالم وعاقلک ذلیل ومحروم قالمسی کبی وبونلر امثالی عقله مخالف وقاعده مزاحم هر نه شیء کورسه وهر نه احوال مشاهده قیلسه اعتراضدن قیلیه و پراکنده خاطر اولمیه زیرا بو جملهسی کما کان بالحب الوقوع عدد ومقتضیات حقایق واستعداداتدر اولیله اولیجق هب حکمت اوزره در عیب دکلدر کما قال ابن الفارض (شعر) فلا عبث والخلق لم یخلقوا سدی * وان لم یکن افعالهم بالسدیدة (نثر) اصل تسلیم اولدر که سالک سلوکنده نیجه اهوال مفزعه ومخاوف مهلکه یه مبتلا اولسه مثلا بحارده کرداب واخطاره کرفتار اولمق کبی ویاخود بر یرده حرب وقتال وجنک وجدال ایله پر زخم وپر آزار اولمق کبی وبونلر امثالی محنت وبلا کتمه

هرنه ایسه راست کلمك کبی کندویی حقه تسلیم وهرحالنی اکا تفویض ایدوب مضطرب اولمیه زیرا بوکونه آفات سالکك ترقیسی ایچوندر پس استرسه مالك الملك آنی هلاك ایده واسترسه صیانت قیله بومقامده اولان عزیزلردن شیخ عبدالله ربیع دیرکه جنك جنکیزه برقضا ایله مبتلا اولدم یانمده اولان یارانمی بربر قتل ایلدیلر پس بکا دخی نوبت قریب اولدقده نفسمه دیدمکه ای نفس نیجه سن حکم خدایه راضی میسن کوردمکه درباره حیات اکا مساوی وحکم حقه کمالیله راضی پس بوحالته بغایت حمد ایلدم پس جناب حق اول قومدن آخر بنی خلاص ایلدی اما خلاصمه مسرور اولدیغمدن زیاده خلوصمه مسرور وفرحناك اولدم (نظم) اطاعته فرض تلطف او جفا ❊ ومسربه عذب نکدرا وصفا ❊ وکلت الی المحبوب امری کله ❊ فان شاء احیانی وان شاء اتلفا

﴿درجهٔ عاشره تصوفندر آنی بیان ایلر﴾

قال السری رأیت النبی علیه السلام فی المنام وسألته عن التصوف قال ترك الدعوی وکتمان المعنی ❊ پس ارباب تصوفه ترك دعوی کتمان معنا واجب اولنلردندر زیرا ﴿صدور الاحرار قبور الاسرار ﴾ فحواسنجه جمیع کبار نامحرم واغیاردن اسرار حقی استتار ایتمشلردر وتجاهل وتغافل سمتنه کتمشلردر اغیار بشریت دامنه کرفتار اولنلردر وارباب تصوف فوق البشریه ذوق بولنلردر اویله ذوق که آنده معالم انسانیه مضمحل وعلایم نفسانیه متلاشیدر کما قال الجنید التصوف ذوق تضمحل فیه معالم الانسانیة ویتلاشی علایم النفسانیة ❊ زیرا بو مرتبه یه وارن کسه حقدن غیری کورمز وخلافه اعتماد قیلمز انکیچون آنده علایم نفسانی ومعالم انسانی اولمز وفی الحقیقه تصوف بالکلیه جناب حقه ارتباط ورؤیت خلق ظاهرا وباطنا اسقاط ایلمکدر ﴿کما قال الشبلی التصوف اسقاط رؤیة الخلق ظاهرا وباطنا ﴾ بر عاشق که رؤیت خلق ظاهرا وباطنا اسقاط ایلیه الك سری حقه لاحق اولور وکندویی سطوت نور الهیده فنا بولور ﴿قیل للجنید ما التصوف قال لحوق السر بالوحدة وفناء النفس بسطوة الاحدیة ﴾ پس صاحب تصوف اول زمانده متصوف اولورکه بو فنایی بولدقدنصکره بقایه ظفر وبوندنصکره صحو بولیه واخلاق الهیه ایله متخلق اولوب مخلوق خدا ایله خلق محمدی اوزره معامله قیله ﴿کما قال ابو محمد الحریری التصوف الخروج عن کل خلق دنی والدخول فی کل خلق سنی ﴾ اهل تصوف تصوف دیدکلری شمائل خلقدر فانهم ولا تغفل [illegible]

بیانه ان شاء الله تعالی

﴿باب رابع اخلاق حمیده‌یی بیان ایدر﴾

* (بو باب دخی اون درجه‌یی شاملدر) *

* (درجهٔ اولی خلق ندر آنی بیان ایدر) *

خلق لغتده خوی یه دیرلر و اصطلاحده اول ملکهٔ نفسانیه‌یه دیرلر که انکله متصف اولانه سهل اوله افعال جمیله‌نك اتیانی و اعمال سیئه‌نك اذهاری پس اهل تصوف اخلاق سنیه صاحبی اولان کمسنه‌یه دیرلر (کما قال الشیخ فی الفتوحات قال اهل طریق الله التصوف خلق فمن زاد علیك فی الخلق زاد علیك فی التصوف) یعنی شیخ حضرتلری بیوردیلر نقل ایدوب دیرلر که اهل طریق الله دیدیلر که تصوف همان خلقدر پس شول کمسنه که سنك اوزریکه خلقده زیاده ایلدی تصوفده دخی سنك اوزریکه زیاده‌در (وقال الشیخ بعد هذا انه علیه السلام سئلت عائشة ام المؤمنین عن خلق رسول الله فقالت کان خلقه علیه السلام القرآن) (کما قال الله تعالی فی کلامه (وانك لعلی خلق عظیم) خطاب حضرت رسول صلی الله علیه وسلمه‌در و علی کلمه‌سیله ایراد اولنمه‌سی دونکه اول حضرتك خلق عظیم اوزره تمکن اولمسی مشعرولهك اوزره ... لا یقتدا رینی مذکردر و حق تعالی اول حضرتك خلقنی عظیم لفظیله توصیف بیورمشدر زیرا اول حضرتك خلقی قرآندن مستفاد اولمشدر و قرآن عظیمك ادبیله مؤدب اولمشدر انکیچون اول دخی عظیمدر قرآن اول حضرتك خلقی اولمسی قرآنده اولان مکارم اخلاقله متحلی و قرآنك زجر ایلدیکی شیلردن متخلی اولمسیدر * و بعض مفسرلر دیمشلر که قرآنك خلق اولمدن مراد (خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلین) در دیمشلردر که بو حدیث شریف دخی بو معنایه دلالت ایدر که بیوردیلر (ادبنی ربی فاحسن تأدیبی ثم امرنی بمکارم الاخلاق فقال یا محمد خذ العفو وأمر بالعرف واعرض عن الجاهلین) اول سلطانك اخلاق حمیده‌سی تربیه قابل دکلدر سوء اخلاق بیله سنه دخی شو قصه‌دن استدلال ایله که بلال حضرتدن روایت اولنور (ان الصبیان اخذوا النبی علیه السلام یوما فی طریق المسجد وقالوا کن لنا جملا یا رسول الله کن لنا جملا کما تکون للحسن والحسین فقال علیه السلام یا بلال اذهب الی بیتی وأت ما وجدته لاشتری نفسی منهم فذهب بلال فاتی بثمانی جوزات فاشتری بها نفسه وقال علیه السلام رحم الله اخی یوسف باعوه بثمن بخس دراهم

محمودة و باعوثی ثانی جوزاندر) بوقصه‌نك برحصه‌سنك اصلی بودرکه بر کون حضرت امام حسن و امام حسین طفولیتلری زماننده اکابر قریشك اولادنك دوه‌لرینی کوروب آنلره تمسخر ایدوب درحال حضرت سید کائناته کلوب دیدیلرکه یاجدی و یاسیدی اکابر قریشك اولادینك دوه‌لری واردر بزه دخی دوه‌لر آلیویر اول حضرت دیدیکه ای جکرکوشه‌لرم استه‌بن سزلکنه کرکم آنلر دیدیلرکه صبیان قریش دوه‌لرینه بندیلر اول حضرت دیدیکه کلك سزدخی بنم ظهریمه بنك آنلر اول حضرتك ظهرینه سوار اولوب کیسولرین لجام و زمام کبی اللرینه آلوب دیدیلر یاجدنا انلرك دوه‌لری عف عف دیرسن دیمزسن درحال اول حضرت صاغ جانبنه میل ایدوب عف عف دیوب و صول جانبنه میل ایدوب عف عف دیدکده جناب حق جل شانه تمش بیك صاغ جانبنه دیدکده و تمش بیك صول جانبنه دیدکده اهل خطایی عفو ایلدی نتکیم حضرت مولانا دخی بر قصیده سنده بو قصه‌یه بو بیتله اشارت ایدرلر بیوررلرکه (نظم) اشتر من چون عف کند جمله علف تلف کند * عفوش از اهل معصیت محو کند جمله خطا (نثر) پس امام حسن و امام حسین اول حضرتی جمل اتخاذ ایلدکلری صبالری معلومی اولوب انلر دخی کندولری اول ایکی صاحب سعادت منزله‌سنده قیاس ایدوب مسجده کیدرکن اول حضرتی جمل اتخاذ ایلدیلر پس اول حضرت نفسنی آنلردن سکز جوزه صاتون آلدی و آنلره بو حسن خلقله لطف قیلدی پس سالك کرکدرکه محمدی مشرب اوله و انك خلقیله تخلق قیله و دائما تواضع و مسکنت اوزره اوله و کبر و نخوت و عجب و رعونتدن حذر قیله

* (درجهٔ ثانیه تواضعی بیان ایدر) *

(قال الله تبارك وتعالی فی کتابه المجید (وعباد الرحمن الذین یمشون علی الارض هونا واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) یعنی اللهك مقبول اولان قوللری اول کمسه‌لردرکه یر یوزنده یوررلر تمکین و لینن اولدقلری حالده و کندیلرینی تواضع ایله کذر ایلدکلری وقتده چون جهال بونلره طعن و ملامتله خطاب ایلسه‌لردی بونلر آنلره سلام دیرلردی و ترك ممارات و مجادله ایدوب کذر ایدرلردی پس مؤمن کامل صفتی هین و لین و متواضع اولمقدر (کما قال علیه السلام المؤمنون هینون لینون کالجمل الالف ان قید انقاد وان استنیخ علی صخرة ناخ) یعنی مؤمن اولنلر متواضعدر و ملایمدرشول یولار اوروه کبی که اکر یدلسه منقاد اولور و اکر

برطاش اوزره حوكر اسه چوكر * حضرت جنیدك استادندن نقل اولنوركه
بركیمسه آنی كلدی دعوت ایلدی همان دم قالقوب كاویوب كیتدی پس اول
كیمسه اوینه كلوب شیخه دیدیكه وار واقتی ایكی ایله شیدی ماحضر برشیئز یوقدر
پس شیخ كلوب اوینه كیتدی پس بر مقدار صكره او شخص ینه كلدی ودعوت
قیلدی شیخ همان دم كالاول بلا اضطراب قالقوب آنك اوینه كلدی اول شخص
اكا دیدیكه وار ینه كیت شیدی قوناغم یوقدر پس شیخ الم حكموب ینه كلدی
بو اسلوب اوزره درت كره دعوت ایلدی دردنده دخی اجابت ایلدی اخر الامر
اول كیمسه شیخه سؤال ایدوب دیدیكه یا شیخ بو قدر رد ایلدم وایمن غایتسوز
سویلدم تحمل قیلدك ومع هذا هر باركه دعوت قیلدم سن اجابت قیلدك
بونك حكمتی ندر قال الشیخ یا اخی روضت نفسی علی الذل عشرین سنة حتی
صارت بمنزلة كلب یطرد فیطرد ثم یدعی فیعود ویرمی له عظم فیجیب ویرمی واوردتنی
خمسین مرة ثم دعوتنی بعد ذلك لاجبتك * شیخ دیدیكه ای اخی نفسمه یكرمی
سنه ذلت وحقارت اوزره ریاضت ویردم حتی نفسم قبوده كلب منزله‌سنده اولدی
اویله كلب كه طرد اولنور اندنصكره دعوت قیلنور پس عودت ایلر واكا بر مقدار
كمك آتارلر پس اجابت ایدوب داخی اولور اگر سن بنی الی كره دخی اسلسك وصكره
ینه دعوت ایلسك بن سكا اجابت ایلردم دیدی * پس ای اخی نظر ایله كوركه مرتبه‌ده
ایكن تواضع ومسكنتلری نه مرتبه‌ده در اولیای كبار نفسلرینه قیمت ومقدار قومزلر
پس نفسنه قیمت قویان وآنی نفوس خلقدن خیرلی بیلن كیمسه‌لر اهل تواضعدن
اولمزلر * كما قال ابو یزید البسطامی مادام العبد یظن ان فی الخلق من هو شر منه
فهو متكبر فقیل له متی یكون متواضعا قال اذا لم یر لنفسه حالا ومقاما وقیمة
فمن رأی لنفسه قیمة فلیس له من التواضع نصیب * ای اخی بونی بویله بیلكه
نفسیله تواضع ایلین كیمسه عند اهل التوحید متكبردر ولو كان یتذلل ویتواضع
مثل التراب * كما قال الجنید التواضع عند اهل التوحید تكبر * انكچون تواضع
اظهار قیلان تكبردر كه اهل تواضع كندوده دخی نفس كوروب آنی تحقیر ایدوب
آنچون اظهار ایدر اما اهل توحید كندیلرده نفس كورمزلر بلكه كندولرینی دخی
كورمزلر كه حتی آنی اوضع قیلهلر ویا رفع ایده‌لر اگر بولردن تواضع دخی
صادر اولسه آنلردن بی اولور والله اعلم

﴿ درجهٔ ثالثه ایثاری بیان ایلر ﴾

ایثار تقدیم اختیارده دیرلر آثرت فلانا علی نفسی دیرلر ای اخترته معناسنه ویررلر

پس ایثار موجود اصطبار على المفقود سلوكده فقرایه خلق محمود بر اصل
ایثار اولدر كه دنیوی واخروی هرنه ایسه حظوظ نفسك اوزره حظوظ یارانی
اختیار ایلیه سن (كما قال ابو حفص كبر الایثار هو ان تقدم حظوظ الاخوان
على حظوظ نفسك فى امر الدنیا والاخرة) نتكیم انس حضرتلرندن مرویدر كه
اصحاب رسول اللهدن برینه بر كون بر بریان باش هدیه اولندی پس تصور
ایلدیكه بلكه فلان كمسنه بندن احوجدر اول باشی كتورن كمسنه یه دیدیكه
بونی وار اول كمسنه یه آلی كیت مع هذا كندینك قوت بدنه احتیاجی واریدی *
پس اول كمسنه انی اول ذكر اولنان كمسنه یه كتوردی اول دخی محتاج ایكن دیدیكه
بلكه فلان كمسنه بندن احوجدر وار اكا آلی كیت دیوب بر آخره كوندردی
بو اسلوب اوزره یدی قپویه دك كزدیروب آخر الامر برینجی قبول ایلدی
وبو آیت كریمه اول حینده بونلرك حقنده نازل اولدیكه (ویؤثرون على انفسهم
ولو كان بهم خصاصة) كما مر فى باب الزكوة تفسیرده قال الشیخ فى العوارف
لما سعى بالصوفیة الى الخلیفة فقبض الشحام والرقام والنورى ومر الجنید بالفقه
فافتى لقتلهم فبسط النطع لضرب اعناقهم تقدم النورى الى الجلاد فقیل له
الى ماذا تبادر قال اوثر اخوانى على حیاتى ساعة فلما رأى الملك هذا الحال منه
بكى وعفا عنهم) یعنى وقتاكه طائفه صوفیه بغداد خلیفه سنه سعایت ووشایه
اولندی پس شحام ورقام نام شیخلرى مع ابى الحسن النورى اخذ ایلدیلر
وجنیددن بونلرك حالنى استفتا ایلدكده جنید حضرتلرى فقهله بونلرى تمییز
ایلیوب قتللرینه فتوى ویردى * پس بونلرك بونلرین اورمق ایچون نطع دوشندكده
نورى جلاده تقدم ایلدى پس اكا دیدیلركه نه شیئه مبادرت ایلرسن دیدیكه
بو بر ساعتده اخوانمی حیاتمدن اوزره اختیار ایلرم بو حالی ملك آندن كوردكده
اغلیوب انلرى عفو ایلدى فى الحقیقه مؤثر اولان كمسه اخوانى دنیوى واخروى
نفسانى وروحانى هرنه حظى وار ایسه انك اوزرینه اختیار قیلاندر وبو خلقك
صاحبى مظهر فتوت اولاندر

﴿ درجهٔ رابعه فتوتی بیان ایلر ﴾

سال موسى علیه السلام ربه عزوجل عن الفتوة قال الله تبارك وتعالى الفتوة
ان ترد نفسك الى طاهرة كما قبلتها منى طاهرة * حضرت موسى صلوات الله
على نبینا وعلیه ربندن سؤال ایلیوب دیدیكه یارب فتوت ندر حق تبارك
وتعالى بیوردیكه نفسكی سز بكا آنی نوكه كما بندن طاهره رد ایلكلر نتكیم سن

ندن آنی بالقبول ایلدی پس تطهیر نفس حظوظ نفسانیه‌دن چقمغله و امر
حقی طوتمغله و نفسکی ابراهیم وار نار عشقه آتمغله اولور بویله ایلین کمسه فتوت
حقیق مرتبه‌سن بولور (کما قال الشیخ فی الفتوحات سر الفتوة ان تخرج عن
حظ نفسك ایثار التوحید ربك کما ان ابراهیم علیه السلام خرج عن حظ نفسه
وبارها على النار ایثار التوحید ربه فان کان ذلك عن امر الهی فهو اعظم
فی الفتوة وان لم یکن عن امر الهی فهو فتی على کل حال فانه من آثار امر ربه
على هوی نفسه فهو الفتی فحقیقة الفتوة ان یؤثر الانسان العلم المشروع الوارد
من الله على السنة الرسل على هوی نفسه وعلى ادلة عقله) فتوحاتده بیورر که
فتوتك اصلی حظ نفسکدن چقه‌رق ربکك توحیدنی ایثار ایتمکله‌در نتکیم ابراهیم
علیه السلام حظ نفسندن چقدی و آنی ناره بذل ایلدی ربینك توحیدنی
اختیار ایتمکله اکر نفسنی ناره القا ایلمسی امر الهیدن اولدیسه اعظم فتوت
اولدر و اکر امر الهیدن اولمیوب کندو قریحه‌سندن اولدیسه ده على کل حال
فتی در پس تحقیقا شان بودر که بر کمسه ربینك امرنی هوای نفسی اوزره اختیار
ایلسه فتی اولدر ❊ پس حقیقت فتوت اولدر که السنهٔ رسل اوزره اللهدن وارد
اولان علم مشروعی انسان هوای نفسی اوزره و دخی ادلهٔ عقلی اوزره اختیار
ایلمکدر شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده فتوتی اوچ درجه‌یه تقسیم
ایتمشلردر بیوررلر که (الفتوة على ثلاث درجات الاولى ان لا تشهد لنفسك فضلا
على احد ولا ترى لك حقا على احد تطالبه بل ترى الحقوق واجبة علیك للکل
لا لك) فتوتك اولکی درجه‌سی اولدر که نفسکك بر احد اوزرینه فضلن مشاهده
ایتمیه‌سن و دخی سنك ایچون بر کمسه اوزره حق کورمیه‌سن که آنی مطالبه
ایده‌سن بلکه کل خلایق ایچون سنك اوزریکه حقوق واجبه کوره‌سن سنك
ایچون انلر اوزرینه واجبه کورمیه‌سن ❊ والدرجة الثانیة ترك الخصومة
والتغافل عن الذلة ونسیان الاذیة ❊ ایکنجی درجه‌سی بر کمسه ایله اکر حقکدن
اوتری و اکر بر غیریدن اوتری خصومت ایتمیه‌سن و اکر اخوانکدن بر ذلت صادر
اولورسه تغافل و تجاهل ایدوب کورمزلنه‌سن حتى آنی معذرته محتاج ایتمیه‌سن
و بر کمسه‌دن سکا اذیت و الم کلسه آنی درحال اونوده‌سن اکا عداوت و کدورت
اوزره اولمیه‌سن ❊ والدرجة الثالثة ان تقرب من یبعدك وتکرم من یؤذیك
وتعتذر الى من یجنی علیك سماحا لا کظما ويراحا لا مصابرة ❊ ودرجهٔ ثالثه
اولدر که سندن ایراق اولانه سن تقرب ایده‌سن و سنی اینجیدنه تکریم ایده‌سن و سکا

جنایت ایلدیکسن اعتذار ایلیه‌سن چونکه انمردانك یوزندن غضب ویوزندن کین یوقدر یوزندن دکل بلکه اندن ذهابا کامسایره دکل یعنی کظم غیظ نده وصبر نده من وجه تألم باطنی اولور ☼ پس فتوت ومروت اولدرکه اساءت ایلین کمسنه‌نك اساءت وجنایتندن بر اضطراب ولا الم جوننا وکرما وذهابا اندن چکوب بنده اکا جنایتی سن ایتمش کبی اعتذار ایده‌سن بلکه اساءتی مقابله سنده احسان ایتمك طریقنه کیده‌سن امام بستی دیرکه (شعر) وان اساء مسیء فلیکن لك فی ☼ عروض ذلته صفح وغفران (نثر) یعنی اکر بر مسیء سکا اساءت ایلیه‌جك اولورسه سنك ایچون انك ذلتنك ظهورنده اعراض وغفران اولسون ☼ انبیای عظام واولیای کرامك فتوت ومروت خصلت حمیده‌لرندندر واساءت مقابله سنده رعایت اخلاق جمیله‌لرندندر ☼ ابو حنیفه حضرتلرینك مناقبندندرکه بر کون رهکذرده عوامدن برینه طوقندی اول بلا خواهی باغروب برطپانجه اوردی حضرت امام اکا دیدیکه ای اخی شمدی بنده سکا اورسم قادرم ویا خودسنی طوتسم خلیفه‌یه الی کتسم وسکا اورادن قصاص حکم ایتسم اکا دخی قادرم ویا خود جناب حقه تضرع ایتسم حقم آلیویرر دیو یقینم واردر که سکا بلا واسطه ایلر اما شاداولکه یارین قیامت کوننده اکر حق تعالی بنی جنته قورسه سنسز جنته کرمیم اول کمسنه امام ایدوکن بیلوب درحال توبه ایدوب صلحادن اولدی ☼ وحضرت مولانانك دخی منقبه‌لرندندرکه قاضی سراج الدین دانشمند اول حضرته جفا وایذا اوزره ایدی برکون بر دانشمندینه دیدیکه اکر مولانایی مرنه وجهله اولورسه اولسون رنجیده قیله‌جق اولورسك سنی بره رسد ایله بهره‌مند ایدرین ☼ پس اول بی ادب کاوب یاران سماع ایدرکن بولدی وشتم غلیظ ایله مالا یعنی سوزلر سویلیوب عظیم جنجال قیلدی اول حضرت اطفا ایدوب دیردیکه ای مسلمان مرنه دیرسك اول بزز پس انك آخر کلامی بو اولدیکه سز قانقی ایکی مذهبدن دامر برطائفه سز اول حضرت تبسم ایدوب دیدیکه آری او کره دخی صحیح سوبلمدلکلیلتش ایکی مذهبدن خارج اولان بزز پس اول کمسنه بو تحملی اول حضرتدن مشاهده قیلدقده درونده برحال عارض اولوب درحال توبه ایدوب مرید مخلصلرندن اولدی بیت قلم فتوتك سلطانی حضرت اسد الله الغالب علی بن ابی طالبدرکه کندو خونیسنی بیلورکن اکا بلا الم لطفلر ایلردی ودیردیکه سن بنم قاتلم بنی بولنمه بری تاقوتك قوتا اولسون ابن ملجم دیردیکه یا امیر المؤمنین بن دکل ایلمدرکه بن اول کونی کورمیم اول حضرت دیردیکه ...

بو اسامی مقابلهسنده بکا احسان اولسون که بن سنک جمیع کناهلرکه شفیع اولورم و سنی جنته کیرمیوب سنی کندومه شفیع قیلورم تکیم حضرت مولانا جلال الدین آخرنده بو معنایه اشارت بیوردیلر ﴿مثنوی﴾

* باز آمد ای علی زودم بکش * تا ببینم آن دم تلخ و ترش *
* گفت اگر هر ذره خونی شود * خنجر اندر کف بقصد من رود *
* یک سر مو از تو نتوانم برید * چون قلم بر من چنان خطی کشید *
* لیک فارغ شو شفیع تو منم * خواجهٔ روحم نه مملوک تنم *
* هیچ نقشی نیست در جانم ز تو * زانکه این را من نمیدانم ز تو *
* پیش من این تن ندارد قیمتی * بی تن خویشم فتی ابن الفتی *

(نقل) الان یعنی حضرت پیغمبر اولی حضرتک حقنده (ح) لافتی الا علی لاسیف الا ذوالفقار بیوردی

﴿ درجهٔ خامسه صدقی بیان ایدر ﴾

قال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم بالصدق فان الصدق یهدی الی البر وان البر یهدی الی الجنة وما یزال الرجل یصدق ویتحری الصدق حتی یکتب عند الله صدیقا) بیوردیلر که انسانی منزللره ایرکوره لازم اولسون صدقدر زیرا صدق نیکو انسانه دلالت ایلر و نیکوئی آنی خیر جنته دلالت ایلر و بر رجل صدقه مداومت ایلسه و صدقی تحری ایدوب بولسه حتی اول کسه عندالله صدیق یازیلور و کرچکلر مقامنه بولور قدم صدقله سالک منزل آلور و بیابان نفس و هوایی قطع ایدوب عندالله مقبول اولور (قال الله تعالی فی حق الصادقین وبشر الذین آمنوا وعملوا الصالحات ان لهم قدم صدق عند ربهم) یعنی سن بشارت ویر اشحده مؤمن اولوب عمل صالح ایدلین کسهلره تحقیقا بونلر ایچون ربلری قتنده منازل رفیعه و مقامات شریفه واردر (وانما سمیت قدما تنبیها علی انهم انما نالوها بصدق القول والنیة) اول مراتب عالیهیه صدق قول و صحت نیتله واصل اولدقلری ایچون قدم صدق تسمیه اولندی پس سالکه دنیاده و آخرتده صدقدن انفع بر خصلت یوقدر (قال الله تعالی هذا یوم ینفع الصادقین صدقهم) یعنی جناب حق جل شأنه قیامت کوننده دیه که بو کون بر کوندر که صادقلره صدقی منفعت ایلر پس صادق اولیلن اول کونده ضرر ایلر پس مداوم اولسون که سالکه کبریت احمر و اکسیر اعظم دیدکلری صدقدر سالک بو اکسیر ایله مس نفسی اصلاح ایلر و مشایخ عظام مابیننده اسم اعظم دخی بودر پس صدقله هر نه مراد که توجه ایدرلر البته میسر اولور و صادق اولان شخصه قالور (سئل من

ابی یزید البسطامی ما الاسم الاعظم قال ارونی الاسم الاصغر حتی اریکم الاسم الاعظم ما هو عندنا الا الصدق اصدق وحذای اسم شئت اسماء الله کلها عظیمة) فی الحقیقة اسماء الهیه وادعیهٔ ماثوره‌نك دخی تأثیری صدقله‌در بلا صدق بونلر دخی مفید اولماز پس صدق درون کویا بر سیف صارمکبیدر که هر نه شیئه که وضع ایلیه‌سن البته قطع ایلك مقرردر (کما قال ذو النون الصدق سیف الله فی ارضه ما وضع علی شیء الا قطع (مثنوی) صدق عاشق برجمادی می‌تند * چه عجب کر بردل انسان زند * صدق موسی برعصا و کوه زد * بلکه بردریای پر اشکوه زد * صدق احمد برجمال ماه زد * بلکه برخرشید رخشان راه زد (نثر) پس صدقه ملازمتله صادق صدیق اولور و صدیق اول کمسه‌یه دیرلر که اقوالده وافعالنده واحوالنده وجمیع خصالنده صادق اوله صدقك فضائلی بوقدر وخواص وآثارینه نهایت یوقدر بوقدرله اکتفا اولندی

﴿ درجهٔ سادسه حیایی بیان ایلر ﴾

عن ابن مسعود رضی الله عنه قال ان نبی الله قال ذات یوم لاصحابه استحیوا من الله حق الحیاء قالوا انا نستحیی یا نبی الله قال لیس ذلك ولکن من استحیا من الله حق الحیاء فلیحفظ الرأس وما وعی ولیحفظ البطن وما حوی ولیذکر الموت والبلاء ومن اراد الاخرة ترك زینة الدنیا فمن فعل ذلك فقد استحیا من الله حق الحیاء بر کون اول حضرت اصحابنه دیدیکه اصحابم استحیا ایلك اللهدن حق حیا ایله * اصحاب کرام دیدیلر که یا رسول الله بزم کلیمز اللهدن اوتانورز اول حضرت بیوردیکه حیا بو دکلدر ولکن اول کمسه که اللهدن حق حیا ایله حیا ایلرا اول کمسه باشنی و باشنك واعی وجامع اولدیغی حواسنی محرماتدن حفظ ایلسون ودخی بطننی و بطننك حاوی اولدیغی فرجنی حرام وزنادن حفظ ایلیه ودخی موتی ذکر ایلیه ومقبره‌ده اسکوب بوزلمغی آکلیه وشول کمسه که آخرت دیلر زینت دنیایی ترك ایلسون پس شول کمسه که بو ذکر اولنانی ایشلدی تحقیق اللهدن حق حیا ایله حیا ایلدی و بونلری ایشلمین اللهدن حق حیا ایله حیا ایلمدی دیمك اولور حیا بر خلق نیکودر که جمیع شرایعده مندوب ومستحبدر (کما روی عن ابن مسعود رضی الله عنه قال علیه السلام ان مما ادرك الناس من کلام النبوة الاولی اذا لم تستحی فاصنع ما شئت) یعنی انبیاء متقدمینك کلامندندر که الآن بین الناس باقیدر ناس آنی ادراك ایلدیلر اول کلام هر بار که استحیا ایتمیه‌سن استدیککی ... یعنی حقدن وخلقدن حیا ایتمك جمیع شرایعده مندوب و ... تا

(دنیا)

نسخ ظاهری اولماسدر پس اوزریکزه واجبدر که قبایح و معاصی ایشلمکدن استحیا قیله سز (فاصنع) امری تهدید ایچوندر یعنی ای بی حیا اولان دیلدیککی ایشله که عملکده خیر یوقدر و هر کس خیر و شر هر نه ایسه عملیله جزا اولنور پس اختیار الکده نتیجه یه اوره سن اویله بیله دیکک اولور حیا ارباب مراقبه نک صفتیدر کدبلرین هر یرده حاضر مشاهده ایدرلر و اصحاب معامله نک خلقیدر که عملی علی طریق الاحسان ایدرلر احسان حق سنی کورر کبی و یاسن حقی کورر کبی معامله قیلمقدر دیرلر ﴿کما قال علیه السلام الاحسان ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک﴾ و حیا ایله متصف اولمق مؤمنه برخوای (تخلقوا باخلاق الله) لازم اولنلردندر زیرا حیا نعوت حقدن بر نعتدر که ذاتنی انکله توصیف ایلدی و حقک حیاسی قولنک قولنی تکذیب ایتمامسیدر بلکه اول قول کاذب ایکن انی تصدیق ایدوب مرتبهٔ اعلایه ایرکورمسیدر تکریم ایچون معنایه بو حدیث شریف دلالت ایلر که حضرت نبی علیه السلام بیوررلر ﴿ان شیخا یوم القیامة یقول الله له یا عبدی عملت کذا و کذا لا ینبغی لک ان تعمل ذلک فیقول یا رب ما فعلت وهو قد فعل فیقول الله للملائکة سیروا به الی الجنة فتقول الملائکة التی احصت علیه عمله یا ربنا الست تعلم انه قد فعل کذا و کذا فیقول بلی ولکنه لما انکر استحییت منه ان اکذب شیبته﴾ پس جناب حق جل شانه پیر اولان قوللرینی تکذیب و تعذیب ایتمدن استحیا ایلدیکی عبده لایق اولان اولدر که حیا صفتیله متصف اوله حقدن و خلقدن اوتانه و دین و طریقده اختیار اولنلره تعظیم و توقیر قیله زیرا حیا ایماندندر و حیانک کلیسی خیردر و حیا کتورمز الا خیر کتورر ﴿کما قال علیه السلام الحیاء من الایمان و قال الحیاء کله خیر و قال الحیاء لا یأتی الا بخیر وهذه کلها اخبار صحیحة﴾

درجهٔ سابعه شکر بیاننده در

شکر لغتده برمنعمک انعام و احسانی مقابله سنده تعظیمی مشعر عبارتله مدح ایتمکه دیرلر ﴿وفی الاصطلاح الشکر فعل ینبئ عن تعظیم المنعم لکونه منعما و هو یکون باللسان و بالارکان و الجنان﴾ یعنی شکر برفعلدر که منعمک تعظیمی مخبردر منعم اولدیغی ایچون و بو شکر اوچ نیدن عبارتدر که اول ثنا باللسان و عمل بالارکان و معرفة بالجنان در شکر بو تقسیمده اوچدر انی جمع ایلدی و دیدی (شعر) افادتکم النعماء منی ثلاثة یدی و لسانی و الضمیر المحجبا (نثر) معنای بیت سزلک نعما کز بنم قتمده اوقدر کثیر و عظیم اولمشدر که انواع شکرک

استیفاسنی اقتضا ایلدکده سزه بندن اوچ شیء افاده ایلدیکه انلك بریسی الم
وبری دیلم وبری ضمیر محجبمدر المده وسائر جوارحمده بوقدر الاسرلڪ مكافات
وخدمت وعبودیتکز ودیلمده بوقدر الاثنا وتحمدتکز وضمیرمده بوقدر الاسرلڪ
محبتکز پس بونلرك هر بریسی شكردن برقسمدر ولكن اولیسی معرفت نعمت
منعمدر كه عمل قلبدر اكرچه لسان وجوارحله شكرا انك دخی معتبردر ولكن
بلاشكر قلب ولا معرفة نعمت منعم معتبر دكلدر پس قلبك شكری جمیع نعمتی
منعم حقیقیدن بیلمكدر وشكرا ایتمكی دخی برنعمت اخری آكلقدر نتكیم حضرت
داوده جناب حق جل شانه وحی الوب دیدیكه ﴿ یاداود اشكرلی قال یارب
كیف اشكرك والشكر نعمة اخری منك یحتاج علیها الی شكر آخر فاوحی الله
الیه یاداود اذا علمت مابك من نعمة منی فقد شكرتنی ﴾ پس بو حدیث بو معنایی
افاده ایلركه شاكر اولان شكر نعمتدن كندوینی عاجز كوره انكچون الشكور
من یری تجزه عن الشكر دیمشلردر (نظم) از دست وزبان كه برآید ٭ كز عهده
شكرش بدرآید (نثر) پس عبد حق شكر الهیه شكر قیله من الاصول وقتده كه
كندوینی كمالیله عاجز كوره وذاتنی فانی بوله وتوفیق شكری وجمیع نعمتی اندن
بیله نتكیم ابن ماجه بو حدیثی تخریج ایلمشلردر كه ﴿ قال علیه السلام اوحی الله
الی موسی فقال یاموسی اشكرلی حق الشكر قال یارب من یقدر ذلك قال یاموسی
اذا رایت النعم كلها منی فقد شكرتنی ﴾ بلكه اخص خواص حقدن كلانك
جمیعسنی اكر نعمت اكر نقمت وكر رحمت وكر زحمت هرنه ایسه عین موهبت
الهیه ونعمت ربانیه بیلورلر نتكم شیخ حضرتلری فتوحاتده بو آیت كریمه‌نك
تفسیرنده بیوررلر ﴿ قال الله تعالی وقلیل من عبادی الشكور ﴾ فهم خاصة
الخاصة الذین یرون جمیع مایكون من الله فی حقهم وفی حق عباده نعمة الهیة
سواء سرهم ذلك اوساءهم فهم یشكرون علی كل حال وهذا الصنف قلیل ﴾
یعنی شكور اول خاصة الخاصه دركه كندولر حقنده وسائر عباد الله حقنده
اللهدن هرنه شیء اولدیسه آنك جمیعسنی نعمت الهیه كورولر اكر اول شیء
سار اولسون واكر ضار اولسون پس بونلر علی كل حال شكر ایدرلر عباد اللهدن
بو صنف آز اولدیغیچون جناب حق وقلیل من عبادی الشكور بیوردی

﴿ درجهٔ ثامنه صبری بیان ایلر ﴾

صبر عند اهل الله حقدن غیری یه شكایت برله اظهار جزع ایلمدن نفسی حبس
ایلمكه دیرلر امااللهه شكایت واظهار جزع صبری منافی دكلدر نتكم حضرت

ایوب علیه السلام جناب حقه ﴿ رب انی مسنی الضر بنصب وعذاب ﴾ دیو اظهار جزع قیلدی مع هذا جناب حق بنه آنی ﴿ انا وجدناه صابرا نعم العبد انه اواب ﴾ دیو مدح بیوردی پس الهه اظهار عجز وشکایت باب صبرده ممدوح ومقدوح اولدی ﴿ کما قال ابن الفارض ﴾

(شعر) ویحسن اظهار التجلد للعدا ویقبح غیر العجز عند الاحبة

﴿ نثر ﴾ ... محب ... حضرت ... حضرت شیخ فتوحاتده نقل ایدوب دیرکه ... کرمیته کلوب واظهار ... ایدوب دیدیکه

﴿ (شعر) ﴾

﴿ وليس لي في سواك حظ ﴾ ﴿ فكيف ما شئت فاختبرني ﴾

نثر) درحال حق تعالی آنی عسر بوله مبتلا قیلدی پس صبر ایدهمیوب جزع وفزع باشلدی وکندویه ممنون کذاب دیو اتقب ویردی حضرت شیخ فتوحاتك یوز یکرمی ایکنجی بابنده بیورلر (ان فی الصبر المعروف عند العامة مقاومة القهر الالهی وسوء ادب مع الله وما ابتلی الله عباده الا لیتضرعوا الیه ویسألوه فی رفع ما ابتلاهم به من البلاء عنهم فان اکابر الرجال لا یحبسون نفسهم عن الشکوی الی الله ویحبسون عن الشکوی لغیر الله وهذا مذهب الاکابر) یعنی عامه قتنده معروف اولان صبرده قهر الهی یه مقاومت ایتمك واردر والله ایله سوء ادب واردر زیرا الله تعالی عبادنی بر بلایه مبتلا ایلدی الا اکا تضرع ایتسونلر ایچون ودخی ... ن آنلری مبتلا ایلدیکی نسنه نك انلردن مرفوع اولمسی بابنده سؤال ایتسونلر ایچون زیرا اکابر رجال نفسلرینی حقه شکوادن حبس ایتمزلر بلکه خلقه شکوادن حبس ایدرلر اکابر اولیانك مذهبی بودر ... و ... ... زیده حضرت ... بیورلرکه بر کون ... سؤال ایلدیلرکه آغلارسن دیدیکه اجلقدن آغلارم دیدیلر ... سزلرکبی کمسه آجلقدن آغلری دیدیلرکه بلی حقك بکا اجلق ویرمسی ... آغلدرم ... حضرت مولانا ... مناسب ... جاده ... ایچون بیورلر ... اصحاب کرامدن ... آخرت عذابندن قورقوب دیدیکه ... بلایه کرفتار ایله تك آخرت عذابن چکمیم ... پس حضرت رسول علیه السلام انك عیادتنه کلدی ودیدیکه نه ایلدك کسکا بویله بلا کلدی دیدیکه یارسول الله ... دنیاده چکم وآخرتده ... اولهم ... حضرت ارشاد

ایلیوب دیدیکه بوبله دعا ایله که کستاخلقدر و شویله دعا ایله که ادب بودر
* تتکیم اول محلده حضرت مولانا بیوررلر ﴿مثنوی﴾ کفت بیغمبر مر ان
بیماررا * این بکو کی سهل کن دشوار را * آتنا فی دار دنیانا حسن * آتنا فی دار
عقبانا حسن * راه را بر ما چو بستان کن لطیف * منزل ما تا نو باشی ای
شریف (نثر) بو مرتبه ده اصلی احسن وافضل خصال اولدر که سالك حین
بلاده رضای حقه نظر قیله اکر رضای ساکت و لال اولمده کورورسه لال اوله
واکر طلب وسؤالنده کورورسه سؤال قیله وعلامت رضا اولدر که بر کسه یه که
بلا کلدکده اکر اول بلادن باطننده لذت ودین ویقیننه تقویت کلورسه ورعونت
نفسی وشرو وهوسی زائل اولورسه اول بلایه صبر سبیله جناب حقه آشنالق
وقلبه روشنالق بولورسه صبر اولی در والا اکر بو ذکر اولنانك عکسی اول بلادن
لذت باطنه نقصان کلورسه ودین ویقینی ضعیف اولورسه تضرع واظهار
شکوی اولی در * تتکیم حضرت ایوب علیه السلام نیجه مدت بلایه صبر
ایلدی زیراکه رضای حق آنده کوردی بعد زمان دعا وتضرع ایلدی زیرا
مقتضای وقت اول ایدی صبرك عند اهل الله اوچ مرتبه سی واردر * تتکیم شیخ
الاسلام منازل السائرینده بیوررلر (الصبر علی ثلاث درجات الدرجة الاولی
الصبر فی البلاء بملاحظة حسن الجزاء وانتظار روح الفرج وتهوین
البلیة بعد سوابق المنن وتذکر سوالف النعم) صبرك اولکی درجه سی بلایه صبر
ایتکدر صابرلر حقنده اولان حسن جزایی ملاحظه ایتمکله وروح فرجه منتظر
اولمق ایله زیرا (انتظار الفرج بالصبر عبادة) فحواسنجه بعد البلاء صبر ایله
فرجه منتظر اولمق عبادتدر وکما قال علیه السلام افضل العبادة انتظار الفرج)
ودخی سوابق نعمتی تذکر وسوالف منن عطایا کله بلانه هون وتیسیر قلمقدر تتکیم
مرویدرکه ایوب حضرتلرینه برکون دیدیلرکه (یا ایوب ادع الله لیکشف
عنك البلاء فقال کم ایام الرخاء اهی اکثر ام ایام البلاء قیل بل ایام الرخاء فقال استحیی
ان اشکو الیه) پس ایام رخاده اولان نعمی تذکراتك انك نفسنده بلایی تهوین
ایلدی تتکیم حضرت مولانا ایکنجی جلدده بو قاعده دنا سبب لقمانك
خواجه سی لساندن حکایه بیورود ارشاد ایدرلرکه برکون خواجه سی لقمانه
برقار پوز کوردیلر خواجه لقمانی بغایت سود وکندن اکا بردلم وبردی آنی
خوش خوش یدی بردلم دخی ویردی انی دخی خوش خوش یدی پس تا بردلم قالنجه
بو اسلوب اوزره ویروب یدیکده آخر قلان دلمی کندو آغزینه آلدقده ایردیکه

زهر قاتله بکز پس لقمانه دیدیکه ای اوغل بویله کندوکه نیجه زحمت
ویردك و بو سمّه بکا اعلام قلمدیك پس لقمان کور کنه دیدی (مثنوی گفت
من از دست نعمت [illegible] * خورده ام چند انکه از شرمم دوتو * شرمم
آمد که یکی [illegible] ز کف * ای ناکاه دیدم کنم زان آگهت کر زیك تلخی کنم
[illegible] خاك صد ره بر سر اجزام باد (والدرجة الاولى الصبر عن
المعصية بمطالعة الوعيد ابقاء واحسن منها الصبر عن المعصية حياء (ایکنجی
درجه‌سی وعیدی مطالعه ایت سببیله معصیتدن حبس نفس ایتمکدر اتقاء
ایمان احسنی حیاء من الله معصیتدن صبر ایتمکدر (والدرجة الثانية
الصبر على الطاعة بالمحافظة عليها دواما وبرعايتها اخلاصا وبتحسينها علما)
ایکنجی درجه‌سی طاعت اوزره دائم الدوام محافظه ایتمکله صبردر و دخی
اول طاعتی من حيث الاخلاص رعايتله ومن حيث العلم آنی کوزل قیلمقله صبر
قیلمقدر بو اوچ درجه اوزره اولان صبرك حقنده جناب حق بیوردکه ﴿ يا ايها الذين
امنوا اصبروا وصابروا ورابطوا ﴾ قال في منازل السائرين اى اصبروا في البلاء
وصابروا عن المعصية ورابطوا على الطاعة ﴾ واهل الله قتنده تنوع ادوات
[illegible] صبر لله صبر بالله صبر على الله صبر في الله
صبر مع الله صبر عن الله دیدیلر حتی قال شيخ الاسلام اضعف الصبر الصبر لله وهو صبر
العامة وفوقه الصبر بالله وهو صبر المريدين وفوقهما الصبر على الله وهو صبر
السالكين * صبر لله معصیتدن الله ایچون اولان صبردر یا خود طاعت اوزره
الله ایچون دیکر ثواب و جزا و قیلمدی یعنی عطا ایچون صبردر على تقدير المضاف
صبر بالله بنعمة الله وبعناية الله اعانته ایله صبردر بو صبر صبر الهك فوقنده‌در بو
مریدلرك صبریدر زیرا مرید اولنلر کندو حال و قوتلرندن خلع اولوب حقك قوت
وعنایتیله صابر و شاکر اولورلر و صبر على الله و صبر على حكم الله وقضائه دیمکدر
وصبر في الله حق یولنده و حق رضاسی یولنده بلا و اذایه صبر ایتمکدر و صبر
مع الله عذاب و بلاده معذب حقیقی کورمك و دخی حقی ایله بیله اولمقدر
صبر عن الله الله‌دن صبر ایتمکه دیرلر اول وقتده محبوب محبك فراقنی مراد
ایلیه عاشق رضای محبوب ایچون اول فراقه تحمل و تصبر ایلیه (نظم) ارید
وصاله ويريد هجرى * فاترك ما اريد لما يريد (نثر) حتی بو صبره اشارتدر عند اهل الله
بولندن اشد صبردر قال رحمه الله روى ان شابا من المحبين سأل الشبلي عن اشد الصبر فقال
اى الصبر اشد فقال الصبر لله فقال لا فقال الصبر بالله قال لا قال الصبر في الله

قال لا تنال الصبر على الله فقال لا تنال ويلك فاي الصبر اشد قال الصبر عن الله فشهق الشبلي وخر مغشيا عليه ﴾ شبايان شهوداوروب تلمسي بو صبر انبغايت اصعب اولدیغی مشعر اولور (مثنوی) ای که صبرت نیست از دنیای دون ❊ صبر چون داری زنعم الماهدون ای که صبرت نیست از ناز ونعیم ❊ صبر چون داری زالله کریم ❊ ای که صبرت نیست از پاك و پلید ❊ صبر چون داری از ان کت افرید

﴿ درجهٔ تاسعه رضی بیان ایدر ﴾

الله قولندن راضی اولمق مرتبه سی وار و قولك دخی اللهدن راضی اولمق مرتبه سی وار الله قولندن اول وقتده راضی اولور که امرینه امتثال ایدوب ونهیندن اجتناب قیلوب عمل صالح ایشلیه ﴿ کما قال الله تعالى ان الذين امنوا وعملوا الصالحات أولئك هم خير البرية جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجري من تحتها الانهار خالدين فيها ابدا رضي الله عنهم ورضوا عنه ذلك لمن خشي ربه ﴾ یعنی تحقیقا شول کسه لر که ایمان کتوردیلر و عمل صالح قیلدیلر همان بو صفتله موصوف اولنلر خلقك خیرلوسی بونلردر اعمال صالحه و افعال مرضیه مقابله سنده اولان جزالری ربلری قتنده عدن جنتلریدر که آنك تحتندن انهار جاریه اولور اول جنتلرده بونلر خالدین ابد الآباد مقیم اولورلر حتی الله بونلردن راضی اولدی اطاعت و انقیادلری سببیله و بونلر دخی اللهدن راضی اولدیلر ﴿ ذلك لمن خشي ربه اي ذلك المقام الذي هو مقام الرضا عنهم لا يحصل الا لمن خشي ربه وانقاد حكمه بقيامه في مقام عبوديته ﴾ و خشیت خصایص علماء بالله در و وسیله مقام رضادر نفس بو دنیاده مرتبهٔ رضایه وارمز الا مطمئنه مرتبه سنه وارقدنصکره و نفس اول وقتده مطمئنه اولور که ترك لذات نفسانیه و ازالهٔ هوای نفسانیه قیله ❊ پس مطمئنه اولدقدنصکره ربیسی قتنده مرضیه اولور و آندن هرنه کلورسه راضیه اولور نعمت کوندرسه نعمت بیلور مصیبت کوندرسه مسرت بولور ﴿ سئلت رابعة متى يكون العبد راضيا قالت اذا سرته المصيبة كما سرته النعمة ﴾ و حارث محاسبی بیورر که (الرضا سكون القلب تحت جريان الحكم) و جنید حضرتلری دخی بو کلامه مناسب بیورر (الرضا سرور القلب بظهور القضاء) ابو هریره حضرتلری حضرت رسول علیه السلامدن روایت ایدرلر و حضرت علیه السلام قضاء حقه رضا ویرنه خیر دعا ایدوب بیوردیلر که (رحم الله امرءا عرف نفسه وحفظ لسانه وان يكون شاكرا انعم الله

ورا [illegible] یا [illegible] انشاء الله) ابو یزید بسطامی حضرتلرندن سؤال اولندیکه مؤمن الی
[illegible] قاله [illegible] الله [illegible] جهنم فی جنة لم یسال ان تعول الی [illegible]) بوزاده
فانی فی الله اولانك مرتبه‌سیدر والله اعلم

(درجهٔ عاشره انبساط بیانندهدر)

انبساط لغتده [illegible] احتشام اتمکه دیرلر احتشام برکسه‌دن حیا ایتکه و آنك
غضبندن خوف ایتکه دیرلر (نقل عن صحاح الجوهری وعند المشایخ الانبساط
ارسال السجیه) و حشمتدن مجانبت قطعنه دیرلر (کما قال شیخ الاسلام الانبساط
ارسال السجیة والتحاشی من وحشة الحشمة وهو السیر مع الجبلة) ارسال
سجیه‌دن مراد طبیعتی رعایت ایدوب بلا تکلف خلقت اصلیه و خلق
جبلیه‌سی [illegible] استعمال وارنا [illegible] انبساط بو کادیرلر و دخی احتشام و [illegible]
وحشتندن احتراز و تجنب قلمغه دیرلر بو حال جبلتك مقتضاسی حکمیله
سیردر پس سالکك انبساطی خالقه ده اولور وخلقه ده اولور مع الخلق اولان
انبساطی [illegible] آنلر ایله [illegible] و مصاحبت ایده‌سن و ترفع و وقاری و تعین
واستعلای ترك ایده‌سن و لاابالی و کشاده‌لك ایله و مزاح و مضایبه [illegible]
کیدسن ولکن حد شرعیدن و دائرهٔ طریق مرعیدن تجاوز قلیه‌سن
(نظم) [illegible] اوله [illegible] ای [illegible] ولیکن خارج اولمیه اندازه‌دن
(نثر) مؤمن حدیله خویلقدن و دائرهٔ ترش رویلقدن خلاص اولوق
[illegible] بشاش و [illegible] اولوب لطیفه [illegible] و کشاده روی اولوق
[illegible] حضرت [illegible] صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که مؤمن
مزاح کن و شیرین سخن اولور ومنافق ترش روی وکره [illegible] اولور
انکچون اول حضرتك ملاطفات و مضایباتی چوقدر جمله‌دن [illegible]
[illegible] بیوردیلر (روی ان النبی علیه السلام قال لعجوز ان الجنة
لاتدخلها العجوز فولت تبکی قال علیه السلام اخبروها انها لاتدخلها وهی
عجوز کما ان الله یقول انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابکارا) ومسلم و بخاری
[illegible] بیوردیلر که (یا انس
[illegible]
ان کان النبی [illegible] [illegible] حتی [illegible] صنیا [illegible] التغیر [illegible]
[illegible] بیوردیلر که حضرت
نبی علیه السلام [illegible] ملاطفه و مباسطت ایدردی حتی [illegible] ذکوجان قرنداشم
وارایدی [illegible] ایکی [illegible] [illegible] ایدی [illegible] ایدردی [illegible]

برنورنی قزل کوپك قوندر بنك اوينادينك قوبجاغزنه اوادی ديو لطيفه ايدرزدی وعن انس ان رجلا استحمل رسول الله عليه السلام فقال انی حاملك علی ولد ناقة فقال ما اصنع بولد الناقة فقال عليه السلام وهل تلد الابل الا النوق) وانس حضرتلرندن مروی بدركه تحقيق بربانده كسه رسول حضرتلرندن بر دابه يه راكب اولق طلب ايلدی پس حضرت عليه السلام بيورديلر تحقيقا بن سنی دوه دن طوغن ياوری اوزره بندورهيم پس اول كمسه ديديكه بن دوه دن طوغن يلهيم واونی نيجه چكرم پس حضرت بيورديكه هی كشی يا ابل ديشی ناقه لردن طوغمزمی * پس اول حضرتك لطايفی چوقدر بو قدرله اكتفا اولندی وحضرت پيرمزك دخی مطايبانه نه ابو قدر نكيم مثنويده هزل شكلنده عجايب وغرايب معنيد ارخنا نقف بيور مشلردر وحال

حياتلرنده دخی مشرب سعادتلری كمال انبساط اوزره ايدی نتكيم مناقبده مسطور ومشهور اولديغنه بناء تحرير قلنمدی واثل الهك مخاطبه اولان انبساطی بو قدرله قناعت قيلنوب مخافة للتطويل بوندن زياده تقرير وتسطير اولنمدی (نظم) كرمقبلی مزاح كند عيب اومكن * شغليست آز بقاعده ... تل ودين مباح * دل آينه است وكلفت جدزنك آيد * آن زنك راچه امكان صيقل بجز مزاح (نثر) پس مع الحق اولان انبساطه كلم شيخ الاسلام حضرتلری منازل السائرينده بيورورلر كه (الانبساط مع الحق هو ان لا يحبسك خوف ولا يحجبك رجاء ولا يحول بينك وبينه آدم وحوا) يعنی انبساط مع الحق اولدر كه خوف ورجاسی حقدن محجوب قلميه زيرا خوف ورجا نفسك حاليدر وبدايت سلوكده اولانك صفتيدر اما انبساط عارفك حالی وارباب قلوبك صفتيدر خوف وانقباض عالم جلالدندر بعدله جبن ايراث ايلرو انبساط ورجا عالم جمالدن وقربت حقدن حاصل اولور خوف وجبن وتكلفی ازاله قيلور (كما قيل اذا حصلت الالفة بطلت الكلفة وكما قال الجنيد اذا تم المحبة سقط شروط الاداب) پس بو انبساط كمال قربيتدن وزياده جمالك نسبتدن ظهوره كلور بو مرتبه ده صاحب انبساطك حقله كندوما بينده خلق حايل اولمز نتكيم شيخ الاسلامك ادم وحوا حايل اوليه ديديكندن مراد بودر انبيای عظامدن واوليای كرامدن چوق كمسه لر وصفتك غالبه سی وقتنده جناب حقله انبساط اوزره مكالمه ومعادله

(قالمشلردر)

قیلشلر رشکیم انبیای عظامدن حضرت کلیم الله صلوات الله علی
نبینا وعلیه (قال الله تعالی حاکیا عنه افتهلکنا بما فعل السفهاء منا وقال
ایضا ان هی الا فتنتك وقال ایضا تضل بها من تشاء وتهدی من تشاء) آیت
اولنده اولان الفتنة لفظی بیاننده حکما وعلمای خواصی اهلاک ایلدیکنی
انکارده روایت نائده فتنه یی سامری یه اسناد ایتدیلر جناب حقه اسناد
ایلمیدر اگرچه بعض اختیارده اول فتنه اختبارا للصالحین والطالبین
معتمددر ولکن بو فتنه دکلدر الا تکدر دیمه ده نوعا انبساط وارد روایت
نائده دیرلر بویله کیدر واونیادن حضرت موسی زماننده برخ سیاه دیرلر
بر مقبول حق وار ایدی اتفاق اول زمانده قحط باران اولوب خلق جهان
حضرت موسایه کلوب دیدیلرکه یا موسی ربکدن بزه یغمور طلب ایله که اکنلریمز
خراب اولدی پس حضرت موسی جناب حقه عرض حاجات ایلدکده جناب
حق بیوردیکه یا موسی بنم برخ سیاه بنده دن استسون اول دعا ایلسون باران رحمتم
جوش ایلسون پس حضرت موسی اول برخی بولوب وخلقه برابر ایله
کلوب اکا دیدیکه جناب حقدن دعا ایله وآمین دیدم تاکیم بزه یغمور ویره پس اول
برخ اغز آچوب دیدیکه یارب بو خلق کدیانک [illegible] یغمورسن
نیچون ویرمزسن نادر دکلسن [illegible] عالمده جناب حق بو نادره عظیم یغمور یردی
ولیکن حضرت موسی ای کرینه واله مغرور اولدی اما بر قیلدی پس ایرتسی
کون بو بره کیدر ایکن اتفاق اول برخه راست کلدی برخ حضرت موسایه
دیدیکه کوردکمی یا موسی [illegible] ایلدم پس حضرت موسی غضبه
کلوب استدیکه اندی عصا ایله اکا ضرب ایله سیاهی رنجیده قله پس همان دم
جبریل امین نازل اولوب دیدیکه یا موسی حق سلام ایلر و بیورکه انجمسون
بنم برخ سیاهمی نه اولدی بنم [illegible] نور رحمتی نیچه کرد خلق عالمه جوشه کتوردر
بو حکایه یی فصل الخطاب صاحبی حدیثه ثابت [illegible] و شیخ عطار
حضرتلری [illegible] معلوم اولدیکه ندیم الرحمن
اولاندن بوکونی امثالنی [illegible] ایسه ده کستاخ خلق دکلدر ولکن بوقانی ربانیدن
خلاص اولیان وذات الله [illegible] حقده کندویی سرخوش
قلیان [illegible] جرأت ایلسه کستاخلق
قیلور و جناب حقدن دور اولور [illegible] ایمان [illegible] محروم قالور نعوذ بالله
[illegible] حضرت مولانا بیورلر (مثنوی) [illegible] کستاخی کند تو مکن

آنكه ندارى آن سند * اى كدنارسته ازين فانى رباط * توچه دانى شور وسكر وانبساط

﴿باب خامس اصول سلوك منزلسنده اولان درجاتى بيان ايلر﴾

﴿بو باب دخى اون درجه يى شاملدر﴾

﴿درجهٔ اولى قصدى بيان ايلر﴾

قال الله تبارك وتعالى ومن يخرج من بيته مهاجرا الى الله ورسوله ثم يدركه الموت فقد وقع اجره على الله) يعنى شول كمسه كه خانه سندن الهه والله رسوله مهاجر اولديغى حالده طشره چيقه اندن صكره قبل بلوغ المقصد اكا موت يتشه پس انك اجرى الله اوزره اولور يعنى الله آنك اجرنى البته ضايع قيلمز بلكه مقصدينه ايصال قيلور (قال القاسانى ومن يخرج من بيت الطبيعة ودار البشرية مهاجرا الى الحضرة الالهية والطبيعة المحمدية فقد وقع اجر قصده على الله) بو آيت كريمه نك تأويلنده قاشانى ديركه بركمسه بيت طبيعتدن وخانهٔ بشريتدن حضرت الهيه وحقيقت محمديه جانبنه مهاجر اولديغى حالده خروج ايلسه آنك قصدينك اجرنى جناب حق اعطا ايلر عاشقلرك اجرنى حقك وصلتدر جناب حق انلره وصلن احسان ايلر ديمك اولور قصد لغتده برشيئه توجه ايتمكه ديرلر اما مشايخ اصطلاحنده اكا ديرلر كه سالك محبوبك رضاسى ايچون هرشيدن مجرد اولمغه تصميم عزيمت وجمع همت قيلمغه ديرلر (كما قال شيخ الاسلام القصد الازماع على التجرد للمحبوب) ازماع برشيئك اوزرينه ثابت قدم اولمغه وتصميم عزم قيلمغه ديرلر يعنى قصد محبوبك رضاسى ايچون جميع علايقدن مجرد اولمق اوزره ثابت قدم اولمقدر وهميشه وصلت الهيه يى طلب قيلمقدر (مثنوى) آن دلى كوهمت خالى ازطلب * دائما باد ابر ازرنج وتعب * ان سرى كوراهواى دوست نيست * زوبجو مغزى كه او جز پوست نيست جان كه قصد او ندارد كو بكو * مرده بى جان بود جانش مكو (نثر) پس مجردان طريقت وپاكبازان حقيقت اول كمسه لردركه تا مقصد حقيقى به ايرنجه يه دك مراتب دنيا وعقبادن ومقامات صورت ومعنادن مرتبه مرتبه كچرلر وهر نه حالتكه كه رولر اكا فريفته اولميوب وبو قدر تجلياته قناعت قيلميوب قصد وطلبلرين حق جانبنه قيلەلر وخليل وار لا احب الآفلين ديوب جمله دن معرض اولەلر (نظم) مرد بايد كز طلب وز انتظار * هر زمان صد جان كند دره نثار * نى زمانى از طلب ساكن شود * نى دمى آسودنش ممكن بود كرفرو ماند زمانى از طلب * مرتدى باشد درين ره

بی ادب ***

﴿ درجهٔ ثانیه عزمی بیان ایدر ﴾

(قال الله تعالی فاذا عزمت فتوکل علی الله) یعنی یا محمد قچن بر شیئی ایشلمکه نفسك توطین ایلسه و علی التحقیق اکا شروع قیاسه الله‌ه توکل ایله * قصد ایله عزمك فرقی بودر که قصد نیت قلبدر و توجه و طلب باطنه دیرلر عزم قصدی تحقیق ایلیوب تصمیم ایدوب اول شیئه شروع ایتمه‌یه دیرلر قصد ایله عزم مرید اولانلرك و ابرار مرتبه‌سنده عامه‌لرك حسناتندندر اما مراد مرتبه اولان مقربلرك سیئاتندندر پس مرید اولنلر مقصدی کندولردن بعید کوروب آنك تقربی و آشنالغی جانبنه قصد و عزیمت ایدرلر و قصد و عزیمتی کندو فعللرندن بیلورلر اما مراد مرتبه‌سنده اولان مقربلر عزیمتی حقلرندن بیلورلر بلکه مطلقا عزمی بر علت کورورلر زیرا (وهو معکم اینما کنتم) نحوا محبوب هر حالده الله ایله اولان و هر آنده آنی مشاهده قیلان نه جانبه عزم ایلسون * پس مرید اولنلر بو مقامه کلنجیه‌دك کرکدر که اولا وفایه عزم ایلیه ثانیا آشنالغه عزم ایلیه ثالثا اول قصدی نصکره ترك عزمه عزم ایلیه بعده ترك عزمه کلفتندن و قیدندن دخی خلاص اوله که فنا فی الله مرتبه‌سیدر اول مرتبه‌ده کورورلر که قاصد و مقصود و مقصد و قصد عین واحددر (مثنوی) هر که شد جویای دید ذوالجلال * چون حد آید شود جوینده لا * گرچه آن وصالت بقا اندر بقاست * لیك اول آن بقا اندر فناست * سایه‌ای که بود جویای نور * نیست گردد چون کند نورش ظهور

﴿ درجهٔ ثالثه ارادتی و مرید اولنلری بیان ایدر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالی منکم من یرید الدنیا ومنکم من یرید الآخرة نقل عن الشبلی قرئ هذه الآیة عنده فشهق شهقة وقال این منکم احد یرید الله ﴾ روایت کتبدن معلومدر که مرید اوچ قسمدر بری مرید دنیادر و بری دخی مرید عقبادر و بری دخی مرید مولادر پس اندن سؤال ایلدیلر که ای شبلی مرید مولی کیمدر دیدیلر دیدی که ای کمسه‌لردر که سویلدکلری سوزی دائما خدا اوله و ناموس ایله ... (رباعی) دنیا طلبان مائل و مال و جاهند * عقبا طلبان حور و جنان میخواهند * آنها که بجست و جوی حق در راهند * ... که هر یک ... (... شیخ ... قدس الله ... بیوردیلر که ﴿ انما المرید عند المحققین من اهل الله ینطلق بقلبه الی الله والمؤثر جناب الله والساعی فی ... رد عن ارادته فالمرید من انقطع

الى الله و تجرد عن ارادته اذ علم انه ما يقع فى الوجود الا ما يريده الله لا ما يريده
الخلق فيقول هذا المريد فلماذا اريد ما لا اعلم انه يقع ام لايقع فانه لا اعلم ما
فى علم الله تعالى من ذلك فالاولى ان لا اريد الا ما يريده الحق) يعنى نظرى
اهل المهدن شخنده ره ... ماسوادن الهى منقطع اولان كمسنه يه اطلاق اونور
ودخى جذاب الهى مؤثر اولنه الله رضاسنه محبتلرينه سعى قيلنه اطلاق
اولنور وآن اولور كه كندو ارادتندن مجرد اولان كمسنه يه ده اطلاق اولنور
پس مريد اول كمسنه در كه الهدن منقطع وارادتندن مجرد اوله زيرا اول مريد
بيلور كه وجودده برشى واقع اولمز خلقك ديلدوكى ظهوره لزا الا الله ديلدوكى
پس بو مريد ديركه نيچون ديليم اول شيئى كه اولمزمكه اولورمى ياخود اولمزمى زيرا
الله علمنده اولنه بنم علمم يوقدر پس اولى بودركه ديلميم الاحقك ديلدوكنى
ديرم ﴿ وقال الشيخ ومن ذلك قول ابى يزيد اريد ان لا اريد فاراد محو الارادة
من نفسه وقال هذا القول فى قيام حال ارادة به ثم قال لانى انا المراد
وانت المريد يخاطب الحق وذلك لما علم ان الارادة متعلقها العدم
والمراد لابد ان يكون معدوما لا وجود له ورأى ان الممكن عدم وان اتصف
بالوجود لذلك قال انا المراد اى انا المعدوم وانت المريد فان المريد لا يكون الا
موجودا ﴾ ودخى شيخ حضرتلرى بيوردبلركه مريدلك حق ارادتنده كندى
ارادتنى ترك ايلديكى قواندندر ابو يزيد حضرتلرينك جناب حقه ديلركيم
برنسنه ديلميم ديديكى پس بو سوزله نفسندن ارادتى محو ايلمك ديلدى و بو قولى
كندو ارادت نفسيله قائم اولديغى حالده ديدى وكندودن نفى ارادت
قيلدقدنصكره ديديكه زيرا بن مرادم سن مريدسن بو سوز ايله حقه خطاب
ايلر و بونك بيانى بودركه وقتاكيم ابو يزيد بلدى كه حقك ارادتنك متعلقى
عدمدر و مراد لابددر كه معدوم اوله وجودى اوليه ودخى كوردى كه تحقيقا
ممكن عدمدر اكرچه وجود ايله متصف اولديسه ده بو اجلدن ديديكه بن مرادم
يعنى بن معدومم و سن مريدسن زيرا مريد اولمز الا موجود اولور پس
وارادتك تفصيلى چوقدر مراد مقامنده اولان كاملك شرحنده كلسه ام

﴿ درجه رابعه مراد مرتبه سنده اولنلرك شأنى بيلدورر ﴾

قال الشيخ فى الفتوحات اعلموا ان المراد فى اصطلاح القوم هو المجذوب
عن ارادته مع تهيؤ الامور له فهو يتجاوز الرسوم والمقامات من غير مشقة بل بالتذاذ
وحلاوة وطيب يهون عليه الصعاب و شدائد الامور) يعنى بيلك اى سالكلر كه

بوقوله اصطلاحنده مراد ارادتندن مجذوب اولان ولیدر که انکچون امور
متعبة اولمسدر یعنی ولی شرعیه و ناماتی من غیر مشقة ایکر بلکه التذاذ ایله
وحلاوتله وطیب وذوقله مقصودی بولور وکل صعاب وشدائد امور اکا میسر
واسان اولور بوندن مراد اراده مرتبه سنده اولنلر ومحبوبیته ایرنلر بلا ومشقت
چکمزدیک دکلدر بلکه جناب حق بونلره برذوق ویرر که اول لذت وقوتله ریاضت
ومشقتی طویمزلر نتکیم شیخ حضرتلری مثال ایدوب بیورورلر (وهذا القسم لایحس
بالشدائد التی یضعف عن حملها غیره کالرجل الکبیر ذی القوة یتکلف ما یشق
علی الصغیر فیحمل الکبیر اثقالا من غیر مشقة فاعنده خیر من ذلک بل یحملها
متلذذا بلا الم ویحملها الصغیر بجهد ومشقة) اکثر متکلمین مرید ایله مراد
مابیننی فرق ایتمامشلردر بو معنایه نظر ایتمشلر که اکر مرید ارادتنی الله مراد
ایلمه ایدی اول مرید سالک اولمزدی زیرا موجوداتدن برشیء واقع اولمز الا الله
اراد ایتمکله پس مرید بو معناده عین مراد اولور ولکن مشایخ فرق ایدوب
بیورمشلر (المرید هو الذی سبق اجتهاده کشفه وسلوکه جذبه والمراد هو الذی
سبق کشفه اجتهاده وجذبه سلوکه) یعنی مرید انلردر که اجتهادی کشفه وسلوکی
جذبنه سبقت ایلیه ومراد بونک عکسیدر ومشایخ مراد مقامنده اولنلری
مرید مقامنده اولنلرک اوزرینه ترجیح ایدرلر ومراد مقامنده اولنلر ضنائن
الله ومقبولان درکاه الهدرلر بو حدیث شریفله انلرک شاننی تعریف وتوصیف
ایدرلر نتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلمدن مرویدر که بیورورلر (ان لله
ضنائن من خلقه البسهم النور الساطع وغذاهم فی رحمته یحییهم فی عافیته
ویمیتهم فی عافیته) ضنائن ضنینه نک جمعیدر ضنینه نفیسه معناسنه ودخی
برکسنه یه مختص اولان نسنه یه دیرلر قال فلان ضنینی من بین اخوانی ای
نفیسهم او مختص لی من بینهم یعنی فلان کسنه اخوانم مابیننده بنم ضنینمدر
دیمک آنلرک نفیسیدر دیمک اوله ویا اخوانلر مابیننده بکا مختصدر دیمک اوله * پس
معنای حدیث شریف دیمک اولور که الله تبارک وتعالینک خلقی مابیننده
کندو جنابنه مختص قوللری واردر که انلره الباس ایلدی جمالی نورینی * بو نور
ساطعدن مراد جناب حقدن بونلره مرشوش اولان نوردر که لباس کبی
بونلره شامل اولوب بو نورله ظلمات معاصیدن نجات بولوب مقام محبوبیته
ایردیلر و جناب حق بونلری رحمتنده علم وحکمتله تغذیه وتربیه ایلدی بونلری
عافیتده دیرکورور وعافیتده اولدورور مراد بونلری تا عالم صباوتدن سلامت نزهه

كه جمیع دلخواهلری حیثیتلرندن معاصیده ویخالفاتده ابتلا ایدلرندن حقدار واوحال اوزره قبض ایدرنک ایدلور والله اعلم

﴿ مرحمة خاصه ادب بیاننده در ﴾

(قال النبی صلی الله علیه وسلم ادبنی ربی فاحسن ادبی) معناسی حق تعالی بنی تأدیب ایلدی وادبم كوزل ایلدی دیمك اولور * پس سالكه لازمدركه اول حضرتك ادبیله مؤدب اوله زیرا اوله ارتصوفی دیدكاری همانا ادب در نتكیم ابو حفص كبیر بیوردیلر (التصوف كله ادب ولكل وقت ادب ولكل حال ادب ولكل مقام ادب) حضرت مولانانك بوغزل رعنالری ادب حقنده سالك اولنده نصیحت ثابت ایدیور دلر كه

﴿ غزل ﴾

خوجه دریاب كه جان تن انسان ادبست * خرد نوارن وديده مردان ادبست * آدم از عالم علو یستند بسلی دریا * رونق وكردش این خسك شیب مردان ادبست * كرتو خواهی كه قدم برسر ابلیس نهی * دیده بكشاو ببین قاتل شیطان ادبست * آدمی زاده اكرنی ادبست آدم نیست * فرق درجسم بنی آدم وحیوان ادبست * چشم بكشا وببین جمله كلام الله را * آیت آیت همكی معنی قرآن ادبست * كردم ازعقل سؤالی كه چه باشد ایمان * عقل در كوش دلم كفت كه ایمان ادبست * شمس تبریز خسی كن كه تونی سرخیل * انوری فضل این شه شهستان ادبست (نثر) ذوالنون مصری حضرتلری بیوردیلر كه (الزم الادب ظاهرا وباطنا فما اساء الادب احد باطنا الاعوقب باطنا ولا اساء ظاهرا الاعوقب ظاهرا) پس سالك كركدر كه اهل دل حضورنده باطنی مؤدب اوله * تاكیم طریقت وشریعته مخالف ناشایسته وضع ایتكله عقابه مستحق اولمیه (مثنوی) پیش اهل دل ادب برباطن است * زانكه ایشان بر سرائر فاطن است * پیش اهل تن ادب برظاهر است * كه خدا زیشان نهانرا ساطر است * از خدا جوییم توفیق ادب * بی ادب محروم كشت از لطف رب * هركه بی باكی كند در راه دوست * رهزن مردان شد ونامرد اوست (نثر) پس بر درویش كه ظاهری وباطنی مؤدب اوله كامل اولور وظاهرك ادبی جمیع شریعت ادبیله مؤدب اولمغه اولمز پس معلوم شریعتك ادبی واروطریقتك ادبی واره معرفتك ادبی وار وحقیقتك ادبی وار * شریعتك ادبی بو آیت كریمه دن معلوم اولور كه بیورلشدر (وما آتاكم الرسول

خزینه وعاتمانکم غفت الشهوات﴾ پس ادب شریعت اولدر که حضرت رسول
صلی الله علیه وسلم جناب حقدن شریعت کتوردیکه طوتمقدن وشرعده دن نهی
ایلدیکی اشیادن چکنمک وحدود الهی محافظه ایتمک وشرع یننده جائز اولمین
شیلری قویه رق وقلبا وقالبا شرع شریفده اویمقدر وطریقتک ادبی قسم اولدر
[illegible] معلوم اولور [illegible] ادب معرفة الله اولدر که ملاحظه تک
رجا ایله غالب اولمیه که یأس [illegible] بولیه وکذلک رجا دخی خوفه غالب
اولیه که مرتبه امنده وارمیه اکر خوف غالب اولوب مرتبه یأسه واردی اوسه نعوذ
بالله کافر دردر ﴿ولا ییأس من روح الله الا القوم الکافرون﴾ فحواسی اوزره پس
اسو ادابه رزیرا اجتناب حق جناب [illegible] (سبقت رحمتی غضبی) ودخی
(وسعت رحمتی کل شیء) ودخی ﴿لا تقنطوا من رحمة الله ان الله یغفر الذنوب جمیعا﴾
وبو آیات امثالی نیچه آیت ونیچه حدیث واردر که بنده [illegible]
مأیوس ایدیه اما [illegible] وارده [illegible] ﴿افأمنوا الله تعالی
الا منه مکر الله ولا یأمن مکر الله الا القوم الخاسرون﴾ ودخی مقام معرفتک
ادبلرندندر که اکر [illegible] جناب حقدن [illegible] کلورسه
اعتراض ایلمیه سن بلکه [illegible] سکینت امیر اولان
کلمدن حفظ ایده سن شرح [illegible] (قال بعض السادات اذنبت ذنبا
واانا ابکی علیه منذ ثلثین سنة واجتهدت فی العبادة قبل التوبة من ذلك الذنب
فقیل له ما هو قال قلت مرة لشیء [illegible] لیته کان [illegible]) [illegible] مشایخدن بعضیسی
دیدیلر که بن بر کناه ایشلدم والحالا [illegible] اوزره [illegible] اول کناهک
توبه سنک قبولی ایچون عبادت اجتهاد ایلدم دیدیلر که اول [illegible] دیدیکه بر کره
بر شی ایچون دیدمکه نولیدی شویله اولیدی (وقال بعض المشایخ
لو فرض جسمی بالمقاریض کان احب الی من قول الشیء قضاه الله لیته لم یقضه
پس مقام معرفتک ادبی [illegible] علی هذا [illegible] الآداب اما حقیقتک
ادبی [illegible] دره ادب حضرت
الهیه حضرت [illegible] حضرت حق حضورنده اعلان ادبدر که اول
حضرتلشانی شریفنده جناب [illegible] بیوردی (ما زاغ البصر وما طغی) یعنی
اول حضرتک بصر شریفی رؤیت عجائب وغرائبه مائل اولمدی وتجاوز قیلمدی
یعنی اول حضرتک قلب مقدسی [illegible] اولمدی وجناب
ربنه [illegible] متوجه اولدیغی [illegible] ارضینی ورا ظهورنه التفات قیلمدی

ولذائذ عاجله يى باسرها وحظوظ آجله يى باجمعها ترك ايدوب جناب حضرته متوجه اولدى پس ادب حضرت الهى ماسوايه برشمه ميل قطعا مقدر وغير حكمنده اولنه تضرع المقدر والله اعلم

(درجهٔ سادسه يقينى بيان ايلر)

معاذ بن جبل روايت ايلركه اعرابيدن برى حضرت نبى عليه السلامدن سؤال ايلديكه (ماتقول فى رجل كثير العمل قليل الذنوب الا انه يتوره الشك قال عليه السلام ليحبطن شكه عمله فقال الاعرابى ماتقول فى رجل قليل العمل كثير الذنوب الا انه على يقين من ربه فسكت النبى عليه السلام فقال الاعرابى والله لئن احبط شكه عمله لاتذنبن يقينه ذنوبه بالا سباب) معناى شريفى اعرابيدن برى سؤال ايلديكه نه ديرسن يارسول الله شول رجلك حقنده كه ذنوبى آز و عملى چوق اوله الا كه شك استيلا ايليه يعنى اخذ ايليه بيورديلركه آنك شكى عملنى حبط ايلر* پس اعرابى ينه ديديكه ياشول رجلك حقنده نه ديرسن كه عملى آز وكناهى چوق اوله الا انكه ربندن يقين اوزره اوله پس حضرة ساكت اولدى اعرابى ديديكه الله حقيچون اكر آنك شكى عملنى حبط ايلديسه بونكده يقينى كناهنى حبط ايلر* حضرت بيورديلركه اصابت ايلدك يقين اشتدن برسنه يى على الوجه المذكور بيلكه ديرلر بوكونه يقينه مشايخ علم اليقين ديرلر و يقينه اوج مرتبه اثبات ايدرلر اولا علم اليقين اولدركه رسلك جناب حقدن كتور ديكنى هر نه ايسه احكام شرعيه وامور دينيه دن قبول ايده سن وامور اخرويه دن وصفات الهيه دن و بردكارى خبره موقن اوله سن* بوكا علم اليقين ديورنتكيم شيخ حضرتلرى فتوحاتده بو معنايه مثال قوروب بيورديلركه (انا قد علمنا علما لايدخله شبهة ان الله بيتا يسمى مكة يحج الناس اليه كل سنة ويطوفون به فهذا علم اليقين ثم اذا شوهد هذا البيت عند الوصول اليه فهذا عين الذى كان قبل الشهود علم يقين ثم اذا حصل فى النفس برؤيته مالم يكن عندها قبل رؤيته ذوقا ثم فتح الله عين بصيرته فى كون ذالك البيت مضافا الى الله مطلقا مقصودا دون غيره من البيوت فعلم علة ذالك وسببه باعلام الله فكان علمه بذلك حقا يقينا لايتزلزل باى شئ كان) معناسى تحقيقا بز شبهه سز علم ايله بيلدككه الله ك بر بيتى واردر كه اكا كعبه دينور اول شهرده كه اكا مكه دينور كه ناس اكا حج ايدرلر وهرسنه آنى طواف ايدرلر بوكا علم اليقين دينوراندنصكره اول بيته وصول قلنوب اول بيت مشاهده اولنسه اكا عين يقين دينور اوله عين اليقين كه قبل

شهود البيت اكا علم اليقين ديمشوردى آندنصكره حجن رائينك نفسنده بر ذوق حاصل اولسه اول ذوق قبل رؤية البيت اول نفسك قتنده حاصل اولمشيدى آندنصكره الله تعالى اول رائينك عين بصيرتن فتح ايلسه او بيتك الهيه مضاف اولسنده ومضاف اولسنده وسائر بيوتدن ماعدا بونك مقصود اولسنده وبو مقصود اولمغك وطواف قيلمغك والهيه مضاف اولمغك علت وسببن دخى اعلام الله بيلسه بونك علمى حق اليقين اولوركه هيچ برشيئله متزلزل اولمز * شيخ حضرت بو يقينك حقنده بيورر

* (مثنوى) *

كر همه عالم بكويندش تو ني * برده بردان ودين مستوى
اونكردد كرمتراز كفت شان * جان طاق اونكردد جفت شان
ورهمى كويند اوراكرهى * كوه پندارى وتو برك كهى
اونيفتد دركان ازطعن شان * اونكردد درمند ازظن شان
بلكه كردرياوكوه آيد بكفت * كويدش باكرهى كشتى توجفت
هيچ يك ذره نيفتد درخيال * اونباشد من وجه رنجور حال

(نز) وشيخ الاسلام حضرتلرى عين اليقينى بويله تعبير ايدوب بيوررلركه (عين اليقين هو المغنى بالاستدراك عن الاستدلال وعن الخبر بالعيان) يعنى عين يقين اولدركه برشيئى ادراك ايتمكله استدلالدن غنى اولمقدر واول شيئى كاهى عليه كشف وشهودله عيانا كورمكله خبردن استغنا قيلمقدر (وحق اليقين هو اسفار صبح الكشف ثم الخلاص من كلفة اليقين ثم الفناء فى حق اليقين) يعنى حق اليقين صبح كشفك اضائه سى ونور تجلئ حقيقتك ظلمت رسم عبد اوزره اناره سيدر (كما قال امير المؤمنين على كرم الله وجهه حق اليقين نور يشرق من صبح الازل فيلوح على هياكل اهل التوحيد آثاره) اندنصكره كلفت يقيندن خلاص اولمقدر زيرا اهل يقين اولمق دخى بر يقيندر آندن دخى نجات بولمقدر آندنصكره حق اليقينده فانى اولمقدر يعنى يقين صفتى علم حقده فانى قيلوب علم حقله ونور وجود مطلق ايله متحقق اولمقدر.

﴿ درجۀ سابعه انسى بيان ايلر ﴾

(قال الله تعالى فى حديثه القدسى انا جليس من ذكرنى وانيس من استأنسنى يعنى بنى ذكر ايلين عبادمك جليسى يم وبكله انس ايليان بنده لرمك انيسيم بعض اهل معرفت (الانس لله الانس بذكر الله) ديديلر وبعضيلر دخى (الانس بالله

ان يعرض العبد من كل شئ سوى الله الا عن اهل الله) نه بشارتسه اهل انس بالله اولنلر كه سالكدن هيچ بر حالده منفك اولميه بعض كمسه بر حالده انس ايلر يا ذكر الله ايله ويا ذكر الهى ايله تخيل ايلر كه بو انس بالله اوله اما حالبو كه اول حالده انسى ديو نفسه انس بالله دكلدر زيرا انس حق اولانك انسى هر حالده ثابتدر من بعد زائل اولمز نتكيم شيخ حضرتلرى شارح اعلى عند المنازل فتوحاتده بيورديلر (والانس بالله علامته عند صاحبه فان هو موضع غلط فيه كثير من اهل الطريق فيجدون انسا في حال ما يكون فيتخيل ان ذلك انس بالله فاذا فقد ذلك الحال فقد الانس بالله فعند ذا او عند الجماعة كان انسه بذلك الحال لا بالله لان الانس بالله اذا وقع لم يزل موجودا عنده في كل حال ولذلك يغنى القوم من انس الله في الخلوة وفقد ذلك الانس في الملا فانه كان بالخلوة لا بالله) معناسى بودر كه الهيله اولان انسك علامتى وار در صاحبى قتنده زيرا بو انس بر مقامدر كه اهل طريقدن چوق كمسه بونده غلط ايلشدر انس الهيله انس بالحالى تميز قيلهمامشدر ❊ پس بونلردن بعضيسى حاللردن بر حالده انس بوليلر كه اول حالك وزنه اولور پس تخيل ايلر كه اول انس بالله اوله پس اول حال مفقود اولسه اول انس بالله ظن ايلديكى دخى مفقود اولور پس بونلر قتنده ويا جماعت اهل الله قتنده اول كمسه نك انسى اول حالده ايمش الهيله اولمز زيرا الهيله انس بر كمسه يه واقع اولسه هر نه حالده ايسه انك قتنده موجود اولور دائما اكچون بو قوم ديرلر كه بر كمسه الهيله خلوتده انس ايلسه واول انس كثرتده آندن مفقود اولسه آنك انسى خلوتله ايمش الهيله اولمز زيرا الله هر يرده حاضر و هر حالده مرشيده ناظردر ❊ پس الهيله انيس اولانك انسى هيچ بر حالده مفقود اولمز جلال و جمال هر نه يوزدن اولورسه انكله انسدن آيرلمز

﴿ درجه ثامنه ذكر قلبى ندر و ذكر حقيقى ندر آنى بيان ايلر ﴾

ذكر عند المحققين اوچ قسمه منقسمدر ذكر لسانى و ذكر قلبى و ذكر حقيقيدر لسانله اولان ذكر قسم ثانيده اوچنجى بابده بر مقدار ذكر ايلدك ايمدى ذكر قلبى و ذكر حقيقى ندر آنى ذكر ايلرز كه اصل ذكردن مراد اولان بونلردر زيرا بلا ذكر قلب و بلا ذكر حقيقى مجرد الفاظ واسما ذكر ايله سالكه ثوابدن غيرى نسنه حاصل اولمز و مشاهده يه يول اولمز نتكيم حضرت مثنويده بيورديلر (مثنوى) از صفت وز نام چه زايد خيال ❊ آن خيالش هست دلال وصال ❊ هيچ نامى بى حقيقت ديده ❊ يا ز كاف و لام كل كل چيده ❊ اسم خواندى رو مسمى را

بجو * به بالادان ز اندر آب جو * کرز حرف ونام خواهی بکذری * پاك کن خویش را ز خود هین یکسری * خویش را صاف کن از اوصاف خود * تا ببینی ذات پاك صاف خود (شرح) بو ابیات شریفه ذکر قلبی‌یه اشارتدر ذکر قلبی وجدان المذکور وحضور ایله تعبیر اولنمشدر مذکوری بولمق وآنی قلبده حاضر قیلمق ایله الاغیری اونوتمق وماسوایی ترك ایتمکله اولور اکر کل ماسوایی اونوتمزك انی کاینله بولمزسن شیخ الاسلام حضرتلری بو آیت کریمه‌یی علی لسان اهل الخصوص تفسیر ایدوب بیوررلر که (قال الله تبارك وتعالی واذکر ربك اذا نسیت) ای اذا نسیت غیره ونسیت نفسك فی ذکره ثم نسیت ذکرك فی ذکره ثم نسیت فی ذکره کل ذکر) یعنی ربکی ذکر ایله ربکدن غیری اونوتدیغك وقتده [illegible] نسیان غیر ایله موصوف اولدیسك وربکی ذکر ایتمکله صفا بولدیسك بو ذکرك حقیقتنده نفسك بیله مذکور اولدیسه ربکی ذکر ایتدم وغیری اونوتدم دیمکلکده نفسکی دخی آنی ذکر ایلدکده اونتدیغك وقتده انی ذکر ایله دیمك اولور زیرا مذکورك حقیقة مذکور ایلسی اول وقتده اولور که غیری نفی ایده سن پس اصل غیرلیت نفسدر نفسدر که اول انی نفی ایده سن پس ذکرکله اوبه [illegible] اونودرسن انك ذکرنده کندو حیثیتك ذکرکی * اولدر که مذکوره ذکرینك ذکرنده [illegible] [illegible] مذکور وذکر عین واحد اولوب [illegible] ذکر حقیقی حقیقتده بواولور (قال القاشانی فی شرح منازل السائرین الذکر الحقیقی اتحاد الذاکر والمذکور والذکر وقال شیخ الاسلام الذکر الحقیقی هو شهود ذکر الحق ایاك والتخلص من شهود ذکرك) یعنی ذکر حقیقی حق تعالی‌نك سنی ازلده ذکر ایلدیکنی مشاهده ایلدکده سنك ذکرکی شهودندن خلاص اولمقدر بو معنایه مناسب ابن عطاء الله بر حدیث روایت ایدوب دیر که (اوحی الله الی داود یا داود قل للصدیقین بی فلیفرحوا وبذکری فلیتنعموا) معنای شریف صدیق اولانه قوللرمه دی یا داود همان بنمله فرحلنسونلر وهمان بنم آدلری ذکر ایلدیکمله [illegible] وذوق [illegible] [illegible] [illegible] وارد ساعتده مضاف اولان ورنا عنده مضاف اولدیغی تقدیرجه شارح نفزی شرح ایدوب دیر که ای ثابته بذکری ایاهم فی الازل حیث لا وجود لهم ولا لذکر المنسوب الیهم محل الاثبات والطلل) یعنی بنم انلری ازلده ذکر ایلدیکمله تنعم ایلسونلر که [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] الذکر [illegible] اولور [illegible]

منسوب اولان ذكر آنات وعللادن خالى دكلدر اما حقك عبادنى آكده بنده علت وغرض يوقدر والله اعلم

﴿ (درجهٔ تاسعه فقرى بيان ايلر) ﴾

حضرت پيرمز سلطانمز بيورديلر كه

﴿ (شعر) ﴾

الفقر جوهر وسوى الفقر عرض ✽ والفقر شفاء وسوى الفقر مرض
العالم كله خداع وغرور ✽ والفقر من العالم سر وغرض

(شرح) اى اخى فقر اولدر كه كندودن ملك كورميه (كما قال شيخ الاسلام الفقر البراءة من رؤية الملك) يعنى بو فحواى (العبد وما يملكه كان لمولاه) فقير اولدر كه نفسندن وملك كورمدن وكندويه منسوب اولان شيدن برى اولمقدر وجمله بى غنى مطلقك بلكدر وبلكى دخى اندن بلمكدر بو مرتبه يه فنا فى الله دينور وبونده سالك بى خود اولور آندن تصرفى حق قيلور نتكيم شيخ عطار حضرتلرى بيورديلر (مثنوى) هفتمين وادئ فقرست وفنا ✽ بعد ازين روى روش نبودترا ✽ در كشش افتى روش كم كردد ✽ كر بود يك قطره قلزم كردد (شرح) الفقر سواد الوجه فى الدارين) ديدكلرى دخى بو مرتبه دن عبارتدر زيرا سواد الوجه بالكليه فنادن كنايتدر كه دنيوى واخروى كندده بر وجود كورميه وكندوده اولان وجودى واعمالى واحوالى ومقاماتى واسرار وكمالاتى محضا الهدن فضل وموهبت بيله حتى رؤيت اعمالدن وشهود احوالدن بالكليه كه كندودن عمل كورمك واعمال واحواله استحقاق بلمك وجودى مستلزم اولور وجود ايسه بر ذنبدر كه اكا بر ذنب آخر قياس اولنمز ✽ پس معلوم اولديكه فقر بر جوهر در وماعداى فقر وفنا عرضدر وفقر جميع معنوى دردلره شفادر وفقردن غيرى وجود شائبه سى مرضدر جميع عالم وجودله متصف اولديغى حيثيتدن اهل فقره خداع وغرور در وحقدن دور بر پرده در وفقر وفنادر كه بو عالمدن سر وغرضدر زيرا عالم وآدم ممكن الوجوددر ممكن الوجود ايسه هر حالده واجب الوجوده مفتقر در (كما قال الشيخ فى الفتوحات الا ترى ان الممكن فى حال عدمه يفتقر الى المرجح فاذا وجد افتقر ايضا الى استمرار الوجود له وحفظه عليه فلا يزال فقيرا فى حال وجوده وفى حال عدمه فاذا علمت ان الفقر بهذه المثابة فلزم استحضاره فى كل نفس وعلى كل حال فان الفقر اليه تعالى هو عين الغنى لانه الغنى وانت به فقير فانت الغنى به عن العالمين فاعلم ذلك

(درجهٔ)

﴿ درجهٔ عاشره غنابی بیان ایلر ﴾

ابو داود ترمذی بو حدیث شریفی ومسلم وبخاری دخی ابو هریره حضرتلرندن
روایت ایدرلر (قال صلی الله علیه وسلم لیس الغنی عن کثرة العرض انما الغنی غنی
النفس) عرض قماشدن نقوددن وغیریدن صنوف اموال دیرلر یعنی غنا کثرت
اموال ایله اولمز بلکه غنا دیکلدر الا غنای نفسدر که قناعتدر انکیچون (فقیر
کل ذی حرص غنی کل من یقنع) دیدیلر ولهذا (قال صلی الله علیه وسلم القناعة
کنز لا یفنی) قال الطیبی فی شرح هذا الحدیث المراد بغنی النفس حصول
الکمالات العلمیة والعملیة لها لان النفس لا تکون محظوظة الا بها) مرادی
بودر که نفس کمال علم وعملدن ذوق روحانی بولور وغنی القلب اولور
واحوال واسبابدن استغنا قیلور پس انکله غنی اولور انکله اولمق اشیا
واسبابدن استغنا قیلمقدر زیرا اسبابله غنی اولان اسبابه مفتقر اولور اسباب
ایسه مسببه مفتقر در پس مفتقره مفتقر اولمق افتقارده
غایتدر انکیچون اهل دنیا حد ذاتنده فقیرلر در پس
فی الحقیقه غنا اسباب واشیا حجابندن رها بولوق وحقله غنی اولمقدر انکیچون
مشایخ بیوردیلر وفقری تعریف قیلوب دیدیلر که (الفقیر هو الذی
لا یحتاج الی کل شیء) یعنی فقیر اولدر که هیچ بر شیئه محتاج اولمز بلکه همان حقه
محتاج اولور پس هیچ بر شیئه محتاج اولمین غنی اولور ما بورادهدر سؤال لازم
کلور که اکثر مشایخ دیدیلر که (الفقیر هو الذی یحتاج الی کل شیء) تکیم فتوحاتده
دخی شیخ بزم قتمزده فقیر اولمز مکر هر شیئه محتاج اولان دیر پس اولکی کلام ایله
بو کلامک ما بیننده تناقض اولور توفیق نیجه ممکن اولور دیرسک جواب بودر که
اولکی قولی دین مشایخ قتنده فقیر اولدر که اسباب واشیادن تجرد اوله یعنی
داتنی ما سوادن تنزیه قیله وتخلق الله مرتبه سنه یته بو مرتبه صاحبی هیچ بر شیئه
محتاج اولمز بلکه غنای حقله غنی اولور وایکنجی قولی دین مشایخ قتنده فقیر
اولدر که چون بو اشیایه نظر ایلدکده مظاهر حق کوره وتجلی وجود مطلق
مشاهده قیله پس البته فقیر اولور کل شیئه فقیر اولور بو جهتدن پس ایکی مرتبهده
تعبیر غنادر واعتباریله فقردر آخر اعتبار ایله انکیچون حضرت
علی کرم الله وجهه بیوردیلر که (الفقر والغنی مطیتان لا ابالی ایهما امتطی)
یعنی فقر ایله غنی ایکی مرکبدر باک یوقدر هر قنغیسنک مرتبهسنه بنرسم فی الحقیقه
فقر وغنا ایکی امر اعتباریدر عارفک قتنده ایکی حالت بیلر علی السویه در
والله اعلم بالصواب

﴿ باب سادس اودیهٔ سلوکده اولان درجاتی بیان ایلر ﴾

﴿ بو باب دخی اون درجه‌یی شاملدر ﴾

﴿ درجهٔ اولی احسان بیاننده در ﴾

بو بابده اولان مراتبه اودیهٔ سلوك تسمیه اولنمسی انکچوندر که هر بر درجه سالکه کویا بر وادی اولقدر که اورده تجلیات الهیه لمعان وانوار ربانیه نمایان اولمشدر واو وادیلرده مخاوف ومهالك قتی چوقدر مزالق اقدامه نهایت ومدا حضه اوهامه غایت یوقدر اکر انوار الهیه نمایان اولمزسه ونار تجلی لمعان قلمزسه اغوال وشیاطین سالکی بو وادیلرده کمراه قیلور واول وادیلرك اولی احساندر احسان اعتقاد ایلك وکوزل ایلکدر اما شریعت وطریقتده حقیقته علی طریق المشاهده عبادت ایلمکدر نتکیم مسلم وبخاری بو حدیث طویلی اتفاق ایدوب عبدالله ابن عمر بن خطابدن روایت ایدرلر که بر کون حضرت جبریل بشر صورتنده نازل ایدوب حضرت پیغمبر علیه السلامدن ایمان واسلامی سؤال ایلدی پس حضرت رسول صلی الله علیه وسلم جواب ویردکده دیدیکه (ما الاحسان یا رسول الله قال علیه السلام ان تعبد الله کانك تراه فان لم تکن تراه فانه یراك) بو حدیث شریفده مشاهده ومراقبه واخلاص معامله یه اشارت واردر زیرا برکسه علی طریق المشاهده بین یدی عبادته اقامت ایلسه لا محالة عملده اخلاص مقرر اولور وتعظیم وخشوع وخضوع عبادتده قالور پس برکسه که عبادتده بو کونه احسان ایلسه ﴿ هل جزاء الاحسان الا الاحسان ﴾ مقتضاسی اوزره آنك جزاسی رضوان خدا ووصول لقادر بو ذکر اولنان احسان عبادت وطاعتده اولان احساندر اما سالکه هر شیده احسان ایلمك لازمدر نتکیم صحیح مسلمده بو حدیث شریف وارد اولدی شداد بن اوس حضرتلرندن روایت ایدرلر که قال علیه السلام ان الله کتب الاحسان علی کل شیء فاذا قتلتم فاحسنوا القتلة فاذا ذبحتم فاحسنوا الذبح) یعنی حق تعالی هر شیئه احسان ایلمك امر ایلدی پس سز برکسه قتل ایلسه کز اسهل اولان قتل ایله آنك قتلنده احسان ایلك وسز بر حیوانی ذبح ایلسه کز آنك ذبحنی آسان وجه اوزره ایلك پس معلوم اولدیکه هر شیده احسان ایلمك مستحبدر اکر نیاتده واکر اوقاتده واکر حالاتده مثلا نیتده اولان احسان نیتی خالص قلمق واوقاتده اولان احسان هر وقتده مشاهده اوزره اولمق وحالاتده اولان احسان حق شرعیسن رعایت ایتمك وآنی اللهدن محض موهبت بلمکدر والله اعلم

﴿ درجات علمی بیان ایدر ﴾

سفین بن عیینه اسناد صحیحله ابوهریره دن بو حدیث شریفی روایت بیوررلر (قال صلى الله عليه وسلم ان من العلم كهيئة المكنون لا يعلمه الا العلماء بالله فاذا نطقوا به لا ينكره الا اهل الغرة) یعنی شریفی جنس علمدن مکنون ومخزون اولان سیرلرك هیئت وصورتی کبی علم واردرکه آنی بلمز الا العلماء بالله یعنی اول علمی سوا ایدرلر انکار بلمز اول علماء اهل غفلت واصحاب صورت زیرا بو علم طور عقلدن وراءسند درس (المرء عدو لما جهل) فحواسنجه بو علمه ارباب عقول انکاردن خالی اولماز ای اخی بیلکل که علمك انواعی چوقدر ولکن درت قسمه منقسمدر بر قسمی شرعیدر و بر قسمی دخی عقلیدر و بر قسمی دخی وجدانی و بر قسمی دخی لدنیدر شرعی اولان علم فقه وفرائض وتفسیر وحدیث واصول علملری کبی وعقلی اولان کلام وهیئت وهندسه وحساب ونجوم وفلسفه علملری کبی عقلیده ایکی قسم اوزرینه دریا ضروریدر ویا استدلالیدر ضروری اولان استدلال وتفکرله اولمیاندر مثلا انسانك جوع وشبعنه اولان علمی کبی واستدلالی اولان بعد النظر فی الدلائل والاستدلال بالبراهین حاصل اولان علمدر وجدانی اولان علمدر بلم احوال دیرلر حقیقت بو علمده مدار خلاصه سی یوقدر مجرد تصور واستدلالله بو علمك ادراکی ممکن اولمز نتکیم حلاوت عسل ومرارت صبر ولذت جماع وکیفیت سکرك عقلله ادراکی واستدلالی ممکن اولمدیغی کبی کذلك عشق و شوق ووجد وذوق وبونلره مماثل حالاتك اذاتنی (من لم يذق لم يدر) فحواسنجه طاتمین بلمز وذایق اولمین فهم قلمز و دردنجی قسمه لدنی دیرلر وعلم اسرار دخی دیرلر انکیچون بو علمه لدنی دیرلر که الله قتنده اولیاسنه الهامله موهبت اولور (کما قال الله تعالى فی حق الخضر (وعلمناه من لدنا علما) پس بو علمك معلمی حقدر و علمی اولیاء الهدن اخذایدر نتکیم شیخ حضرتلری فتوحاتك آلتی دردنجی بابنده بیوررلر (قال ابو يزيد البسطامی فی هذا المقام يخاطب علماء الرسوم اخذتم علمكم ميتا عن ميت واخذنا علمنا من الحی الذی لا يموت يقول امثالنا حدثنی قلبی عن ربی وانتم تقولون حدثنی فلان عن فلان فاذا قيل لكم اين فلان تقولون مات يعنی حدثوا عن ربكم واتركوا فلانا وفلانا والواهب لم يمت وهو اقرب اليكم من حبل الوريد والفيض الالهی والبشرات ما سد بابها) بایزید حضرتلری علماء رسومه خطاب ایلدکلری حالده بو مقامده دردیکه ای علماء رسوم سز علملرکزی میتدن اخذ ایلدیکز بز دخی لا یموتدن اخذ ایلدك بزم امثالمز علمی ربمزدن تحدیث ایلدی

دیروسز دیرسز فلان فلاندن زه خبر ویردی پس شیخ سزه دینلسه قنده درر اول فلان دیرسز که اولدی یعنی بو کلامك معناسی ربکزدن خبر ویرك و فلان فلانی ترك ایلك زیرا واهب العلوم اولدی و فیض الهی و مبشرات ربانی قپوسی مسدود اولدی اول سزه بیون ظهرندن اقربدر پس نیچون عقدن علم لدنی اخذ ایتمیه سز دیمك اولور و بو علم لدنك بر مرتبه سی دخی واردر که عقول انبیا ارباب اولیانك آنی ادراك ایلمه مز قنده قالدیکه عقول رکیکه اصحاب قشور کما قال ابن الفارض

(شعر)

فثم وراء العقل علم یدق عن ❊ مدارك غایات العقول السلیمة

(نثر) یعنی مرتبهٔ حقیقتده طور عقلك وراسنده بر علم عظیم الشان واردر که دقیق اولور عقول سلیمك ادراكاتك غایتندن ❊ قنده قالدیکه عقول ضعیفه انی ادراك ایلیه پس بو علم اسراری اغیار ادراك ایده مز انکچون بو علمك اربابنه انکار ایدرلر بلکه اظهار ایلسه لر قتل ایدرلر نتکیم حضرت مثنویده بو محله مناسب بیوررلر

(مثنوی)

دیده این شاهان زعامه خوف جان ❊ کین کروه کورند و شاهان بی نشان

انبیا را کفته قوم راه کم ❊ از سفه انا تطیرنا بکم

زر خالص را و زرکر را خطر ❊ باشد از قلاب خاین بیشتر

(نثر) اکر بو علمه انکار اولنمیدی و صاحبی بعد الاظهار رجم و قتل قیلنمیدی ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری بو قولی دیمزلردی نتکیم بیوررلر (حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته واما الآخر فلو بثثته لقطع منی هذا البلعوم) یعنی بیوررلر که بن رسول حضرتلرندن ایکی علم قابنی حفظ ایلدم اما بر قابنی خلقه اظهار ایلدم اما اول بر آخرنی اکر اظهار ایلسم بنم بو طعام یدیکم بوغازم قطع اولنردی دیر ❊ واعلم ناس حضرت ابن عباسدن مرویدر که بر کون (الله الذی خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن یتنزل الامر بینهن) آیتنی تلاوت ایلدیلر و بیوردیلر که (لو ذکرت تفسیر هذه الآیة لرجمتمونی وفی روایة اخری لقلتم انی کافر) و حضرت شیخ فتوحاتده و امام غزالی منهاج العابدینده بو ابیات شریفه یی زین العابدین بن حسین بن علی رضی الله عنه روایت ایلدوب بیوررلر اول حضرت بیوره نلر که (شعر)

یارب جوهر علم لو ابوح به ❊ لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا

ولاستحل رجال مسلمون دمی ❊ یرون اقبح ما یأتونه حسنا

(نثر) پس بو سادات ابرار بو علم اسراری اغیاردن ستر ایلدیلر (وکلموا الناس

على قدر عقولهم) یعنی هر کسه عقلی یتدوکی یردن سویلدیلر و بونی نا اهلدن کتم ایلدیلر نتکیم حضرت رسول علیه السلام اعرابیدن برینه علم غرائبی اوکرتمدی (روی عن ابن عباس رضی الله عنه قال جاء اعرابی الی النبی علیه السلام وقال یا رسول الله علمنی غرائب العلم فقال علیه السلام وما فعلت فی رأس العلم فقال الاعرابی وما رأس العلم قال علیه السلام معرفة الله وفی روایة اخری ناجابه اعرابی فقال علیه السلام اذهب ثم تعال حتی اعلمك من غرائب العلم) معنای شریفی اعرابیدن بری حضرت رسول علیه السلامه کلدی ودیدیکه یا رسول الله بکا غرائب علمی اوکرت غرائب علمدن مراد علم اسرار اوله پس حضرت علیه السلام بیوردیلر که رأس علمده نه ایشلدك حتی غرائب علمی اوکرنمك استرسن اعرابی دیدیکه رأس علم ندر حضرت بیوردیلر که اللهی بلمکدر روایت اخراده اعرابی حضرت رسوله جواب ویردی شویله بیلورم شویله بیلورم دیدی پس حضرت علیه السلام بیوردیکه وار شمدی کیت صکره کل حتی سکا غرائب علمدن بعضیسنی تعلیم ایدیم دیدی ❊ بو حدیثدن معلوم اولان دخی بودر که بو علمك کتمی نا اهلدن لازمدر پس بو علمك طالبی بو علمك صاحبی بولدقده موسی حضرتاری حضرت خضرك خدمتنده حکمنده اولدیغی کبی اکا ارادت کتوره وهر وجهله انکاردن حذر ایده تا (هذا فراق بینی وبینك) کلامنك مضموننه مظهر اولمیه تا کیم بو علمی اندن اول عالم کتم قبلیه اکر برسالك بو علمك اهلی بوله دوسه واجب اولان اولدر که بلدیکی علمدراستله عمل قیله تا کیم حق تعالی اکا بو علم وراثتی توریث ایده ❊ (کما قال علیه السلام من عمل بما علم ورثه الله علم مالم یعلم) ❊ پس عالم بامر الله که علمیله عامل اوله عالم بالله مرتبه سنی بولور تفسیر کبیرده امام فخر رازی دیرکه ❊ (قال بعض المحققین العلماء ثلثة عالم بالله غیر عالم بامر الله وعالم بامر الله غیر عالم بالله وعالم بالله وبامر الله) ❊ عالم بالله اول کمسنه یه دیرلر که معرفت الهیه انك قلبنه مستولی اوله ومشاهدهٔ انوار حقده آنی مستغرق قیله وعالم بامر الله اول کمسنه یه دیرلر که حلال وحرامی ودقایق احکامی بیله لکن اسرار جلال اللهی ومعارف جمال اللهی بیلمیه اما عالم بالله وبامر الله اول کاملدر که طرفینی بیله شاملدر هم حقدن آیره دکل وهم خلقله معاملهده در پس دخی امام فخر رازی بیوررلر که حضرت رسولك بو حدیثندن مراد بو اوچ طائفه در که بیوردیلر ❊ (سائل العلماء وخالط الحکماء وجالس الکبراء) یعنی علماء بامر اللهدن عندالحاجة الی الاستفتاء سؤال ایلك وعالم بالله اولان حکماء ایله مخالطه ایلك که

بونلرك مخالطه سنده فوائد كثيره واردر حكمادن مراد اول عالم باللهدر كه علم علمى وعملى اتقان ايلمش اوله وكبراء دينله مجالست ايلك كه بونلرله مجالستده منافع عظيمه واردر كبرادن مراد عالم بالله و عالم بامر اللهدر كه بونلرله مجالسته امر اولنديكه بونلرك مجلسنده سالكه عظيم فوائد ومنافع واردر كما قال شيخ عطار (نظم) يكدمى صحبت بمردان خدا ☼ بهتراز صد ساله بودن درتقا ☼ والله يعطى المنى ☼ وهو يهدى الى الهدى

(درجهٔ ثانيه حكمت بيانندهدر)

قال صلى الله عليه وسلم من اخلص الله اربعين صباحا ظهرت ينابيع الحكمة من قلبه على لسانه ☼ معناى شريفى بركمسه قرق صباح اللهدا خلاص ايله عمل ايلسه حكمت چشمه لرى انك قلبندن ظاهر اولور لسانى اوزره پس حكمتده مشايخ وعلمانك سوزى چوقدر بعضيلر ديمشلركه (الحكمة هى الاصابة فى القول والعمل وبعضيلر دخى) الحكمة تحقيق العلم واتقان العمل) ديمش وبعض مشايخ) الحكمة اسم لاحكام وضع الشئ فى موضعه) بيورمش بو تعريف جملهيى جامعدر زيرا برشيئى موضعنه وضع ايتمكى احكام ايلمك حقايق اشيايه علمك اتقانى مشعراولور واحوال وخواصنه واوصاف ظاهره و باطنه سنه ومصالح ومفاسدينه مطالع اولمغى تعبير قيلور پس بركمسه حقايق اشيايه عالم اولسه ومقتضاسيله عمل قيلسه وهرشيئى موضعنه وضع ايلسه اكا حكمت جامعه صاحبى دينور و بوذكر اولنان حكمه زياده خير كثيردر كه جناب حق استديكى قوله اعطا ايلر (كما قال الله تعالى يؤتى الحكمة من يشاء ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا ومايذكر الا اولوا الالباب) يعنى جناب حق جل شانه ديلديكى قوله اعطا ايلر حكمتى وشول كمسه يه كه حكمت اعطا اولندى تحقيق اول كمسه يه عظيم خير كثير اعطا اولندى بومعنايى ذكر ايلمز الا شوائب وهمدن خالص اولان عقول صاحبلرى پس حكيم اول كمسه يه ديرلر كه هرشيئه حقنى اعطا ايليه وانك حدندن تجاوز ايليه وبرشيئك وقتى كلمزدن اول تعجيل قيليه بوذكر اولنانلرك مخالفى مخل حكمتدر وبلمك كه حكمت عندالحكيم الالهى ايكى قسمدر برقسمى منطوق عنهادر برقسمى مسكوت عنهادر منطوق عنها اولان حكمت علوم شرعيه ومعارف عقليه كبيدر ومسكوت عنها اولان حكمت علوم لدنى واسرار حقيق ودخى جناب حقك بعض قوللرينه عذاب قيلمسى وبعض نورسيده اولان اوغلنجقلرك اولمسى وجه ندهبابالرله مخاله قالمسى وبونلرامثالى دخى نجه كار واردركه انك حكمتندن

(مسكوت)

بكورت اولمشلردر جناب پروردگار ایسه بو کاره یه اسراری کشف واظهار ایلمشلردر ولکن اخبار ایتمیوب ساکت اولمشلردر نتکیم حضرت پیرورلر (مثنوی) هر کرا اسرار کار آموختند ٭ مهر کردند ودهانش دوختند ٭ سر کار آنرا سزد آموختن ٭ تاتو ندلب ز کفتن دوختن (الخ) اما اول کمسنه که بو اسراره واقف اولمدی وحقیقت حاله ایرمدی اکا لازم اولان بلکه بو یله اعتقاد ایتمک کرکدر که حکیم مطلقدن بش فعل صادر اولمز وارحم الراحمین زره برقدرنه ظلم قیلمز فرضا جمیع عمرنده صالح اولانی مخلد فی النار ایلسه وجمیع عمرنده طالح اولانی ساکن دار القرار قیلسه ظلم دکلدر زیرا بو وفق حکمت وبی غرض وبی علتدر پس صالح اولی اولان اولدر وطالح دخی اخری اولان اولدر انکچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که ﴿ما قضا الله لعبده من قضاء الا کان خیرا له﴾ زیرا حکیم وجواد مطلقدن بر شیء شر ایلمز وحکم قضاسی دخی شر اولمزه ذاتا عینیه کلاندن صادر اولورسه خیر محضدر والله اعلم

﴿درجهٔ رابعه بصیرتی بیان ایدر﴾

قال الله تبارك وتعالی قل هذه سبیلی ادعوا الی الله علی بصیرة انا ومن اتبعنی اعنی دیکه ای محمد شو طریق توحید که صراط مستقیم اندن عبارتدر بنم یولمدر بن دعوت ایدرم خلائقی جمیع اسما وصفاتی جامع اولان حضرت مسمی الالهه وبکا تابع اولانلر وارثلرم دخی بو یوله دعوت ایدرلر علی بصیرة عیان غیر عیان ٭ اهل تحقیق بو آیتك معناسنده دیرلرکه خواص عالمدن هر برشخص اسماء الهیهدن براسمك مظهر ومحکومی اولمشدر ٭ پس دعوت حضرت نبی علیه السلام واول حضرته تابع اولان هر ولی بو خلائقی مقید اولدقلری اسماء جزئیهدن وارباب متفرقهدن بر مقتضای اسم هادی جامع جمیع اسما اولان مسمی الالهه علی بصیرة دعوت ایدرلر والاهوت احدیت جمیع اشیاده موجوددر ٭ پس بصیرت کلهلم بصیرت سهل قوت قدسیهیه دیرلر که انا ایله هدایت حقهیه دونور قدسیه نور اولهرق بو قوت ... قلب ... نه سندهدر نهایت ادراك ... اولور بو قوت ... کرا ... حیرتدن خلاص قیلور (کما قال شیخ الاسلام البصیرة ما تخلصك عن الحیرة یعنی بصیرت اول نوردر که سنی حیرتدن خلاص قیلهوقا ... دیدیکه (البصیرة هی العقل المنور بنور القدس والمکحل بضیاء الانس لا یحتاج بالعیان الی الدلیل والبرهان بل یبصر الحق ... وما ... زاه ...) الخ بصیرت شول

نور قدسیله منور وضیاء انس ایله مکحل اولان عقلدر که اشیانك حقیقتنی عیانا کوردیکی سببیله دلیل وبرهانه محتاج اولمز بلکه حقی ظاهر ومکشوف کورر وباطلی زاهق ومدحور کورر * پس سنی حیرتدن خلاص قیلر وشبه وشکوك وغفلتدن بری ایلر * وبصیرت صاحبی اولان کمسنه بر کار ایشلسه اول کارك عاقبتندن قورقزو اول کارك آخرنده اکا ضرر وغائله کلمز مشایخك چشم باطن بین دیدکاری وکوکل کوزی وجان کوزی دیو اداقیلدقلری بو نوردر * پس دیدهٔ جان ودل یا وهبیدر یا کسبیدر پس بونك تحصیلی علم ومعرفت کسب ایتمکله وطریق تصفیهٔ درونه کمکله اولور وبعد حصول هذا النور اول کمسه یه صاحب بصیرت وصاحب فراست دخی دینور

﴿ درجهٔ خامسه فراستی بیان ایلر ﴾

قال صلى الله عليه وسلم اتقوا فراسة المؤمن فانه ينظر بنور الله ﴾ یعنی سز مؤمن کاملك فراستندن قورقك زیرا اول الله نوریله نظر ایلر بعض مشایخ بیورورلر که (فانهم جواسيس القلوب يدخلون فى قلوبكم ويخرجون من اسراركم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق) یعنی مؤمن کامل اولانلر وفراست حقیقی مرتبه سن بولانلر جواسيس القلوبدر سزك قلوبکزه نور فراستله داخل اولورلر واسرار قلبیه کزدن اخراج ایدرلر پس حین بونلرله مجالست قیاسه کز صدقله مجالست قیلك وصافی قلب اولك تا حضورلرنده سوء ادب قیلیه سز وبرکت مجالسترندن محروم قالمیه سز شیخ حضرتلری فتوحاتده بو محله مناسب بیورورلر (الفراسة الالهية تعطى معرفة السعيد من الشقى ومعرفة الحركة من الانسان المرضية عند الله من غير المرضية فاذا حضر بين يدى صاحب هذا النور بعد انقضاء زمان تلك الحركة يعرفها صاحب الفراسة و يقول فيها بحسب ما كانت الحركة من طاعة او معصية كما وقع لعثمان رضى الله عنه حين دخل عليه رجل فعندما وقعت عليه عينه قال يا سبحان الله ما بال رجال لا يغضون ابصارهم عن محارم الله وكان ذلك الرجل قد ارسل نظره الى ما لا يحل له فقال له الرجل او حى بعد رسول الله فقال لا ولكنها فراسة المؤمن قول رسول الله صلى الله عليه وسلم اتقوا فراسة المؤمن انه ينظر بنور الله فعندما دخلت على رأيت ذلك فى عينيك) یعنی فراست الهیه سعیدی شقیدن فرق ایدوب بیلکی اعطا ایلر ودخی انساندن صادر اولان حرکتی اویله حرکت که عند الله مرضیه اوله مرضیه اولمیان حرکتدن ما بیننی فرق ایدوب بیلکی اعطا ایلر حتی بر انسان بو نورك صاحبنك امکننه [illegible]

ایلیه کتك زمانی منقضی اولدقدنصکره اول واقعه اولان حرکتی یا اوروا اول حرکت الله دیمیدرو یا نعصیتدمیدر نیجه واقع اولدیسه انك حقنده سوز سویلر نتکیم حضرت عثمانه بو معنا واقع اولدی شول حینده که انك قتنه بر رجل داخل اولدی پس حضرت عثمانك عینی اول کمسه نك اوزرینه واقع اولدیغی کبی دیدیکه سبحان الله نه نادردر اراده که کوزلرنی محرماتدن یومزلر اول ارقی الحقیقه بر حلال اولمایان نسنه یه نظر ایلمیدی پس اول کمسه دیدیکه یا عثمان رسول اللهدنصکره وحی مرمیدر پس حضرت عثمان رضی الله عنه بیوردیکه یوقدر ولکن فراست واردر اشتمدکی حضرت رسولك بو قولنی که بیوردیلر (اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله) سن بنم قتمه داخل اولدقده اول حرامك آثار وعلاماتنی کوزلرکده کوردم دیدی بو مرتبه فراست استدلاله وتجربه ایله اولمز بلکه بو فراست بر نور الهیدر که حکم غیبی ادراك ایدرلر (کما قال شیخ الاسلام الفراسة استیناس حکم غیب من غیر استدلال بشاهد ولا اختبار بتجربة) یعنی فراست حکم غیبی ابصار ایلمکدر شاهد ایله غائبه استدلال ایلمکسزین مثلا رمل ونجومله غیبده اولان احواله استدلال ایلدکلری کبی اولمیه وتجربه ایله دخی امتحان قلمیه غیرزیرا بو کونه ایلك کهانت نوعیدر اعتبار اولنمز بلکه اولیاده اولان فراست عین کرامتدرکه قلبلرینه حق تعالی برشیئ تفرس ایدرلر والهام الهی ایله ادراك ایدرلر ۞ الهام لغتده بر معنایی قلبه القا ونقل التماسکه دیرلر واصطلاحده بطریق الفیض الالهی قلبه القا اولنان معانی یه اطلاق ایدرلر (کما قیل الالهام ما یلقی فی الروع بطریق الفیض الالهی) کاه اولور که وحی دخی الهام معناسنده استعمال اولنور بینهما تقارب معنی اولدیغندن اوتری زیرا وحی لغتده اشارت خفیه یه دیرلر الهام دخی افهامه والقاء المعنی فی القلبه اطلاق ایدرلر پس بینهماده مناسبت تامه بولندیغی ایچون وحی الهام معناسنده استعمال اولنور (کما قال الله تعالی واذ اوحیت الی الحواریین ان آمنوا بی وبرسولی وقال اوحینا الی ام موسی ان ارضعیه وقال تعالی واوحی ربك الی النحل) بو جمله سی الهام وافهام معناسنه در بو تقدیرجه وحی انبیایه مخصوص اولمز بلکه بو معنی اوزره اولیایه دخی شرعا اطلاق اولنور نتکیم الهام اولیایه مخصوص اولمدیغی کبی بلکه انبیا دخی من عند الله الهام وافهام اولنورلر (کما قال الله تعالی ففهمناها سلیمان) (قال شیخ الاسلام معنی التفهیم هو الالهام) بو آیت جلیله نك معناسی

مناسب دیرکه (اعلم ان الفیوضات من الحق تعالی علی قلوب کمل عباده علی نوعین منها ما یفیض علیهم بواسطة الملائكة بعبارات محفوظة عن التغییر مرادة لاوتها وهو القرآن المنزل علی نبینا علیه السلام ومنها ما یفیض علیهم بلا واسطة معانی صرفة وهذا النوع لیس مختصا بالانبیاء بل یعم الاولیاء وصالحی المؤمنین) یعنی با کمل ای سالك راه حق فیوضات الهیه کمل عبادك قلوبی اوزره ایکی نوعدر اول فیوضاتدن بعضیسی شول فیضدرکه الله بونلره ملائکه واسطه‌سیله اناره ایلر تبدیل وتغییردن محفوظه اولان الفاظله مثلا حضرت نبیمز اوزره جبریل امین واسطه‌سیله منزل اولان قرآن عظیم کبی واول فیضدن بعضیسی شول فیضدرکه جناب حق کمل عبادی اوزره بغیر واسطة الملائکه معانی صرفه‌یی افاضه ایلر احادیث قدسیه کبی بلدندر بو نوع انبیایه مخصوص دکلدر بلکه اولیایه وصالح اولان مؤمنلره دخی عام وشامل‌در وحضرت مولانانك حضرت مثنوی حقنده ﴿ این نه نجوم است ونه رملست ونه خواب ﴿ وحی حق والله اعلم بالصواب ﴿ بیوردقلری بغیر واسطه اولان فیضه اشارتدر بواسطة السفرا اولان فیضه وحی جلی وحی قلبی دخی دیرلر وواسطة السفرا اولمیان فیضه وحی دل ووحی غیره اوور وحی خفی دخی دیرلر ﴿ آنکه شناسان شرف عام اند وحی خفی را لقب الهام داد ﴿ اکرچه نبوت ختم اولندی ونزول جبریل وباب وحی جلی مسدود قلندی واما الهام وافهام که وحی دل دیدکلری یدر لا ینقطع قلوب اولیایه القا اولنور درا کرچه بو وحی دل جبریل واسطه‌سیله اولان وحیه دونندر امالله مالکی ولمه عقلانك فوقنده درنتکیم حضرت مثنویده بیوردیلر ﴿ نی پی سر نهوش بادشه دربیان ﴿ وحی دل کویند اورا صوفیان ﴿ وحی دل کیرش که منظر گاه اوست ﴿ چون خطا باشد که دل آگاه اوست ﴿ کر این وحی دلی کنجور نیست ﴿ کمتر از وحی دل زنبور نیست ﴿ چونکه اوحی الرب الی النحل آمدست ﴿ خانه وحیش پر از حلوا شدست ﴿ او بنور وحی حق عزوجل ﴿ کرد عالم را پر از شمع وعسل ﴿ این که کرمنا ست بالا میرود ﴿ وحیش از زنبور کی کمتر شود ﴿ پس بر کوکل که خواطر نفسانیه دن ... اولسه محل الهام الهی اولور بعده بر شیئك حل وحرمتندن وانواع منفعت ومضرتندن استعلام واستفتا ایلسه (استفت قلبك وان افتاك المفتون) حدیثنك مقتضاسنجه قلبندن استعلام واستفتا ایلیه اکر قلبنك اشارتنه ومقتضاسنه مخالفت ایلسه الهیه عاصی اولور (کما قال بعض المشایخ ان لی قلبا لو عصیته لعصیت الله) بو مرتبه‌یه یرکسه خواطر نفسانیه‌ی ازاله دن صکره

برلوزمس الهامدن ماعدا انسانده ذرت بر اره واردر اونی القاء ملکی
ایکنجیسی القاء شیطانیدر (وکما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان للشیطان
لمة بابن آدم وللملك لمة فاما لمة الشیطان فایعاد بالشر وتکذیب بالحق واما لمة
الملك فایعاد بالخیر وتصدیق بالحق فمن وجد ذلك فلیعلم انه من الله فلیحمد الله
ومن وجد الاخری فلیتعوذ بالله من الشیطان ثم قرأ الشیطان یعدکم الفقر
ویأمرکم بالفحشاء) معنای شریفی تحقیقا شیطانك ابن آدمه لمه سی واردر
وملکك لمه سی واردر لمه قربه واصابت وزوله دیرلر بوراده بواسطهٔ الشیطان
وبواسطهٔ الملك قلبه القاء اولنان خاطره اطلاق اولنور اما القاء شیطانی تهدید
شرور ایسه آنی وعده ایلر یعنی شری زینت ویوب ایلر وحق تکذیب وتذلیل
ایلر اما القاء ملکی خیرات وحسنات وعبادات وطاعاتی وعده قیلر وحق
تصدیق ایلر نتکیم حضرت بو معنا به مناسب بیوررلر * آن فرشته خیرها بر رغم دیو *
عرضه دارد میکند در دل غریو * پس فرشته دیو گشته عرضه دار * بهر تحریك
عروق اختیار * این دو ضد عرضه کنندت در سرار * در حجاب غیب آمد عرضه
دار * چونکه پردهٔ غیب برخیزد ز پیش * تو ببینی روی دلالان خویش * باش
تاحسهای تو مبدل شود * تا ببینی شان ومشکل حل شود * تا سخنهای کیان
رد کرده * ما کیان را سرور خود کرده * پس شول کسه که قلبنده القاء ملکیه بولور
بیلسونکه تحقیق اول الهامدر پس اللهه حمد ایلسون واول کسه که احزابی
بولور یعنی القاء شیطانیه بولور شیطاندن الهی مضمون آندن حضرت
پیغمبر اول آیتی اوقودیلر تقویة لها الذی یعنی شیطان سزه فقر وعده ایلر وبخل
وامساك امر ایلر وجود وسخادن نهی قیلر دیدیلر * پس اول خواطر ار بعه نك
اوچنجیسی القاء نفسانی وردر نفسانی خواطرها ره ندر القاء نفسانی نفسك
حظ ایلدیکی واقتضا واشتها ایلدیکی خاطره لردر اما خواطر ملبوسه اکا دیرلر که
نفس وشیطان لباس حقانیه تلبس ایدوب صورت حقدن کورینوب کسب
شرف وکار انفسده ترغیب وتحریص ایدرلر ولکن مراد لری مکرو تلبیس
اوله نتکیم حضرت مولانا ایکنجی جلدده معاویه حکایه سنده کمال یعنی بو معنایه
اشارت بیوردیلر اول جمله کلمات بودن بو بیت کفایت ایدر که بیوررلر * نفس
خس کر کویدت کسب شریف * حیله ومکری بود آنرا ردیف * وجلد ثالثده
ابتدایه قریب وزیر حکایه سنده دخی اصحاب کرامدن نقل بیوررلر * بهر این
یعنی بابه از روا * ملتمس بودند مکر نفس غول * کرچه آمیزد ز اغراض

نهان * در عبادتها در اخلاص بیان * فضل طاعت را نجستندی از و * عیب باطن را بجستندی که کو * مو بمو و ذره ذره مکر نفس * میشناسند چون کل از کرفس و بو خواطری بری برندن تمیز ایلك سالکه لازم اولدیغندندر زیرا صحت عبادت بونك اوزرینه مربوطدر نتکیم جنید بغدادی بو حدیث شریفك معناسنده بیوررلر ﴿ قال علیه السلام طلب العلم فریضة على كل مسلم ومسلمة ﴾ قال الجنید اى علم الخواطر فريضة لان الخواطر هى اصل الفعل وبذلك يعلم الفرق بين لمة الملك ولمة الشيطان فلا يصح الفعل الا بصحتها فصار علم ذلك فرضا حتى يصح الفعل من العبد) على الخصوص بو خواطر ملبوسه نك تمییزی الزم ازلزمدندر ولكن حرامه مائل اولان و نفسنه اویان بونلرك مابيننی نیجه تمییز قیلر (كما قال السهروردی فی العوارف اتفقوا المشايخ على ان من كان اكله من الحرام لا يفرق بين الوسوسة والالهام) پس اغراض نفسانیه دن برکوکل که پاك اولمیه بونلرك فرقنی ادراك ایده مز زیرا حبك الشیء یعمی ویصم در انسان سودیکنك سوزنی راست بیلور اکر کذب ایسه ده و غیرینك سوزنی غیر صحیح آکلر اکرچه محضا صحیح و نافع ایسه ده انکیچون امام غزالی بو محله مناسب بیوررلر که (ان النفس عدو محبوب والانسان عمى عن عيب محبوبه لا يكاد يبصر عيبه لان عين الرضاء عن كل عيب كليلة ولكن عين السخط تبدى المساويا

﴿ درجهٔ سابعه سکینهٔ قلبی بیان ایلر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالى هو الذى انزل السكينة فى قلوب المؤمنين ليزدادوا ايمانا مع ايمانهم ﴾ اول الله در که مؤمنلرك قلوبنه ثبات و طمأنینت انزال ایلدی محضا فضل و عنایتندن یقینلری و ایمانلری اولکی ایمانارینه منضم اولمغله زیاده اولمدن اوتری و یاخود الله تعالی بونلرك قلبنه سکون انزال ایلدی رسولنك کتوردیکی اوامره تابع اوامر و نواهی یه اولان ایمانلری وحدانیت حقه اولان ایمانلرینه مقرون و منضم اولمغله زیاده اولسون ایچون پس سکینه سالکلرك قلوبنده بر نوردر که مضطرب و خائف اولسه انکله ساکن اولور و حزین و ضجیر اولسه انکله تسلی بولور و بر قوتدر که باطندن ظاهره سرایت قیلور پس ظاهر بدنده اول سکینهٔ باطنك ضیاسیله وقار و رزانت حاصل اولور نتکیم اول سکینه باطن اصحاب رسولك ظاهرلرینه اول قدر سرایت ایلمش ایدی که حتی کورنلر دیرلردی ﴿ هم قوم على رؤسهم الطير ﴾ بو سکون و وقاری حضرت مولانا نظمه کتوروب تنبیها للسالکین وارشادا

(للطالبين)

اجمالين ادا بيوررلر همچنانكه كفت آن يار رسول * چون نبى برخواندى بر ما فصول * آن رسول مجتبا وقت نثار * خواستى از ما حضور وصد وقار * آنچنانكه برسرت مرغى بود * كز فواتش جان تو لرزان شود * پس نيارى هيچ جنبيدن زجا * تا نكيرد مرغ خوب تو هوا * دم نيارى زد ببندى سرفه را تا نيايد كه بپرد آن هما * اما بعد السكر والمحو صحوه كلن كاملارك سكينه سى قضايه رضا ويرمك وشطح فاحشدن برى اولمقدر ديشلر (كما قال شيخ الاسلام السكينة التى تختص باهل الصحو بعد السكر تثبت لهم الرضا بالقسم وتمنع من الشطح الفاحش ويقف صاحبها على حده الرتبة والسكينة لا تنزل قط الا على قلب نبى اوولى) يعنى اهل صحوه مختص اولان سكينه اولدر كه قضا وقدرده مقدم اولنه رضا اثبات ايلر وشطح فاحشدن منع قيلر وبو سكينه نك صاحبى مرتبه سى حدى اوزره طورر يعنى مرتبهٔ عبوديتدن تجاوز قيلمز امتثالا لقوله عليه السلام رحم الله امرأ عرف قدره ولم يتعد طوره) وبو سكينه نازل اولمز الا ابيانك قلبنه وياخود ولى كاملك قلبنه اما كلمه لم شطح ندر وشطح فاحش ندر انى بيان قيله لم تا كيم سكينه انى منع ايلديكى معلوم اوله بالكل اى اخى شطح لغتده بيرايه ديرلر واما اصطلاحده قومده (الشطح كلام يترجم عنه رائحة الرعونة وان كان حقا يعارض ظاهره ظاهر العلم والعقل والفاحش ظهر منا فاته للعلم والعقل وخرج عن حد الشرع واكثره يكون سكر الحال وغلبة سلطان الحقيقة) يعنى شطح شول كلامدر كه آندن رائحهٔ دعوى ورعونت توقوننه اكرچه اول كلام حق وصادق ايسه ده لكن اول كلامك ظاهرى ظاهر علم وعقله معارض اوله وشطح فاحش اولدر كه آنك علم وعقله مخالفت ومنافاتى كماليله ظاهر اوله وحد شرعدن خارج اوله مثلا (ليس فى جبتى سوى الله) قولى كبى (والفقير لا يحتاج الى الله) قولى كبى بو شطحك اكثرى حالك سكرندن وغلبهٔ وحدتدن حاصل اولور اكرچه حد ذاتنده صحيح وصادق ايسه ده دعوايى وافتخارى متضمن اولديغيچون مقبول عند اولمز تكلم شيخ حضرتلرى شرحمالك يرز نقصانى [illegible] بيوررلر ﴿ الشطح دعوى فى النفوس بطبعها لبقية فيها من آثار الهوى هذا اذا شطحت بقول صادق من غير امر عند ارباب [illegible] ﴾ يعنى شطح بطبعها [illegible] وسده اولان شول دعوادر كه اول نفوسده آثار هوادن بقيه اولديغيچون اوله بو شطح عند ارباب النهى قول صادقله اوله اظهارينه امر الهى اولمديغى حالده اما اظهارينه امر الهى اولورسه واول كلام على طريق الافتخار اولمز [illegible]

اكا شطح تعبير اولنمز كيم شيخ حضرتلرى اويله بيورديلر شطحيه دعوايى متضمن اولان كلامه ديرلر كه حق تعالينك اعطا ايلديكى مرتبه دن مخبر اوله و صادق اوله لكن على طريق الافتخار اوله و اظهار امر الهى ايله ويخود رباني اوله اما كه على طريق الفخر وغير امر الهى ايله اولورسه اكا شطح ديمزلر مثلا حضرت رسالتك بو حديث شريفى كبى كه بيورديلر (انا سيد ولد آدم ولا فخر) يعنى ما قصدت الافتخار عليكم بهذا التعريف ولكن انبأتكم لمصالح لكم فى دينكم ولتعرفوا منة الله عليكم برتبة نبيكم عند الله) شيخ حضرتلرى بيورديلر كه ولا فخر ديمكدن يعنى ادمم بو تعريفله بن سزلره افتخار ايتمك قصد ايلدم لكن بو حديثى سزه خبر ويرمكدن مرادم سزه صالح اولان شيلر ونخى انكچون اخبار ايلدمكه تا بيلهسز الله سزه اولان نعمتنى ونبيكزك الله قتنده اولان مرتبه سنى ﴿ وقال الشيخ الشطح ذلة المحقق اذا لم يؤمر به فيقول كما قال عليه السلام لا فخر يعنى انى اعلم انى عبد الله كما انتم عبيد الله والعبد لا يفتخر على العبد اذا كان السيد واحدا ﴾ يعنى شطح ذلت محققدرال وقتده كه انك اظهار ينه امر اولنميه اكر اظهار ينه امر اولنورسه حضرت نبى بيورديغى كبى انم فخرم يوقدر ديمكدر ادب يعنى فخرم يوقدر دينك معناسى تحقيقا بن عبد اللهم وسز دخى عبد الله سز پس عبد عبد اوزره افتخار ايلمز سيد واحد اولنجق ديمك اولور والحاصل شطحك معناسى اعلى طريق الافتخار اوله وبغير امر الهى اظهار قيله اكر بويله اولمزسه شطح ديمز ولهذا كان الشطح رعونة النفس) پس رعونت نفسى وافتخارى متضمن اولديغيچون اصلا محققدن صادر اولمز (كما قال الشيخ الشطح لا يصدر من محقق اصلا فان المحقق ماله شهود سوى ربه وما يفتخر على ربه ولا يدعى بل هو ملازم عبوديته وينظر جميع ما فى الكون بهذا المثابة) يعنى شطح محققدن صادر اولمز اصلا انكيچونكه محقق كامل ايچون ربيسندن غيرى شهود يوقدر پس ربيسى اوزره افتخار ايلمز وادعا دخى ايلمز بلكه آنك عبوديته ملازمت ايلر وكونده نقدر كه وار ايسه جميعا نلرى دخى بو مثابه ده كورر يس بو مرتبه ده سكينت قلب حاصل اولور وشطح فاحش كه خلقه افتخار رله دعوى قلمقدر آندن برى اولور والله اعلم) ﴿ (درجه ثامنه طمأنينت نفسى بيان ايلر) ﴾

قال الله تبارك وتعالى يا ايتها النفس المطمئنة ارجعى الى ربك راضية مرضية) جناب حق جل شانه نفس مطمئنه يه خطاب ايليه اكر ايا الها برزه كه

اي مطمئنه اولان نفس * اطمئنان ثبات وسكون واستقراردن عبارتدر پس اطمئنانت نفس ذكر الله [illegible] اولور (كما قال الله تعالى الا بذكر الله تطمئن القلوب) نفسدن مراد نفس ناطقه در عند المشايخ قلب دخي اطلاق اولنور پس قلبك ذكر الله ايله [illegible] اولسي قلب برلطيفه در ذكر [illegible] غافل اولنادر بدر واكر اطمئنان سكون وامن معناسنه اولور [illegible] تقدير كلام (يا ايتها النفس الامنة الى لايعتريها خوف ولا حزن [illegible] اولور) [illegible] ابن كعبك (يا ايتها النفس الامنة) قرائتي بو معنايي دؤيد اولور يعني اي [illegible] خوف وحزندن امينه اولان نفس كه خوف وحزن آني تحريك ايلمز وخفيف قيزديمك اولور * پس هر باركه بو يله نفسه وعيد وارد اولسه [illegible] اولور [illegible] غالب اولسه وعد الهى جانبندن رحمت سابقه آني [illegible] الموقوت اوزن [illegible] حزن [illegible] فضل رباني آني [illegible] [illegible] نفس اسباب [illegible] ترقي الى الواجب بالذات جانبنه * پس [illegible] اولور [illegible] وربيت [illegible] ورمز پس جميع [illegible] آنده [illegible] كوررك جميع ممكنات [illegible] واجب بالذاته محتاجدر * پس [illegible] شاهده حاصل اولسقده كل ماسوادن [illegible] [illegible] وغيره [illegible] مطمئنه اولور پس مقام طمأنينت فرق [illegible] ايكيسنك بيله [illegible] كوندرو لكن حقيقت حاله نظر فانك مقام سكينه مقام طمأنينتدن [illegible] أنيت آندن [illegible] واقع اولدر [illegible] شيخ الاسلام حضرتلري [illegible] اولور [illegible] غير [illegible] [illegible] (كما قال في منازل السائرين السكينة [illegible] سكون [illegible]) يعني سكينه نزول [illegible] قلب [illegible] اسباب [illegible] سكونني ايراث ايلر احيانا وانزعاج [illegible] تسكين قيلر ديكچون قرآنده [illegible] خوف [illegible] قلبك انزعاجي زمننده قلب [illegible] [illegible] (فانزل الله سكينته على رسوله وعلى المؤمنين) [illegible] طمأنينت [illegible] حاصل اولاز [illegible] انس اوله وسكينه ده اولان استراحت خوف وهيبت [illegible] حاصل اولان [illegible] استراحت [illegible] اسقراحت [illegible]

بعد حين حاصل اولمز و بغتة دخى نزول قيلمز نتكم شيخ الاسلامك بو وجه اوزره تعريفى دخى بو معنايه دلالت ايلر وهم ايكيسنك ما بيننى كما ينبغى تميز وتفريق قيلر (قال السكينة تكون نعتا وتكون حينا بعد حين والطمانينة نعت لا ينفك عن صاحبه) يعنى بينلرنده فرق بودر كه سكينه آز اولور كه صاحبنده ثابت اولور واكا نعت اولور وكاه اولور كه حينا بعد حين من عند الله نزول قيلور اما طمأنينت دائما نعتدر وصاحبندن هركز زائل اولمز بر صفتدر

※(درجهٔ تاسعه همتى بيان ايلر)※

(قال صلى الله عليه وسلم همة المرء قيمته يعنى ان كانت همته بطنه فقيمته ما خرج منه وان كانت همته للدنيا فقيمته هى الدنيا وان كانت همته للمولى فقيمته هو المولى پس صورته اعتبار يوقدر بلكه سالككه هر كسك همتنه نظر اولنور همتى هر نه يه ايسه اول شئ ايله قيمت قيلنور ※ باز اكر باشد سپيد و بى نظير ※ چونكه صيدش موش باشد شد حقير ※ ور بود چغدى وميل او بشاه ※ او دو صد بازست زو صورت مخواه ※ عاشق كه آلوده شد در خير وشر ※ خير وشر منكر تو در همت نكر همت لغتده قصد ديرلر نتكيم هم بكذا همة ديدلر اذا قصده واصطلاحده الهمة توجه القلب بجميع قواه الى جناب الحق لحصول الكمال له ولغيره ديمشلر همت سالككه بال وپركبيدر آنكله آشيان حقيقته پرواز ايلر و عالم احديته تركتاز قيلر ※ مرغ با پرمى پرد تا آشيان ※ پر مردم همتست اى مردمان ※ سالك صاحب همت اولدركه تا فنا فى الله اولنجه دك ومرتبهٔ حقيقته ير يشنجه دك هر نه يه ايرسه آندن كذر قيله تا مطلوب حقيق بوله ※ اى برادر بى نهايت دركهيست ※ بر هر آنچه ميرسى بالله مايست ※ وشيخ الاسلام حضرتلرى بو محله مناسب بيوردلر كه (ان رسول الله صلى الله عليه وسلم فى توجهه الى الحق جمع همته بالكلية نحوه فما التفت الى سواه برفع البصر كما قال الله تعالى فى حقه مازاغ البصر وماطغى بل انجذب اليه واستوى فى انجذابه كالسهم المرسل) يعنى تحقيقا رسول الله عليه السلام حق تعالى يه توجه ايلدكلرنده بالكليه اول جانبه همتلرين جمع ايلدى پس ماسوايه دفع بصر ايله التفات قلمدیلر نتكيم شان شريفلرنده حق تعالى حضرتلرى (مازاغ البصر وماطغى) بيوردى بلكه اول حضرت جناب حقه چكلدى وانجذابنده آتلمش اوق كبى دوسدوغرى اولدى يعنى (ترك الدنيا ومافيها بل الاخرة ونعيمها بل كل ماسوى الحق من الممكنات لان كل ممكن فان ﴿كما قال الله تعالى كل شئ هالك الا وجهه﴾ ولانك

ان الفانى بالنسبة الى الباقى خسيس والرغبة الى الخسيس خسيسة ﴾ پس سالك
صاحب همت دخى سير الى الله ده بيله كركدر يعنى دنيا ومافيهايى بلكه آخرتى
ونعيم آخرتى بلكه ماسوى الحق من الممكنات نه در اشيا وارايسه انى ترك ايلمك
كرك ونظر همتنى كامله الماحق كرك زيرا هر ممكن الوجود بر فحواى ﴿ كل شئ هالك
الا وجهه ﴾ فانى وهالكدر وسالك نه قدر كه فانى باقى يه نسبتله خسيسدر پس
خسيس اولان شيئه رغبت خست ودنائتدر ﴿ كما قال القشيرى من صحيح ايمانه
لم ينظر الى الكون ومافيه لان خساسة الهمة من قلة المعرفة ﴾ انكچون حضرت
رسول عليه السلام ﴿ علو الهمة من الايمان ﴾ بيوردى من الايمان الكامل
ديمكدر وبر حديثده دخى بيوردلر كه ﴿ ان الله يحب معالى الامور ويبغض سفسافها
معالى امور حقيقتده شؤن الهيه وامور دينيه در وسفساف كه لغتده حقير
ودنى يه ديرلر فى الحقيقه امور دنيويه ولوازم نفسانيه در پس سالك عالى همت
امور معالى يه رغبت قيلوب امور دنيه دن نفرت ايلر ﴿ قال شيخ الاسلام الهمة
العالية تصون القلب من خسة الرغبة فى الفانى وتحمله على الرغبة فى الباقى
وتصفيه من كدر التوانى ﴾ يعنى همت عاليه قلبى حفظ ايلر فانى يه اولان خسيسه
رغبتدن وصاحبنى حامل قيلور باقى يه رغبت ايتمكلكه كه اول باقى ودائم حقدر
زيرا ماعداسى فانى وباطلدر ﴿ كما قال لبيد الا كل شئ ما خلا الله باطل وكل نعيم
لا محاله زائل ﴾ ودخى صافى قيلور كدر توانيدن يعنى طلب حقده ايلديكى تقصير
ونفرتدن زيرا فتور وتوانى عين كدردر پس همت عاليه صاحبنى
بو كدورتلردن آلوب وصافى قيلور تا قرب الهى يه ايركوروب مقربلردن اولور

﴿ درجهٔ اشعره قربت حق بيان ايلر ﴾

﴿ قال الله تبارك وتعالى ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن
اقرب اليه من حبل الوريد ﴾ يعنى تحقيق بز انسانى خلق ايلدك وبز بيلورز انسانك
نفسنك وسوسه سنى وقلبنه حضور ايلين خاطره واحاديث نفسانيه سنى بز انسانه
اقربز اليه يعنى طمرندن وبر آية كريمه دخى جناب حقك كمال قربنى مشعردر كه
بيوررلر ﴿ واعلموا ان الله يحول بين المرء وقلبه ﴾ يعنى يا ايها اى بنى آدم كه الله تبارك
وتعالى اول مرتبه انسانه قريبدر كه قلبيله انسانك مابينه حائل اولور عزائمن
فسخ ايلر ومقاصدن تغيير ايله عداوت ديلدوكنى ضلالتدن منع ايلر وضلالت
ديلدوكنى هدايتدن منع ايلر زيرا قلوب بين الاصبعين من اصابع الرحمن در كيف
يشاء نجه استرسه تقليب ايدر ايمدى بو معنالر جمله سى غايت قرب حقه دلالت ايلر

زبو قرب هيچ بر قربه قياس اولنمز هر نوع قرب كه انسانك صفحهٔ خيالى اوزره صورت بغلر جناب حق اندن دخى اقربدر نهايت مافى الباب انسان علائق كونيه و بدنيه يه مشتغل اولديغندن بو قربك مشاهده سندن محجوبدر* اى درد درون جانم وزجان من نهانى* آخر نهان چرايى چون در درون جانى اى اخى جناب حقك بو كونه قربى جميع ناسه على السواء در بركسه بو كونه قربى بلكه مقرب اولمز يرا قربك انواعى واردر بو كونه قربه قرب عامه دير عارفلرك قربى بو كونه قربه دكلدر نتكيم حضرت مولانا بيوررلر* نو تو هم ميكنى از قرب حق* كه طبق كر دور نبود از طبق* اين چنين قربت بدان برجمله عام* قرب عشق وحى دارند اين كرام* اين نمى بينى كه قرب اوليا* صد كرامت دارد و كار و كيا* قرب بر انواع باشد اى پدر مى رند خورشيد بر كهسار و زر* ليك قربى هست با زرشيد را* كه ازان آگه نباشد بيدرا* شاخ خشك و تر قريب آفتاب* آفتاب از هر دوكى دارد حجاب* ليك كوان قربت شاخ ترى* كه ثمار پخته از وى ميخورى* شاخ خشك از قربت آن آفتاب* غير زوتر خشك كشتن زو بياب* پس عارفلرك قربى ايكى نوعله حاصل اولور اولا نوافله وثانيا اداى فرائضله پس عبادت نافله ايله عبد بر مرتبه يه واصل اولور كه حقله كورر حقله بيلور حقله اشيدر كما قال الله تعالى فى حديثه القدسى لايزال العبد يتقرب الى بالنوافل فاذا احببته كنت سمعه الذى يسمع بى و بصره الذى يبصر بى و يده التى يبطش بى و رجله التى يمشى بى (يعنى قولم دائما عبادت نافله ايله بكا تقرب ايلر حتى بن انى سورم پس شول وقتده كه بن انى سورم انك سمعى اولورم كه بنم ايله اشيدر و بصرى اولورم كه بنمله كورر و اندن اثر الان قدرت بنم قدرتم اولور كه بنم قدرتمله طوتر و كذلك اياغى بنم قوت و ارادتمله يورر بو مرتبه يه مشايخ قرب نوافل ديرلر نافله عبادتيله ايلديكى ايچون پس بوندن صكره اداى فرائض ايتكله دخى بر قرب حاصل اولور كه بو قرب اولكى قربدن اولى در (كما اخبر رسول الله صلى الله عليه وسلم عن ربه فى هذا الباب قال عليه السلام ان الله يقول ما تقرب المتقربون باحب الى من اداء ما افترضته عليهم) يعنى مقربلر بكا تقرب ايلادى انلره اوزرينه فرض قيلديغم فرائضى ادا اسندن احب بر شيله * پس قرب نوافله قرب فرائضك مابيننده فرق بودر كه نتيجهٔ نوافل اولان قربده حق قولنه آلت مشابه سنده اولور زيرا قول بو مرتبه ده حقله كورر و حقله بيلور و حقله استماع قيلور نتكيم (فبى يسمع وبى يبصر) بيوردى اما نتيجهٔ فرائض اولان قربده قول حقه آلت اولور جناب حق آنكله نجه قدرت و حكمتن اظهار ايلر.

نتكيم بوآيت كريمه بوقره دلالت ايلر (قال الله تعالى ومارميت اذرميت ولكن الله رمى) حضرت محمد عليه السلام رمى تراب ايتمده جناب حقه آلت اولمشدر واول قوت وقدرتكه حضرت محمد عليه السلامك وجودشريفلرندن ظاهر اولادى حقكدر والله اعلم

﴿ باب سابع حالات واحوالده اولان درجاتى بيان ايلر ﴾

﴿ بوباب دخى اون درجه يى مشتملدر ﴾

درجه يى اولى محبت بياننده در حال لغتده اركلكى حالتدن دونوب متغير اولمغه ديرلر نتكيم حال اونه ديرلركه برشيئك اونى متغير اولسه اما اصطلاح مشايخده تعريفى بودر (الحال مايرد على القلب بمحض الموهبة من غير تعمل ولا اجتلاب كمحبة وشوق وذوق ووجد وبرق وعطش وقلق وبزول بصفات النفس سواء يعقبه المثل اولا فاذا دام وصار ملكا يسمى مقاما) يعنى حال شول قلبه وارد اولان شيدركه بلاتعمل ولااجتلاب محضا موهبت وهاب اوله نتكيم شيخ حضرتلرى دخى فتوحاتده بويله بيوررلر (الحال مايهب الرحمن من منح عناية منه لاكسب ولاطلب ولاتقولن ان الحال دائمة فان قوما الى ماقلته ذهب) مثلا محبت وشوق وذوق ووجد وبرق وعطش وقلق كبى بوذكر اولنان حالك هربرى صفات نفسانيه نك ظهوريله زائل اولور يا كه امثال برحال دخى درعقب كلسون وياخود كلسون بس اكر برحال بركسه ده دائم اولسه اول كسه نك ملكى اولسه اكا مقام ديرلر حال چون جلوه استزان زيبا عروس ٭ وين مقام آن خلوت آمد باعروس ٭ جلوه بيند شاه وغير شاه نيز ٭ وقت خلوت نيست جز شاه عزيز جلوه كرده عام وخاصا راعروس ٭ خلوت اندر شاه باشد باعروس ٭ هست بسيار اهل حال ازصوفيان ٭ نادرست اهل مقام اندرميان ٭ بس محبت بعضيسنه حال وبعضيسنه مقامدر اما محبته كلام متكلمينك وعرفادن محققينك محبتده سوزلرى قتى چوقدر اما حكمانك بغايت خوب كلامى بودركه بيوررلر (المحبة ميل النفس الى الشىء لكمال ادركه فيه والعبد اذا علم ان الكمال الحقيقى ليس الا الله وان كل مايراه كمالا من نفسه اوغيره فهو من الله وبالله والى الله لم يكن حبه الا لله وفى الله وذلك يقتضى ارادة طاعته) يعنى محبت قلب وروحك برشيئه ميل ايلمسيدر اول شيده كمال ادراك ايلديكى ايچون ٭ پس اكر بر قول بيلسه كه تحقيقا كمال حقيقى بوقدر الا الله ايچوندر وتحقيقا بربنده كه اكر نفسندن واكر غيريدن كمال كورر اول اللهدندر والله قدرتيله درو اللهه راجعدر بويله كورن

قولك محبتی الله ایچون اولور والله رضاسنده وحق مشاهده سنده اولور بو معنا اول محبوبك طاعتنی اقتضا ایدر بو اجلدن محبتی ارادت طاعتله تفسیر ایدرلر واما عارفلر دیرلر (ان الله تعالی محبوب فی ذاته ولذاته والمحبة امر وجدانی لایحتاج الی کشف وبیان الی ما یمیزها عن سائر الوجدانیات) یعنی عارفلر دیرلر که جناب حق جل شانه محبوب فی ذاته در وفی الحقیقه محبوب حقیقی اولدر زیرا حقیقتده جمیع کمال وجمال وحسن ولطافت انکدر واشیاده اولان کمال وجمال پرتو عاریتیدر بو معنایی که بر عارفك چشم باطنی مشاهده ایلیه آنك روحی عاریتی اولان جمال وکمالی بالکلیه قویوب کامل بالذات وجمیل بالصفات اولان محبوب حقیقی یه محبت ایلر وجناب حقه محبك بو محبتی بر امر وجدانیدر که سائر وجدانیاتدن انك تمیزینه وکشف وبیانه احتیاج یوقدر زیرا ذوقدر که من لم یذق لم یدر) قولیله ذائق اولمینه جواب ویریلور (کما قال الشیخ فی الفتوحات الحب بنسب الانسان ولله بنسبته لیس یدری علمنا ما هو الحب ذوق ولا تدری حقیقته الیس ذا عجب) والله والله اکر دیدهٔ حق بینله مشاهده قیلسك موجب ﴿فاحببت ان اعرف﴾ بو قدر ظهور واظهاره باعث محبت حقیقیدر وجمیع موجوداتده آنك سریانی مقرردر نتکیم غایة الامانی نام تفسیرنده منلا کورانی دیرکه (قال بعض العارفین المحبة ساریة فی الموجودات کلها علیها مدار مبدأ والایجاد) یعنی محبت جمیع موجوداتده ساریدر وانك اوزرینه در مدار مبدأ وایجاد وکل ممکنات اکر علوی وکر سفلی سرکشتهٔ عشق وحیرتزدهٔ محبتدر) وان الملاء الاعلی یطلبونه کما تطلبونه) حدیثی بو معنایه اشارتدر نتکیم بو بیت دخی بو مذکوره شهادت ایدر کر مهر فاحببت بذراتنه ساریست ❊ سرکشتکی عالم وآدم زطلب چیست ❊ زشوق تو سرکشته شد افلاك وکواکب ❊ اندر طلبت آب بهر کوشهٔ جاریست ❊ ازکعبه تراکر طلبد زاهد وعابد ❊ مقصود ز بتخانه وازدیر بکو کیست وشیخ حضرتلری دخی فتوحاتده بو بیتی محبتك اصل وجود اولدیغنه اشارت ایدوب بیوررلر (بیت) وعن الحب صدرنا ❊ وعلی الحب جبلنا فلذا جئناه قصدا ❊ ولهذا قد قبلنا ❊ اکرچه جمله عالم محبتدن صادر اولدی ومحبت اوزره مجبولدر وقصدا محبت ایچون کلدی وبو محبت ایچون مقبولدر ولکن هر کس حالنه مناسب بر مظهرده واستعدادینه موافق بر مجلاده اول تجلیاتده ساریدر اولان لذتینه وممکناتده ظهور قیلان صفات جمیله یه عاشق ومشغولدر الاول کبیه لر ذکل که درونلرنده منبعث اولان عشق ومحبتك

(قونیه)

دوتله وبرمز شدت ارشاد وهدایتیله تدریجله صور عنصریه دن واحکام
کثیفه دن قطع نسبت ایدوب جمال مطلق حقیقی مشهودینه میل والدر بونلر
اول کامللردر که حجابات موهومه ومستعاره صفات واعتبار ایچون یار حقیقینک
عشقندن قرار ایدوب بو جمال مقیدی سراب وروی یاره نقاب بیلشلردر
(مثنوی) آنکه نشناسد نقاب اوزروی یار * عابد الشمس است دست ازوی
بدار * چند ازین مایه مخواهم وبس * تا نوبند عمر انسانك وخس *
پس عاشق صادقه لازم اولان بو زرده بوزوه ومزور اولان جمال مقیده میل
ومحبت ایتمیه وبونلره الفت وصحبتدن اجتناب ایده تا که نفس اغراض نفسانیه دن
طاهر وجمال مطلق آیینه دلده ظاهر اوله نتکیم ابن فارض بو معنایه مناسب
بیورمشلر (بیت) وصرح باطلاق الجمال ولاتقل * بتقییده میلا لزخرف زینة *
ولاتقل دیمك ولاتمل دیمکدر نتکیم فلان لایقول بذلك الشیء دیرلر لا یمیل
ولایلتفت الیه معناسنه ویررلر یعنی اطلاق جمالی تصریح ایله وآنك حسنی
جمالی مقید حسندن تمییز ایله والتفات ایله اول جمالك تقییدنه زخرف وزینته
میل ایلك بونلردن زیرا ظل زائل وخیال باطلدر جمال مطلق مشاهده
سندن سالکه مانعدر لابد تصفیة النفس ایچون حکیم مطلق جمال
مقیده نظر ایتمکدن نهی بیوردی (قال تعالی قل للمؤمنین یغضوا من ابصارهم وقل
للمؤمنات یغضضن من ابصارهن) پس برکمسنه الله محبتی ادعا ایلسه وینه
حرام قلنمش نسنه یه میل ومحبت ایلسه کذابدر دیمشلر * کما قال السهروردی
فی العوارف من ادعی محبة الله من غیر تورع عن محارمه فهو کذاب *
پس محبت ایکی قسمدر بر قسمی نفسانیدر سورسه ونفسندن حظ ایدرسه حق
اول یوزدن سور * وبر قسمی مطلقا اغراض نفسانیه دن قطع نظر ایدوب جناب
حقه بلا علت محبتدر طریقت اولیاده مقبول اولان محبت بودر هردوریا این
جست وجو هازان سرست * این کرفتاری دل زان دلبرست * این محب
حق زبهر علتی * وان دکران غرض خودخلتی * وان محب حق زابهر
حق کجاست * کز اغراض وزندتها جدا است * کر محب حق بود غیره * کی بال
دائما بن غیره

(درجۀ ثانیه عشقی بیان ایلر *)

* قال الشیخ فی الفتوحات العشق التفاف الحب علی المحب حتی خالط جمیع
اجزائه واشتمل علیه اشتمال الصماء اشتق من العشق ولذلك یفسر بافراط المحبة
وکنی عنه فی القرآن بشدة الحب قوله والذین امنوا اشد حبا لله * بیوردیکه

عشق محبتك محب اوزره طولاشمسیدر حتی اناء جمیع اجزاسنه فارة ... رواز
لاو سدت مشتمل اولدیغی کبی قیلمیدر زیرا عشقدن مشتقدر عشقه صارمشقه
دیرلر پس عشقك دخی باشقه زیاده التفاف وطولاشمسی اولدیغی ایچون عشق
دیدیلر بو اجلدن افراط محبتله تفسیر قیلدیلر وقرآنده محب واردر عشق نامی
یوقدر ولکن کنایت اولندی بو عشقدن شدت حبله نتکیم حق تعالی بیوردی
﴿ والذین امنوا اشد حبا لله ﴾ یعنی کافرلرك انداد واصنامه شبترلرندن مؤمنلرك
اللهه محبتلری اشددر که مؤمنلر بیلرینه عاشقدر * وکمال عشق اوندر که عاشق فانی
قیله ومعشوق باقیدن غیریسنه آتش اوره بیت شوایده نتکیم بیوردلر (بیت) عشق
آن شعله است کوچون برفروخت * هر که جز معشوق باقی جمله سوخت . بالکل
ای اخی ﴿ الطرق الی الله بعدد انفاس الخلایق ﴾ خواسته الله جانبنه طرق قن
چوقدر ولکن طریق عشقدن اقرب برطریق یوقدر * ابو الجناب نجم الدین کبری
حضرتلری بیوردلر که اصول جمیع طرایق اوچدر طرایق اخیار طریق ابرار طریق
شطار اخیار شول ارباب معامله در که کثرت صلوة وصیام وقراءت وقیام وحج
وجهاد وصلاح وسداد ایله سلوك ایدرلر بو طریقله اللهه واصل اولان زمان طویلده
اقل قلیلدر وابرار اول اصحاب مجاهده در که تصفیهٔ باطن وتزکیهٔ اخلاقله قرب
حضرت خلافه کیدرلر بو طریقله حقه واصل اولنلر اگرچه فریق اولدن زیاده در
اما بونلرك دخی بیکده بری واصل حق اولمز * نتکیم ابراهیم خواصدن ابن منصور
سؤال ایلدیکه ﴿ یا ابراهیم فی ای مقام روضت نفسك قال اروض نفسی فی مقام
التوکل منذ ثلاثین سنة فقال افنیت عمرك فی عمارة الباطن واین انت من الفناء
فی الله ﴾ یعنی نه مقامده نفسکه ریاضت ویردك ومقام فنا فی اللهه توجهله ایردك
ابراهیم خواص دیدیکه اوتوز ییلدنبرو نفسمی مقام توکلده ریاضت ویردم
ابن منصور دیدیکه عمریکی عمارت باطنده افنا قیلدك فنا فی الله مرتبه سندن دخی
نرده سین اما شطار شول عشاق فنا کردار در که ترك هستی قیلدیلر ومن ومادن
بالکلیه بری اولدیلر خرمن نام وناموسه آتش اوردیلر اغیار وماسوایی دلدن
سوردیلر پس روی یاری مرآت دلده معاینه کوردیلر (مثنوی) شادباش ای عشق
خوش سودای ما * ای طبیب جمله علتهای ما * ای دوای نخوت وناموس ما *
ای تو افلاطون وجالینوس ما * اتفاق اولیابونك اوزرینه در که عشاقك بدایتی
زهاد وعبادك نهایتیدر انلر خوف ورجا ایله کیدرلر بونلر جذب وعشق خدا ایله
سیرایدرلر پس ازکجا تابکجا نشان بینهما نتکیم بو محله مناسب ایات شریفه

(بیورلمشدر)

[illegible] زاهد [illegible] یکروزه راه * [illegible] عاشق هردمی تاتخت شاه *
این ز عشق جان دویدو آن ز بیم * عشق کو وایم کوفرقی عظیم * عشق را
[illegible] * از فراز عرش تاتحت الثری * زاهدان با ترس می تازد بپا
عاشقان [illegible] برق وهوا * شرح عشق از من بکویم بردوام * صد قیامت
بکذرد وآن ناتمام * عمر [illegible] عشق آندن برتردر که عقل [illegible] فهم وخیالاته
[illegible] تصور وتفکر ایله اول
[illegible] ﴿ مصراع ﴾ زهی تصور باطل زهی خیال محال ﴿ بیت ﴾ تعالی
العشق عن فهم الرجال * وعن وصف الفراق او الوصال * متی ما جل شیء عن
خیال [illegible] عن الاحاطة والمثال *

﴿ درجهٔ [illegible] شوق واشتیاق بیان ایلر ﴾

شوق واشتیاق لغتده [illegible] چکنوب آرزو قیلسنه دیرلر واصطلاحده
﴿ الشوق [illegible] القلب الی غائب ﴾ دیو تعریف ایدرلر یعنی شوق قلبك
[illegible] حرکت قلمسیدر غایب اولان محبوب جانبنه امام فخر رازی
تفسیر کبیرنده ﴿ والذین آمنوا اشد حبا لله ﴾ آیتنده معنی الشوق الی الله
[illegible]) اعلم ان الشوق لا یتصور الا الی شیء ادرك من وجه ولم یدرك
من وجه فاما الذی لم یدرك اصلا فلا یشتاق الیه وما یدرك بکماله لا یشتاق الیه
ثم ان الشوق الی المعشوق من [illegible] احد محاسنه اذا رآه ثم غاب عنه اشتاق الی
رؤیته [illegible] ان یری وجه محبوبه [illegible] سائر محاسنه فیشتاق الی ان ینکشف
[illegible] والوجهان جمیعا [illegible] فی حق الله) یعنی بالکلیه تحقیقا شوق
[illegible] اوله ومن وجه مدرك
اولیه اما اول [illegible] اولمیه اکا اشتیاق اولمز زیرا بر کسنه
[illegible] ووصفنی بلمیه اکا اشتیاق تصور اولنمز
[illegible] بکماله ادراك اولنسه دخی اشتیاق اولنمز پس معشوقه شوق ایکی وجه
[illegible] غایب اولدقده
[illegible] مشتاق اولهسن وایکنجیسی بودرکه بر کسنه بر محبوبك وجهن کوره
[illegible] لکن [illegible] کورمدیکی محاسنك
[illegible] بو ایکی وجه جمیعا جناب حقده متصور اولور وجه اولك توفیقی بودرکه
سالکان راه حق عالم [illegible] کوردیلر وبلی دیوب اقرار قیلدیلر پس بو عالمه
[illegible] اولوب [illegible] مشاهده دن دور اولدی رؤیت [illegible]

مجبور اولدی پس بونلر بو دنیاده اول رؤیته عاشق اولدیلر و اول لقایه عرض
اشتیاق قلدیلر و کما قال الله تعالی الا طال شوق الابرار الی لقائی وانا اشد الیهم
شوقا * ابرارك لقای حقه اشتیاقلری مشاهده ورؤیت اشتیاقیدر و حقك بونلره
اشتیاقی کندویی کورسونلر و جمالیله متلذذ اولسونلر ایچوندر و وجه ثانیك
توجیهی بودر که عارفان الهی اگرچه بو عالمده آیینهٔ دلده روی یاری مشاهده
قیلدیلر ولکن تجلیات الهیه چوقدر والطاف ربانیه نهایت یوقدر پس کمالیله
رؤیت و وصلت بو بدنده میسر دکلدر پس بونلر ایچون نشئهٔ اخرویه ده اعداد
اولنان تجلیاته وقرة اعیندن اخفا اولنان مشاهداته مشتاقلردر پس (انما یکون
الشوق الی غائب ومتی یغیب الحبیب عن الحبیب حتی یشتاق) دین عزیزك سوزی
نه وجه برنده دکلدر زیرا اگرچه محبوب حقیقی وحدانیتی جهتندن وکمال قربی
حیثیتندن عاشقدن غائب اولمز و عاشق مشتاق کما اشتیاق قیلمز ولکن تجلیات
جمالیه وظهورات غیر متناهیه سی جهتندن عاشق اکا مشتاق اولمدن خالی اولمز
(بیت) شربت الحب کأسا بعد کأس * ولا نفد الشراب ولا رویت * دین
بو مرتبه ده عدم قناعته وکمال اشتیاقه اشارت ایلر انکیچون اکثر مشایخ محققین
دیمشلردر که (شوق المشاهدة اشد من شوق الغیبوبة فیکون العاشق فی حال
الغیبوبة مشتاقا الی اللقاء ویکون فی حال اللقاء مشتاقا الی زوائد مبار من الحبیب)
پس بو عشق و شوق سببیله دیمشلردر که ملائکه دن ترجیح اولنورز زیرا آنلرده عشق و شوق
یوقدر آنجق هر بری مقام معلومده عبادت وطاعت و تسبیح و تذکر قیلورلر بو معنایی
نجم الدین کبری بر رساله سنده و دخی حسین میبدی دیوان علی شرحنده
ابو الحسن خرقانیدن نقل ایدوب ثابت ایدرلر و بیورورلر که (قال الحسن الخرقانی
صعدت الی العرش لاطوف به فطفت علیه الف طوفة ورأیت حوالیه قوما
یطوفون حول العرش فعجبوا من سرعة طوافی وما اعجبنی طوافهم فقلت
من انتم وما هذه البرودة فی الطواف قالوا نحن ملائکة ونحن نور وهذا طبیعتنا قالوا
ومن انت وما هذه السرعة فقلت انا آدمی وفی نور ونار وهذه السرعة من نتایج
نار الشوق) یعنی حسن خرقانی دیدیکه بن روحانیتمله عرشه چیقدم طواف
ایتدن اوتری پس آنك اطرافنی بیك کره بیك طواف ایلدم و آنك حوالیسنده
بر چوق قوم کوردمکه آنی طواف ایدرلر آنلر بنم سرعت طوافمدن تعجب ایتدیلر بن
آنلرك طوافنه تعجب ایتمدم * پس بن آنلره دیدمکه سز کیمسز و طوافده بو برودت
نه آنلر بز ملائکه یز و بز نورز و بو بزم طبیعتمزدر بز اوندن غیری قادر دکلز

دیدیلر پس بقا دیدیلر که سن کیمسین و بو سرعت ندر دیدیلر که بن آدمی یم و بنده اوز
عشق و نار شوق واردر و بو سرعت نتایج نار شوقدندر پس رقص و دور آنده دخی
فقرانک شوقله اولان دوری بلا شوق اولاندن عدم سرعتدن معلوم اولور
والله اعلم ﴿ درجهٔ رابعه وجد و تواجد نورانی بیاننده در ﴾
(قال الشیخ فی الفتوحات اعلم ان الوجد عبارة عما یصادف القلب من الاحوال
المفنیة له عن شهوده فیظهر الوجد عند القوم فی الاحوال کمجیئ الوحی الی الانبیاء
یفجأهم ابتداء) یعنی ای طالب وجد اعلم لان سالک که وجد بولمق قتنده عبارتدر
شول حالدنکه قلبه اوغرر و قلب انی بولور که اول حال قلبی شهودندن مغنیه
اولان احوالدندر پس بولمق عندنده احوالده وجد انبیاء علیهم السلامه
ابتداده وحیک فجأة کلمسی کبیدر که ناگاه اهل وجدک قلبنه حق جانبندن
قذف اولنور اگر اول قلبه وارد اولان حال تجلی جمالیه دن ایسه انس ایراث ایلر
و اگر تجلی کمالیه دن ایسه تمکین و سکون ایراث ایلر و اگر تجلی جلالیه دن ایسه
قلق و اضطراب و خوف و حزن و دهشت مانندی حالر ایراث ایلر و علی کل حال
عبدی کندولکندن و قلبی اولکی حالندن اخراج ایدوب جانب حقه جذب ایلر
کما قال ذوالنون الوجد وارد من الحق بما شئته لیزعج القلب الی الحق یعنی وجد
حق جانبندن حاضر اولیجی رحمانی حرکتدن کلدی قلبی اولکی حالندن قوپاروب
حقه توجه ایتدرمکدن اوتوری دیرو وجد مکاشفات و حالاته منقسم اولور اول
حالات که امور غیبیه دن و تجلی الهیه دن قلب وروحه بلا تعمل ولا تأمل کشف
اولوره قلب اول کورمدیکی معانی یی تدبیر ایدر اول مکاشفات قبیلندن اولور و اول
حالات که قلبه هجوم ایلر و قلبی تغییر قیلر حتی بشره یه تأثیر ایدوب یا جسدی
رقص و حرکته کتورر و یا زعقه و بکا و انین قیلدیرر بوکا حالات دینور و بو کونه وجد
دخی ایکی نوعدر بر نوعی بلا تکلف یا بر حاله و یا خود بر سراتدن و یا مسموعاتدن
قلبه هجوم ایلر بو نوعه وجد دیرلر نتکم حضرت مولانایه زرکوب قونیه نک
چکیجلرینک صداسندن هجوم ایلیان وجد کبی و دخی ابن فارض حضرتلری
بر کون مصرده کیدرکن بیلی چوبانلردن بیری اوقوردی در حال وجده کلدی
و شهقه لر اوردی و رقص کثیر قیلدی اطرافنه خلق جمع اولدی بو وجد آنلره
دخی تأثیر ایدوب آنلر دخی تواجد ایلر و جمله اورلندی اولان اسبابی و دراهمی
اول چوبانه ویردی اول بیت بودر ﴿ مولای سهرنا نبتغی منک وصال ﴾ مولای
فلم تسمح فتمنا الخیال ﴾ و بر کره دخی مصرک زقاقنده کیدرکن بر جاریه نک

خاتونی اولوب بو بیتله یاس ونوحه ایلردی * سنی من سیدی وسنی من حاجة * درحال شیخ بونی اشتدکده وجده کلوب تا اخشامه دک رقصله طوروب وهای وهوی قیلوب جمله اوزرنده نه‌سی وار ایسه جمیعاً آتوب عریان اولوب نیجه زمان بیخود اولوب یاتوب بعد زمان صحوه کلوب قالقمش * وعند سماع القرآن اصحاب کرامدن وتابعیندن وسائر مشایخ عظامدن وجده کلوب اضطراب وحرکت وبکا قیلانک نهایتی یوقدر نتکیم امام غزالی احیاده دیرکه (واما ما نقل من الوجد من الصحابة والتابعین فکثیر منهم من صعق ومنهم من بکا ومنهم من غشی علیه ومنهم من مات من غشیه) بو ذکر اولنانه وجد دیرلر اما اول برنوع آخر که تکلف ایله اولور اکا تواجد دیرلر تواجد استجلاب وجدایتمکدر و استجلاب وجد ایتمک طریقی بودرکه اهل وجد عشاقله بر مجلسده اوتوره لر وانلرک معانی لطیفه‌یی اکلیوب ونغمات لذیذه‌یی دیکلادکلرنده انلره وجد حاصل اولوب نه ایدرلرسه اول قلبنده حال تکلیان کسه دخی انلره تشبهاً ومتابعةً انلر نه ایدرو آنلر کبی حرکت قیله حتی اکا دخی اول حالت حاصل اوله زیرا تشبه وتکلفک استجلاب احوالده عظیم مدخلی واردر انکیچون حضرت پیغمبر علیه الصلوة والسلام عند قراءة القرآن بکایی اولمیان کسه‌لره تباکی وتحازنه امر ایلدی والله اعلم

(درجۀ خامسه برق وذوقی بیان ایلر)

برق مبدأ طریق ولایت ولمعۀ انوار تجلیء الوهیته دیرلر نتکیم شیخ الاسلام حضرتلری بیورور (البرق باکورة تلمع للعبد فتدعوه الی الدخول فی طریق الولایة) باکوره طرفنده میوه‌یه دیرلر برقی اکا تشبیه ایلدی انوار تجلیاتدن ابتدا ظاهر اولدیغیچون * پس بو برق بر لمعۀ تجلیدر که قلب عبده لامع اولور وآنی طریق ولایته دخوله دعوت قیلور طریق ولایتدن مراد سیر فی الله‌در یوخسه مطلق سیر الی الله اولان طریق تصوف دکلدر زیرا اول قلبه ظهور ایدوب سیر الی اللهه باعث یقظه‌در کما ذکرنا فی بدایة السلوک اما برقله وجدک مابیننده فرق بودرکه وجد انوار احوالدن مشوق ومقلق برنوردر که شدت طلبه باعث و احوالده ترقی‌یه داعیدر و برق دخی اگرچه انوار احوالدن برنوردر ولکن مرتبۀ ولایته داعیدر وجد احوالده متوسط اولانلره ظاهر اولور و برق سالکی قرب حضرته اخذ قیلور کویا که وجد محبوب اکا آشکار اولور وحضرت محبوبه داخل اولمغه اذن بولور اول زمانده بو بیتک مضمونیله ترنم قیلور بیت * برق بدا من جانب الطور لامع * ام ارتفعت عن وجه لیلی

(البرقع)

البواقع * ثم اسفرت ليلا فصار بوجهها * نهارا به نور المحاسن ساطع
يعنى ديركه برقيدر كه حجاب طور حقيقتدن لامعدر بلكه ليلامك وجهندن
حجبات مرتفع اولدى بلكه واقع مرتفع اولدى والبلام ظاهر اولدى پس آنك
وجهيله ليل بشريت نهار اولديكه انده نور محاسن ساطعدر اما ذوقه كلهلم
ذوق لغتده دادمغه ديرلر اما اصطلاحده شيخ حضرتلرى بيورديغى اوزره بودر
(الذوق عند القوم اول مبادى التجلى فاذا قام كان شربا) يعنى ذوق عند المشايخ
هر تجلينك ابتداسيدر پس هر تجلينك مبدأنه ذوق اطلاق اولنور پس اول
ذوقكه برزمان مدت قائم اوله شرب اولنور (وقال والذوق يعطيك علما بقدر
ذلك التجلى وعند تحقق ميزانه ومرتبته فتتأدب معه بما يستحقه فى النظر اليه)
ودخى شيخ ديركه ذوق سكا اول تجلى مقدارى علم اعطا ايلر اول علمدن اول
تجلى نك ميزانى ومرتبه سنى تحقيق ايلرسن واكا نظرده مستحق اولديغى شى ايله
تأدب ايدرسن (وقال ايضا ثم الذوق يختلف باختلاف التجلى فان كان التجلى
فى الصور فالذوق خيالى وان كان فى الاسماء الالهية فالذوق عقلى وروحانى
فالذوق الخيالى اثره فى النفس والذوق العقلى اثره فى القلب فيعطى حكم اثر ذوق
النفس المجاهدات البدنية كالجوع والعطش وقيام الليل وذكر اللسان وتلاوة
القرآن وغير ذلك من العبادات والطاعات) بيوررلر كه ذوق اختلاف تجلى ايله
مختلف اولور اكر تجلى صورتده اولورسه پس ذوق خياليدر واكر اسماء الهيه ده
اولورسه پس ذوق عقلى وروحانيدر پس ذوق خيالينك اثرى نفسده در ذوق
عقلينك اثرى قلبده در پس نفسك ذوقينك اثرينك حكمى بودر كه مجاهدات
بدنيه اعطا ايلر جوع وعطش وقيام الليل وصيام النهار كبى وذكر اللسان وقراءت
القرآن مانندى وبونلردن غيرى عبادات وطاعاتدن هر نه ايسه پس بو كونه
عبادتلر ذوق خيالينك اثريدر كه تجلى الهيدن حاصل اولور وسالك بونلردن
لذت بولور ويعطى حكم ذوق العقل تهذيب الاخلاق تجلى اسماء الهيه ده
اولديغى اعتبارله ذوق عقليدر وعقلك ذوقنك حكمى بودر كه تهذيب اخلاق
اعطا ايلر
واخلاق الهيه ايله متخلق اولمغى مورث اولور حتى جميع صفات بشريه سين ازاله
ايدوب صفات الهيه ايله متصف اولمغه عطشان اولور

درجهٔ سادسه عطش وشربى بيان ايلر

عطش زياده شوق ووله اوغلبه سندن كنايه در (كما قال شيخ الاسلام العطش كناية

عن غلبة واوع بمقصود) ولو بر شیشه ز باده حریص وطالب اولمغه برلر (وقال الشیخ فعندش المحب الى جلوته مادون سحاب علته) یعنی محبك عطشی محبوبك تجلیسنه درکه اول تجلینك قتنده بقیهٔ وجود محبدن سحاب علت وحجاب بشریت اوله پس جلوهٔ محبوب تمام اولمز حتی بالکلیه علت بقیهٔ وجود فنا اولنجه هر بارکه محبوب برشیکه ونه حجابله محجوب اوله محب عطشان اولمدن خالی اولمز وهر بارکه تجلی فناده مستغرق وسکران اولمدن بری اولمزهر کیم بو شرابی ایجر کندیدن کچر وکیجه کوندز شوای مشاهدهٔ جانانه اوچرا کچون اولیا بو تجلی شرابنك نوشنه دائم ترغیب وتحریص ایدرلر تتمیم بومحله مناسب بیوررلر ✿ شرابی خورکه جامش روی یارست ✿ پیاله چشم مست باده خوارست ✿ شرابی خورز جام وجه باقی ✿ ستاهم ربهم اوراست ساقی ✿ طهور آن می بود کزلوث هستی ✿ ترا پاکی دهد در وقت مستی ✿ زهی شرب زهی لذت زهی ذوق ✿ زهی دولت زهی حیرت زهی شوق ✿ حضرت شیخ فتوحاتده بیوررلرکه (التجلی فی صورة الخمر لایحصل فی الدنیا الا لامناء فیتلذذون به فی بواطنهم ولایظهر علیهم حکمه فلووقع التجلی فی صورة الخمر وظهر هذا العلم فی القوم ولم یکن مزاجهم علی مزاج اهل الجنة لادی ظهوره الی فساد لقوة سلطانه) یعنی صورت خمرده تجلی بودنیاده حاصل اولمز الا اولیانك امناسنه پس بونلر بوخمرله باطنلرنده تلذذ ایدرلر و بونلرك اوزرینه اول خمرك حکمی ظاهر اولمز یرا اکر بوصورة خمرده اولان تجلی واقع اولسه و بوعلم قومك مابیننده ظاهر اولسه که اول قومك مزاجی اهل جنت مزاجی اوزره اولمسه اول علمك ظهوری عظیم فساده مؤدی اولوردی اول علمك قوة سلطنتندن اوتری تتمیم شراب تجلی ایله مست اولدقده بعضی کبار کشف ایلدکلری اسرار چوق ضعیف الاستعداداولان کسه لره فسادو یرمشدر) بیت) ای بیخبر از حالت رندان خرابات ✿ زین می نچشیدی که شدی سوی مناجات ✿ زان باده طلب کن که ازو موسی عمران ✿ نوشید و چنان بیخبر افتاد بمیقات ✿ تامست ازین می نشوی وانشناسی ✿ اسرار دل اهل دل از شطح وطامات ✿ زین باده اکر مست شوی هر دوجهان را ✿ محکوم تو سازند زهی لطف وعنایات ✿ اکر بو تجلی شرابی سالکك استعدادو عقلی مقداری اولورسه نهایه ذوق بولور واکر عقلنه غالب قیلورسه مبهوت ومدهوش اولور

﴿ درجهٔ سابعهٔ عشقی بیان ایلر ﴾

(قال شيخ الاسلام الدهش بهتة تأخذ العبد وتغلب عقله وصبره وعلمه) دهشت
و بهت شول حيرته ديرلر كه بغتة كلور وعبدى اخذ قيلور وعقلنه غالب اولور
وصبرين آلور وعلمى وارايسه علمى كيدوب مدهوش اولور شول جمال يوسفى كورن
خاتونلر كبى كه جمال يوسفى مشاهده قيلدقلرنده مدهوش وحيران اولوب اللرين
قطع ايلديلر ودويمديلر ﴿كما قال الله تعالى فلما رأينه اكبرنه وقطعن ايديهن﴾
يعنى زنانكيم اول خاتونلر حضرت يوسفى كورديلر آنى اكبار واعظام ايلديلر
وحسن يوسفدن حاصل دهشت وحيرتك غلبه سندن اللرين قطع قيلديلر
حضرت مولانا قدس سره العزيز بو معنايه اشارت بيوروب ارشاد ايدرلر *
زيرك چون كبر واز انكيز انست * ابلهى شو تا بماند دل درست * ابلهى
نى كه بمسخرگى دوتو بست * ابلهى كه واله وحيران اوست * ابلهانند آن زنان
دست بر * از كف ابله وزرخ يوسف نذر * زين سر از حيرت اگر عقلت رود *
هر سر مويت سر وعقلى شود

﴿ درجهٔ ثامنه حيرت وهيمنى بيان ايلر ﴾

حيرت شول حالتدر كه يا مشاهدهٔ صنايع و بدايع الهيه دن ويا فراط عشق وشوق
ربانيه دن سالكك عقل وعلمنه غالب اولور وعقلى تندوكايل وعلمى بى دانش
وذليل قيلور ومانع فكرت وفطنت اولور (كما ان الصحابة من فرط الحيرة لا يقدرون
ان يحفظوا القرآن وان احدا حفظ ربع القرآن يقولون فلان جل فينا) نتكيم
حضرت مولانا قدس سره العزيز بو معنايه مناسب اشارت بيوررلركه * از صحابه
كم بدى حافظ كسى * كرچه شوق بود جان شان را بسى * ربع قرآن هر كه محفوظ بود *
جل فينا از صحابه مى شنود * در چنين حيرت مراعات ادب * خود نباشد
ور بود باشد عجب * جمع صورت با چنين معنى ژرف * نيست ممكن جز ز سلطان
شگرف * بالجمله اى اخى حيرت ايكى قسمدر بر قسمى ممدوح وبر قسمى مذمومدر
حيرت ممدوحه ديمك اولان مشاهدهٔ آلا ونعمادن ظهوره كلان واسماء
وصفات خدادن حاصل اولاندر وحيرت مذمومه دنياوما فيهادن وحب
ماسوادن ومقتضاى نفس وهوادن حاصل اولاندر نتكيم ابن فارض بو حيرت
ممدوحه ايله حيرت مذمومه يه اشارت ايدوب بيوررلر (بيت) وما احترت
حتى اخترت حبك مذهبا * فوا حيرتى لو لم تكن فيك حيرتى * يعنى بن متردد
اولمدم حتى سنك محبتكى مذهب اختيار ايلدم اى حيرت وندامت بكا اكر سنك
حبكده بنم حيرتم اولمسه بن حضرت پيغمبر عليه السلامك (اللهم زدنى فيك

شعرا) دیود عاقبلد قلری بو حیرت محموده یه اشارتدر تتکیم حضرت مولانا دخی بو حیرت محموده یه مناسب بو بیتلری ادا بیوررلر ٭ که چنان بنماید وگاهی چنین ٭ جز که حیرانی نباشد کاردین ٭ نه چنان حیرانکه پشتش سوی اوست ٭ بل چنین حیرانکه غرق و مست دوست ٭ اگر حیرت حد اعتدالدن زیاده اولورسه اکا هیمان دینور هیمان لغتده عشقدن زیاده حیران اولمق دیرلر واصطلاحده (الهیمان سقوط تمالك تعجبا او حیرة حتی لا یقدر صاحبه ان یتماسك ویضبط نفسه بحکم العقل وهو اثبت دواما من الدهش یعنی هیمان تعجبا و یا خود حیرة تدارك و تماسكك ذهاب و سقوطنه دیرلر حتی اول هیمانك صاحبی نفسنی حکم عقلله ضبط ایدوب طوتمغه قادر اولمیه ٭ ودهشته هیمانك قربی بودر که دهشت بغتة کلور و سریع الزوال اولور اما حیرت و هیمان نیجه مدت باقی قالور بعضیسی نیجه مدتد نصکره ینه صحوه کلور بعضیسی مجذوب صرف اولوب حیران قالور و حیرتله هیمانك فرقی بودرکه حیرت اعتدالده عقله غالب اولور و هیمان بالکلیه عقلی زائل قیلور و صاحبی دیوانه مجنون قالور و مست و مستغرق اولور بو مرتبه ده اولانك لسان حالی بو بیتلرك مضمونیله ترنم قیلور ما استهیت العقل مذ جننتی ٭ ما حسدت الحسن مذ زینتنی ٭ ما جنون واحد لی فی الشجون ٭ بل جنون فی جنون فی جنون

(درجهٔ تاسعه قلق بیان ایدر)

قلق لغتده کوکل طره لنوب صبرسز و مضطرب اولمغه دیرلر و بو قومك اصطلاحنده شول حالته دیدلر که سالکك صبرینی اسقاط ایلیه وکما لیله اضطرابندن محبوبدن غیریدن فرار ایلیه و آنسز بریرده قرار قیلیه تتکیم شیخ الاسلام حضرتلری بیورر (القلق تحریك الشوق صاحبه نحو المحبوب بان یسقط صبره حتی لا یقر بدونه ویفر من غیره فرارا ویضیق الخلق ویبغض الخلق ویلذ الموت) یعنی قلق شوقك صاحبنی محبوب حقیقی طرفنه تحریك ایتمسنه دیرلر آندن صبر و قراری اسقاط ایتمکله حتی اول محبوبسز قراره مجالی قالمیه و آندن غیریدن استیحاش و فرار ایلیه خلقنی تنك ایلیه و خلقی مبغوض ایلیه و موتی لذیذ ایلیه خلقنی تنك ایلمسی انکیچوندر که اول کمسه هجرانله مقبوض اولور خلقی محبوبنه حجاب کورر انکیچون آنلردن استیحاش ایدوب خلوت و عزلت ایله استیناس ایلر و موتی لذیذ ایلمسی انکیچوندر که موتی سبب لقای حبیب بیلوب آنی اشتها قیلور تتکیم [illegible] مرتبه ده حضرت مولانا شیخ محمد سرد

زیندهٔ قلق وسوزشن حکایه ایدوب بیوررلر* زاهدی در غزنه از دانش مزی*
بد محمد نام وکنیت سرزوی* بس سرکه رفت آن ازخوایش سیر* گفت بنمایا در
افتادم بزیر* گفت نامد نوبت آن مکرمت* ور فرو افتی تیری نکشمت* او فرو
افکند خودرا ازوداد* درمیان عمق آبی افتاد* چون نمرد از نکس آن جان
شبرمرد* از فراق مرگ برخود نوحه کرد* موت را از غبن می کرد او کدی*
ان فی قتلی حیاتی میزدی* مرویدرکه بو قلق واضطراب حضرت محمد
مصطفی علیه السلام بدایت حالنده حرا طاغنده ظهور ایدوب استدیکه شوقا
الی الله حرا طاغندن کندیلرین کوتوروب آته* درحال حضرت جبریل ایروب
انی طوتوب منع ایتدی بر روایتده بونجه دفعه واقع اولمشدر دیدیلر نتکیم
حضرت مولانا بو معنایه مناسب اشارت بیوررلر (بیت) مصطفی از هجر چون
بفراختی* خویش را از کوه می انداختی* تا بگفتی جبرئیلش هین مکن* که
ترا بس دولتست از امر کن* مصطفی ساکن شدی زانداختن* باز هجران
آوریدی تاختن* باز خودرا سرنگون از کوه او* می فکندی از غم واندوه او*
باز هم پیدا شدی آن جبرئیل* که مکن که تو شهی وبی بدیل* همچنین می بود تا
کشف حجاب* تابیابید آن گهر را او ز جیب* اگر بو حالت قلق عشقده حین
مساعده چوق واقع اولور انکیچون بلا اختیار اضطراب قیلور حتی شو مرتبه
یه وارر که کندویی پاره پاره قیله وکندو کندیدن خلاص اوله ومحبوبنه بوله

(درجهٔ عاشره غیرت بیانندهدر)

ای طالب بلکل که غیرت نعت الهیه دندر نتکیم حدیث صحیحده وارد اولدی
حضرت رسول علیه السلام سعد حقنده بیوردیلرکه (ان سعدا لغیور وانا اغیر
من سعد والله اغیر منی ومن غیرته حرم الفواحش ما ظهر منها وما بطن) معنای
شریفی تحقیقا سعد غیوردر وبن اندن زیاده غیورم والله بندن زیاده غیوردر
اللهک غیرتندن بعضیدرکه ظاهرا وباطنا یارامز شیلری حرام ایلدی پس غیرت
حق جمیع غیرتک اصلی وغیرت عباد آنک فرعیدر نتکیم حضرت مولانا بویله
بیوررلر* جمله عالم زان غیور آمد که حق* برد در غیرت برین عالم سبق*
اصل غیرتها بدانید از اله* آن خلقان فرع حق بی اشتباه* شاه را غیرت بود
بر هر که او* برگزیند بعد ازانکه دید رو* غیرت غیره شاهده سندن حاصل اولور
اکر ملاحظهٔ غیر اولمسه غیرت دینلمز پس حقک غیرتی بو اشیا آنک غیری الدیغی
جهتدن اولور زیرا آنلر قادر اولوب مقصودر طلب ایلر واول اولومقصوددردن

مراد که عالم وآدمده من وجه غیردر بو جهتدندر که اکر غیرت حق ظهور ایدرسه
استر که عبد کندیدن غیری موجود ومحبوب ومعبود کورمیه اکرچه فی نفس الامر
کندیدن غیری یوقدر ولکن غیر و ماسوی حکمنده اولان ظهوراته محبت
وعبودیت اولدیغندن غیرت الهیه بو یوزدن اولور واکر غیرت عبده نسبت
اولنورسه اوچ وجهدن خالی اولمز بو اوچ وجهدن خالی اولورسه غیرت نفسانیه
وشیطانیه اولور اول اوچ وجه بودر غیرت لله غیرت فی الله غیرة علی الله غیرت لله
وفی الله محبك محبوب ایچون محبوب رضاسنده اولان غیرتیدر نته کم حضرت
سلیمان وقت عصر فوت اولدقده غیرته کلوب صافنات جیادی قردیغی کبی
﴿کما اخبر الله تعالی فی کلامه المجید اذ عرض علیه بالعشی الصافنات الجیاد
فقال انی احببت حب الخیر عن ذکر ربی حتی توارت بالحجاب ردوها علی فطفق
مسحا بالسوق والاعناق﴾ حکایه سی بودر که حضرت سلیمان شامه غزا ایلیوب
بعد الفتح آلدیغی بیك دانه آت غنیمت الوب پس امر ایلدیکه اول آتلری بعد الظهر
عرض اوله پس کرسی اوزرینه اوتوروب اکا اول مقبول آتلر عرض اولندی
حتی کونش حجاب مغربده متواری اولدی وصلوة عصر فوت اولدی پس طاعت
مانع اولدقلری ایچون غیرته کلوب دیدیکه بکا ردایلك آتلری پس آتلری
بالکلیه قروب ذبح ایلدی وغیرت لله وفی الله شیخ حضرتلری فتوحاتده بویله
تفسیر ایدوب بیوردیلر که ﴿الغیرة لله وفی الله هو ان یری الانسان ما حده الحق
ان یتعداه الخلق فیقوم بصفة الغیرة لله لا لنفسه اذ علم ان الخلق عبید الله وانه
من حکم العبد ان لا یتعدی حد ما رسم له سیده﴾ یعنی غیرة لله وفی الله اولدر که
برکسنه حقك حد ایلدیکی شرعی کوره که خلق آندن تجاوز ایلیه پس الله ایچون
صفت غیرت اول کسنه یی قائم ایلیه وحق سویلیه وقادر اولدقجه اجرا ایلیه
اما بو غیرت کندو نفسی ایچون اولمیه زیرا او کونه غیرته کلان کسنه بیلور که خلق
عباد اللهدر وعبدك حکمی افندیسنك رسم ایلدیکی حددن تجاوز ایتمامکدر
پس آنکیچون حق یولنده لله وفی الله غیرته کلور اما غیرت علی الله محالدر زیرا
بو محبوب حقیقی محبوب مجازی کبی دکلدر که آنی غیریدن صاقنه سن بلکه طریق
الهی بونك اوزرینه مبنی اولمشدر که خلق آنك جانبنه دعوت قیله سن وانلری
مشاهده محبوب حقیقیه تحریض وتشویق ایده سن بو محبوبك عاشقلری
دیرلر که ﴿کاشکی سودوکی سوسه قوخلق جهان ＊ سوزی نجله همان قصه
جانان اولسه﴾ اما غیرت علی الله اکر نامحرمدن کتمان سر الهی تقدیر اولنورسه

بو تقدیرجه جائز اولور زیرا اولیا و اصفیا جناب محبوبك اسرارنی كمال غیرتلرندن
نامحرمه افشا و اظهار ایلمزلر نتكیم جناب حق دخی كمال غیرتندن آثاری عوام
و نامحرمه اظهار ایلمز ﴿كما قال اولیائی تحت قبابی لا یعرفهم غیری﴾ امام
قشیری رسالهسنده باب غیرتده شبلیدن و بعض مشایخدن نقل ایدوب دیركه
(قیل للشبلی متی تستریح قال اذا لم ار له ذاكرا) شیخ حضرتلری فتوحاتده بو قوله
وجوه متعدده ایله جواب ویرمشدر اولندركه ﴿قال یمكن ان یقول الشبلی هذا القول
فی حالة رؤیة الذاكرین الله علی الغفلة وعدم الحرمة فان من یذكره بلغو الایمان
وذكر الله فی طلب المعاش فی الاسواق فعار ان یذكر بهذه الصفة لم یوف المذكور
حقه من الحرمة عند الذكر ولا یبعد من الشبلی ان یكون هذا قصده بذلك القول
فی بدء امره وفی وقت حجابه عن معرفة ربه وامام المعرفة فلا یكون مثل هذا
القول) و بر معنی دخی بودر كه ذاكردن مراد كندی اوله پس دیمك اولور كه بن اول
زمانده راحت اولورم كه كندومی ذاكر كورمیم زیرا كندوبی ذاكر كورمك
عین حجابدر بلكه ذاكر و مذكوری كورمكله غیریت میاندن مرتفع اوله و بو قولی
ظاهر معناسنه آلنمغه بو حدیث دخی مانعدر كه بیوردیلر ﴿قال المؤمن من یحب
لاخیه ما یحب لنفسه﴾ ایمدی بركیمسه جناب حقه مؤمن قرنداشندن صادقانه
ذاكر اولمسی دیلهمسون دیمسه مؤمن اولمز قنده قالدیكه ولی اوله تطویل كلامه
باعث اولمسون ایچون بو قدرله اكتفا اولندی والله تعالی اعلم

باب ثانی عشر مرتبهٔ ولایتده اولان درجاتی بیان ایلر ﴿بو باب دخی اون درجه‌یی شاملدر

﴿درجهٔ اولی ولایت ندر و ولی كیمدر آنی بیان ایلر﴾

مشایخ كبار رحمهم الله ولایتی بو كونه تعریف ایدوب بیوردیلر كه (الولایة هی قیام
العبد بالحق عند الفناء عن نفسه وذلك بتولی الحق تعالی ایاه حتی یبلغه غایة مقام
القرب والتمكین) یعنی ولایت عبدك كندو نفسندن فانی اولدیغی وقتده حقله
قائم اولمسیدر و بونك معناسی حق تعالی عبدك جمیع امورینه بذاته تولی ایلر شول
حیثیتله كه عبدك ارادهلری و وجودی و تصرفی و وجودی و فعلی قالمز ایسه كه وجود
و تصرف و فعل و ارادت و قدرت بالكلیه حقك اولور و عبد بو وجود وهمیسندن
خلاص ایدر حتی جناب حق آنی غایت مقام قرب و تمكینه كه مراد فنای
بشریتدر ایصال قیلور پس عبد بو مرتبهده حقله باقی اولور انكیچون (الولی
هو الفانی فی الله والباقی بالله) دیو كله تعریف اولنمشدر جناب حق بونلری
بو شانده كوره طائفة العزیزده بكا آندن انقیاده كندو نفسلرینه تسلیم قیلرا اكر

برآن جناب حق انلری بلا مشاهدهٔ حق کندو نفسلرینه سپارش ایلمسه حضرت
پیغمبر علیه السلام (اللهم لا تکلنی الی نفسی طرفة عین ولا اقل من ذلك اللهم
اکلأنی کلاء الطفل الصغیر) بیوردیغی کبی بونلر دخی انسان ذاتی بر معنایی رعایه
ایدرلر پس بونلر حقك ولیسیدر و جناب حق دخی بونلرك ولیسیدر (کما قال الله تعالی
الله ولی الذین آمنوا یخرجهم من الظلمات الی النور) یعنی الله ارکوته الی محبیدر
نزول کتسه ارلك که من حسب الصدق اکا وارانك یقینی بینه مؤمن اولدیلر بو انلرك
هر حالده و هر کارده متولیسیدر و هر شانده بونلره احق و اولی در بونلری ظلمات
شبهاتدن نور یقینه اخراج ایلر یاخود ظلمات نفسانیه دن انوار صفات رحمانیه یه
واصل ایلر و یاخود ظلمات کثرتدن خلاص ایدوب نور شهود و وحدته نائل قیلور
لاجرم غیر و سوی کورمدن خلاص اولورلر و حجاب صوردن نجات بولورلر
نتکیم بو معنایه مناسب بیورلمشدر * دیدهٔ حق بین نه بیند غیر دوست * کو ز عالم
مغز می بیند نه پوست * دیگران از قشر مانده در حجاب * او نظر افکنده بر لباب
لباب * چونکیم ولی الله اسملرندن بر اسمدر لاجرم بو اسمك مظهرلری متفقع
اولمز اخلاق الهیه ایله متخلق و ذات و صفاتی ذات و صفات حقده افنا ایله
متحقق اولان کسه بو اسمك مظهری اولور و اکا اولیاء الله دینور و بو کونه
رجال الله بهر حال بردوردر بو انقطاع بولنور نتکیم حضرت مولانا بیورلر
(بیت) پس بهر دوری ولی قائمست * آزمایش تا قیامت دائمست * دست زن
در دامن هر کو وابست * خواه از نسل عمر خواه از علیست * و مأخذ ولایت
غیر نبی مشکوة نبوت حضرت محمدیدر که جناب حق (قل ان کنتم تحبون الله
فاتبعونی یحببکم الله) بیوردی کویا نبی آفتاب و ولی ماهتابدر نتکیم کاشف راز
صاحبی بیورلر (بیت) نبی چون آفتاب آمد ولی ماه * مقابل کرد داند دلی
مع الله * زان کنتم تحبون یابد او راه * بخاک آستانهٔ یحببکم الله * پس
ماهتاب آفتابه نقدر مقابل اولورسه اولقدر نور استفاده ایلدیکی کبی ولی دخی
حضرت نبی یه نقدر متابعت قیلورسه اولقدر کمال بولور و اولقدر منیر اولور
نتکیم حضرت نبی علیه الصلاة والسلام محبوبیت مقامنه واصل اولمشدر ولی
دخی اول حضرته حسن متابعت سببیله مقام محبیتدن محبوب مرتبهٔ محبوبیته
نائل اولور تبعیت واسطه سیله نبیدن ولی یه بو مقام معناسرایت قیلور نتکیم
بیورلمشدر (بیت) از محبت کردد او محبوب حق * کرچه طالب بود شد
مطلوب حق * از محبت نار نوری میشود * از محبت دیو حوری میشود *

پس ولینك مرتبه سی معلومك اولدیسه اول معنایه كلهلم كه ولی كندونك ولی اولدیغن بیلورمی و خلق ایچره مشهور اولورمی و یا اولمزمی مشایخك بو خصوصده اختلافی واردر (قال ابو الحسن علی بن اسماعیل الاشعری لایجوز ان یعرف الولی انه ولی لان معرفة ذلك یزیل عنه خوف العاقبة وزوال خوف العاقبة یوجب الامن وفی وجوب الامن زوال العبودیة) بو سوز چوقلق سدید دكلدر اگر قبول اولنرسه دنجله به شامل اولمق یرنده اولمزدی زیرا كامل اولدر كه كندونك نهایتی كن بیله و بالهام الله مرتبه سی هرنه یی اقتضا ایدرسه یعنی عبودیتی اقتضا ایدر اجرا قیله پس ولینك كاملك كندویی ولی بلمسی امنی موجب وزوال عبودیتی مستلزم اولمز انكیچون ابو علی دقاق دیر كه (یجوز ان یعرف الولی ولایته) اما خلق ایچره ولایتی ظاهر اولوب مشهور اولمسنه كلنلم محققینك كلامی بودر كه ولی كامل اختیار بله كراماتن خلقه اظهار ایلمز جناب حقدن ظهورینی دخی استمز انكیچون امام محمد بن علی بیورمشلر كه ﴿ من اظهر ولایته فهو مدعی ومن ظهرت علیه كرامته فهو ولی ﴾ پس اظهارنده مخافت چوقدر ولكن ظهورنده یوقدر زیرا اظهارنده عجب وكبر ونخوتی وتوجه خلق وبین الخلق شهرت ونباهتی ومنزلت ورپاسی مستلزم اولور بونلر ایسه حجاب ونقصاندر نعوذ بالله من الحور بعد الكور اما ظهورنده بو مخافت اولمز زیرا الحكمة والمصلحة اولور پس جناب حق آنی بو كونه خطرلردن محفوظ قیلور نتكیم مثنوی شریفده بو معنایه مناسب شیخ اقطع حكایه سنده حضرت مولانا انلر لسانندن اشارت بیورر اول كامل مقطوع الیدایكن زنبیل اوردی ولكن بونك ظهورندن واظهارندن بغایت حذر قیلرلردی حكمت الهیه انك ظهورینه تعلق ایدوب خلق آنك كرامتنه مطلع اولدقده دیدی ❊ گفت حكمت راتو دانی كردكار ❊ من كنم پنهان تو كردی آشكار ❊ آمد الهامش كه یك قومی بدند ❊ كه درین غم بر تو منكر می شدند ❊ من نخواهم كاندرمه كافر شوند ❊ در ضلالت در گمان بد روند ❊ این كرامت را بكردیم آشكار ❊ كه دهیمت دست اندر وقت كار ❊ تا كه این بیچارگان بدگمان ❊ رد نگردند از جناب آسمان ❊ پس محققان حقیقت وكاملان طریقت دیمشلردر كه ولی اظهار كرامت وادعای ولایت جائز دكلدر بلكه انك ادعا واظهاری مكر حقدر پس انلرده پوشیده اولمسی اولی در نتكیم نبینك ادعاسی وادعاسنه موافق اظهار معجزه قیلمسی اولی در وانلره لازم اولان اولدر كه (بیت) ولایت در ولی پوشیده باید ❊ ولی اندر نبی پیدا نماید (قال الشیخ

فى الفتوحات (سر) سر الكرامة واجب متحقق به عند الرجال فلا تكن مخذولا وظهورها فى المرسلين فريضة ❊ وبها نزل الوحى تنزيلا (وقال اعلم ان الايات والكرامات واجبة على الرسول اظهارها من اجل دعواه كذلك يجب على الولى التابع سترها مذا مذهب الجماعة) يعنى محققين كرامات حسيه به اثبات اتمامنلر بالكه كرامات معنويه بى مقبول طوتدلر واكا ترغيب وتحريض ايتمشلردر زيرا كه كرامات صوريه مكر خفيدن واستدراجدن خالى اولمز مكر كه من عند الله ظهورى مراد اوله نتكيم شيخ حضرتلرى كراماتى ايكى قسم ايدوب بو معنايه فتوحاتده اشارت بيوردلر (قال الكرامة على قسمين حسية ومعنوية فالعامة ما تعرف الكرامة الا الحسية مثل الكلام على الخاطر والاخبار بالمغيبات الماضية والاتية والمشى على الماء وطى الارض والاحتجاب عن الابصار واجابة الدعاء فى الحال فالعامة لا تعرف الكرامة الا مثل هذا واما الكرامة المعنوية فلا تعرفها الا الخواص والعامة لا تعرف ذلك وهى ان تحفظ عليه آداب الشريعة وان يوفق لاتيان مكارم الاخلاق واجتناب سفسافها والمحافظة على اداء الواجبات فى اوقاتها والمسارعة الى الخيرات وطهارة القلب من كل صفة مذمومة ومراعاة حقوق الله فى نفسه وفى الاشياء فهذه عندنا كرامات الاولياء المعنوية التى لا يدخلها مكر ولا استدراج ولا ينكره فى هذه الكرامات الا الملائكة المقربون واهل الله المصطفون وما امر الله نبيه ان يطلب منه الزيادة من شئ الا من العلم لان الخير كله فيه وهى الكرامة العظمى والله اعلم)

(درجهٔ ثانيه سردر وارباب سر كيملردر انى بيان ايلر)

محققين رحمة الله عليهم اجمعين سرى بو كونه تعريف ايدوب بيوردلر كه (السر هو المعنى الباطن عن ادراك المشاعر ويقال للقلب المترقى الى مقام الروح بالتجرد والصفاء لكونه محلا للسر اطلاقا لاسم الحال على المحل مجازا) يعنى سر شول مشاعردن باطن اولان معنادر كه بو حواس انى ادراك ايده ميوب صفا وتجرد ايله مقام روحه ترقى قيلان قلبه دخى سر دينور وسر محل اولديغندن اوترى حالك اسمنى مجازا محله اطلاق قيلندن اولور حضرت شيخ فتوحاتده عبد الله تستريدن نقل ايدوب بيوردلر كه (قال سهل بن عبد الله التسترى ان للربوبية سرا لو ظهر لبطلت النبوة وان للنبوة سرا لو ظهر لبطل العلم وان للعلم سرا لو ظهر لبطلت الاحكام) اى اخى جناب حق حديث قدسيده (الانسان سرى من سرى) بيوردى پس سر بو يتق بيلنلر حقك سرى اولنلردر اسى بونك اظهارى

دین ستر درلر ایچون (اظهار سر نزد بیه کفر) دیمشدر بو سرك طالبی خزینه‌دار
اسرار حق اولان مرشدلردن برکسه‌یی بولمغه موقوفدر پس اول صاحب
سرلر سرا ارشادیله بو اسراره واقف و بو گفتاره عارف اوله پس صاحب
سر اولان کبارلر اکا کتم اصحاب سر اول کسه‌لردرکه بو حدیث شریف انلرك
حقنده وارد اولمشدر (قال صلی الله علیه وسلم احب العباد الی الله الاخفیاء
الاتقیاء الذین اخفاهم الله عن خلقه ان حضروا لم یعرفوا وان غابوا لم یذکروا)
اخفیا ایکی قسمدر بر قسمی اسماً و رسماً خفیدرکه بین الناس نامٔلری و کراماتلری
و کندیلری مشهور اولمشدر بو خلق دکل بلکه اولیادن چوق کسه انلرك
کیم ایدوکن بیلمزلر نتکیم حضرت مولانا بو کروهه اشارت بیوروب دیرلر (بیت)
قوم دیکر می شناسم زی اولیا * که دهانشان بسته باشد از دعا * قوم دیکر
سخت پنهان می روند * شهره خلقان نباشد کی زنند * هم کراماتشان هم ایشان
در حرم * نام شان را نشنوند ابدال هم * فرشته‌لردن بری خلق ایچره بن ولی‌یم
دیسه و حاضر اولسه خلق اکا ولیلکی روا کوروب دلیدر دیه‌لردی نتکیم ابن
فارض بو مرتبه‌یه اشارت بیورمشلر (بیت) فلو قیل من تهوی وصرحت باسمها
لقیل کنی او مسه طیف جنی بو کروهی (لا یعرف ذا الفضل الا ذووه)
فحواسنجه ینه اول مرتبه‌یه ایرنلر بیلور (کما قال حضرت مولانا (بیت) یعرفنا
من کان من جنسنا * وسائر الناس لنا منکرون * و بر قسمی دخی اولدرکه
بین الناس اسماً و رسماً مشهوردرلر لکن مرتبه‌لری انلردن مستوردر بونلر اول
کسه‌لردرکه مبالغ عقوللرینه تنزل ایتمشلردر (وکلموا الناس علی قدر عقولهم)
فحواسنجه آکلادقلری یردن سویلمك سنته تمسك ایتمشلردر هرکس انلری عقلی یتدکجه
بر مرتبه‌ده تعیین ایدر ولکن انلر جمیع مراتب و مقاماتدن کذر ایتمشلردر عجبدرکه
بونلر بغایت ظاهر ایکن غیرت حق بونلری ساتردر و اظهر من الشمس ایکن کمال
ظهورلری بونلره پرده اولمشدر نتکیم حضرت مولانا قدس سره العزیز بو طائفه
عالیه‌نك شانی دوقی حقنده بو ابیاتی بیورمشلر (بیت) این عجب‌ترکه
بر ایشان می کذشت * صد هزاران خلق از صحرا و دشت * ختم کرده قهر
حق بر دیده‌ها * کی ببیند ماه را بینا سها * کفته هر شاخ و شکوفه برقنون *
دم بدم یا لیت قومی یعلمون * بانك می آید ز سوی هر درخت * سوی ما آید قوم
شور بخت * بانك می آید ز غیرت بر شجر * چشم شان بستیم کلا لا وزر (فسبحان
من اعمی بصائر الناس من حیث نظروا الیهم و سمعوا اقوالهم (سکوا اصحاب دل

رفتند وشهر عشق شد خالی ☼ جهان پر شمس تبریزست مردی کو چه مولانا ☼
ابو یزید بسطامی حضرتلری بیوررلر که (الاولیاء عرائس الله ولا یری العرائس
الا من کان محرما لهم واما غیرهم فلا (بیت) چون درآید محرمی دور از گزند ☼
بر کشایند آن ستیران روی بند ☼ چونکه نا محرم در آید از درم ☼ پرده در پنهان
شوند اهل حرم ☼ بونلر اول مستوران قباب عزتدر که جناب حق تعالی غیرتندن
بونلری مرتبهٔ غیرتده قلان اهل صورته افشا ایتز اهل ظاهرک فهم ایلدیکی
اولیا انجق کرامت صوری صاحبلریدر بو اولیای معنویه یی آنلر بیلمز بونلری بنه
اهل الله اولان بیلور الله اهلی اولان اهل الله کیدر بیلمز (کما قال ابن عطا سبحان
من لم یجعل الدلیل علی اولیائه الا من حیث الدلیل علیه ولم یوصل الیهم الا من
اراد ان یوصل الیهم (اول کمسه لرک که چشم خدابینی اولمیه و خلوتخانهٔ وحدته
یول بولمیه ورؤیت یاری کورمیه مرآت خدا اولان اولیای معنویه واصفیای
خفیایی کوره مز و بونلرک وصالنه ایره مز زیرا بونلری بلطف الهی بادن
اصعبدر (کما قال ابن عطا فی لطائف المنن سمعت شیخنا ابا العباس قال معرفة
الولی اصعب من معرفة الله فان الله معروف بکماله وجماله ومتی تعرف مخلوقا
مثلک یأکل کما تأکل ویشرب کما تشرب واذا اراد الله ان یعرفک بولی من اولیائه
المعنویة طوی عنک وجود بشریته واشهدک وجود خصوصیته) پس زبدهٔ
کلام وخلاصهٔ مرام بودر که الله تبارک وتعالی بعض عبادینی کرامت صوریه
سیله عوامه اظهار ایلدی وبعضینی عوامدن ستر ایدوب خواصه اظهار
ایلدی وبعضیسنی هم عوامه وهم خواصه اظهار ایلدی وبعضیسنی هم عوامدن
وهم خواصدن ستر ایلدی بعضی اولیا اولور درکه بدایتنده ظهور ونهایتنده
ستر ایدر وبعضیسنی بدایتده ستر ونهایتنده ظهور ایدر وبعضیسی مستور
کلور مستور کیدر وبعضیسی من وجه ارشاد ناس ایچون ظاهر اولور ولکن
من حیث الحقیقه ستر قبلور بو جهتدن اهل سردن واخفیادن اولور والله اعلم

(درجهٔ ثالثه غربتی بیان وغریب کیملردر انی عیان ایدر)

عمرو بن عاص بو حدیث شریفی حضرت نبی علیه السلامدن روایت بیوررلر
(قال علیه السلام احب العباد الی الله الغرباء قالوا من الغرباء یا رسول الله قال
الفارون بدینهم یحشرون مع عیسی ابن مریم یوم القیامة) معنای شریفی
الله تعالی قوللرینک محبوبرکی غربادر ☼ دیدیلر که غربا کیملردر یا رسول الله بیوردیکه
دینلرینی خلقدن فرار ایلین کمسه لردر که بونلر قیامتده عیسی ابن مریم ایله

شهيد اولورلر (ومن مات غريبا فقد مات شهيدا) فحواسنجه اولسه لر شهيد
اولورلر بو كونه غريب مشهور ومتعارف اولان غريبدر اما عند الاولياء
اصل غريب باطنا اولوب خود علما وعرفا غريب اولاندر پس حالا غريب اولان نه
كونه كسه لردر شيخ الاسلام حضرتلرى تعريف ايدوب بيوررلركه (الغريب
هو رجل صالح فى زمان فاسد بين قوم فاسدين او عالم بين قوم جاهلين
او صديق بين قوم منافقين وهذا من الغرباء الذين طوبى لهم) يعنى حالا غريب
زمان فاسدده اولان شول رجال صالحدركه سائر اكفاسندن صفت صلاحله
منفرد اوله و زمان فاسد اولدركه فتن ومحن ايله طوله وقوم فاسد اولدركه طريق
حقه سلوك ايتميوب هواى نفسنه امتثال قيله ودخى شول عالمدركه جاهللر ما
بيننده قاله وجهلا آنك رتبهٔ عليه سندن غافل اوله وقدر وقيمتن بيله ودخى شول
صديقدركه باطنى ظاهرينه مخالف اولان قومك ما بيننده اوله بونلر شول
غربادركه حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بونلر حقنده اوچ كره فطوبى
للغربا بيوردى نتكيم ابو هريره حضرتلرى حضرت نبى عليه السلامدن روايت
بيوررلر (قال عليه السلام ان الدين بدأ غريبا وسيعود كما بدأ فطوبى للغرباء فطوبى
للغرباء فطوبى للغرباء اى ان هناك من اهل الدين فى الاول كانوا غرباء ينكرهم الناس
ولا يخالطونهم وكان يعيشهم بين اقاربهم كتعيش الغرباء وسيكون كذا فى الآخر)
بو تقديرجه مضاف محذوف اولور و تقدير كلام اهل دين اول زمانده غربا
ايديلركه ناس انلره انكار ايدرلردى و انلرله مخالطه ايتمزلردى و بونلرك بين
الاقرباء تعيشلرى غربا كبى ايدى و آخر زمانده دخى بويله اولورلر نتكيم ابتداده بويله
اولدى ايدى ☼ پس طيبت و سعادت غربا ايچوندر طيبت و سعادت غربا ايچوندر
طيبت و سعادت غربا ايچوندر ديو بيوردى پس علما و عرفا غريب اولنلر اول
عارفلردركه ديدهٔ باطنلرندن حجاب مرتفع اولوب حقيقت حالى بلديلر و مرتبهٔ
كمالى بولديلر و اسرار غيبيه عارف و مكنونات باطنه واقف اولديلر اگر بر شمه
مرتبه لرندن اظهار ايتسه لر نادانلر و علما انلرى انكار ايدرلردى پس بونلر بين العلما
والعقلا غربا كبيدر و فضلا عمايين سائر اسفهاء ☼ بونلرك صور وحالاتنه
اهل صورت محرم اولمديغى ايچون سويلسه لر عقلانك عقلى يتمدوكى يردن
سويلرلر و كندى حالترين تمثيلرلر ... باتو پوشيده حالتيست مرا كه در سخن
بيان نمى دانم ☼ باشارت حديث خموشهم كفت ☼ كه غريبم زبان نمى دانم ☼
انكيچون شيخ الاسلام حضرتلرى غربة العارف غربة الغربة لانه غريب

فی الدنیا والآخرة ﴾ دیو بیورر حضرت مولانا دخی ※ خود غریبی در جهان
چون شمس نیست ※ شمس باقی که هیچ امس نیست ※ بیتیله بو غربته اشارت
قیلورکه اهل دنیا واهل آخرت شمس حقیقت اولنلرك مرتبه سندن محروم
اولمدقلرن اخبار ایلر

﴿ درجهٔ رابعه استغراقی بیان ایدر ﴾

استغراق عین مرتبهٔ ولایه وسوادده که حاصل اولور که اولور که خلوت ومحبت
الهیه استیلا ایلدکده مشاهدهٔ بحر بیده مستغرق اولور وکاه اولور که جذب خدا
آنی کندیدن فانی قلدقده بحر وحدته غرق اولور چون چرادن
ومن وما دن قورتلور اکر زیاده مستغرق اولور ابتدا غرق قالمز کندیوی
بولمز وخلق عالمی بلمز ذات احدیته غرق اولور وکندوی عین بحر بیلور
نتکیم حضرت مولانا بو استغراقه اشارت قیلوروب بیورر ﴿بیت﴾
صنع بیند مرد محجوب از صفات ※ در صفات آنست کو کم کرد ذات ※
واصلان چون غرق ذاتند ای پسر ※ کی کنند اندر صفات او نظر ※ چونکه
اندر قعر جو باشد سرت ※ کی برنك آب افتد منظرت ※ بو مرتبه یه مشایخ
صوفیه استغراق الشواهد فی الجمع دیرلر واستغراقك اوچ درجه سی بیان
ایدرلر ※ اولا استغراق العلم فی عین الحال ※ ثانیا استغراق الاشارة فی الکشف
ثالثا استغراق الشواهد فی الجمع ※ سالك حالده استغراق احکام علمك احکام
حالده استهلاکندن عبارتدر وحالت علم وشعور اوزره استیلاسندن کنایتدر
بو مرتبه ده حکم مواجید حالیه اولور واحکام علمیه وعقلیه بی تأثیر وبی عمل
قالور لکن بو حالت صاحبی ضلالت وخلاف شریعت کارایلدن مصون ومحفوظ
اولور ﴿ کما قال القاشانی صاحب هذا الاستغراق ظفر بالاستقامة وامن من
الضلالة لاتصافه بصفات اهل الولایة واکتسائه لباس نور الهدایة کما حکی عن
الشبلی انه کان فی استغراقه اذا حضر وقت الصلوة قام وتوضأ واحسن وضوءه
وصلی واتم صلوته واحسنها من غیر ان یکون له شعور بذلك وحکی سیدنا الشیخ محیی
الدین عن نفسه انه کان اماما للقوم وکان یصلی بهم مدة استغراقه ولم یشعر به بذلك
ولم یعلم به الا باخبار القوم بعد الافاقة ومثل هذا الشخص یسمی محفوظا ان کان
ولیا ومعصوما ان کان نبیا ﴾ واشارتك کشفده استغراقی نور کنه ذاته
حضرت اسمائیدن روح مرتبه ذات احدیته ترقی ایتمکله اولور ※ بو مرتبه ده
روح مقام حقده اولور وقلب مقام روحده اولور واخلاقات اعلام تفرد ایله

وانارات نور ذاتده مستغرق اولهرق بومرتبه‌دن اول عبد مثلا اسمان اشارتله
جناب حقه یاجمیل ویاجلیل ویالطیف ویاقهار دیرایدی وصفات مختلفه ایله
توصیف قیلوردی * پس سطوت نور ذاتده بوکونه تمییز ظرف اولوب بومثللی
اشارات محو ومستغرق اولور وبو استغراقك صاحبلرینك لسان حالی بوبیتی ترنم
قیلور * توصفت کومن بروئم ازصفات * دروصال آیات کو یابینات *
وجمله شواهدك استغراقندن مراد شواهد تجلیات وصفاتك مرتبه جمعده
سطوت نور احدیتله فناسی وآثارینك انمحاسیدر یعنی عبد بومرتبه‌ده هیچ
برشی فالموجود دوهومعنی عبد تمیزنده اولان مرتبه‌سنه عودت واطلاق
عالمنده جهت ایدر * کان الله ولم یکن معه شی الآن کما کان * کلامنك سری
حسب حالی اولور بومرتبه‌ده صاحبی اولور وجمله صفات الهیه ایله متصف
اولور واندن صدور ایدن حقدن صدور قیلور

* درجه خامسه غیبتی بیان ایلر *

غیبت دخی مرتبه ولایتك درجه‌لرندن بر درجه‌در اکرچه غیبته چوق
معنالر دیمشلردر اما محققینك سوزی بودر که غیبت اشیادن غائب وحقله حاضر
اولمقدیرلر ویله کونه کسه‌لره غیب وحضار تسمیه ایدرلر نتکیم بوبیت
زیبا اول معنادن (بیت) * غائب زخود وبدوست حاضر * اعمی زخود
وباوست ناظر * بونلرك حسب حالیدر * وغیبة المحب عن کل
ماسوی المحبوب * کلامی عنوان بالیدر اکرچه سالك مرتبه‌سنده اونلرك
دخی غیبتی وار اما عارفك غیبتی اندن عالی مقدار در زیرا * غیبة السالك
عن رسوم العلم وعلل السعی * دیمشلردر * وغیبة العارف عن عیون
الاحوال فی حضن الجمع * دیو تعریف قلمشلردر یعنی اول وقتده که حال سالککه
مستولی اولور رسوم علمدن وحدود عقلدن غائب اولور وعلل سعیدن نجات بولور
زیرا او اجتهاد حال آکا حکم قیلور وعلل سعیدن خلاص اولمسی اول سعی
وکوششی حقه توفیق بیلمسیدر حتی کندوسی عجب وغروردن عاری قلمسیدر
اما عارف حضرت جمعده مشاهده ایله عیون احوالدن غائب اولور یعنی نه
احوال آنی کورور ونه اول احوالی بلکه حتی نور جمع آنی بورروانی وقت وحالك
حکمندن حفظ قیلور وقت وحالك حکمی سالکه اونلره اولور اما عارف
بوتغیراتدن نجات بولور

* (درجه سادسه وقتی بیان ایلر) *

وقت دخی مرتبهٔ ولایتك درجاتندن بر درجه‌در زیرا ولی یا ابن الوقت ویا ابن
وقتدر اولاوقت بالکل آندن صکره ابو الوقت وابن وقتی بیله سبب وقتی تعریفده
محققینك سوزی چوقدر خلاصهٔ کلمات مشایخ بونلردر که ایراد
اولنسدی (قال فی الفتوحات الوقت مایقضیه الحق ویجریه علیك وقیل
الوقت کل ماحکم علیك ومدار الکل علی انه الحاکم) یعنی وقت جناب حقك
قضا ایدوب سنك اوزریکه اجرا ایلدوکی شیدر بعضیلر دخی دیمشلردر که
هرشول نسنه که سنك اوزریکه حکم ایلرو حکمن اجرا ایلر اول وقتدر مدار
کل مشایخ بودر که تحقیقا وقت حاکمدر (وقال فی العوارق المراد بالوقت ما هو
غالب علی العبد فی وقته فانه کالسیف یقطع بحکمه) یعنی وقتدن مراد شول
حالدر که عبد اوزره وقتنده غالب اولوب سیف کبیدر که کندو حکمیله وقت
اوالك حکمنی قطع قیلور (ولذا قیل الوقت مایرد علی العبد ویتصرف فیه ویمضی
حکمه من خوف وحزن او سرور وفرح) ابن وقتده خلاصهٔ کلام اولدر که عبد
اوزره وارد اولان واردات الهیه وتجلیات ربانیه‌نك زمانیدر که اول واردات
اول وقتده عبدی تصرف ایلرو حکمنی عبد اوزره امضا ایلر اگر خوف وحزن
اقتضا ایدرسه عبد خائف ومحزون اولور واگر سرور وفرح اقتضا ایدرسه
سرور وفرحناك اولور (قال الشیخ فی الفتوحات اذا علم العبد من وقته انه الحاکم
فیه لله واستسلم وکان یحکم وقت مایرضیه الله فیه لایحکم مایختاره لنفسه
من المنشط والمکره) یعنی قچن عبد وقتدن بو تصرفات وواردات بیلدکده
حکمی اول وقته اما تسلیم ایدرو حکمه منقاد اولوردی اول وقت حکمنده
اولور که الله تبارك وتعالی اول حکمی امضا ایلرمنشطوم کرهدن کندو نفسی
ایچون اختیار ایلدیکی شیئك حکمنده اولمزاو کونه کیمسه‌لره ابن وقت دیرلر
وقتك حکمنده اولدیغیچون ووقت بونلره ماننده آب حکمن اجرا قیلدیغیچون
وماضی ومستقبل قیدندن خلاص اولدیغیچون اما ابو الوقت اول کیمسه‌لردر که وقت
وحال آنلرده تصرف قیلمز وانلر بو احوال مخالفه ایله متلون ومتغیر اولمازلر زیرا که
بونلر کدر وجوددن صافی اولمشلرو زنك ماسوادن صفا بولمشلردر نتکیم حضرت
مولانا اویتله بو معنایه اشارت قیلوب بیورمشلر ☼ صوفی ابن الوقت باشد
درمثال ☼ لیك صافی فارغست از وقت وحال

☼ (درجهٔ سابعه صفالدر انی بیان ایلر) ☼

صفا دخی درجات ولایتك براعلا درجه‌سیدر ومحققلر انی بو کونه تعریف

ایدوب بیوردیلر که (الصفاء اسم للبراءة عن الكدر وهو سقوط التلون المذكور فی باب الوقت) صفا بو قومك اصطلاحنده كدورات بشریتدن بری اولمك اسمیدر وباب وقتده مذكور اولان احوال مختلفه ایله تلون اولمغك سقوطیدر * پس سالك كركدر كه نقوش تفرقه‌دن دلنی تصفیه قیله و ژنك ورنك ماسوادن آینه‌وش منجلی اولوب بی رنك اوله بو معنایه متكلم بو محله دلالت بیورلمشدر (نظم) بسته رنك این وآن تا چند * دیده از دیدن رنكها دربند * سوی بی رنك اكر تو بشتابی * از همه رنكها خبریابی * آینه چون زرنك بیزارست * همه رنكی درو ابد پدیدارست * صفانك اوچ مرتبه‌سی واردر اول صفای علمدر ایكنجی صفای حال اوچنجی صفای اتصال (كما قال شیخ الاسلام الصفاء علی ثلاث درجات الدرجة الاولی صفاء علم یهذب لسلوك الطریق ویبصر غایة الجد ویصحح همة القاصد) یعنی درجهٔ اولی صفای علمدر كه اول علم طریق حقه سالكك سلوكنی مهذب وآداب حضرت نبی ایله آنی مؤدب ایلیه وغایت حده ونهایت سلوكه آنی بصیر قیله كه (ان لله عبادا یرون فی بدایاتهم ما فی نهایاتهم) دیمشلردر بونلر اول اهل صفادر كه صحت متابعت سببیله جناب عزت بونلره نور بصیرت اعطا ایدوب نهایت حقیقتده اولان اسراری اوائل سلوكده مشاهده ایدرلر وصفای علم بو قاصدلرك همتنی تصحیح ایدوب حضرت احدیته بدون الالتفات الی غیرها من المراتب والمقامات صحت همتله كیدرلر (الدرجة الثانیة صفاء حال یشاهد به شواهد التحقیق ویذاق به حلاوة المناجات وینسی به الكون) حالدن مراد حضرت اسماء الهیه‌دن قلبه وارده اولان واردات تجلیاتدر وبو حالده شواهد تحقیق یعنی دلائل وصول مشاهده اولنور زیرا بو واردات وتجلیات دلائل وصلتدر هچون حال صافی اولدقده دلائل وصول انكله مشاهده قلنور وجناب حقله مناجات ومكالمه نك ذوقی بولنور وكون بو صفای حالله وذوق ایله فراموش اولنور (بیت) كه وصف این بكفت وكو محالست * كه صاحب حال داند این چه حالست (والدرجة الثالثة صفاء اتصال وهو شهود الحق بفناء العبد) اتصال مبادیٔ فنادر عن قریب ایكیسنك بیله تفصیلا بیانلری كلور انشاء الله تعالی فنای عبد عبارتدر افعالنی افعال حقده وصفاتنی صفات حقده وذاتنی ذات مطلقده افنا ایلمدن عبارتدر وبو فنا سببیله شهود حق میسر اولور (بیت) چون تو دیدی پرتو آن آفتاب * تو نماندی باز شد آبی با آب * قطره بودی كم شدی در بحر راز * می نیابی این زمان آن قطره باز * كرچه كم كشتن نه كار

هركس است * درفنا كم كشتكان چون من بس است

(درجهٔ ثانيه سروری بيان ايلر) *

بعد الصفا انشقه سرور حقيقى حاصل اولور * وسرور اصطلاح اولياده بو كونه تعريف اولنوركه (السرور الاستبشار الجامع الشامل على ظاهر العبد وباطنه من غير ان يشوبه شائبة حزن) يعنى سرور عبدك باطننه وظاهرينه شامل وجامع اولان شادلكدر كه اكا حزن شائبه سى مشوب اولميه * باطنك صفا وسرورى ظاهرنده دخى نمايان اولور (وجوه يومئذ مسفرة ضاحكة مستبشرة) سرين بونده دخى بولور جهان عاريه دن خلاص اولور مقعد صدقده توطن قيلور (نظم) وارهيده از جهان عاريه * ساكن كلزار وعين جاريه * برسر برسر عالى همتش * مجلس وجاه ومقام ورتبتش * مقعد صدق كه سديقان درو * جمله سرسبزند وشادوتازه رو * وسرور عشاق دولت وعزتله وباشود كرامت وولايتله دكلدر بلكه الهك فضل ورحمتندن بونلره ويرديكى مشاهده ووصلتندر (كما قال الله تعالى قل بفضل الله وبرحمته فبذلك فليفرحوا هو خير مما يجمعون) يعنى دى يا محمد سن بونلره الهك فضليله ورحمتيله فرحلنسونلر بس همان الهك فضل ورحمتيله فرحلنسونلركه خيرليدر دكل فضل عند اهل التحقيق مشاهده يه استعداد قبلندن عبارتدر ورحمت حجبات نورانيه وظلمانيه يى رفع ايدوب وصلته ومعاينه يه ايصالدر (نظم) غا نقار انداز مانى اعم اوست * دست مزد واجرت خدمت هم اوست * غير سدوق ارتما شانى بود عشق نبود هرزه سودايى بود * شيخ الاسلام حضرتلرينك قتنده سرورك اوچ مرتبه سى واردر نتكم بيوررلر (السرور على ثلاث درجات الدرجة الاولى سرور ذوق ذهب بثلاثة احزان حزن اورثه خوف الانقطاع وحزن هاجته ظلمة الجهل وحزن اغشته وحشة التفرقة) درجهٔ اولى شول ذوقك سروريدر كه اول ذوق اوچ حزنى ازاله ايلر اولا شول حزنى اذهاب ايلر كه طريقدن منقطع اولق خوفى ايراث ايلر اول حزنى بس سالكه برعلم حاصل اولور كه انك سببيله خوف انقطاع زائل اولور وبو سببيله صفا وسرور بولور وثانيا شول حزنى ازاله ايلر كه آنى ظلمت جهل يعنى طريق حقده عدم معرفت كتورمشدر وثالثا شول حزنى ازاله ايلر كه موجب فوات جمعيت ومستلزم ازالهٔ انسيت اولان تفرقهٔ باطنك وحشتى كتورمشدر (والدرجة الثانية سرور شهود كشف حجاب العلم) درجهٔ ثانيه علم حجابنك كشفندن حاصل اولان شهودك سروريدركه

انسانك كندو علمى وعقلى ماوسعين حجابدر اول وقتده كه كندو بلكيسندن
رعايتله وعلمى علم حقده فنا اوله علم غيب الهيدن اكا علم حاصل اولور وذوق
باشقله بياوب سرور اولور (نظم) حالتى كز علم غيب آيد پديد * بز بذوق آن علم را
نتوان شنيد * جهد ميكن تا ز خود يابى رها * واجب اين علمست اكر دارى بها
* علم صورت بسته آب و ستكاست * علم معنى رهبر جان و دل است * كنج
پنهانيست علم معنوى * در تو آيد كز خود بيرون شوى ﴿ والدرجة الثالثة
سرور سماع الاجابة وهو سرور يمحو آثار الوحشة ويقرع باب المشاهدة ويضحك
الروح ﴾ سرور سماع اجابت دعاى فنانك تمودندن ناشى اولور نصيحته فسمع
نصحى دعاى ايز بركمسه يه نصيحت ايلسك ونصيحتك قبول ايلسه تقرير كلام يعنى
شول سرور قبول وانقياددر كه ذات حقده فانى اولمقلغك داعيه سنه اجابتدن ناشى
اولور [illegible] بو سرور دركه شناى صفات بشريه دن حاصل اولان وحشتك اثرنى
محو ايلر وباب مشاهده يى فتح ايلر وروحى بو غمدن خلاص ايدوب كولدرر

﴿ درجه تاسعه تلوينى بيان ايلر ﴾

اعلم يا اخى تلوين دخى مرتبه ولايتك اعلا درجه لرندندر (كما قال الشيخ فى الفتوحات
ان التلوين من حال الى حال [illegible] دق على الانتقال من الحال) وبو مرتبه تلوين
بعض مشايخ قتنده مقام ناقص وبعضلر قتنده مقام كاملدر (كما قال الشيخ
اعلم ان التلوين عند اكثر الجماعة مقام ناقص وهو تلوين العبد فى احواله وقالت
طائفة بل التلوين هو علامة على صاحبه بانه متحقق كامل الهى وهو الذى
ارتضيه وهو مذهبى وبه اقول وعلى قدر تمكنه فى التلوين يكون كماله لان التلوين
نعت الهى وكل نعت الهى كمال اذ لا يتصور فى ذلك الجناب نقص اصلا فان الكمال
لله على الاطلاق وآية من كتاب الله كل يوم هو فى شان وليس التلوين غير هذا) يعنى
بيل اى سالك تلوين عند اكثر الجماعة ناقصك مقاميدر بو تلوين عبدك كندو
احوال نفسانيه سنده اولان تلويندر * ومشايخ كباردن بعض طائفه ديديلر كه
لكن تلوين صاحبك متحقق وكامل الهى اولديغنه علامتدر شيخ حضرتلرى
بيورورلر بودر كه بن بونى قبول ايدرم وبودر بنم دخى مذهبم وبو سببله بن ديرم
تلوينده [illegible] تمكنى [illegible] سالك كامل اولور زيرا تلوين نعت الهيدر وهر نعت
الهى عين كمالدر زيرا اول جنابده اصلا نقص متصور اولمز زيرا كمال مطلقا الله
ايچوندر پس انسان كامل اولماز الا نعوت الهيه ايله متصف اولمغله اولور وكتاب
الهيدن آيت تلوينده نعت الهى اولديغنه برهان مبين (كل يوم هو فى شان)

آيديدر عند الكل اين تلوين ديدكلرى بودر پس بوكونه تلوين عيب دكلدر زيرا
تجليات اسما وصفاتدن حاصل اولور مذموم ومقدوح اولان تلوين بدايتده
نفس وهوادن حاصل اولان تلويندر بونلر باد هواى نفسك اوكنده كاه كيدر اما
بو طائفهٔ عليه باد هواى نفسانى يه نسبتله كوه كبيدر (نظم) باد كاهى را بهامون
مى برد ❊ باد كوهى را عجب چون مى برد ❊ بيتى بو معنايه اشارتدر

﴿ درجهٔ عاشره تمكين بيان ايلر ﴾

تمكين بو قومك اصطلاحنده مقام يقين ومرتبهٔ استقامتده مستقر اولمغه
ديرلر (كما قال شيخ الاسلام التمكين غاية الاستقرار فى مقام الاستقامة كما قال الله
تعالى ولا يستخفنك الذين لا يوقنون) يعنى تمكين مقام ولايتده واستقامتده كمال
ثبات واستقراره ديرلر تمكين جناب حق جل وعلى حبيبنه خطاب ايدوب وخفتدن
نهى ايليوب بيوردرلر يا محمد سنى خفيف ومتلون ايلمسون شول كمسهلر كه سنكا
ايقان ايلمزلر پس بو معنا آيت تمكينه اشارتدر پس تمكين فنده تمكين
مرتبهٔ ولايت واستقامتده ثابت قدم اولوب مكاشفهسى اندن مستور اولميوب
مقامندن تنزل ايتميوب نقصان جانبنه كتمامكدر يوخسه متبدل ومتغير اولمز
ديمك دكلدر (كما قال الشيخ السهروردى فى العوارف وليس المعنى بالتمكين
ان لا يكون للعبد تغير فانه بشر وانما نعنى به ما كوشف له من الحقيقة لا تتوارى
عنه ابدا ولا يتناقص بل يزيد) يعنى تمكيندن مراد عبد متغير ومتبدل
اولمز ديمك دكلدر زيرا بشردر باخصوص كه اسماء الهيهدن هر بر اسمك هر بر
تجليسنك انده بركونه حكمى وتأثيرى واردر وبز بو تمكينله مراد ايلمزز انى عبد
ايچون حقيقتدن شول كشف اولنان معنايى مراد ايلرز كه ابدى اندن اول
معنا متوارى اولميه واول عبد متناقص ومتدنى اولميه بلكه دائما زايد وترقيده
اوله واستقامت ولايتده دوام وثبات بوله وحضرت جمعده قرار قيله وحجبات
طلبدن خلاص اوله (كما قال شيخ الاسلام تمكين العارف ان يحضر فى حضرة
الجمع فوق حجب الطلب لابسا نور الوجود) يعنى عارفك تمكينى مقام جمعده
حاضر ومستقر اولمقدر وحجب طلبك فوقنده تمكن قلمقدر زيرا طلب دخى بقيهٔ
وجوددندر اولور ومطلوبه حجاب اولور اما اول وقتده كه طالب مطلوبه واصل اوله
حجاب طلب كيدر وعارف مقام جمعده توطن ايدر نور وجودى لابس اولديغى
حالده وبعد الفنا بقاى حقله بقا بولديغى وقتده تمكين بيورلمشدر
(نظم) اين جماعت كز خودى وارستهاند ❊ در مقام بيخودى بنشستهاند ❊

فانی از خود کشته وباقی بدوست * جمله‌کی مغز آمده فارغ ز پوست * کر قبول
خاطر ایشان شوی * شد مسلم بر تو ملك معنوی

(ایکنجی مرتبهٔ حقایقده اولان درجه‌لری بیان ایدر)
(بو باب دخی اوچ درجه اوزره در)
(درجهٔ اولی مکاشفه بیانده در)

مکاشفه ماوراء حجابده اولان امور غیبیه ومعانیٔ حقیقیه به مطالع الغیب دیرلر واکی قسم منقسم در بر قسمی معنوی وبر قسمی صوریدر صوریدن مراد عالم مثالده حواس خمسه ایله حاصل اولاندر * نتکیم اهل مکاشفه صور ارواح متجسده وانوار روحانیه‌یی کوردکلری کبی وحضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم حضرت جبرئیلدن وحی کلام الهی کندولره نازل اولان وحیی استماع ایدوب مراد الهی اندن فهم ایلدکلری کبی (کما ورد فی الحدیث الصحیح) وعلی سبیل الاستنشاق (انی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن) بیوردقلری کبی وحضرت یعقوب علیه السلامك (انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون) بیوردقلری کبی وبایزید حضرتلری ابو الحسن خرقانینك رایحه‌سنی استشمام ایلدکلری کبی نتکیم مثنوی شریفده بیورلمشدر * آن شنیدی داستان بایزید * که ز حال بو الحسن پیشین چه دید * روزی آن سلطان تقوی میکذشت * با مریدان جانب صحرا و دشت * بوی خوش آمد مر او را ناکهان در سواد ری زسوی خارقان * هم بدآنجا ناله مشتاق کرد * بوی را از باد استنشاق کرد * چون درو آثار مستی شد پدید * یك مرید او را ازان دم بر رسید * این برسیدش بکو زین حال خوش * کو برونست از حجاب پنج وشش * کفت زین سو بوی یاری میرسد * کاندرین ده شهریاری میرسد * چیست نامش کفت نامش بو الحسن * حلیه اش واکفت ز ابرو وذقن * وقوت ذائقه ایله اولان کشف مثلا اطعمهٔ غیبیه‌یی برعارفك ذائق اولمسی وبر عاشقك اشربهٔ معانی‌یی شارب اولمسی کبی واونلرك لذتنه شعور بولمسی کبی نتکیم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم (ابیت عند ربی یطعمنی ویسقینی) بیوردیلر که بو طعام وشرابدن مراد انوار تجلیاتدر واو بیوردیلر بر حدیثده دخی (رأیت انی اشرب اللبن حتی خرج الری من اظافری فاعطیت فضلی عمر فاولت ذلك بالعلم) واو بو ذوقله اولان کشفدن تعبیر قلیدیلر وعلی طریق اللامسه اولان کشف که ظاهر جلد ایله ادراك اولنور وبو حدیث شریفدن فهم قلنور که بیوردیلر (رأیت ربی فی احسن صورة فقال یا محمد فیم یختصم الملأ الاعلی قلت انت اعلم یا رب مرتین

فوضع يده بين كتفى فوجدت برد انامله بين ثديى فعلمت ما فى السموات والارض) ديرا بردانامل حضرات خمسه نك اسرارينه تأويل قيلنمشدر يعنى الذين اتى بولمق قوت لاهوتيه ايله ادراك قيلمقدر بو انواع مكاشفه نك هر برينه تجليات اسماء الهيه دن حاصل اولور مكاشفه صوريدن مقبول اولان مكاشفات عند المحققين بولردر اما حوادث دنيويه يه تعلق ايلين كشف مثلا كشف ضمائر واظهار سرائر ويا غائبده اولان زيد وعمرو لك ناره يدينى اظهار ايلمك كبى بو كونه كشفيات ارباب كمال التفات ايلمزلر ... بعض رهابين دخى رياضت ايله بو كونه كشفلره واصل اولوب مغيبات دنيويه يه مطلع اولمشلردر اما هم حاليه صاحبلرى بونى عبده مكر واستدراج در ديو ترك قيلمشلردر وجل همتلرين فنا فى الله صرف ايتمشلردر و بقا بالله جانبنه كتمشلردر اما كشف معنوى اسماء عليم وحكيمك تجلياتندن حاصل اولان حقايق مجرده ومعانى غيبيه در بونك ... مراتبى واردر * اولا قوه متفكره ده اولان معانينك انكشافى كبى كه بلا استعمال مقدمات وترتيب قياسات برمعنا كه ذهنه تبادر ايليه كشف معنويدر كه علما اكا حدس ديرلر * وثانيا بلا تفكر معانى عقليه نك قوت عاقله ايله منكشف اولمسى كبى كه عقلك بو مرتبه سنه نور قدس ديرلر كه حدس بونك برلمعه سيدر * وثالثا معانى غيبيت وعلوم لدنيه نك كشف اولمسى كه بوكا الهام تسميه اولنور بو مرتبه ده اعيان ثابته واسرار غيبيه يه مطلع اولورلر و برشيئك وجوده كلمدن حالنى بيلورلر * نتكيم حضرت مولانا بيوررلر (بيت) كاملان از دور نامت بشنوند * تابقعر بادبودت دروند * بلكه پيش اززادن تو سالها * ديده باشندت ترا باحالها

* (درجه ثانيه مشاهده بيانندهدر) *

مشاهده لغتده برنسنه يى حاضر كورمكه ديرلر واصطلاحده (المشاهدة سقوط الحجاب رأسا) ديو تعبير ايدرلر * شيخ حضرتلرى فتوحاتده بيوررلر (قالت الطائفة فى المشاهدة انها تطلق بازاء معنيين مشاهدة الاشياء بدلائل التوحيد ومشاهدة التوحيد فى الاشياء وهى حقيقة اليقين بلاشك) يعنى مشايخدن بر ... انه عليه مشاهده تعريفنده بو كونه كلام ايلديلر كه مشاهده ايكى معنا مقابلنده اطلاق اولنور * برى اشيايى دلائل توحيد ايله شاهد قيلمقدر * يعنى اشيايى احديته دليل بولمقدر * ايكنجيسى اشياده حقى كورمكدر و بو مشاهده حقيقت يقيندر بلاشك يعنى تمامنده اولان مشاهده كبى ديمكدر *

مثلا جناب حق يوم آخرتده بعض قومه تمثل طريقيله تجلى ايليه * پس
بيلدكلريندن اكا انكار ايدرلر پس بيلدكلرى صورتدن تجلى ايدنجه اقرار ايدرلر و دخى
بيلدكلريندر كالاول بويله بيلدكلريده انكار ايدرلر * زيرا جناب حق محصور
اعتقادلرى عندنده بيلدكلرى عين بلكدر * اما ارباب شهودك مشاهده‌سى
اونلرك آخرتده اعتقادلرينه موافق اولدقده مطلوب واعتقادلرينه مخالف اولديغى
وقتده انكار قيلدقلرى كبى دكلدر بلكه بو مشاهده بلا اشك ولا ارتياب حقيقت
يقين اوزره هر شيده مشاهده ايدرلر نتكيم بو بيتده در (بيت) عارفان باشند همه از عين
العيان * هر چه بينند حق در و بينند عيان * كرد وچشم حق شناس امدترا
* دوست پر بين عرصهٔ هر دو سرا * غرق دريايم اكرچه قطره‌ايم * جمله‌كى
شمسيم اكرچه ذره‌ايم (فسبحان من ليس لذاته خفاء الا الظهور ولا لوجهه
حجاب الا النور) پس مكاشفه ايله مشاهده‌نك ما بينده‌كى فرقه كلنجه بونلرك بينده
فرق بودر كه (قال الشيخ ان المكاشفة متعلقها المعانى والمشاهدة متعلقها
الذوات فالمشاهدة للمسمى والمكاشفة لحكم الاسماء) يعنى مكاشفه‌نك متعلق
معانى ومشاهده‌نك متعلقى ذواتدر * پس مشاهده مسمى ايچون ومكاشفه
حكم اسما وصفات ايچون دينلك اولور و بو مشاهده‌دن مراد رؤيت دكلدر
زيرا رؤيت ايله مشاهده بينده فرق وار ... ذكر اولنور
(كما قال المشاهدة شهود الشاهد الذى فى القلب من الحق والرؤية ليست كذلك
ولهذا قال موسى رب ارنى انظر اليك وما قال اشهدنى فانه مشهود له ما غاب عنه
وكيف يغيب عن الانبياء وليس يغيب عن الاولياء كذا فى الفتوحات

* (درجهٔ ثالثه تجلى بياننده در) *

تجلى التجلى ما يظهر للقلوب من انوار الغيوب) ديمكله تعريف قيلنمشدر (وظهور
الذات الالهية وصفاتها وافعالها) قوله تعبير اولنمشدر بر اوچ نوعه منقسمدر
اولى تجلىٔ ذات ايكنجيسى تجلىٔ صفات اوچنجيسى تجلىٔ افعالدر * مثلا
اكر بر كسه‌يه تجلىٔ ذات اولسه (فلما تجلى ربه للجبل جعله دكا وخر موسى صعقا
فحواسنجه اول كسه‌نك ذاتى وصفاتى ... فانى و مضمحل اولوب مرتبه
ده ... كندودن ... تجلى صفات تجلى ايدنك ذاتى افنا
بالكليه صفت خدا آنده ظهور ايدر مثلا انبيادن حضرت عيسى‌يه خالقيت
صفتيله تجلى ايلدى خاكدن طير خلق ايلدى (كما قال الله تعالى واذ تخلق من الطين
كهيئة الطير) ومحيى وشافى اسميله تجلى ايلدى احياى موتى وابراء اكمه وابرص

ایلدی وحضرت مریمه رزاقیت صفتیله تجلی ایلدی عالم غیبدن اکا رزق کلوردی (کما قال الله تعالی کلما دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا) وحضرت ایوبه صبور اسمیله تجلی ایلدی بوقدر سنه بلایه صبر قیلدی واولیاء اللهدن حضرت بایزید قدس سره به تجلی ایلدی (سبحانی ما اعظم شانی) دیدی وابن منصوره وحدت مطلقه ایله تجلی قیلدی انا الحق دیدی وقس علی هذا سائر الانبیاء والاولیاء وبو ذکر اولنان تجلیات ذکر اولنان انبیا واولیادن هر برینه برر وقتده اولان تجلیدر والا ارباب صفایه روشندرکه جناب حق جل شانه هر آنده عبادینک قلبنه بردرلو ظهور وبر کونه شانله تجلی قیلمشدرکه قبض وکاهی بسط وکاه صحو وکاه محو وکاهی فنا وبقا ایله ادراک حسرتک وار ایسه وحدت مطلقه مشاهده ایدرسن که جمیع مراتب کثراتده وتعینات وتشخصاتده تجلی ایتمش وبر کونه اسم ورسم ایله نمایان اولمش نتکم بیوررلر آینه ساخت عالم وخودرا باو نمود ※ عکس جمال اوست نهان وعیان که هست ※ چون حسن او نقش جهان کرد جلوه ※ ظاهر نمود این همه کون ومکان که هست ※ کوناکون نقش زغیر وبجاست نغیر ※ یارست ظاهر ازهمه نام ونشان که هست

درجهٔ رابعه حیاتی بیان ایدر

(قال الله تعالی اومن کان میتا فاحییناه وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس کمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها) یعنی شول کمسنه که میت ایدی جهل ایله اندن بز انی علم وعرفان ایله احیا ایلدک واول کمسنه ایچون بر نور ویردک که ناس ایچنده انکله یورر بو صفتلو کمسنه شول صفتلو کمسنه کبیدرکه ظلمات جهل وعدم یاده خابط اوله اندن خارج اولمدیغی حالده (قال الشیخ زاده فی حاشیته البیضاوی جعل الله القلب الخالی عن العلم والعرفان بمنزلة المیت وجعل نفس العلم والعرفان بمنزلة الحیاة اه وجعل الحجج والآیات المؤدیة الی العلم والعرفان بمنزلة النور الذی یمشی به فی الناس ویهتدی الی المطالب) شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده حیاته اوچ درجه اثبات ایدوب بیوررلرکه (وللحیاة ثلاث درجات الدرجة الاولی حیاة العلم من موت الجهل) یعنی اولکی درجه سی قلبک موت جهلدن خلاص اولوب علم ایله حیات بولمسیدر زیرا قلبکه علم ایله حیات بوله طالب مقصده حرکت ایلرز یا حرکت حی اولانک خاصه سیدر واول دلکه جهل ایله میت اوله میت کبی ساکن ومنجمد اولور ولکن حظ نفسانیسنده شتاب وحرکت قیلور قال علی کرم الله وجهه (شعر) حیاة القلب علم فاغتنمه ※ وموت القلب جهل

فاجتنبه (والثانية حياة الجمع عن موت التفرقة) وحيات ايكنجى درجه سى قلبك موت تفرقه دن نجات بولوب جمعيت وننى خواطر قلمسيدر بس ايراده يافت نه دن مراد جمعيت خواطرله ثابت حى اولمسيدر زيرا جمعيت قلبى جميع ماسوادن قطع القلوب واحد حقيقى مشاهده سنه ربطنادن عبارتدر مثلا شئ حيات ابديه يدكلرى بودر و فى حقيقتا خلق نيه ولان اشياء مده ديه قلبى پراكنده قيلمدن ومقتضيات نفسانيه يه طالب اولمدن كنايتدر بو ايسه عند اهل الجمع مرده لك وافسرده لكدر ماتكه در تفرقه وو ماسى درمذهب اهل جمع شر الناس فو الله ناس هذا ناس فناسى خودزجهل ميتناسى والثالثة حياة الوجود وهى حياة بالحق) واوچنجى درجه سى حيات وجود دركه اندن مراد حقله حيات بولمقدر وحقله حيات بولق عبدك حقده فنا بولمسندن و بقاى حقله باقى وحيات حقله حى اولمسندن عبارتدر وقيوميت حق مرشيدى كوروب جميع اشيايى انكله حى وقائم مشاهده قلمسندن كنايتدر (كما قال الله تعالى وهو معكم اينما كنتم) وبو معيت بلامقارنتدر (كما قال امير المؤمنين وهو مع كل شئ لا بمقارنة) زيرا معيت بمعنى المقارنة عند اهل الحقيقة ممكن دكلدر انكيچون كه اشيا وماسوانك وجود حقيقى قتنده اصلا وجودى يوقدر وبو كائنات شكلنده اولان ظلال ممدوده اسما وصفات خدانك آثاريدركه بو اسما وصفات مختلفه ايله تجلى تعينده تجلى قلمشدر ولا موجود فى الحقيقة الا هو يس بو عارف كه بو ذكر اولنان فردانيت حقى مشاهده قيله دائما حيات طيبه ايله حى اولمدن خالى اولمز (كما قال الشيخ صدر الدين فى شرح اسماء الحسنى فالعارف لا يزال فى حياة طيبة بهذا الشهود وهو اعظم نعيم اهل الكشف وان ظهر فى ظواهرهم آثار الآلام فلا ينافى ذلك طيب حياتهم ولذة عيشهم فان الآلام الجسمانية لا يقابل النعم الروحانية فالمحجوب اذا رأى بلاء فى الولى يحمل على حاله الذى شهده من غيبه عند نزول البلاء وان كانت صورة ذلك صورة بلاء ولكن فى المعنى [illegible])

﴿درجه خامسه قبض لدنى بياننده در﴾

(قال الله تعالى والله يقبض ويبسط قال صدر الدين القنوى وهو القابض الذى الاشياء بيده فى قبضته اذا قبض قبض حتى لا طاقة لشئ واذا بسط بسط حتى لا فاقة لشئ وهما حالان شريفان يعنى الله تبارك وتعالى قبض ايلر وبسط ايلر ودائما بويله صفت الله ايله تجلى قيلور حضرت شيخ صدر الدين قنوى

بیوررزکه اول الله شول قابضدرکه اشیایه آنك قبضنه سنده در نچن قبض ایلسه قبض ایلرحتی برشیئك طاقتی قالمز و نچن بسط ایلسه بسط ایلرحتی برشیئك حاجتی قالمز و بو ایکیسی حالاتدر بتندرکه مقام محبته واصل اولان اوباده استعمال اولنور مقام ایمانده اولنلره قبض و بسط طاری اولدی دیمز بلکه خوف ورجا ادا قیلنور ٭ مثلا مقام ایمانده اولنلردن بریسی کندو وجودنده قبض وبسطه مشابه حال کورسه وآنی قبض و بسط قیاس ایلسه قبض و بسط دکلدر بلکه اکا مشایخ هم نفسانی ونشاط جسمانی اطلاق ایدرلرکه محل نفسدن صدور ایدر اما نچن مقام ایماندن مرتبهٔ ایقانه ترقی ایلسه وجمله اشیاده حق متصرف وقابض وباسط مشاهده قیلسه بو مرتبه ده اولنلرك مضایقه سنه قبض ونشاطنه بسط تعبیر اولنور اکرچه مشایخ قبض حالنی بسطدن اولی کورمشلردرز یرا بسطدن نفس حظ آلور وفرح وسرور بولور اما قبضدن نفس حظ ایمز (کما قال ابن عطا البسط أخذ النفس منه حظها بوجود الفرح والقبض لا حظ للنفس فیه فلذلك كان اسلم منه (اکر تفتیش وتفحص اولنسه قبض حرکات نفسدن ووجود ایله متصف اولمدن حاصل اولور (بیت) عرجه آیدبرتواز ظلمات غم به آنز بی باکی وکستاخیست هم ٭ بیوردیلر بو معنایه اشارتدر اکر سالك صفت نفسانیه یی ازاله قیلسه ووجود قیدندن خلاص اولوب فنافی الله مرتبه سن بولسه من بعد اکا قبض طاری اولمزدی نه بلکه بسط دخی کلمزدی قبض وبسطك وغم وشادینك وراسنده مبدل اولمز برذوق دائم بولوردیکه تعبیری ممکن دکل (قال ابن الفارض القبض اولاثم البسط لاقبض ولابسط لان القبض والبسط یقعان علی الوجود فاما مع الفناء والبقاء فلا)

٭(درجهٔ سادسه بسط ندرانی بیان ایدر)٭

قال الشیخ فی الفتوحات البسط عندالطائفة عبارة عن حال الرجاء واما البسط عندنا فالحال حکم صاحبه ان یسع الاشیاء ولایسعه شی حقیقة فالبسط لایکون الالرفیع المنزلة) بیوررلرکه بسط بعض طائفه ندك قتنده رجا مقامندن عبارتدرکه انده خوف اولیه اما بسط بزم قاتمزده شول حالدرکه صاحبنه حکم ایلیه اشیایه واسع اولمقلغی وقلبی بول قلمقلغی حتی بسط وقتنده اکر نفسه ورده الم ومضایقه ویره جك شی حاضر اولسه اکا مضایقه ومزاحمه ویرمیه وحالبوکه من حیث الحقیقه اکا برشیٔ صغمیه پس بسط اولمز الا رفیع المنزله اولان اکابره قبض یا باسبب ویاخود بلاسبب حاصل اولدیغی کبی بسط دخی ایکیدن خالی دکلدر

(باسبب)

يا بب حاصل اولور وياخود بلا سبب (كما قال القشيري البسط قد يردبسبب وقد يرد بغتة وبصادف صاحبه فلتة لايعرف له سببا فالسبيل مراعاة الادب فيه مهما امكن) يعني بسط اولور كه سبب الله وارد اولور مثلا طاعت وعبادتدن حاصل اولان كبي وعلم ومعرفتدن ظهوره كلان كبي وكشف وكرامتدن وياخود ناسك كمال توجهندن وياخود اموال وارزاق نعم دنيانك كثرت ووفرتندن حاصل اولان بسط كبي وبونلر امثالي شيلردن ظهوره كلان بسط كبي * وآزا اولور كه بغتة وارد اولور وصاحبنه آكسزين مصادفه قيلور كه صاحبي آنك سببني بلمز هر نه ايسه على كل التقدير ين يول بودر كه بسط وقتنده صاحبي قادر اولدقجه ادب رعايت ايده وحضور حقده لاابالي لكدن حذر ايده زيرا مشايخ رحمهم الله ديمشلردر كه (وقد يقلب البسط فيفضي بصاحبه الى السكر لسقوط التماللك من شدة الطرب) نتكيم ابن فارض حضرتلري مرتبهٔ بسطده مسكور اولديغي حالده بيورديلر * ولما انقضى صحوي تقاضيت وصلها * ولم يغشني في بسطها قبض خشيتي يعني وقتا كيم بنم صحوو هشيارلغم بالكليه تجديسه بن اول حضرتك وصلتني طلب ايلدم حالبوكه بكا كلدي اول حضرتك بسط وكشاده لكندن خشيتك قبضي زيرا قبض لازم صحودر انكيچونكه هشيار اقده عظمت وجلالت حضرت محبوب وحقارت نفس پر عيوب مشاهده اولنور * پس بونك نتيجه سي قبض وخشيت اولوردوا ماسكرك وقتنده دهشت وخشيت مرتفع اولوب مباسطت وانسيت الهي ير ورلاابالي لك قيلورلراما كامل اولنلر مست وهشيار اولورلر قادر اولدقجه ادبه رعايت قيلورلر

(درجهٔ سابعه سكر بياننده ايلر)

شيخ حضرتلري قرنه ماتده سكر مرتبه سن بوابيات غرا ايله مدح ايدوب بيوردلر (شعر) السكر اقعدني على العرش المحيط المستدير * واسكر القوم دور كأس وكان سكري من المدير * قد قال قبلي شاعر وهو الاليم به الخبير * فاذا سكرت انني رب الخورنق والسدير * واذا صحوت فانني رب الشويهة والبعير * بيوردلر كه سكر الهي بني اوطورتدي عرش محيط ومستدير اوزره وقومي شراب الهي ايله مملو اولان كأس صورت مسكوره لدي بنم سكرم آني مدبر اولان خالق قديردن اولدي تحقيق ايدي بندن اول برشاعر كه اول سكره عليم وخبيردرشول وقتده كه سر خوش اولهم تحقيق بن رب خورنق وسديرم وشول وقتده كه عقله كلهم تحقيق بن مالك شويهه وبعيرم شاعرك سكري كه طبيعيدرو حضرت شيخك بيورديغي سكر سكر

الهمدرتکیم اول حضرت بو ایکی سکری تعریف ایدوب بیوررلر ﴿قال السکر الطبیعی هو ما یجده النفوس من الطرب والالتذاذ والسرور والابتهاج بادراک الامانی﴾ یعنی سکر طبیعی اول سکردر که نفوس انسانی طربدن والتذاذدن وسرور وابتهاجدن آرزوسنک وریدیله آنی بولورلر یا حصول طبیعت ایرندن حظ ایدوب و هر نه یی که آرزوایدرلر الا ای حصول اولمقده ذوقلد مست اولمسی معروفدر نتکیم اول سرخوش اولدیغی شیدن دور اولسه مخمورلغی محققدر (والسکر الالهی الذی قال فیه رسول الله صلی الله علیه وسلم اللهم زدنی فیک تحیرا (والسکران حیران وکل حال لایعرف طربا و بسطا وافشاء اسرار لیس بسکر) وسکر الهی شول سکردرکه حضرت رسول اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم آنک حقنده بیوردیکه ای بنم اللهم سنک شانمده که بنم تحیرمی زیاده ایله زیرا سکران حیراندر حضرت رسولک حیرتم زیاده ایله دیمسی سکرتم زیاده ایله دیمکدر اما سکر ایرن حالله سائر احوالک مابیننده فرق بودرکه هر شول حالکه طرب وانبساط ایله وافشاء اسرار الهیه اعطا قیلیه اول سکر دکلدر بلکه احوال طریقتدن برحالدر یاغیبت یا محو یا فنا کبی اما سکرک شانی بودر که البته طرب وسرور وحضور وافشاء اسراره دوراورلر ایلر (قال الشیخ فالسکر الالهی ابتهاج وسرور بالکمال ولایقاس سکر القوم فی طریق الله علی سکر شارب الخمر فانه قد یورث بعض من یشربه غما وبکاء وفکرة ویسمونه سکرانا ومثل هذا لایکون فی سکر الطریق﴾ یعنی سکر الهی کمال ایله ابتهاج وسروردر و طریق الهیده اولان قومک سکری شارب الخمرک سکرینه قیاس اولنمز زیرا آزاولنورکه اول خمری شارب اولانک بعضیسنده اول خمر حین سکرنده غم وبکاء وفکرت ایراث ایدر بونه اکا سکران دیرلر ویو مثلی طریق حقده اولان مست اولمز اکه طریق حقده مست اولان عاشقلرک سکری سلطان طربک استیلاسندن اختیار واقتداری ساقط اولوب مست ومستغرق بحر وحدت احدیت اولمقدر نتکیم شیخ الاسلام حضرتلری دخی بومنایه مناسب سکری تعریف ایدوب بیوررلر ﴿قال السکر حال یشار بها الی سقوط التمالک فی الطرب وهذا من مقامات المحبین خاصة فان عیون الفناء لاتقبله ومنازل العلم لاتبلغه﴾ بیوررلر که سکر بر حالدر که انکله اشارت اولنور طرب ضمننده صبر وقدرتک سقوطنه و بو سکر خاصة محبان مقامیدر و عشاقه مخصوص صادر فنا فی الله مرتبه سنه ایرن عارفلرکدکلدر ومنازل علمده قلان مؤمنلرک دخی دکلدر زیرا عیون فنا یعنی حقایق فنا اول سکری قبول ایلمز زیرا فنا اتمام ...

فرقدن مرتبه كه حيرتدر باليرغاندن حيرت اولورز بر انسابلا وجود عين
شهود مرتبه سيدر ومنازل علمده اولانلر دخى بو سكره واصل اوله مزلر زيرا علم
مقام محبتك تحتنده در وعلم حال شهودده مانع اولمز ايسه سكر حدود علمده قلان
علمايه اولمز وكذلك حد محبتدن تجاوز واصل وكامللره دخى اولمزلر زيرا انلر صحوه
كلشلردر بلكه سكر مقام محبتده اولانلرك عشق اهل اولانلردر

﴿ درجه ثانيده صحوى بيان ايدر ﴾

صحو سرخوشلق كيدوب افاقت بولمقدر ﴿ كما قال الشيخ في الفتوحات الصحو
رجوع الى الاحساس بعد الغيبة بوارد قوى عند الاكثرين ﴾ مقام سكردن
اعلادر كما قال شيخ الاسلام الصحو فوق مقام السكر) صحوك مقام سكردن اعلا
اولماسى انكچوندر كه سكر حينده مسكورك وبدى وحق وباطلى فرق ايتمدن
... ونمازدن وادای حقوق ولوازم عالم كرندن محجوردر بواجلدن
قولى مقبول اولماز اكر صحيح ايسه ده وكذلك خلافت الهيه مقامى بولمز واكا اقتدا
صحيح اولمز اكر ولى ايسه ده زيرا مرتبه تميزه كلمشدر وفرق ثانيه قدم قومشدر
الك كلماتنده ووجد وحالاتنده وكشف وكراماتنده محل اولمز نتكيم شيخ حضرتلرى
بيوردیلر ﴿ قبول الصاحى ... ماعدا ... قبول السكران وان كان شاهد
عدل فانه لا يقبل اذا اعترض وان كان ... الحق اذا قيل في غير موطنه لم يقبل
مع كونه حقا اذ كل قول حق لا يكون محمودا عند الله وهذا معلوم مقرر
في شرع الله ﴾ بيوردیلر كه سكردن صحوه كلانك قولى مقبولدر زيرا شاهد عدلدر
اكر طريق حقده سكران اولانك دخى سوزى حقدر وكندو شاهد عدلدر ديرسك
جواب ويررلر كه نعم سكرانك قولى دخى حقدر وكندو شاهد عدل اولديغى
تقديرجه مقبول اولمز زيرا مرتبه ده دخى ناقصدر اكر كلامى حق ايسه ده زيرا
اكر حق موضعندن غيريده ديلنسه مقبول اولمز ... حقيقت اسرارنى
شريعتده اجرا قيلمك واحديت كفتارنى طريقتده ادا ايلمك عند الكملين
... دكلدر وسكران اولانك ... مرتبه ... كوزيب ...
مراتبى ... اسرارنى ... اعلا ... اكرچه قولى حقدر
ولكن هر حق عند الله محمود دكلدر وبو معنا معلوم مقرردر الله شرعنده
پس بو معنا معلوم اولديسه صحوك دخى حقيقتى معلوم اولسون كه شيخ
حضرتلرى ايضاح ايدوب بيوردیلر (واعلم انه لا يكون صحو في هذا الطريق الا
بعد سكر ... سكر ... ايضاح ايلدى ... الك كه صحو بو طريقده ... اولمز

الابعد السكراما قبل السكر اکا صحود تعز صحوه الیته سکر لازم اولمردندر که سکردن افاقت بولدقده صحواطلاقی صحیح اوله (کما قال ثم اعلم ان صحو کل سکران بحسب سکره فلابد ان یأتی بعلم محقق استفاده فی غیبة سکره علی میزان صحیح فان کان صحوه صیلافاکان غط سکران سکر الطریق اذا العلم شرط فی الصاحی من السکر هکذا هو طریق اهل الله لان ایراد الالهی مافیه بخل ولاقی قدرته عجز فاذا صحو کتم ماینبغی ان یکتم واذاع ماینبغی ان یذاع) اندن سکره بدل ای سالك هر سکرانك صحوی سکری حسبیله دربس بو طریق حقده سکران اولان صحوه کلدکده اکا لابدر که محقق برعلم کتوره که آنی غیبت سکرنده استفاده ایلمش اوله وکرکدر که اول علم میزان صحیح اوزره اوله پس اکر بر کسه نك صحوی صبا اولسه یعنی بلا علم قوری صنعت اولسه پس اول کسه طریق الله سکرینك سکرانی اولاز زیرا سکردن صحوه کلنه علم شرطدر وهو بو رتبه اولك طریق اهل الله بودرزیرا جود الهیده بخل اولمز و قدرتنده عجز یوقدر پس بر کسه نك که سکری سکر حق اوله اکا البته بعد السکر علم اعطا اولنور پس اول سکرانکه صحوه کلد اندن صکره کتم ایلمکه لایق اولان سری کتم ایلر و اظهار ایلمکه لایق اولان سری اظهار ایلر و هر کسه فهم ایلدیکی یردن سویلر و حفظ مراتب ایلیوب هر شیئی بیورلدیغی کبی ایشلر و محلنه وضع ایلر

(درجهٔ تاسعه فصلی بیان ایلر)

فصلك اوچ درجه سی واردر اولا کونیندن منفصل اولنه اطلاق اولنور (کما قال شیخ اسلام وهو علی ثلاث درجات الاولی انفصال هو شرط الاتصال وهو الانفصال عن الکونین اعنی بانفصال نظرك الیهما وانفصال توقفك علیهما وعبالاتك بهما) اولکیسی شرط اتصال اولان انفصال کونیندن منفصل اولمقدر یعنی دنیا و آخرته اولان نظر و التفاتکی منفصل قیلمقدر و بو ایکیسنه توقف وتقیدکی رفع ایدوب مقصود بالذاتی بولمقدر و بونلره مبالات ایتمامکدر شرط اتصال بو انفصالدر میرالی الله بو ایکیسندن کچمینه وصال محالدر نتکیم شبلی [illegible] رتلرندن سؤال اولندیکه عبدك حقك وصالنه منزلی نه مقداردر بیوردیلرکه خمس ویایندر که مراد ترك کونیندر (بیت) ز یادوکام کفتندزیرا که فصل وو صلست پیوند دوست کسستی ازخویش اکر جدایی ٭ کفتم که مانیدا مارا زتو جدا بست ٭ کفتا تو محوما شو وآنکه ببین تومایی ٭ والثانی انفصال عن رویة الانفصال ٭ انفصالك ایکنجی درجه سی انفصال منفصلدن ورادن رؤیتندن

الانفصال انفصالك ایکنجی درجه‌سی انفصالی مذکورك رؤیتندن انفصالدر یعنی دنیا وآخرتدن منفصل اولمنی کورمك بقیه‌ی وجودی شعراولور ودخی دیده شهودنده دنیا وآخرتك مرغوب ومعززاولمسی مذکوراولور بلکه ذکرلدر که بو ایکیسنی ذاتی وجسم کوردیکنز وباقی ودائم آنی بیله سن وخالصا [illegible] بلا واسطه [illegible] تحقق اوله ﴿ کنت سمعه وبصره ﴾ [illegible] ﴿ وکان الله ولم یکن معه شیء الآن کما کان ﴾ سرینی بیلورسن وانفصال واتصال قیدندن قورتیلورسن (والثالث انفصال عن الانفصال) اوچنجیسی اتصال ترجمه سندن انفصالدر ویا اتصالدن منفصل ومفارق اولمقدر وجهی بودر که اتصال شیئین متغایرینك بری برینه اولاشمه‌سی اولوجتنه اضافت ایدرلر که بری اولاشمه ویا بر شیء الدن منفصل اوله ومقدر که حالده تغایر اولور ماسوی علم ایله اجمالاً رقیله ما سوی اتصال وانفصال مسلکلرینه مضافات وجهه تیرتوهم ایلدیکنده کورمدیر اوله وقدمه که اثنینیت ومغایرتدن اولمقده [illegible] ظهوره کلور وآنی ینه نور حق ایله مشاهده قیلورسن واصل حق اولورسن ﴿ بیت ﴾ من یقینم جز او هیچ نیست آن نکو بی کمان دیده ام باو چه کویم که چنین وچنان ﴿ کنه چنین ونه چنان یا دوام

﴿ درجهٔ عاشره وصلی بیان ایدر ﴾

ووصله واتصال وصلتك معناسی اولدر که سالك بدایت حالنده کندوی بشریت احدیتدن فرقت وهجرتده کورمیلرزه که تعین وبشریتی اکا حجابدر پس مرتبه کثرتدن وعالم بشریتدن خیال آسا (لا احب الافلین) دیوب (وانی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض) فحواسی اوزره کندو مرتبه‌سندن کذران قیلدقده اونك علمی وشهودی حقه واصل اولور (کما قال ابن عطا وصول المرء الی الله وصول العلم به والاقبال ربانی یتصل به شیء اویتصل هو بشیء) رب العالمینه برشیء واصل اولمدن واو برشیئه واصل اولمدن منزهدر زیرا اتصال برشیء برشیدن منقطع ومنفصل اولدقده بکره اولاشمه‌دیرلر پس جناب حق جل شانه ازلا وابدا هیچ برشیدن منفصل اولمامشدر وهیچ برشیء انلدن منفصل اولمامشدر حتی اولشیء جناب حقه متصل اوله ووصول بیوله بلکه جناب حق جل شانه هرحالده هرشیئله بیله در بلا کیفیة ولا اعتبارنة (کما قال الشیخ فی الفتوحات مخبرا عن هذا الوصل ان الحق لا یتصل وصلة الانفصال فالحق مع الکون فی الوصل

دائما وهو قوله تعالى وهو معكم اينما كنتم اى على اى حال كنتم من عدم
و وجود وكيفيات فهكذا هو فى نفس الامر والذى ينال لاهل الشهود من الله
الله ان يكشف الله عز وجل [illegible] واهب [illegible] ذلك الامر [illegible]
[illegible] العارف بعض الامر [illegible] شهوده [illegible]
ان يقبل هذا الوصل فصلا كما لا ينقلب العلم جهلا فهذا ما انتج من الوصل
عند المكاشفة) [illegible]
حق جل شأنه [illegible] دائما [illegible] وجود [illegible]
الوجود [illegible] وجود [illegible]
او معنى الله [illegible] بو قولى خبر [illegible] الله [illegible]
[illegible] وجوددن وكيفيتدن [illegible] كيفيتده اولسهكز
[illegible] حضرت [illegible] دخى [illegible] (بيت)
كر بجهل آييم آن زندان اوست ٭ ور بعلم آييم آن ايوان اوست ٭ [illegible]
عكس [illegible] ذره كس [illegible]
رب الناس را بجان ناس [illegible] آن بيچون [illegible] وخود نداد
[illegible] نفس [illegible]
[illegible] اوله [illegible]
حق [illegible] مشاهده [illegible]
عارفك شهودى [illegible] على ما هو الامر [illegible]
بو وصل [illegible] فصل قبول [illegible] جهل [illegible]
مشايخ كبار قدس سرهم وصلتدن مراد بودر (بيت) آن يار عين ماست نه از روى اتصال
اين نكته پر زدست وليكن نه از حلول ٭ بوندن صكره اتصال وجود ديدكلرى
[illegible] عبارتدر (كما قال [illegible] الاتصال او [illegible] اتصال
لا يدرك [illegible] ولا مقدار [illegible]) يعنى اتصال وجود [illegible]
[illegible] وجود [illegible] عبارتدر بو اتصالك [illegible]
ادراك اولنمز زيرا [illegible] اثنينيت اقتضا ايدر [illegible] وحدت اثنينيت [illegible]
حضرت احديته غير واصل اولمز (و [illegible] فى الازل والباقى [illegible]
[illegible] الا [illegible] الله [illegible] اولان اسم
و بو معنايه [illegible] اولنان نظم (مثنوى) كشف اين معنى اكر خواهى بيا ٭ تيغ لا زن
بر سر غير خدا ٭ [illegible] تا كه كردى عين بحر ذات حق

(ازميان)

از زمان برخیز دایم [illegible] پس [illegible] اکر [illegible] وحدی عالم توحیدری
غایدت * آنچه کفتم جمله باور آیدت * عقول عارف نیست از تقلید وظن * محض
تحقیق و [illegible] این سخن * والله یقول الحق وهو یهدی الی الوصول

﴿ باب [illegible] سلوکك نهایتنده اولان درجاتی بیان ایلر ﴾

﴿ بو باب [illegible] درجه‌یی مشتملدر ﴾

﴿ درجه اولی [illegible] بیاننده‌در ﴾

مشایخ بیان رحمهم الله معرفتی بو وجهله تعریف ایدرلر (المعرفة احاطة بعين
الشيء كما هو لا ادراك [illegible] زائدة) معرفت برشیئك حقیقتنی بذاته وصفاته ادراك
ایتمکدر علی ما هو علیه لکن صورت زائده ایله دکل علمدن افرازی درزیرا علم
برشیئك حقیقتنی مع زوائدها ادراك ایتمکدیرلر (كما قال ابن الحاجب في اصوله
العلم ادراك الحقائق مع زوائدها والمعرفة ادراك الحقائق على ما هو عليه) پس
ذاتی وصفاتی کما هی [illegible] ادراك ایتمك ینه مقدرالله غیریه ممکن دکلدر
(كما قال المشايخ لا يعرف الله الا الله ونهاية معرفة العارفين العجز عن المعرفة
كما قال ابو بكر الصديق رضي الله عنه العجز عن درك الادراك ادراك) نتکیم
حضرت [illegible] (بیت) عقل اکر [illegible] وجودی [illegible]
نیك هر کز ره بکنهت کی برد * عجز ازان همشیره با معرفت * کونه در وصف
آیدونی در صفت * زو [illegible] نشانی کس نیافت * چاره جز جان
فشانی کس [illegible] اذکردی آن [illegible] تمام * خواه آن انوار با
باطلام (قال الشيخ الاكبر فاعرف قد قال العجز عن درك الادراك ادراك ومنا
من علم فلم يقل بمثل هذا [illegible] بعض طائفه وار که حق بکماله بلامه تحیر
اولمدی وا [illegible] عجز ادراك [illegible] بعضیسی [illegible] بو کونه قولی
دیدی اولکی طائفه‌یه معرفت [illegible] وسکوت اعطا ایلدی و [illegible] طائفه‌یه
تمیز ونطق [illegible] قیلدی اولکی منانسه (من عرف الله كل لسانه) قوللنك مظهری
[illegible] (من عرف الله طال لسانه) [illegible]
[illegible] ارسانی [illegible] من قال لا اعرف الله الا الله [illegible]
ومن قال لا اعرف الا الله فقد صدق ايضا فانه ليس في الوجود الا الله وافعاله
اولکی سوزی [illegible] عارفك وجودی بالله هر [illegible] وجودی
وجود [illegible] موجود در علم و معرفت تابع وجود در پس برکسه‌نك که حقیقتده
وجودی [illegible] اولنده [illegible] برقاعده [illegible] این [illegible] بیلور

بو حيثيتدن عارف ومعروف بر اولور * كرتو بنيابى زانوار يقين * عارف ومعروف راجزاو مبين * وصكره كى قولى دين مثلا ارضى وسمايه نظر صالسه واسبابه كذرقياسه كورمز الا برشيى مظهر اسما وصفات حق وتجلاى انوار وآثار وجود مطلق كورر * تكسيم بركسه بريابانده آفتاب تابانه مستغرق اولوب ﴿ ماارى الا الشمس ﴾ ديسه قولى صادق اولور بو جهتدن دخى عارف ومعروفينه براولور ووحدت حكمى بولور ﴿ وحقيقة المعرفة اتحاد العارف بالمعروف ﴾ دين دخى بو معنايه اشارت قيلور * جز او معروف و عارف نيست درياب * ولكن خاك مى بابد ز خور تاب

﴿ درجه ثانيه فنانى بيان ايدر ﴾

تعريف فنا وبقاده مشايخ عظام چوق قيل وقال ايتمشلردر وهر برى مشربنه موافق بر مسلك طوتمشلردر بعضيسى فنادن مراد فناء مخالفاتدر ديمش بو لوازم توبه نصوحدر وبعضيسى فنادن مراد فناء حظوظ دنيوى دردیمش بو لوازم مقام زهددر وبعضيسى فنادن مراد فناء حظوظ دنيوى واخرويدر ديمش بو مرتبه لازم صدق محبتدر بعضيلر فنا انسادن غيبتدر ديمش بو دخى نتيجه ذكردر ﴿ قال صاحب العوارف كل هذه الاشارات فيها معنى الفناء من وجه ولكن الفناء المطلق هو ما يستولى من امر الحق على العبد فيغلب كون الحق على كون العبد وهو ينقسم الى فناء ظاهر وفناء باطن فاما الفناء الظاهر هو ان يتجلى الحق للعبد بطريق الافعال ويسلب عن العبد اختياره وارادته فلا يرى لنفسه ولغيره فعلا الا بالحق ثم يأخذ المعامله مع الله والفناء الباطن ان يكاشف له تارة بالصفات وتارة بمشاهدة انوار عظمة الذات فيستولى على باطنه امر الحق حتى لا يبقى له هاجس ولا وسواس وليس من الفناء ان يغيب احساسه ﴾ يعنى مشايخك شو اشارت ايلدكلرندن من وجه معناى فنا واردر ولكن فناء مطلق اولدر كه امر حقدن بر امر وبرشان عبده مستولى اوله وحقك اولمى عبدك اولمسنه غالب اوله و بو فنا ظاهر وباطنه منقسم اولور اما فناء ظاهر يعنى فناء ال[illegible] ظهورى اولدر كه جناب حق عبده كندى افعاليله تجلى ايليه وعبددن ارادت واختيارنى سلب ايليه پس اول عبد بو مرتبه ده نفسنك وغيرينك اختيار وارادهء وفعلنى كورميوب الا حقله ... [illegible] الله ايله اخذ ايلر [illegible] زبانى حقله كوياو جسمى حقله بيناو سميع حقله [illegible] [illegible] كبرا اولوب [illegible] متصف اولورى [illegible] اولور

هر که او از خود بکلی شد فنا * بی نور شد عالم تا قیامت * باز بدو حق که بود در جهان * آن که از دست خودی بد اماند * گر ز پندار خودی آید برون * یار بدین بروز واند ... فنای باطن اولدر که عبده کشف اولنه کاه تجلی صفات ربانی و کاه مشاهده انوار عظمت ذات سبحانی پس بو مشاهده دن باطنه امر حق مستولی اوله حتی انده عواجس و وساوسدن و اوصاف بشریه سندن برشی قالمیه پس کلا اوصاف فانی حقیقت ... اولوب کندو لکندن منسلخ اوله (کما قال صاحب فصل الخطاب اذا فنی العبد عن اوصافه ادرك البقاء بتمامه) تتکیم حضرت دخی بو معنایه مناسب بیوردلر (بیت) گفت سائل در جهان درویش نیست * ور بود درویش آن درویش نیست * هست از روی بقاء ذات * او نیست کشته وصف او در وصف هو * چون زبانه شمع پیش آفتاب * نیست باشد هست باشد در حساب * صاحب کشف المحجوب برهان خوب بیوردلر که فنا این چنین بود که هر چه در سلطان آتش افتد ... را او بصفت وی کردد چون سلطان آتش وصف شیء را مبدل کند و سلطان تجلی حق از سلطان آتش اولیترست اما این تصرف آتش در وصف آهن است و عین همانست هرگز آهن آتش نگردد تتکیم حضرت ... بیوردلر

﴿ نظم ﴾

رنك آهن محو رنك آتش است * ز آتشی می لافد و خامش وش است
چون بسرخی گشت همچون زر کان * پس انا النارست لافش بی زبان
شد ز رنك و طبع آتش محتشم * گوید او من آتشم من آتشم

در کشف المحجوب فرموده است که یکی از مریدان ذوالنون قصد زیارت بویزید کرد چون بدر صومعه وی رسید در بزد و ابو یزید گفت تو کیستی و کرا خواهی گفت ابو یزید را خواهم ابو یزید گفت ابو یزید کیست و کجاست و چه چیزست دیر مدتیست ابو یزید را جستم و نیافتم چون آن کس باز گشت و حال باذوالنون وا گفت ذوالنون گفت اخی ابو یزید ذهب بالذاهبین الی الله و فنی فی الله

﴿ بیت ﴾

خواهی که بیابی دوست خود را * ... چندین کم خود کن ز برای آن ... عراقی دخی قدس سره بو محله مناسب بیوردلر که

از بی بود عراقی زوجدا افتاده ام * در همه عالم ورا ... نیابدی ...

و از جنید منقولست که فرمود چند روزگار چنان بود که اهل آسمان و زمین در حیرت من گریستند باز چنان شد که من بر غیبت ایشان گریستم اکنون چنان

بيلدى كه نه ازيشان خبردارم ونه ازخود پس اكنون من من نيم

من ندانم من منم يا من ويم * درعجايب حالتم من من نيم
عاشق شوقم وعشقم چدانم * مست جامم وحاتم من من نيم
من يتيم عنقاى بى نام ونشان * من بنام قربتم من من نيم
من زجان فانى بجانان باقيم * من باوچ رفعتم من من نيم

پس فنادن مقصود ابتدا راه سلوكده عيان غنا بولدركه ماسوى حقدن اعراض ايلمكدر سالكه اولا عيانا وثانيا حقا فناء كلى وباقى همان حق تعاله (كما قال شيخ الاسلام الفنا اضمحلال مادون الحق علما ثم حقا) يعنى فنا ماسوالك بلاشى وتفانى سيدر ابتدا سالكك علمنده يعنى سالك اولا بيله كه (لاموجود فى الحقيقة الاالله) وسايراشيا الله دن غيرى وخالى تصور اولندقده معدوم وباطلدر (كما قال عليه السلام اصدق قول لبيد الاكل شئ ماخلا الله باطل) پس بوفنايى علما بيلدكدنصكره حقيقة دخى كندويى وجمله اشيايى نابود كوروب انجق همان حقى ايله وحده تام اوله وبقا بالله ندر بيله

زخود فانى ودرعين بقايم * وجود جمله موجودات مايم
جهان مرده هردم زنده سازيم * چوبحر رحمت بى منتهايم

* (درجهٔ ثالثه بقانك بيان ايلر) *

قال الشيخ فى الفتوحات اعلم ان البقاء عند بعض الطائفة بقاء الطاعات كما ان الفناء فناء المخالفات وعند بعضهم البقاء بقاء رؤية العبد قيام الله على كل شئ وهذا قول من قال فى الفناء انه فناء رؤية العبد فعله بقيام الله وعند بعضهم البقاء بقاء بالحق وهو قول من قال فى الفناء انه فناء عن الخلق) يعنى بيل اى طالب سر بقا بعض طائفه نك قتنده بقا بقاى طاعات والموافقاتدر نتكيم فنا اولرك قتنده فناى مخالفاتدر نتكيم مرغوب القاوبده حضرت شمس بومعنايه كوره بيوررلر

فنارك هوارانام كردند * بقا جمله صفا تش راشمردند

وبعض طائفه نك قتنده بقا عبده بشئ فى الذات قائم وحق قيوم مطلق كورمكدر وبو اول كسه نك قوليدركه فنا عبد الله ايله قائم اولديغى سببله فعلنى كورمه نك فناسيدر ديدى يعنى توحيد افعالده فنا عبدك كندويى وفعلنى حقله كورمكدر بو مرتبه يه مناسب دخى شمس حضرتلرى بيوررلر

* (بيت) *

اكر كردى تو در توحيد فانى * بمن يابى بقاى زندكانى

بو اولان ثابت توبه باش اى او * دل خود را ز دنيا بالكل بر شو

وبعض طائفه اعتقادنده بقا حقله باقى اولمقدر يعنى حقك بقا ودواميله باقى اولمقدر وحق تعالى ايله متصف وحياتيله حى اولمقدر وخلق ماسوادن فنا اولمق وخلاص بولمقدر بو مرتبه يه كوره شيخ حضرت شمس بيورر

فنا در جزوى بنم فنا است * بقا اندر بقاء ثم بقا است

بماند دولت هركز اوليا * زعرك اصفيا واتقيا را

زدارى تا ابدارى نقل باشد * زشغل دار دنيا عزل باشد

قال القاشانى فى شرح منازل السائرين وفى هذا المقام يكون العبد موجودا الوجود الحقانى باقيا ببقائه حيا بحياته عالما بعلمه مريدا بارادته فهو عبد الله الذى اسمه اعلى مظاهره اسمه اعظم من اسمائه الحسنى فيشاهد الحق ذاته فى مقام عبوديته) يعنى مقام بقاده عبد وجود حقله موجود وبقاى حقله باقى وحيات حقله حى وعلم وارادتله عالم ومريد اولور اسم بو بقا بالله ارن شول بنده دركه الله تعالى اكا اطلاق عليه سندن خلعت كيدردى واكا بين الناس اولان اسمدن غيرى اسماء حسنى سندن بر اسم وبردى پس حق مقام عبوديتده حقله قائم اوله دخى الله عنده قيلور ورنك وثانيه آيتندلدن محو ايليوب سائر آيتده مكره ايتدى ... بو نه حالدر كوز سوز سولرى ... ايله ترنم ايلر

(بيت)

انى ماجون ... * زد ...
منصور وقتم دمبدم * كوم انا حق برملا

وقال الشيخ فى الفتوحات اعلم ان نسبة البقاء عندنا اشرف فى هذا الطريق من نسبة الفناء فان الفناء هو الذى افناك عن كذا والبقاء نسبتك الى الحق واضافتك اليه والفناء نسبتك الى الكون لانك تقول فنيت عن كذا وبقيت الى الحق اعلى فلا يبقى فى هذا الطريق الفناء وايفنى الباقى والموصوف بالفناء لا يكون الا فى حال البقاء والموصوف بالبقاء لا يكون الا فى حال الفناء فالبقاء الى عن حال الفناء ... لازمان ... الفناء ... واحد) يعنى اى طالب سر بقا وطريق اوليانده اولان بقاك سالكه نسبتى بزم قتمزده نسبت فنادن اشرفدر زيرا فنا اول شيدر كه سنى شى شويلدر ديديكك وجودن فانى قيلور وبقاسنك حقه نسبتك واكا اضافتكدر وفنا سنك كونه نسبتكدر زيرا سن دير سن بن شكونه شيدن فانى اولدم پس سنك ... نسبتك كونه

نسبتكدن اعلى اشرفدر پس بو طريق اوليادە باقى اولمز الاكنديدن ... اولمز
وفانى اولمز الابشريتيله باقى اولان وفناايله موصوف اولمز الاسال بقاسيله بقاايله
موصوف اولمز الاحال فناده ❊ پس حال بقا حال فنادن اعلادر اكرچه برى برنى
متلازمان ايسه ده

كر بقا خواهى فنا شو كر فنا ❊ كترين چيزى كدمى زايد بقا سبب

❊(درجهٔ رابعه تحقيق بيان ايلر)❊

قال الشيخ فى الفتوحات اعلم ايدنا الله ان التحقيق هو المقام الذى لا يقبل ... به
القادحة وصاحب هذا النعت هو المحقق فالتحقيق معرفة ما يجب لكل شىء من
الحق الذى تطلبه ذاته) يعنى طالب مقام تحقيق محقق اولمغه ... شبهات
قادحه قبول ايلمز بو صفتك صاحبى محققدر پس تحقيق اولدر كه هر شيئه
واجب اولانى بيله سن ايله واجب حقكه اول شيئك ذاتى حقدن آنى طلب ايلر
و بو معرفت تا حق بر عبدك سمعى و بصرى اولنجه اولمز (كما قال الشيخ رضى الله
عنه ومن شرط صاحب التحقيق ان يكون الحق سمعه و بصره و يده و رجله و جميع
قواه المصرفة له فلا ينصرف الا بحق فى حق الحق ولا يكون هذا الوصف الا
لمن ... ولا يكون محبوبا حتى يكون مقربا ولا يكون مقربا الا بنوافل الخيرات
ولا يصح له نوافل الخيرات الا بعد كمال الفرائض ولا يكمل له الفرائض الا باستيفاء
حقوقها) يعنى محققك شرطى اولدر كه حق آنك سمعى و بصرى و يدى و رجلى
اوله و آنك مصرفه اولان جميع قواسى اوله بلا حق اولان ولا اعتداد پس اول محقق
تصرف ايلمه الا حق ايچون حقده حقله تصرف ايلر بو ذكر اولنان وصف اولمز
الا محبوب حق اولانك اولور و محبوب اولمز بر كمسنه حق مقرب اولنجه دوه مقرب
اولمز بر كمسنه الا عبادات نافله ايله و نوافل خيرات اول كمسنه يه صحيح اولمز الا بعد
كمال الفرائض و فرائض كامل اولمز الا فرائضك حقوقنى استيفا ايلدكدنصكره
(وقال الشيخ رضى الله عنه فمن كان الحق سمعه فلا يدخل عليه شبهة فيما يسمع
بل يدرى ما سمع و بمن سمع وما تقتضيه ذلك المسموع فيعمل بحسب ذلك ولا يخطى
... وكذلك اذا كان الحق بصره علم من ابصر وما ابصر فلم تدخل فى نظره شبهة
ولا فى حسه غلط ولا فى عقله حيرة و كذلك فى جميع حركاته و سكناته فهو لله و بالله
ومن كان بهذا النعت فهو الامام المحقق) يعنى ديدى كه پس بر كمسنه نك كه حق سمعى
اوله آنكا اشيديكى سوزده شبهه داخل اولمز بلكه استماع ايلديكى صوتك
... اولور كه كلام ... قيلور و اول مسموع ... اقتضا ايلديكى

اكا كرده كل قيلور من بعد سمجى خطا [illegible] وكذلك اكر جناب حق جل شانه اول حقيقت كه بصرى اوله اول [illegible] كريكى [illegible] شى كوردكى بيلور ايسه نظرينه شبهه داخل اولمز حسنه غالبمز عقلنه حيرت كلمزو كذلك جميع حركات وسكناتنده [illegible] اشارتيه [illegible] اليه [illegible] ايدى لله [illegible] والحاله درواوله كسنه لنك [illegible] امام محقق اولور كه در تكلم حضرت پيردخى بو كونه [illegible]

عارف آن [illegible] رحمة و بيشه وى [illegible] است
پيروايو [illegible] است آن [illegible] ✽ تابع خويش است آن بى خويش [illegible]
دست [illegible] كورانه [illegible] ✽ تابد [illegible] سوى تواى عليل
[illegible] است اى [illegible] ✽ هم [illegible] ان وهم نشسته [illegible]

✽(درجه [illegible] تلبيسى بيان ايدر)✽

تلبس [illegible] ونعند المشايخ تجلى متجلى فيه ايله تلبس [illegible] متجلى فيه اولان [illegible] صفتيله متلبس اولمغه ديرلر (كما قال حجة الاسلام التجلى تلبس بالمتجلى فيه كما يتلبس [illegible] الزجاج بالزجاج) وحضرت ابن فارضك [illegible] تلبس [illegible] مواقف اولمشلردر كه بو دركه

وفى الذكر [illegible] لم [illegible] عن [illegible]
[illegible] قرآن عظيمده جناب حقك [illegible] تلبسى وكذلك عبدك صفت حقله [illegible] منكر دكلدر [illegible] كتاب و [illegible] احكامدن [illegible] قائمدر بالكه تلبس آيات [illegible] ايتدوكم حق [illegible] قرآن عظيمده [illegible] حضرته واصحاب كرام [illegible] بيوردى (ومارميت اذرميت ولكن الله رمى فلم تقتلوهم ولكن الله قتلهم) قال شيخ الاسلام ان النبى عليه السلام موجود بوجود الحق [illegible] وجوده [illegible] الحقيقة)

✽(مثنوى)✽

مارميت اذرميت احمد بدست ✽ ديدن اوديدن خالق [illegible]
[illegible] ✽ [illegible]
دوكى ودو [illegible] دان ودو خوان ✽ بنده [illegible] خود [illegible]
وكذلك [illegible] حضرت موسى يه تجلى بيوردى
(كما قال الله تعالى [illegible] حديث موسى اذرأى نارا فقال لاهله امكثوا انى آنست نارا لعلى آتيكم منها بقبس اوا جد على النار هدى فلما

انا هنه [illegible] يادومى [illegible] فانخاء [illegible]) پس [illegible]
نارده حضرت موسايه تجلى ايلمسى بلاكيفية اول اباسله تلبس معناسنى مشعر
ادلور پس [illegible] تجلى [illegible] اولمق [illegible] بطريق
الاولى

﴿بيت﴾

روا باشد انا الحق از درختى ❊ چرا نبود روا از نيك بختى

بالخصوص كه بو حديث قدسى انسانده اولان ظهوره دلالت ايلر (كنت سمعه الذى
يسمع بى و بصره الذى يبصر بى ويده التى يبطش بى الى آخره) پس اول كمسه
كه بالكليه كندودن فانى اوله صفات حقله متلبس اولوب [illegible] تلبس حقانى
كوب جناب حق اكا ديركه (عبدى اخرج بصفاتى الى خلقى فمن رآك رأنى
ومن قصدك قصدنى ومن تبعك تبعنى) بو مرتبه ده اولان كمسه نك كندوينى
سومسى محضا حقى سومكدر واتى بر كمسه دوست طوتق حقى دوست طوتقدر
بو ايكى دوستلقده هيچ فرق يوقدر نتكيم حضرت بيوررلر

بعد ازين كر دوست دارى خويش را ❊ دوستى حق بود آن اى فتا
اندرين دو دوستى خود فرق نيست ❊ هر دو جانب جز صفاى شرق
نيست

❊(درجهٔ سادسه وجودى بيان ايلر)❊

سالك وجود مجازيدن منسلخ اولوب صفات بشريه دن نجات بولدقدنصكره
صفات الهيه ايله متلبس اولوب وجود حقانيله موجود اولور يعنى مرتبهٔ حقيقته
ظفر بولور زيرا عند المشايخ وجود بر شيئك حقيقته ظفر بولمقه ديرلر (كما قال
شيخ الاسلام الوجود اسم لمظفر بحقيقة الشى عند فناء الرسم بالكليه) بر شيئك
حقيقته ظفر اول شيئك شهودينك مرتبه لرينك بغايت آصفى مرتبه سيدر
(قال التلمسانى فى شرح هذا القول كانه اشار به الى وجود الحق [illegible]
فناء رسوم بالكليه [illegible] ولا يمكن تعريفه لان معرفته وجوده) يعنى كان
مشايخ [illegible] بو قولله اشارت ايلدكلرى وجود حقه رسوم وقيودواثنيت
بالكليه فنا اولدقدنصكره [illegible] واثنينيت [illegible]
اولورلر ممكن دكلدر زيرا [illegible] معرفتى عين وجوددر وجودك غيرى دكلدر
بو مرتبه ده (لا موجود الا الله) در و كندوينى بيلماز كندو ياور كه (لا يعرف الله
الا الله) دروغ [illegible] حضرتى بيوررلر [illegible] [illegible]
(الاول وجود علم الدنى يقطع علوم الشواهد) يعنى وجودك اول مرتبه سى الله
[illegible]

استدلالی قطع ایلدیلر زیرا علم استدلالی تام شهودی ویدقی اله برره کلمز تکیچی که استدلال غافل نائب اولدن سیئ دلیله ایلکدر بو تام شهودینه جوابدر اما علم کسب یوك خلافیدر بو رسمی حقیقتیاه ایلکدر که دلیله محتاج اولمیه اسی علم یدن علم استدلالی ترك ایلر (تنانی وجود الحق منقطعا عن ذاتی) الاخری مرتبه سی حقك وجودیدر انی ارباب منقطع اولدیغی مانده زیرا حقی افراد ایلدیکك مانده اشارت الان الا کلیه منقطع اولور (والثالث وجود عالم اضمحلال رسم الوجود فیه بالاستغراق فی الاولیه) اوچنجیسی رسم وجودك اول مازده نیجه مستغرق اولمغله اول اسمن اقله مضمحل اولدیغی مقامك وجودیدر که بو مرتبه وجوده مطلق تعبیر ایدرلر پس رسم وجوددن مراد موجودات مقیده در که فی حد ذاته عکوس وظلالدر اس رسم حادث قدیم شتنده اعتبار بوقدر ثانی ومضمحلدر بو معنایه نظر ایدلرالآن هرشیئ هالك کوررلر ووجودی وجود مطلق مشاهده قیلورلر کما قال الجنید قدس سره عند الحدیث (کان الله ولم یکن معه شیئ فقال الآن کما کان

※ (بیت) ※

آن کان حسن بود و بود از جهان نشان ※ والآن ان عرفت علی ما علیه کان

پس سالك اول زمانده کامل اولور که پیوسته وجود مطلق انك مشهودی اوله وبر غیری وجودك حکم شهودنده اعتبار قالمیه نتکیم صاحب گلشن راز بو معنایه کوره بیوررلر (نظم)

دل عارف شناسای وجوداست ※ وجود مطلق اوراد رشهوداست
وجود تو همه خارست وخاشاك ※ برون انداز از خود جمله را پاك
چو تو بیرون شدی او اندر آید ※ بتو بی تو جمال خود نماید

(درجهٔ سابعه تجریدی بیان ایلر)

(قال الله تعالی لنبیه موسی علیه السلام فاخلع نعلیك قال القاشانی خلع النعلین عبارة عن التجرید الحقی وهو تجرید الحقیقة عن الکونین فاسم غیر خلع النعلین التجرید عنهما التبقی الحقیقة فردا مجردة عن رسوم البشریة) یعنی شول زمانده که حضرت موسی علیه السلام وادی مقدسده ار کوروب انك اقتباسنه مسارعت ایلدکده خطاب عزت وارد اولدیکه یا موسی بن سنك ربکم ※ پس نعلینکی خلع ایله دیدی نعلیك ایکی کون کفتو کوی دیدیلر امام قاسانی حضرتلری دیر که خلع نعلین تجرید حقیقیدن عبارتدر وتجرید حقیقی

مرتبهٔ حقیقتی حسکه وندن مجرد قیلمقدر * پس خلع نعلین بو ایکیسندن مجرد اولمق ایچون دنیا و آخرت افکارندن آیینهٔ دلی پاك قیلمق ایچون استعاره اولنمش اوله تا کیم حقیقت رسوم اغیار و ماسوادن مجرد باقی قاله و سالك بلا مزاحمهٔ اغیار حریم حرم وحدته محرم اوله

در حریم حرم دوست نکردی محرم * تا زاندیشهٔ اغیار مجرد نشوی

﴿ قال شیخ الاسلام التجرید انخلاع عن شهود الشواهد بشهود الحقیقة ﴾ یعنی تجرید حقیقتك شهودنده سائر شواهدك شهودندن منخلع و منسلخ اولمقدر * و حقیقتی بلا دلائل و لا شواهد مشاهده قیلمقدر اگرچه موجودات متعینه‌نك هر بر آنی وجود حقه بر شاهددر ولکن حقیقت متعینه‌نك شهودینه من وجه حجابدر * پس تجرید بو موجودات متعینه‌نك شهودندن شهودکی منخلع قیلوب حقیقتی بلا تعین و بلا تقید مشاهده قیلمقدر بلکه شهودمی مجرد قیلدم دیمکدن بیله مجرد اولمقدر ﴿ کما قال شیخ الاسلام الدرجة الثالثة التجرید عن شهود التجرید ﴾ یعنی تجریدك اوچنجی درجه‌سی تجریدی مشاهده ایلمکدن بیله مجرد اولمقدر زیرا بر سالك موجوداتدن نظرین مجرد قیلسه و وحدت مطلقه‌یی کندو ادراکیله بو واسطه کندو بقیهٔ وجودیله مشاهده قیلمش اولور * پس مجرد اولور و حقیقتده بلمز بلکه حقیقتده مجرد اولدر که اولا کندو ولکندن مجرد اوله بعده اغیار و ماسوایی ترك قیله تا کیم مقام تفریده ایره و توحیده ایره نتکم حضرت شمس مرغوب القلوبده بیوررلر

درین ره مرد را تجرید و تفرید * ببایدتا کشاید باب توحید
نشستین مرد را تجرید باید * زدون حق بدل تفرید باید

﴿ درجهٔ ثالثه تفریدی بیان ایلر ﴾

ابو هریره حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت رسالتپناه صلی الله علیه وسلمدن روایت بیوررلر ﴿ قال علیه السلام سیروا سبق المفردون قالوا یا رسول الله و ما المفردون قال الذاکرون الله کثیرا و الذاکرات ﴾ یعنی سیر ایلك طریق حقده ایلروکیدك مفردون جمله یه سبقت ایلدیلر دیدیلر که مفردون کیملردر یا رسول الله بیوردیلر که الله یی چوق ذکر ایلین ذاکرلر و ذاکره‌لردر * مفردون وزن مکسر رایله و تشدیدیله تفعیل بابندن اسم فاعل وزننده و افعال بابندن دخی اسم فاعل وزننده قرائتدر و لغتده معناسی برشیئی فرد قیلمق دیمکدر و عند المشایخ مفرد اولر اغیار و ماسوادن تفرید وترك ایلیندر که ار دو ابدر بابده ...

... اتتر ... تقرید ... مراد جناب حقك خلق عالمدن جذب ومحبتله افراد واصطفا قلديغى فرداولمدر (قال شيخ الاسلام فهو ان لا تفريد اقصد عما شانا الى الله المولى ثم تفريد الاشارة عما يشوبها ثم تفريد الشهود اتصالا بالشهود الاعلى) يعنى تفريد اول ... مرتبه ى اولدر كه سالك اولا علايق وعوايق صوريه ومعنويه ... قصدينى برقيله دولاندر ... اولدن اوترى تكميل بهيت ... سالك قلبى ... برشى ... قصودى اولدر كذلك ... دخى مقصودى ... ومحبتى تعلق ... دن وشوب هوادن فردقه زيرا جناب حق جل وعلى (ما جعل الله لرجل من قلبين فى جوفه) بيوردى يعنى الله تعالى ... ايكى قلب ... تاكه تكميلك ... عاشق يكدل ويكتا اولوب غيريدن ... دن ... قيله ﴿نظم﴾

اى آنكه ... دوست تو ... محراب شد دوست را

دل در ... نه يك دوست ... ✱ يك دل دراى بس است يك دوستترا

اوچنجى تفريد شهود اعلايه اتصالدن اوترى شهودى فرد قيلمقدر يعنى بين المشايخ ... ومقام وصالكه سالك فانى اولوب حقله بقا بولمقدر ... وصالدن اوترى شهود حق ... لا ... دن فرد ... اولمقدر ... تكميل ... مناسب بيورمشلردر ﴿بيت﴾

ازخودى بكذر اكر خواهى خدا ✱ فانى ازخود شو اكر خواهى بقا

... تو ... وصال راست ... والله اعلم باليقين

﴿درجه ... جمع ... جمع الجمع ... بيانندهدر﴾

جميع مشايخ ... فرق خلقدن حقدن محتجب اولمغه ديرلر ... كل ... خلق كوروب وغيريله ... حق ... ديرلر ✱ وجمع حق بلا خلق ... ديرلر وجمع الجمع خلقى مع الحق قائم اولمغه ديرلر (كما قال القاشانى فى اصطلاحه الفرق شهود الخلق بلا حق والجمع شهود الحق بلا خلق وجمع الجمع شهود ... الخلق قائما بالحق ويسمى ... الجمع) ... ابيات ... ر

فرق ... عين ... ✱ جمع ... ندانشان

... فرق ... ✱ كوند ... زين الم نشان

هركه كويد نيست كلى هيچ ... ✱ درتقين اوست ... عين دير

... ✱ ... اودر بحر وحدت ... غرق

جمع جمعست آنکه حق بیند عیان ✻ هر دوین کثرت طلب باشد
صاحب این مرتبه کامل بود ✻ زانکه این آن مردور اسازل بین

جمع سالكك فناسی مرتبه سیدر زیرا مادامکه سالك قیدوجوددن خلاص اولمز حق بلاخلق مشاهده قیلمز و جمع الجمع سالكك بقاءالله ایله متحقق اولمسیدر وجمع مخلوقاتی وموجوداتی حقله قائم بولمسیدر وكثرتی وحدتده ووحدتی كثرتده مشاهده قیلمسیدر بو مقامه صحو بعدالمحو وفرق بعدالجمع وفرق ثانی دخی تسمیه اولنور بوندن اعلا كامله بر مقام اولمز زیرا هرشیئی حقیقه علی ماهو علیه حقیقی اوزره كورر وهر ذی حقه حقنی اعطا قیلور رؤیت وحدت آنی رؤیت كثرت واحكام صورتدن منع قیلمز وكذلك رؤیت كثرت واحكام صورت رؤیت وحدتدن حاجب اولمز

كامل آن باشد كه ازعین العیان ✻ هرچه بیند حق درو بیند عیان
حق چو جان وجمله عالم چون تنست ✻ همچو خوردر كائنات این روشن است

✻درجهٔ عاشره توحیدی بیان ایلر✻

(قال شیخ الاسلام التوحید تنزیه الله عن الحدث) تنزیه الله عن الحدث قولی عقلا وعلما عرفانك تنزیه اتلری متماثل اولورز یا جمیع عقلا واهل فكر حدث اثبات ایدوب اندن جناب حقی تنزیه ایدرلر اما عرفا بالله اصلا ورأسا حدث اثبات ایتمزلر زیرا شهود توحید حقیقی انی مانعدر بلكه بونلر دیرلر كه بو حدث شكلنده مرئی اولان كائنات وتعینات ... صور مختلفه ده تجلیات متنوعه ایله واسماء وصفات متنوعه ایله ظهور قیلمسیدر

یارست عیان بصورت كون ✻ این نقش جهان نبود دوبود
شد وهم دویی خیال احول ✻ چون غیر یكی نبود دو وجود

پس عندالعرفا حدوث حقك مرایای مختلفه ده ظهورندن عبارتدر انكچون انلر حدث اثبات ایتمزلر بیت) وما الوجه الا واحد غیر انه اذا انت اعددت المرایا تعددا اما عقلانك عقلی توحیدلری بو مرتبه سنه ایره مز وغیر كورمدن وحقی اندن تنزیه قیلمدن خالی اوله مز پس توحیدك عندالمحققین اوچ مرتبه سی واردر كه اول توحید ... وتوحید خاصه وتوحید خاصة الخاصه در عوامك توحیدی نوامانه صحیت بیلورو آثار كوردن مكونی ومصنوعدن صانعی ... ذل آیه ... (لو كان فیهما آلهة الا الله لفسدتا ولكن ما فسدتا فلیس فیهما آلهة غیر الله) دیو استدلال ایلدوكلری ... اذا ... اثبات واجب الوجوده كیدرلر بو ... مشایخ

بو توحيد ثاني وبو توحيد علمي دخي ديرلر ظواهر اخبار ولادلّل وآثاردن مستفاد اولديغيچون وتقليد ودليل ايله ثبوت بولديغيچون بو توحيدك صاحبلري اوچنجي شركدن يعني خلاص اولوب رتبهٔ اسلامه واصل اولور وقانلري دوكلمدن واولادلري اسير اولمدن نجات بولور اما توحيد خاصه حقايقله ثابت اولور وبونلر ظاهري اعتقادله اسباب ظهوره قيلور (ولا مؤثر الا الله) معناسين بيلورلر وعرصهٔ وجودده مانع ومعطي وضار ونافع حق بيلور وغير كورمدن ورزق بيلور (قال الغزالي في الاحياء مناسبا لهذا المقام التوحيد عندهم اعني الخاصة عبارة عن امر آخر لا يفهمه اكثر المتكلمين وان فهموه لم يتصفوا به وهو ان يرى الامور كلها من الله رؤية تقطع التفاته عن الاسباب والوسايط فلا يرى الخير والشر الا منه وهذا المقام شريف احدى ثمرته التوكل ومن ثمرته ايضا ترك شكاية الخلق والغضب عليهم والرضاء والتسليم لحكم الله ومن ثمرته ايضا قول ابي بكر الصديق رضي الله عنه لما قيل له في مرضه انطلب لك طبيبا قال الطبيب امرضني فقيل له ماذا قال لك الطبيب قال اني فعال لما يريد﴾ بيوردلركه توحيد خاصه عبارت الله طرفنده بر امر آخردر كه آني اكثر متكلمين فهم ايتمزلر اگر فهم ايتسلر بيله انكله متصف اولمازلر بو [illegible] توحيدي اولدركه امورك كليسي الله دن كورمكله كه هر بر [illegible] انك التفاتي اسباب ووسايطدن اول [illegible] دفع ايلرلر بونلر خيري وشري كورمزلر الا اندن بو رتبه [illegible] شريف مقامدر كه انك برثمرهسي توكلدر وبرثمرهسي دخي خلقدن شكايتي ترك ايلمك وبونلره غضب ايتمزلر اولمقدر زيرا بونلر اوراده خالقك تأثيرندن غيري كورمزلر وهر [illegible] ايسه حكم خدادن غيري بيلمزلر ايچون انك حكمنه [illegible] راضي اولورلر بو توحيدك ثمرهسندندر حضرت ابو بكرك بو قولي كه كان مرضي وقتنده [illegible] بيوردلر ديديلركه بزنك ايچون بر طبيب [illegible] ويردلركه طبيب بني خسته قلدي [illegible] ديديلركه [illegible] ابوبكر [illegible] توحيد [illegible] توحيد صفت [illegible] سي اولديغيچون [illegible] بو توحيدك اشرف قسمي [illegible] ديغيچون

چون تجلي كرد اوصاف قديم [illegible] وصف حادث را ابسوزد كليم

بو مرتبهده موحد اولنلر [illegible] شركي خفيدن قورتيلور [illegible] ذات وصفاته [illegible] [illegible] اولور كه [illegible] دخي [illegible] كورر

وبو کورمکی دخی اندن بیلور (بیت)

این تعین شد حجاب روی دوست	چونکه برخیزد تعین جمله اوست
آنچه تو جویای آنی روز وشب	در تو یی تو نهانی یا للعجب
چون ذات صافی نبود از غین ورین	پرده ما وتو برخیزد ز بین
نیست کرده صورت بالا و پست	حق عیان بینی بنقش هرچه هست

اما توحیدك ورتبه ای مرتبه سی که سلطان عظام اکابر جمیلدن دیر . . .
حقك همیشه وصف فردانیته موصوف ونعت وحدانیته منعوت اولدیغی توحیددر که ازل آزالده (کان الله ولم یکن معه شیء) فحواسی اوزره فرد واحد ایدی پس آلان دخی فی الحقیقه کما کاندر هر شیء فی نفس الامر الآن هالکدرنه آنکه صکره هلاك اولوب وجودك مساعده سی فردانیه حوالاوغسی محجوبلر حقنده در بوخصه ارباب بصائر واصحاب سرائر که مضیق زمان ومکاندن خلاص اولمشلردر ونهان وعیان قیدندن نجات بولمشلردر بووعده آثاره عین نقد اولمشدر (انهم یرونه قریبا ونراه بعیدا) معناسی بونلر حقنده دخی ثبوت بولمشدر انکیچون بونلرك لسان ذاتی بوکونه ابیاتی ترنم قلمشدر

﴾ (بیت) ﴿

۞ ماییم بطور دل چو موسی ۞ بیهوش فتاده در تجلی ۞
۞ بنمود بما جمال اینجا ۞ آن وعده که کرده شد بعقبی ۞
۞ در صورت هرچه روی بنمود ۞ می بین رخش ارنه تو اعمی ۞

قال شیخ الاسلام فی آخر منازل السائرین اما التوحید الثالث فهو توحید اختصه الله لنفسه ولاح منه لائحا الی اسرار طائفة من صفوته واعجزهم عن نعته واخرسهم عن نعته) یعنی توحیدك اوچنجی مرتبه سی اول توحیددر که جناب حق انی کندو ذاتنه مختص قیلدی غیری مرتبه سنده اولانك بو مرتبه دن نصیبی یوقدر زیرا بو توحید جمیعا خلقك فناسی ویالکز حقك بقاسیله ثابت اولور جناب حق جل شانه بو توحیددن بر لایحه صفوتندن بر طائفه نك اسرارینه لایح قیلدی فنا فی الله اولدقلری وقتده وبونلری بو توحیدك اسرارنی اظهار اتمکدن عاجز قیلدی وبونی تعریف وتوصیف ایلمدن اخرس وابکم ایلدی زیرا بو مرتبه ده اسرارلری محو اولوردی . . . ارات فنا بولوردی بولاردن سویلامکدر . . . ایلك وساکت وصامت اولمقدر توحید الملك) کما قال الشیخ فی الفتوحات توحید فی الحقیقة سکوت خاصة ظاهرا وباطنا فمهما تکلم اوجد

(واذا لم تجد [illegible] من وجد [illegible] ان يكون [illegible])

ای برادر دست وادار از سخن * خود شد پیدا کنار علم لدن

چون رسید اینجا سخن لب در ببست * چون رسید اینجا قلم در هم شکست

بس بدار چه فصاحت دست داد * دم مزن والله اعلم بالرشاد

تم بعون الله

[illegible]

Risalah-i hujjat al-s[illegible] (complete)

رسالة

حجة السماع

بسم الله الرحمن الرحيم

اللهم اياك نعبد واياك نستعين ولك الحمد في كل وقت وحين اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين انعمت عليهم من الانبياء والمرسلين والاولياء الكاملين وهب لنا من لدنك علم المشاهدة باسرار اليقين * وانوار التعيين وارنا الحق حقا والباطل باطلا حتى لا نكون من الضالين المضلين * وانصرنا على القوم الجاحدين المعاندين المنكرين * وصل وسلم على نبيك سيدنا ومولانا محمد سيد الاولين وسيد الآخرين * وعلى آله واصحابه اجمعين (اما بعد) فيقول الشيخ اسماعيل المولوي الانقروي كشف الله له اسرار الصوري والمعنوي * الله تعالى يه حمد ورسولنه وآلنه واصحابنه صلوة وسلامدن صكره شيخ المولوي اسماعيل الانقروي بيوردكه تحقيقا بزم قرنمزه طريقمزدن بعضيسي وقتا كم طريقمزه طاعن واركانمزه منكر اولانلردن بعضيني كورديلر اويله اركانمزكه اول شيخمزك اركانيدر وسلطان مرشدمزك طريقيدر اويله سلطانكه بزم [illegible] الله تعالى قدس الله سره [illegible] طريقمزده ثابت اولميوب اول طاعن ومنكر اولانلرك اقوالندن كورديكلرنده [illegible] التماس وطلب ايلديلركه اول منكرينه جواب شافي ايله جواب ويره وز وا[illegible] بيان كافي ايله [illegible] بو منكرلرا [illegible] كلام رسول عليه السلام والتاويل علماء [illegible] حجت ابراز ايليه لم زيرا بو منكرلر زعم ايلديلركه [illegible] بو طريق بدعت وضلالت اولوب [illegible] مبتدع واهل ضلال اوليه [illegible]

[illegible] ذکر ایلدیلرکه تحقیقا بو طریق طریق قدیم و صراط مستقیمدر زیرا مشایخ صوفیه دن بعض متقدمین حضرت جنید [illegible] کبی [illegible] لردن نیجه سماع ورقص ایلدیلر سماع ورقص ایتمکی عبادت عد ایلدیلر و بعض علماء دینیه دن متأخرینک اکثری حضرت ابو طالب مکی و امام غزالی و شیخ ابو النجیب سهروردی و شهاب الدین [illegible] امثالی [illegible] برطائفه ایچون حلال و برطائفه ایچون مباح و برطائفه ایچون مکروه و برطائفه ایچون حرام عد ایلدیلر انشاء الله تعالی عن قریب علی التفصیل بیانی جمله کاور علی الخصوص پیرمز [illegible] حضرت [illegible] نوابی بولوا حضرتکه حضرت صلاح الدین و زرکوب قونوی و حسام الدین چلبی و شیخ کریم الدین و خلفا و فقرادن الی الان اصحاب عرفان و ایقان اولان اخوانمز سماع ورقص ایلدیلر [illegible] ایچون طریق وضع ایلدیلر و بو سلطانلرک [illegible] تواتر ایله [illegible] و منقبتلرنده دلائل ظواهر ایله تحقیقات مکتوبدر پس بونلرک بو منوال اوزره سماع ورقص ایتملری ثابت و محقق اولدیسه [illegible] نبیلرینک شرعنه مخالف و وضعلری سنت شریفه لرینه مغایر اولمامس اوزرمزه واجب اولدی [illegible] سندی اخذلرینی بیان قیله وز و بونلرک احوال وافعالی [illegible] توفیق [illegible] موافقت قیلمزی و حتی منکرلر [illegible] ایتمیلر بیله لرکه شرعده و کلام [illegible] و کلام رسول الله ده بونلرک [illegible] بطلانی اوزره [illegible] نص و بر دلیل یوقدر بلکه اکثر نصوص بزم احواللرمز اوزره دلالت قطعی ایله دلالت ایلدی [illegible] اسماعیل انقروی شیخ المولوی یه بر رساله قویه تحریر ایتمک لازمه دن اولمغله تصنیف ایله مکه بزه و اخوانمزه حجت قویه اولسون ایچون (حجة السماع) دیو [illegible] ان الله [illegible] الزمان [illegible] اهل ایمان [illegible] طریق [illegible] هدایت [illegible] (انه کان بعباده [illegible])

(الباب الاول فی بیان الرقص)

[illegible] رقص [illegible] (ای [illegible]) [illegible]

اولسونکه الله عظیم الشان سکا دنیاده وآخرتده رحمت ایلسون اکر [illegible]
وغضبله نظر ایدیوب [illegible] منم اذن سافی‌دن دنما ایله نظر ایلرسك عشاق وفقرانك
دورانی وعند السماع رقصلری حرام دکلدر اکر سن دیرسنکه سنوز فقهانك
حقنده بعض متعصبین تخته آغاذایلیلر بعض علمادن فقرانك دورانی [illegible]
فتوی ویروب دیدیلرکه رقص حرامدر بالاجماع ومستحلی کافراولور ومن غیر
استحلال الذنفا الی فاسق اولور بورقص حرامدر دیدیلر [illegible] اولدن
حکم ایلدکلری شی بنه کندولرك اوزرینه منعکس اولور پس بز دیرز توفیق الله
وعنایته بوفتوی عشاق وفقرا حقنده دکلدرز یرا بوفتوی بونلرك حقنده باطل
وعزیقدر وجوهشتی ایلرز یرا شان بودرکه بونلرك بوقیلدن اما [illegible] کبی
مجتهدی تکفیر ایتك لازم کلور وعلماء شافعیه‌دن امام غزالی کبی اندن [illegible]
توابع شافعیه‌دن نیجه علمایی تکفیر ایتك لازم کلور ودخی کامل اولان [illegible]دن
جوق کسنه‌لرك تکفیری لازم کلور جمله‌دن صاحب عوارف ونجم الدین دایه وابن
الفارض وقاسانی وابی طالب مکی وحضرت مولانا وبونلر امثالی علمالری
حاشا تکفیر وتکذیب لازم کلورز یرا بونلر رقص وسماعی تجویز ایدوب عادت
[illegible]لت عد اعتقاد ایدر اکر قائل اولرسه‌ك انلرکه‌ابلر [illegible] انظار ایله امثال لا [illegible]
پس بن بوفتوانك بطلانی نك حقنده فوائد زائده وحقائق بدیعه ایله بیان نیجه
دلائل واضحه وبراهین قاطعه ابراز ایلدم پس منکرینك دوران مولویه وصوفیه
رقصدر [illegible] رقص ایدن حرامدر وحرامنك مستحلی کافردر قولی صحیح دکلدر
بلکه مزخرف وباطلدر مقبولدر وهم انت یوندن وهم عرفی یوندن وهم شرع
یوندن تکم صاحب قاموس رقصك [illegible] رقص الرقاص دیرلر چون رقاص
اویناسه ورقص الابل دیرلردوه مضطرب اولسه وکذالك شراب غلیان وجوش
ایلسه ورقص اولمز الا اوینایجیلر ایچون ودوه ایچون وشراب ایچون اولور
وصاحب مجمل دیدیکه رقص بیلنمشدر وجمیع ناسك قتنده معلوم اولان رقاصلره
مخصوص اولان لعبدروانلرك حرکت موزونه‌سیدر وبزازی رحمه الله بیوردیلرکه
رقص [illegible] کانی اولان [illegible] احداث ایلدی شول زمانده که قوی بر [illegible]
[illegible] اخراج ایلدیکه اول جسدلك انجق صداسی وارایدی بوایکسنده دخی
[illegible] مفهم اولان ایلدر که رقص لاعبه مخصوص اولان حرکت ایله اعمال [illegible]
عرفده [illegible] بر کسنه‌دن استماع ایلدیکه بو عاشقلرك ومشتاقلرك دورانی حقنده
دیرلر [illegible] حقیقه‌ایلیه اولنارلر ورقص ایلرلر واهویا دیلر مکر زمانه‌مز متعصبلری

دیرلروالا [illegible] وزلری غیرلری دخی نه یاخود شیخ هوا ایدردن اشته کمی کنا [illegible] ولهو ایدرز دیه‌لر بلکه بز اللهه عبادت ایدرز و آنك جمال باکمالنه مشتاق اولورز آنك عشق [illegible] نظر [illegible] اولورز * واما [illegible] رقصك جوازینه دلیل بودر که ادلهٔ قاطعه ایله ثابتدر که تحقیقا حضرت نبی علیه السلام حضرت عائشه [illegible] رقص حبشه‌یه نظر ایتدی و حالبو که حبشه‌نك رقص [illegible] لهو و باطلدر بلا نزاع اکر کل رقص حرام اولیدی حضرت نبی علیه السلام انلره نظر ایدرمی ایدی * کاروی فی الصحیحین عن عائشة رضی الله عنها انها قالت رأیت النبی علیه السلام یسترنی بردائه وانا انظر الی الحبشة یلعبون فی المسجد حتی اکون انا الذی [illegible] حضرت [illegible] و بخاریده [illegible] اولنمشدر [illegible] حضرت عائشه بیوردیلر که بن حضرت نبی‌یی کوردم بنی رداسیله [illegible] و حالبوکه بن حبشه‌نك لعبنه نظر ایدردم انلر اوینارلردی مسجدده [illegible] قد ر نظر ایدردم که بن [illegible] اوصاندم و بنا سآمت کلدی بو کلام حبشه‌نك طول مدت وقوفنه اشارتدر * وفی روایة اخری انها قالت قال لی رسول الله علیه السلام اتشتهین وفی روایة اتحبین ان تنظری الی [illegible] قال فاذهبی) (وفی صحیح مسلم فوضعت رأسی علی منکبه فنظرت الی لعبهم حتی کنت انا الذی انصرفت) و بر آخر روایتده حضرت عائشه بیوردیکه رسول الله صلی الله علیه وسلم بکا بیوردیلر که یا عایشه اشتها ایدرمسك و بر روایتده محبت ایدرمیسك حبشه‌نك رقصنه [illegible] که پس بن دیدمکه نعم یا رسول الله [illegible] دیدم [illegible] طوردی [illegible] آنك [illegible] برابر باقدم حتی اول [illegible] بکا [illegible] ایدرمی بن [illegible] بکا دیدی کیت [illegible] مسلمده بیورر که بن باشمی اول حضرتك اوموزینه قویوب لعبنه باقدم حتی بن منصرف اولوب رجوع ایدنجیه دك اکر رقص ولهو ولعب [illegible] حرام اولیدی [illegible] حبشه‌نك رقصنه [illegible] [illegible] ایدلمز اولیدی [illegible] دورتی رقص اویله اکن حرام [illegible] اولان رقص اولدیغنه [illegible] زیرا هر رقص حرام دکلدر و حرام اولان رقص [illegible] اکر [illegible] حرام اولیدی [illegible] اصحاب کرامدن عند السرور رقص ظاهر اولور میدی حالبوکه جماعت صحابه [illegible] قدر [illegible]

[illegible] وردن اصحابدن [illegible] حضرت نبی علیه السلام [illegible]
بیلدیکه انلری رقص ایدن منع ایلمدی و بو اصحاب کرامك رقص ایلمسی حضرت
حمزه قزینك قصه سنده واقع اولمشدر انك تربیه سنده حضرت علی بن ابی طالب
وقرنداشی حضرت جعفر و حضرت زید بن حارث رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
اختصام ایلدکلری سببیله پس حضرت حمزه نك قزینك تربیه سنده خصومت
ایدوب هر بری بنك یانمده [illegible] حضرت رسول علیه السلام [illegible] حضرت
رسول اکرم افندیمز حضرت علی اسد اللهه بیوردیلر یا علی سن بندنسین و بن سندنم
پس حضرت علی جنابلری بو سروردن رقص ایلدی اندنصکره حضرت
علینك قرنداشی حضرت جعفره بیوردیلر که (یاجعفر خلقی وخلق) بکا بکزردك
پس حضرت علینك رقصندنصکره بو سروردن حضرت جعفر رقص ایلدی
بعده حضرت زیده بیوردیلر که (انت اخونا ومولانا) سن بزم قرنداشمز سن
و صاحبمزسن پس زید دخی وراء رقص جعفر بو سروردن رقص ایلدی حجل
و زفن [illegible] رقصه دیرلر [illegible] رقصلری فرح و سرورلری سببیله در [illegible]
دخی رقصلرینك [illegible] امام غزالی احیاده بیوردیلر که رقصك حکمی تحرکك
و تهییجك حکمیدر اکر اول رقص باطندن تحریك اولنان شی محمود و مقبول ایسه
رقص دخی مقبول و محموددر و اکر تحرکی مباح ایسه رقص دخی مباحدر و اکر
تحرکی مذموم و مقبوح ایسه رقصی دخی مذموم و قبیح و حرامدر و حضرت شیخ
سهروردی عوارف المعارفده باب سماعده قبول و اختیار ایلدیکی حالده دیدیلرکه
آز اولور که بعض صادقین رقص ایدرلر وجد و حال اظهار ایتمکسزین و [illegible]
ایتمکسزین حرکتنده بعض فقرایه موافقت ایتمك ایچون پس حرکت موزونه ایله
اول صادقین حرکت ایدرلر وجد و حال ادعا ایلمدکلری حالده پس انلرك
بو تقدیرجه رقصلری و حرکتلری شول مباح قبیلندن اولور که بعض اوقاتده انك
اوزرینه جاری اولور ضحك و ملاعبهٔ اهل و اولاد کبی و آز اولور که اول رقص
حسن نیتله عبادت اولور اکر اکا نیت ایدرسه زیرا که الله تعالی انساندن بعض اوقاتده
[illegible] سببیله مؤاخذه ایتمز انسان کندی [illegible]
[illegible] اوزره یمین ذکر ایدوب وظیفه قیله بو بر عبثدر اما حرام قیلمز نتکیم
الله تعالی قرآنده بیورر (لا یؤاخذکم الله باللغو فی ایمانکم) یعنی الله تعالی سزی
عبث یمینلرکزده [illegible] سببیله مؤاخذه قیلمز و بیهوده یمین ایتمکله [illegible] دخی
[illegible]

[illegible] اوزر [illegible] لكله قسم ايدلك [illegible] اوزر انجيجق [illegible] شعر ورقص و سماع [illegible] اولنور جوهرى صحاح نده باب اللام [illegible] كسر الدال وكافله (درکله) [illegible] اوليه بر جمع اولور [illegible] (وهو ضرب من الرقص) [illegible] رقص [illegible] (وانه عليه السلام مر على اصحاب الدركلة فقال جدوا يا بنى ارفدة حتى تعلم اليهود والنصارى ان فى ديننا فسحة) [illegible] عليه السلام [illegible] اونلر [illegible] جملة [illegible] يهود ونصارى [illegible] [illegible] رخصت [illegible] ايله احت [illegible] رقص [illegible] تكفير [illegible] [illegible] استحلال [illegible] كه [illegible] اوزر [illegible] استحلال [illegible] عبادت [illegible] اوترى ايدا [illegible] استحلال [illegible] جهل محض و [illegible] كفر [illegible] العياذ بالله [illegible] كفر [illegible] [illegible] رقص [illegible] مستحل [illegible] [illegible] ذوق [illegible] استحلال [illegible] حركتى استحلال [illegible] اولى حركت [illegible] حركت [illegible] (اذا [illegible] على [illegible]) [illegible] امام غزالى [illegible] سماع [illegible] [illegible] غير موزونه [illegible] [illegible] حركت موزونه [illegible]

[illegible] ايدرلر اويله رقصكه [illegible] اولان دكلدر [illegible]
بری هجوم ايليوب بلا اختيار كلن وجد ويری دخی تكلفله حاصل اولان وجده
[illegible] تكلفله حاصل اولان وجده تواجد ديرلر [illegible] تكلف ايله [illegible]
اولان تواجددن بعضيسی مذموم [illegible] تواجد مذموم [illegible] تواجددر كه
رياء [illegible] يا اظهار احوال شريفه [illegible] اوله واول احوال [illegible]
واول تواجددن بعضيسی محمود در محمود اولان تواجد شول تواجددر كه احوال
شريفه نك استدعا واقتضاسنه وسيله ومتوصل اوله واول احوالك جلبيله
اكتساب واجتلابنه سبب اوله زيرا تحقيقا كسبك جلب احوال [illegible]
[illegible] حكيم (امر رسول الله صلى الله عليه وسلم لمن لم [illegible]
قراءة القرآن ان يتباكا ويتحازن) يعنی رسول عليه السلام بيوردی امر ايلديكه
شول كمسنه لر [illegible] عند قراءة القرآن [illegible] ويتحازن [illegible]
يعنی آغلار [illegible] وحزون اوره [illegible]
بو احوال شريفه [illegible] كسب [illegible]
اوزره اولور پس [illegible]
[illegible] كمسه كه بر شخصه عاشق اولمغه استعداد [illegible]
دائما آنك ذكرينی نفسی اوزرينه ترديد وتكرار ايلر ونفسنی اوزرينه [illegible] اوصاف محموده
واخلاق محبوبه سن تقرير ايلر حتی اول شخصه بو اسلوب ايله عاشق اولور واول
عشق آنك قلبنده راسخ اولور كه [illegible]
اولمق [illegible] ولكن قورتلمق ممكن دكلدر * پس محبة الله دخی عشق مجازده تقليد ايله
عاشق اولان كبيدر والله تعالينك لقاسنه شوق دخی بونك كبيدر وبوندن اول
احوال شريفه دن هر نه قدر شی وار ايسه حسب بو منوال اوزره [illegible] اولور
پس احوال شريفه يی ومحبة الهی يی فاقد اولان كمسه يه لايق اولدر كه اول
احوال ومحبتك اكتساب واجتلابنده تكلف ايله اول احوال [illegible]
صفاتی [illegible] الله تعالی اول [illegible]
[illegible]
[illegible] سماع ووجد [illegible]
وابن فارض حضراتی كبی اهل كمال اولنلره لايقدر ومبتدی ومقلد اولنلر
اولر كبی سماع ايده مزلر واول مبتديلرده [illegible]
[illegible]

(بوقاله)

[illegible] معلوم اولدیغی پس
نه دلیل ایله [illegible] که بونلارك [illegible] کبی [illegible] ایله میوزونه خلدن ونه مقامدن
اکلادیسن که بونلارك رقصی کبی رقص ایده میوز وباخصوص که حق تعالی
(اولیائی تحت قبابی لایعرفهم غیری) بیوردی وحالبوکه علم الهی بر کسنه یه
[illegible] علمای هر زمانده نیجه اربابی وارثی مقرردر تاقیامته دك
[illegible] اتباعا [illegible]
[illegible] صاحبی اولان سلطان انلرك مرتبه سنه لایق دکلدر زیرا انلر حد سماعدن
[illegible] لردر بلکه [illegible] تعجب [illegible] بیله اوته [illegible] لردر [illegible] ابن فارض
حضرتلری بیوردیلر [illegible] ق [illegible] تجاوزا یلدم واصل تالتک اکثر سماع
ورقصی [illegible] تعلیم [illegible] ارشاد وتفهیم ایچوندرا [illegible] دکلدر
[illegible] حالنده رقص وحرکتدن فارغ اولدیلر انکار ایلدکلرندن
[illegible] حالی ذوقه [illegible] اولوب [illegible] اولدقلرندن اوتوردر
[illegible] حضرت جنیددن حکایه اولنور که بدایت حالنده سماع ورقص وحرکت
ایدرلردی امانهایت حالنده ساکن وفارغ اولدیلر پس اکا رقص وحرکت
[illegible] جواب ویرو
[illegible] کورورسز آنی جامده وساکنه ظن ایدرسز حالبوکه
[illegible] مروری کبی مرور وحرکت ایدر حضرت جنیدك بوله [illegible]
قلبنك [illegible] اعضا وجوارحی متأدب و [illegible] اکن اولدیغنه
[illegible] دائم وشربی مستمر اولدی سؤال حیثیده که سماع آنك
وجد [illegible] زمانده [illegible] زیرا کندی عین ذوق اولوب ذوق
[illegible] تواجد بدعة
وابدعة [illegible] الضلالة [illegible] ان التواجد بدعة وکیف
یکون بدعة وقد صدر عن النبی علیه السلام کما صرح الشیخ السهروردی اورد
[illegible] عوارف [illegible]
[illegible] انس بن مالک رضی الله عنه قال [illegible] رسول الله علیه
السلام [illegible] جبرائیل علیه السلام [illegible] فقراء امتك یدخلون
الجنة قبل الاغنیاء [illegible] یوم [illegible] خمسمائة عام ففرح رسول الله علیه السلام
[illegible] من ینشدنا فقال بدوی نعم یارسول الله فقال علیه السلام هات

[illegible] بيوري ﴿ بيت ﴾

قد لسعت [illegible] كبدي * فلا طبيب لها ولا راق

الا الحبيب الذي شغفت به * فعنده رقيتي وترياق

اولادن يعني كندولر اظهار وجده انكار ايلديلر وديدبلركه [illegible] تواجد بدعتدر وبدعت ضلالتدر پس اهل تواجد اهل ضلالتدر [illegible] تواجد بدعت [illegible] حال اليه تواجد [illegible] اولورسه نعتين حضرت نبي عليه السلامدن صدور ايلدي نتكيم شيخ سهروردي عوارف المعارفده يكرمي بشنجي بابده قول [illegible] انس بن مالكدن [illegible] حديث شريف روايت بيوربديركه حضرت انس بيوريركه بر حضرت رسول عليه السلامك قننده حاضرايدك شول وقتكه جبريل امين اكا نازل اولوب ديديكه يارسول الله حق تعالى [illegible] ايدي [illegible] فقراء [illegible] الاغنياء جنت اعلايه داخل اولورلر نصف يوم مقداري واول بش يوز ييل مقداري اوله پس حضرت رسالتنا [illegible] كلامدن مسرور اولوب بيوردبلركه اي بنم اصحابم سزك ايچكزده هيچ بر كمسه وارميدركه شعرده [illegible] منظوم كلام سويليه پس بدوياردن برسي نعم يارسول الله واردر ديدي پس رسول عليه السلام بيوردبلركه كتور اول دخي بالادده [illegible] ايكي بيتي سويلدي

(فتواجد رسول الله وتواجد الاصحاب معه حتى سقط رداؤه عن منكبيه فلما فرغوا [illegible] واحد الى مكانه قال معاوية بن ابي سفيان ما احسن لعبكم يارسول الله فقال عليه السلام مه مه يامعاويه ليس بكريم من لم يهتز عند ذكر الحبيب ثم [illegible] الحديث ثم قسم رداءه [illegible] عن حاضره باربعمائة قطعة [illegible] الحديث اوردناه [illegible] الى انس بن مالك كما سمعناه ووجدناه وقد تكلم في صحته اصحاب الحديث [illegible] ثبتا عن رسول الله [illegible] وجد اهل الزمان [illegible] واجتماعهم [illegible] [illegible] وفيه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]) وكذا اورد هذا الحديث الامام الغزالي [illegible] [illegible] [illegible] پس حضرت رسالتپناه [illegible] [illegible] [illegible] ايلديكي [illegible] واصحابه [illegible] حضرتله معا تواجد ايلديلر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] عجب گوزل اوت [illegible] والله حضرت شیخی بوردیلر که
[illegible] کریم [illegible] رسول [illegible] آیاقده حرکت ایتدیلر پس
اول حضرت عبد الرحمن [illegible] داخل [illegible] درونی احبابه تقسیم و توزیع ایلدی
بر پاره بر [illegible] حضرت شیخ سهروردی [illegible] کیزی حدیث
شریفی ایراد [illegible] بن مالک رضی الله عنهم [illegible]
[illegible] حدیث [illegible]
قائل اولمشلردر [illegible] رسول [illegible] اهل زمانک وجدنه
و تواجدنه و اجتماعنده [illegible] و مشابه الابر حدیث بولدق عجب گوزل حجت در
[illegible] و اهل [illegible] اولدی [illegible] و قال الشیخ
محیی الدین العربی فی وصایاه من الفتوحات المکیة حدثنا احمد بن مسعود بن شداد المقری
الموصلی قال حدثنا ابو جعفر القاضی قال حدثنا یوسف بن ابی الغنم الدیاربکری
قال حدثنا جمال الاسلام ابو [illegible] علی بن [illegible] قال حدثنا ابو الحسن
الکرخی قال حدثنا ابو العباس احمد بن فضل [illegible] قال سمعت شیخی
جعفر بن الخلدی یقول کنت مع الجنید فی طریق الحجاز حتی صعدنا الی جبل
طور سینا فلما وقفنا فی الموضع الذی [illegible] موسی علیه السلام وقعت علینا
هیبة المکان وکان معنا قوال [illegible] الجنید ان یقول [illegible] فقال القوال بیتا فلما
سمع الجنید تواجد وتواجدنا معه فلم ندر احد منا فی السماء ام فی الارض)
شیخ محیی الدین عربی حضرتلری فتوحات [illegible] اخرنده [illegible] بیورلر که
احمد بن مسعود بن شداد موصلی بکا خبر ویردی [illegible] بکا خبر ویردی ابو جعفر
قاضی [illegible] ابو [illegible] شیخ جعفر بن محمد خلدی [illegible] اولوب
[illegible] که بن جنید ایله طریق [illegible] جبل طوره چیقدق
و حضرت موسی نک طور دیگی یرده طوردق و اول مکانک هیبتی بزم اوزریمزه
واقع اولدی و اول حالده بزم ایله بر قوال وار ایدی پس حضرت جنید اول قواله
اشارت ایلدی [illegible] ایدوب [illegible]
[illegible] ایلیوب [illegible]
[illegible] بزه قریب
[illegible] وار ایدی [illegible] باعث [illegible]
جواب ویرلمش بزدن اکا رمز التفات ایتدی و قیرک طیبلکندن [illegible] کره
[illegible] جواب [illegible] پس [illegible] کره [illegible]

صنعيه‌دن نيچون بكا جواب ويرمزسز‌ده زدن بر يزاكا ده جواب ايلمدى
وقتاكيم سماعدن بزه قرر كلوب فارغ اولدق جنيده ديدك كه سو راهب بز ندا
ايلدى وبزه قسم ويردى جنيد ديديكه بزه كتورك پس چاغردىلر كلدى وبزه
سلام ويردى وسؤال ايدى شيخ واستاد قنقيكزدر جنيده اشارت ايديلر
پس راهب ديديكه بكا خبر ويراى جنيد [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] قل [illegible] جنيد نامه شامل [illegible] [illegible]
شكه ديمزده برنيجه قومه مخصوصدر راهب ديديكه نه نيتله قالقرسز الهمدر جا
وفرح وعنبله مسرور اولق نيتله راهب ديديكه [illegible] [illegible] ايا رسز
الست بربكم قوانك لذتنى بولق نيتله راهب ديديكه بو صوت ندر جنيد ديديكه
نداء ازليدر يعنى نداء ازلى [illegible] مشابهدر ني‌كمدر راهب ديديكه نه نيتله
[illegible] وه كلورسز عبدلك ربه اجابت ايتمسى نيتله زيراصحوه كاينجه عبد ربه اجابت
ايتز راهب ديديكه [illegible] [illegible] جنيد [illegible] [illegible] راهب
شهادت ايله‌سن كتورب [illegible] اولدى الدنصكره جنيد ديديكه‌اى راهب نه ايله
بيلدك كه بن [illegible] اولدقم ديديكه بن انجيلده اوقودم امت محمدك خاصلرينى كه آنلر
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اولدرو آلهندن [illegible]
وانك [illegible] متواجد اولورلر بس اوچ كون راهب بزمله باقى اولوب [illegible]
[illegible] اولدى رحمة الله عليه (واورد الشيخ عطار هذه الحكاية فى كتابه المسمى
بتذكرة الاولياء بعبارة فارسية وكتب تبركا وتقوية الاول [illegible]) [illegible]
الارواح [illegible] [illegible] جنيد در وجد بود واصحابش در كرد او [illegible] مى كردند
دران حالت راهبى بانك زد كه از براى خدا مرا جواب دهيد از غايت استغراق
ذوق اورا التفات نكردند [illegible] سماع ساكن شد شيخ را كفتند راهبى بانكى
زد وبدين اسلام سوكند مى داد از غايت استغراق اورا التفات نمى كرديم شيخ
با اصحاب سوى راهب شد از صومعه فرود آمد پرسيد كه بزرك شما كيست
اشارت بشيخ كردند پس راهب كفت اين چه مذهبست كه شما ميكنيد از سماع
و [illegible] [illegible] [illegible] مخصوص [illegible] [illegible] شيخ كفت اين [illegible]
[illegible] [illegible] است [illegible] كه طريق زهد كيرند در دنيا پس راهب كفت دست
[illegible] يا شيخ پس دست شيخ كرفت وكفت اشهد ورسوله كه در انجيل چنين
[illegible] [illegible] كه خواص امت محمد حركت كنند در سماع بشرط انقطاع واعراض
[illegible] انتهى كلامه [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

([illegible])

[illegible] وندن معلوم اولدیکه شعرا [illegible] حلالدر بعض طائفه ده کی وجد الهیدن
اختیار صادر [illegible] بعضی [illegible] امام قشیری [illegible]
ناصب اولدی [illegible] که رقص مباحدر وکذلک غزالی
وسیط [illegible] امام [illegible] شرحنده
[illegible] رقص حرام دکلدر دیدی وقاضی حسین دخی بو معنایه اشارت
[illegible] اولان [illegible]
[illegible] مکروه اولور واستاد ابو منصور دخی بونی تصریح ایلدی [illegible]
[illegible] اکثر [illegible] مذهب شافعیه اوزره در اما مذهب
حنفیه [illegible] در جواب [illegible]
[illegible] اولدیکه اول مسئله مختلف فیه اولمیه [illegible] اجماع اولمز
[illegible] نقل صریح وقول صحیح ایله ائمه اربعه نك
[illegible] رقص [illegible]
[illegible] حرام اولان رقص [illegible] اهل
[illegible] حرام اولدیغنی [illegible] نقل سلیم صاحبی
[illegible] فتنه ده مباحدر [illegible]
[illegible] طوتوق [illegible] جمع النفائس ده ذکر اولندیغی اوزره [illegible]
روایت اولنور که [illegible] صکره [illegible]
[illegible]
[illegible] معلوم [illegible] مذهب [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] زمانمزده اولان [illegible]
جنازه [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] اول رقص [illegible] مخالف [illegible]
[illegible] صاحبی [illegible] رقصی کوردی [illegible]

تحقيقا هيچ بر وجد وهيچ بر صلاح حضرتده والان وجدی وصلاحی اوندن زیاده اولمز ماليدر كه اول [illegible] بالذات ایله حبشه لك رقصنه نظر ایلدی وانلر مسجدده رقص ایلردی وحضرت انلری انكار ایلمدی پس [illegible] بزم تواجدمز وحركاتمز ودورانمز مثللی شیئی انكار ایدرز اویله دیرایمز كه [illegible] وجه رخصت [illegible] درواول رقص [illegible] عبادات [illegible] [illegible] [illegible] قولی كه ابتدای كتابده مرور ایتدی دیدیكه واوبه و بعض صوفيه نك هيأت معروفه ده [illegible] اوزره اشلدكلری رقصلار رقص حرامدر بالاجماع ورقصلری [illegible] بو قول صحيح اولمز [illegible] هيأت [illegible] اجماع اولنه رقص اولمنه ودخی اجماع اولنه هر رقصك حرام اولمسنه [illegible] هيچ اجماعی یوقدر [illegible] بوقفلر رقص دكلدر انكچونكه تحقيقا رقص شول شيئدر كه [illegible] مشغول قيله وبزم اخوانمزك وصوفيه نك ايتدكلری اول شيدر كه الهی مشغول قيله وبو رقصك اهلی عارفلردر بو معنايه اكرچه منكرلر ظاهرينه نظر ايدوب [illegible] قول [illegible] نقل اولنان كمسه [illegible] ايلدكه بيلورك تحقيقا هيأت معروفه [illegible] اولدقجی [illegible] اكابردن چوق كمسه جنيد وابن فارض [illegible] واكر بو رقصده اجماع اولنيدی عيناده امام غزالی وامام قاشانی وشيخ [illegible] وبونلر امثالی كه ابونی مباح [illegible] بعض مشايخه جوازی نقل اولنور ميدی وصاحب تسهيل تواجد [illegible] [illegible] [illegible] وجه [illegible] [illegible] پس اجماع [illegible] اولا اجماع صحابه در [illegible] [illegible] [illegible] اكر [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] اجماع [illegible] انكار [illegible] [illegible] اجماع صحابه اوليدی [illegible]

[illegible] غناده صوت طيب و [illegible]
[illegible] سماع [illegible] صوت موزون که مفهوم الحسن و [illegible]
[illegible] صوت موزون و صوت غير موزونه
[illegible] الحسن [illegible] الصوت اشعار [illegible]
[illegible] امثال اصوات کبی اما صوت
[illegible] حلاوت [illegible] الناس [illegible] اقتباس
[illegible] رسول [illegible] ادرا ک ایله که اول [illegible]
[illegible] کبی [illegible] لذذ ایلدیکی کبی [illegible] و سائر حواسك
[illegible] لذذ ایلدیکی کبی [illegible] ایصرك
[illegible] الذی روائح طیبه ایله در و قوت ذائقه
تلذذی نفیس [illegible] الذی کندو ملایم و ملاین
اولان [illegible] خوش آواز [illegible] لذذ ایلدیکی غدا سیدر (اما المفسرین
[illegible] الصوت [illegible] الحسن امتنان الله علی عباده اذ قال
(یزید فی الخلق ما یشاء) قال اکثر المفسرین هو الصوت الحسن ﴾ و فی الحدیث
[illegible] ﴿ و فی الحدیث فی [illegible] المدح لداود
[illegible] حسن الصوت [illegible] علی [illegible] و فی تلاوة الزبور
کان [illegible] الانس و الجن و الوحوش و الطیور الی [illegible] ﴾ و حدیث آخر
فی مدح ابی موسی [illegible] من مزامیر آل داود ﴾ و کذا
فی الحدیث [illegible]) [illegible] صوت طیبك [illegible] دال اولان [illegible] جمله دن
[illegible] ﴿ یزید فی الخلق ما یشاء ﴾
آیت [illegible] بر صوت حسن ایله [illegible]
[illegible] علیه السلام بیوردیلر که الله تعالی [illegible] کوندردی [illegible] صوت
حسن ایله [illegible] حضرت داودك مدحی [illegible] بیوردی تحقیق اول
[illegible]
[illegible]
اولدی [illegible] مدحنده بیوردیلر یا ابا موسی
[illegible] داود [illegible] الحسن
صوت و حلاوت [illegible] اوتری مزمار تشبیه اولندی [illegible] داودك
[illegible] اما صوت حسنه و آواز [illegible]

وموزونه كلملر * پس آواز خوش [illegible] اربع اعتبار ايله اوچدر زيرا اول صوت
موزونه يا جماددن خارجه در مثلا دودكلر انواقيل سازلرك صداسى كبى وطنبور
ورباب كبى وطبل ونقاره كبى وبونلردن غيريلرك صداسى كبى وياخود ذى جان
اولنلرك بوغازندن چقار اول حيوان يا انسان وياخود انساندن غيريدر اول
انساندن غيرى اولان بلبللر وقمريلر كبى وطوطيلردن خوش آواز اولان قوشلر كبى كه
[illegible] طبع موزونه اولديغى حيثيتدن استماع ايلمك مباحدر زيرا بلبلك
وقمرينك وسائر خوش آواز قوشلرك آوازينك تحريمنه كمسنه ذاهب اولمدى
اندن [illegible] بلكه آدمينك صوتى ايله طرانو يا [illegible] وقدوملك وبونلردن غيرى
اجسامك صوتلرندن هر قنغيسى اولورسه صوت طيب وموزون اولقده واستماع
قيلنقده هيچ فرق يوقدر الا قيل سازلرى دكل ودودكلر دكل وملاهى دكل زيرا
بونلرده [illegible] اولندى شراب [illegible] اولور اكا دلالت اولد [illegible]
زيرا اوتاره مزمار وملاهى اهل [illegible] شعار لندر [illegible] ايله
خلوت حرام اولدى زيرا مقدمه جماعدر انكچون حرام اولدى * پس بو اوتار
ومزامير دخى حرام اولدى خمرك شربنى اثيرن و بونلر اهل فسقه
تعلق ايچون * پس اهل فسقه تشبه ممنوع اولدى زيرا بركمسه برقومه تشبه
ايلسه اول انلردندر حتى برجماعت جمع اولسهلر ومجلس شراب كبى بر مجلس
ترتيب ايلسهلر [illegible] برساقى نصب ايلسهلر [illegible] شربتى [illegible] شراب ايچر
هيئتى كبى بو حرام اولور اكرچه اچيلان مباح ايسهده بلكه [illegible]
[illegible] كافرلر لباسى [illegible]
[illegible] اهل فساد لباسى [illegible]
[illegible] زيرا اند اهل [illegible] اكا اعتيادى واردر [illegible]
مزمار ورباب واوتار [illegible] حرام اولندى بونلره مناسبده اولين بونلرك خلافيدر زيرا
[illegible] حرام اولمندى غزات و [illegible] كبى [illegible] كماندن صدا چقار
[illegible] اهل شرب [illegible] سازلردن غيريسى زيرا [illegible]
[illegible] سازلرى [illegible] اولان [illegible]
[illegible] اولرك [illegible] مناسبده اولمز * پس [illegible]
[illegible] اصوات [illegible] طبل و [illegible]
[illegible] دف ونقاره [illegible] الات شرب [illegible]
اكرچه اهل شرب مجلسلرنده بعض اوقاتلرده استعمال ايدرلر [illegible]

و بعض الشعر [illegible] بونلردن استلذاذ ايلديري سببله آنلره
آنت [illegible] ايدرلسه مثل غزات وحاجي [illegible]
[illegible] مجلس [illegible] اولمقده ناي ودف وتلدم
بر [illegible] اولدي على [illegible] نص بونلرك عند [illegible] صريح اوقدر
[illegible] وارد اولمامش [illegible] ضرب دفوف
[illegible] تعالى [illegible] كلسي [illegible] كر آنك
[illegible] فساد [illegible] الله [illegible] بيورور (قل من حرم زينة الله التي اخرج
لعباده) [illegible] عبادي ايچون اخراج ايلديكي زينتي
حرام [illegible] طيبه حرام [illegible] اصوات موزونه [illegible] حيثيتدن
وبونلرك حرمتي [illegible] بر آخر [illegible] اول [illegible] آلت اولميدر
(وقال الامام اما الموزون المفهوم فهو الشعر فذلك لا تخرج الا من حنجرة
الانسان فيقطع باباحة ذلك [illegible] كان حسنا [illegible] او قبيحا فقبيح على ما افاده
الشافعي وقالت عائشة رضي الله عنها كان اصحاب رسول الله عليه السلام
يتناشدون الاشعار [illegible] متبسم ولم ينقل عن احد من الصحابة انكار انشاد
[illegible] وتارة
للاستلذاذ) امام غزالي بيورور [illegible] موزونكه اوشعردر
بس اول [illegible] الاخص [illegible] اكر اول شعر
[illegible] خشبات وهجو
وكذب على الله ورسول الله [illegible] امام [illegible] افاده ايلديكي اوزره در
حضرت عائشه رضي الله عنها [illegible] اصحاب رسول عند رسول الله
[illegible] منقول
اولمديكه اصوات طيبه والحان موزونه ايله اولان اشعاره انكار ايده لردي. الكه
آزاده اور ديكه [illegible] التماس ايلدي [illegible] تحريك ايچون [illegible]
[illegible]
[illegible] انفعالك [illegible] أثري [illegible] أثري واردر بس
[illegible] حزن ويرر
وبعضيسي او يودر [illegible] ويرر [illegible] أثري كوچك
اوغلانجقلرده [illegible] اولديغي حالده بس دابه لرك [illegible]
[illegible]

جنتی کی [illegible] اوزانه [illegible] اتقان [illegible]
سوزی کل [illegible] وبعضی مفسرلر (فاما الذين آمنوا وعملوا الصالحات فهم
في روضة يحبرون) حبره نعمة حسنه يه دیرلر دیمشلر یعنی مؤمن اولوب عمل صالح
ایدنلر جنتده مسرور اولورلر سماع ایدرلر نتکیم روایتدر که رسول الله علیه السلام
حضرتلری جنتی ذکر ایلدی و اول قومک آخرنده بر اعرابی وار ایدی دیدیکه
یا رسول الله جنتده سماع وارمیدر [illegible] جنتده
بر نهر واردر آنک اطرافنده ابکار حور بار واردر که تغنی [illegible]
صدالریله که خلایق آنک مثلنی ایشتمامشلردر و بو سماع جنتک افضل [illegible]
سماع افضل نعیم اهل جنت اولدیغی تحیه انکار اولنور (وقال الغزالي في الاحياء
رأيت مكتوبا في الانجيل قال الله تعالى غنينا لكم فلم ترقصوا وزمرنا لكم
فلم تشتاقوا) امام غزالی احیاده بیوردیلر که بن انجیلده مکتوب کوردم حق
تعالی بیوردیلر که قوللرم بن سزه شوق ویردم سز نیچون بکا مشتاق اولمدیکز بز
سزه غنا قلدق سز نیچون رقص ایتمدیکز [illegible] سماعک تحریمنه قائل اولان
منکرلر انجق ابراز ایدهجکلری حق تعالینک بو قولیدر که بیورر (ومن الناس من
يشتري لهو الحديث) یعنی ناسدن بعضیسی شول کمسهلردر که اشترا ایدرلر سوزک
لهوینی ابن مسعود بوندن مراد غنادر دیمش [illegible] جواب ویرلمشدر بو کلمهده
تحقيقا لهو حدیثی دینله الحق اولهو حدیثه دینی بدل قلمق لقایله اول لهو
حدیثله الله یولندن ضلال اولمدن اوتری بو حرامدر [illegible] بر کمسهنک
نزاعی یوقدر هر غنادیندن بدل اولمزکه اول غنادینله اشترا اولنه والله یولندن
مضل اوله آیتده اولان غنا بو منوال اوزره اولان غنادر فرضا بر کمسه قرآن
اوقسه انکله ضلالت قلمهدن اوتری بو منوال اوزره قرآن اوقوق حرامدر نتکیم
شول منافق ناسه امامت ایدوب صلاتده اوقردی الا سوره عبسی اوقوردیکه
اول سوره عبسده حضرت رسوله عتاب اولندیغیچون * پس حضرت عمر آنک
قتلنه قصد ایلدی [illegible] شعر و غنا ایله اضلالک تحریمی بطریق الاولی در
[illegible] رضي الله عنها عن النبي عليه السلام انه قال ان الله حرم
[illegible] بيعها وثمنها وتعليمها [illegible] الجارية التي تغني للفساق في مجالس
الشراب فلا يفهم تحريمه من هذا الحديث) اما حضرت عائشهنک حضرت
نبیدن روایت ایلدیکی حدیث که پیغمبر علیه السلام بیوردی تحقیقا الله تعالی
مغنیه [illegible] بیعنی و ثمنی و تعلیمی حرام قیلدی [illegible]

[illegible] ابن فارض حضرتلری [illegible] تنبیه ایدوب بیوردلر که (وینبیك عن شانی الولید وان اتی [illegible] بلید بالالهام كوحی وفطنة وان من شدة اقلقه [illegible] فی مهده [illegible] الی تفریج [illegible] كربه [illegible] افلحه [illegible] كل اصابه ❊ [illegible] لمن نالیه كالا [illegible] ونسیه عن [illegible] حال خط [illegible] ❊ ویذكره بنجوى عهود [illegible] [illegible] حال السماع [illegible] الرقص [illegible] القوصة ❊ [illegible] [illegible] [illegible] اولان ولید وحی كبی ارلان الهاد [illegible] وفطنی [illegible] اكرچه آكلا [illegible] [illegible] شدت [illegible] قساطدن انین ایلیه [illegible] [illegible] زیاده كربت و غومك تفریجنه اول زمانده [illegible] زمان اولور یعنی خوش آوازله [illegible] پس اول [illegible] كل [illegible] [illegible] [illegible] اولور [illegible] ساكت اولوب [illegible] [illegible] [illegible] امر [illegible] [illegible] قصه نقص ایراد ایدوب [illegible] [illegible] ثانیه [illegible] اولان [illegible] طلب اوله [illegible] كر ذوق نیست [illegible] على الحمى [illegible] [illegible] [illegible] اول [illegible] تأثیری [illegible] [illegible] آنك [illegible] اولان قوت [illegible] [illegible] [illegible] خارج [illegible] [illegible] [illegible] زیاده [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] آدم [illegible] آن [illegible] [illegible]

بازیه که مجالس شراب و فساق ایچون تغنی ایلیه بو حدیث [illegible]
تحریمی منفهم اولمز [illegible] که [illegible] و [illegible] عجب
ایلدیلر که حضرت [illegible] که ([illegible] اول
من اح [illegible]) [illegible]
ابلیس اولدی بز دیرز لاجرم ابلیسك نیاحه سندن داود علیه السلامك
و مذنبینك نیاحه سی استثنا اولدیغی كبی غنا دخی استثنا اولنور او [illegible] كه
[illegible] مباح [illegible] اولان ذوق شریك [illegible] كبی كه
بیت رسول اللهده یوم عیدده تغنی ایلدیلر و حضرت نبی مدینه یه كلدكده تغنی
ایلدیلر عن قریب [illegible] و كذلك منكرلر [illegible]
روایت قیلدیغی [illegible] حجت [illegible] نبی علیه السلام [illegible]
([illegible] احد [illegible] الا [illegible] علی [illegible]
علی [illegible]) [illegible]
[illegible] سلیمان [illegible]
اورلر تا [illegible] بز دیرز [illegible]
[illegible] او یله غنا كه قیلدن شبهه [illegible]
[illegible] حسن [illegible]
و مخالفدر بونك برله كه رسول علیه السلام سماعی تجویز ایلدی [illegible]
[illegible]
بو موضعده تجویز نصدر اباحت سماعده اما بونك آخر موضعده [illegible]
تأویل و خودر [illegible] تأویل [illegible] تكیم اول [illegible]
ذكر [illegible] و كذلك منكرلر بر حدیث دخی حجت قیلدیلر كه رسول علیه السلام
بیوردی (كل [illegible]
امرأته) فلا یدل علی التحریم بل یدل علی عدم الفائدة [illegible] منكرلر
بو حدیثله دخی حجت قیلدیلر كه پیغمبر علیه السلام بیوردیلر كه تحقیقا هر شی كه
رجل او [illegible] اولور باطلدر [illegible] دكل [illegible]
[illegible] دكل و خاتونیله ملاعبه ایتمسی دكل بو دخی مطلقا سماعك تحریمنه
دلالت ایتز [illegible] عدم فائده سنه دلالت ایدر و بو دخی [illegible] مراد
اولنورسه اولور و دخی منكرلرك دلیل قویلری حضرت پیغمبرك بو حدیث
شریفیدر كه (كل لهو حرام الا المناضلة والملاعبة بالاهل و قوله علیه السلام

[illegible] اللهو [illegible] عليه السلام استماع الملاهي [illegible]
[illegible] والتلذذ به كفر) [illegible] تحريم السماع لانه ليس باللهو عند الشافعي
[illegible] اوق آلتسنه دكل
[illegible] بيوردقاري [illegible] مرغوب شي كسى الاهيدن مشغول قيله
[illegible] اجتماعي [illegible] استلذاذي
[illegible] ايلراكليس تحريم [illegible] دلالت ايمز ديرا
[illegible] اكثر مشايخ كبار قتنده بوزم قتمزده دخي بو حالده
[illegible] غيره [illegible] بلكه بزي الله مشغول قيلور و مراديز
[illegible] خصوصاكه سماع روح ايدر و ملاعبة
[illegible] مباح اولمده روحاني نه حالده مباح اوليه
[illegible] سماع [illegible] اولماقدن سماعدن مراد لهو اولورسه بزم
[illegible] التلذذي كبيردر (واما قول ابن عمر
[illegible] الله [illegible] المجرمين [illegible] رجل يغني كذلك لا يفيد التحريم من
حيث انه غناء بل لكونهم مجرمين ولكون سماعهم لغلبة الشهوة لا الشوق
[illegible] منكر الاعضاء الى حالتهم)
[illegible] آكاه اولك [illegible] محمد الله تعالى سزي سماع قلسون
[illegible] اولو [illegible] تحريمي افاده ايمز
[illegible] اوندولري حيثيتدن دلالت ايدر
[illegible] غلبه شهوت ايله [illegible] الاهلك اناسنه و يانود زيارت
[illegible] سوقلري [illegible] بلكه مجرد لهو و لعب ايچوندر [illegible]
[illegible] درواما قول كلامكه نافعدن روايت
[illegible] نافع [illegible] ابن عمر ايله برابر الده بيله ايدم [illegible] پس برشبانك
[illegible] سسني استدى [illegible] ايكي بارمقلرين قولاغنه قودي اندنصكره
[illegible] يانافع [illegible] ديدكه
[illegible] بارمقلرين [illegible] ديدي يانافع [illegible] بويله كوردم ديدي
[illegible] ابارمقلرين [illegible] كندي
[illegible] يانافع [illegible] ديدي و نافع [illegible] انكار ايتدي اكر
آنك [illegible] حرام اوليدي نافعه دخي كندي ايتديكي امر ايدردي واني انكچون
[illegible] ذكرده [illegible] پس ذكر و فكرى آنك

سماعندن اهل کون ... قلب آکاه ... اوله ... اولاغ ...
بر دخی سماعك بعضی اوقاتده واکثر احوالده ترکی اولی کورورز ...
... سماعك ... دخی ...
اولمدیسه سماع تحریمنه اولان قوللر باطل اولوب بو فعل دخی سائر مباح اولان
شیلر کبی بلا حرج باقی قالدی ... سماعك حکمی ... سببك حکمی
اولور زیرا تحریك الجزالاقلبده هرنه ایسه آنی تحریك ایدر اکرا واکر ...
قال الامام من احب الله ... واشتاق الی لقائه ... الی ...
ولایقرع سمعه قارع الاسمعه منه) امام ... بیورر ... کیمسه که ...
محبت ایده ...
الآنده ... کورر ...
حقنده ...
اول ...
آنی وصف ...
حمی دلیل اولنلر ... انکار ... اوللر ... حضرت ...
بیورلر که * کر سماع عاشقانرا منکری * حشر کردی در قیامت با ... کان
... جناب ... بزلست سماع ... اوب اهل ...
عاشقان خلاف سماع ... منکران حرامست سماع ... اوله
صوفیه عندنده وجد دیمکله تسمیه اولنور وجد وجوددن مأخوذدر
... مأخوذدر ... اولمق زیرا اول ... اوله
مصادفه ... مصادف ... ایدر ... احوال
محبتك غایت مطلبیدر وکل قربتلرك ثمراتنك نهایتیدر * پس بو احواله
مقتضی وسبب اولان دخی تقرب شیلر جمله سندندر معاصی ومباحات
جمله سندن ... احوالك ... سماع ... لاتنکر الاحوال

* (الباب الثالث فی ضرب الدف) *

(... الله ... عن ...
ابی بکر ... وعندی جاریتان تغنیان بما تقاولت الانصار یوم بعاث ... الله
... الشیطان ...
رسول الله وذلك فی یوم عید ... النبی علیه السلام ... ان لكل قوم عیدا وهذا عیدنا) ... حضرت ... که

[illegible] ایکی جاریه وار ایکه تغنی
ایدرلردی [illegible] شعرلر ایله انصار [illegible] بعاث [illegible] مقاتله ایلدیلر بعاث بضم الباء
[illegible] بر کونه دیرلر که اوس وخزرج قبیله لرینک عظیم قتالی
اولمشدر [illegible] جاریه لر [illegible] وقعه‌ده قصائدلرین
اوقورلر ایدی [illegible] حضرت ابی بکر حضرت عائشه‌یی نهی ومنع ایلدیلر
[illegible] حضرت رسول علیه الصلاة
والسلام [illegible] مبارک یوزلرندن اورتوب بیوردیلر که یا ابابکر دعهما برقودک
[illegible] کون [illegible] * شیخ اکمل الدین بیوردیلر که علما اراسنده
[illegible] جائزدر [illegible] شجاعت مباح قلمسلر در مالکیدن روایت
[illegible] حرام دیمشلردر وشافعی کریه عدا ایتمشلردر
[illegible] سماعی تجویز کوروب بو حدیثله حجت
[illegible] جواب [illegible] که بو محل نزاع دکلدر زیرا بو غناء شجاعت
[illegible] حذاقت [illegible] زمانلرده اولدی بو خصوصده
[illegible] اوزره اولان غنا جائزدر زیرا بونده فساد یوقدر حرام
اولان غنا [illegible] تحریک [illegible] وبطالته [illegible] تحصیل ایده *
[illegible] جائز [illegible] تعریف ایدرلردی و بر روایتده جاریه‌سان
[illegible] اولدی اشهر وافصحدر شیخ اکمل کلامی بو روایه دکلدر
وشیخ اکمل الدین [illegible] ذکر ایکندن [illegible] اولان اولدر که برم اخوانمز سماعی
مباح [illegible] اولدی [illegible] مباح اوله زیرا بونده فساد یوقدر
[illegible] مباحدر [illegible] روایت اخری که (تغنیان [illegible]) [illegible] مباحدر
روایت [illegible] که (تضربان بالدف) درز یرا [illegible] روایت صحیحه‌در
[illegible] صاحب المفاتیح شرح [illegible] حدیثک شرحنده دیرکه بو حدیث
دلالت ایدر ضرب دف و قرائت اشعاره که آنده وصف زنان [illegible]
[illegible] اجماع حرام در
[illegible]
(فان قلت ما تقول في قول بعض شراح المشارق الذي قال في شرح هذا الحديث
[illegible]
من شعار الاسلام وليس هو كسائر الايام ان النبي [illegible] فيفهم من قوله ان السماع
[illegible] الامام [illegible] يجوز الاستماع

[illegible] يوم عيد لنا في النفس [illegible] في كل سنة مرتين [illegible]

[illegible] (مثنوی)

ارغان دردمی دوعید کننده ❊ عنکبوتان مکس قدید کننده

(وقال ابن الفارض)

[illegible] عیدی [illegible] حال [illegible]

[illegible] درسك بعض شراح مشارقدن حضرت رسولك وهذا عیدنا قولی حضرت [illegible] طرفندن اعتذار [illegible] معنی [illegible] اليوم عيده اظهار سرور [illegible] ایام [illegible] بیان قولندن مفهوم [illegible] سماع [illegible] بر [illegible] یوم العید [illegible] بر عید [illegible] بلکه [illegible] ایکی [illegible] وبری دخی ابدان محبوب [illegible] ایلمه وعامهٔ ناس ایچون هر سنهده ایکی کره [illegible] حضرت [illegible] بیوردیلر [illegible] عید ایدرلر اما عنکبوت مرتبه [illegible] قدید ایدرلر ❊ وابن فارض حضرتلری بیوردیلر [illegible] هر شول [illegible] اول [illegible] آنك [illegible] اما غزال [illegible] سروردن سروری [illegible] اول سرور [illegible] اولدیغی مثلا [illegible] ولادتنده [illegible] ودر [illegible] سروری [illegible] حضرت نبی علیه السلامك مدینه [illegible] بعضی مغنیه خاتونلر انشاد شعر ایدوب دفله والحانله استقبال ایدوب بو بیتی دیرلردی

طلع البدر علینا ❊ من ثنیات الوداع
وجب الشکر علینا ❊ ما دعا لله داع

[illegible] اولان [illegible] سرور [illegible] سماع [illegible] هر سبب مباحك اسباب سرورنده [illegible] کلمات [illegible] اسباب [illegible] ایدرلر ❊ [illegible] مزیده [illegible] ایدرلر [illegible]

ولدی [illegible] نتیجه‌سی [illegible] اول المهدی [illegible] شیخ ابدی [illegible] علیه [illegible] اولدقلری [illegible] ظواهر اشیاده قلائد سر الوجود [illegible] [illegible] عز [illegible] [illegible] وطن [illegible] تاثیری [illegible] ازلدن سازلر دخی داخلدر [illegible] ذکر و تسبیح و تقدیس ایدرلرشانه [illegible] ماکان ابدا [illegible] اسبابی استماع ایدرلر

(بیت)

[illegible] * [illegible] دافی یادوده

[illegible] طریقة علیه مولویه طرزکنه دائر و جمله طرق علیه‌لرینک سلوکلرینه شمولی اولان نفیس الانفس منهاج الفقرا [illegible] السما [illegible] کتاب مستطاب بودفعه طریقة علیه مولویه [illegible] افندی [illegible] افندی مطبعه‌سنده طبع و تمثیل قلندی

[illegible] ١١٨٦ [illegible] ١٢